

Kelan terminologinen sanasto

Etuuksiin liittyvät käsitteet

FPA-termer

Förmånsrelaterade begrepp

4. laitos
4 upplagan

hyvä työterveyshuoltokäytäntö

referensspris

perhe-eläke

förmån

taksatulkinta

hoitokerta

rehabiliteringsplan

suorakorvaus

opintotuki

kansaneläke

partiell sjukdagpenning

orvonetuus

Kelan terminologinen sanasto

Etuuksiin liittyvät käsitteet, 4. laitos

FPA-termer

Förmånsrelaterade begrepp, 4 upplagan

Kela | FPA

SANASTOKESKUS TSK | TERMINOLOGICENTRALEN TSK

TSK 49

Helsinki 2017-02-06

Toimitus/Redigering: Sirpa Suhonen
Kansi/Omslag: Nana Uitto

©Kansaneläkelaitos (Kela) / Folkpensionsanstalten (FPA)

ISBN 978-952-284-016-5 (PDF, Kela)
ISSN 1795-6323 (PDF, Sanastokeskus TSK)

Kela
PL 450, 00101 Helsinki
FPA
PB 450, 00101 Helsingfors
viestinta@kela.fi
www.kela.fi

Sanastokeskus TSK
Albertinkatu 23 A 12, 00120 Helsinki
Terminological centralen TSK
Albertsgatan 23 A 12, 00120 Helsingfors
tsk@tsk.fi
www.tsk.fi

Neljannen laitoksen esipuhe

Kela ja Sanastokeskus TSK ovat yhdessä toimittaneet ensimmäisen julkaisun Kelan terminologisesta sanastosta jo vuonna 2010. Sen jälkeen sanastoa on laajennettu ja päivitetty monta kertaa. Sanaston tavoitteena on yhtenäistää, vakiinnuttaa ja selkeyttää Kelan hoitaman sosiaaliturvan käsitteistöä ja edistää Kelan ja sen yhteistyökumppaneiden välistä tiedonvaihtoa järjestelmällisen sanastotyön avulla.

Kelan terminologisen sanaston 4. laitokseen on koottu kaikki Kelan hoitamat etuudet. Sanastossa on 506 käsitettä termitietueineen ja käsitekaavioineen. Käsitteiden sisällöt selvitetään määritelmien ja niitä täydentävien huomautusten avulla. Sekä suomen- että ruotsinkielisistä termeistä annetaan suositukset. Käsitekaaviot havainnollistavat käsitteiden välisiä suhteita. Koko sanasto on käännetty ruotsiksi.

Sanasto perustuu pääosin Suomen lainsäädäntöön sekä sanastoa laatineiden asiantuntijoiden pohdintoihin. Se on tarkoitettu sosiaaliturvan asiantuntijoille, lainvalmistelijoille, tiedottajille, toimittajille, kääntäjille ja kaikille niille, jotka tarvitsevat tietoa siitä, mitkä ovat suositeltavat Kelan hoitaman sosiaaliturvan termit ja mitä ne tarkoittavat. Sanasto voi myös tukea tiedonhallintaa ja auttaa kehittämään tiedonhakua, tiedonsiirtoa, arkistointia ja tiedon mallintamista.

Sanaston asiantuntijaryhmä vastaa sanaston päivittämisestä ja kehittämisestä. Ryhmän jäsenet edustavat pääasiassa jotakin etuutta tai etuusryhmää. Kelan Etuuspalvelujen tulossyksikkö kustantaa sanaston laatimiseen tarvittavan terminologisen työn.

Kelan terminologisen sanaston 4. laitoksen asiantuntijajäsenet:

Eva Aalto, lakimies / eläkkeet
Marianne Eronen, asiantuntijalääkäri / sairaanhoitokorvaukset ja sairauspäivärahat
Tuula Grönroos, suunnittelun asiantuntija / opintoetuudet
Eija Haapala, suunnittelun asiantuntija / kuntoutus
Jaana Harsia-Alatalo, proviisori / lääkekorvaukset
Heidi Heikura, suunnittelun asiantuntija / työkyvyttömyyseläkkeet
Sari Helminen, asiantuntijahammaslääkäri / sairaanhoitokorvaukset
Mikko Horko, lakimies / yleinen asumistuki
Heidi Johansson, suunnittelun asiantuntija / perhe-etuudet
Riikka Kettunen, proviisori / lääkekorvaukset
Elina Kontio, suunnittelun asiantuntija / vammaisetuudet
Tytti Lehtonen, suunnittelun asiantuntija / vammaisten tulkkauspalvelu
Jenni Leväniemi, suunnittelun asiantuntija / sairauspäivärahat
Vesa Nissinen, suunnittelija, tietoarkkitehti / Arkki-hanke
Arja Paijo, lakimies / kansainvälinen sairaanhoito
Saara Palomäki, lakimies / sairaanhoitokorvaukset
Riikka Peltonen, suunnittelun asiantuntija / kuntoutus
Mikko Ryynänen, lakimies / sairauspäivärahat ja kuntoutusraha
Sirpa Suhonen, terminologi / Sanastokeskus TSK
Teemu Takala, asiantuntijalääkäri / vammaisetuudet
Pirjo Tikka, vastaava suunnittelija / terminologisen sanastoryhmän puheenjohtaja
Marja Toivanen, suunnittelun asiantuntija / työterveyshuolto
Eeva Vartio, lakimies / työttömyyspäivärahat
Jenni Viinikka, kielenhuoltaja / viestintä
Vesa Ylönen, ryhmäpäällikkö / tilasto- ja tietovarastoryhmä

Ruotsin kielen kääntäjät:

Johanna Blom, kielenkääntäjä
Bodil Ginström, kielenkääntäjä
Carola Grönholm, käännöspalvelupäällikkö
Berit Rosqvist, kielenkääntäjä
Heidi Rustanius, kielenkääntäjä

Förord, fjärde upplagan

Folkpensionsanstalten (FPA) och Terminologicentralen TSK gav tillsammans ut den första upplagan av den terminologiska ordlistan FPA-termer redan år 2010. Sedan dess har ordlistan utvidgats och uppdateras flera gånger. Syftet med ordlistan är att genom systematiskt terminologiskt arbete harmonisera, befästa och förtydliga begreppsapparaten inom FPA:s verksamhetsområde och att främja informationsutbytet mellan FPA och olika samarbetspartner.

Den fjärde upplagan av FPA-termer omfattar alla de förmåner som FPA handhar. Ordlistan innehåller 506 begrepp med termposter och begreppsdiagram. Begreppsinnehalten klarläggs med hjälp av definitioner och kompletterande anmärkningar. Rekommendationer ges för både de finskspråkiga och de svenskspråkiga termerna. Begreppsdiagrammen illustrerar relationerna mellan begreppen. Hela ordlistan har översatts till svenska.

Ordlistan grundar sig främst på finsk lagstiftning samt på överväganden av de sakkunniga som medverkat i arbetet. Ordlistan är avsedd för sakkunniga, lagberedare, informatörer, journalister, översättare och alla andra som vill veta vilka termer som rekommenderas och vad de begrepp som används inom FPA:s verksamhetsområde betyder. Den kan också stödja informationshantering och skapa förutsättningar att utveckla informationssökning, informationsöverföring, arkivering och informationsmodellering.

Sakkunniggruppen ansvarar för uppdateringen och utvecklingen av ordlistan. Var och en av medlemmarna i gruppen representerar i huvudsak en viss förmån eller förmånsgrupp. FPA:s resultatenheter för förmånsrelaterade tjänster bär kostnadsansvaret för det terminologiska arbete som ordlistan kräver.

Sakkunniggruppen för den fjärde upplagan av FPA-termer har följande medlemmar:

Eva Aalto, jurist/pensioner
Marianne Eronen, sakkunnigläkare / sjukvårdsersättningar och sjukdagpenningar
Tuula Grönroos, planeringsspecialist / studieförmåner
Eija Haapala, planeringsspecialist / rehabilitering
Jaana Harsia-Alatalo, provisor / läkemedelsersättningar
Heidi Heikura, planeringsspecialist / sjukpensioner
Sari Helminen, sakkunnigtandläkare / sjukvårdsersättningar
Mikko Horko, jurist / bostadsbidrag
Heidi Johansson, planeringsspecialist / familjeförmåner
Riikka Kettunen, provisor / läkemedelsersättningar
Elina Kontio, planeringsspecialist / handikappförmåner
Tytti Lehtonen, planeringsspecialist / tolktjänst för personer med funktionsnedsättning
Jenni Leväniemi, planeringsspecialist / sjukdagpenningar
Vesa Nissinen, planerare, informationsarkitekt / Arkki-projektet
Arja Paijo, jurist / internationell sjukvård
Saara Palomäki, jurist / sjukvårdsersättningar
Riikka Peltonen, planeringsspecialist / rehabilitering
Mikko Ryytänen, jurist / sjukdagpenningar och rehabiliteringspenning
Sirpa Suhonen, terminolog / Terminologicentralen TSK
Teemu Takala, sakkunnigläkare / handikappförmåner
Pirjo Tikka, ansvarig planerare, ordförande för arbetsgruppen för terminologiarbetet
Marja Toivanen, planeringsspecialist / företagshälsovård
Eeva Vartio, jurist / arbetslöshetsdagpenningar
Jenni Viinikka, språkvårdare / kommunikationsgruppen
Vesa Ylönen, gruppchef / gruppen för statistik och datalagring

Översättare:

Johanna Blom, översättare
Bodil Ginström, översättare
Carola Grönholm, översättningschef
Berit Rosqvist, översättare
Heidi Rustanius, översättare

Sisällysluettelo

Neljannen laitoksen esipuhe.....	3
Käsitekaavioluettelo.....	9
Sanaston erityispiirteitä.....	11
Sanastoprojektin taustaa.....	11
Sanaston näkökulmasta ja rajauksesta.....	11
Sanaston vastineista.....	11
Sanaston käyttäjälle.....	13
Käsitteet, määritelmät ja termit.....	13
Sanaston rakenne.....	13
Termitietueen rakenne.....	14
Käsitekaavioiden tulkinta.....	16
1 Yleiset käsitteet.....	23
1.1 Sosiaaliturva.....	23
1.2 Henkilöt.....	32
1.3 Sairausvakuutukseen liittyvät tahot.....	36
1.4 Työ- ja toimintakyky.....	38
1.5 Asiakirjat.....	50
1.6 Etuuksiin liittyvät käsitteet.....	52
2 Sairaanhoidon korvaukset.....	61
2.1 Tutkimus ja hoito.....	61
2.2 Sairaanhoidon kustannukset ja sairaanhoidon korvaukset.....	67
2.3 Sairaanhoidon korvausten omavastuut.....	77
2.4 Korvaustaksat.....	82
3 Lääkkeet ja lääkekorvaukset.....	95
3.1 Lääkkeet ja muut korvattavat valmisteet.....	95
3.2 Lääkevaihto.....	105
3.3 Lääkekorvaukset.....	108
3.4 Lääkemääräykset.....	113
4 Kansainvälinen sairaanhoito	120
5 Sairausvakuutuslain mukaiset päivärahat.....	128
5.1 Päivärahan saamisen perusteet.....	128
5.2 Päivärahat.....	129
5.3 Päivärahoihin liittyvät ajanjaksot.....	141
6 Työterveyshuolto.....	145
6.1 Työterveyshuollon sisältö.....	146
6.2 Työterveyshuollon voimavarat.....	153
6.3 Työterveyshuollon korvaukset.....	158
7 Vammaisetuudet ja vammaisten tulkkaukspalvelu.....	165
7.1 Vammaisetuudet.....	165
7.2 Vammaisten tulkkaukspalvelu.....	179
8 Kuntoutus.....	186
8.1 Kuntoutusmuodot.....	186
8.2 Kuntoutuksen toimenpiteet.....	194
8.3 Kuntoutusprosessi ja kuntoutuksen asiakirjat.....	203
8.4 Kuntoutusetuudet ja kuntoutusrahaetuudet.....	208
8.5 Kuntoutuksen toimijat ja yhteistyö.....	214
9 Eläkkeet.....	220
9.1 Eläkelajit.....	221
9.2 Eläkkeisiin liittyvät etuudet.....	234
9.3 Eläkkeen määrään ja myöntämiseen vaikuttavia tekijöitä.....	235
9.4 EU-eläkkeisiin liittyviä käsitteitä.....	243

10 Asumistuet.....	245
11 Opintoetuuudet.....	256
12 Sotilasavustus.....	268
13 Perhe-etuuudet.....	272
14 Työttömyysturva.....	289
Lähteet.....	309
Ruotsinkielinen hakemisto.....	315
Suomenkielinen hakemisto.....	323

Innehåll

Förord, fjärde upplagan.....	4
Förteckning över begreppsdiagrammen.....	10
Om ordlistans innehåll.....	12
Terminologiprojektets bakgrund.....	12
Perspektiv och avgränsning.....	12
Ekvivalenter.....	12
Till användaren.....	
Begrepp, definitioner och termer.....	18
Ordlistans uppläggning.....	18
Termpostens uppläggning.....	19
Läsanvisning till begreppsdiagrammen.....	21
1 Allmänna begrepp.....	23
1.1 Social trygghet.....	23
1.2 Personer.....	32
1.3 Aktörer i anslutning till sjukförsäkringen.....	36
1.4 Arbets- och funktionsförmåga.....	38
1.5 Dokument.....	50
1.6 Begrepp som rör förmåner.....	52
2 Sjukvårdsersättningar.....	61
2.1 Undersökning och vård.....	61
2.2 Sjukvårdskostnader och sjukvårdsersättningar.....	67
2.3 Självrisker i samband med sjukvårdsersättningar.....	77
2.4 Ersättningstaxor.....	82
3 Läkemedel och läkemedelsersättningar.....	95
3.1 Läkemedel och andra ersättningsgilla preparat.....	95
3.2 Utbyte av läkemedel.....	105
3.3 Läkemedelsersättningar.....	108
3.4 Recept.....	113
4 Internationell sjukvård.....	120
5 Dagpenningar enligt sjukförsäkringslagen.....	128
5.1 Grunder för utbetalning av dagpenning.....	128
5.2 Dagpenningar.....	129
5.3 Tidsperioder i samband med dagpenningar.....	141
6 Företagshälsovård.....	145
6.1 Företagshälsovårdens innehåll.....	146
6.2 Företagshälsovårdens resurser.....	153
6.3 Ersättningar för kostnader för företagshälsovård.....	158
7 Handikappförmåner och tolktjänst för personer med funktionsnedsättning.....	165
7.1 Handikappförmåner.....	165
7.2 Toltjänst för personer med funktionsnedsättning.....	179
8 Rehabilitering.....	186
8.1 Rehabiliteringsformer.....	186
8.2 Rehabiliteringsåtgärder.....	194
8.3 Rehabiliteringsprocess och rehabiliteringsdokument.....	203
8.4 Rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner.....	208
8.5 Rehabiliteringsaktörer och -samarbete.....	214
9 Pensioner.....	220
9.1 Pensionsslag.....	221
9.2 Förmåner i anslutning till pensioner.....	234
9.3 Faktorer med betydelse för pensionsbeloppet och beviljandet av pension.....	235
9.4 Begrepp som rör EU-pensioner.....	243

10 Bostadsbidrag.....	245
11 Studieförmåner.....	256
12 Militärunderstöd.....	268
13 Familjeförmåner.....	272
14 Utkomstskydd för arbetslösa.....	289
Källor.....	312
Svenskt register.....	315
Finskt register.....	323

Käsitekaavioluettelo

Käsitekaavio 1. Sosiaaliturva.....	28
Käsitekaavio 2. Työkyky.....	44
Käsitekaavio 3. Toimintarajoitteinen henkilö.....	48
Käsitekaavio 4. Etuuskäsitteet.....	59
Käsitekaavio 5. Tutkimus ja hoito.....	64
Käsitekaavio 6. Sairaanhoidon kustannukset.....	68
Käsitekaavio 7. Sairaanhoitokorvaukset.....	75
Käsitekaavio 8. Omavastuu.....	80
Käsitekaavio 9. Korvaustaksat.....	85
Käsitekaavio 10. Taksakokonaisuudet.....	91
Käsitekaavio 11. Lääkkeet.....	99
Käsitekaavio 12. Lääkevalmisteet.....	103
Käsitekaavio 13. Lääkekorvaukset.....	111
Käsitekaavio 14. Lääkemääräykset.....	118
Käsitekaavio 15. Hoitoetus.....	126
Käsitekaavio 16. Päivärahat.....	134
Käsitekaavio 17. Vanhempainpäivärahat.....	140
Käsitekaavio 18. Työterveyshuollon sisältö.....	151
Käsitekaavio 19. Työterveyshuollon voimavarat.....	156
Käsitekaavio 20. Työterveyshuollon korvaukset.....	163
Käsitekaavio 21. Vammaisetuudet.....	172
Käsitekaavio 22. Vammaisetuuden ja työkyvyttömyyseläkkeen myöntämisedellytykset.....	177
Käsitekaavio 23. Vammaisten tulkkauspalvelu.....	184
Käsitekaavio 24. Kuntoutusmuodot.....	192
Käsitekaavio 25. Kuntoutuksen toimenpiteet.....	201
Käsitekaavio 26. Kuntoutusprosessi ja kuntoutuksen asiakirjat.....	206
Käsitekaavio 27. Kuntoutusetuudet ja kuntoutusrahaetuudet.....	212
Käsitekaavio 28. Kuntoutuksen toimijat ja yhteistyö.....	218
Käsitekaavio 29. Eläkkeet.....	227
Käsitekaavio 30. Perhe-eläkkeet.....	232
Käsitekaavio 31. Eläkkeisiin liittyviä käsitteitä.....	241
Käsitekaavio 32. Asumisen tuet.....	251
Käsitekaavio 33. Asunnot.....	254
Käsitekaavio 34. Opintoetuudet.....	262
Käsitekaavio 35. Opintotukiaika.....	266
Käsitekaavio 36. Sotilasavustus.....	270
Käsitekaavio 37. Perhe-etuudet.....	275
Käsitekaavio 38. Elatusapu ja elatustuki.....	281
Käsitekaavio 39. Lastenhoidon tuet.....	287
Käsitekaavio 40. Työttömyysetuudet.....	292
Käsitekaavio 41. Työmarkkinatuki.....	297
Käsitekaavio 42. Työttömyysetuuksiin liittyviä käsitteitä.....	307

Förteckning över begreppsdiagrammen

Begreppsdiagram 1. Social trygghet.....	29
Begreppsdiagram 2. Arbetsförmåga.....	45
Begreppsdiagram 3. Person med funktionsbegränsning.....	49
Begreppsdiagram 4. Förmånsbegrepp.....	60
Begreppsdiagram 5. Undersökning och vård.....	65
Begreppsdiagram 6. Sjukvårdskostnader.....	69
Begreppsdiagram 7. Sjukvårdsersättningar.....	76
Begreppsdiagram 8. Självrisk.....	81
Begreppsdiagram 9. Ersättningstaxor.....	86
Begreppsdiagram 10. Taxehelheter.....	92
Begreppsdiagram 11. Läkemedel.....	100
Begreppsdiagram 12. Läkemedelspreparat.....	104
Begreppsdiagram 13. Läkemedelsersättningar.....	112
Begreppsdiagram 14. Recept.....	119
Begreppsdiagram 15. Vårdförmån.....	127
Begreppsdiagram 16. Dagpenningar.....	135
Begreppsdiagram 17. Föräldradagpenningar.....	141
Begreppsdiagram 18. Företagshälsovårdens innehåll.....	152
Begreppsdiagram 19. Företagshälsovårdens resurser.....	157
Begreppsdiagram 20. Ersättningar för kostnader för företagshälsovård.....	164
Begreppsdiagram 21. Handikappförmåner.....	173
Begreppsdiagram 22. Förutsättningar för beviljandet av handikappförmåner och sjukpension.....	178
Begreppsdiagram 23. Tolktjänst för personer med funktionsnedsättning.....	185
Begreppsdiagram 24. Rehabiliteringsformer.....	193
Begreppsdiagram 25. Rehabiliteringsåtgärder.....	202
Begreppsdiagram 26. Rehabiliteringsprocess och rehabiliteringsdokument.....	207
Begreppsdiagram 27. Rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner.....	213
Begreppsdiagram 28. Rehabiliteringsaktörer och -samarbete.....	219
Begreppsdiagram 29. Pensioner.....	228
Begreppsdiagram 30. Familjepensioner.....	233
Begreppsdiagram 31. Begrepp som rör pensioner.....	242
Begreppsdiagram 32. Bostadsbidrag.....	252
Begreppsdiagram 33. Bostäder.....	255
Begreppsdiagram 34. Studieförmåner.....	263
Begreppsdiagram 35. Studiestöd.....	267
Begreppsdiagram 36. Militärunderstöd.....	271
Begreppsdiagram 37. Familjeförmåner.....	276
Begreppsdiagram 38. Underhållsbidrag och underhållsstöd.....	282
Begreppsdiagram 39. Barnavårdsstöd.....	288
Begreppsdiagram 40. Arbetslöshetsförmåner.....	293
Begreppsdiagram 41. Arbetsmarknadsstöd.....	298
Begreppsdiagram 42. Begrepp som rör arbetslöshetsförmåner.....	308

Sanaston erityispiirteitä

Sanastoprojektin taustaa

Sanastotyö aloitettiin Kelassa vuonna 2007 sanastoprojekteilla, joista ensimmäinen käsitteli terveyteen liittyviä käsitteitä, kuten sairaanhoitokorvauksia ja kuntoutusta, ja toinen käsitteli muita Kelan maksamia etuuksia, kuten eläkkeitä ja työttömyysetuuksia. Kelan ja Sanastokeskus TSK:n yhteistyönä syntyi ensimmäinen julkaisu vuonna 2010, toinen 2012 ja kolmas 2014.

Sanaston näkökulmasta ja rajauksesta

Kelan terminologinen sanasto kuvaa Suomen sosiaaliturvajärjestelmää lainsäädännön näkökulmasta, mikä tarkoittaa, että Kelan hoitamaan sosiaaliturvaan liittyvät säädökset ovat olleet tärkeimmät lähteet sanastoa laadittaessa. Tärkeimmät käytetyt lähteet on lueteltu sanaston loppuosan kohdassa Lähteet.

Sanastoon on pyritty ottamaan mukaan nimenomaan Kelan toimintaan liittyviä termejä. Mutta koska sanaston yhtenä tavoitteena on kehittää Kelan ja sen yhteistyötahojen välistä viestintää, mukaan on otettu myös sellaisia termejä, jotka eivät ole yksinomaan "Kelan termejä". Mukana on esimerkiksi lääkkeisiin ja työkyvyttömyyteen liittyviä termejä.

Sanaston vastineista

Sanaston lähtökohtana ovat Suomen olot ja suomalainen lainsäädäntö, mikä on huomioitu ruotsin vastineiden valinnassa. Ensisijaisiksi ruotsinkielisiksi vastineiksi on pyritty valitsemaan sekä Suomessa että Ruotsissa vakiintuneita termejä. Joissakin tapauksissa on mukaan otettu sekä Suomessa että Ruotsissa käytössä olevia termejä, koska samaan käsitteeseen voidaan viitata eri termeillä Suomessa ja Ruotsissa.

Ruotsinkielisiä termivastineita on joskus ollut vaikea löytää. Tällaisissa tilanteissa on pyritty laatimaan suomalaista käsitettä mahdollisimman hyvin vastaava käännösvastine.

Om ordlistans innehåll

Terminologiprojektets bakgrund

Terminologiarbetet inleddes vid FPA år 2007 med två projekt. Det första behandlade hälsorelaterade begrepp, såsom sjukvårdersättningar och rehabilitering och det andra övriga förmåner som FPA betalar ut, såsom pensioner och arbetslöshetsförmåner. FPA:s och Terminologicentralen TSK:s samarbete har tidigare resulterat i en första publikation år 2010, en andra 2012 och en tredje 2014.

Perspektiv och avgränsning

Den terminologiska ordlistan beskriver det finländska systemet för social trygghet ur lagstiftningsperspektiv. Detta innebär att de viktigaste källorna är de författningar som gäller FPA-förmåner. En förteckning över de viktigaste källorna finns under rubriken Källor i slutet av ordlistan.

Vi har strävat efter att i första hand ta med termer som hänför sig till FPA:s verksamhet. Men eftersom ett av ordlistans mål är att främja kommunikationen mellan FPA och dess samarbetspartner har vi valt att ta med också sådana termer som inte enbart rör FPA:s verksamhet. Sådana termer är t.ex. termer som hänför sig till läkemedel och arbetsoförmåga.

Ekvivalenter

Eftersom utgångspunkten för ordlistan är förhållandena i Finland och finsk lagstiftning har de svenska ekvivalenterna valts så, att de så väl som möjligt motsvarar definitionerna. I första hand rekommenderas termer, som är etablerade både i Sverige och i Finland. I vissa fall har termvarianter från både Finland och Sverige tagits med. Detta beror bl.a. på att samma begrepp ibland uttrycks med olika termer i respektive länder.

Det har ibland varit svårt att hitta svenska ekvivalenter. I sådana fall ges en översättning som motsvarar det finska begreppet så väl som möjligt.

Sanaston käyttäjälle

Käsitteet, määritelmät ja termit

Sanaston lähtökohtana on ollut luotettavien määritelmien, käsitejärjestelmien ja termivastineiden tuottaminen. Siksi sanasto on laadittu systemaattisesti, terminologisten periaatteiden ja menetelmien mukaisesti, jotka on määritelty ISO/TC 37:n (International Organization for Standardization/Technical Committee 37 Terminology and other language and content resources) laatimissa kansainvälisissä standardeissa.

Terminologiselle sanastotyölle on ominaista käsitekeskeisyys. Siinä missä sanakirjat tarkastelevat sanoja ja niiden merkityksiä, terminologisten sanastojen lähtökohtana ovat käsitteet ja niiden väliset suhteet.

Käsitteet ovat ihmisen mielessään muodostamia ajatusmalleja, jotka vastaavat tiettyä todellisuuden kohteita, niin sanottuja tarkoituksia. **Tarkoitteet** voivat olla konkreettisia (esim. lääke) tai abstrakteja (esim. korvattavuus), ja niillä on erilaisia ominaisuuksia (esim. parantaa, lievittää tai ehkäisee sairautta tai sen oireita). Näistä ominaisuuksista muodostettuja ajatusmalleja kutsutaan käsitepiirteiksi. Käsitteen sisältö muodostuu joukosta erilaisia käsitepiirteitä, joista olennaiset ja erottavat kuvataan **määritelmän** avulla. Määritelmät on kirjoitettu sellaiseen muotoon, että niiden avulla voidaan tunnistaa kunkin käsitteen paikka käsitejärjestelmässä. **Termit** puolestaan ovat käsitteiden nimityksiä, joiden avulla voidaan lyhyesti viitata käsitteen koko sisältöön.

Sanaston käsitteet on analysoitu selvittämällä kunkin käsitteen olennainen sisältö, käsitteiden väliset suhteet ja näiden suhteiden perusteella muodostuvat käsitejärjestelmät. Analyysin tuloksia on hyödynnetty määritelmien laadinnassa ja termien valinnassa. Käsitejärjestelmät on kuvattu usein myös graafisina kaavioina.

Sanaston rakenne

Sanasto on ryhmitelty **aiheenmukaisesti** jäsenneltäisiin lukuihin, joissa toisiinsa liittyvät käsitteet on pyritty sijoittamaan lähekkäin.

Aakkoselliset hakemistot löytyvät sanaston lopusta kullakin sanaston kielellä. Hakemistoihin on poimittu suositettavien ja hylättävien termien lisäksi muita hakusanoja, jotka liittyvät läheisesti tiettyyn käsitteeseen. Muut hakusanat viittaavat siihen käsitteeseen ja sen numeroon, jonka yhteydessä sanaa käsitellään.

Termitietueen rakenne

Käsitteet on esitetty sekä numeroituina termitietueina että käsitejärjestelmiä kuvaavina kaavioina. Käsitekaaviot ja termitietueet on tarkoitettu toisiaan tukeviksi esitysmuodoiksi. Kaikki sanaston käsitteet eivät ole mukana kaavioissa.

Termitietueessa käsitteille annetaan ensin suomenkieliset termit ja sen jälkeen vastineet ruotsiksi. Näiden jälkeen seuraa suomenkielinen määritelmä ja mahdolliset määritelmää täydentävät lisätiedot eli huomautukset, joiden alla on määritelmän ja huomautusten ruotsinkieliset käännökset. Käsitteet on numeroitu juoksevasti. Alla on esimerkkinä *sähköistä lääkemääräystä* käsittelevä termitietue ja merkintöjen selitykset:

167	käsitteen numero
sähköinen lääkemääräys; sähköinen resepti	suomenkieliset termit; suositettavin ensimmäisenä, jos termejä on useita
mieluummin kuin: e-resepti	mieluummin kuin = termi, jonka käyttöä ei suositella
ei: eResepti	ei = termi, jota ei pitäisi käyttää
sv elektroniskt recept <i>n</i> ; e-recept <i>n</i>	ruotsinkieliset vastineet, suositettavin ensimmäisenä (<i>n</i> = ett-suku)
inte: eRecept <i>n</i>	inte = termi, jota ei pitäisi käyttää
sähköisessä muodossa oleva <i>lääkemääräys</i>	määritelmä (alkaa pienellä kirjaimella, ei pistettä lopussa, <i>kursivointi</i> viittaa sanastossa määriteltyn käsitteeseen)
Sähköinen lääkemääräys siirretään tietoverkkoa käyttäen <i>Reseptikeskukseen</i> . Sähköinen lääkemääräys uudistetaan laatimalla uusi lääkemääräys. Eläimelle ei saa määrätä <i>lääkettä</i> sähköisellä lääkemääräyksellä. Potilasohje sähköisestä lääkemääräyksestä on <i>lääkkeen määrääjän</i> potilaalle antama erillinen selvitys hänelle määrätyn sähköisen lääkemääräyksen sisällöstä. Sähköisestä lääkemääräyksestä on annettava potilaalle potilasohje, ellei potilas ilmoita, ettei halua sitä.	huomautus (normaali virke, erotettu määritelmästä sisennyksellä, antaa lisätietoa käsitteestä, esimerkkejä, tietoa termien käytöstä yms.)
<i>recept</i> i elektronisk form	määritelmän käännös
Ett elektroniskt recept överförs till <i>Recept-centret</i> med hjälp av datanät. Ett elektroniskt recept förnyas genom att ett nytt recept görs upp. Elektroniska recept får inte användas för förskrivning av <i>läkemedel (1)</i> för djur. En patientanvisning angående det elektroniska receptet är en separat utredning som <i>läkemedelsförskrivaren</i> ger patienten angående innehållet i det elektroniska receptet. Patienten ska ges en patientanvisning angående det elektroniska receptet, om inte patienten meddelar att han eller hon inte vill ha någon anvisning.	huomautusten käännökset

Kooste kaikista käsitteiden yhteydessä sanasto-osuudessa käytetyistä merkintätavoista:

lihavointi	suomenkielinen suositettava termi (ensimmäisenä suositettavin ja sen jälkeen hyväksyttävät synonyymit)
<i>kursivointi</i>	määritelmässä tai huomautuksessa viittaa tässä sanastossa määriteltyyn käsitteeseen
(1)	homonymi; sanastossa on useita kirjoitusasultaan samanlaisia termejä, joilla on eri merkitys, esim. <i>sairaanhoitokorvaus (1)</i> ja <i>sairaanhoitokorvaus (2)</i>
mieluummin kuin: hellre än:	termin käyttöä ei suositeta kielellisistä syistä (esim. vierasperäisyyden vuoksi)
ei: inte:	termi tarkoittaa eri asiaa kuin suositettava termi, eikä sitä pitäisi käyttää tässä merkityksessä, tai se on kielenvastainen
†	termi on vanhentunut
sv	ruotsinkieliset vastineet (suositettavin ensin)
/FI/	suomenruotsia
/SE/	ruotsinruotsia
pl	termiä käytetään monikkumuotoisena
n	ruotsin ett-suku
<	termi viittaa määriteltyä käsitettä laajempaan käsitteeseen
>	termi viittaa määriteltyä käsitettä suppeampaan käsitteeseen
~	termi viittaa hieman määritellystä käsitteestä poikkeavaan käsitteeseen, mutta siitä ei kuitenkaan voi sanoa, että se olisi laajempi tai suppeampi kuin määritelty käsite
(työmarkkinatuki)	teksti kaarisuluissa termin perässä on termin käyttöalaa koskeva täsmennys
(vanhentunut)	teksti kaarisuluissa käsitteen numeron alla tarkoittaa, että käsite on vanhentunut
<sairauspäiväraha>	teksti kulmasuluissa käsitteen numeron alla tarkoittaa alaa, jolle määritelmä on rajattu

Käsitekaavioiden tulkinta

Käsitekaaviot havainnollistavat käsitteiden välisiä suhteita ja auttavat hahmottamaan kokonaisuuksia. Sanastossa esiintyy terminologisia käsitesuhteita, joita on kuvattu UML:n (Unified Modeling Language) mukaisilla merkintätavoilla (ks. ISO 24156-1 Graphic notations for concept modelling in terminology work and its relationship with UML -- Part 1: Guidelines for using UML notation in terminology work). Seuraavan sivun kaaviossa on annettu esimerkkejä käsitesuhteiden kuvaamisesta.

Käsitteen merkitseminen kaavioon

- sanasto-osuudesta käsitteen tiedoista on poimittu kaavioon käsitteen numero, ensimmäinen suositettava termi, mahdollinen homonyymin numero kaarisuluissa ja määritelmä
- lihavoimaton termi on kaaviossa helpottamassa kaavion tulkintaa, mutta sitä ei ole määritelty sanastossa

Hierarkkinen suhde (kolmioon päättyvä viiva \rightarrow)

- vallitsee laajemman yläkäsitteen (*lääkemääräys*) ja sitä suppeamman alakäsitteen (*kirjallinen lääkemääräys*, *sähköinen lääkemääräys*, *puhelinlääkemääräys*) välillä
- alakäsite sisältää kaikki yläkäsitteen piirteet sekä vähintään yhden lisäpiirteen, mutta sitä vastaa suppeampi joukko tarkoitteita kuin yläkäsitettä
- alakäsite voidaan ajatella yläkäsitteen erikoistapaukseksi
- kolmion kärki osoittaa yläkäsitteeseen

Koostumussuhde (vinoneliöön päättyvä viiva \diamond)

- alakäsitteet ovat osia yläkäsitteenä olevasta kokonaisuudesta
- yläkäsitteen piirteet eivät sisälly alakäsitteeseen kuten hierarkkisessa käsitejärjestelmässä
- esimerkiksi *substituutioryhmä* koostuu *vaihtokelpoisista lääkevalmisteista*
- vinoneliö kiinnittyy yläkäsitteeseen

Assosiatiivinen suhde (viiva ilman symbolia)

- käsitesuhde, jota ei voida luokitella hierarkkiseksi tai koostumussuhteeksi (esim. ajalliset, paikalliset, toiminnalliset, välineelliset sekä alkuperään ja syntyyn liittyvät suhteet)
- assosiatiivisen suhteen tyyppi käy yleensä ilmi määritelmän kielellisestä muodosta
- esimerkiksi *eläkkeen* ja *eläkkeensaajan* välillä on assosiatiivinen suhde: eläkkeensaajalle on myönnetty eläke

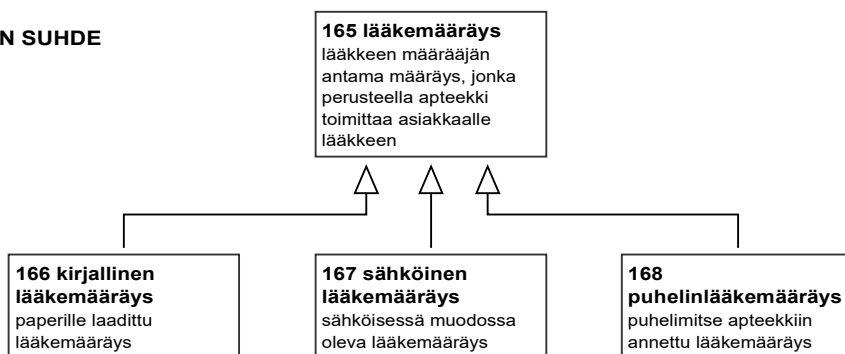
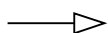
Moniulotteinen käsitejärjestelmä (viiva, jonka yhteyteen on merkitty jaotteluperuste)

- yläkäsitteestä päästään erilaisiin alakäsitevalikoimiin käyttämällä eri jaotteluperusteita
- yhden jaotteluperusteen mukaiset eli yhteen ulottuvuuteen kuuluvat (kaaviossa saman jaotteluperusteen alle merkityt) alakäsitteet eivät voi yhdistyä uudeksi käsitteeksi (esimerkiksi *lääkekorvaus* ei voi olla *matkakorvausta*)
- eri jaotteluperusteen mukaiseen ulottuvuuteen kuuluvia alakäsitteitä voidaan yhdistää uusiksi käsitteiksi (esimerkiksi *lääkekorvaus* voi olla *suorakorvausta*)
- jaotteluperusteen nimitys on usein merkitty viivan viereen (esimerkiksi jaottelu korvaustavan ja korvauslain mukaan)
- ks. esimerkiksi käsitekaavio 7. Sairaanhoidon korvaukset

Katkoviivoilla kuvattu käsitesuhde

- katkoviivoilla merkitään käsitesuhteet, jotka eivät käy ilmi määritelmien sanamuodoista (esimerkiksi käsitteiden *työterveyshuolto* ja *ammattitauti* välinen assosiatiivinen suhde on merkitty katkoviivalla, koska työterveyshuollon määritelmässä ei viitata suoraan ammattitauti-käsitteeseen)
- katkoviivoilla kuvatut käsitesuhteet täydentävät määritelmiä ja tukevat käsitteiden ymmärtämistä
- katkoviivalla voidaan merkitä niin hierarkkinen suhde, koostumussuhde kuin assosiatiivinen suhdekin
- ks. esimerkiksi käsitekaavio 2. Työkyky

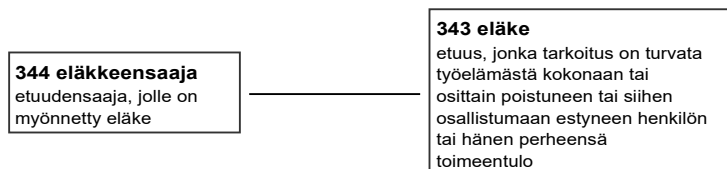
HIERARKKINEN SUHDE

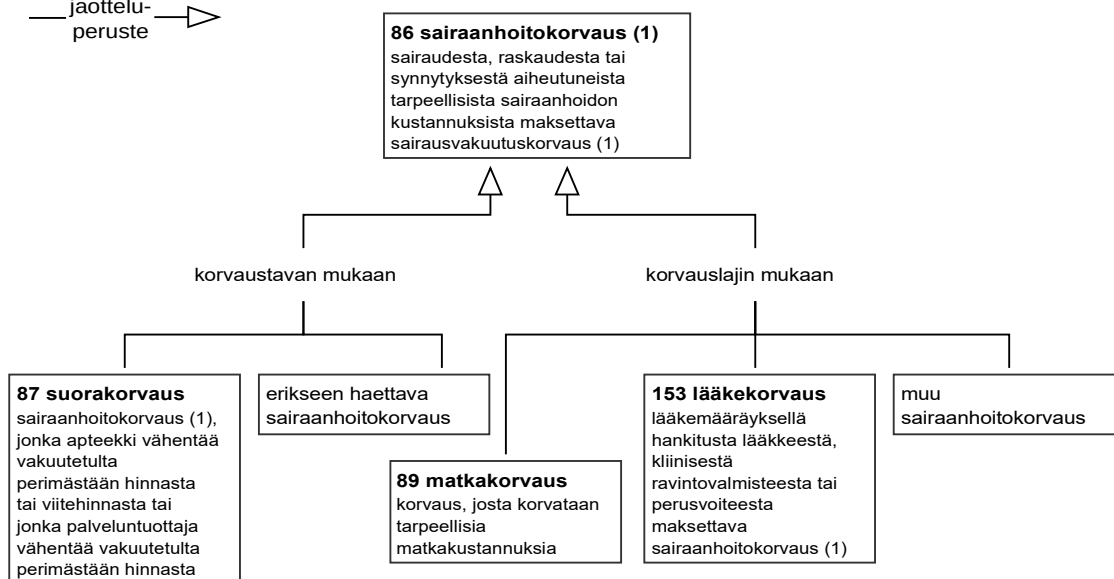
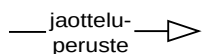
KOOSTUMUSSUHDE

ASSOSIATIIVINEN SUHDE

MONIULOTTEINEN KÄSITEJÄRJESTELMÄ

Till användaren

Begrepp, definitioner och termer

Utgångspunkten för arbetet med denna ordlista har varit att ta fram kvalitativa definitioner, begreppssystem och termekvivalenter. I detta syfte valdes ett systematiskt arbetssätt, med tillämpning av de terminologiska principer och metoder som fastställts i de internationella standarder som utarbetats av ISO/TC 37 (International Organization for Standardization/Technical Committee 37 Terminology and other language and content resources).

Kännetecknande för terminologiarbetet är fokuseringen på begreppet. Medan ordböckerna tar fasta på ord och deras betydelser utgår de terminologiska ordlistorna från begrepp och begreppsrelationer.

Begreppen är abstraktioner för vissa företeelser i verkligheten, så kallade referenter. **Referenterna** kan vara konkreta (t.ex. läkemedel) eller abstrakta (t.ex. ersättningsstatus), och de har särskilda egenskaper (t.ex. bota, lindra eller förebygga sjukdomar eller sjukdomssymtom). Dessa abstraktioner av egenskaper kallas kännetecken. Begreppets innehåll är en uppsättning olika kännetecken där de väsentliga och särskiljande kännetecknen beskrivs i en **definition**. Definitionerna är skrivna så att man utifrån dem kan bestämma begreppens plats i begreppssystemet. **Termerna** är benämningar för begreppen och med dem kan man kort referera till hela begreppsinnehållet.

Begreppen i ordlistan har analyserats så att man klargjort det relevanta innehållet för samtliga begrepp, begreppens inbördes relationer och de begreppssystem som uppstår till följd av dessa begreppsrelationer. Resultaten av analyserna har använts vid definitionsskrivningen och termvalet. Begreppssystemen återges ofta i grafisk form genom begreppsdiagram.

Ordlistans uppläggning

Ordlistan är **systematiskt** uppställd, innehållet är indelat i ämnesvisa kapitel och inom kapitlen har relaterade begrepp placerats nära varandra.

Alfabetiska register på alla språk som förekommer i ordlistan finns i slutet av ordlistan. I registren ingår rekommenderade och avrådda termer samt vissa övriga söktermer som ligger nära något av ordlistans begrepp. Söktermens nummer i registret hänvisar till det begrepp där söktermen är nämnd.

Termpostens uppläggning

Begreppen presenteras i form av både numrerade termposter och diagram som återger begrepps-systemen i grafisk form. Begreppsdiagrammen och termposterna är avsedda att komplettera varandra. Alla begrepp i ordlistan återfinns inte i diagrammen.

I termposten ges först de finskspråkiga termerna och därefter ekvivalenterna på svenska. Efter termerna följer den finskspråkiga definitionen och eventuell tilläggsinformation, dvs. anmärkningar. Därefter följer den svenska översättningen av definitionen och anmärkningarna. Begreppen har fortlöpande numrering. Nedan visas som exempel termposten för det *elektroniska receptet* och förklaringar till beteckningarna:

167	begreppets nummer
sähköinen lääkemääräys; sähköinen resepti	finska termer, vid synonymer den mest rekommenderade först
mieluummin kuin: e-resepti	mieluummin kuin (hellre än) = term som inte rekommenderas
ei: eResepti	ei (inte) = term som inte ska användas
sv elektroniskt recept <i>n</i> ; e-recept <i>n</i>	svenska ekvivalenter, den mest rekommenderade först (<i>n</i> = ett-ord)
inte: eRecept <i>n</i>	inte = term som inte ska användas
sähköisessä muodossa oleva <i>lääkemääräys</i>	definition (liten begynnelsebokstav, saknar punkt, <i>kursiverad term</i> hänvisar till begrepp definierat i ordlistan)
Sähköinen lääkemääräys siirretään tietoverkkoa käyttäen <i>Reseptikeskukseen</i> . Sähköinen lääkemääräys uudistetaan laatimalla uusi lääkemääräys. Eläimelle ei saa määrätä <i>lääkettä</i> sähköisellä lääkemääräyksellä. Potilasohje sähköisestä lääkemääräyksestä on <i>lääkkeen määräjän</i> potilaalle antama erillinen selvitys hänelle määrätyn sähköisen lääkemääräyksen sisällöstä. Sähköisestä lääkemääräyksestä on annettava potilaalle potilasohje, ellei potilas ilmoita, ettei halua sitä.	anmärkning (normal meningsbyggnad, skillnaden gentemot definitionen markeras genom indragning, ger tilläggsuppgifter om begreppet, exempel, uppgifter om termbruk etc.)
<i>recept</i> i elektronisk form	översättning av definitionen
Ett elektroniskt recept överförs till <i>Recept-centret</i> med hjälp av datanät. Ett elektroniskt recept förnyas genom att ett nytt recept görs upp. Elektroniska recept får inte användas för förskrivning av <i>läkemedel (1)</i> för djur. En patientanvisning angående det elektroniska receptet är en separat utredning som <i>läkemedelsförskrivaren</i> ger patienten angående innehållet i det elektroniska receptet. Patienten ska ges en patientanvisning angående det elektroniska receptet, om inte patienten meddelar att han eller hon inte vill ha någon anvisning.	översättning av anmärkningarna

Förteckning över beteckningar som används i ordlistans textdel:

fetstil	rekommenderad finsk term (den mest rekommenderade först, därefter godkända synonymer)
<i>kursivering</i>	i definition eller anmärkning, hänvisar till begrepp definierat i denna ordlista
(1)	homonym; termer med samma lydelse men olika betydelser, t.ex. sjukförsäkringsersättning (1) och sjukförsäkringsersättning (2)
mieluummin kuin: hellre än:	termen rekommenderas inte av språkliga skäl (t.ex. lån från främmande språk)
ei: inte:	termen betyder något annat än den rekommenderade termen och ska därför inte användas för det definierade begreppet, eller termen är språkvidrig
†	termen är föråldrad
sv	svensk ekvivalent (den mest rekommenderade först)
/FI/	finlandssvenska
/SE/	sverigesvenska
<i>pl</i>	termen används i pluralis
<i>n</i>	neutrum (svenska ett-ord)
<	termen hänvisar till ett vidare begrepp än det definierade begreppet
>	termen hänvisar till ett snävare begrepp än det definierade begreppet
~	termen hänvisar till ett begrepp som avviker något från det definierade begreppet, men man kan ändå inte säga att det skulle vara vidare eller snävare än det definierade begreppet
(arbetsmarknadsstöd)	texten inom parentes efter termen anger termens användningsområde
(föråldrat)	texten inom parentes under begreppets nummer betecknar ett föråldrat begrepp
<sjukdagpenning>	texten inom vinkelparentes under begreppets nummer avser det ämnesområde som definitionen begränsar sig till

Läsanvisning till begreppsdiagrammen

Begreppsdiagrammen åskådliggör relationer mellan begreppen och gör det lättare att överblicka helheter. Ordlistan innehåller terminologiska begreppsrelationer som beskrivs enligt UML (Unified Modelling Language, se ISO 24156-1 Graphic notations for concept modelling in terminology work and its relationship with UML – Part 1: Guidelines for using UML notation in terminology work). I diagrammet på följande sida ges exempel på hur begreppsrelationer beskrivs.

Presentation av **begreppet** i diagrammet

- av informationen i ordlistans textdel presenteras begreppets nummer, den rekommenderade termen, eventuellt homonymnummer (inom parentes) och definitionen
- termer som inte är i fetstil i diagrammen är inte definierade i ordlistan, men är med i diagrammen för att underlätta tolkningen

Generisk begreppsrelation (streck som leder till triangel \rightarrow)

- råder mellan bredare överordnat begrepp (*recept*) och snävare underordnat begrepp (*skriftligt recept*, *elektroniskt recept*, *telefonrecept*)
- det underordnade begreppet delar alla kännetecken med det överordnade begreppet men har en mindre uppsättning referenter än det överordnade begreppet
- det underordnade begreppet kan beskrivas som ett specialfall av det överordnade begreppet
- triangelns spets pekar mot det överordnade begreppet

Partitiv begreppsrelation (streck som leder till romb \diamond)

- de underordnade begreppen är delar av det överordnade begreppets helhet
- det överordnade begreppets kännetecken nedärvs inte till det underordnade begreppet såsom i den generiska relationen
- t.ex. en *substitutionsgrupp* består av *utbytbara läkemedelspreparat*
- romben är placerad med en spets mot det överordnade begreppet

Associativ begreppsrelation (streck utan symbol)

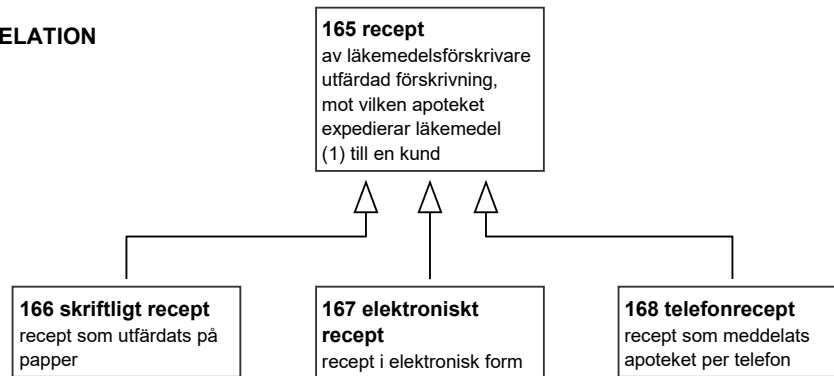
- begreppsrelation som inte kan klassificeras som generisk eller partitiv begreppsrelation (t.ex. relationer som beskriver tid, plats, funktion, medier samt ursprung och uppkomst)
- typen av associativ begreppsrelation framgår i allmänhet av definitionens språkliga form
- t.ex. relationen mellan *pension* och *pensionstagare* är associativ: pensionstagare har beviljats pension

Flerdimensionellt begreppssystem (streck med indelningsgrunden angiven)

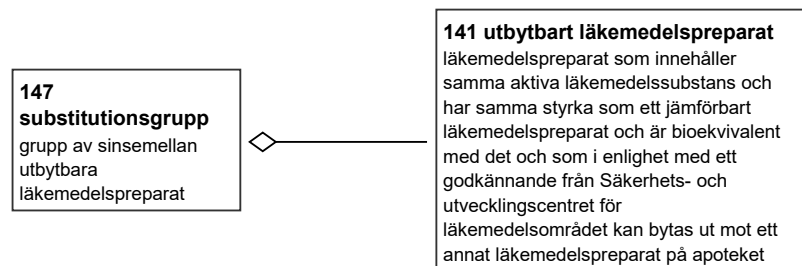
- det överordnade begreppet indelas enligt olika kriterier i olika grupper av underordnade begrepp
- underordnade begrepp i en och samma dimension (begreppen under en och samma indelningsgrund) utesluter varandra (t.ex. *läkemedelsersättning* kan inte vara en *reseersättning*)
- underordnade begrepp i olika dimensioner kan kombineras till nya begrepp (t.ex. *läkemedelsersättning* kan vara *direktersättning*)
- indelningsgrunden anges ofta invid strecket (t.ex. enligt ersättningsslag och ersättningssätt)
- se t.ex. begreppsdiagram 7. Sjukvårdsersättningar

Begreppsrelationer som beskrivs med streckade linjer

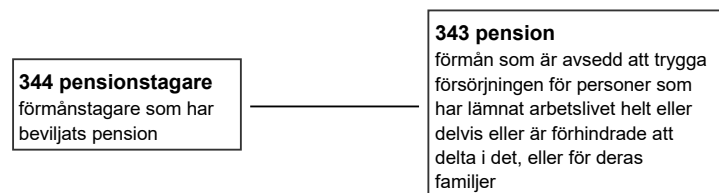
- streckade linjer anger begreppsrelationer som inte framgår av formuleringarna i definitionerna (t.ex. den associativa relationen mellan begreppen *företagshälsovård* och *yrkessjukdom* anges med en streckad linje, eftersom definitionen av företagshälsovård inte innehåller någon direkt hänvisning till begreppet yrkessjukdom)
- begreppsrelationer som beskrivs med streckade linjer kompletterar definitionerna och underlättar tolkningen av begreppen
- streckade linjer kan ange såväl generiska som partitiva eller associativa begreppsrelationer
- se t.ex. begreppsdiagram 2. Arbetsförmåga

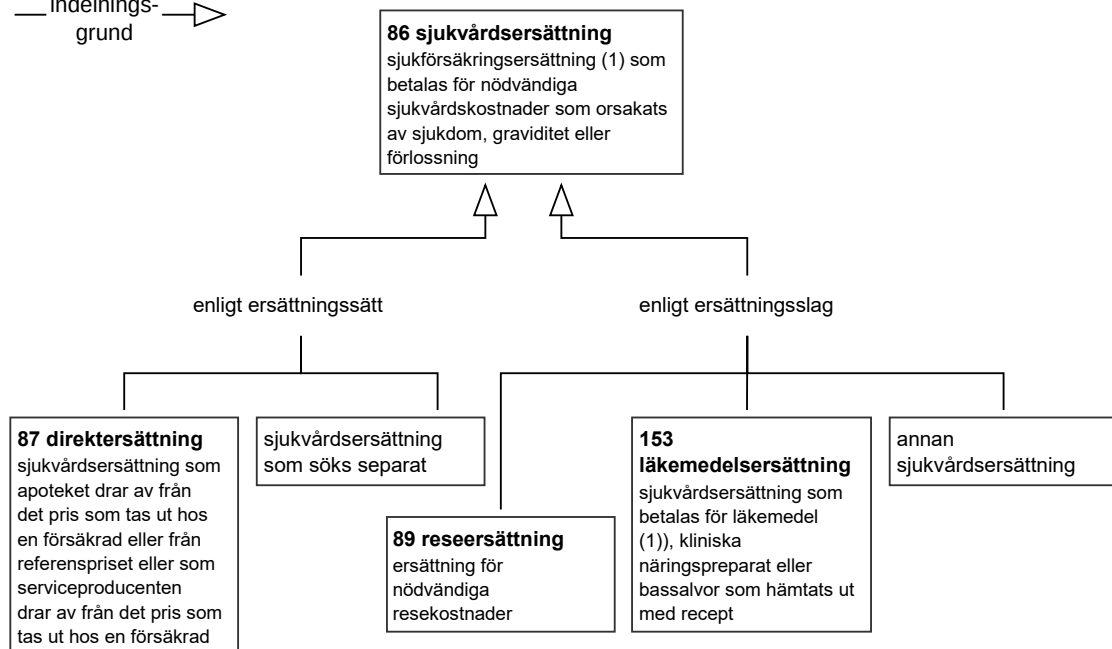
PARTITIV RELATION

ASSOCIATIV RELATION

FLERDIMENSIONELLT BEGREPPSSYSTEM

1 YLEISET KÄSITTEET ALLMÄNNA BEGREPP

1.1 Sosiaaliturva Social trygghet

1

sosiaaliturva

sv social trygghet
inte: socialskydd *n*

keinot, joilla yhteiskunta pyrkii takaamaan jäsenilleen ihmisarvoisen elämän edellyttämän toimeentulon ja huolenpidon

Sosiaaliturvan avulla taataan kohtuullinen toimeentulo silloin, kun se on uhattuna työttömyyden, sairauden, [työkyvyttömyyden](#) ja vanhuuden aikana sekä lapsen syntymän ja huoltajan menetyksen takia. Yhteiskunnan on turvattava jokaiselle riittävät sosiaali- ja [terveydenhuollon palvelut](#). Oikeudesta sosiaaliturvaan on määrätty Suomen perustuslaissa (731/1999).

Sosiaaliturva voi perustua maassa asumiseen (asumisperusteinen sosiaaliturva) tai työskentelyyn (työskentelyperäinen sosiaaliturva). Esimerkiksi Suomessa vakinaisesti asuvalla henkilöllä on oikeus [kansaneläkkeeseen](#), jos hän on 16 vuotta täytettyään asunut Suomessa vähintään kolme vuotta. [Työeläkettä](#) taas maksetaan työstä saatujen tulojen perusteella.

uppsättning av instrument med vars hjälp samhället strävar efter att garantera sina medlemmar den försörjning och omsorg som ett människovärdigt liv förutsätter

Med hjälp av social trygghet garanteras en skälig försörjning vid arbetslöshet, sjukdom och [arbetsoförmåga](#), under ålderdomen samt vid barnafödelse och förlust av en försörjare. Samhället ska tillförsäkra var och en tillräckliga social-, [hälso- och sjukvårdstjänster](#). Om rätt till social trygghet föreskrivs i Finlands grundlag (731/1999).

Den sociala tryggheten kan grunda sig på boende i landet (bosättningsbaserad social trygghet) eller arbete (arbetsbaserad social trygghet). T.ex. personer som är stadigvarande bosatta i Finland har rätt till [folkpension](#), om de har bott i Finland i minst tre år efter att ha fyllt 16 år. [Arbetspension](#) å sin sida betalas utgående från inkomster som har förvärvats genom arbete.

2

toimeentuloturva

sv utkomstskydd *n* /FI/; utkomsttrygghet /FI/

[sosiaaliturvan](#) osa, jonka tarkoituksena on taata henkilölle riittävä toimeentulo

element i den [sociala tryggheten](#) som syftar till att garantera en tillräcklig försörjning

3

työtapaturmavakuutus

sv arbetsolycksfallsförsäkring

[toimeentuloturvaan](#) kuuluva työnantajan lakisääteinen vakuutus, joka korvaa [työtapaturmista](#) ja [ammattitaudeista](#) työntekijöille tai heidän omaisilleen aiheutuneet menetykset ja vahingot

lagstadgad arbetsgivarförsäkring som ingår i [utkomstskyddet](#) och som ersätter förluster och skador som drabbar arbetstagare eller deras anhöriga genom [olycksfall i arbetet](#) och [yrkessjukdomar](#)

4

sosiaalivakuutus

sv socialförsäkring

toimeentuloturvaan kuuluva vakuutus, jolla pyritään turvaamaan *vakuutetun* toimeentulo tiettyjen elämänmuutosten tai vahinkotapahtumien varalta

Sosiaalivakuutuksen kattamia tapahtumia ovat mm. työttömyys, *työkyvyttömyys*, sairaus, vanhuus ja perheen huoltajan kuolema. Suomessa sosiaalivakuutuksen rahoittamiseen osallistuvat vakuutettujen lisäksi työnantajat, kunnat ja valtio. Sosiaalivakuutukseen kuuluvat mm. lakisääteiset *eläkkeet*, *sairausvakuutus* ja *työttömyysturva*.

försäkring som ingår i *utkomstskyddet* och som syftar till att trygga den *försäkrades* försörjning vid vissa livsförändringar eller skadefall

Händelser som socialförsäkringen täcker är bl.a. arbetslöshet, *arbetsoförmåga*, sjukdom, ålderdom och familjeförsörjares död. I Finland är arbetsgivarna, kommunerna och staten med om att finansiera socialförsäkringen vid sidan av de försäkrade. Socialförsäkringen omfattar bl.a. lagstadgade *pensioner*, *sjukförsäkring* och *utkomstskydd för arbetslösa*.

5

<sosiaaliturva / social trygghet>

eläkevakuutus

sv pensionsförsäkring

sosiaalivakuutus, jonka perusteella voidaan maksaa *eläkettä*

Kela huolehtii kansaneläkelain (568/2007) mukaisesta eläkevakuutuksesta. Työeläkevakuuttajat vastaavat lakisääteisestä ansiosidonnaisesta eläkevakuutuksesta.

Vapaaehtoiset yksityiset eläkevakuutukset eivät ole sosiaalivakuutusta.

socialförsäkring som ligger till grund för utbetalning av *pension*

FPA har hand om pensionsförsäkring som är förenlig med folkpensionslagen (568/2007). Arbetspensionsförsäkrarna har hand om lagstadgad inkomstrelaterad pensionsförsäkring.

De frivilliga privata pensionsförsäkringarna hör inte till socialförsäkringen.

6

<sairausvakuutuslaki/sjukförsäkringslag>

sairausvakuutus

sv sjukförsäkring

sosiaalivakuutus, joka korvaa sairaudesta, *raskaudesta*, *synnytyksestä*, lapsen hoidosta ja *työterveys-huollosta* aiheutuneita kustannuksia tai ansionmenetyksiä

Sairausvakuutus turvaa *vakuutetun* oikeuden korvaukseen sairauden vuoksi *tarpeellisen tutkimuksen* ja *hoidon* aiheuttamista kustannuksista ja lyhytaikaisen sairauden aiheuttaman *työkyvyttömyyden* sekä raskauden ja lapsen hoidon aiheuttamasta ansionmenetyksestä. Sairausvakuutus korvaa vakuutetulle osan yksityisten *terveydenhuollon palvelujen* kustannuksista sekä *tutkimuksesta* tai *hoidosta* aiheutuneista *matka-* ja *lääkekustannuksista*.

Sairausvakuutus turvaa myös työnantajan ja yrittäjän oikeuden saada korvausta *hyvän työterveyshuoltokäytännön* mukaisen työterveyshuollon ja sen lisäksi järjestetyn sairaanhoidon ja muun terveydenhuollon kustannuksista.

Sairaanhoitovakuutus ja *työtulovakuutus* ovat sairausvakuutuksen osia.

Sairausvakuutus voi olla joko julkista tai yksityistä. Kelan toimeenpanema sairausvakuutus on julkista.

socialförsäkring som ersätter kostnader eller inkomstbortfall i samband med sjukdom, *graviditet*, *förlossning* och vård av barn samt kostnader för *företagshälsovård*

Sjukförsäkringen tryggar den *försäkrades* rätt till ersättning för kostnaderna för *nödvändig undersökning* och *vård* till följd av sjukdom och ersättning för inkomstbortfall vid *arbetsoförmåga* som orsakas av kortvarig sjukdom samt vid graviditet och vård av barn. Genom sjukförsäkringen får den försäkrade ersättning för en del av kostnaderna för privata *hälso- och sjukvårdstjänster* samt för *rese- och läkemedelskostnader* som uppkommer i samband med *undersökning* eller *vård*.

Sjukförsäkringen tryggar också arbetsgivarnas och företagarnas rätt till ersättning för företags-hälsovård som är förenlig med *god företagshälsovårdspraxis* och för därutöver ordnad sjukvård och annan hälsovård.

Sjukförsäkringen är uppdelad i *sjukvårdsförsäkring* och *arbetsinkomstförsäkring*.

Sjukförsäkringen kan vara antingen offentlig eller privat. Den sjukförsäkring som FPA har hand om är offentlig.

7

sairaanhoitovakuutus

sv sjukvårdsförsäkring

sairausvakuutuksen osa, joka korvaa sairaudesta, *kuntoutuksesta*, *raskaudesta* ja *synnytyksestä* aiheutuneita tarpeellisia kustannuksia

Sairaanhoitovakuutuksesta maksetaan esimerkiksi *sairaanhoitokorvauksia (1)* ja *hoitoetuksia*.

Sairaanhoitovakuutuksen kulut rahoitetaan ansiotulon perusteella *vakuutetuilta* perittävän sairausvakuutuksen sairaanhoitomaksun tuotoilla ja valtion rahoitusosuudella.

element i *sjukförsäkringen* som ersätter nödvändiga kostnader vid sjukdom, *rehabilitering*, *graviditet* och *förlossning*

Från sjukvårdsförsäkringen betalas till exempel *sjukvårdsersättningar* och *vårdförmåner*.

Utgifterna för sjukvårdsförsäkringen finansieras med intäkterna av sjukförsäkringens sjuk-vårdspremie som tas ut hos de *försäkrade* på basis av förvärvsinkomsten samt med statens finansieringsandel.

8

työtulovakuutus

sv arbetsinkomstförsäkring

sairausvakuutuksen osa, joka korvaa sairauden, *kuntoutuksen*, *raskauden*, *synnytyksen* ja lapsen hoidon aiheuttamaa ansionmenetystä ja *työterveyshuollosta* aiheutuneita kustannuksia

Työtulovakuutuksesta maksetaan esimerkiksi *päivärahoja* ja *vuosilomakustannuskorvauksia*.

Työtulovakuutuksen kulut rahoitetaan työnantajien suorittaman sairausvakuutusmaksun ja ansiotulon perusteella *vakuutetuilta* perittävän sairausvakuutuksen päivärahamaksun tuotoilla sekä valtion rahoitusosuudella.

element i *sjukförsäkringen* som ersätter inkomstbortfall i samband med sjukdom, *rehabilitering*, *graviditet*, *förlösning* och vård av barn samt kostnader för *företagshälsovård*

Från arbetsinkomstförsäkringen betalas till exempel *dagpenningar* och *ersättningar för semesterkostnader*.

Utgifterna för arbetsinkomstförsäkringen finansieras med intäkterna av sjukförsäkringsavgiften, som betalas av arbetsgivarna, och med intäkterna av sjukförsäkringens dagpenningspremie, som tas ut hos de *försäkrade* på basis av förvärvsinkomsten, samt med statens finansieringsandel.

9

sairausvakuutuskorvaus (1)

ei: sairaanhoitokorvaus (2)

sv sjukförsäkringsersättning (1)

sairausvakuutuksesta maksettava korvaus

Sairausvakuutuskorvauksia ovat *sairaanhoitokorvaukset (1)* ja *työtulovakuutuksen* perusteella maksettavat korvaukset.

ersättning från *sjukförsäkringen*

Sjukförsäkringsersättningar är *sjukvårdersättningar* och ersättningar från *arbetsinkomstförsäkringen*.

10

sosiaaliturvasopimus

sv överenskommelse om social trygghet (kahdenkeskinen); socialtrygghetsöverenskommelse (kahdenkeskinen); konvention om social trygghet (monenkeskinen)

kahden tai useamman maan välinen sopimus, joka sääntelee näiden maiden välillä liikkuvien henkilöiden **sosiaaliturvaa**

Sosiaaliturvasopimusten tavoitteena on turvata sosiaaliturvan jatkuvuus maasta toiseen siirryttäessä sekä estää tilanteet, joissa henkilöllä olisi kaksinkertaiset sosiaaliturvamaksut tai kaksinkertainen sosiaaliturva.

Suomen solmimat sosiaaliturvasopimukset eivät ole samanlaisia, vaan sopimusten soveltamisalat ja henkilöt, joita sopimukset koskevat, eroavat toisistaan huomattavasti. Yleensä Suomen solmimat sopimukset sisältävät **eläkkeitä** koskevia määräyksiä.

Suomella on sosiaaliturvasopimus Pohjoismaiden, Yhdysvaltojen, Chilen, Israelin, Australian, Intian, Kiinan sekä Kanadan ja erikseen sen osavaltion Quebecin kanssa. EU- ja Eta-maiden sekä Sveitsin välillä liikkuvien henkilöiden sosiaaliturvaa sääntelevät EU:n sosiaaliturvasäännökset.

överenskommelse mellan två eller flera länder som reglerar den **sociala tryggheten** för personer som rör sig mellan dessa länder

Överenskommelserna om social trygghet syftar till att garantera den sociala trygghetens kontinuitet när människor förflyttar sig från ett land till ett annat och förhindra situationer där någon betalar dubbla avgifter för den sociala tryggheten eller åtnjuter dubbel social trygghet.

De överenskommelser om social trygghet som Finland har ingått är inte identiska. Det finns stora skillnader i fråga om tillämpningsområdena och vilka personer som omfattas av överenskommelserna. De överenskommelser som Finland har ingått innehåller i allmänhet bestämmelser om **pensioner**.

Finland har ingått överenskommelser om social trygghet med de nordiska länderna, USA, Chile, Israel, Australien, Indien, Kina och Kanada samt en separat överenskommelse med den kanadensiska delstaten Quebec. Den sociala tryggheten för dem som rör sig mellan EU- och EES-länderna samt Schweiz regleras av EU:s bestämmelser om social trygghet.

11

sairaanhoitosopimus

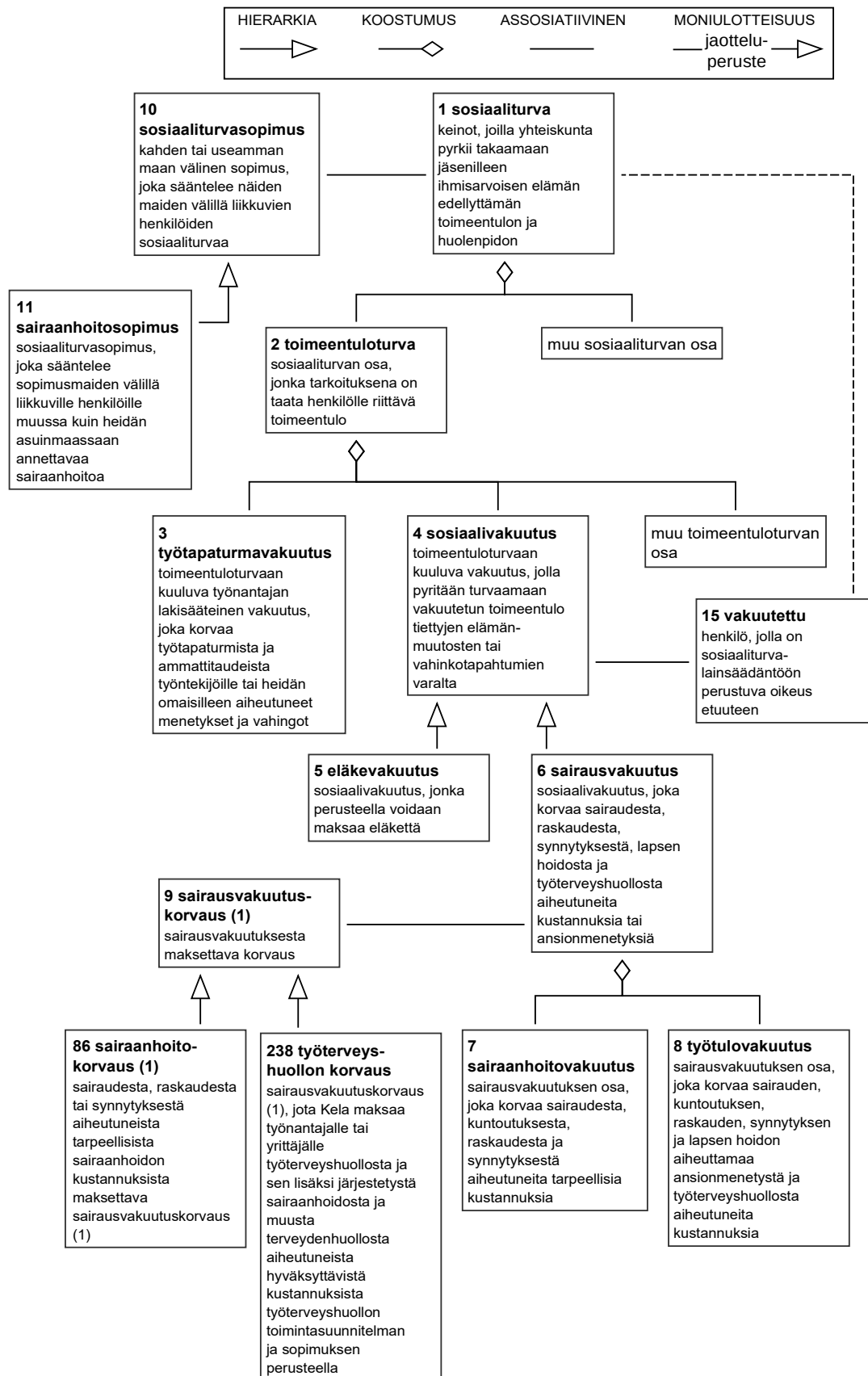
sv överenskommelse om sjukvård; sjukvårdsöverenskommelse

sosiaaliturvasopimus, joka sääntelee sopimusmaiden välillä liikkuville henkilöille muussa kuin heidän asuinmaassaan annettavaa sairaanhoitoa

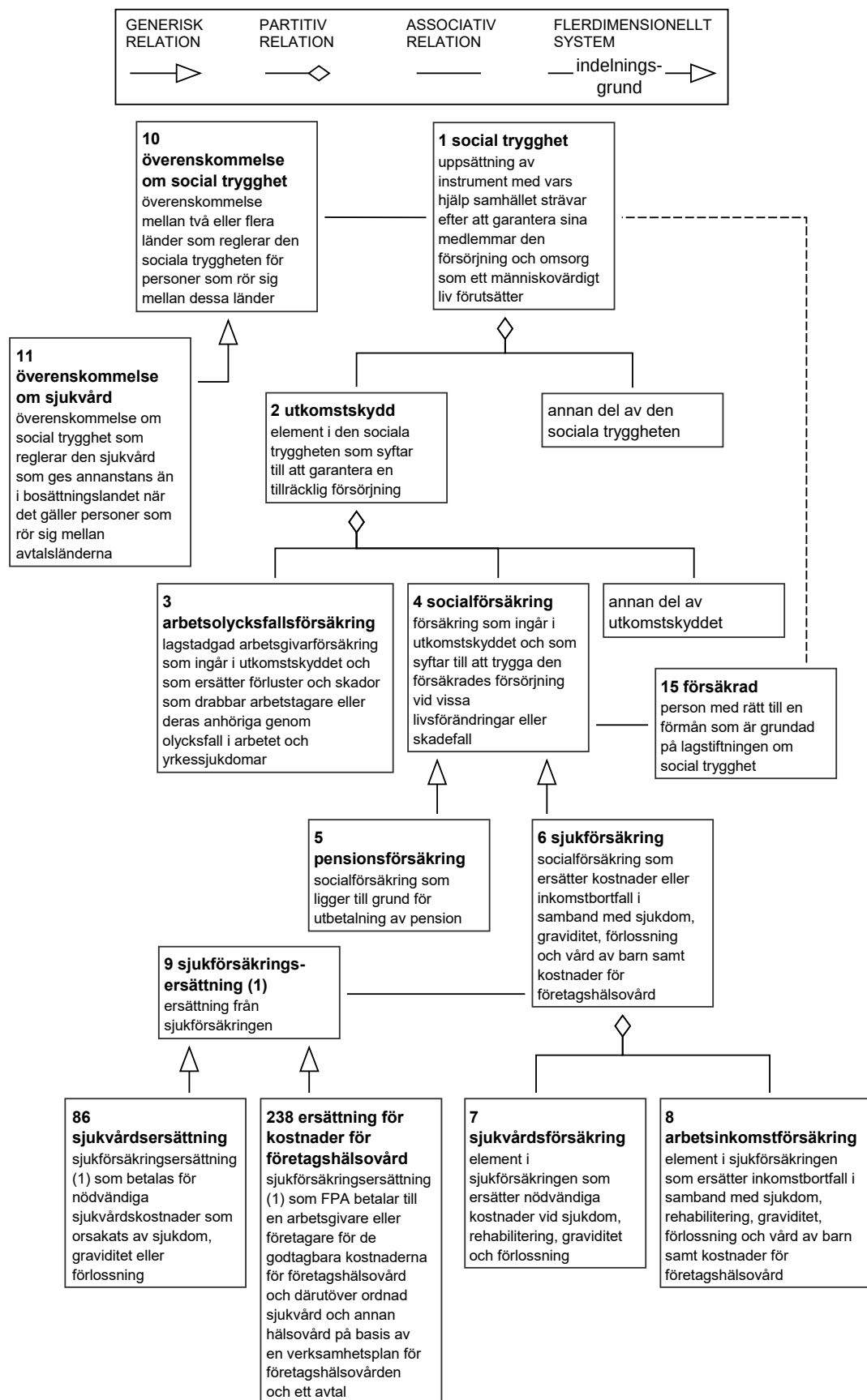
Suomella on sairaanhoitosopimus Australian kanssa. Sopimus koskee tilapäisen oleskelun aikaista sairaanhoitoa.

överenskommelse om social trygghet som reglerar den sjukvård som ges annanstans än i bosättningslandet när det gäller personer som rör sig mellan avtalsländerna

Finland har en överenskommelse om sjukvård med Australien. Överenskommelsen gäller sjukvård under tillfällig vistelse.

Käsitekaavio 1. Sosiaalityrva.

Begreppsdiagram 1. Social trygghet.

12

terveydenhuollon palvelu; terveydenhuoltopalvelu; terveyspalvelu

sv hälso- och sjukvårdstjänst; hälso- och sjukvårdsservice; tjänst inom hälso- och sjukvård; hälsovårdstjänst

asiakkaan terveydentilan määrittämiseen tai hänen terveytensä palauttamiseen tai ylläpitämiseen tarkoitettu palvelu, jota antaa *terveydenhuollon ammattihenkilö* tai jota annetaan terveydenhuollon toimintayksikössä

Terveydenhuollon palveluihin kuuluu myös *lääkkeiden* määrääminen.

tjänst för bestämmande av kundens hälsotillstånd eller för återställande eller bevarande av hälsan som ges av *yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården* eller vid en verksamhetsenhet för hälso- och sjukvård

Hälso- och sjukvårdstjänsterna inbegriper också förskrivning av *läkemedel (1)*.

13

terveydenhuollon palveluvalikoima

sv tjänsteutbud *n* inom hälso- och sjukvården

julkisin varoin rahoitettujen *terveydenhuollon palvelujen* kokonaisuus

Julkisin varoin rahoitettuja terveydenhuollon palveluja ovat julkisen terveydenhuollon palvelut ja ne yksityisen terveydenhuollon palvelut, joista saa *sairaanhoitokorvauksia (1)*.

Terveydenhuoltolain (1326/2010) mukaan terveydenhuollon palveluvalikoimaan kuuluvat lääketieteellisesti ja hammaslääketieteellisesti perusteltu sairauksien ennaltaehkäisy, sairauden toteamiseksi tehtävät *tutkimukset* sekä taudinmäärittäminen, *hoito* ja *kuntoutus*.

helhet av *hälso- och sjukvårdstjänster* som finansieras med allmänna medel

Hälso- och sjukvårdstjänster som finansieras med allmänna medel är tjänster som den offentliga hälso- och sjukvården tillhandahåller och sådana tjänster som den privata hälso- och sjukvården tillhandahåller och som berättigar till *sjukvårdssättningar*.

Tjänsteutbudet inom hälso- och sjukvården omfattar enligt hälso- och sjukvårdslagen (1326/2010) medicinskt och odontologiskt motiverad prevention av sjukdomar, medicinskt och odontologiskt motiverade *undersökningar* för att upptäcka sjukdom samt medicinskt och odontologiskt motiverad diagnos, *vård*, *behandling* och *rehabilitering*.

korvattavuus

sv ~ ersättningsgill adj.; ~ ersättningsstatus

tuotteen tai palvelun ominaisuus, jonka perusteella korvataan *tarpeellisia sairaanhoidon kustannuksia* ja *työterveyshuollon hyväksyttäviä kustannuksia*

Sairausvakuutuslain (1224/2004) *sairaanhoitokorvauksia* (1) koskevan korvattavuuden yleisen periaatteen mukaan *vakuutetulla* on oikeus saada *omavastuusuuden* ylittävältä osalta korvausta tarpeellisista sairaanhoidon kustannuksista sekä *raskauden* ja *synnytyksen* aiheuttamista tarpeellisista kustannuksista. Vakuutetulle sairaanhoidosta aiheutuneet kustannukset korvataan siltä osin kuin *hoito* tarpeettomia kustannuksia välttämällä olisi tullut vakuutetulle maksamaan, vakuutetun terveydentilaa kuitenkaan vaarantamatta.

Lääkkeelle, kliiniselle ravintovalmistelle ja perusvoiteelle korvattavuutta voi hakea esimerkiksi myyntiluvan haltija. Korvattavuudesta päättää lääkkeiden hintalautakunta. *Erityislupavalmistelle* myös potilas tai lääkeyritys voi hakea korvattavuutta. Jos lääkkeelle, kliiniselle ravintovalmistelle tai perusvoiteelle ei ole hyväksytty korvattavuutta, se jää kokonaan vakuutetun maksettavaksi.

Sairausvakuutuslain työterveyshuoltoa koskevan korvattavuuden yleisen periaatteen mukaan työnantajalla ja yrittäjällä on oikeus saada korvausta *hyvän työterveyshuoltokäytännön* mukaisesta työterveyshuollosta ja sen lisäksi järjestetystä sairaanhoidosta ja muusta terveydenhuollosta.

Ruotsin kielessä ei ole suoraa vastinetta korvattavuus-termille, vaan se ilmaistaan eri tavoin lauseyhteydestä riippuen, esimerkiksi "en produkt eller tjänst är ersättningsgill" tai "en produkt eller tjänst har godkänts som ersättningsgill". Apteekkien sairausvakuutusohjeissa korvattavuus-termi ilmaistaan toisinaan ersättningsstatus-termillä: "Ett läkemedelspreparat är ersättningsgillt om den ersättningsstatus som läkemedelsprisnämnden fastställt för det fortfarande gäller". Termiä "ersättning" ei suositella käytettäväksi korvattavuus-termin vastineena.

egenskap hos en produkt eller tjänst på basis av vilken *nödvändiga sjukvårdskostnader* och *godtagbara kostnader* för *företagshälsovård* ersätts

Enligt sjukförsäkringslagens (1224/2004) allmänna princip för när *sjukvårdersättningar* är ersättningsgilla har den *försäkrade* rätt att i fråga om det belopp som överstiger *självriskandelen* få ersättning för nödvändiga sjukvårdskostnader och för nödvändiga kostnader vid *graviditet* och *förlösning*. Den försäkrade ersätts för kostnaderna för *vård och behandling* till det belopp kostnaderna för vården och behandlingen skulle ha uppgått till för den försäkrade med undvikande av onödiga kostnader, men utan äventyrande av den försäkrades hälsa.

Exempelvis innehavare av försäljningstillstånd kan ansöka om att *läkemedel* (1), kliniska näringspreparat och bassalvor ska bli ersättningsgilla. Beslut om saken fattas av läkemedelsprisnämnden. Också patienter eller läkemedelsföretag kan ansöka om att *specialtillståndspreparat* ska bli ersättningsgilla. Om ett läkemedel (1) eller kliniskt näringspreparat eller en bassalva inte har godkänts som ersättningsgilla måste den försäkrade själv stå för hela kostnaden.

Enligt sjukförsäkringslagens allmänna princip för när företagshälsovården är ersättningsgill har arbetsgivare och företagare rätt till ersättning för företagshälsovård som är förenlig med *god företagshälsovårdspraxis* och för därutöver ordnad sjukvård och annan hälsovård.

I svenskan finns det ingen direkt ekvivalent till termen "korvattavuus", i stället uttrycks saken på olika sätt beroende på sammanhanget. Man säger t.ex. "en produkt eller tjänst är ersättningsgill" eller "en produkt eller tjänst har godkänts som ersättningsgill". I sjukförsäkringsanvisningar för apotek uttrycks termen korvattavuus ibland med termen ersättningsstatus: "Ett läkemedelspreparat är ersättningsgillt om den ersättningsstatus som läkemedelsprisnämnden fastställt för det fortfarande gäller." Termen "ersättning" rekommenderas inte som ekvivalent till termen "korvattavuus".

1.2 Henkilöt Personer

15

<Kelan hoitama sosiaaliturva>

vakuutettu

sv försäkrad

henkilö, jolla on sosiaaliturvalainsäädäntöön perustuva oikeus *etuuteen*

Esimerkiksi *sairauspäivärahan* yhteydessä vakuutetulla tarkoitetaan Kelassa Suomessa sairausvakuutettua henkilöä. Sairausvakuuttaminen perustuu joko Suomessa asumiseen tai työskenteelyyn. Suomessa asuva tai täällä vähintään neljän kuukauden ajan työskentelevä henkilö on kansalaisuudestaan riippumatta oikeutettu myös niihin Kelan etuuksiin, joihin viitataan asumiseen perustuvan sosiaaliturvalainsäädännön soveltamisesta annetussa laissa eli soveltamisalalaisissa (1573/1993). Tällaisia etuuksia ovat esimerkiksi *kansaneläke*, *asumistuki* ja *lapsilisä*. *Sairausvakuutuksen* ja soveltamisalalakiin perustuvan *sosiaaliturvan* lisäksi Suomessa työskentelevät työntekijät ovat lähtökohtaisesti työttömyysvakuutettuja. Myös ulkomailla oleskeleva henkilö voi tietyn edellytyksin kuulua Kelan hoitaman sosiaaliturvan piiriin.

person med rätt till en *förmån* som är grundad på lagstiftningen om *social trygghet*

Med försäkrad avser man vid FPA t.ex. i samband med *sjukdagpenningen* en person som är sjukförsäkrad i Finland. *Sjukförsäkringen* grundar sig på att man antingen bor eller arbetar i Finland. Den som är bosatt i Finland eller arbetar här i minst fyra månader är oavsett nationalitet berättigad också till de förmåner från FPA som man hänvisar till i lagen om tillämpning av lagstiftningen om bosättningsbaserad social trygghet (tillämpningslagen, 1573/1993). Sådana förmåner är exempelvis *folkpension*, *bostadsbidrag* och *barnbidrag*. Utgångspunkten är att den som arbetar som arbetstagare i Finland inte bara omfattas av sjukförsäkringen och den sociala tryggheten utan också av arbetslöshetsförsäkringen. Också den som vistas utomlands kan under vissa förutsättningar omfattas av den sociala tryggheten inom FPA:s verksamhetsområde.

16

puoliso

sv make (om män); maka (om kvinnor)

aviomies tai -vaimo, avomies tai -vaimo tai rekisteröidyssä parisuhteessa elävä henkilö

Puolison olemassaolo tai tulot otetaan huomioon esimerkiksi *kansaneläkettä* ja *eläkkeensaajan asumistukea* myönnettäessä ja tarkistettaessa, jos *etuudenhakija* tai *-saaja* asuu *yhteistaloudessa* puolisonsa kanssa.

person som är gift, sambo eller registrerad partner

Makens existens eller inkomster beaktas t.ex. när *folkpension* och *bostadsbidrag för pensions-tagare* beviljas och justeras, om den *förmånssökande* eller *förmånstagaren* lever i *gemensamt hushåll* med sin make.

Make har i lagtext av tradition avsett bägge parterna i ett äktenskap.

17

lähiomainen

sv nära anhörig

henkilö, joka on sukulaisuuden tai adoption perusteella läheinen toiselle henkilölle

Lähiomaisia ovat esimerkiksi *puolisot*, vanhemmat, isovanhemmat, lapset ja sisarukset sekä adoptiovanhemmat ja -lapset.

person som står en annan person nära på grund av släktskap eller adoption

Nära anhöriga är t.ex. *makar*, föräldrar, far- och morföräldrar, barn och syskon samt adoptivföräldrar och adoptivbarn.

18

edunvalvoja

sv intressebevakare

henkilö, joka huoltajuuden perusteella tai holhousviranomaisen tai tuomioistuimen päätöksellä hoitaa vajaavaltaisen tai muun syyn vuoksi tukea tarvitsevan taloudellisia asioita ja valvoo hänen etuaan

Esimerkiksi alaikäiset ovat vajaavaltaisia.

Edunvalvoja voi hakea *etuutta* päämiehensä puolesta, jos holhousviranomainen tai tuomioistuin on määrännyt edunvalvojan hoitamaan tämän taloudellisia asioita tai varallisuutta. Etuus maksetaan edunvalvojalle tai tämän ilmoittamalle tilille.

person som på grund av vårdnad eller genom beslut av förmyndarmyndighet eller domstol sköter de ekonomiska angelägenheterna för en omyndig eller någon som av andra orsaker behöver stöd och bevakar dennes intressen

Med omyndiga avses till exempel minderåriga.

En intressebevakare kan söka en *förmån* för huvudmannens räkning, om förmyndarmyndigheten eller en domstol har ålagt intressebevakaren att sköta huvudmannens ekonomiska angelägenheter. En förmån kan också betalas ut till intressebevakaren eller in på ett konto som intressebevakaren har uppgett.

19

edunvalvontavaltuutettu

sv intressebevakningsfullmäktig; fullmäktig för intressebevakning

henkilö, jonka toinen henkilö on oikeuttanut edustamaan itseään taloudellisissa tai muissa asioissa siinä tapauksessa, ettei hän terveydentilansa tai muun vastaavan syyn vuoksi kykene huolehtimaan asioistaan

Valtakirja edunvalvontavaltuutusta varten on tehtävä kirjallisesti, ja sen voi tehdä kahdeksantoista vuotta täyttänyt henkilö, joka kykenee ymmärtämään valtakirjan merkityksen. Valtakirja tulee voimaan sen jälkeen, kun holhousviranomainen on sen vahvistanut ja kun henkilö on sairauden, henkisen toiminnan häiriintymisen, heikentyneen terveydentilan tai muun vastaavan syyn vuoksi tullut pääasiallisesti kykenemättömäksi huolehtimaan niistä asioista, joita valtuutus koskee.

Edunvalvontavaltuutettu voidaan oikeuttaa edustamaan toista henkilöä tämän omaisuutta koskevissa ja muissa taloudellisissa asioissa. Valtuutus voidaan rajoittaa koskemaan määrättyä oikeustointa, asiaa tai omaisuutta.

Edunvalvontavaltuutettu voi hakea *etuutta* päämiehensä puolesta, jos edunvalvontavaltuutus on asianmukaisesti vahvistettu ja rekisteröity sekä kattaa etuusasioden hoidon. Etuus voidaan myös maksaa edunvalvontavaltuutetulle tai tämän ilmoittamalle tilille.

person som en annan person har bemyndigat att företräda sig i ekonomiska eller andra angelägenheter som han eller hon själv inte längre klarar av att sköta på grund av sitt hälsotillstånd eller av någon annan motsvarande orsak

En intressebevakningsfullmakt ska upprättas skriftligen. Den kan upprättas av en person som har fyllt 18 år och har förmåga att förstå fullmaktens betydelse. Fullmakten träder i kraft efter att förmyndarmyndigheten har fastställt den och när personen på grund av sjukdom, störningar i de psykiska funktionerna eller försvagat hälsotillstånd eller av någon annan motsvarande orsak i huvudsak har förlorat förmågan att sköta de ärenden som fullmakten gäller.

En intressebevakningsfullmäktig kan bemyndigas att företräda fullmaktsgivaren i ärenden som gäller fullmaktsgivarens egendom och i andra ekonomiska angelägenheter. En intressebevakningsfullmakt kan begränsas till att gälla en viss rättshandling, ett visst ärende eller viss egendom.

En intressebevakningsfullmäktig kan söka en *förmån* för huvudmannens räkning, om intressebevakningsfullmakten har fastställts som sig bör och registrerats samt täcker skötseln av förmånsärenden. En förmån kan också betalas ut till intressebevakningsfullmäktigen eller in på ett konto som intressebevakningsfullmäktigen har uppgett.

20

valtuutettu; asiamies

sv fullmäktig; befullmäktigad; fullmaktsinnehavare; fullmaktshavare; ombud *n*

henkilö, jonka toinen henkilö on oikeuttanut toimimaan puolestaan

Valtuutettu voi hakea *etuutta* valtuuttajan puolesta. Valtuutetun on esitettävä valtakirja tai muulla luotettavalla tavalla osoitettava olevansa oikeutettu edustamaan valtuuttajaa. Julkinen oikeusavustaja ja Suomen Asianajajaliittoon kuuluva asianajaja eivät tarvitse valtakirjaa, ellei ole syytä epäillä valtuutuksen todenperäisyyttä. Salassa pidettävien tietojen, kuten henkilön etuuksia tai terveydentilaa koskevien tietojen, luovuttaminen edellyttää aina yksilöityä valtakirjaa.

person som en annan person har bemyndigat att handla på sina vägnar

En fullmaktsinnehavare kan söka en *förmån* för fullmaktsgivarens räkning. Fullmaktsinnehavaren ska visa upp en fullmakt eller visa på något annat tillförlitligt sätt att han eller hon har rätt att företräda fullmaktsgivaren. Ett offentligt rättsbiträde och en advokat som är medlem i Finlands Advokatförbund behöver ingen fullmakt, om det inte är skäl att tvivla på bemyndigandets riktighet. Utlämnandet av sekretessbelagda uppgifter såsom uppgifter om någons förmåner eller hälsotillstånd förutsätter alltid en specificerad fullmakt.

21

terveydenhuollon ammattihenkilö

sv yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården; hälso- och sjukvårdsutbildad person; person med yrkesutbildning inom hälso- och sjukvården

henkilö, jolle Sosiaali- ja terveystieteiden lupa- ja valvontavirasto on myöntänyt oikeuden, luvan tai nimikesuojan harjoittaa ammattiaan laillistettuna ammattihenkilönä, tai lääketieteeseen tai hammaslääketieteeseen opiskelijana, joka tilapäisesti toimii laillistetun ammattihenkilön tehtävässä tällaisen henkilön johdon ja valvonnan alaisena

Terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetussa laissa (559/1994) terveydenhuollon ammattihenkilöllä tarkoitetaan henkilöä, joka tämän lain nojalla on saanut ammatinharjoittamisoikeuden (laillistettu ammattihenkilö) tai ammatinharjoittamisluvan (luvan saanut ammattihenkilö), sekä henkilöä, jolla tämän lain nojalla on oikeus käyttää valtioneuvoston asetuksella säädettyä terveydenhuollon ammattihenkilön ammattinimikettä (nimikesuojattu ammattihenkilö). Laillistettu, luvan saanut tai nimikesuojattu ammattihenkilö on oikeutettu toimimaan asianomaisessa ammatissa ja käyttämään asianomaista ammattinimikettä. Nimikesuojattujen ammattihenkilöiden ammatissa voivat toimia muutkin henkilöt, joilla on riittävä koulutus, kokemus ja ammattitaito.

Terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetussa laissa ammattihenkilöitä ovat lääkärin ja hammaslääkärin lisäksi proviisori, psykologi, puheterapeutti, ravitsemusterapeutti, farmaseutti, sairaanhoitaja, kätilö, terveydenhoitaja, fysioterapeutti, laboratoriohoitaja, röntgenhoitaja, suuhygienisti, toimintaterapeutti, optikko ja hammasteknikko.

Ks. myös *työterveyshuollon ammattihenkilö*.

person som Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården har beviljat rätt eller tillstånd att utöva yrke eller beviljat skyddad yrkesbeteckning, eller en medicine eller odontologie studerande som tillfälligt sköter en legitimerad yrkesutbildad persons uppgifter under ledning och tillsyn av en sådan person

I lagen om yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården (559/1994) avses med yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården den som med stöd av denna lag har erhållit rätt att utöva yrke (legitimerad yrkesutbildad person) eller tillstånd att utöva yrke (yrkesutbildad person som beviljats tillstånd) samt den som med stöd av denna lag har rätt att använda en i förordning av statsrådet avsedd yrkesbeteckning för en yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården (yrkesutbildad person med skyddad yrkesbeteckning). En legitimerad yrkesutbildad person, en yrkesutbildad person som beviljats tillstånd eller en yrkesutbildad person med skyddad yrkesbeteckning har rätt att utöva yrket och använda yrkesbeteckningen. Också andra personer som har fullgod utbildning, erfarenhet och yrkesskicklighet kan verka i yrken för yrkesutbildade personer med skyddad yrkesbeteckning.

Yrkesutbildade personer som avses i lagen om yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården är förutom läkare och tandläkare också provisorer, psykologer, talterapeuter, närings-terapeuter, farmaceuter, sjukskötare, barnmorskor, hälsovårdare, fysioterapeuter, laboratorieskötare, röntgenskötare, munhygienister, ergoterapeuter, optiker och tandtekniker.

Se även *yrkesutbildad person inom företagshälsovården*.

22

<sairausvakuutuslaki/sjukförsäkringslag>

muu terveydenhuollon ammattihenkilö

sv annan yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården; annan hälso- och sjukvårdsutbildad person; annan person med yrkesutbildning inom hälso- och sjukvården

terveydenhuollon ammattihenkilö, joka on sairaanhoitaja, terveydenhoitaja, kätilö, fysioterapeutti, laboratoriohoitaja, erikoishammasteknikko, suuhygienisti tai psykologi

Sairausvakuutuslain (1224/2004) tarkoittama muu terveydenhuollon ammattihenkilö viittaa suppeampaan ammattiryhmään kuin mitä terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetussa laissa (559/1994) tarkoitetaan. Terveystenhuollon ammattihenkilöistä annetussa laissa ammattihenkilöitä ovat lääkäri ja hammaslääkäri lisäksi proviisori, psykologi, puheterapeutti, ravitsemusterapeutti, farmaseutti, sairaanhoitaja, kätilö, terveydenhoitaja, fysioterapeutti, laboratoriohoitaja, röntgenhoitaja, suuhygienisti, toimintaterapeutti, optikko ja hammasteknikko.

Kela korvaa muiden terveydenhuollon ammattihenkilöiden antamaa *hoitoa* tai tekemiä *tutkimuksia sairaanhoitovakuutuksen* perusteella.

yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården som är sjukskötare, hälsovårdare, barnmorska, fysioterapeut, laboratorieskötare, specialtandtekniker, munhygienist eller psykolog

I sjukförsäkringslagen (1224/2004) avses med annan yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården en snävare yrkesgrupp än den som avses i lagen om yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården (559/1994). Yrkesutbildade personer är enligt lagen om yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården förutom läkare och tandläkare också provisorer, psykologer, talterapeuter, näringsterapeuter, farmaceuter, sjukskötare, barnmorskor, hälsovårdare, fysioterapeuter, laboratorieskötare, röntgenskötare, munhygienister, ergoterapeuter, optiker och tandtekniker.

FPA ersätter med stöd av *sjukvårdsförsäkringen vård* som ges och *undersökningar* som utförs av andra yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården.

23

<terveydenhuolto / hälso- och sjukvård>

itsenäinen ammatinharjoittaja

sv självständig yrkesutövare

laillistettu tai luvan saanut *terveydenhuollon ammattihenkilö*, joka harjoittaa itsenäisesti ammattiaan

Itsenäisenä ammatinharjoittajana voi toimia esimerkiksi lääkäri, hammaslääkäri, sairaanhoitaja tai fysioterapeutti.

Itsenäinen ammatinharjoittaja voi olla myös *työterveyshuollon palveluntuottaja*. *Työterveys-huollossa* toimivalta itsenäiseltä ammatinharjoittajalta edellytetään *työterveyshuollon ammattihenkilön* tai *asiantuntijan* pätevyyttä.

Sosiaali- ja terveystieteen lupa- ja valvontavirasto Valvira myöntää hakemuksesta oikeuden toimia itsenäisenä ammatinharjoittajana.

yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården som är legitimerad yrkesutbildad person eller yrkesutbildad person som beviljats tillstånd och som självständigt utövar sitt yrke

Exempelvis läkare, tandläkare, sjukskötare och fysioterapeuter kan vara självständiga yrkesutövare.

Också *producenter av företagshälsovårdstjänster* kan vara självständiga yrkesutövare. Behörighet som *yrkesutbildad person inom företagshälsovården* eller som *sakkunnig inom företags-hälsovården* förutsätts av självständiga yrkesutövare inom *företagshälsovården*.

Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården Valvira beviljar på ansökan rätt att vara verksam som självständig yrkesutövare.

1.3 Sairausvakuutukseen liittyvät tahot Aktörer i anslutning till sjukförsäkringen

24

julkisen terveydenhuollon toimintayksikkö; julkisen terveydenhuollon yksikkö

sv offentlig hälso- och sjukvårdsenhet

valtion, kunnan tai kuntayhtymän organisaatio, joka tuottaa *terveydenhuollon palveluja*

organisation inom staten, en kommun eller en samkommun som producerar *hälso- och sjukvårdstjänster*

25

yksityinen terveydenhuollon toimintayksikkö; yksityinen terveydenhuollon yksikkö

sv privat verksamhetsenhet inom hälso- och sjukvården; privat hälso- och sjukvårdsenhet

yksityishenkilö tai yksityinen organisaatio, joka tuottaa *terveydenhuollon palveluja*

Yksityisellä terveydenhuollon toimintayksiköllä pitää olla sairausvakuutuslain (1224/2004) tarkoittaman lupaviranomaisen lupa terveydenhuollon palvelujen antamiseen. Yksityisiä terveydenhuollon toimintayksiköitä ovat esimerkiksi lääkärikeskukset eli lääkäriasemat, terveydenhuoltoalan osakeyhtiöt ja yksityiset *itsenäiset ammatinharjoittajat*.

Yksityinen terveydenhuollon toimintayksikkö voi olla *työterveyshuollon palveluntuottaja*, jos sillä on aluehallintoviraston (aiemmin lääninhallituksen) antama lupa *työterveyshuollon* palvelujen tuottamiseen.

privatperson eller privat organisation som producerar *hälso- och sjukvårdstjänster*

En privat verksamhetsenhet inom hälso- och sjukvården ska ha beviljats tillstånd av en tillståndsmyndighet som avses i sjukförsäkringslagen (1224/2004) för att få tillhandahålla hälso- och sjukvårdstjänster. Privata verksamhetsenheter inom hälso- och sjukvården är t.ex. läkarcentraler (dvs. läkarstationer), aktiebolag inom hälsovårdsbranschen och enskilda *självständiga yrkesutövare*.

En privat verksamhetsenhet inom hälso- och sjukvården kan vara *producent av företagshälsövårdstjänster*, om den har ett av regionförvaltningsverket (tidigare länsstyrelsen) beviljat tillstånd att tillhandahålla tjänster inom *företagshälsövården*.

26

terveyskeskus

sv hälsovårdscentral /FI/; hälsocentral /FI/; vårdcentral /SE/

perusterveydenhuollosta vastaava kunnan tai kuntayhtymän ylläpitämä toimintayksikkö

Terveyskeskuksen toiminnasta on säädetty kansanterveyslaissa (66/1972) ja terveydenhuolto-laissa (1326/2010).

Kela on tiiviissä yhteistyössä terveyskeskusten kanssa monissa asioissa, esimerkiksi vammaisten tarvitseman *hoidon* suhteen, *lääkärintlausuntojen* osalta ja *kuntoutussuunnitelmien* tekemisessä. Terveyskeskukset myös tuottavat kuntoutuspalveluja, ja niiden ja Kelan kuntoutus-toiminta täydentävät toisiaan. Terveyskeskus voi olla myös *työterveyshuollon palveluntuottaja*.

verksamhetsenhet som är ansvarig för primärvården och som drivs av en kommun eller samkommun

Bestämmelser om hälsovårdscentralens verksamhet finns i folkhälsolagen (66/1972) och i hälso- och sjukvårdslagen (1326/2010).

FPA samarbetar intensivt med hälsovårdscentralerna kring flera ärenden, t.ex. *vård eller behandling* som personer med funktionsnedsättning behöver samt *läkarutlåtanden* och *rehabiliteringsplaner*. Hälsovårdscentralerna producerar även rehabiliteringstjänster, och deras och FPA:s rehabiliteringsverksamhet kompletterar varandra. Hälsovårdscentralen kan dessutom vara *producent av företagshälsövårdstjänster*.

27

pääterveyskeskus; pääterveysasema

sv huvudhälsovårdcentral /FI/; huvudhälsocentral /FI/; huvudvårdcentral /SE/

terveyskeskus, josta saa kunnan tai kuntayhtymän laajimmat *terveydenhuollon palvelut*

Jos julkisen terveydenhuollon asiakas on valinnut hoitopaikkansa kauempaa kuin lähimmästä mahdollisesta hoitopaikasta, *matkakorvausta* saa enintään niiden kustannusten mukaan, jotka aiheutuisivat matkasta oman kunnan tai kuntayhtymän pääterveyskeskukseen.

hälsovårdscentral som tillhandahåller kommunens eller samkommunens mest omfattande *hälso- och sjukvårdstjänster*

En kund inom den offentliga hälso- och sjukvården som har valt en annan vårdenhet än den som är närmast belägen får *reseersättning* högst enligt kostnaderna för en resa till den egna kommunens eller samkommunens huvudhälsovårdscentral.

28

työpaikkakassa

sv arbetsplatskassa

vakuutuskassa, joka Kelan ohella huolehtii *sairausvakuutuksesta* ja johon kuuluvat yhden tai useamman työnantajan palveluksessa olevat työntekijät ja johon lisäksi voivat kuulua heidän perheenjäsenensä sekä kyseisten työnantajien palveluksesta *eläkkeelle* siirtyneet työntekijät

Vakuutuskassa on vakuutuslaitos, joka ei harjoita voittoa tuottavaa vakuutustoimintaa.

försäkringskassa som har hand om *sjukförsäkringen* vid sidan av FPA och vars verksamhetsområde omfattar arbetstagarna hos en eller flera arbetsgivare och dessutom kan omfatta medlemmarna av deras familjer och de arbetstagare som avgått med *pension* från de berörda arbetsgivarnas tjänst

En försäkringskassa är en försäkringsanstalt som bedriver försäkringsverksamhet i icke vinstgivande syfte.

1.4 Työ- ja toimintakyky Arbets- och funktionsförmåga

29

toimintakyky

sv funktionsförmåga

henkilön valmius suorittaa elämäntilanteensa ja sen vaatimusten kannalta tarpeellisia toimintoja

Henkilön toimintakykyä voidaan arvioida fyysisen, psyykkisen, sosiaalisen ja kognitiivisen suoriutumisen suhteen. Suoriutumiseen vaikuttavat myös ympäristötekijät kuten esteettömyys, asenteet, käytössä olevat *apuvälineet* ja toisen henkilön apu. Tietoa toimintakyvystä tarvitaan esimerkiksi silloin, kun arvioidaan henkilön *työkykyä* tai avun, *hoidon* tai *kuntoutuksen* tarvetta.

Toimintakyvyn, toimintarajoitteiden ja terveyden kansainvälisessä luokituksessa (Stakesin Ohjeita ja luokituksia 2004:4, joka perustuu WHO:n International Classification of Functioning, Disability and Health - eli ICF-luokitukseen) toimintakyky on määritelty yläkäsitteeksi, joka kattaa ruumiin toiminnot ja rakenteet sekä suoritukset ja osallistumisen. Sillä tarkoitetaan yksilön, hänen lääketieteellisen terveydentilansa ja yksilöön liittyvien kontekstuaalisten tekijöiden (ympäristö- ja yksilötekijöiden) välisen vuorovaikutuksen myönteisiä piirteitä.

beredskapen hos en person att utföra funktioner som behövs i den aktuella livssituationen och motsvarar dess krav

En persons funktionsförmåga kan bedömas med avseende på den fysiska, psykiska, sociala och kognitiva prestationsförmågan. På prestationsförmågan inverkar också miljöfaktorer såsom tillgänglighet, attityder, *hjälpmedel* och assistans som en annan person ger. Information om funktionsförmågan behövs t.ex. när en persons *arbetsförmåga* eller behov av hjälp, *vård* eller *rehabilitering* bedöms.

I Stakes; Anvisningar och klassifikationer 2004:4 som bygger på den internationella klassifikationen WHO International Classification of Functioning, Disability and Health, dvs. ICF-klassifikationen, definieras ”toimintakyky” som ett överordnat begrepp som omfattar kroppsfunktioner och kroppsstrukturer samt aktiviteter och delaktighet. Med det avses positiva drag hos interaktionen mellan individen och dennes medicinska hälsotillstånd samt kontextuella faktorer (omgivningsfaktorer och personliga faktorer) som hör till individens livssfär. I publikationen Klassifikation av funktionstillstånd, funktionshinder och hälsa (ICF), som utgivits av Socialstyrelsen i Sverige 2003, har ”functioning” översatts med funktionstillstånd.

30

työkyky

sv arbetsförmåga

työntekijän fyysisen, psyykkisen, kognitiivisen ja sosiaalisen *toimintakyvyn* ja ammattitaidon muodostama kokonaisuus suhteessa työn vaatimuksiin

Hyvää työkykyä edistää se, että työntekijän fyysiset ja psyykkiset edellytykset, esimerkiksi terveydentila, ja hänen työtä koskevat odotuksensa sekä toisaalta työn asettamat vaatimukset ja sen antamat mahdollisuudet ovat tasapainossa keskenään.

helhet som utgörs av arbetstagarens fysiska, psykiska, kognitiva och sociala *funktionsförmåga* och yrkesskicklighet i förhållande till arbetskraven

God arbetsförmåga främjas av att arbetstagarens fysiska och psykiska förutsättningar, t.ex. hälsotillståndet, och hans eller hennes förväntningar på arbetet är i balans med de krav som arbetet ställer och de möjligheter som det erbjuder.

31

työkyvyn arviointi

sv bedömning av arbetsförmågan

selvitys työntekijän *työkyvystä*

Työkyvyn arviointi edellyttää työkykyyn vaikuttavien tekijöiden tunnistamista, tietoa terveyden-tilasta ja *toimintakyvystä* sekä fyysisen ja psyykkisen kuormittumisen mittaamista ja arviointia.

Työkyvyn arviointi tehdään yleensä yhteistyössä työntekijän, työpaikan, *työterveyshuollon*, terveydenhuollon ja muiden arviointia suorittavien tahojen kesken.

utredning av arbetstagarens *arbetsförmåga*

Bedömning av arbetsförmågan förutsätter identifiering av faktorer som påverkar arbetsförmågan, uppgifter om hälsotillståndet och *funktionsförmågan* samt mätning och bedömning av den fysiska och psykiska belastningen.

Arbetsförmågan bedöms vanligen i samarbete mellan arbetstagaren, arbetsplatsen, *företagshälsovården*, hälso- och sjukvården och de andra aktörer som genomför bedömningen.

32

tutkimus työkyvyn selvittämiseksi

sv undersökning för att utreda arbetsförmågan

tutkimus, johon Kela voi määrätä *työkyvyttömyyseläkkeen* tai *sairauspäivärahan* hakijan tai saajan tämän *työkyvyn* selvittämiseksi tai johon työnantaja voi määrätä työntekijänsä tämän työkyvyn selvittämiseksi

Tutkimuksen määräämiseen tulee olla perusteltu syy. Kun Kela määrää tutkimukseen, se nimeää tutkimuksen suorittavan lääkärin, terveydenhuollon toimintayksikön tai tutkimuslaitoksen sekä maksaa tutkimuksesta aiheutuvat kustannukset.

undersökning som FPA kan ålägga personer som ansöker om eller får *sjukpension* eller *sjukdagpenning* för utredande av deras *arbetsförmåga* eller som en arbetsgivare kan ålägga arbetstagare för utredande av deras arbetsförmåga

Det ska finnas en grundad anledning till att undersökningen åläggs. När FPA ålägger någon att delta i en undersökning utser FPA den läkare, verksamhetsenhet för hälso- och sjukvården eller undersökningsinrättning som ska utföra undersökningen, och FPA betalar också kostnaderna för undersökningen.

työkyvyttömyys

sv arbetsoförmåga; > invaliditet

sairauden tai vamman aiheuttama **työkyvyn** heikkeneminen siten, että henkilö ei kykene tekemään työtä

Työkyvyttömyys voi olla tilapäistä tai pysyvää.

Työkyvyttömyyden käsite on lainsäädännössä määritelty eri tavoin eri **etuuksien** näkökulmasta, esimerkiksi sairausvakuutuslaissa (1224/2004), kansaneläkelaisissa (568/2007), työntekijän eläkelaisissa (395/2006), valtion eläkelaisissa (1295/2006) ja kunnallisissa eläkelaisissa (549/2003). Sairausvakuutuslaissa työkyvyttömyydellä tarkoitetaan sellaista sairaudesta johtuvaa tilaa, jonka kestäessä **vakuutettu** on sairauden edelleen jatkuessa kykenemätön tekemään **tavallista työtään** tai työtä, joka on siihen läheisesti verrattavaa.

Kansaneläkelaisissa ja takuueläkkeestä annetussa laissa (703/2010) työkyvyttömänä pidetään henkilöä, joka on sairauden, vian tai vamman takia kykenemätön tekemään tavallista työtään tai muuta siihen verrattavaa työtä, jota on pidettävä hänen ikänsä, ammattitaitonsa sekä muut seikat huomioon ottaen hänelle sopivana ja **kohtuullisen toimeentulon** turvaavana. Kansaneläkelain mukainen **työkyvyttömyyseläke** myönnetään aina pysyvästi **sokealle** tai **liikuntakyvyttömälle**, samoin kuin henkilölle, joka sairautensa, vikansa tai vammansa vuoksi on **pysyvästi avuttomassa tilassa** eikä voi tulla toimeen ilman toisen henkilön apua. Arvioitaessa 60 vuotta täyttäneen henkilön työkyvyttömyyttä painotetaan työkyvyttömyyden ammatillista luonnetta.

Työntekijän eläkelaisissa työkyvyttömyydellä tarkoitetaan sellaista tilaa, jossa työntekijän työkyvyn arvioidaan olevan heikentynyt sairauden, vian tai vamman vuoksi vähintään kahdella viidesosalla yhtäjaksoisesti ainakin vuoden ajan. Työkyvyn heikentymistä arvioitaessa otetaan huomioon työntekijän jäljellä oleva kyky hankkia itselleen ansiotuloja sellaisella saatavissa olevalla työllä, jota työntekijän voidaan kohtuudella edellyttää tekevän. Tällöin otetaan huomioon myös työntekijän koulutus, aikaisempi toiminta, ikä, asuinpaikka ja muut näihin rinnastettavat seikat. Jos työkyky vaihtelee, otetaan huomioon työntekijän vuotuinen ansio. Arvioitaessa 60 vuotta täyttäneen työntekijän oikeutta työkyvyttömyyseläkkeeseen painotetaan myös työkyvyttömyyden ammatillista luonnetta.

Valtion eläkelaisissa työkyvyttömyydellä tarkoitetaan sellaista tilaa, jossa työntekijä on sairauden, vian tai vamman vuoksi yhtäjaksoisesti vähintään vuoden ajaksi tullut palveluksen kestäessä kykenemättömäksi virkaansa tai työhönsä tai tullut palveluksen päätyttyä kykenemättömäksi hankkimaan itselleen ansiotuloja sellaisella saatavissa olevalla työllä, jota hänen voidaan kohtuudella edellyttää tekevän. Tällöin otetaan huomioon myös työntekijän koulutus, aikaisempi toiminta, ikä, asuinpaikka ja muut näihin rinnastettavat seikat. Jos työkyky vaihtelee, otetaan huomioon työntekijän vuotuinen ansio. Arvioitaessa 60 vuotta täyttäneen, pitkän työuran tehneen työntekijän oikeutta työkyvyttömyyseläkkeeseen otetaan huomioon myös työn aiheuttama rasittuneisuus ja kuluneisuus sekä työn vaativuus ja vastuullisuus, jos nämä seikat yhdistyneenä sairauteen, vikaan tai vammaan tekevät työntöön jatkamisen kohtuuttomaksi.

Kunnallisissa eläkelaisissa työkyvyttömyydellä tarkoitetaan sellaista tilaa, jossa työntekijä on palvelussuhteensa jatkuessa on tullut sairauden, vian tai vamman takia kykenemättömäksi virkaansa tai työhönsä tai jos hänen työkykynsä voidaan sairauden, vian tai vamman johdosta arvioida heikentyneen vähintään kahdella viidesosalla ja työkyvyttömyyden tai työkyvyn heikentymisen voidaan arvioida jatkuvan yhdenjaksoisesti vähintään vuoden ajan. Työkyvyn heikentymistä arvioitaessa otetaan huomioon työntekijän jäljellä oleva kyky hankkia itselleen ansiotuloja sellaisella saatavissa olevalla työllä, jota työntekijän voidaan kohtuudella edellyttää tekevän. Tällöin otetaan huomioon myös työntekijän koulutus, aikaisempi toiminta, ikä, asuinpaikka ja muut näihin rinnastettavat seikat. Työkyvyn vaihdelleessa otetaan huomioon vuotuinen ansio. Arvioitaessa 60 vuotta täyttäneen, pitkän työuran tehneen työntekijän oikeutta työkyvyttömyyseläkkeeseen otetaan huomioon myös työn aiheuttama rasittuneisuus ja kuluneisuus sekä työn vaativuus ja vastuullisuus, jos nämä seikat yhdistyneenä sairauteen, vikaan tai vammaan tekevät työntöön jatkamisen kohtuuttomaksi.

av sjukdom eller skada orsakad nedsättning av **arbetsförmågan** som gör att en person inte klarar av att arbeta

Arbetsoförmågan kan vara tillfällig eller bestående.

I lagstiftningen definieras begreppet arbetsoförmåga på olika sätt beroende på vilken **förmån** det är fråga om, t.ex. i sjukförsäkringslagen (1224/2004), folkpensionslagen (568/2007), lagen om pension för arbetstagare (395/2006), lagen om statens pensioner (1295/2006) och lagen om kommunala pensioner (549/2003).

I sjukförsäkringslagen avses med arbetsoförmåga ett sådant av sjukdom framkallat tillstånd under vilket den *försäkrade*, medan sjukdomen varar, är oförmögen att utföra sitt *sedvanliga arbete* eller därmed nära jämförbart arbete.

I folkpensionslagen och lagen om garantipension (703/2010) betraktas som arbetsoförmögen den som till följd av sjukdom, lyte eller skada är oförmögen att utföra sitt sedvanliga arbete eller något annat därmed jämförbart arbete som med beaktande av personens ålder, yrkesskicklighet och övriga omständigheter bör anses vara lämpligt för honom eller henne och trygga en *skälig försörjning*. *Sjukpension* enligt folkpensionslagen beviljas alltid den som är permanent *blind* eller *rörelsehindrad*, likaså den som till följd av sjukdom, lyte eller skada befinner sig i ett *varaktigt tillstånd av hjälplöshet* och inte kan klara sig utan en annans hjälp. Vid bedömningen av arbetsoförmågan hos den som fyllt 60 år betonas arbetsförmågans yrkesmässiga karaktär.

I lagen om pension för arbetstagare avses med arbetsoförmåga ett tillstånd där arbetstagarens arbetsförmåga på grund av sjukdom, lyte eller skada uppskattas vara utan avbrott nedsatt med minst två femtedelar åtminstone ett år. Vid bedömningen av i vilken mån arbetsförmågan är nedsatt beaktas arbetstagarens återstående förmåga att skaffa sig förvärvsinkomster genom sådant tillgängligt arbete som han eller hon skäligen kan förutsättas utföra. Härvid beaktas också arbetstagarens utbildning, tidigare verksamhet, ålder, boningsort och andra därmed jämförbara omständigheter. Om arbetsförmågan varierar beaktas arbetstagarens årliga inkomster. När rätten till invalidpension för en arbetstagare som fyllt 60 år bedöms betonas också arbetsförmågans yrkesmässiga karaktär.

I lagen om statens pensioner avses med arbetsoförmåga ett tillstånd där arbetstagaren på grund av sjukdom, lyte eller skada utan avbrott för minst ett år medan anställningen pågått blivit oförmögen att sköta sin tjänst eller sitt arbete, eller efter det att anställningen upphört blivit oförmögen att skaffa sig förvärvsinkomster genom sådant tillgängligt arbete som han eller hon skäligen kan förutsättas utföra. Härvid beaktas också arbetstagarens utbildning, tidigare verksamhet, ålder, boningsort och andra därmed jämförbara omständigheter. Om arbetsförmågan varierar beaktas arbetstagarens årliga inkomster. I fråga om en arbetstagare som fyllt 60 år och som har en lång yrkeskarriär beaktas vid bedömningen av rätten till invalidpension också om arbetet har varit påfrestande och slitsamt samt de krav och det ansvar som hänför sig till arbetet, om dessa faktorer i kombination med sjukdom, lyte eller skada gör det oskäligt för arbetstagaren att fortsätta i arbete.

I lagen om kommunala pensioner avses med arbetsoförmåga ett tillstånd där en anställd, medan en anställning pågått, på grund av sjukdom, lyte eller skada har blivit oförmögen att sköta sin tjänst eller utföra sitt arbete eller där hans eller hennes arbetsförmåga på grund av sjukdom, lyte eller skada kan bedömas vara nedsatt med minst två femtedelar och den nedsatta arbetsförmågan eller arbetsoförmågan kan antas fortgå utan avbrott minst ett år. När nedgången i arbetsförmågan bedöms beaktas den anställdes återstående förmåga att skaffa sig förvärvsinkomster genom sådant till buds stående arbete som han eller hon skäligen kan förutsättas utföra. Härvid beaktas också den anställdes utbildning, tidigare verksamhet, ålder, boningsort och andra därmed jämförbara omständigheter. Vid varierande arbetsförmåga beaktas de årliga inkomsterna. Ett för en anställd påfrestande och slitsamt arbete samt arbetets krävande natur och ansvarsfullhet beaktas vid bedömningen av rätten till invalidpension för en anställd som fyllt 60 år och har en lång förvärvsarbetskarriär, om dessa faktorer i kombination med sjukdom, lyte eller skada gör det oskäligt att fortsätta att arbeta.

34

ammattitauti

sv yrkessjukdom; arbetssjukdom

työhön liittyvä sairaus, joka täyttää säädöksissä asetetut edellytykset, joiden perusteella sairastunut on oikeutettu saamaan korvauksia

Suomessa ammattitaudiksi määrittelyn edellytyksenä on, että sairaus on todennäköisesti pääasiallisesti aiheutunut työn fysikaalisista, kemiallisista tai biologisista tekijöistä.

Sairauden toteaminen ammattitaudiksi edellyttää sellaista lääketieteellistä [tutkimusta](#), jossa on käytettävissä riittävä tieto työssä olevasta altistumisesta ja josta vastaa asianomaiseen alaan perehtynyt lääkäri. Säädösten mukaisesti todetusta ammattitaudista suoritetaan korvausta sairastuneelle. Ammattitautien korvausjärjestelmä perustuu tapaturmavakuutuslakiin (608/1948) ja korvataan kuten [työtapaturma](#). Kela ei korvaa ammattitaudista aiheutuneita kustannuksia, vaan näiden kustannusten korvaus kuuluu yksityisille vakuutuslaitoksille tai Valtiokonttorille.

Suomessa ammattitauteja ovat esimerkiksi meluvammat, rasisussairaudet, hengitystieallergiat, ihotaudit, asbestisairaudet, [tartuntataudit](#), silmän sidekalvon tulehdukset, tärinäsairus sekä myrkytykset.

Ammattitautien ja muiden työperäisten sairauksien välinen raja on liukuva ja muuttuu koko ajan tutkimustiedon lisääntyessä.

arbetsrelaterad sjukdom som uppfyller vissa i författningar angivna kriterier för när den som insjuknat är berättigad till ersättning

I Finland är det en förutsättning för att en sjukdom ska kunna definieras som yrkessjukdom att sjukdomen sannolikt i huvudsak orsakats av ett fysikaliskt, kemiskt eller biologiskt agens i arbetet.

För att en sjukdom ska kunna konstateras vara en yrkessjukdom förutsätts en medicinsk [undersökning](#) vid vilken det finns tillräcklig information om exponering i arbetet och som en läkare som är förtrogen med området ansvarar för. Ersättning betalas till den som insjuknat i en yrkes-sjukdom som konstaterats i enlighet med de relevanta författningarna. Ersättningssystemet för yrkessjukdomar grundar sig på lagen om olycksfallsförsäkring (608/1948). Ersättning betalas som för [olycksfall i arbetet](#). FPA ersätter inte kostnader för yrkessjukdomar, det gör i stället privata försäkringsanstalter eller Statskontoret.

I Finland indelas yrkessjukdomarna i t.ex. bullerskador, belastningssjukdomar, allergier i andningsvägarna, hudsjukdomar, asbestsjukdomar, [smittsamma sjukdomar](#), bindhinneinflammation, vibrationsskada och förgiftningar.

Gränsen mellan yrkessjukdomar och övriga arbetsrelaterade sjukdomar är flytande och påverkas ständigt av nya forskningsrön.

35

työtapaturma

sv olycksfall *n* i arbetet; arbetsolycksfall *n*
inte: arbetsolycka

tapaturma, joka sattuu työssä tai asunnon ja työntekopaikan välisellä matkalla

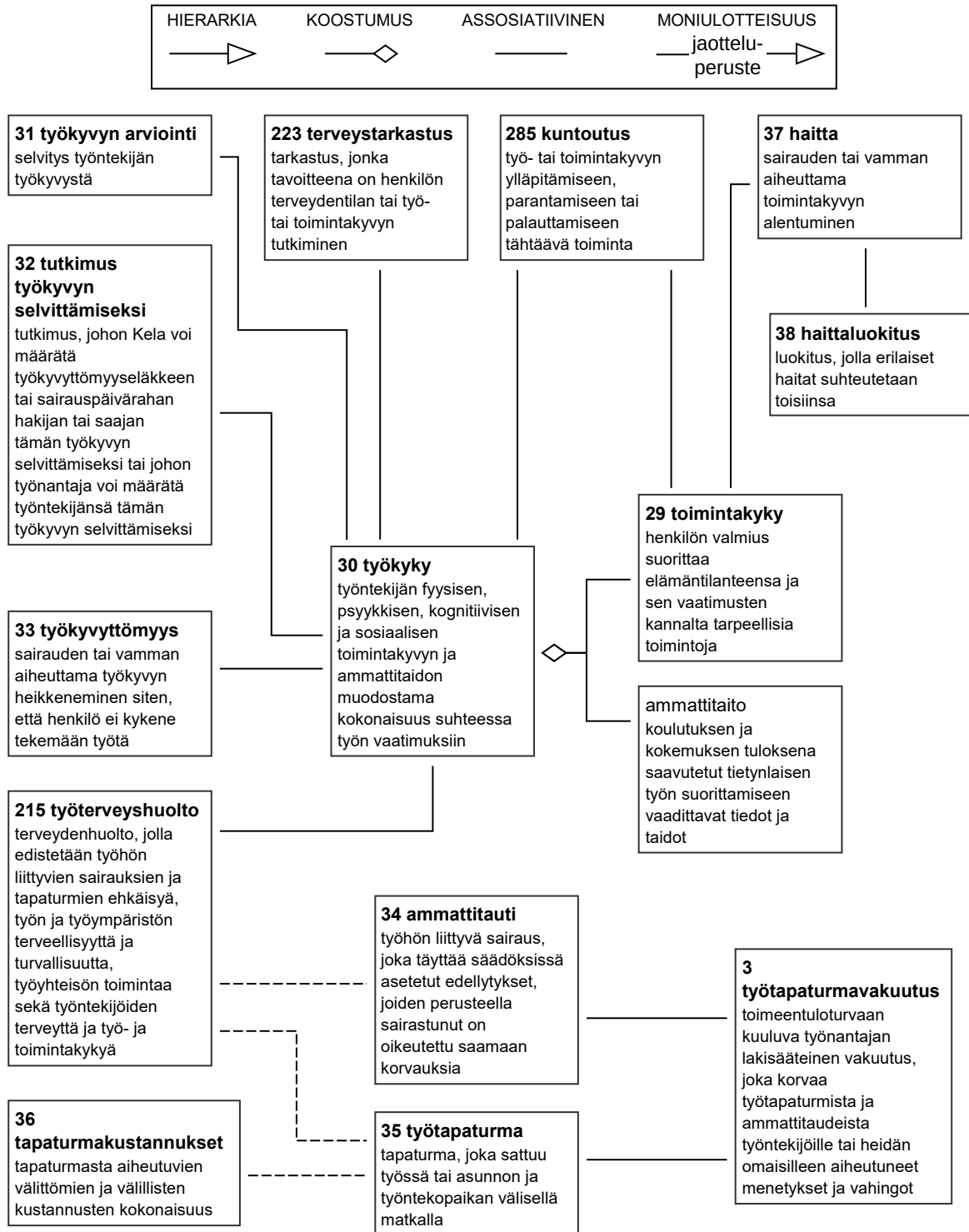
Työntekopaikalla tarkoitetaan mitä tahansa paikkaa, jossa työntekijän on lupa suorittaa työtehtäviään, ei vain kiinteää työtilaa, kuten tehdasta, toimistoa, liikettä tai rakennustyömaata. Siten niin sanotussa liikkuvassa työssä työntekopaikka voi vaihdella päivittäin tai saman työpäivänkin aikana.

Kela ei korvaa työtapaturmasta aiheutuneita kustannuksia, vaan näiden kustannusten korvaus kuuluu yksityisille vakuutuslaitoksille tai Valtiokonttorille. Ks. [työtapaturmavakuutus](#).

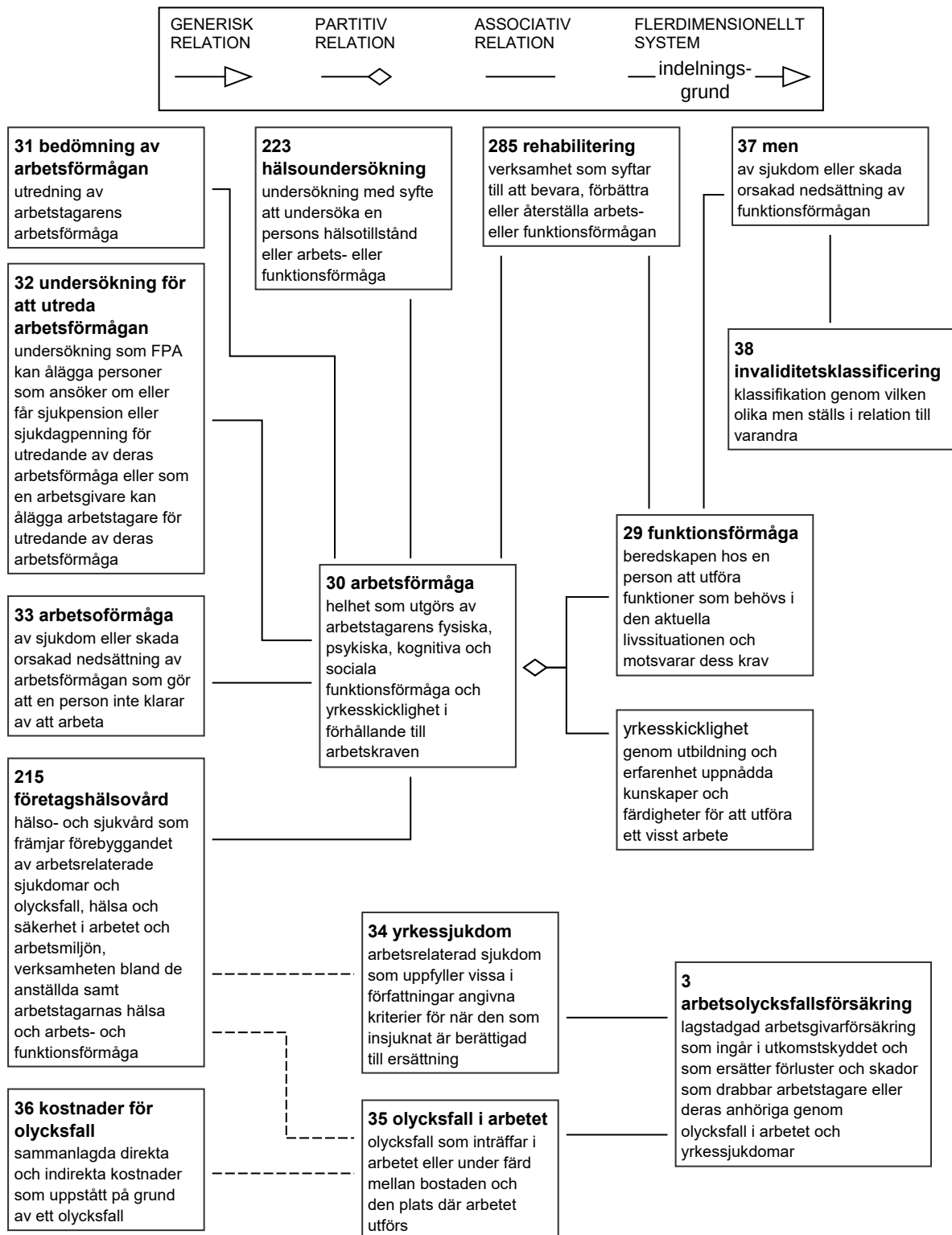
olycksfall som inträffar i arbetet eller under färd mellan bostaden och den plats där arbetet utförs

Med den plats där arbetet utförs avses vilken plats som helst där den anställda har tillstånd att utföra sina arbetsuppgifter, inte enbart ett fast arbetsutrymme såsom en fabrik, byrå, affär eller en byggarbetsplats. Vid så kallat rörligt arbete kan den plats där arbetet utförs variera dagligen, även under en och samma arbetsdag.

FPA ersätter inte kostnader för olycksfall i arbetet, det gör i stället privata försäkringsanstalter eller Statskontoret. Se [arbetsolycksfallsförsäkring](#).

Käsitekaavio 2. Työkyky.

Begreppsdiagram 2. Arbetsförmåga.

39

sokea

sv blind

henkilö, jolta puuttuu suuntausnäkö ja joka ei siten voi näkönsä heikkouden vuoksi liikkua ilman *apuvälinettä* tai avustajaa kuin tutussa ympäristössä

Suuntausnäkö voi puuttua keskeisen näön merkittävän heikkouden tai näkökenttien merkittävän supistumisen takia.

Sokeuden arvioimiseksi tarvitaan tietoa keskeisen näön tarkkuudesta ja näkökentistä.

person som saknar ledsyn och därmed på grund av synnedsättningen inte kan röra sig självständigt utan *hjälpmedel* eller ledsagare i obekanta miljöer

Avsaknaden av ledsyn kan bero på betydande svaghet i den centrala synen eller betydande inskränkning av synfälten.

För bedömning av om blindhet förekommer behövs information om den centrala synskärpan och synfälten.

40

varhaiskuuro

sv barndomsdöv

henkilö, joka on kuuroutunut ennen puhutun kielen oppimista ja joka ei ole myöhemminkään oppinut puhuttua kieltä niin hyvin, että pystyisi viestimään sen avulla

Varhaiskuuron pääasiallinen *kommunikointikeino* on viittomakieli.

person som blivit döv innan han eller hon lärt sig talat språk och som inte heller senare har lärt sig talat språk tillräckligt bra för att kunna kommunicera med hjälp av det

En barndomsdöv persons huvudsakliga *kommunikationsmetod* är teckenspråk.

41

liikuntakyvytön

sv rörelsehindrad

henkilö, joka ei kykene liikkumaan omin avuin

Työkyvyttömyyseläkkeestä ja *16 vuotta täyttäneen vammaistuesta* päätettäessä liikuntakyvyttömänä pidetään yleensä henkilöä, joka ei voi käyttää alaraajojaan liikkumiseen.

person som inte klarar av att förflytta sig på egen hand

När beslut fattas om *sjukpension* och om *handikappbidrag för personer över 16 år* anses som rörelsehindrad i allmänhet en person som inte kan använda sina nedre extremiteter till att förflytta sig.

42

vaikeavammainen (kuntoutusetuudet); **vaikeasti vammainen** (vammaisetuudet)

sv person med svår funktionsnedsättning; svårt funktionshindrad (lag 570/2007);
gravt handikappad (lag 566/2005)

henkilö, jonka *toimintakyvyyn* jokin osa-alue on heikentynyt merkittävästi vamman tai sairauden vuoksi ja jolla on sen vuoksi pitkäaikaisesti erityisiä vaikeuksia suoriutua tavanomaisista elämän toiminnoista

Kelassa vaikeavammainen ja vaikeasti vammainen viittaavat eri *etuuksiin*. Vaikeavammainen liittyy *kuntoutusetuuksiin* (laki Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuuksista 566/2005) ja vaikeasti vammainen *vammaisetuuksiin* (laki vammaisetuuksista 570/2007).

Vammaisetuuksien vaikeasti vammaisella on jonkin toimintakyvyn osa-alueen erittäin vaikea toiminnanvaja. Toiminnanvajauksen määrä arvioidaan soveltuvin osin sosiaali- ja terveysministeriön tapaturmavakuutuslaissa tarkoitettua haittaluokitusta koskevan asetuksen (1649/2009) mukaisesti. Vaikeasti vammaiselle myönnetään *ylintä vammaistukea*. Myös muissa laeissa käytetään vaikeavammainen- ja vaikeasti vammainen -termejä, ja niiden merkitys eri laeissa vaihtelee.

Ruotsin kielessä suositeltava termi on "person med svår funktionsnedsättning". Ruotsin "gravt handikappad" -termiä ei suositella käytettäväksi muissa yhteyksissä kuin viitattaessa lakiin Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuuksista.

person som på grund av sjukdom eller skada har en betydande nedsättning av någon del av *funktionsförmågan* och som därför under långa tider har särskilda svårigheter att klara av de funktioner som hör till normal livsföring

På FPA hänför sig de finska termerna "vaikeavammainen" och "vaikeasti vammainen" till olika *förmåner*. "Vaikeavammainen" hänför sig till *rehabiliteringsförmåner* (lag om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner 566/2005) "vaikeasti vammaisen" till *handikappförmåner* (lag om handikappförmåner och 570/2007).

De personer som i samband med handikappförmåner betraktas som svårt funktionshindrade har en synnerligen svår nedsättning av någon del av funktionsförmågan. Funktionsnedsättningen bedöms i tillämpliga delar i enlighet med social- och hälsovårdsministeriets förordning (1649/2009) om den invaliditetsklassificering som avses i lagen om olycksfallsförsäkring. Dessa personer beviljas det *högsta handikappbidraget*. Termerna "vaikeavammainen" och "vaikeasti vammainen" förekommer också i andra lagar, men innebörden varierar beroende på lag.

På svenska rekommenderas termen "person med svår funktionsnedsättning". Termen "gravt handikappad" bör inte användas i andra sammanhang än då det hänvisas till lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner.

43

pysyvästi avuton tila

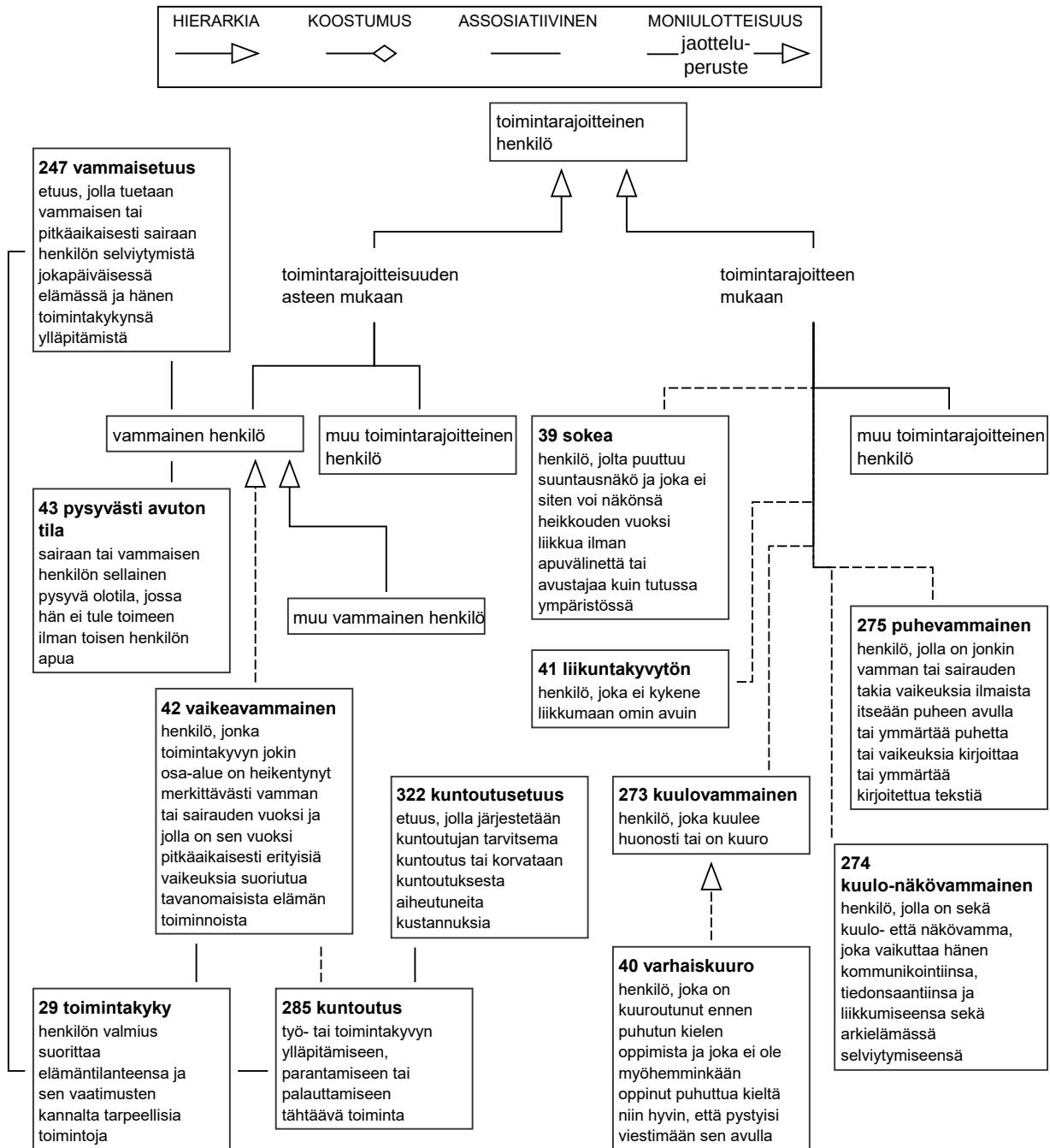
sv varaktigt tillstånd *n* av hjälplöshet

sairaan tai vammaisen henkilön sellainen pysyvä olotila, jossa hän ei tule toimeen ilman toisen henkilön apua

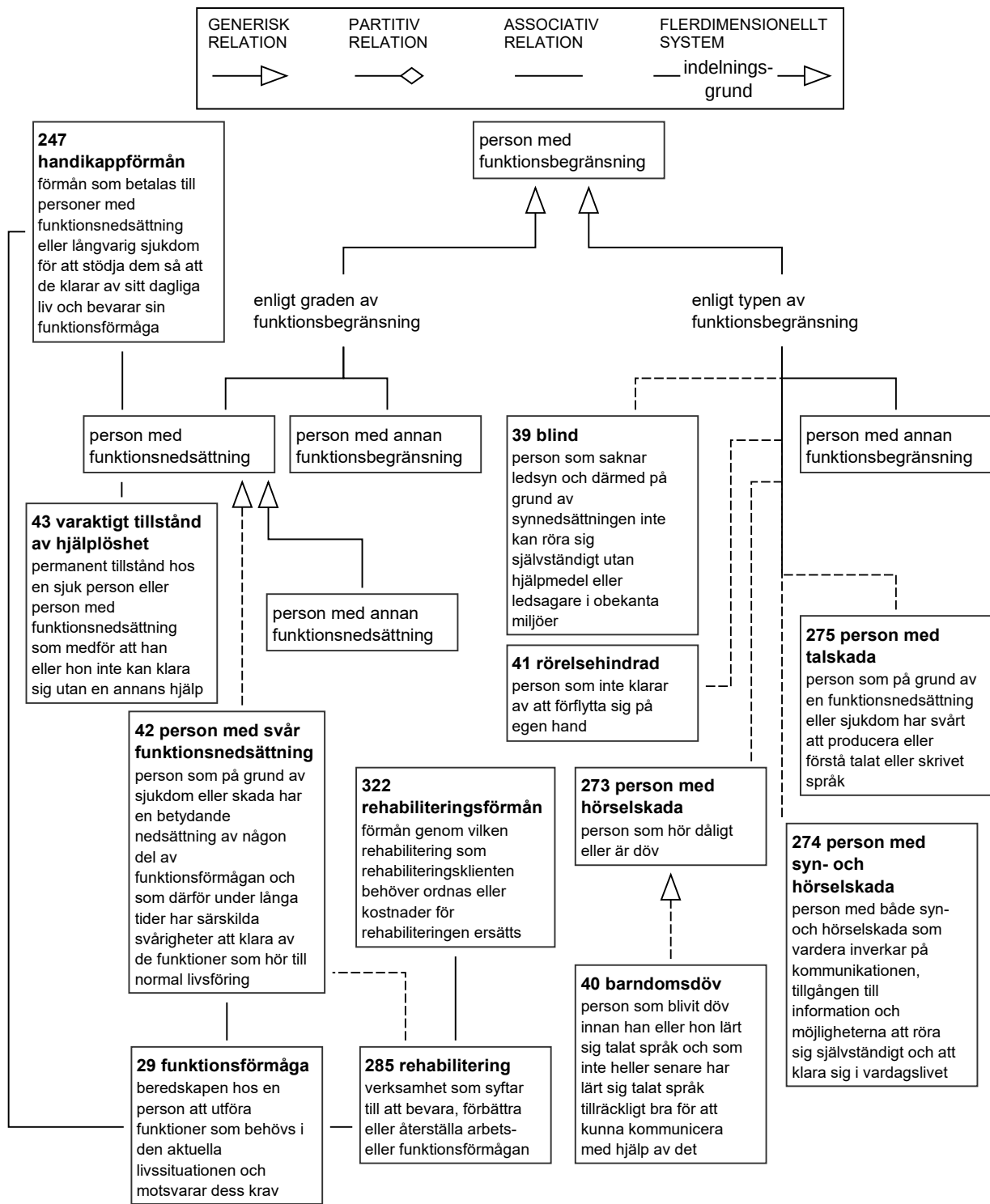
Esimerkiksi syvästi kehitysvammaisen henkilön katsotaan olevan pysyvästi avuttomassa tilassa.

permanent tillstånd hos en sjuk person eller person med funktionsnedsättning som medför att han eller hon inte kan klara sig utan en annans hjälp

Exempelvis en gravt utvecklingsstörd person anses befinna sig i ett varaktigt tillstånd av hjälplöshet.

Käsitekaavio 3. Toimintarajoitteinen henkilö.

Begreppsdiagram 3. Person med funktionsbegränsning.

1.5 Asiakirjat Dokument

44

lääkärintodistus

sv läkarintyg *n*

lääkärin, hammaslääkärin tai lääkärin tai hammaslääkärin tehtävässä toimimaan oikeutetun lääketieteen tai hammaslääketieteen opiskelijan määrämuotoon laatima suppea kirjallinen selvitys asiakkaan terveydentilasta

Lääkärintodistus voidaan laatia esimerkiksi *sairauspoissaolon* tai muun *etuuden* tarpeen selvittämiseksi. Tavallinen lääkärintodistus on SV A -todistus tai SV D -todistus.

Lääkärintodistus on oikeudellisesti pätevä asiakirja. Sen tulee perustua todistuksen tekijän omiin tai muiden tekemiin *tutkimuksiin* ja havaintoihin.

Vrt. *lääkärinlausunto*.

kortfattad formbunden skriftlig utredning om en klients hälsotillstånd som en läkare eller tandläkare eller en medicine eller odontologie studerande med rätt att arbeta som läkare eller tandläkare har utfärdat

Läkarintyg kan utfärdas t.ex. för klargörande av behov av *sjukfrånvaro* eller någon annan *förmån*. Vanligen avfattas läkarintyg på blanketterna SV A eller SV D.

Läkarintyg är juridiskt giltiga handlingar. De ska basera sig på *undersökningar* och iakttagelser som den som utfärdat intyget eller någon annan har gjort.

Jfr *läkarutlåtande*.

45

lääkärinlausunto

sv läkarutlåtande *n*

lääkärin, hammaslääkärin tai lääkärin tai hammaslääkärin tehtävässä toimimaan oikeutetun lääketieteen tai hammaslääketieteen opiskelijan laatima lääketieteellisesti perusteltu, ennalta määrätty asia sisältävä kirjallinen selvitys tutkittavan terveydentilasta tai muusta lääketieteellisesti arvioitavissa olevasta asiasta

Lääkärinlausunto voidaan laatia esimerkiksi *lääkkeiden erityiskorvauksen* myöntämistä tai yli 60 sairauspäivärahopäivää kestävä *työkyvyttömyyden* osoittamista varten. Tavallinen lääkärinlausunto on SV B -lausunto.

Lääkärinlausunto on oikeudellisesti pätevä asiakirja. Sen tulee perustua lausunnon tekijän omiin tai muiden tekemiin *tutkimuksiin* ja havaintoihin.

Vrt. *lääkärintodistus*.

medicinskt motiverad skriftlig utredning som innehåller förutbestämda uppgifter och som en läkare eller tandläkare eller en medicine eller odontologie studerande med rätt att arbeta som läkare eller tandläkare har utfärdat om hälsotillståndet hos en person som undersökts eller om något annat som kan bedömas på medicinska grunder

Läkarutlåtanden kan avfattas t.ex. för beviljande av *specialersättning* för *läkemedel (1)* eller påvisande av *arbetsförmåga* som pågår i mer än 60 sjukdagpenningdagar. Vanligen avfattas läkarutlåtanden på blankett SV B.

Läkarutlåtanden är juridiskt giltiga handlingar. De ska basera sig på *undersökningar* och iakttagelser som den som utfärdat utlåtandet eller någon annan har gjort.

Jfr *läkarintyg*.

46

terveydentilaselvitys

sv utredning av hälsotillståndet

lääkärintlausunto tai muu *terveydenhuollon ammattihenkilön* tekemä selvitys *etuudenhakijan* terveydentilasta

Esimerkiksi *vammaisetuuksien* hakijoiden on toimitettava Kelalle terveydentilaselvitys.

läkarutlåtande eller någon annan utredning som en *yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården* har gjort om en *förmånssökandes* hälsotillstånd

Exempelvis de som ansöker om en *handikappförmån* ska lämna in en utredning av hälsotillståndet till FPA.

47

Kela-kortti; sairausvakuutuskortti

sv FPA-kort *n*; sjukförsäkringskort *n*

Kelan *vakuutetulle* myöntämä henkilötietoja sisältävä kortti, jonka haltijalla on oikeus *sairaanhoito-korvauksiin (1)*

Kela-korttiin merkitään vakuutetun suku- ja etunimet sekä henkilötunnus. Jos vakuutettu on *työpaikkakassan* jäsen, siitä tehdään merkintä Kela-korttiin. Kela-korttiin voidaan merkitä myös tieto siitä, onko vakuutetulla oikeus *erityiskorvattaviin lääkkeisiin, rajoitetusti korvattaviin lääkkeisiin* tai *korvattaviin klinisiin ravintovalmisteisiin*, tieto *sairausvakuutuksen* piiriin kuulumisajasta tai tieto siitä, ettei vakuutettu ole oikeutettu *lääkkeiden suorakorvaukseen*. Henkilön suostumuksella Kela-korttiin on voitu merkitä lisäksi muita Kelan hyväksymiä tietoja ja muita sairausvakuutuksen toimeenpanossa välttämättömiä tietoja. Kela vahvistaa Kela-kortin muodon ja sisällön.

av FPA utfärdat, med personuppgifter försett kort vars innehavare, en *försäkrad*, har rätt till *sjukvårds-ersättning*

På FPA-kortet antecknas den försäkrades släktnamn och alla förnamn samt personbeteckning. Om den försäkrade är medlem av en *arbetsplatskassa* ska detta antecknas på FPA-kortet. På FPA-kortet får även antecknas om den försäkrade är berättigad till *specialersättningsgilla läkemedel, begränsat ersättningsgilla läkemedel* eller *ersättningsgilla kliniska näringspreparat*, uppgift om *sjukförsäkringens* giltighetstid samt uppgift om att den försäkrade inte är berättigad till *direktersättning för läkemedel (1)*. Med den försäkrades samtycke får på FPA-kortet dessutom antecknas andra uppgifter som FPA godkänner samt andra uppgifter som är nödvändiga för att verkställa sjukförsäkringen. FPA fastställer FPA-kortets utformning och innehåll.

48

henkilökortti sairausvakuutustiedoin; sairausvakuutustiedoilla varustettu henkilökortti

sv identitetskort *n* med sjukförsäkringsuppgifter

poliisin myöntämä henkilökortti, johon on merkitty *vakuutetun* sairausvakuutustiedot

Sairausvakuutustiedot voi saada korttiin vain Kelan päätöksellä. Henkilökorttia sairausvakuutustiedoin voi käyttää kuten *Kela-korttia*.

av polisen utfärdat identitetskort där den *försäkrades* sjukförsäkringsuppgifter ingår

Sjukförsäkringsuppgifterna kan införas på kortet bara genom beslut av FPA. Ett identitetskort med sjukförsäkringsuppgifter kan användas på samma sätt som ett *FPA-kort*.

49

kansaneläkkeensaajan kortti

sv kort *n* för folkpensionstagare

eläkeläisälennuskortti, jonka Kela myöntää pelkkää *kansaneläkettä* saavalle *eläkkeensaajalle*

Kansaneläkkeensaajan korttia ei myönnetä *kuntoutustukea* saavalle.

pensionärsrabattkort som FPA beviljar *pensionstagare* som får enbart *folkpension*

Kort för folkpensionstagare beviljas inte personer som får *rehabiliteringsstöd*.

1.6 Etuuksiin liittyvät käsitteet Begrepp som rör förmåner

50

etuus

sv förmån

taloudelliselta arvoltaan määriteltävissä oleva hyödyke, joka myönnetään saajan aseman tai elämäntilanteen perusteella ennalta määritellyin perustein

Etuus ei aina ole rahamääräinen, mutta sen rahallinen arvo on laskettavissa.

Kelan maksamia etuuksia ovat esimerkiksi *vanhempainpäivärahat*, *sairauspäivärahat*, *työterveyshuolto*, muut *sairausvakuutuskorvaukset (1)*, *kuntoutusraha*, *vammaisetuudet*, *opintotuki*, *eläkkeet*, *työmarkkinatuki* ja *peruspäiväraha*. Kelan järjestämä *kuntoutus* on esimerkki etuudesta, jota ei makseta rahana.

Kelan etuudet ovat sosiaalietuuksia. Joskus käytetään myös termiä sosiaaliturvaetus.

nyttighet vars ekonomiska värde kan fastställas och som beviljas utgående från mottagarens ställning eller livssituation på grunder som fastställts i förväg

Förmånen utgör inte alltid ett penningbelopp men dess ekonomiska värde kan beräknas.

Förmåner som FPA betalar är t.ex. *föräldradagpenning*, *sjukdagpenning*, *företagshälsovård*, andra *sjukförsäkringsersättningar (1)*, *rehabiliteringspenning*, *handikappförmåner*, *studiestöd*, *pensioner*, *arbetsmarknadsstöd* och *grunddagpenning*. FPA-anordnad *rehabilitering* är ett exempel på en förmån som inte betalas i pengar.

FPA:s förmåner är sociala förmåner. Ibland används också termen socialförsäkringsförmåner.

51

lakisääteinen etuus

sv lagstadgad förmån

etuus, jonka saamisen edellytykset on säädetty laissa

Esimerkiksi *lapsilisä* on lakisääteinen etuus, joka maksetaan kaikista lapsista lapsen huoltajien tuloista riippumatta.

förmån som kan erhållas utgående från förutsättningar som fastställs i lag

Exempelvis *barnbidraget* är en lagstadgad förmån som betalas för alla barn, oberoende av vårdnadshavarens inkomster.

52

harkinnanvarainen etuus

sv förmån beroende på prövning; förmån beroende av prövning; prövningsbaserad förmån

lakisääteinen etuus, jonka saamisen oikeutta arvioidaan sen perusteella, täyttyvätkö etuuden myöntämisedellytykset *etuudenhakijan* yksilöllisessä tilanteessa

lagstadgad förmån som kan erhållas efter prövning av om förutsättningarna för beviljande uppfylls i den *förmånssökandes* individuella situation

53

huomioon otettava etuus

sv förmån som ska beaktas

etuus, jonka saaminen vaikuttaa haettavan etuuden myöntämiseen tai sen määrään

förmån som inverkar på beviljandet eller beloppet av en annan förmån som söks

54

ensisijainen etuus

sv primär förmån

huomioon otettava etuus, joka myönnetään ensisijaisesti toiseen *etuuteen* nähden

Esimerkiksi lakisääteisen tapaturmavakuutuksen korvaukset ovat ensisijaisia etuuksia *sairausvakuutuskorvauksiin (1)* nähden.

förmån som ska beaktas och som beviljas i första hand i förhållande till en annan *förmån*

Exempelvis ersättningar från den lagstadgade olycksfallsförsäkringen är primära förmåner i förhållande till *sjukförsäkringsersättningar (1)*.

55

vähentävä etuus

mieluummin kuin: vähennettävä etuus

sv minskande förmån

huomioon otettava etuus, joka vähentää toisen *etuuden* määrää

Esimerkiksi *samasta sairaudesta* tai vammasta lapselle lakisääteisen tapaturmavakuutuksen tai liikennevahingon perusteella maksettava jatkuva haattaisä tai hoitotuki ovat vähentäviä etuuksia *alle 16-vuotiaan vammaistukeen* nähden.

förmån som ska beaktas och som minskar beloppet av en annan *förmån*

Exempelvis fortlöpande mentillägg eller vårdbidrag som från den lagstadgade olycksfallsförsäkringen eller med anledning av en trafikskada betalas till ett barn för *samma sjukdom* eller skada är minskande förmåner i förhållande till *handikappbidrag för personer under 16 år*.

56

estävä etuus

sv hindrande förmån

huomioon otettava etuus, jonka vuoksi *etuudenhakijalle* ei myönnetä jotain toista *etuutta*

Esimerkiksi *työkyvyttömyyseläke* on estävä etuus *työttömyyspäivärahan*, *työmarkkinatuen* ja *opintotuen* suhteen. Jos henkilö saa työkyvyttömyyseläkettä, hän ei voi saada samalta ajalta työttömyyspäivärahaa, työmarkkinatukea eikä opintotukea

förmån som ska beaktas och på grund av vilken den *förmånssökande* inte beviljas en annan *förmån*

Exempelvis *sjukpension* är en hindrande förmån i förhållande till *arbetslöshetsdagpenning*, *arbetsmarknadsstöd* och *studiestöd*. En person som får sjukpension kan inte för samma tid få arbetslöshetsdagpenning, arbetsmarknadsstöd eller studiestöd.

57

suojattu etuus

sv skyddad förmån

etuus, jonka maksaminen tai johon oikeus turvataan *etuudensaajalle* lainmuutoksen yhteydessä etuuden tarkistamiseen tai lakkaamiseen saakka

Esimerkiksi suojattu vammaistuki (entinen invalidiraha) on suojattu etuus.

förmån som *förmånstagaren* i samband med en lagändring garanteras ha fortsatt rätt till eller fortsättningsvis få fram till dess att förmånen justeras eller dras in

Exempelvis skyddat handikappbidrag (tidigare benämning: invalidpenning) är en skyddad förmån.

58

orvonetuus; orvon etuus

sv förman till efterlevande barn

etuus, joka on tarkoitettu orvon elatukseen

Suomessa orvonetuutena pidetään vain *lapseneläkettä*, mutta EU-asetuksia sovellettaessa myös *lapsilisä* katsotaan orvonetuudeksi. Muissa maissa voi olla muita orvonetuuksia.

förmån som är avsedd för barn som mist en av eller båda föräldrarna

I Finland betraktas bara *barnpension* som en förman till efterlevande barn, men när EU-förordningarna tillämpas betraktas också *barnbidraget* som en förman till efterlevande barn. I andra länder kan det finnas andra förmåner till efterlevande barn.

59

lapsikorotus

sv barnförhöjning; barntillägg *n*

etuudensajaalle hänen huollettavanaan olevan, tietynikäisen lapsen perusteella maksettava *etuus*

Lapsikorotus maksetaan erikseen jokaisesta korotukseen oikeuttavasta lapsesta.

Kela maksaa lapsikorotusta *eläkkeisiin* ja *työttömyysetuuksiin*, ks. *eläkkeen* ja *työttömyysetuuden lapsikorotus*.

förmån som betalas till *förmånstagaren* för ett barn i en viss ålder som förmånstagaren har vårdnaden om

Barnförhöjning betalas separat för varje barn som berättigar till förhöjningen.

FPA betalar barnförhöjning i anslutning till *pensioner* och *arbetslöshetsförmåner*, se *barnförhöjning i samband med pensioner* och *arbetslöshetsförmåner*.

60

etuuden voimassaoloaika

sv förmåns giltighetstid

ajanjakso, jona *etuus* on voimassa

Etuus voi olla voimassa määräaikaisesti tai toistaiseksi tai se voi olla kertaluonteinen.

den tid under vilken en *förmån* gäller

En förmån kan gälla för viss tid eller tills vidare eller vara av engångsnatur.

61

<etuudet/förmåner>

tuloraja

sv inkomstgräns

tulojen rajakohta, jonka ylimenevä osa tuloista vaikuttaa myönnettävään tai maksettavaan *etuuteen*

Tulorajoja on esimerkiksi *kansaneläkkeessä*, *peruspäivärahassa*, *työmarkkinatuessa* ja *opintotuessa*.

Tuloraja voi olla kuukausi- tai vuosikohtainen.

gräns, som delar inkomsten så att den överskjutande delen påverkar den *förmån* som beviljas eller betalas

Inkomstgränser förekommer t.ex. i fråga om *folkpension*, *grunddagpenning*, *arbetsmarknadsstöd* och *studiestöd*.

Inkomstgränsen kan uttryckas som ett månatligt eller årligt belopp.

62

etuoikeutettu tulo

sv prioriterad inkomst

tulo, jota ei oteta huomioon *etuuden* määrää laskettaessa

Jos etuoikeutetut tulot ovat etuuksia, voidaan puhua etuoikeutetuista etuuksista. Esimerkiksi *työttömyysetuutta* haettaessa etuoikeutettuja etuuksia ovat *lapsilisät* ja *perhe-eläkkeet*, joita ei vähennetä työttömyysetuudesta.

Vrt. *huomioon otettava etuus*.

inkomst som inte beaktas när beloppet av en *förmån* räknas ut

Om de prioriterade inkomsterna är förmåner kan man tala om prioriterade förmåner. Till exempel vid ansökan om en *arbetslöshetsförmån* är *barnbidrag* och *familjepensioner* prioriterade förmåner som inte dras av från arbetslöshetsförmånen.

Jfr *förmån som ska beaktas*.

omavastuu aika

mieluummin kuin: karenssi; karenssiaika (1)

sv karenstid (1); karens; självrisktid

etuuden maksukautta edeltävä ajanjakso, jolta ei pääsääntöisesti makseta etuutta

Sairauspäivärahassa, **kuntoutusrahassa** ja **työttömyysetuudessa** on omavastuu aika.

Sairauspäivärahan omavastuu aika on **työkyvyttömyyden** alkamispäivä ja yhdeksän sitä lähinnä seuraavaa **arkipäivää**. Jos **vakuutetun** työkyvyttömyys alkaa **saman sairauden** perusteella uudelleen 30 päivän kuluessa siitä päivästä, jolta viimeksi maksettiin sairauspäivärahaa, omavastuu aika on työkyvyttömyyden alkamispäivä.

Vähimmäismääräistä sairauspäivärahaa maksetaan joko tulottomille tai alle vähimmäismääräistä päivärahaa saaneille sairauden aiheuttaman työkyvyttömyyden perusteella vasta sen jälkeen, kun sairaudesta johtuva työkyvyttömyys on kestänyt yhtäjaksoisesti vähintään 55 päivää. Jos työkyvyttömyyden alkaessa on ilmeistä, että työkyvyttömyys tulee jatkumaan vähintään **sairauspäivärahan enimmäisajan**, omavastuu aika on kuitenkin kuten edellä on mainittu.

Vakuutetulle, jolla on työkyvyttömyyden alkaessa voimassa yrittäjien eläkelaisissa (1272/2006) tarkoitettua eläketurvaa koskeva vakuutus, maksetaan omavastuun korvauksena sairauspäivärahaa työkyvyttömyyden ajalta lukuun ottamatta työkyvyttömyyden alkamispäivää ja kolmea sitä lähinnä seuraavaa arkipäivää omavastuun päättymiseen asti. Vakuutetulle, jolla on työkyvyttömyyden alkaessa voimassa maatalousyrittäjien eläkelaisissa (1280/2006) säädettyä vähimmäiseläketurvaa koskeva vakuutus tai vireillä hakemus vakuutuksen saamiseksi, maksetaan omavastuun korvauksena sairauspäivärahaa työkyvyttömyyden ajalta sen alkamispäivää lukuun ottamatta jokaiselta viikonpäivältä enintään omavastuun loppuun.

Kuntoutusrahan omavastuu aika on yleensä kuntoutuksen aloittamispäivä ja 9 seuraavaa arkipäivää. Lyhyelle **kuntoutuskurssille** tai **kuntoutustarpeen** selvittämistä varten tutkimus- tai kokeilujaksolle mentäessä, omavastuu aika on kuntoutuksen aloittamispäivä. Omavastuu aika on aloittamispäivä myös, jos uusi kuntoutus alkaa 30 päivän sisällä edellisen päättymisestä. Omavastuu aika on 30 päivää, jos **etuudenhakija** on saanut täyttää **työkyvyttömyyseläkettä** välittömästi ennen kuntoutuksen alkamista. Jos kuntoutus alkaa välittömästi sairauspäivärahan, **vanhempainpäivärahan** tai **työttömyysetuuden** saamisen jälkeen, kuntoutusrahaa voidaan maksaa heti ilman omavastuu aikaa. Omavastuu aikaa ei myöskään ole, jos kuntoutusrahaa myönnetään lapsensa kuntoutukseen osallistuvalla vanhemmalla.

Työttömyyspäivärahan ja **työmarkkinatuen** omavastuu aika on 5 työpäivää. Omavastuun laskeminen alkaa siitä, kun henkilö ilmoittautuu työ- ja elinkeinotoimistossa työttömäksi työnhakijaksi ja hakee työttömyysetuutta. Omavastuun ei tarvitse olla yhtäjaksoinen, vaan mukaan voi laskea työttömyyspäivät enintään 8 peräkkäisen kalenteriviikon ajalta. Työttömyysetuus maksetaan myös omavastuun ajalta, jos työtön osallistuu **työllistymistä edistävään palveluun**.

tidsperiod som föregår en betalningsperiod för en **förmån** och som i regel inte berättigar till en förmån

Karenstid tillämpas på **sjukdagpenning**, **rehabiliteringspenning** och **arbetslöshetsförmåner**.

Karenstiden för sjukdagpenningen är den dag då **arbetsoförmågan** inträdde och nio **vardagar** näst efter den. Om en **försäkrad** drabbas på nytt av arbetsoförmåga på grund av **samma sjukdom** inom 30 dagar från den dag som det senast betalades sjukdagpenning för, är karenstiden lika med den dag då den försäkrade åter blivit arbetsoförmögen.

Till försäkrade som saknar inkomster eller som haft dagpenning som understiger minimibeloppet betalas sjukdagpenningens minimibelopp på grund av sjukdomsrelaterad arbetsoförmåga först sedan arbetsoförmågan till följd av sjukdom varat i minst 55 dagar utan avbrott. Om det vid arbetsoförmågans inträde är uppenbart att arbetsoförmågan kommer att vara minst **maximitiden för sjukdagpenning**, är karenstiden emellertid den som anges här ovan.

Till en försäkrad som vid arbetsoförmågans inträde har en gällande försäkring för pensionskydd enligt lagen om pension för företagare (1272/2006) betalas som ersättning för karenstiden sjukdagpenning för tiden som arbetsoförmögen, med undantag av den dag då arbetsoförmågan inträdde och tre vardagar näst efter den, till utgången av karenstiden. Till en försäkrad som vid arbetsoförmågans inträde har en giltig försäkring som gäller minimipensionsskyddet enligt lagen om pension för lantbruksföretagare (1280/2006) eller har ansökt om en sådan försäkring betalas som ersättning för karenstiden sjukdagpenning för varje veckodag under den tid arbetsoförmågan fortgår, med undantag av den dag då arbetsoförmågan inträdde, högst till utgången av karenstiden.

Karenstiden för rehabiliteringspenningen är i allmänhet rehabiliteringens begynnelse och de nio därpå följande vardagarna. Vid deltagande i en kort *rehabiliteringskurs* eller vid inledandet av en undersöknings- eller försöksperiod vars syfte är att utreda *rehabiliteringsbehovet* är karenstiden lika med dagen för inledande av rehabiliteringen. Begynnelse dagen är karenstid också om ny rehabilitering börjar inom 30 dagar från den dag då den föregående rehabiliteringen upphörde. Karenstiden är 30 dagar om den *förmånssökande* har fått full *sjukpension* omedelbart innan rehabiliteringen börjar. Om rehabiliteringen börjar omedelbart efter erhållandet av sjukdagpenning, *föräldradagpenning*, arbetslöshetsförmån eller utbildningsstöd, kan *rehabiliteringspenning* betalas genast utan karenstid. Ingen karenstid föreligger heller om rehabiliteringspenning beviljas en förälder som deltar i sitt barns rehabilitering.

Karenstiden för *arbetslöshetsdagpenningen* och för *arbetsmarknadsstödet* är 5 arbetsdagar. Karenstiden räknas från och med den dag då personen anmäler sig hos arbets- och näringsbyrån som arbetslös arbetssökande och ansöker om en arbetslöshetsförmån. Karenstiden behöver inte vara sammanhängande, utan arbetslöshetsdagarna för högst 8 veckor i en följd kan räknas med. Om den som är arbetslös deltar i *sysselsättningsfrämjande service* betalas arbetslöshetsförmånen också för karenstiden.

Karenstid förekommer i lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner (566/2005), medan självrisktid förekommer i sjukförsäkringslagen (1224/2004) och i lagen om utkomstskydd för arbetslösa (1290/2002).

64

etuudenhakija; etuuden hakija

sv förmånssökande

henkilö tai organisaatio, joka hakee *etuutta*

Eläkkeenhakija hakee *eläkettä*.

person eller organisation som söker en *förmån*

En pensionssökande söker *pension*.

65

etuudensaaja; etuuden saaja; > tuensaaja

ei: edunsaaja

sv förmånstagare; > stödtagare; > bidragstagare

henkilö tai organisaatio, joka saa *etuutta*

Etuudensaajasta voidaan käyttää tuensaaja-termiä silloin, kun etuudensaaja saa jotain tukea, esimerkiksi *16 vuotta täyttäneen vammaistukea*, *eläkettä saavan hoitotukea* tai *työmarkkina-tukea*. *Eläkkeensaaja* saa *eläkettä*.

person eller organisation som får en *förmån*

Termen "stödtagare" kan användas när förmånstagaren får något stöd, t.ex. *arbetsmarknadsstöd*. Termen "bidragstagare" kan användas när förmånstagaren får något bidrag, t.ex. *handikappbidrag för personer över 16 år*. *Pensionstagare* får *pension*.

66

maksunsaaja

ei: nostaja

sv betalningsmottagare

henkilö tai organisaatio, jolle rahallinen *etuus* maksetaan

Maksunsaaja ei aina ole sama kuin *etuudensaaja*. Esimerkiksi alaikäisen etuudensaajan ollessa kyseessä maksunsaaja on yleensä hänen huoltajansa.

person eller organisation som en ekonomisk *förmån* betalas till

Betalningsmottagaren är inte alltid identisk med *förmånstagaren*. När det t.ex. är fråga om en minderårig förmånstagare är vårdnadshavaren i allmänhet betalningsmottagare.

67

etuushakemus

sv ansökan om förmån; förmånsansökan

asiakirja, jolla *etuudenhakija* esittää pyynnön tai hänen puolestaan ja hänen suostumuksellaan esittää pyyntö saada jotain *etuutta*

Kelan etuuksia haetaan etuushakemuksilla. Etuushakemus voi koskea esimerkiksi *sairaanhoidon korvauksia (1)* tai *sairauspäivärahaa*.

dokument med vilket en *förmånssökande* anholder om en *förmån* eller det på den förmånssökandes vägnar och med hans eller hennes samtycke anhålls om en förmån

FPA-förmåner söks genom en ansökan om förmån. Ansökan kan gälla t.ex. *sjukvårdsersättning* eller *sjukdagpenning*.

68

etuuspäätös

sv beslut *n* om förmån; förmånsbeslut *n*

päätös *etuutta* koskevan asian ratkaisemisesta

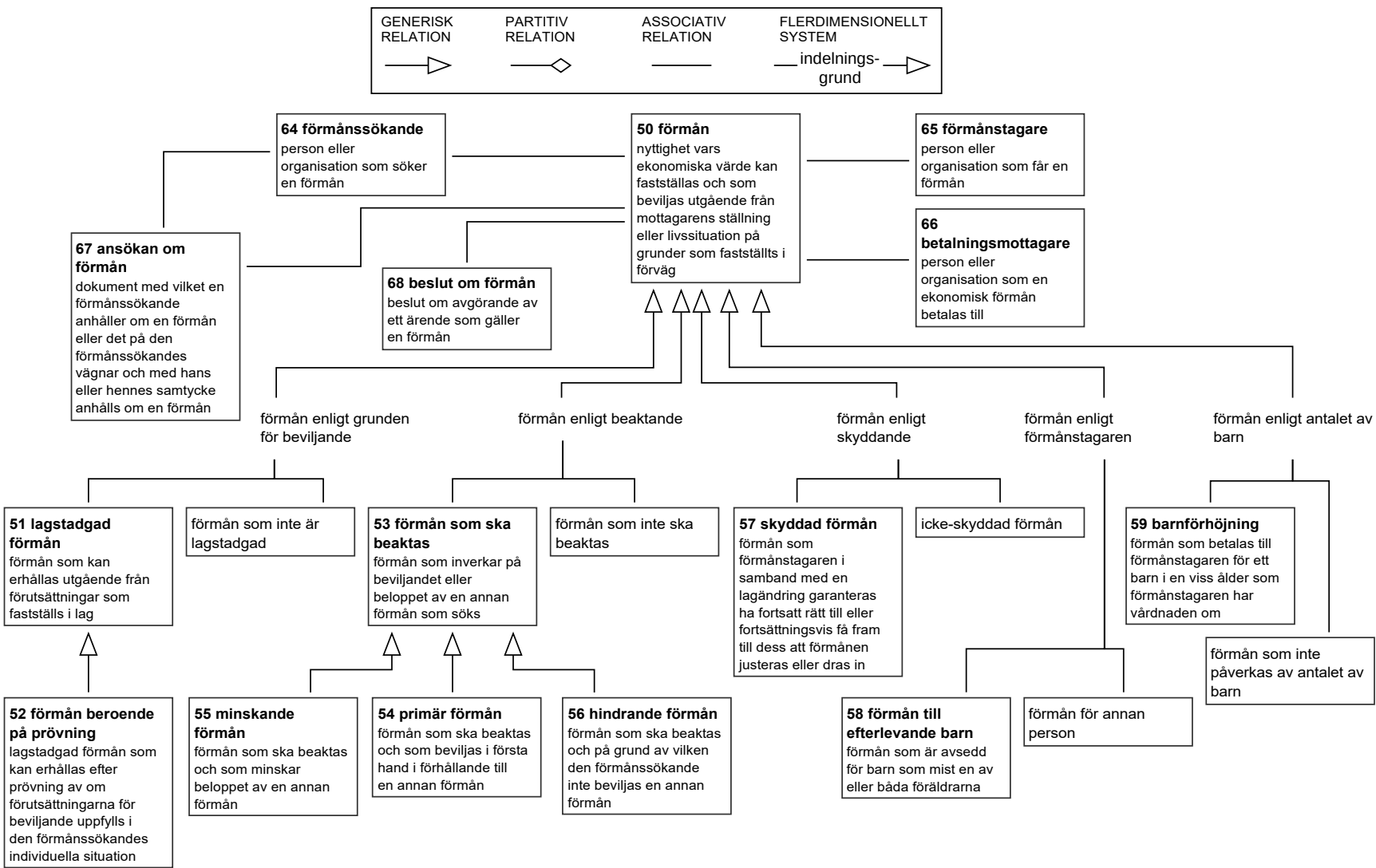
Etuuspäätös voi olla myönteinen tai kielteinen. Se voi koskea esimerkiksi etuuden myöntämistä, hylkäämistä, tarkistamista, keskeyttämistä, lakkauttamista, maksamista tai takaisinperintää.

Etuuspäätös sisältää aina ratkaisun perustelut lakiviittauksineen.

beslut om avgörande av ett ärende som gäller en *förmån*

Ett beslut om förmån kan vara positivt eller negativt. Det kan gälla t.ex. beviljande, avslag, justering, avbrytande, indragning, utbetalning eller återkrav av en förmån. Beslutet om förmån innehåller alltid en motiveringsdel där laghänvisningar ingår.

Begreppsdiagram 4. Förmånsbegrepp.

2 SAIRAANHOITOKORVAUKSET SJUKVÅRDSERSÄTTNINGAR

2.1 Tutkimus ja hoito Undersökning och vård

69

<terveydenhuolto / hälso- och sjukvård>

tutkimus

sv undersökning

terveydentilan selvittämiseen tähtäävä toiminta

åtgärd som syftar till att utreda hälsotillståndet

70

<sosiaalivakuutus/socialförsäkring>

tarpeellinen tutkimus

sv nödvändig undersökning

lääkäriin, hammaslääkäriin tai lääkäriin tai hammaslääkäriin tehtävässä toimimaan oikeutetun lääketieteen tai hammaslääketieteen opiskelijan tekemä tai määräämä *tutkimus*, joka on tarpeen epäillyn sairauden toteamiseksi tai poissulkemiseksi tai *hoidon* määrittämiseksi

undersökning som utförts eller föreskrivits av en läkare eller tandläkare eller av en medicine eller odontologie studerande med rätt att arbeta som läkare eller tandläkare och som behövs för konstaterande eller utslutande av en misstänkt sjukdom eller för fastställande av *vården*

71

korvattava tutkimus

sv ersättningsgill undersökning

tarpeellinen tutkimus, jonka on suorittanut yksityinen terveydenhuollon palveluntuottaja ja joka on yksityisesti rahoitettua tai josta palkkion on perinyt yksityinen terveydenhuollon palveluntuottaja

Yksityinen terveydenhuollon palveluntuottaja voi esimerkiksi lähettää näytteen tutkittavaksi *julkisen terveydenhuollon toimintayksikköön*, jolloin julkinen yksikkö laskuttaa yksityistä palveluntuottajaa ja tämä laskuttaa asiakastaan.

Yksityisiä terveydenhuollon palveluntuottajia ovat esimerkiksi yksityislääkärit, yksityishammaslääkärit ja sellaiset *yksityiset terveydenhuollon toimintayksiköt*, joilla on sairausvakuutuslain (1224/2004) tarkoittama lupaviranomaisen lupa *terveydenhuollon palvelujen* antamiseen (ks. laki yksityisestä terveydenhuollosta 152/1990).

nödvändig undersökning som utförts av en privat serviceproducent inom hälso- och sjukvården och som finansierats privat eller som den privata serviceproducenten har tagit ut arvode för

En privat serviceproducent inom hälso- och sjukvården kan till exempel skicka ett prov för undersökning till en *offentlig hälso- och sjukvårdsenhet*, varvid den offentliga enheten fakturerar den privata serviceproducenten och denna fakturerar sin klient.

Privata serviceproducenter inom hälso- och sjukvården är till exempel privata läkare och tandläkare samt sådana *privata verksamhetsenheter inom hälso- och sjukvården* som en tillståndsmyndighet som avses i sjukförsäkringslagen (1224/2004) har gett tillstånd att tillhandahålla *hälso- och sjukvårdstjänster* (se lagen om privat hälso- och sjukvård 152/1990).

72

tutkimuskerta

sv undersökningsomgång; undersökningstillfälle *n*

yhden kalenterivuorokauden aikana suoritettu *tutkimus* tai tutkimus, joka on suoritettu yhtäjaksoisesti, vaikka sen suorittaminen olisi kestänyt kauemmin kuin yhden kalenterivuorokauden

Esimerkiksi EKG:n pitkäaikaisrekisteröinti (24, 48 tai 72 h) lasketaan yhdeksi tutkimuskerraksi, vaikka sen suorittaminen kestää kauemmin kuin yhden kalenterivuorokauden.

undersökning som utförts under ett och samma kalenderdygn eller utan uppehåll, även om utförandet pågått i mer än ett kalenderdygn

Exempelvis långtidsregistrering av EKG (24, 48 eller 72 h) betraktas som en enda undersökningsomgång trots att den pågår i mer än ett kalenderdygn.

73

hoito; > terapia

sv vård; behandling; > terapi

sairauden tai vamman lievittämiseen tai parantamiseen tai *raskauden* tai *synnytyksen* onnistumiseen tähtäävä toiminta

Terapia-termiä voidaan käyttää lääkinnällisen hoidon synonyyminä, esimerkkeinä lääkehoito (farmakoterapia), fysikaalinen hoito (fysioterapia) ja sädehoito (radioterapia).

Ruotsin termejä "vård" ja "behandling" käytetään hieman erilaisissa konteksteissa. Kun kyseessä on potilaan hoito, käytetään sekä vård- että behandling-termiä. Behandling-termiä käytetään yleensä toimenpiteistä, joita suoritetaan hoidon yhteydessä. Sairauden hoidosta käytetään behandling-termiä, ei vård-termiä.

verksamhet som syftar till att lindra eller bota en sjukdom eller lindra en skada eller till att en *graviditet* eller *förlossning* ska lyckas

Terapi kan användas som synonym för medicinsk behandling, exempel: läkemedelsbehandling (farmakoterapi), fysikalisk behandling (fysioterapi) och strålbehandling (radioterapi).

I svensk text används både "vård" och "behandling" i samband med patienter. Behandling avser i allmänhet åtgärder som vidtas i samband med vården. I samband med sjukdomar används behandling, inte vård.

74

<sosiaalivakuutus/socialförsäkring>

tarpeellinen hoito

sv nödvändig vård; nödvändig behandling

yleisesti hyväksytyn, hyvän hoitokäytännön mukainen *hoito*, jonka lääkäri, hammaslääkäri tai lääkärin tai hammaslääkärin tehtävässä toimimaan oikeutettu lääketieteen tai hammaslääketieteen opiskelija on antanut tai määrännyt

vård eller behandling som är förenlig med allmänt accepterad god vårdpraxis och som en läkare eller tandläkare eller en medicine eller odontologie studerande med rätt att arbeta som läkare eller tandläkare har gett eller ordinerat

75

korvattava hoito

sv ersättningsgill vård; ersättningsgill behandling

tarpeellinen hoito, jonka on antanut yksityinen terveydenhuollon palveluntuottaja ja joka on yksityisesti rahoitettua

Yksityisiä terveydenhuollon palveluntuottajia ovat esimerkiksi yksityislääkärit, yksityishammaslääkärit ja yksityiset *muut terveydenhuollon ammattihenkilöt* sekä sellaiset *yksityiset terveydenhuollon toimintayksiköt*, joilla on sairausvakuutuslain (1224/2004) tarkoittaman lupaviranomaisen lupa *terveydenhuollon palvelujen* antamiseen.

nödvändig vård eller behandling som getts av en privat serviceproducent inom hälso- och sjukvården och finansierats privat

Privata serviceproducenter inom hälso- och sjukvården är till exempel privata läkare, tandläkare och *andra yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården* samt sådana *privata verksamheter inom hälso- och sjukvården* som en tillståndsmyndighet som avses i sjukförsäkringslagen (1224/2004) har gett tillstånd att tillhandahålla *hälso- och sjukvårdstjänster*.

76

hoitokerta

sv behandlingsomgång /FI/; behandlingstillfälle *n* /FI/; vårdtillfälle *n* /FI/

yhden kalenterivuorokauden aikana annetut samansisältöiset *hoidot* tai hoito, joka on annettu yhtäjaksoisesti, vaikka sen antaminen olisi kestänyt kauemmin kuin yhden kalenterivuorokauden

vård eller behandlingar med identiskt innehåll som getts under ett och samma kalenderdygn eller vård eller behandling som getts utan uppehåll, även om givandet pågått i mer än ett kalenderdygn

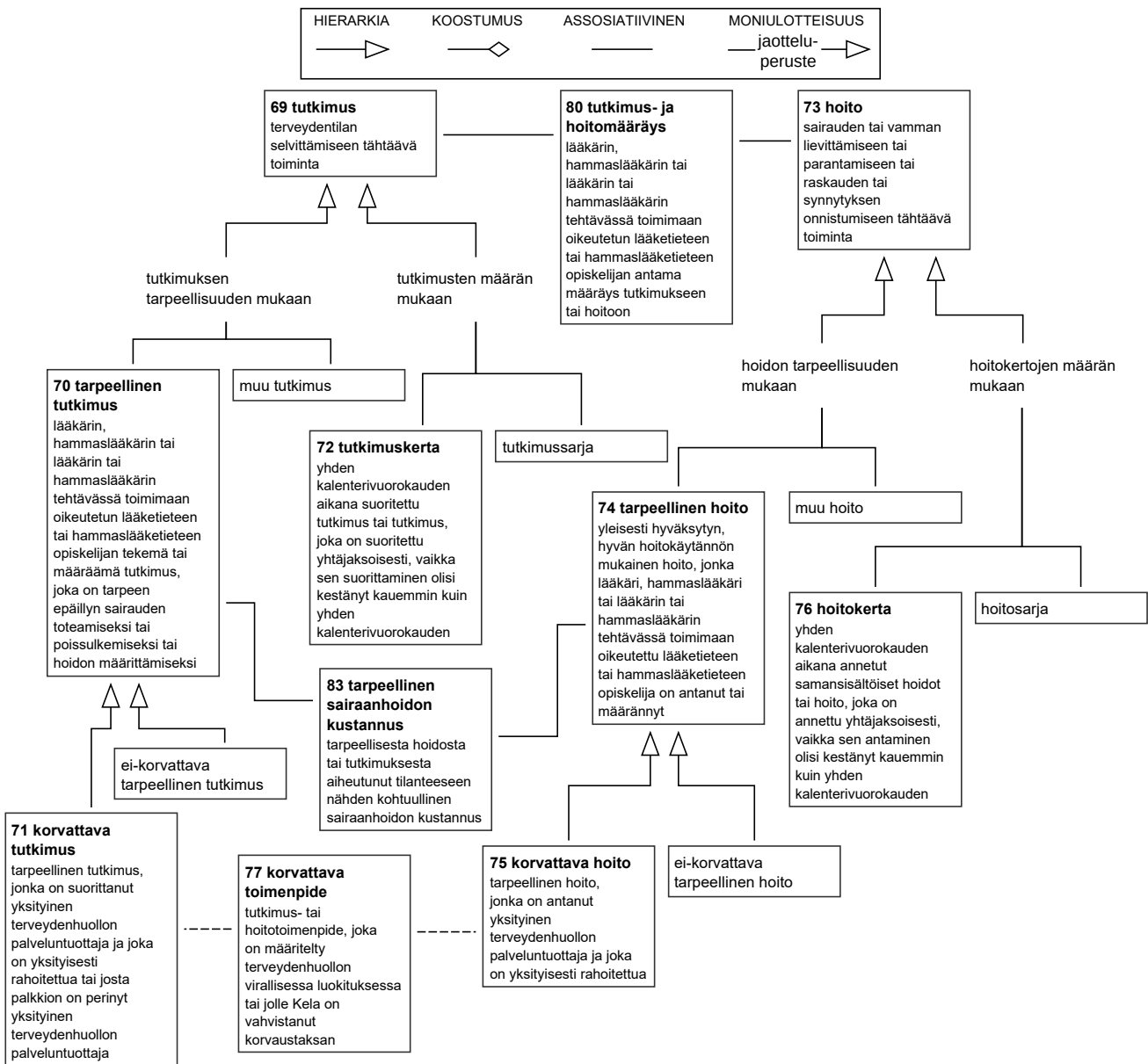
77

korvattava toimenpide

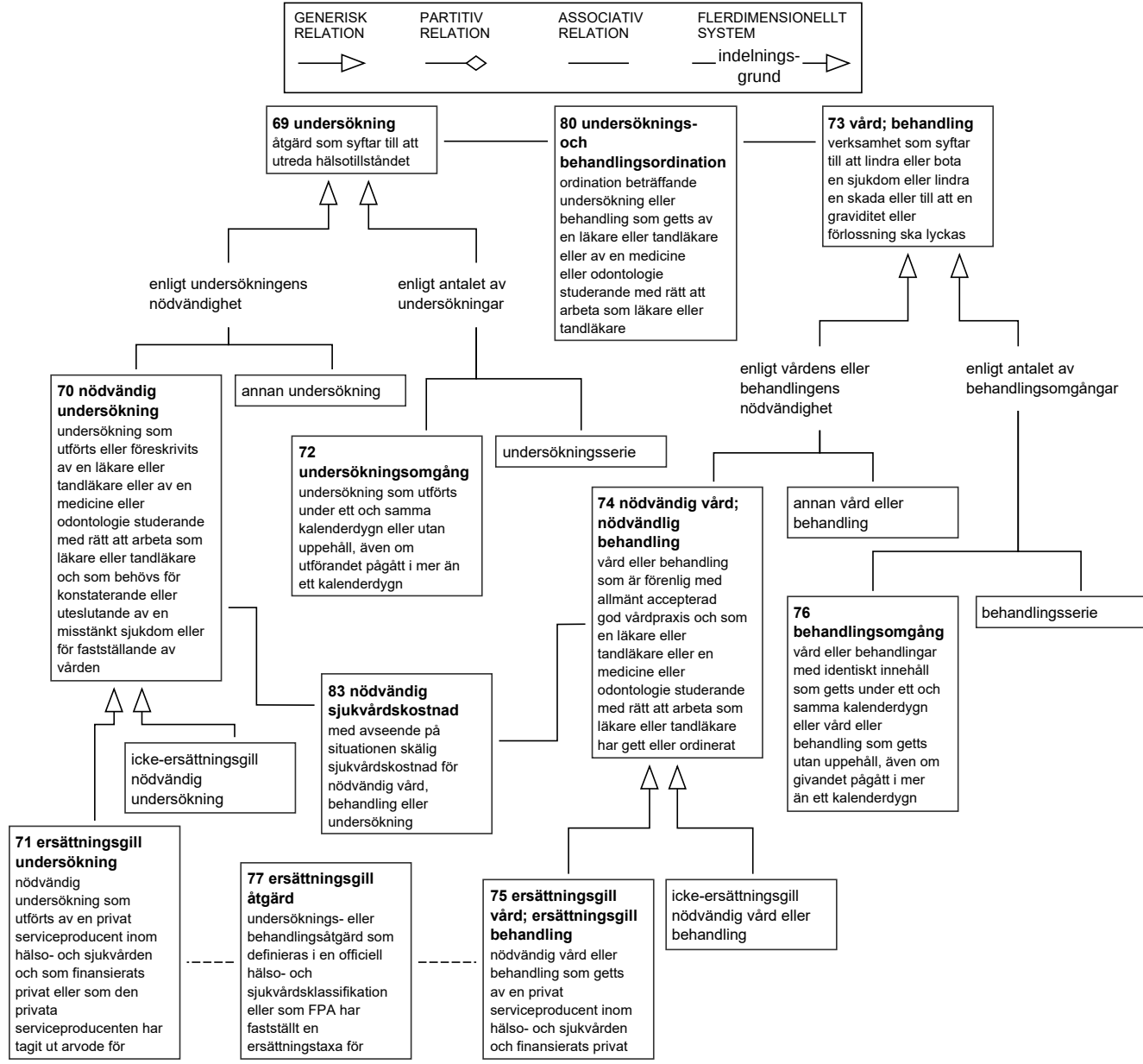
sv ersättningsgill åtgärd

tutkimus- tai hoitotoimenpide, joka on määritelty terveydenhuollon virallisessa luokituksessa tai jolle Kela on vahvistanut *korvaustaksan*

undersöknings- eller behandlingsåtgärd som definieras i en officiell hälso- och sjukvårdsklassifikation eller som FPA har fastställt en *ersättningstaxa* för

Käsitekaavio 5. Tutkimus ja hoito.

Begreppsdiagram 5. Undersökning och vård.

78

julkinen laitoshoido

sv offentlig institutionsvård; offentlig sluten vård; offentlig slutenvård
inte: offentlig anstaltsvård

valtion, kunnan tai kuntayhtymän vähintään puoliksi rahoittama laitoshoido

Myös *yksityisessä terveydenhuollon toimintayksikössä* annettu *hoito* on julkista laitoshoidoa, jos valtio, kunta tai kuntayhtymä jatkuvasti osallistuu hoidon kustantamiseen antamalla toimintayksikölle tai sen ylläpitäjälle tukea, avustusta tai korvausta, jonka määrä ylittää puolet hoidon kokonaiskustannuksista, tai kustantamalla vähintään puolet hoidettavan henkilön hoitomaksusta.

Laitoshoido tarkoittaa hoitoa, joka sisältää yhtäjaksoisen ja ympärivuorokautisen palveluvastuun sosiaali- tai terveydenhuollon toimintayksikössä kuten sairaalassa tai *terveyskeskuksessa*.

Julkinen laitoshoido määritellään myös sairausvakuutuslaissa (1224/2004). Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella avohoidon ja laitoshoidon määrittelyn perusteista (1806/2009) säädetään tarkemmin siitä, milloin hoito on laitoshoidoa sekä milloin hoito on julkista. Tarvittaessa Kela ja kunnat neuvottelevat siitä, onko toiminta avohoidoa tai julkista laitoshoidoa.

institutionsvård som till minst hälften finansieras av staten, en kommun eller en samkommun

Också *vård* som ges vid en *privat verksamhetsenhet inom hälso- och sjukvården* är offentlig institutionsvård, om staten, en kommun eller en samkommun fortgående deltar i vårdkostnaderna genom att till verksamhetsenheten eller dess huvudman betala stöd, understöd eller ersättning vars belopp överstiger hälften av de totala vårdkostnaderna eller genom att stå för minst hälften av vårdtagarens vårdavgift.

Institutionsvård avser vård som innefattar oavbrutet serviceansvar dygnet runt vid en verksamhetsenhet inom social- och hälsovården, t.ex. på ett sjukhus eller en *hälsovårdscentral*.

Begreppet offentlig institutionsvård definieras också i sjukförsäkringslagen (1224/2004). I social- och hälsovårdsministeriets förordning om grunderna för öppenvård och institutionsvård (1806/2009) anges det närmare när vård är institutionsvård och när vården är offentlig. Vid behov förhandlar FPA och kommunerna för att bestämma när en verksamhet är öppenvård eller offentlig institutionsvård.

79

lähete

sv remiss

sosiaali- ja terveydenhuollon palveluntuottajan esittämä asiakasta koskeva yksilöity palvelupyyntö toiselle palveluntuottajalle

Lähete esitetään joko suullisesti, kirjallisesti tai sähköisessä muodossa, ja se perustuu asian-tuntijan tekemään tutkimukseen tai selvitykseen asiakkaasta. Sähköisessä muodossa olevan lähetteen rakenne on yleensä määrämuotoinen. Suullisesti annettu lähete tulee aina kirjata.

Esimerkkejä sosiaali- ja terveydenhuollon läheteistä: lähete ostopalveluihin, lähete konsultaatioon, lähete tutkimus- ja hoitoyksikköön.

individualiserad begäran om service för en klient, riktas av en serviceproducent inom social- och hälsovården till en annan serviceproducent

Remissen anges i muntlig, skriftlig eller elektronisk form och baserar sig på en undersökning av eller utredning om klienten som en sakkunnig har gjort. Remisser i elektronisk form är strukturerade, dvs. de följer följer i allmänhet en viss mall. Muntliga remisser ska alltid registreras.

Exempel på social- och hälsovårdsremisser: remiss som gäller köpta tjänster, remiss för konsultation, remiss till undersöknings- och vårdenhet.

80

tutkimus- ja hoitomääräys; > tutkimusmääräys; > hoitomääräys

sv undersöknings- och behandlingsordination; > undersökningsordination; > behandlingsordination

lääkärin, hammaslääkärin tai lääkärin tai hammaslääkärin tehtävässä toimimaan oikeutetun lääketieteen tai hammaslääketieteen opiskelijan antama määräys *tutkimukseen* tai *hoitoon*

ordination beträffande *undersökning* eller *behandling* som getts av en läkare eller tandläkare eller av en medicine eller odontologie studerande med rätt att arbeta som läkare eller tandläkare

81

sama määräys

sv en och samma ordination; en och samma föreskrift

saman lääkärin, hammaslääkärin tai lääkärin tai hammaslääkärin tehtävässä toimimaan oikeutetun lääketieteen tai hammaslääketieteen opiskelijan saman kalenterivuorokauden aikana *vakuutetulle* tekemä samansisältöinen *tutkimus- ja hoitomääräys*

Saman määräyksen perusteella korvataan enintään 15 *tutkimus-* tai *hoitokertaa*, jos *tutkimus* on suoritettu tai *hoito* on annettu vuoden kuluessa määräyksen antamisesta. Jos lääkäri esimerkiksi määrää samana päivänä kaksi 15 hoitokerran kokonaisuutta, ne tulkitaan samaksi määräykseksi ja niistä korvataan vain 15 kertaa.

undersöknings- och behandlingsordination med likalydande innehåll som en och samma läkare eller tandläkare eller medicine eller odontologie studerande med rätt att arbeta som läkare eller tandläkare har gett en *försäkrad* under ett och samma kalenderdygn

Högst 15 *undersöknings-* eller *behandlingsomgångar* ersätts på basis av en och samma ordination, om *undersökningen* eller *behandlingen* har utförts eller getts inom ett år efter ordinationen. Exempel: om en läkare under en och samma dag ordinerar två helheter som består av 15 behandlingsomgångar var tolkas de som en och samma ordination och bara 15 behandlingsomgångar ersätts.

2.2 Sairaanhoidon kustannukset ja sairaanhoitokorvaukset Sjukvårdskostnader och sjukvårdsersättningar

82

sairaanhoidon kustannus; sairaanhoitokustannus

sv sjukvårdskostnad

sairaudesta, *raskaudesta* tai *synnytyksestä* aiheutunut kustannus

Sairaanhoidon kustannuksia ovat esimerkiksi *lääkekustannukset*, *matkakustannukset* sekä lääkärin ja hammaslääkärin tai lääkärin tai hammaslääkärin tehtävässä toimimaan oikeutetun lääketieteen tai hammaslääketieteen opiskelijan tekemästä tai määräämästä *tutkimuksesta* tai antamasta tai määräämästä *hoidosta* aiheutuneet kustannukset. Toimistomaksuja, laskutuslisä yms. ei pidetä sairaanhoidon kustannuksina.

kostnad för sjukdom, *graviditet* eller *förlösning*

Sjukvårdskostnader är till exempel *läkemedelskostnader*, *resekostnader* och kostnader för *undersökning*, *vård eller behandling* som en läkare eller tandläkare eller en medicine eller odontologie studerande med rätt att arbeta som läkare eller tandläkare har utfört, gett eller ordinerat. Byråavgifter, faktureringsstillägg osv. anses inte vara sjukvårdskostnader.

83

tarpeellinen sairaanhoidon kustannus; tarpeellinen sairaanhoitokustannus

sv nödvändig sjukvårdskostnad

tarpeellisesta hoidosta tai *tutkimuksesta* aiheutunut tilanteeseen nähden kohtuullinen *sairaanhoidon kustannus*

med avseende på situationen skälig *sjukvårdskostnad* för *nödvändig vård*, *behandling* eller *undersökning*

84

<lääkekorvaus/läkemedelsersättning>

lääkekustannus

sv läkemedelskostnad

lääkkeen ostamisesta aiheutunut *sairaanhoidon kustannus* ennen *lääkekorvauksen* vähentämistä *sjukvårdskostnad* för köp av *läkemedel* (1) före avdrag av *läkemedelsersättning*

85

<sairausvakuutus, kuntoutus / sjukförsäkring, rehabilitering>

matkakustannus

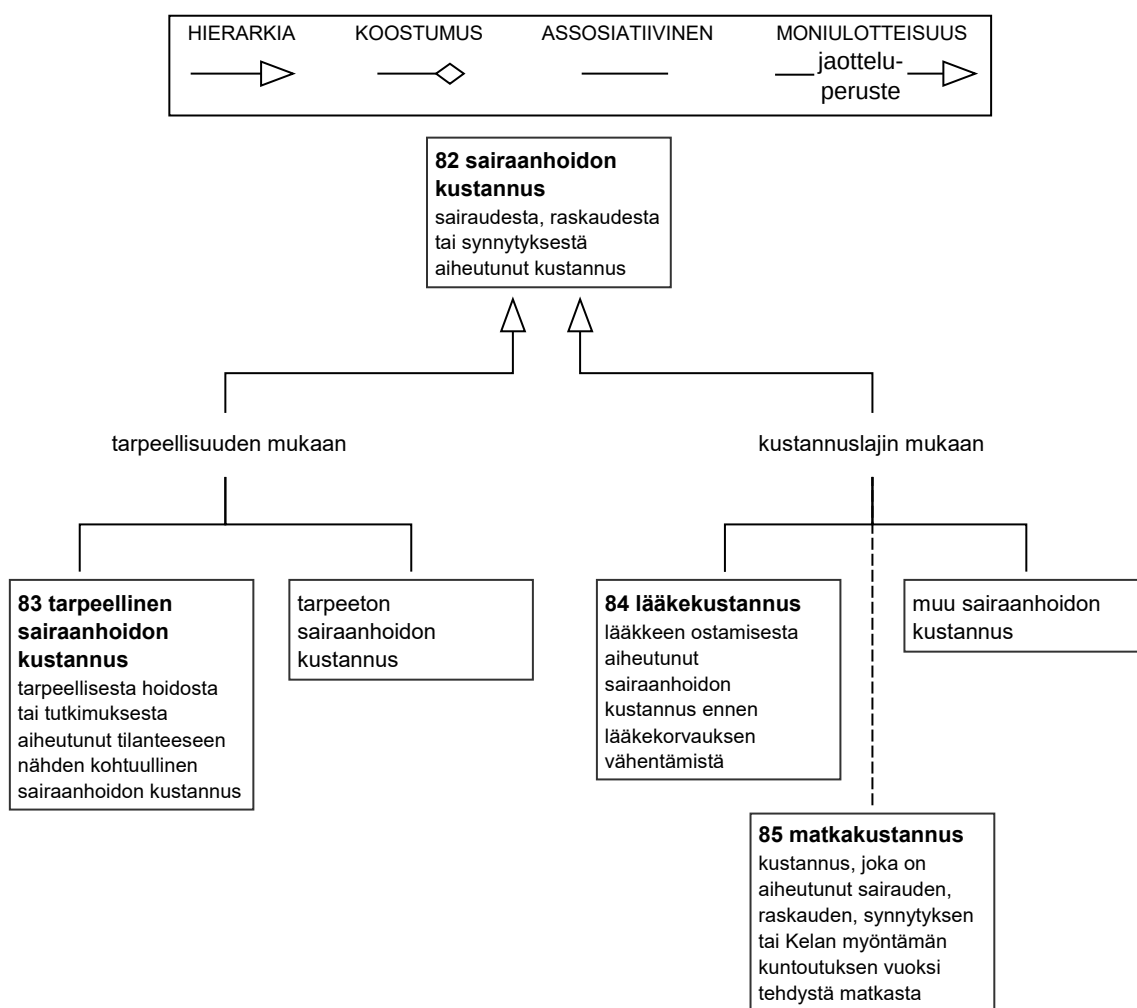
sv resekostnad

kustannus, joka on aiheutunut sairauden, *raskauden*, *synnytyksen* tai Kelan myöntämän *kuntoutuksen* vuoksi tehdystä matkasta

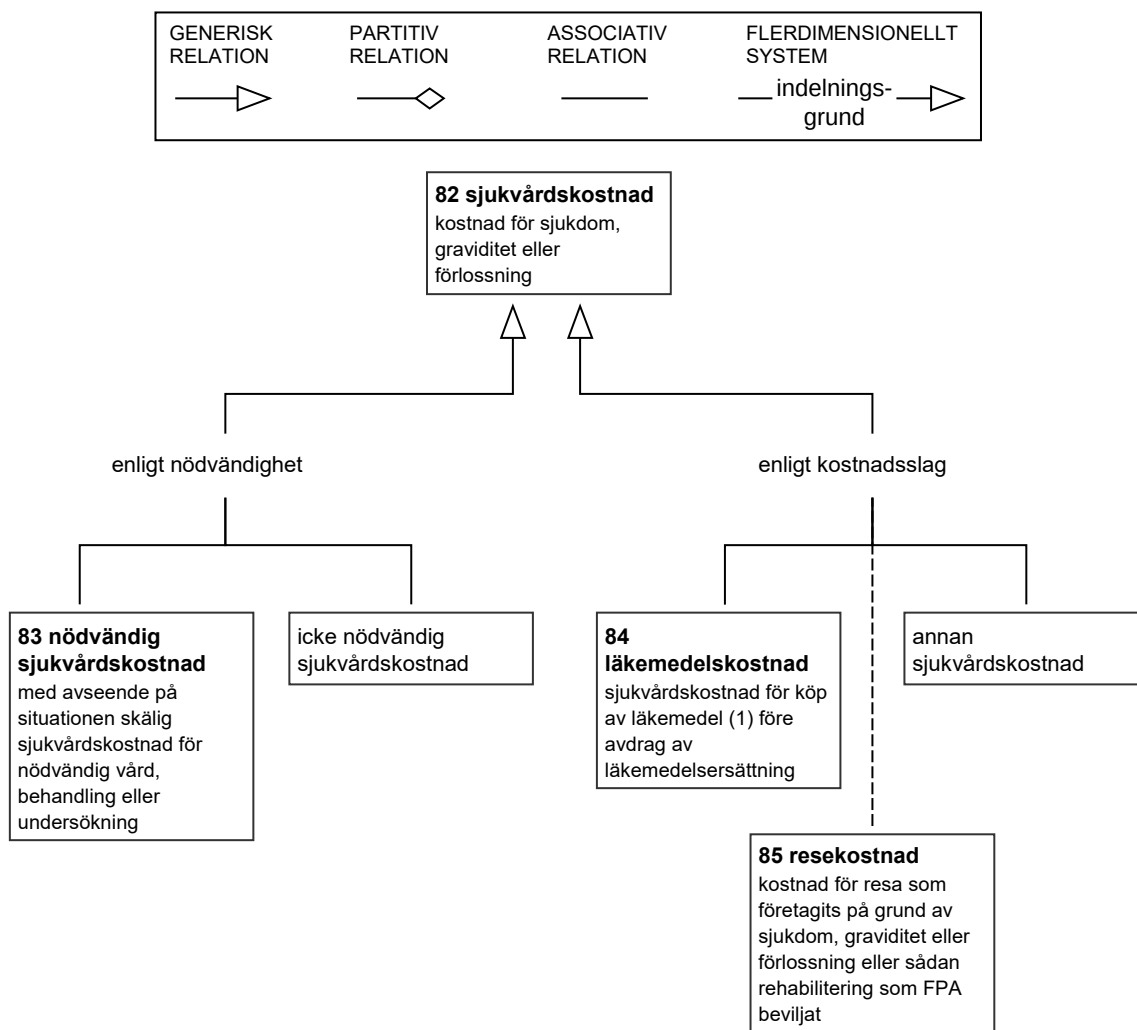
Matkakustannukset voivat olla *vakuutetun* omia, hänen saattajansa, perheenj senenens  tai perheenj seneens  verrattavan henkilön kustannuksia.

kostnad f r resa som f retagits på grund av sjukdom, *graviditet* eller *förlossning* eller sådan *rehabilitering* som FPA beviljat

Resekostnader kan uppstå till f lj d av resor som en *försäkrad* eller hans eller hennes följeslagare eller familjemedlem eller en med familjemedlem jämförbar person företar.

Käsitekaavio 6. Sairaanhoidon kustannukset.

Begreppsdiagram 6. Sjukvårdskostnader.

86

sairaanhoitokorvaus (1); sairaanhoidon korvaus

ei: Kela-korvaus; sairausvakuutuskorvaus (2)

sv sjukvårdsersättning

inte: FPA-ersättning; sjukförsäkringsersättning (2)

sairaudesta, *raskaudesta* tai *synnytyksestä* aiheutuneista *tarpeellisista sairaanhoidon kustannuksista* maksettava *sairausvakuutuskorvaus (1)*

Sairaanhoitokorvauksia ovat esimerkiksi *lääkekorvaus*, *matkakorvaus* sekä lääkärin, hammaslääkärin tai lääkärin tehtävässä toimimaan oikeutetun lääketieteen tai hammaslääketieteen opiskelijan tekemästä tai määräämästä *tutkimuksesta* tai antamasta tai määräämästä *hoidosta* maksettava korvaus.

Sairaanhoitokorvausta ei myönnetä *vakuutetun terveyskeskukselle* tai muulle *julkisen terveydenhuollon toimintayksikölle* maksamista maksuista.

Sairausvakuutuslain (1224/2004) mukaisia sairaanhoitokorvauksia maksavat Kela ja työpaikkakassat. Lisäksi yksityiset vakuutuslaitokset tarjoavat tapaturma- ja sairauskuluvakuutuksia, joista maksetaan korvauksia kyseisten vakuutusten vakuutusehtojen mukaisesti.

Kela-korvaus on yleiskielinen ilmaus, ja sitä käytetään vain Kelan maksamista sairaanhoitokorvauksista. Kela-korvaus-sanan käyttöä ei suositella myöskään Kelan maksamista sairaanhoitokorvauksista, kuten lääkekorvauksista, jos on tarve ilmaista tarkasti, mistä korvauksesta on kyse.

sjukförsäkringsersättning (1) som betalas för *nödvändiga sjukvårdskostnader* som orsakats av sjukdom, *graviditet* eller *förlösning*

Sjukvårdsersättningar är till exempel *läkemedelsersättning*, *reseersättning* och ersättning för *undersökning*, *vård eller behandling* som en läkare eller tandläkare eller en medicine eller odontologie studerande med rätt att arbeta som läkare eller tandläkare har utfört, gett eller ordinerat.

Sjukvårdsersättning beviljas inte för avgifter som den *försäkrade* betalat till *hälsovårdscentralen* eller till någon annan *offentlig hälso- och sjukvårdsenhet*.

Sjukvårdsersättningar enligt sjukförsäkringslagen (1224/2004) betalas av FPA och arbetsplatskassorna. Dessutom erbjuder privata försäkringsanstalter försäkringar för olycksfalls- och sjukvårdskostnader, för vilka ersättning betalas enligt försäkringsvillkoren.

FPA-ersättning är ett allmänspråkligt uttryck, som används enbart för sjukvårdsersättningar som FPA betalar. Uttrycket rekommenderas inte heller för att ange exakt vilket slag av sjukvårdsersättning från FPA, t.ex. läkemedelsersättning, det är fråga om.

87

suorakorvaus

sv direktersättning

sairaanhoitokorvaus (1), jonka apteekki vähentää *vakuutetulta* perimästään hinnasta tai *viitehinnasta* tai jonka palveluntuottaja vähentää vakuutetulta perimästään hinnasta

Suorakorvaus on käytössä *korvattavien lääkkeiden*, *kliinisten ravintovalmisteiden* ja *perusvoiteiden* ja *tarpeellisen tutkimuksen* ja *hoidon* sekä ambulanssilla ja helikopterilla tehtyjen matkojen korvaamisessa. Suorakorvaus on käytössä myös niillä takseilla, jotka ovat liittyneet taksien suorakorvausmenettelyyn.

Suorakorvausta voi saada korvattavista lääkkeistä, kliinisistä ravintovalmisteista ja perusvoiteista sen jälkeen, kun *alkuomavastuu* on täyttynyt, ja tarpeellisesta hoidosta ja tutkimuksesta sekä matkoista sen jälkeen, kun *omavastuuosuus* on täyttynyt.

Suorakorvaus edellyttää Kelan ja apteekin tai palveluntuottajan välistä sopimusta.

sjukvårdsersättning som apoteket drar av från det pris som tas ut hos en *försäkrad* eller från *referenspriset* eller som serviceproducenten drar av från det pris som tas ut hos en *försäkrad*

Direktorsättning tillämpas i fråga om *ersättningsgilla läkemedel*, *kliniska näringspreparat* och *bassalvor*, *nödvändig undersökning*, *nödvändig vård och behandling* samt ambulans- och helikopterresor. Också taxiföretag som anslutit sig till förfarandet med direktorsättning för taxiresor tillämpar direktorsättning.

Man kan få direktorsättning för ersättningsgilla läkemedel, kliniska näringspreparat och bassalvor när taket för *initialsjälvrisken* har nåtts, och för nödvändig undersökning och behandling samt för resor när *självriskandelen* har uppfyllts.

För direktorsättning krävs ett avtal mellan FPA och apoteket eller serviceproducenten.

88

lisäkorvaus

mieluummin kuin: kattokorvaus

sv tilläggsersättning

sairaanhoitokorvaus (1), jota maksetaan, jos *korvattavien lääkkeiden, kliinisten ravintovalmisteiden* ja *perusvoiteiden vuosiomavastuu* tai korvattavien matkojen *vuotuinen omavastuuosuus* ylittyy

Kela seuraa *vakuutetun* maksettavaksi jääviä *lääke-* ja *matkakustannuksia* ja lähettää hänelle ilmoituksen lisäkorvaukseen oikeuttavan omavastuurajan ylittymisestä sekä ohjeet lisäkorvauksen saamiseksi.

sjukvårdersättning som betalas om årssjälvriskens för *ersättningsgilla läkemedel, kliniska näringspreparat* och *bassalvor* eller den *årliga självriskandelen* för resor överskrider

FPA ger akt på de *läkemedels-* och *resekostnader* som en *försäkrad* själv ska betala. I det fall att den självriskgräns som berättigar till tilläggsersättning passerar skickar FPA ett meddelande om saken samt anvisningar om hur tilläggsersättning fås.

89

matkakorvaus

sv reseersättning

korvaus, josta korvataan tarpeellisia *matkakustannuksia*

Kela maksaa matkakorvausta sairauden, *raskauden, synnytyksen* tai Kelan myöntämän *kuntoutuksen* vuoksi tehdystä matkoista.

Matkakorvausta maksetaan *vakuutetun*, hänen saattajansa, perheenjäsenensä tai perheenjäsenen verrattavan henkilön tekemästä matkasta sekä kotikäynnistä, jonka yksityinen terveydenhuollon palveluntuottaja on tehnyt vakuutetun luokse. *Muun terveydenhuollon ammattihenkilön* tekemästä matkasta myönnetään korvausta vain, jos lääkäri on antanut määräyksen *tutkimuksen* tekemisestä tai *hoidon* antamisesta kotona.

Vakuutetulla on oikeus saada matkakorvausta, jos matka on tehty valtion, kunnan tai kuntayhtymän terveydenhuollon toimintayksikköön. *Yksityisen terveydenhuollon toimintayksikköön* tai ammatinharjoittajan luokse tehdystä matkasta vakuutetulle aiheutuneet kustannukset korvataan vain, jos suoritettu tutkimus tai annettu hoito on sairausvakuutuslain (1224/2004) mukaan korvattavaa. Lisäksi korvaus maksetaan sairauden hoitoon kuuluvien *apuvälineiden* hankkimiseen ja ylläpitämiseen liittyvistä vakuutetun itsensä apuvälineiden valmistus-, huolto- ja välityspaikkoihin tekemistä matkoista aiheutuneista kustannuksista.

ersättning för nödvändiga *resekostnader*

FPA betalar reseersättning för resor som företagits på grund av sjukdom, *graviditet* eller *förlösning* eller sådan *rehabilitering* som FPA beviljat.

Reseersättning betalas för resor som en *försäkrad*, en följeslagare eller familjemedlem eller en med familjemedlem jämförbar person har företagit och för hembesök som en privat serviceproducent inom hälso- och sjukvården har gjort hos den försäkrade. Ersättning för resor som någon *annan yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården* har företagit beviljas bara om en läkare har ordinerat att en *undersökning* ska göras eller *vård eller behandling* ska ges hemma.

En försäkrad har rätt att få reseersättning, om resan gäller besök hos en statlig, en kommunal eller en samkommuns verksamhetsenhet inom hälso- och sjukvården. Resekostnader som orsakats en försäkrad som besökt en *privat verksamhetsenhet inom hälso- och sjukvården* eller en yrkesutövare ersätts endast om undersökningen, vården eller behandlingen är ersättningsgill enligt sjukförsäkringslagen (1224/2004). Ersättning betalas dessutom för kostnaderna för en försäkrads egna resor till platser där *hjälpmedel* tillverkas, underhålls och förmedlas, om resorna gäller anskaffning och underhåll av hjälpmedel som ingår i behandlingen av en sjukdom.

90

yöpymisraha

sv övernattningsspenning

matkakorvaus, jota maksetaan, jos *vakuutettu*, välttämätön saattaja tai *tutkimukseen* tai *hoitoon* osallistuva perheenjäsen tai perheenjäsenen verrattava henkilö on joutunut vakuutetun tutkimuksen tai hoidon tai liikenneolosuhteiden vuoksi yöpymään korvattavalla matkalla ja hänelle on aiheutunut yöpymisestä kustannuksia

Yöpymisraha maksetaan aiheutuneiden kustannusten perusteella, kuitenkin enintään 20,18 euroa henkilöltä vuorokaudessa.

reseersättning som betalas om en *försäkrad* själv eller en nödvändig följeslagare, en familjemedlem eller en med familjemedlem jämförbar person som deltar i *undersökning*, *vård eller behandling* på grund av undersökningen, vården eller behandlingen av den försäkrade eller på grund av trafikförhållandena har varit tvungen att övernatta under en ersättningsgill resa och övernattningen har medfört kostnader för personen i fråga

Övernattningsspenning betalas på grundval av kostnaderna, dock högst till ett belopp av 20,18 euro per person och dygn.

91

läheisen erillinen matka; erikseen tehty matka

sv resa som anhörig företagit separat; separat resa

matka, jonka *vakuutetun* perheenjäsen tai muu tähän verrattava henkilö on tehnyt ilman vakuutettua osallistuaan vakuutetun *tutkimukseen* tai *hoitoon*

Läheisen erillisestä matkasta saa *matkakorvausta* vain *lääkärintodistuksen* perusteella.

resa som en familjemedlem till en *försäkrad* eller någon annan med familjemedlem jämförbar person har företagit utan den försäkrade för att delta i en *undersökning* av den försäkrade eller i *vården eller behandlingen*

Reseersättning för en resa som en anhörig företagit separat fås bara på grundval av *läkarintyg*.

92

yhdensuuntainen matka

sv enkelresa

matka tutkimus- tai hoitopaikkaan tai sieltä pois

Yhteen tutkimus- tai hoitokäyntiin liittyy yleensä kaksi yhdensuuntaista matkaa eli matka tutkimus- tai hoitopaikkaan ja sieltä kotiin. Jos *vakuutettu* on kuitenkin esimerkiksi mennyt ensin *terveyskeskukseen* ja sisäänkirjoittamattomana jatkaa matkaa sairaalaan, on myös kysymyksessä yhdensuuntainen matka.

resa till eller från ett undersöknings- eller vårdställe

Till ett undersöknings- eller vårdbesök hör vanligen två enkelresor, dvs. resan från hemmet till undersöknings- eller vårdstället och hemresan. Det är fråga om enkelresa också i till exempel det fall att en *försäkrad* har besökt *hälsovårdscentralen* först och fortsätter resan till sjukhuset utan att ha blivit inskriven vid hälsovårdscentralen.

93

kotikäyntimatka; kotikäyntiin liittyvä matka

sv hembesöksresa; resa i anslutning till hembesök

lääkärin, hammaslääkärin, lääkärin tai hammaslääkärin tehtävässä toimimaan oikeutetun lääketieteen tai hammaslääketieteen opiskelijan tai *muun terveydenhuollon ammattihenkilön vakuutetun* luokse tekemä matka, joka on tarpeen vakuutetun tutkimiseksi tai *hoidon* tai *kuntoutuksen* antamiseksi

Kotikäyntimatkan korvaaminen edellyttää, että lääkäri on määrännyt *tutkimuksen* suoritettavaksi tai hoidon annettavaksi kotona, jos kotikäynnin on tehnyt muu terveydenhuollon ammattihenkilö, ja että kyseessä on *korvattava tutkimus* tai *hoito*.

resa som en läkare eller tandläkare, en medicine eller odontologie studerande med rätt att arbeta som läkare eller tandläkare eller någon *annan yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården* har företagit hem till en *försäkrad* och som är nödvändig för *undersökning*, *vård*, *behandling* eller *rehabilitering* av den försäkrade

För beviljande av ersättning för en hembesöksresa som har gjorts av någon annan yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården krävs att en läkare har föreskrivit att undersökningen ska utföras eller vården eller behandlingen ska ges hemma. Det ska också vara fråga om en *ersättningsgill undersökning* eller *ersättningsgill vård eller behandling*.

94

jatkomatka

sv vidaretransport; fortsatt resa

sairauden, *raskauden*, *synnytyksen* tai Kelan myöntämän *kuntoutuksen* vuoksi tehty matka silloin, kun asiakasta ei kirjata saapuneeksi siihen *julkisen terveydenhuollon toimintayksikköön*, josta hänet siirretään toiseen toimintayksikköön

Jatkomatkasta on kyse esimerkiksi silloin, kun asiakas viedään ensin kotoa *terveyskeskukseen*, jossa häntä ei kirjata saapuneeksi, ja myöhemmin hänet kuljetetaan terveyskeskuksesta keskussairaalaan.

Jatkomatkasta ei peritä erillistä *omavastuuosuutta*.

transport på grund av sjukdom, *graviditet* eller *förlossning* eller sådan *rehabilitering* som FPA har beviljat, när kunden inte blir inskriven vid den *offentliga hälso- och sjukvårdsenhet* från vilken han eller hon förflyttas till en annan hälso- och sjukvårdsenhet

Det är fråga om vidaretransport t.ex. när en kund först förs hemifrån till *hälsovårdscentralen* men inte blir inskriven där, och senare transporteras från hälsovårdscentralen till central-sjukhuset.

Ingen separat *självriskandel* tas ut för vidaretransporten.

95

<sairausvakuutus, kuntoutus / sjukförsäkring, rehabilitering>

matkaketju

sv resekedja

sairauden, *raskauden*, *synnytyksen* tai Kelan myöntämän *kuntoutuksen* vuoksi tehty matka, joka koostuu vähintään kahdella erityyppisellä kulkuneuvolla tehdystä matkasta

Matkaketjun ensimmäinen matka voi olla tehty esimerkiksi joukkoliikenteellä, kuten linja-autolla, ja toinen taksilla.

Matkaketjusta peritään yksi *omavastuuosuus*.

resa som företas på grund av sjukdom, *graviditet* eller *förlossning* eller sådan *rehabilitering* som FPA beviljat och som består av transport med åtminstone två olika typer av färdmedel

Den första resan i resekedjan kan ha gjorts med t.ex. ett kollektivt färdmedel, så som buss, och den andra med taxi.

En enda *självriskandel* tas ut för resekedjan.

96

erityisajoneuvo

sv specialfordon *n*

muu kuin joukkoliikenneväline

Sairausvakuutuslaissa (1224/2004) erityisajoneuvolla tarkoitetaan omaa autoa, taksia, vammais-varustettua ajoneuvoa, pienoislinja-autoa, sairaankuljetusajoneuvoa, moottorivenettä, moottorikelkkaa, helikopteria ja muuta vastaavaa ajoneuvoa.

Matkakorvaus maksetaan sen mukaan, kuinka paljon matka olisi tullut maksamaan käyttäen halvinta käytettävissä olevaa matkustustapaa, jona pidetään yleensä joukkoliikennettä. **Vakuutetun matkakustannukset** korvataan kuitenkin erityisajoneuvon käytöstä aiheutuneiden kustannusten perusteella, jos vakuutetun sairaus, vaikea vamma tai liikenneolosuhteet edellyttävät erityisajoneuvon käyttöä. Joissain tapauksissa myös saattajan tai vakuutetun perheenjäsenen sairaus tai vamma saattaa edellyttää erityisajoneuvon käyttöä.

fordon som inte är ett kollektivt trafikmedel

I sjukförsäkringslagen (1224/2004) avses med specialfordon egen bil, taxi, fordon med handikapputrustning, minibuss, sjuktransportfordon, motorbåt, snöskoter, helikopter och något annat motsvarande fordon.

Reseersättning betalas enligt det belopp som resan skulle ha kostat med anlitande av det förmånligaste till buds stående färd sättet, vilket i allmänhet anses vara kollektivtrafiken. En **försäkrads resekostnader** ersätts dock enligt kostnaderna för anlitande av specialfordon, om den försäkrades sjukdom, svåra funktionsnedsättning eller trafikförhållandena förutsätter att specialfordon används. I vissa fall kan också en följeslagares eller en familjemedlems sjukdom eller funktionsnedsättning förutsätta att specialfordon används.

97

maksukertapalkkio

sv arvode *n* per betalningstillfälle

korvaus, jonka Kela maksaa **suorakorvauksen** tilitystiedot Kelalle konekielisessä muodossa tuottavalle terveydenhuollon palveluntuottajalle

Kela on sopinut maksukertapalkkiosta tiettyjen yksityisten terveydenhuollon palveluntuottajien etujärjestöjen kanssa.

ersättning som FPA betalar till en serviceproducent inom hälso- och sjukvården som sänder redovisningsdata beträffande **direktorsättning** till FPA i maskinläsbar form

FPA och vissa intresseorganisationer för de privata serviceproducenterna inom hälso- och sjukvården har kommit överens om arvodet per betalningstillfälle.

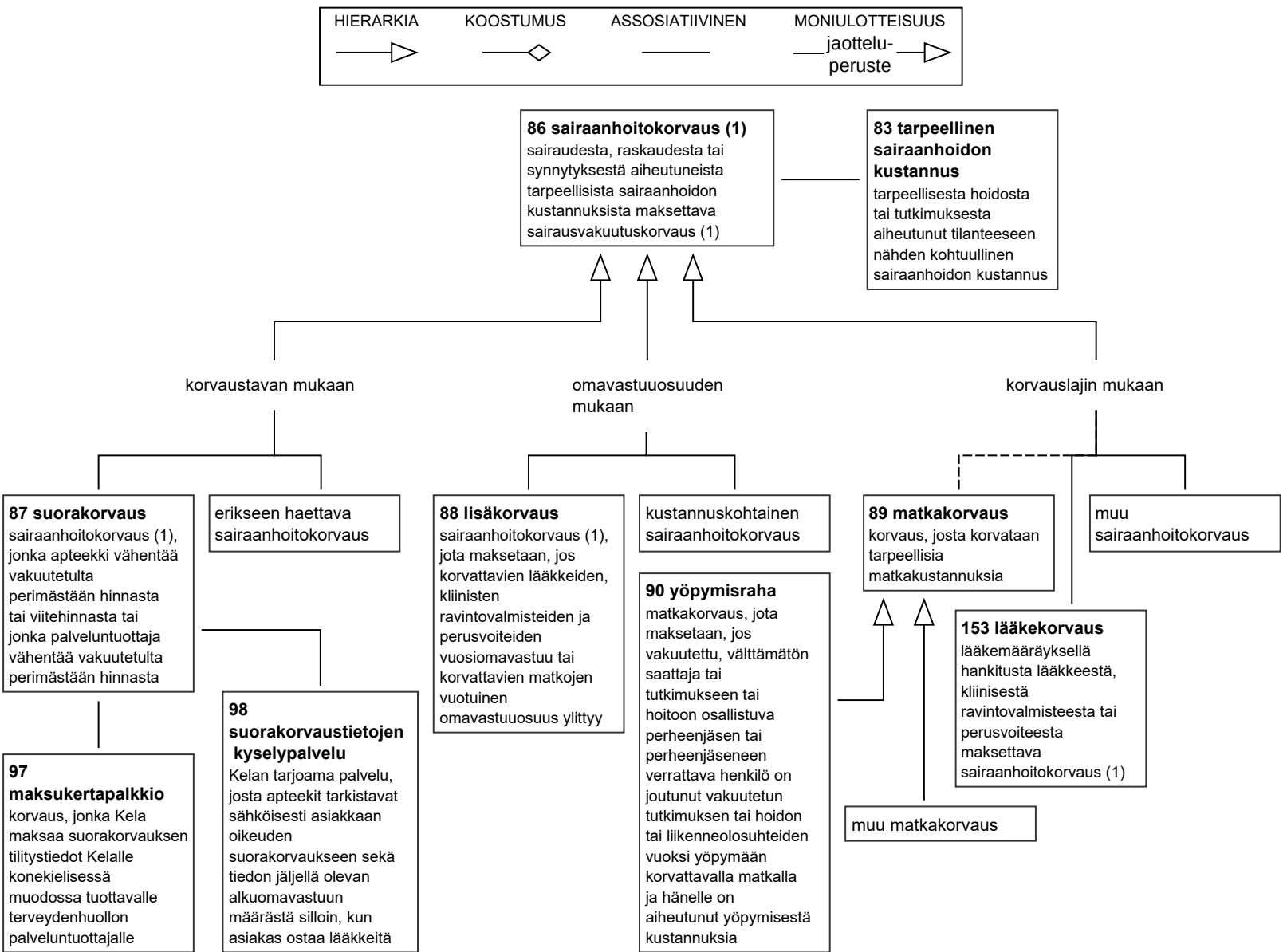
98

suorakorvaustietojen kyselypalvelu

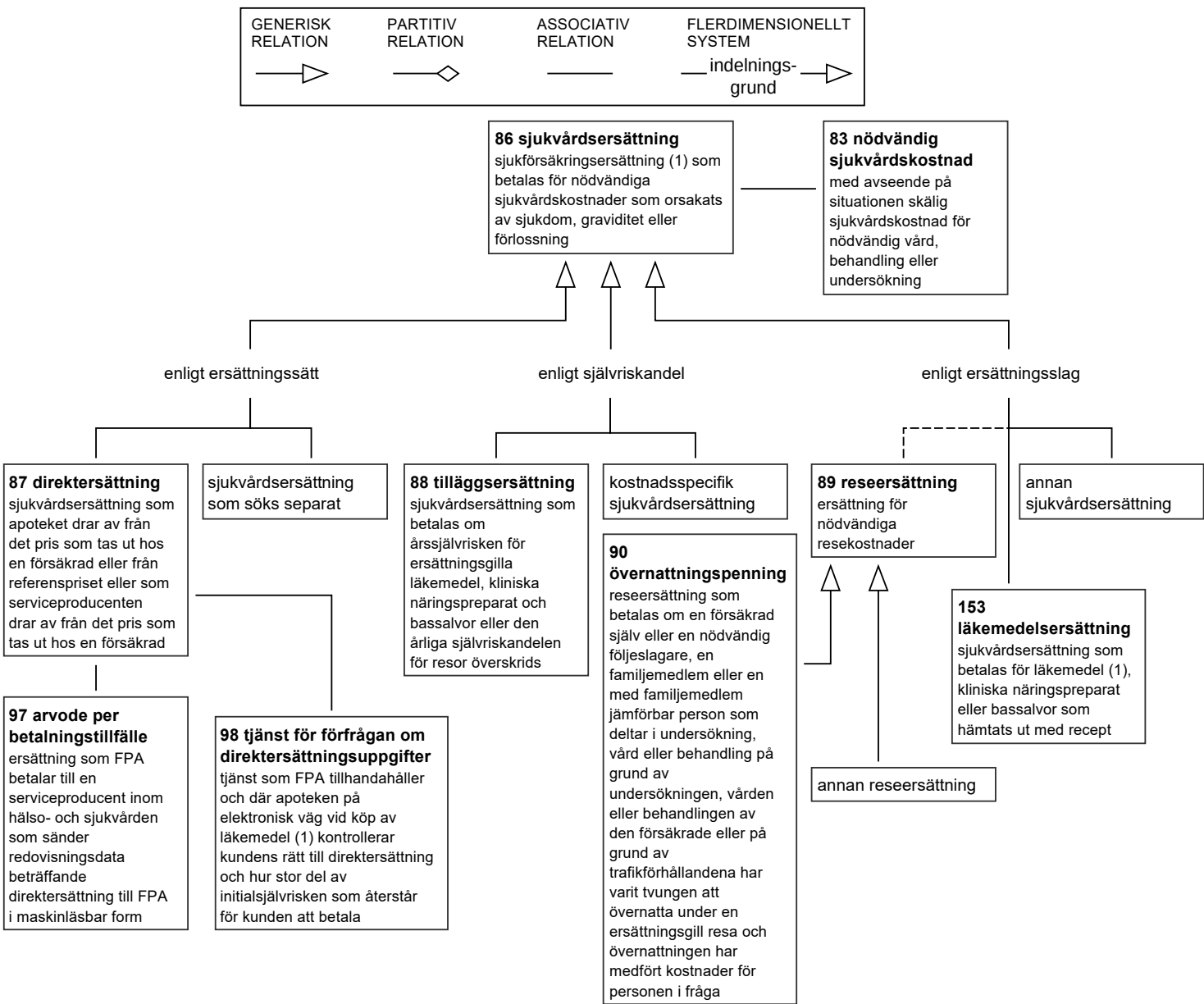
sv tjänst för förfrågan om direktorsättningsuppgifter

Kelan tarjoama palvelu, josta apteekit tarkistavat sähköisesti asiakkaan oikeuden **suorakorvaukseen** sekä tiedon jäljellä olevan **alkuomavastuun** määrästä silloin, kun asiakas ostaa **lääkkeitä**

tjänst som FPA tillhandahåller och där apoteken på elektronisk väg vid köp av **läkemedel (1)** kontrollerar kundens rätt till **direktorsättning** och hur stor del av **initialsjälvrisk** som återstår för kunden att betala

Käsitteekaavio 7. Sairaanhoitokorvaukset.

Begreppsdiagram 7. Sjukvårdsersättningar.

2.3 Sairaanhoitokorvausten omavastuut

Självrisker i samband med sjukvårdsersättningar

99

omavastuuosuus; omavastuu

sv självriskandel; självrisk

henkilön maksettavaksi jäävä osuus menoista tai kustannuksista

Esimerkiksi *sairaanhoidon kustannuksissa* ja *asumistuisissa* on omavastuuosuuksia.

Lääkkeiden yhteydessä käytetään termiä omavastuu.

utgifts- eller kostnadsandel som en person själv svarar för

Självriskandelar förekommer till exempel i samband med *sjukvårdskostnader* och *bostadsbidrag*.

I samband med *läkemedel (1)* används termen självrisk.

100

alkuomavastuu

sv initialsjälvrisk

kalenterivuosittain *lääkekustannuksista* kertyvä *omavastuu*, jonka pitää täytyä ennen kuin *vakuutettu* voi saada *lääkekorvausta*

Alkuomavastuu ei koske lapsia ja nuoria. Sitä aletaan soveltaa vasta sen vuoden alusta, jolloin vakuutettu täyttää 19 vuotta.

Alkuomavastuu kerryttää *vuosiomavastuuta*.

självrisk i fråga om *läkemedelskostnader* som är knuten till kalenderåret och som ska vara betald i sin helhet innan en *försäkrad* kan få *läkemedelsersättning*

Initialsjälvrisken gäller inte barn och unga. Den börjar tillämpas först från början av det år då den försäkrade fyller 19 år.

Initialsjälvrisken räknas med i *årssjälvrisken*.

101

lääkekohtainen omavastuu

ei: † lääkekohtainen omavastuuosuus

sv läkemedelsspecifik självrisk

inte: † läkemedelsspecifik självriskandel

vakuutetun samalla kertaa ostaman, *ylempään erityiskorvaukseen* tai *lisäkorvaukseen* oikeuttavan *lääkkeen* hinnasta tai *viitehinnasta* maksama *omavastuu*

Lääkekohtainen omavastuu voidaan periä poikkeuksellisesti jokaiselta alkavalta hoitoviikolta, jos sairauden *hoidossa* käytettävän lääkkeen enintään kolmen kuukauden hoitoaikaa vastaava lääkemäärä on lääketieteellisistä tai hoidollisista syistä tai *lääkevalmisteen* farmaseuttisten ominaisuuksien johdosta ostettava useana toimituseränä tai jos kyse on *annosjaellusta lääkkeestä*. Poikkeava lääkekohtainen omavastuu on 1/12 lääkekohtaisesta omavastuusta.

självrisk som en *försäkrad* betalar av priset eller *referenspriset* för en läkemedelsmängd som köps på en och samma gång när *läkemedlet (1)* berättigar till *högre specialersättning* eller *tilläggsersättning*

Undantagsvis får en läkemedelsspecifik självrisk tas ut för varje påbörjad behandlingsvecka, om en läkemedelsmängd som motsvarar högst tre månaders *behandling* med ett läkemedel (1) som används vid behandling av sjukdom måste köpas i flera expedierade satser av medicinska eller terapeutiska orsaker eller till följd av *läkemedelspreparatets* farmaceutiska egenskaper eller om det är fråga om ett *dosdispenserat läkemedel*. Den avvikande läkemedelsspecifika självrisken är 1/12 av den läkemedelsspecifika självrisken.

102

vuosiomavastuu (lääkkeet); **vuotuinen omavastuuosuus** (matkat); **maksukatto** (kunnallinen terveydenhuolto)

mieluummin kuin: kattosumma; lääkekatto (lääkkeet); matkakatto (matkat)

sv årssjälvrisk (läkemedel); årlig självriskandel (resor); avgiftstak (kommunal hälso- och sjukvård); takbelopp *n*; kostnadstak

lääke- tai *matkakustannusten* tai kunnallisen terveydenhuollon kustannusten sovittu vuosittainen yläraja, jonka ylittymisen jälkeen asiakkaan ei tarvitse itse maksaa näitä kustannuksia *lääkekohtaista omavastuuta* ja laitoshoidon ylläpitomaksua lukuun ottamatta

Vuosiomavastuulla, vuotuisella omavastuuosuudella ja maksukatolla pyritään estämään se, että asiakkaan maksettavaksi jäävä osuus lääke- tai matkakustannuksista tai kunnallisen terveydenhuollon kustannuksista kohoaisi kohtuuttomaksi.

Kela vastaa lääke- ja matkakustannusten osalta vuosiomavastuun ja vuotuisen omavastuuosuuden seurannasta ja ilmoittamisesta *vakuutetulle*. Lääkekustannusten vuosiomavastuita ja matkakustannusten vuosittaisia omavastuuosuuksia ei voi yhdistää, vaan kummallakin on erillinen vuosittainen euromääräinen omavastuunsa. Ks. *lisäkorvaus*.

Kunnat vastaavat kunnallisen terveydenhuollon asiakasmaksuista ja niistä kertyvästä maksukatosta sekä toimenpiteistä maksukatonsäilytyksestä näiden kohdalla.

överenskommen årlig övre gräns för de *läkemedels-* eller *resekostnader* eller de kostnader för kommunal hälso- och sjukvård som, när den passerats, befriar kunden från att betala ytterligare kostnader, så när som på den *läkemedelsspecifika självrisken* och avgiften för uppehälle vid institutionsvård

Avsikten med årssjälvriskens, den årliga självriskandelen och avgiftstaket är att hindra att den andel av läkemedels- eller resekostnaderna eller av kostnaderna för kommunal hälso- och sjukvård som ska betalas av kunden blir oskäligt hög.

För läkemedels- och resekostnadernas del sköter FPA uppföljningen av årssjälvriskens och den årliga självriskandelen och underrättar den *försäkrade*, om de överskrids. Årssjälvriskens för läkemedelskostnader och den årliga självriskandelen för resekostnader kan inte slås samman, utan för vardera finns det en separat årlig självriskandel som uttrycks i euro. Se *tilläggsersättning*.

Kommunerna ansvarar för klientavgifterna inom den kommunala hälso- och sjukvården och för att följa upp när avgiftstaket nås samt för de åtgärder som vidtas efter detta.

103

korotettu omavastuu

sv förhöjd självrisk

omavastuuosuus, jota sovelletaan *matkakorvauksiin*, jos taksimatkaa ei ole tilattu Kelan kanssa sopimuksen suorakorvausmenettelystä tehneestä tilausvälityskeskuksesta

Korotettu omavastuu on kaksinkertainen matkojen perusomavastuuseen verrattuna. Se ei kerrytä matkojen *vuotuista omavastuuosuutta*. Korotettu omavastuu peritään asiakkaalta, vaikka vuotuinen omavastuuosuus olisi täyttynyt.

självriskandel som tillämpas på *reseersättningar*, om taxiresan inte har beställts från en beställningscentral som ingått avtal om direktersättningsförfarande med FPA

Den förhöjda självrisken är dubbelt så stor som den normala självrisken för resor. Den räknas inte in i den *årliga självriskandelen* för resor. Förhöjd självrisk tas ut hos kunden, även om den årliga självriskandelen har uppfyllts.

104

matkakustannusten vuosiomavastuukortti; vuosiomavastuukortti; matkakustannusten omavastuukortti; omavastuukortti

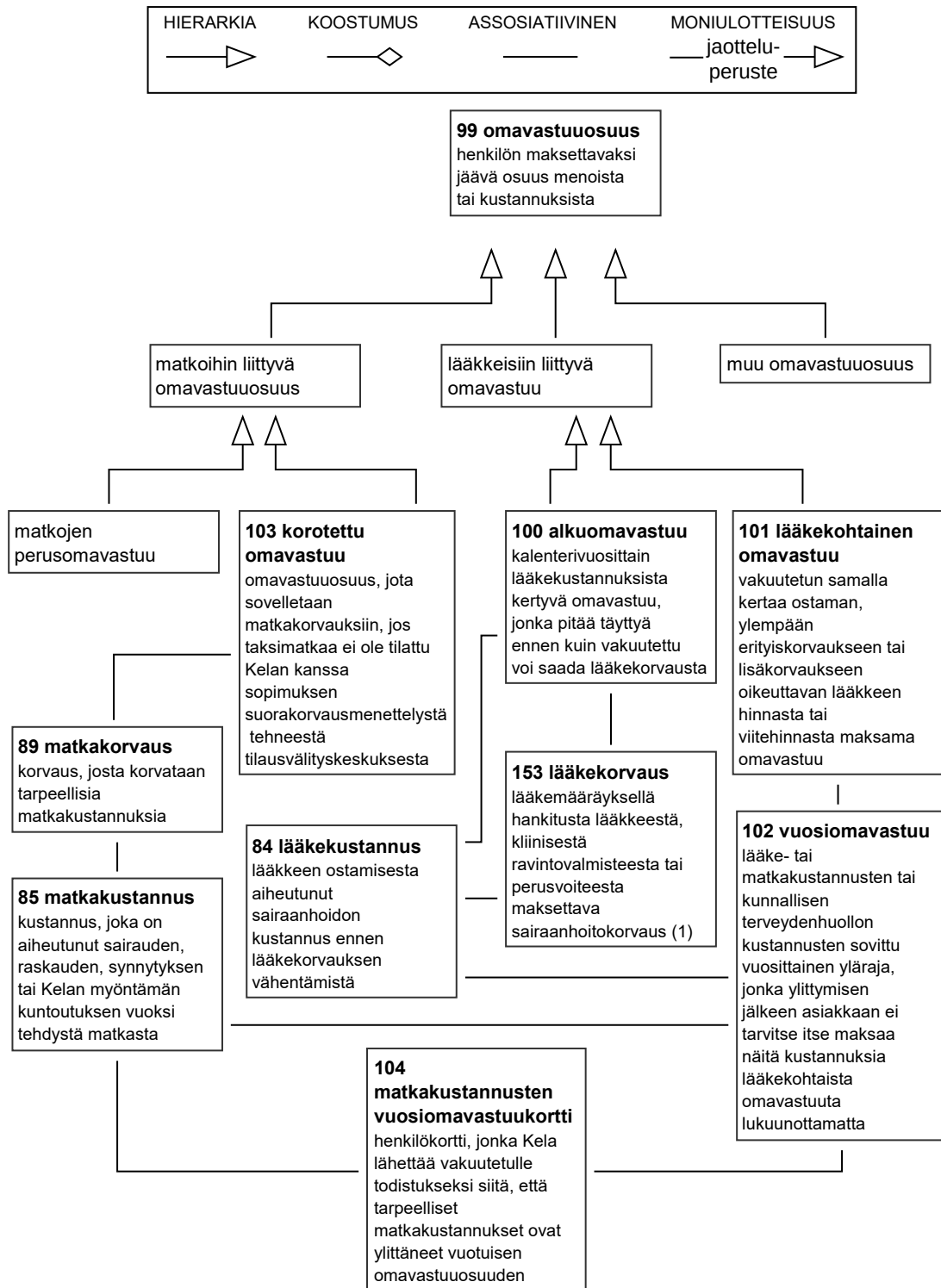
sv årssjälvriskkort *n* för resekostnader; årssjälvriskkort *n*

henkilökortti, jonka Kela lähettää *vakuutetulle* todistukseksi siitä, että tarpeelliset *matkakustannukset* ovat ylittäneet *vuotuisen omavastuuosuuden*

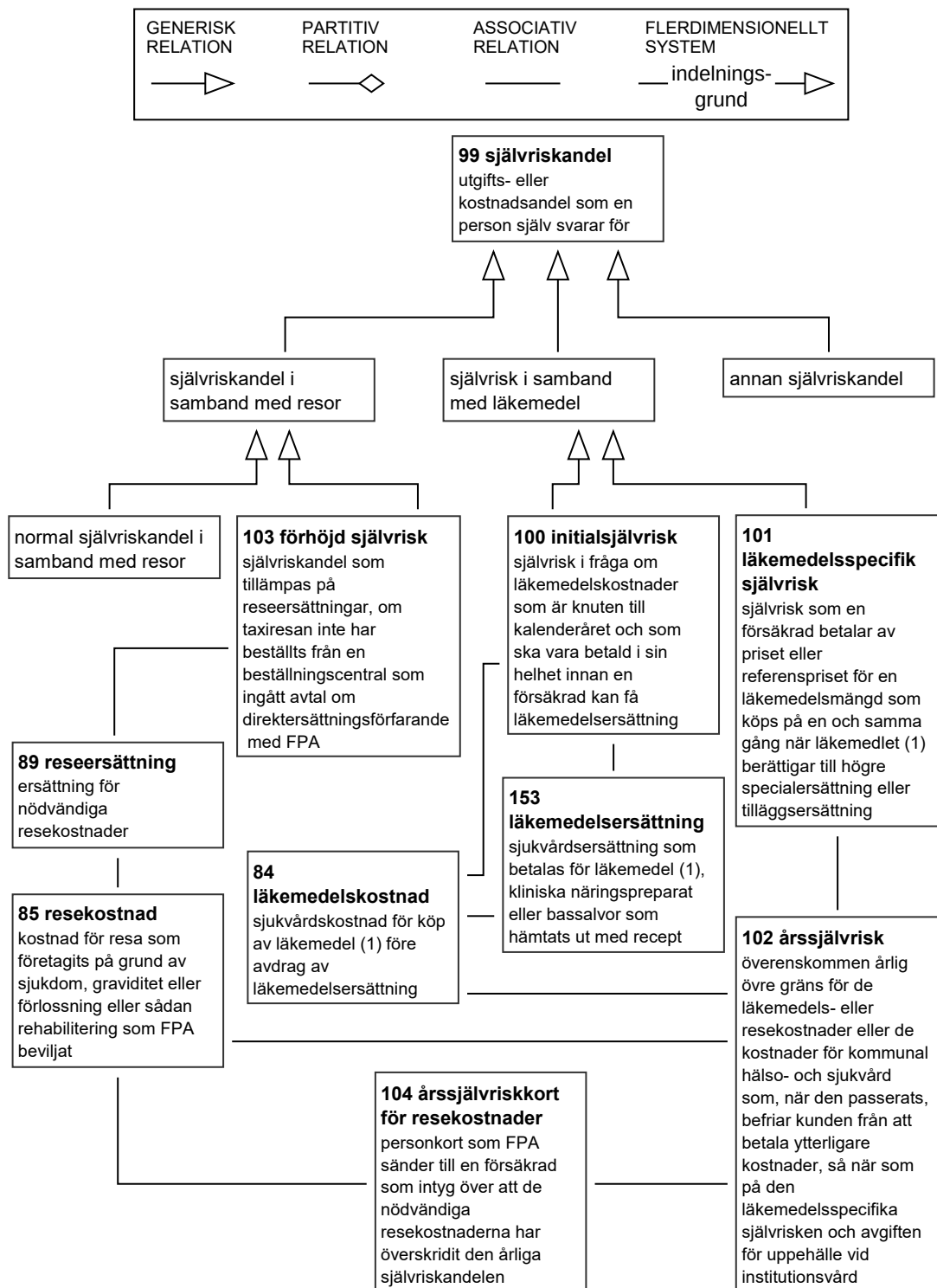
Jos kuljetuspalvelun tuottaja on tehnyt sopimuksen *suorakorvauksesta* Kelan kanssa, asiakkaan ei tarvitse maksaa matkan *omavastuuosuutta*, jos hän esittää palveluntuottajalle matkakustannusten vuosiomavastuukorttinsa. Jos palveluntuottaja perii asiakkaalta maksun, asiakas voi hakea matkakustannuksista *lisäkorvausta* Kelasta.

personkort som FPA sänder till en *försäkrad* som intyg över att de nödvändiga *resekostnaderna* har överskridit den *årliga självriskandelen*

Om transportföretagaren har ingått avtal med FPA om *direktersättning* behöver kunden inte betala någon *självriskandel* för resan när han eller hon visar upp sitt årssjälvriskkort för resekostnader. Om transportföretagaren tar ut avgift hos kunden kan kunden söka *tilläggsersättning* hos FPA.

Käsitekaavio 8. Omavastuu.

Begreppsdiagram 8. Självrisk.

2.4 Korvaustaksat Ersättningstaxor

105

korvausperuste

sv ersättningsgrund

peruste, jonka mukaan *vakuutetulle* maksettava *sairaanhoitokorvaus (1)* määritellään

Korvausperusteena voi olla esimerkiksi *korvaustaksa* tai todellinen *sairaanhoidon kustannus*, jos se on pienempi kuin korvaustaksa. *Lääkkeiden* korvausperusteena on niiden myyntihinta tai *viitehint*a.

grund för fastställande av *sjukvård ersättning* till en *försäkrad*

Ersättningsgrunden kan vara till exempel en *ersättningstaxa* eller en sådan faktisk *sjukvårdskostnad* som är mindre än ersättningstaxan. Ersättningsgrunden för *läkemedel (1)* är försäljnings- eller *referenspriset*.

106

korvaustaksan peruste

mieluummin kuin: taksan peruste

sv grund för ersättningstaxa

korvattavan toimenpiteen laatu, sen vaatima työ tai aiheuttama kustannus, korvattavan palvelun hoidollinen arvo tai *sairaanhoitokorvauksiin (1)* käytettävissä olevat varat

Korvaustaksojen perusteet valmistelee sosiaali- ja terveysministeriö yhdessä Kelan kanssa. Niiden on varattava Terveysten ja hyvinvoinnin laitokselle, Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastolle sekä asianomaisia toimijoita edustaville järjestöille mahdollisuus lausunnon antamiseen korvaustaksojen perusteista, jonka jälkeen Kela vahvistaa perusteet.

Korvaustaksojen perusteista säädetään niitä koskevassa valtioneuvoston asetuksessa 1336/2004.

ersättningsgill åtgärds beskaffenhet eller den arbetsåtgång eller kostnad som den ger upphov till, en ersättningsgill tjänsts terapeutiska värde eller de medel som är tillgängliga för *sjukvård ersättningar*

Grunderna för ersättningstaxorna bereds av social- och hälsovårdsministeriet tillsammans med FPA. Institutet för hälsa och välfärd, Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården och de organisationer som företräder de berörda aktörerna ska ges tillfälle att lämna utlåtande om grunderna för ersättningstaxorna, varefter FPA fastställer grunderna.

Grunderna för ersättningstaxorna anges i statsrådets förordning 1336/2004.

107

korvaustaksa; sairausvakuutuksen korvaustaksa; sairausvakuutustaksa

mieluummin kuin: taksa

sv ersättningstaxa; sjukförsäkringstaxa
hellre än: taxa

rahamäärä, joka maksetaan *sairaanhoitokorvauksena (1) vakuutetulle*, ellei todellinen *sairaanhoidon kustannus* ole ollut pienempi

Jos palveluntuottajan perimä palkkio on pienempi kuin korvaustaksa, sairaanhoitokorvauksena (1) maksetaan perityn palkkion määrä.

Korvaustaksa ei ole yläraja sille, minkä suuruisen palkkion yksityinen palveluntuottaja voi periä asiakkaalta.

Kela vahvistaa korvaustaksat *korvaustaksojen perusteiden* mukaan, jotka on säädetty korvaustaksojen perusteita koskevassa valtioneuvoston asetuksessa (1336/2004) ja asetuksessa sen muuttamisesta (692/2009). Kela myös ylläpitää *taksaluetteloa*, jossa korvaustaksat ovat nähtävissä. *Sairaankuljetuksen korvaustaksoista* on säädetty valtioneuvoston asetuksessa sairaankuljetuksen kustannusten korvaustaksasta (952/2009). Ne eivät sisälly taksaluetteloon.

belopp som betalas till en *försäkrad* i form av *sjukvårdersättning*, om inte den faktiska *sjukvårdskostnaden* varit lägre

Om det arvode som en serviceproducent tar ut är lägre än ersättningstaxan, betalas sjukvårdersättningen med samma belopp som det uttagna arvodet.

Ersättningstaxan är inte en övre gräns för det arvode som en privat serviceproducent kan ta ut hos klienten.

FPA fastställer ersättningstaxorna enligt de *grunder för ersättningstaxorna* om vilka det föreskrivs i statsrådets förordning om grunderna för ersättningstaxorna (1336/2004) och i statsrådets förordning om ändring av denna (692/2009). FPA för också en *förteckning över taxor* där ersättningstaxorna anges. Bestämmelser om *ersättningstaxorna för sjuktransport* finns i statsrådets förordning om ersättningstaxa för kostnader för sjuktransport (952/2009). De ingår inte i förteckningen över taxor.

108

yleislääkäritaksa; yleistaksa

sv allmänläkartaxa; allmän taxa

korvaustaksa, jota sovelletaan, kun *tutkimuksen* on tehnyt tai *hoidon* on antanut lääkäri, hammaslääkäri tai lääkärin tehtävässä toimimaan oikeutettu lääketieteen tai hammaslääketieteen opiskelija tai erikoislääkäri tai erikoishammaslääkäri mutta tehty tutkimus tai annettu hoito ei ole kuulunut hänen erikoisalaansa

ersättningstaxa som tillämpas när en *undersökning* eller *behandling* har utförts av en läkare eller tandläkare eller av en medicine eller odontologie studerande med rätt att arbeta som läkare eller tandläkare eller av en specialist eller specialtandläkare utan att undersökningen eller behandlingen hör till hans eller hennes specialområde

109

erikoislääkäritaksa; erikoistaksa

sv specialisttaxa; specialtaxa

korvaustaksa, jota sovelletaan, kun *tutkimuksen* on tehnyt tai *hoidon* on antanut erikoislääkäri tai erikoishammaslääkäri ja tehty tutkimus tai annettu hoito on kuulunut hänen erikoisalaansa

Erikoislääkäritaksan suuruus on *yleislääkäritaksa* lisättynä *erikoislääkäri-* tai *erikoishammaslääkärikorotuksella*.

ersättningstaxa som tillämpas när en *undersökning* eller *behandling* har utförts av en specialist eller specialtandläkare och undersökningen eller behandlingen hör till hans eller hennes specialområde

Specialisttaxan är lika med *allmänläkartaxa* plus *specialistförhöjning* eller *specialtandläkarförhöjning*.

110

korvaustaksan enimmäismäärä

sv maximibelopp *n* för ersättningstaxa

korkein mahdollinen vahvistettava *korvaustaksa*

Korvaustaksojen enimmäismäärät määritellään *korvaustaksojen perusteita* koskevassa valtioneuvoston asetuksessa 1336/2004.

högsta möjliga *ersättningstaxa* som kan fastställas

Maximibeloppen för ersättningstaxorna definieras i statsrådets förordning om *grunderna för ersättningstaxorna* 1336/2004.

111

taksatulkinta

sv taxetolkning

korvaustaksa, joka on annettu vahvistettujen korvaustaksojen julkaisemisen jälkeen vertaamalla *vakuutetulle* tehtyä toimenpidettä lähimpään siihen verrattavissa olevaan *korvattavaan toimenpiteeseen*

Taksatulkinnat merkitään *taksaluetteloon*.

ersättningstaxa som har getts efter att de fastställda ersättningstaxorna publicerats och där den åtgärd som en *försäkrad* genomgått har jämförts med närmast jämförbara *ersättningsgilla åtgärd*

Taxetolkningarna antecknas i *förteckningen över taxor*.

112

sairaankuljetuksen korvaustaksa; sairaankuljetustaksa

sv ersättningstaxa för sjuktransport; sjuktransporttaxa

korvaustaksa, jota sovelletaan *vakuutetun* sairaankuljetusajoneuvolla tekemästä matkasta aiheutuneiden tarpeellisten *matkakustannusten* korvaamiseen

Valtioneuvoston asetuksella 952/2009 vahvistetaan sairaankuljetuksen korvaustaksat, joita Kela käyttää *korvausperusteena* sairaankuljetusajoneuvolla tehdyissä matkoissa.

ersättningstaxa som tillämpas på ersättningen för nödvändiga *resekostnader* för en *försäkrads* färd med sjuktransportfordon

De ersättningstaxor för sjuktransport som FPA använder som *ersättningsgrund* för färd med sjuktransportfordon fastställs i statsrådets förordning 952/2009.

113

taksitaksa

sv taxitaxa

taksa, jonka perusteella *vakuutetulle* korvataan taksilla tehdystä matkasta aiheutuneita tarpeellisia *matkakustannuksia*

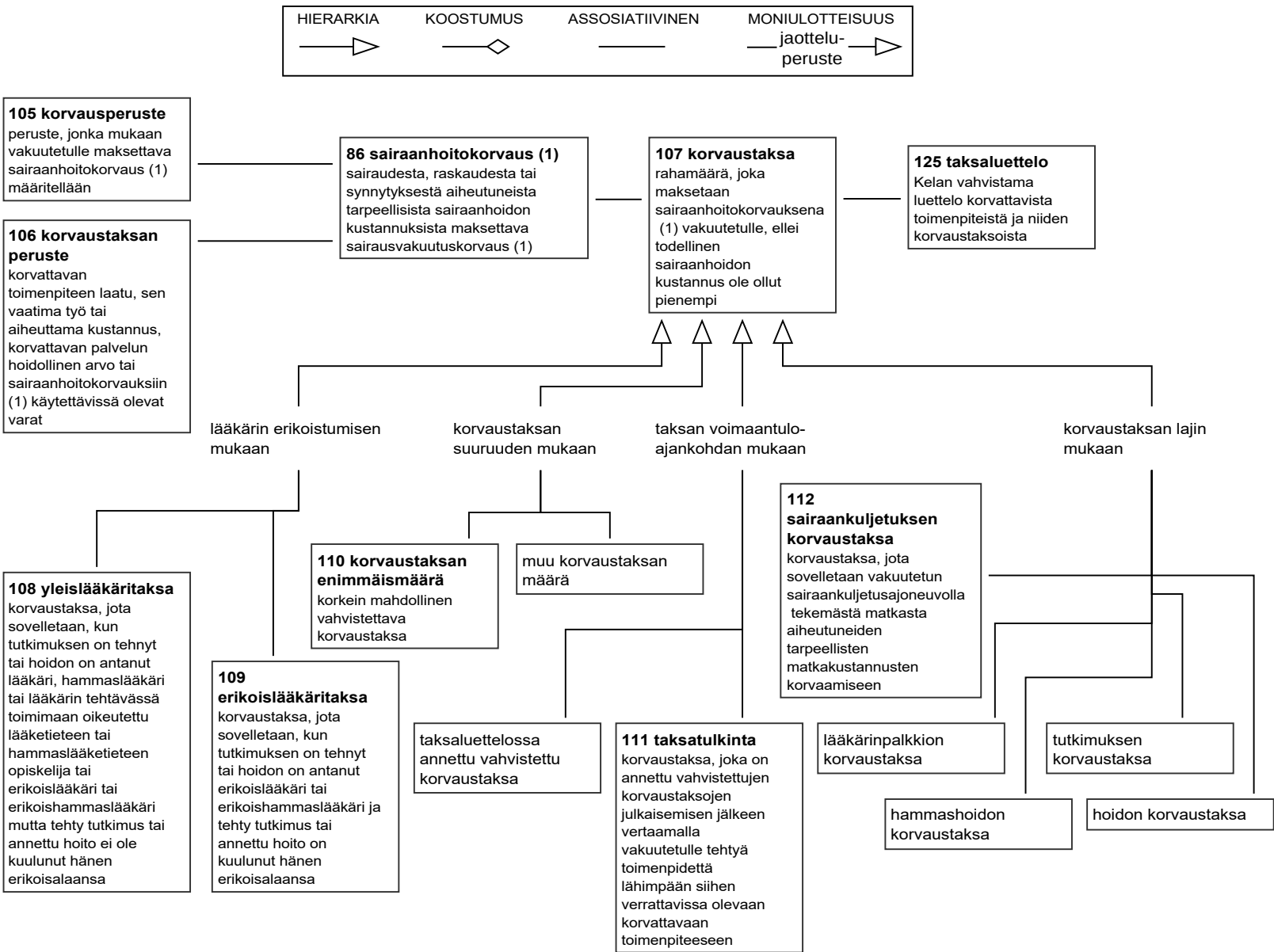
Vakuutettu voi osoittaa taksin käytön tarpeellisuuden esimerkiksi *lääkärintodistuksella*.

Valtioneuvoston asetuksella 444/2009 vahvistetaan taksiliikenteen kuluttajahinnat, joita Kela käyttää *korvausperusteena* taksimatkoissa.

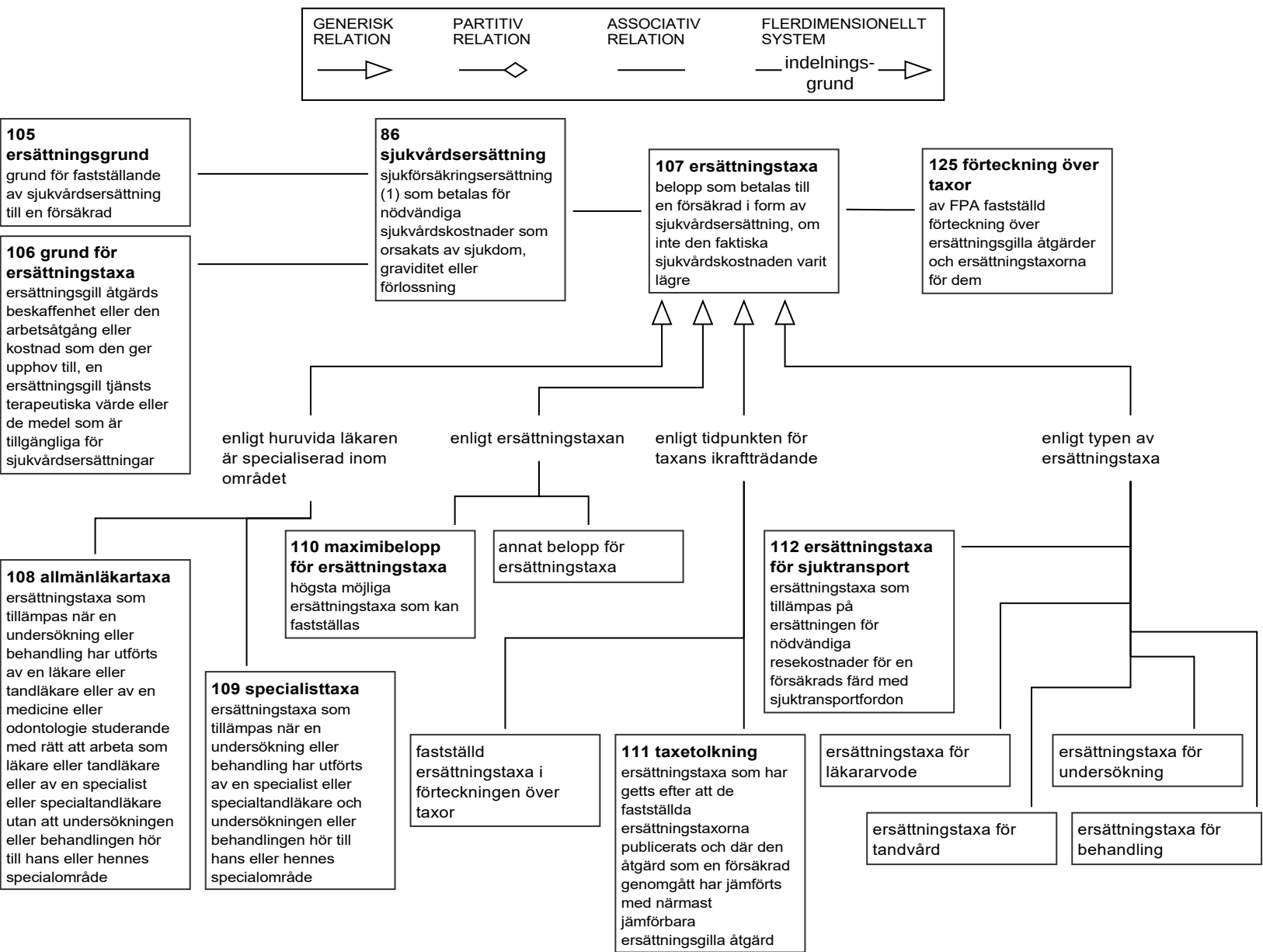
taxa på basis av vilken en *försäkrad* får ersättning för nödvändiga *resekostnader* för färd med taxi

Den försäkrade kan påvisa behovet av taxitransport genom till exempel ett *läkarintyg*.

De konsumentpriser för taxiresor som FPA använder som *ersättningsgrund* för taxiresor fastställs i statsrådets förordning 444/2009.

Käsittekaavio 9. Korvaustaksat.

114

lääkäripalkkiotaksa

sv arvodestaxa för läkare; läkararvodestaxa

lääkärin toimenpidetaksan ja *lääkärin vastaanottopalkkiotaksan* muodostama taksakokonaisuus

Yksittäistä lääkäripalkkiotaksaan kuuluvaa *korvaustaksaa* voidaan kutsua lääkäripalkkion korvaustaksaksi. Se voi olla joko *yleislääkäritaksa* tai *erikoislääkäritaksa*.

helhet som består av *åtgärdstaxan för läkare* och *mottagningsarvodestaxan för läkare*

En enskild *ersättningstaxa* i arvodestaxan för läkare kan kallas ersättningstaxa för läkararvode. Den kan vara antingen en *allmänläkartaxa* eller en *specialisttaxa*.

115

lääkärin toimenpidetaksa; toimenpidetaksa

sv åtgärdstaxa för läkare; läkares åtgärdstaxa; åtgärdstaxa

korvaustaksojen muodostama taksakokonaisuus, jota sovelletaan lääkärien tai lääkärin tehtävässä toimimaan oikeutettujen lääketieteen opiskelijoiden suorittamien toimenpiteiden korvaamiseen

Lääkärin toimenpidetaksan lisäksi samaan käyntiin ei voida soveltaa *lääkärin vastaanotto-palkkiotaksaa*.

Lääkärin toimenpidetaksaan kuuluvan korvaustaksan enimmäismäärä on 280,03 euroa. Jos *taksaluettelossa* mainitun korkeimman taksan mukaisen toimenpiteen suorittaminen sen laadun ja vaikeusasteen johdosta kestää huomattavasti normaalia kauemmin, korotetaan taksaa tältä osin 50 prosentilla.

Yksittäistä lääkärin toimenpidetaksaan kuuluvaa korvaustaksaa voidaan kutsua lääkärin toimenpiteen korvaustaksaksi.

helhet som består av *ersättningstaxor* och som tillämpas när åtgärder som vidtagits av läkare eller av medicine studerande med rätt att arbeta som läkare ersätts

På ett och samma besök går det inte att förutom åtgärdstaxan för läkare tillämpa också *mottagningsarvodestaxan för läkare*.

Maximibeloppet för ersättningstaxorna i åtgärdstaxan för läkare är 280,03 euro. Om en åtgärd i enlighet med den högsta taxan i *förteckningen över taxor* på grund av sin art eller svårighetsgrad kräver betydligt mer tid än normalt, höjs taxan till denna del med 50 procent.

En enskild ersättningstaxa i åtgärdstaxan för läkare kan kallas ersättningstaxa för läkaråtgärd.

116

lääkärin vastaanottopalkkiotaksa; vastaanottopalkkiotaksa

sv mottagningsarvodestaxa för läkare; läkares mottagningsarvodestaxa; mottagningsarvodestaxa

korvaustaksojen muodostama taksakokonaisuus, jota sovelletaan lääkärien tai lääkärin tehtävässä toimimaan oikeutettujen lääketieteen opiskelijoiden vastaanottoon käyttämän ajan korvaamiseen

Lääkärin vastaanottopalkkiotaksaan sisältyvät myös vastaanoton yhteydessä suoritettut pien-toimenpiteet, joista ei makseta erikseen *sairaanhoidokorvausta (1)*.

Lääkärin vastaanottopalkkiotaksaan kuuluvan korvaustaksan enimmäismäärä on 35,32 euroa.

Yksittäistä lääkärin vastaanottopalkkiotaksaan kuuluvaa korvaustaksaa voidaan kutsua lääkärin vastaanottopalkkion korvaustaksaksi.

helhet som består av *ersättningstaxor* och som tillämpas när den tid som läkare eller medicine stude-rande med rätt att arbeta som läkare har använt till mottagning ersätts

I mottagningsarvodestaxan för läkare ingår också mindre åtgärder som vidtagits i samband med mottagningen och för vilka separat *sjukvårdersättning* inte betalas.

Maximibeloppet för ersättningstaxorna i mottagningsarvodestaxan för läkare är 35,32 euro.

En enskild ersättningstaxa i mottagningsarvodestaxan för läkare kan kallas ersättningstaxa för läkares mottagningsarvode.

117

hammashoidon taksa

sv tandvårdstaxa

hammaslääkäripalkkiotaksan, rintamaveteraanien protetiikan toimenpidetaksan ja suuhygienistin-palkkiotaksan muodostama taksakokonaisuus

Yksittäistä hammashoidon taksaan kuuluvaa *korvaustaksaa* voidaan kutsua hammashoidon korvaustaksaksi.

helhet som består av *arvodestaxan för tandläkare, taxan för protetiska åtgärder för frontveteraner* och *arvodestaxan för munhygienister*

En enskild *ersättningstaxa* i tandvårdstaxan kan kallas ersättningstaxa för tandvård.

118

hammaslääkäripalkkiotaksa

sv arvodestaxa för tandläkare; tandläkararvodestaxa

korvaustaksojen muodostama taksakokonaisuus, jota sovelletaan hammaslääkärien tai hammaslääkärien tehtävissä toimimaan oikeutettujen hammaslääketieteen opiskelijoiden suorittaman suun ja hampaiden *tutkimuksen* ja *hoidon* korvaamiseen

Hammaslääkäripalkkiotaksaan kuuluvan korvaustaksan enimmäismäärä on 323 euroa. Jos *taksaluettelossa* mainitun korkeimman taksan mukaisen toimenpiteen suorittaminen sen laadun ja vaikeusasteen johdosta kestää huomattavasti normaalia kauemmin, korotetaan taksaa tältä osin 50 prosentilla.

Suun ja hampaiden tutkimus korvataan kerran kalenterivuodessa. Oikomishoito korvataan silloin, kun kysymyksessä on muun sairauden kuin hammassairauden parantamiseksi välttämätön hoito.

Yksittäistä hammaslääkäripalkkiotaksaan kuuluvaa korvaustaksaa voidaan kutsua hammaslääkäripalkkion korvaustaksaksi. Se voi olla joko *yleislääkäritaksa* tai *erikoislääkäritaksa*.

helhet som består av *ersättningstaxor* och som tillämpas när *undersökning* och *behandling* av mun och tänder som utförts av tandläkare eller av odontologie studerande med rätt att arbeta som tandläkare ersätts

Maximibeloppet för ersättningstaxorna i arvodestaxan för tandläkare är 323 euro. Om en åtgärd i enlighet med den högsta taxan i *förteckningen över taxor* på grund av sin art eller svårighetsgrad kräver betydligt mer tid än normalt, höjs taxan till denna del med 50 procent.

Undersökning av mun och tänder ersätts en gång per kalenderår. Tandreglering ersätts när det är fråga om vård som är nödvändig för behandlingen av någon annan sjukdom än en tand-sjukdom.

En enskild ersättningstaxa i arvodestaxan för tandläkare kan kallas ersättningstaxa för tandläkararvode. Den kan vara antingen en *allmänläkartaxa* eller en *specialisttaxa*.

119

rintamaveteraanien protetiikan toimenpidetaksa; veteraanitaksa

sv taxa för protetiska åtgärder för frontveteraner; veteran taxa

korvaustaksojen muodostama taksakokonaisuus, jota sovelletaan rintamaveteraanien ja miinanraivaajien hammasproteesien korvaamiseen sekä suun ja hampaiden *tutkimuksen* ja ehkäisevän hoidon korvaamiseen

Rintamaveteraanien hammashuollon järjestämisestä ja korvaamisesta annetun lain (678/1992) mukaan henkilöllä, jolla on suomalainen rintamasotilastunnus, rintamapalvelustunnus, rintamatunnus tai veteraanitunnus, on oikeus saada *sairaanhoitokorvausta* (1) hammasproteeseista. Oikeus sairaanhoitokorvaukseen (1) hammasproteeseista on myös miinanraivaajilla, joilla on Sota-arkiston tunnus (todistus osallistumisesta Puolustusvoimien alaisena miinanraivaustehtäviin vuosina 1945–1952).

Yksittäistä rintamaveteraanien protetiikan toimenpidetaksaan kuuluvaa korvaustaksaa voidaan kutsua rintamaveteraanien protetiikan toimenpiteen korvaustaksaksi tai veteraanitaksan korvaustaksaksi.

helhet som består av *ersättningstaxor* och som tillämpas i fråga om frontveteraner och minröjare när tandproteser samt *undersökning* och förebyggande vård av mun och tänder ersätts

Enligt lagen om anordnande av och ersättning för tandvården för frontveteraner (678/1992) är personer som innehar finskt frontmannatecken, fronttjänstecken, fronttecken eller veteran-tecken berättigade till *sjukvård ersättning* för tandproteser. Berättigade till sjukvård ersättning för tandproteser är också minröjare som har intyg från Krigsarkivet över att de deltagit i försvarsmaktens minröjningsuppdrag åren 1945–1952.

En enskild ersättningstaxa i taxan för protetiska åtgärder för frontveteraner kan kallas ersättningstaxa för protetisk åtgärd för frontveteraner eller ersättningstaxa i veteran taxan.

120

suuhygienistinpalkkiotaksa

sv arvodestaxa för munhygienister
hellre än: taxa för munhygienistarvode

korvaustaksojen muodostama taksakokonaisuus, jota sovelletaan suuhygienistien suorittaman suun ja hampaiden *tutkimuksen* ja *hoidon* korvaamiseen

Suuhygienistinpalkkiotaksan toimenpiteiden taksoja vahvistettaessa perusteena käytetään enintään 80 euron määrää.

Suuhygienistin tekemä suun ja hampaiden *terveystarkastus* korvataan kerran kalenterivuodessa.

Yksittäistä suuhygienistinpalkkiotaksaan kuuluvaa korvaustaksaa voidaan kutsua suuhygienistinpalkkion korvaustaksaksi.

helhet som består av *ersättningstaxor* och som tillämpas när *undersökning* och *behandling* av mun och tänder som utförts av munhygienist ersätts

Vid fastställandet av munhygienisters åtgärdstaxor används ett belopp på högst 80 euro som grund.

En sådan granskning av munnens och tändernas hälsotillstånd som utförs av en munhygienist ersätts en gång per kalenderår.

En enskild ersättningstaxa i arvodestaxan för munhygienister kan kallas ersättningstaxa för munhygienistarvode.

121

tutkimuksen ja hoidon taksa

sv taxa för undersökning och behandling
hellre än: ersättningstaxa för undersökning och vård

korvaustaksojen muodostama taksakokonaisuus, jota sovelletaan lääkärien, hammaslääkäreiden tai lääkärin tai hammaslääkärin tehtävässä toimimaan oikeutettujen lääketieteen tai hammaslääketieteen opiskelijoiden määräämän *tutkimuksen* ja *hoidon* korvaamiseen

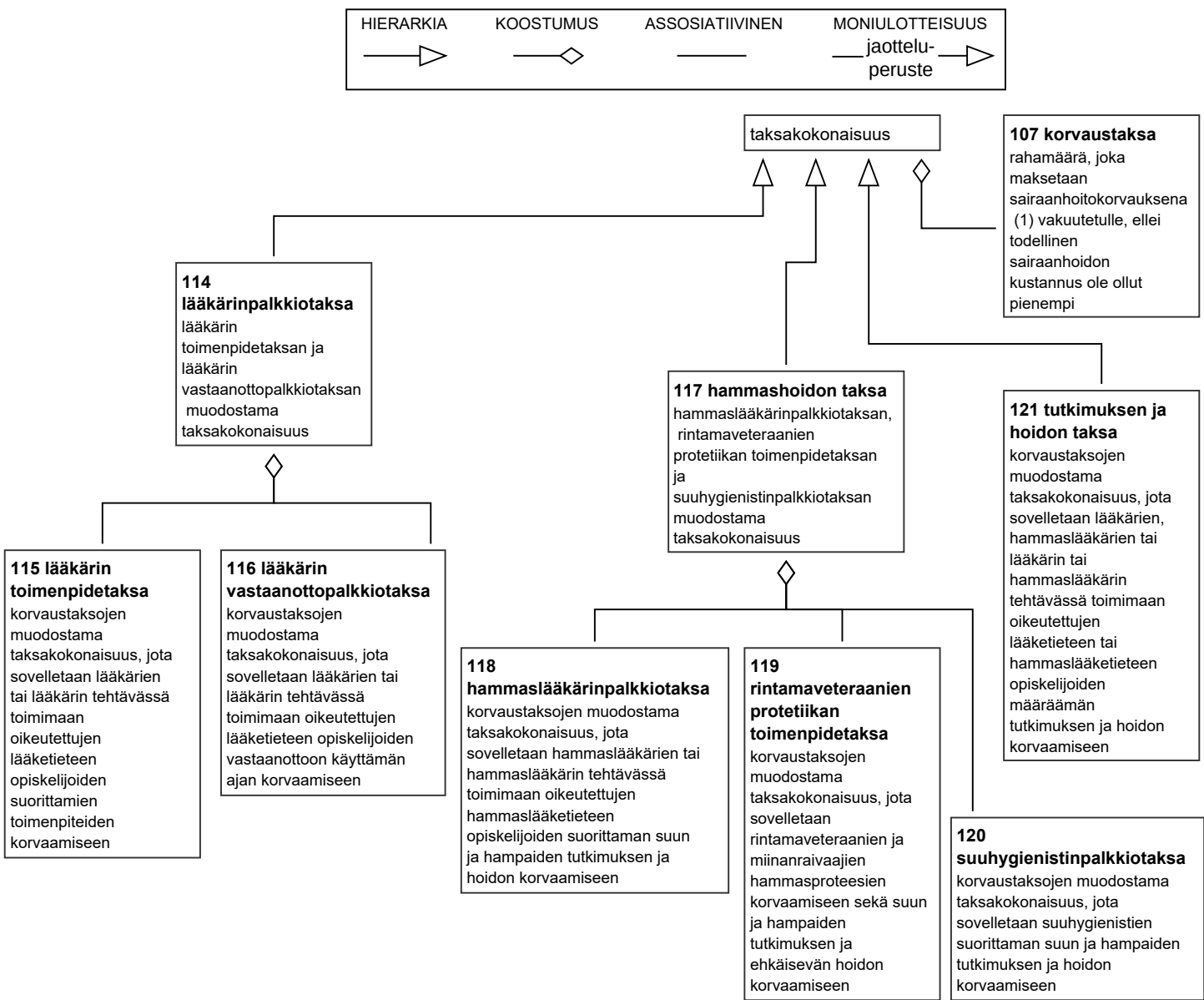
Tutkimuksen ja hoidon taksoja ovat laboratoriotutkimusten, sairaanhoitotoimenpiteiden, radiologisten tutkimusten ja toimenpiteiden, säde- ja sytostaattihoidon, fysioterapian ja psykologin suorittamien tutkimusten taksat.

Yksittäistä tutkimuksen ja hoidon taksaan kuuluvaa korvaustaksaa voidaan kutsua tutkimuksen korvaustaksaksi tai hoidon korvaustaksaksi.

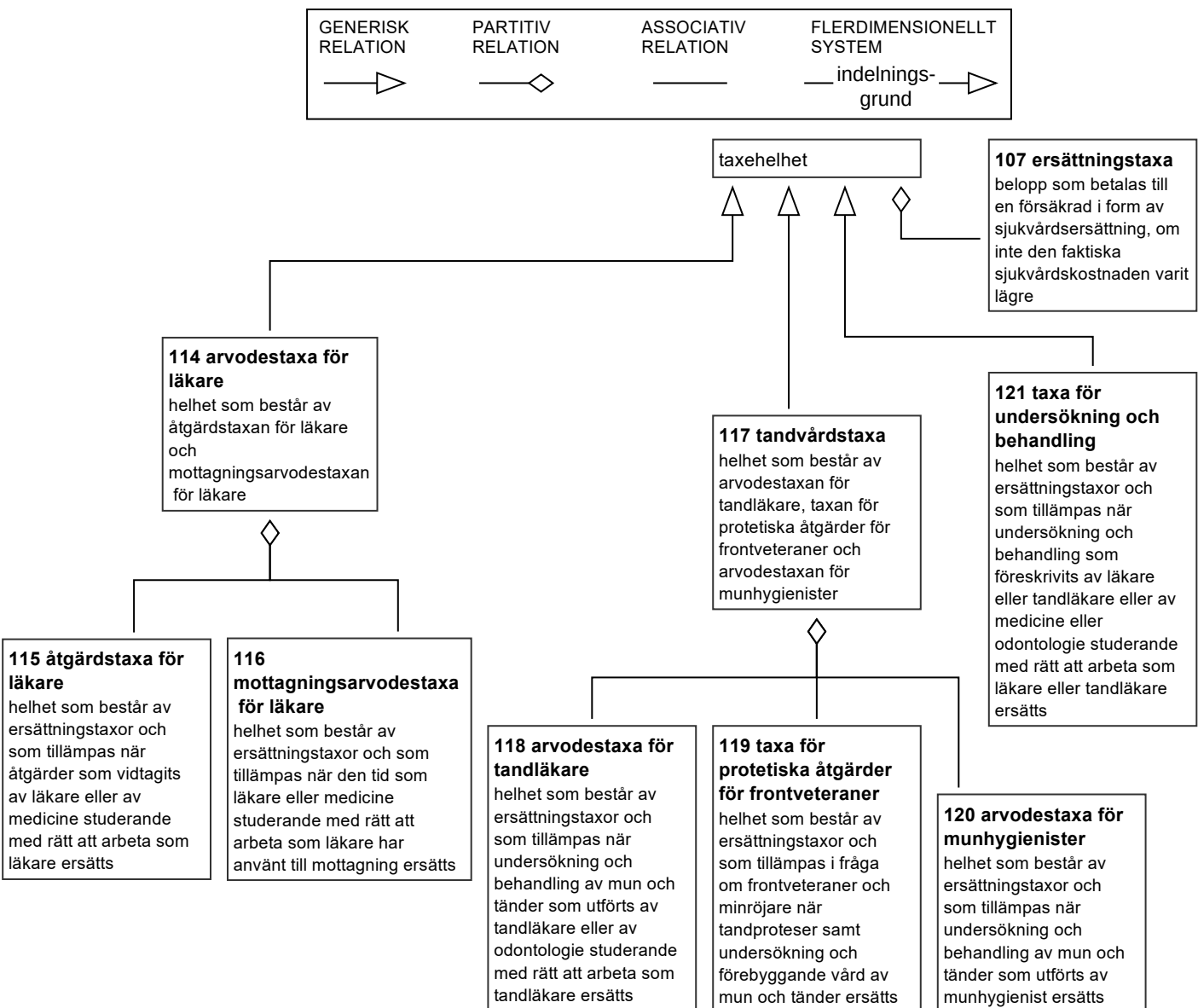
helhet som består av *ersättningstaxor* och som tillämpas när *undersökning* och *behandling* som föreskrivits av läkare eller tandläkare eller av medicine eller odontologie studerande med rätt att arbeta som läkare eller tandläkare ersätts

Taxor för undersökning och behandling är taxor för laboratorieundersökningar, sjukvårdsåtgärder, radiologiska undersökningar och åtgärder, strål- och cytostatbehandling, fysioterapi och sådana undersökningar som utförs av psykologer.

En enskild ersättningstaxa i taxan för undersökning och behandling kan kallas ersättningstaxa för undersökning eller ersättningstaxa för behandling.

Käsittekaavio 10. Taksakokonaisuudet.

Begreppsdiagram 10. Taxehelheter.

122

erikoislääkärikorotus

sv specialistförhöjning; specialisttillägg *n*

lääkäripalkkiotaksaan kuuluvan *korvaustaksan* korotus, jota sovelletaan, jos *tutkimuksen* on tehnyt tai *hoidon* on antanut erikoislääkäri ja tutkimus tai hoito on kuulunut hänen erikoisalaansa

Erikoislääkärikorotuksella lääkäripalkkiotaksan mukaisia euromääriä korotetaan 50 prosentilla. Kun *yleislääkäritaksaan* lisätään erikoislääkärikorotus, saadaan *erikoislääkäritaksa*.

sådan höjning av en *ersättningstaxa* i *arvodestaxan för läkare* som tillämpas om *undersökningen* eller *behandlingen* utförts av en specialist till vars specialområde undersökningen eller behandlingen hör

Genom specialistförhöjningen höjs beloppen i arvodestaxan för läkare med 50 procent. När specialistförhöjningen läggs till en *allmänläkartaxa* fås en *specialisttaxa*.

123

erikoishammaslääkärikorotus

sv specialtandläkarförhöjning; specialtandläkartillägg *n*

hammaslääkäripalkkiotaksaan kuuluvan *korvaustaksan* korotus, jota sovelletaan, jos *tutkimuksen* on tehnyt tai *hoidon* on antanut erikoishammaslääkäri ja tutkimus tai hoito on kuulunut hänen erikoisalaansa

Erikoishammaslääkärikorotuksella hammaslääkäripalkkiotaksan mukaisia euromääriä korotetaan 30 prosentilla. Kun *yleislääkäritaksaan* lisätään erikoishammaslääkärikorotus, saadaan *erikoislääkäritaksa*.

sådan höjning av en *ersättningstaxa* i *arvodestaxan för tandläkare* som tillämpas om *undersökningen* eller *behandlingen* utförts av en specialtandläkare till vars specialområde undersökningen eller behandlingen hör

Genom specialtandläkarförhöjningen höjs beloppen i arvodestaxan för tandläkare med 30 procent. När specialtandläkarförhöjningen läggs till en *allmänläkartaxa* fås en *specialisttaxa*.

124

käyntiaikakorotus

mieluummin kuin: aikakorotus

sv förhöjning på grund av besökstid; tillägg *n* på grund av besökstid

lääkäripalkkiotaksaan ja *hammashoidon taksaan* kuuluvan *korvaustaksan* korotus, jota sovelletaan, jos *tutkimus* on tehty tai *hoito* on annettu tietyssä viikonpäivänä tai tietyyn kellonaikaan

Korvaustaksojen perusteista annetun valtioneuvoston asetuksen (1336/2004) mukaan lääkäripalkkiotaksassa ja hammashoidon taksasssa tarkoitettuja euromääriä voidaan korottaa enintään sadalla prosentilla, kun tutkimus on suoritettu tai hoito on annettu arkipäivänä kello 21.00–7.00, lauantaina tai pyhäpäivän aattona kello 18.00 jälkeen tai sunnuntaina tai muuna pyhäpäivänä.

Käyntiaikakorotusta ei sovelleta *tutkimuksen ja hoidon taksaan* kuuluviiin korvaustaksoihin, *lääkärintodistuksen* antamiseen tai *lääkemääräyksen* uusimiseen.

sådan höjning av en *ersättningstaxa* i *arvodestaxan för läkare* eller *tandvårdstaxan* som tillämpas om *undersökningen* eller *behandlingen* utförts en viss veckodag eller ett visst klockslag

Enligt statsrådets förordning om *grunderna för ersättningstaxorna* (1336/2004) kan beloppen i arvodestaxan för läkare och tandvårdstaxan höjas med högst 100 procent om undersökningen eller behandlingen utförts en vardag klockan 21.00–7.00, en lördag eller dagen före en helgdag efter klockan 18 eller en söndag eller en annan helgdag.

Förhöjning på grund av besökstid tillämpas inte på ersättningstaxorna i *taxan för undersökning och behandling*, utfärdande av *läkarintyg* och förnyande av *recept*.

125

taksaluettelo

sv förteckning över taxor; taxeförteckning

Kelan vahvistama luettelo *korvattavista toimenpiteistä* ja niiden *korvaustaksoista*

Taksaluettelo sisältää korvaustaksan koodin, toimenpiteen tai tapahtuman nimen ja mahdollisen lyhenteen sekä korvaustaksan. *Lääkäripalkkiotaksan* korvaustaksoista on ilmoitettu sekä *yleis-* että *erikoislääkäritaksa*.

Taksaluettelon vahvistamisen jälkeen Kela voi lisätä siihen *taksatulkintoja*.

av FPA fastställd förteckning över *ersättningsgilla åtgärder* och *ersättningstaxorna* för dem

Förteckningen över taxor innehåller ersättningstaxans kod, åtgärdens eller händelsens benämning och eventuella förkortning samt ersättningstaxan. För ersättningstaxorna i *arvode* i *läkare* har både en *allmänläkartaxa* och en *specialisttaxa* uppgetts.

Efter att förteckningen över taxor fastställts kan FPA komplettera den med *taxetolkningar*.

3 LÄÄKKEET JA LÄÄKEKORVAUKSET LÄKEMEDEL OCH LÄKEMEDELSERSÄTTNINGAR

3.1 Lääkkeet ja muut korvattavat valmisteet Läkemedel och andra ersättningsgilla preparat

126

lääke

sv läkemedel *n* (1); medicin

aine tai valmiste, jonka tarkoituksena on parantaa, lievittää tai ehkäistä sairautta tai sen oireita tai jota käytetään terveydentilan tai sairauden syyn selvittämiseen

Lääkelaissa (395/1987) lääkkeellä tarkoitetaan valmistetta tai ainetta, jonka tarkoituksena on sisäisesti tai ulkoisesti käytettynä parantaa, lievittää tai ehkäistä sairautta tai sen oireita ihmisessä tai eläimessä. Lääkkeeksi katsotaan myös sisäisesti tai ulkoisesti käytettävä aine tai aineiden yhdistelmä, jota voidaan käyttää ihmisen tai eläimen elintoimintojen palauttamiseksi, korjaamiseksi tai muuttamiseksi farmakologisen, immunologisen tai metabolisen vaikutuksen avulla taikka terveydentilan tai sairauden syyn selvittämiseksi.

ämne eller preparat vars ändamål är att bota, lindra eller förebygga sjukdomar eller sjukdomssymtom eller utröna hälsotillståndet eller sjukdomsorsaken

I läkemedelslagen (395/1987) avses med läkemedel (1) ett preparat eller ämne vars ändamål är att vid invärtes eller utvärtes bruk bota, lindra eller förebygga sjukdomar eller sjukdomssymtom hos människor eller djur. Som läkemedel (1) betraktas också ett sådant ämne eller en sådan kombination av ämnen för invärtes eller utvärtes bruk som kan användas för att genom farmakologisk, immunologisk eller metabolisk verkan återställa, korrigera eller modifiera fysiologiska funktioner eller utröna hälsotillståndet eller sjukdomsorsaker hos människor eller djur.

127

lääkeaine

sv läkemedelssubstans; läkemedel *n* (2)

tieteellisin menetelmin yksityiskohtaisesti määritelty elimistöön vaikuttava aine, jota käytetään *lääkevalmisteen* valmistuksessa tai *lääkkeenä* sellaisenaan

genom vetenskapliga metoder i detalj definierat, på organismen inverkande ämne som används vid tillverkning av *läkemedelspreparat* eller i oförändrad form såsom *läkemedel* (1)

128

lääkemuoto

sv läkemedelsform

annostelumuoto, jossa *lääke* myydään

Lääkemuotoja ovat esimerkiksi tabletti, jauhe, voide ja neste.

beredningsform som ett *läkemedel* (1) föreligger i

Läkemedelsformer är till exempel tablett, pulver, salva och vätska.

129

lääkevalmiste

sv läkemedelspreparat *n*; medicinskt preparat *n*

lääkelain mukaisesti valmistettu tai maahantuotu **lääke**, jota myydään tai muutoin luovutetaan kulutukseen myyntipakkauksessa

Lääkelaissa (395/1987) lääkevalmisteella tarkoitetaan lääkettä, joka on valmistettu tai maahantuotu lääkelain mukaisesti, joka on tarkoitettu lääkkeenä käytettäväksi ja jota myydään tai muutoin kulutukseen luovutetaan myyntipakkauksessa. Lääkevalmisteenä katsotaan myös ihmisestä peräisin oleva veri plasma, jonka valmistuksessa käytetään teollista prosessia.

Lääkevalmiste koostuu yhdestä tai useammasta **lääkeaineesta**. Lisäksi lääkevalmisteessa voi olla farmaseuttisia apuaineita.

läkemedel (1) som tillvercats eller importerats i enlighet med läkemedelslagen och säljs eller på annat sätt överläts till förbrukning i säljförpackning

I läkemedelslagen (395/1987) avses med läkemedelspreparat ett läkemedel (1) som tillvercats eller importerats i enlighet med läkemedelslagen, är avsett att användas som läkemedel (1) och säljs eller på annat sätt överläts till förbrukning i säljförpackning. Som läkemedelspreparat betraktas också blodplasma av humant ursprung som framställs i en industriell process.

Ett läkemedelspreparat består av en eller flera **läkemedelssubstanser**. Det kan dessutom innehålla farmaceutiska hjälpämnen.

130

korvattava lääke

sv ersättningsgillt läkemedel *n* /FI/; förmånsberättigat läkemedel *n* /SE/

lääkkeen määräjän sairauden hoitoon määräämä **lääke**, jolle on hyväksytty **korvattavuus**

Korvattava lääke voi olla **perus-** tai **erityiskorvattava lääke**.

Perinteiset kasvirohdosvalmisteet ja homeopaattiset valmisteet eivät ole korvattavia lääkkeitä.

läkemedel (1) som en **läkemedelsförskrivare** förskrivit för behandling av sjukdom och som godkänts som **ersättningsgillt**

Ett ersättningsgillt läkemedel kan vara ett **grund-** eller **specialersättningsgillt läkemedel**.

Traditionella växtbaserade preparat och homeopatiska preparat är inte ersättningsgilla läkemedel.

131

rajoitetusti korvattava lääke

sv begränsat ersättningsgillt läkemedel *n*

korvattava lääke, jonka kustannuksia korvataan vain silloin, kun sitä käytetään lääkkeiden hintalautakunnan määrittelemän **erityisen käyttöaiheen** mukaisesti

Kela voi tarkemmin päättää tarvittavista **erillisselvityksistä** ja niistä lääketieteellisistä edellytyksistä, joiden tulee täytyä, jotta rajoitetusti korvattavan lääkkeen korvaaminen **vakuutetulle** on lääketieteellisesti perusteltua.

Sekä **perus-** että **erityiskorvattavat lääkkeet** voivat olla rajoitetusti korvattavia.

ersättningsgillt läkemedel vars kostnader ersätts bara när det används i enlighet med den **särskilda indikation** som läkemedelsprisenämnden har fastställt

FPA kan besluta närmare om vilka **särskilda utredningar** som behövs och vilka medicinska villkor som ska uppfyllas för att ersättning till en **försäkrad** för begränsat ersättningsgilla läkemedel ska vara medicinskt motiverad.

Både **grund-** och **specialersättningsgilla läkemedel** kan vara begränsat ersättningsgilla.

132

peruskorvattava lääke

sv grundersättningsgillt läkemedel *n*

korvattava lääke, josta maksetaan *peruskorvausta*

Peruskorvattavan lääkkeen korvaus on 40 prosenttia lääkkeen hinnasta tai *viitehinnasta*.

ersättningsgillt läkemedel som *grundersättning* betalas för

Ersättningen för grundersättningsgilla läkemedel är 40 procent av läkemedlets pris eller av *referenspriset*.

133

erityiskorvattava lääke

sv specialersättningsgillt läkemedel *n*

korvattava lääke, josta maksetaan *erityiskorvausta*

Eryiskorvattavan lääkkeen korvaus voi olla joko 65 tai 100 prosenttia lääkkeen hinnasta tai *viitehinnasta*, ks. *alempi* ja *ylempi erityiskorvaus*. Jos korvaus on 100 prosenttia, korvaus maksetaan *lääkekohtaisen omavastuun* ylittävältä osalta lääkkeen hinnasta tai viitehinnasta.

ersättningsgillt läkemedel som *specialersättning* betalas för

Ersättningen för specialersättningsgilla läkemedel kan vara antingen 65 eller 100 procent av läkemedlets pris eller av *referenspriset*, se *lägre* och *högre specialersättning*. Om ersättningen är 100 procent betalas den för den del av läkemedlets pris eller av referenspriset som överstiger den *läkemedelsspecifika självriskandelen*.

134

reseptilääke

sv receptbelagt läkemedel *n*

lääke, joka saadaan luovuttaa apteekista vain *lääkemääräyksen* perusteella

läkemedel (1) som får lämnas ut från apotek bara mot *recept*

135

itsehoitolääke

mieluummin kuin: käsikauppalääke

sv egenvårds läkemedel *n*; receptfritt läkemedel *n*

lääke, jota saadaan myydä ilman *lääkemääräystä*

läkemedel (1) som får säljas utan *recept*

136

annosjaeltu lääke

sv dosdispenserat läkemedel *n*

asiakkaan säännöllisesti käyttämä tabletti- tai kapselimuotoinen *lääke*, joka toimitetaan annoskohtaisesti pakattuina lääke-erinä asiakkaalle

Annosjaellun lääkkeen tulee soveltua annosjaeltavaksi muotonsa ja ominaisuuksiensa perusteella.

Ks. *lääkkeiden annosjaku*.

läkemedel (1) i tablett- eller kapselform som kunden använder regelbundet och som expedieras till kunden i form av läkemedelssatser förpackade i doser

Ett dosdispenserat läkemedel ska till sin form och sina egenskaper vara sådant att det lämpar sig för dosdispensering.

Se *dosdispensering av läkemedel*.

137

lääkkeiden annosjakelu; annosjakelu

sv dosdispensering av läkemedel; dosdispensering

palvelu, jossa asiakkaalle toimitetaan tämän säännöllisesti käyttämät tabletti- ja kapselimuotoiset **lääkkeet** kerta-annoksiin jaeltuina

Lääkkeiden annosjakelua tarjoavat apteekit ja kunnat. Kunta voi huolehtia itse lääkkeiden annosjakelusta avohuollossa oleville sosiaalihuollon asiakkaille tai ostaa lääkkeiden annosjakelun apteekilta. Apteekit perivät annosjakelupalkkion tarjoamastaan annosjakelusta.

Apteekki toimittaa lääkkeet yleensä kahden viikon erissä.

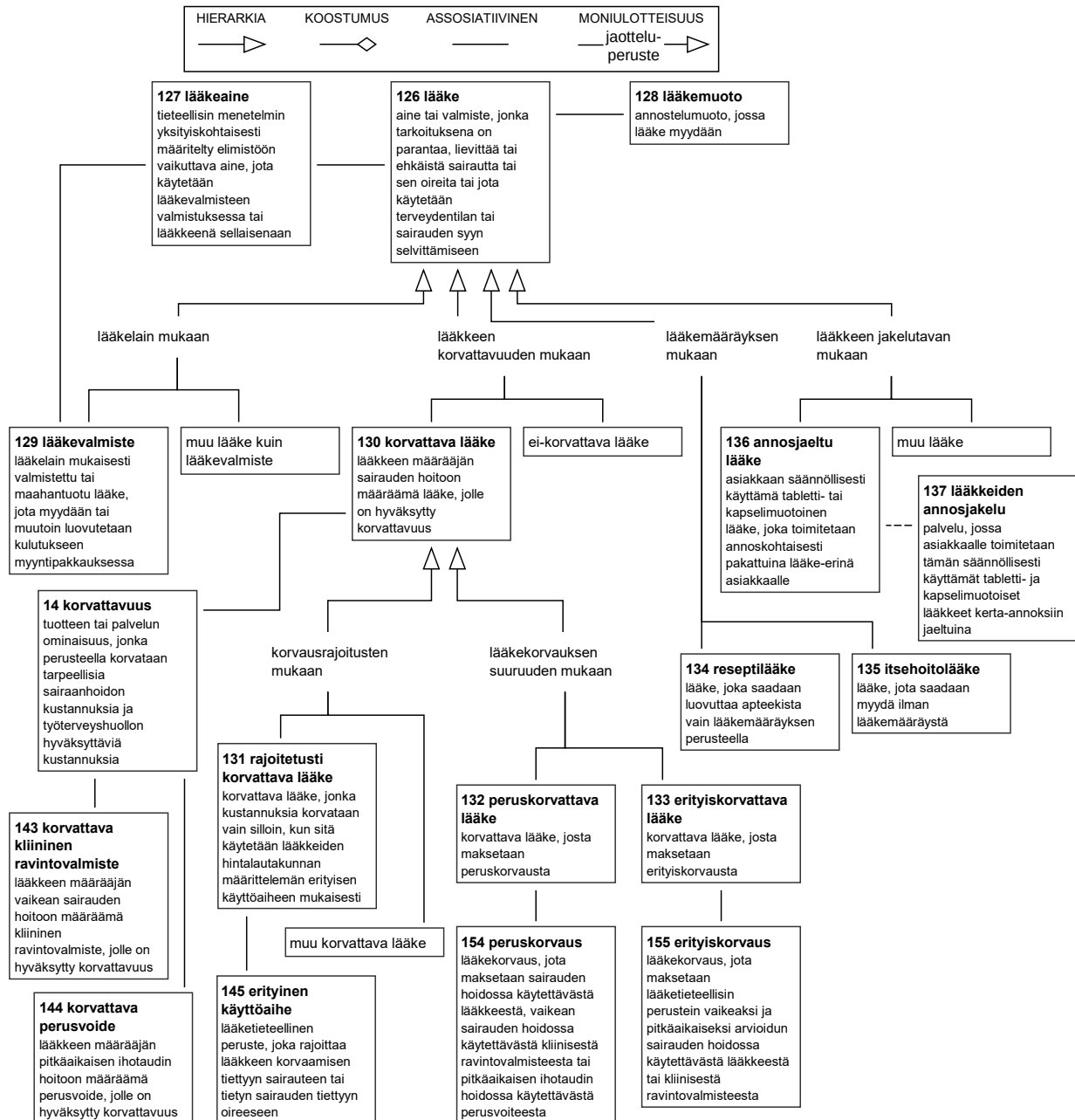
Lääkkeiden annosjakelun tavoitteena on edistää järkevää lääkehoitoa ja varmistaa lääkekäytön potilasturvallisuus. Annosjakelussa mukana oleva henkilö saa oikeat lääkkeet oikea-aikaisesti eikä hänelle jää suuria määriä käyttämättömiä lääkkeitä, jos lääkitys lopetetaan tai lääkityksessä tapahtuu muutoksia.

tjänst där **läkemedel** (1) i tablett- eller kapselform som kunden regelbundet använder expedieras till kunden uppdelade i engångsdoser

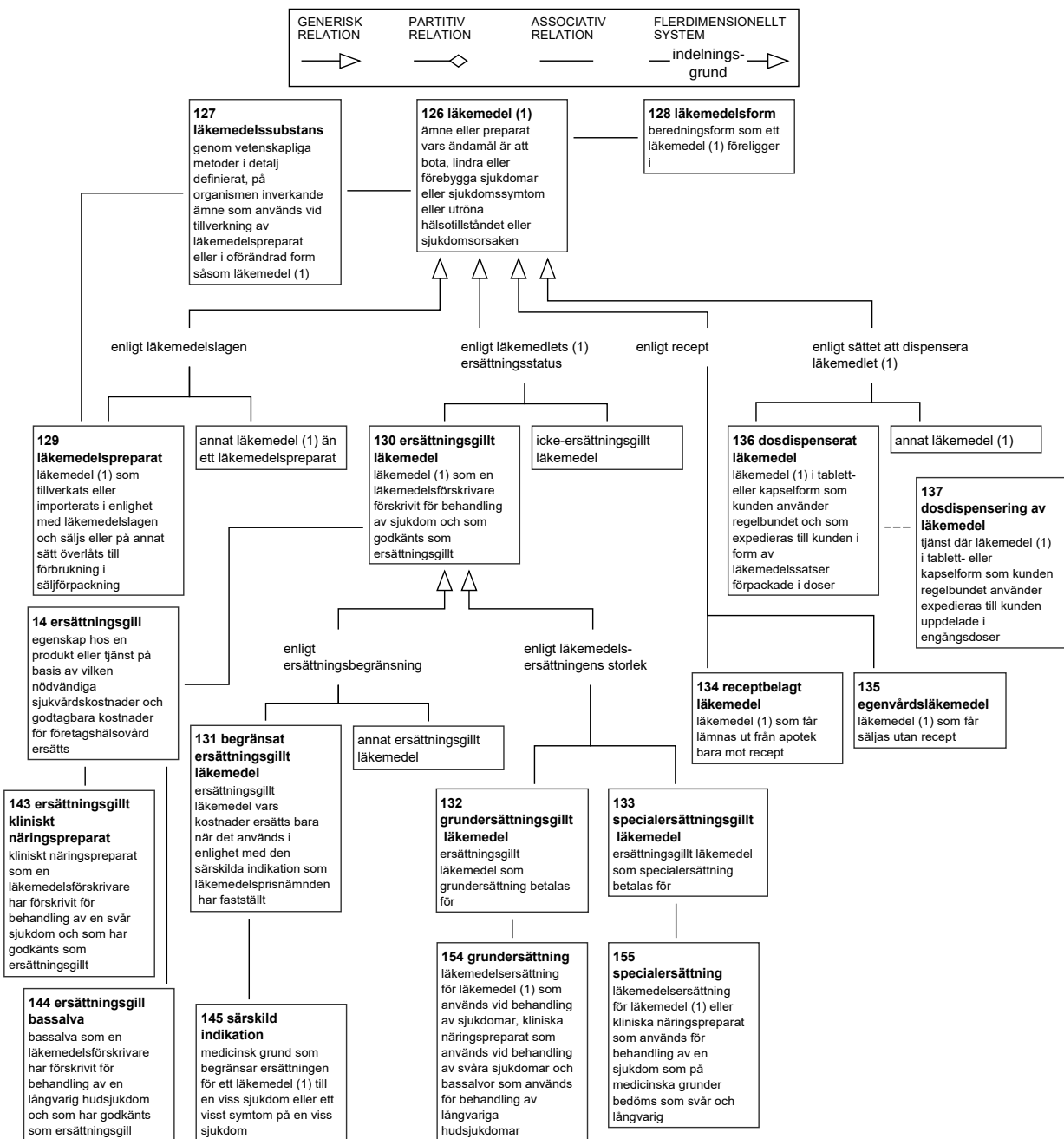
Dosdispensering av läkemedel tillhandahålls av apotek och kommuner. En kommun kan själv sköta dosdispenseringen i fråga om socialvårdsklienter inom öppenvården eller köpa dosdispenseringen av ett apotek. Apoteken tar ut ett arvode för den dosdispensering som de tillhandahåller.

I regel expedierar apoteken läkemedlen i satser som räcker för två veckors behov.

Dosdispenseringen syftar till att främja en rationell läkemedelsbehandling och att trygga patientsäkerheten i samband med användningen av läkemedel. Den som låter dosdispensera sina läkemedel får rätt läkemedel vid rätt tidpunkt, och det blir inte stora mängder läkemedel över om läkemedelsbehandlingen avslutas eller ändras.

K sitemaavio 11. Lääkkeet.

Begreppsdiagram 11. Läkemedel.

138

alkuperäisvalmiste; alkuperäinen lääkevalmiste

mieluummin kuin: alkuperislke

sv originalpreparat *n*

vaikuttavan *lääkeaineen* kehittjn tai tämän oikeuttaman tahon markkinoille tuoma *lääkevalmiste*

Vrt. *rinnakkaisvalmiste*.

läkemedelspreparat som den som utvecklat en aktiv *läkemedelssubstans* eller någon som denne bemyndigat har lanserat på marknaden

Jfr *generiskt läkemedel*.

139

rinnakkaistuontivalmiste; rinnakkaistuotu lääkevalmiste

sv parallellimporterat preparat *n*

alkuperäisvalmiste, joka on tuotu maahan ilman alkuperäisen valmistajan lisenssiä

Rinnakkaistuontivalmistetta saatetaan myydä eri nimellä kuin alkuperäisvalmistetta.

originalpreparat som har importerats utan licens från den ursprungliga tillverkaren

Ett parallellimporterat preparat kan säljas under annat namn än originalpreparatet.

140

rinnakkaisvalmiste

mieluummin kuin: rinnakkaislääke; geneerinen valmiste; geneerinen lääke
ei: kopiolääke

sv generiskt läkemedel *n*; generikum *n*; synonympreparat *n*

lääkevalmiste, joka sisältää samaa vaikuttavaa *lääkeainetta* kuin vastaava *alkuperäisvalmiste* ja jonka vahvuus ja *lääkemuoto* ovat samat kuin alkuperäisvalmisteesä

Rinnakkaisvalmisteen apuaineissa ja tekotavassa voi olla eroja alkuperäisvalmisteeseen verrattuna. Biologinen samanarvoisuus alkuperäisvalmisteen kanssa on osoitettu.

Kun alkuperäisvalmisteen patentti raukeaa, markkinoille tulee usein rinnakkaisvalmisteita.

lääkemedelspreparat som innehåller samma aktiva *lääkemedelssubstans* som motsvarande *originalpreparat* och vars styrka och *lääkemedelsform* är desamma som originalpreparatets

Hjälpmidlen i och tillverkningsmetoden för ett generiskt läkemedel kan skilja sig från originalpreparatet. Bioekvivalensen med originalpreparatet har visats.

När patentet för ett originalpreparat förfaller dyker generiska läkemedel ofta upp på marknaden.

141

vaihtokelpoinen lääkevalmiste

sv utbytbar läkemedelspreparat *n*

lääkevalmiste, joka sisältää samaa vaikuttavaa *lääkeainetta* ja on samanvahvuinen ja biologisesti samanarvoinen kuin siihen verrattava lääkevalmiste ja jonka voi Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskuksen hyväksynnän mukaisesti vaihtaa apteekissa toiseen lääkevalmisteeseen

Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus laatii luettelon keskenään vaihtokelpoisista lääkevalmisteista ja julkaisee sen neljä kertaa vuodessa.

Ks. *lääkevaihto*.

lääkemedelspreparat som innehåller samma aktiva *lääkemedelssubstans* och har samma styrka som ett jämförbart läkemedelspreparat och är bioekvivalent med det och som i enlighet med ett godkännande från Säkerhets- och utvecklingscentret för läkemedelsområdet kan bytas ut mot ett annat läkemedelspreparat på apoteket

Säkerhets- och utvecklingscentret för läkemedelsområdet för en förteckning över sinsemellan utbytbara läkemedelspreparat och publicerar den fyra gånger om året.

Se *utbyte av läkemedel*.

142

erityislupavalmiste

sv specialtillståndspreparat *n*

lääkevalmiste, jolla ei ole myyntilupaa Suomessa mutta jota voidaan määrätä potilaalle Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskuselta haettavalla luvalla

Lääkelain (395/1987) mukaan Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus voi erityisistä hoidollisista tai kansanterveydellisistä syistä myöntää erityisluvan lääkevalmisteen luovuttamiseksi kulu-
tukseen.

Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus voi myöntää lääkevalmisteele myös määräaikaisen luvan, jolloin lupaa ei tarvitse hakea ja perustella joka kerta erikseen. Tällöin kyseessä on määräaikainen erityislupavalmiste.

läkemedelspreparat som inte har försäljningstillstånd i Finland men kan förskrivas för en patient genom tillstånd som söks hos Säkerhets- och utvecklingscentret för läkemedelsområdet

Enligt läkemedelslagen (395/1987) kan Säkerhets- och utvecklingscentret för läkemedels-
området av särskilda terapeutiska orsaker eller av folkhälsoskäl bevilja specialtillstånd för över-
låtelse av ett läkemedelspreparat till förbrukning.

Säkerhets- och utvecklingscentret för läkemedelsområdet kan också bevilja ett läkemedels-
preparat tidsbegränsat tillstånd, varvid tillstånd inte behöver sökas och motiveras särskilt varje
gång. Det är då fråga om ett preparat med specialtillstånd för viss tid.

143

korvattava kliininen ravintovalmiste

sv ersättningsgillt kliniskt näringspreparat *n*

lääkkeen määräjän vaikean sairauden **hoitoon** määräämä kliininen ravintovalmiste, jolle on hyväksytty **korvattavuus**

Korvattavasta kliinisestä ravintovalmisteesta korvataan 40 tai 65 prosenttia valmisteen hinnasta.

Kela päättää niistä vaikean sairauden lääketieteellisistä edellytyksistä, joiden tulee täytyä, jotta
kliinisten ravintovalmisteiden korvaaminen on lääketieteellisesti perusteltua.

kliniskt näringspreparat som en **läkemedelsförskrivare** har förskrivit för **behandling** av en svår sjukdom
och som har godkänts som **ersättningsgillt**

Av priset på ett ersättningsgillt kliniskt näringspreparat ersätts 40 eller 65 procent.

FPA beslutar om de medicinska villkor för svåra sjukdomar som ska uppfyllas för att ersättning
för kliniska näringspreparat ska vara medicinskt motiverad.

144

korvattava perusvoide

sv ersättningsgill bassalva

inte: ersättningsgill salvbas

lääkkeen määräjän pitkäaikaisen ihotaudin **hoitoon** määräämä perusvoide, jolle on hyväksytty **korvat-
tavuus**

Korvattavasta perusvoiteesta korvataan 40 prosenttia voiteen hinnasta.

bassalva som en **läkemedelsförskrivare** har förskrivit för **behandling** av en långvarig hudsjukdom och
som har godkänts som **ersättningsgill**

Av priset på en ersättningsgill bassalva ersätts 40 procent.

145

erityinen käyttöaihe

sv särskild indikation

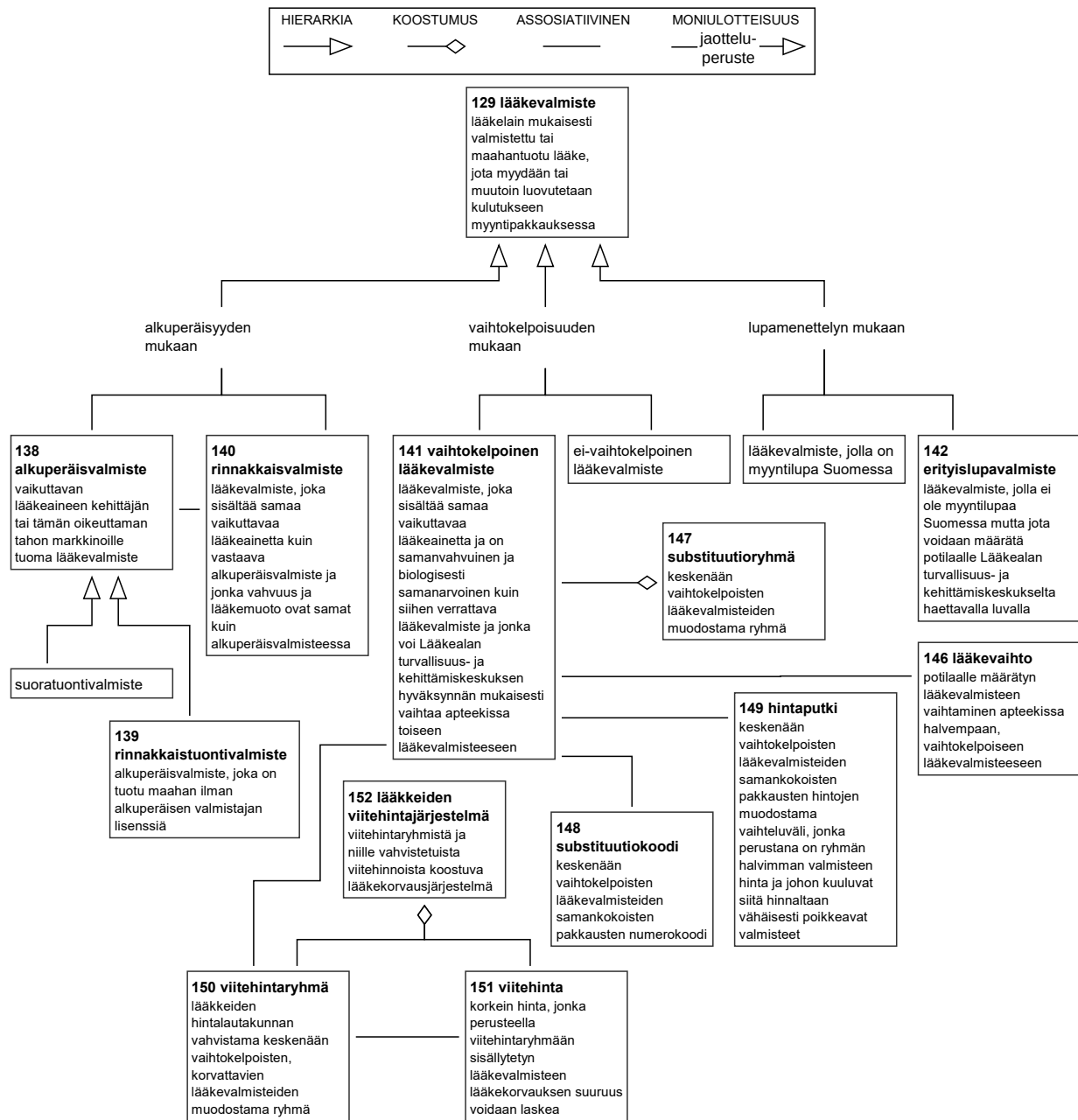
lääketieteellinen peruste, joka rajoittaa **lääkkeen** korvaamisen tiettyyn sairauteen tai tietyn sairauden
tiettyyn oireeseen

Lääkkeiden hintalautakunta määrittelee ne erityiset käyttöaiheet, joissa lääke voi olla rajoitetusti
korvattava. Ks. **rajoitetusti korvattava lääke**.

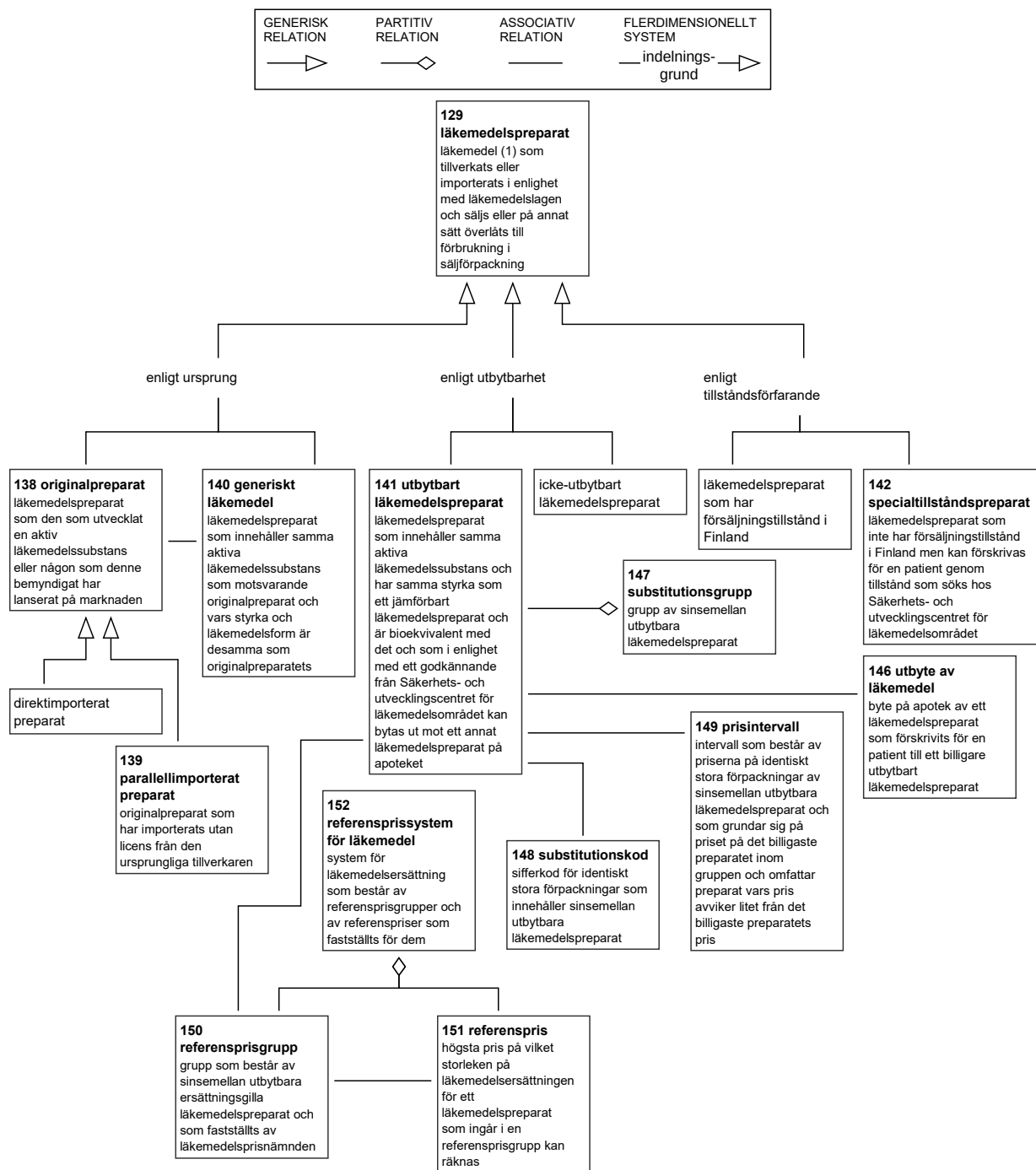
medicinsk grund som begränsar ersättningen för ett **läkemedel** (1) till en viss sjukdom eller ett visst
symtom på en viss sjukdom

Läkemedelsprisenämnden definierar de särskilda indikationer i samband med vilka ett läkemedel
(1) kan vara begränsat ersättningsgillt. Se **begränsat ersättningsgillt läkemedel**.

102

Käsitekaavio 12. Lääkevalmisteet.

Begreppsdiagram 12. Läkemedelspreparat.

3.2 Lääkevaihto

Utbyte av läkemedel

146

lääkevaihto

mieluummin kuin: geneerinen substitutio

sv utbyte *n* av läkemedel; generisk substitution

potilaalle määrätyn *lääkevalmiste*en vaihtaminen apteekissa halvempaan, *vaihtokelpoiseen lääkevalmisteeseen*

Lääkevaihdoissa *lääkkeen toimittaja* vaihtaa *lääkkeen määrääjän* määräämän lääkevalmisteen hinnaltaan edullisempaan, samaa *lääkeainetta* sisältävään valmisteeseen. Lääkevaihtoa ei kuitenkaan saa tehdä, jos lääkkeen määrääjä on kieltänyt vaihdon lääketieteellisellä tai hoidollisella perusteella tekemällä kiellosta merkinnän *lääkemääräykseen* tai jos lääkkeen ostaja kieltää vaihdon.

Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus vahvistaa luettelon keskenään vaihtokelpoisista lääkevalmisteista.

byte på apotek av ett *läkemedelspreparat* som förskrivits för en patient till ett billigare *utbytbart läkemedelspreparat*

Vid utbyte av läkemedel byter *läkemedelsexpedieraren* ut ett läkemedelspreparat som en *läkemedelsförskrivare* förskrivit mot ett preparat som innehåller samma *läkemedelssubstans* och säljs till ett förmånligare pris. Utbyte av läkemedel får dock inte ske, om läkemedelsförskrivaren har förbjudit utbyte på medicinska eller terapeutiska grunder genom att anteckna förbudet på *receptet* eller om den som köper läkemedlet motsätter sig utbyte.

Säkerhets- och utvecklingscentret för läkemedelsområdet fastställer en förteckning över sinsemellan utbytbara läkemedelspreparat.

147

substituutioryhmä; lääkevaihtoryhmä

sv substitutionsgrupp

keskenään *vaihtokelpoisten lääkevalmisteiden* muodostama ryhmä

Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus määrittelee vaihtokelpoiset lääkevalmisteet ja ryhmittelee ne *lääkeaineen* ja *lääkkeen* vahvuuden perusteella substituutioryhmiin. Samalla kullekin ryhmälle annetaan nelinumeroinen tunnus.

grupp av sinsemellan *utbytbara läkemedelspreparat*

Säkerhets- och utvecklingscentret för läkemedelsområdet definierar de utbytbara läkemedelspreparaten och delar in dem i substitutionsgrupper utifrån *läkemedelssubstansen* och *läkemedlets (1)* styrka. Samtidigt tilldelas varje grupp en fyrsiffrig kod.

148

substituutiokoodi; substituutioryhmäkoodi; lääkevaihtoryhmäkoodi

sv substitutionskod

keskenään *vaihtokelpoisten lääkevalmisteiden* samankokoisten pakkausten numerokoodi

Substituutiokoodin alkuosa on Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskuksen antama *substituutioryhmän* tunnus ja viimeiset neljä numeroa muodostetaan pakkauskoon perusteella (esim. koodin loppuosa 0100 tarkoittaa, että on kyse 100 yksikön pakkauksesta).

sifferkod för identiskt stora förpackningar som innehåller sinsemellan *utbytbara läkemedelspreparat*

Substitutionskodens början är en kod som Säkerhets- och utvecklingscentret för läkemedelsområdet har tilldelat *substitutionsgruppen*, och de fyra sista siffrorna bildas utifrån förpackningsstorleken (exempel: kodens slutdel 0100 betyder att det är fråga om en förpackning som innehåller 100 enheter).

149

hintaputki

sv prisintervall *n*

keskenään [vaihtokelpoisten lääkevalmisteiden](#) samankokoisten pakkausten hintojen muodostama vaihteluväli, jonka perustana on ryhmän halvimman valmisteen hinta ja johon kuuluvat siitä hinnaltaan vähäisesti poikkeavat valmisteet

Kela julkaisee neljä kertaa vuodessa luettelon lääkeyritysten Kelalle ilmoittamista vaihtokelpoisten lääkevalmisteiden hinnoista ja hintojen perusteella määritellyistä hintaputkista. Luettelossa keskenään vaihtokelpoiset valmisteet on ryhmitelty [substituutiokoodin](#) mukaisesti. Hintaputken alarajan määrää [substituutioryhmän](#) halvin lääkevalmiste. Halvimman lääkevalmisteen lisäksi hintaputkeen kuuluvat siitä hinnaltaan vähän poikkeavat lääkevalmisteet. Lääkelain (395/1987) mukaan lääkevalmiste on hinnaltaan vähän poikkeava, jos hinnanero halvimpaan alle 40 euroa maksavaan vaihtokelpoiseen lääkevalmisteeseen on pienempi kuin 1,50 euroa tai jos hinnanero 40 euroa tai sitä enemmän maksavaan halvimpaan vaihtokelpoiseen lääkevalmisteeseen on pienempi kuin 2 euroa.

intervall som består av priserna på identiskt stora förpackningar av sinsemellan [utbytbara läkemedelspreparat](#) och som grundar sig på priset på det billigaste preparatet inom gruppen och omfattar preparat vars pris avviker litet från det billigaste preparatets pris

FPA publicerar fyra gånger om året en förteckning över de priser på utbytbara läkemedelspreparat som läkemedelsföretagen har anmält till FPA och över de prisintervall som fastställts utgående från dem. I förteckningen har de sinsemellan utbytbara preparaten grupperats efter [substitutionskoden](#). Prisintervallens nedre gräns bestäms av det billigaste läkemedelspreparatet i [substitutionsgruppen](#). Förutom det billigaste läkemedelspreparatet ingår i prisintervallet de läkemedelspreparat vars pris avviker litet från det billigaste preparatets pris. Enligt läkemedelslagen (395/1987) avviker priset på ett läkemedelspreparat litet från det billigaste preparatets pris, om prisskillnaden i förhållande till det billigaste utbytbara läkemedelspreparatet är högst 1,50 euro för ett preparat som kostar mindre än 40 euro eller högst 2 euro för ett preparat som kostar 40 euro eller mer.

150

viitehintaryhmä

sv referensprisgrupp

lääkkeiden hintalautakunnan vahvistama keskenään [vaihtokelpoisten](#), korvattavien lääkevalmisteiden muodostama ryhmä

Samaan viitehintaryhmään kuuluvilla [lääkevalmisteilla](#) on sama [viitehint](#).

Viitehintaryhmässä on oltava ainakin yksi myynnissä oleva korvattava [rinnakkaisvalmiste](#).

Viitehintaryhmät perustuvat Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskuksen ylläpitämään luetteloon keskenään vaihtokelpoisista lääkevalmisteista.

grupp som består av sinsemellan [utbytbara](#) ersättningsgilla läkemedelspreparat och som fastställts av läkemedelsprisnämnden

[Läkemedelspreparaten](#) i en och samma referensprisgrupp har ett gemensamt [referenspris](#).

I referensprisgruppen ska det ingå åtminstone ett ersättningsgillt [generiskt läkemedel](#) som saluhålls.

Referensprisgrupperna baserar sig på en förteckning över sinsemellan utbytbara läkemedelspreparat som Säkerhets- och utvecklingscentret för läkemedelsområdet för.

151

viitehinta

sv referenspris

korkein hinta, jonka perusteella *viitehintaryhmään* sisällytetyn *lääkevalmisteen lääkekorvauksen* suuruus voidaan laskea

Lääkkeiden hintalautakunta vahvistaa viitehinnat vuosineljänneksittäin. Viitehinta on viitehintaryhmän edullisimman lääkevalmisteen arvonlisäverollinen vähittäishinta lisättynä 1,50 eurolla, jos edullisimman valmisteen hinta on alle 40 euroa. Jos edullisimman valmisteen hinta on 40 euroa tai yli, viitehinta on arvonlisäverollinen vähittäishinta lisättynä 2 eurolla.

Viitehinnan ylittävä osuus lääkevalmisteen hinnasta jää asiakkaan maksettavaksi, jos hän kieltää *lääkevaihdon*. Tilanteissa, joissa lääkärin arvion mukaan tietyllä kauppanimellä olevan lääkevalmisteen käyttö on tarpeellista lääketieteellisin tai hoidollisin perustein, maksetaan korvaus lääkärin *lääkemääräykseen* kirjaaman lääkevalmisteen hinnasta.

högsta pris på vilket storleken på *läkemedelsersättningen* för ett *läkemedelspreparat* som ingår i en *referensprisgrupp* kan räknas

Läkemedelsprismyndigheten fastställer referenspriserna kvartalsvis. Referenspriset är lika med minutförsäljningspriset inklusive mervärdesskatt för det förmånligaste läkemedelspreparatet i referensgruppen höjt med 1,50 euro när priset på det förmånligaste preparatet är under 40 euro eller med 2 euro när priset på det förmånligaste preparatet är 40 euro eller högre.

Den andel av priset på ett läkemedelspreparat som överstiger referenspriset ska betalas av kunden, om han eller hon motsätter sig *utbyte av läkemedel*. I situationer där en läkare bedömer att användning av ett läkemedelspreparat som säljs under ett visst handelsnamn är nödvändig på medicinska eller terapeutiska grunder betalas ersättningen utgående från priset på det läkemedelspreparat som läkaren angett i *receptet*.

152

lääkkeiden viitehintajärjestelmä; viitehintajärjestelmä

sv referensprissystem för läkemedel; referensprissystem

viitehintaryhmistä ja niille vahvistetuista *viitehinnoista* koostuva lääkekorvausjärjestelmä

system för *läkemedelsersättning* som består av *referensprisgrupper* och av *referenspriser* som fastställts för dem

3.3 Lääkekorvaukset Läkemedelsersättningar

153

lääkekorvaus

sv läkemedelsersättning; ersättning för läkemedelskostnader; ersättning för kostnader för läkemedel

lääkemääräyksellä hankitusta *lääkkeestä*, kliinisestä ravintovalmisteesta tai perusvoiteesta maksettava *sairaanhoitokorvaus* (1)

Lääkekorvauksen saaminen edellyttää, että valmisteelle on hyväksytty *korvattavuus*.

Lääkekorvausta maksetaan *alkuomavastuun* täyttymisen jälkeen lääkkeen myyntihinnasta tai *viitehinnasta*. Lääkekorvaus voi olla *peruskorvaus*, *erityiskorvaus* sekä niiden lisäksi maksettava *lisäkorvaus*.

Yleensä *vakuutettu* saa lääkekorvauksen *suorakorvauksena* apteekista.

Korvattavien lääkkeiden lisäksi lääkekorvausta maksetaan tietyissä tapauksissa myös *korvattavista kliinisistä ravintovalmisteista* ja niitä vastaavista tuotteista, *korvattavista perusvoiteista*, *erityislupavalmisteista*, apteekissa valmistetuista lääkkeistä, lääkkeellisestä hapesta ja verestä. Lääkekorvausta ei makseta perinteisistä kasvirohdosvalmisteista eikä homeopaattisista valmisteista.

sjukvårdersättning som betalas för *läkemedel* (1), kliniska näringspreparat eller bassalvor som hämtats ut med *recept*

Erhållandet av läkemedelsersättning förutsätter att preparatet har godkänts som *ersättningsgillt*.

Läkemedelsersättningen beräknas utifrån försäljningspriset eller *referenspriset* för ett läkemedel (1) när taket för *initialsjälvrisk* har nåtts. Läkemedelsersättningen kan ha formen av *grundersättning* eller *specialersättning* eller av *tilläggsersättning* som betalas utöver dem.

I allmänhet får den *försäkrade* läkemedelsersättningen på apoteket i form av *direktersättning*.

Läkemedelsersättning betalas förutom för *ersättningsgilla läkemedel* i vissa fall också för *ersättningsgilla kliniska näringspreparat* och produkter som motsvarar dem, *ersättningsgilla bassalvor*, *specialtillståndspreparat*, läkemedel (1) som tillverkats på apotek, medicinskt syre och blod.

Läkemedelsersättning betalas inte för traditionella växtbaserade preparat eller för homeopatiska preparat.

154

peruskorvaus

sv grundersättning

lääkekorvaus, jota maksetaan sairauden *hoidossa* käytettävästä *lääkkeestä*, vaikean sairauden hoidossa käytettävästä kliinisestä ravintovalmisteesta tai pitkäaikaisen ihotaudin hoidossa käytettävästä perusvoiteesta

Peruskorvauksen määrä on 40 prosenttia *korvattavan lääkkeen* hinnasta tai *viitehinnasta* tai *korvattavan kliinisen ravintovalmisteen* tai *perusvoiteen* hinnasta.

läkemedelsersättning för *läkemedel* (1) som används vid *behandling* av sjukdomar, kliniska näringspreparat som används vid behandling av svåra sjukdomar och bassalvor som används för behandling av långvariga hudsjukdomar

Grundersättningen är 40 procent av priset på eller *referenspriset* för ett *ersättningsgillt läkemedel* eller av priset på ett *ersättningsgillt kliniskt näringspreparat* eller en *ersättningsgill bassalva*.

155

erityiskorvaus

sv specialersättning

lääkekorvaus, jota maksetaan lääketieteellisin perustein vaikeaksi ja pitkäaikaiseksi arvioidun sairauden **hoidossa** käytettävästä **lääkkeestä** tai kliinisestä ravintovalmisteesta

Vakuutetun on haettava oikeutta erityiskorvaukseen toimittamalla Kelalle **lääkärinlausunto** korvaukseen oikeuttavasta sairaudesta. Valtioneuvosto päättää sairauksista, joiden hoitoon käytettävistä lääkkeistä saa erityiskorvausta.

Erytyiskorvauksen määrä on joko 65 tai 100 prosenttia **korvattavan lääkkeen** hinnasta tai **viitehinnasta** ja 65 prosenttia **korvattavan kliinisen ravintovalmisteen** hinnasta. Jos korvaus on 100 prosenttia, korvaus maksetaan **lääkekohtaisen omavastuun** ylittävältä osalta lääkkeen hinnasta tai viitehinnasta. Ks. **alempi erityiskorvaus** ja **ylempi erityiskorvaus**.

läkemedelsersättning för **läkemedel (1)** eller kliniska näringspreparat som används för **behandling** av en sjukdom som på medicinska grunder bedöms som svår och långvarig

En **försäkrad** ska ansöka om rätt till specialersättning genom att till FPA lämna in ett **läkarutlåtande** om den sjukdom som berättigar till ersättning. Statsrådet beslutar vilka sjukdomar som ger rätt till specialersättning för de läkemedel (1) som används vid behandlingen av dem.

Specialersättningen är antingen 65 eller 100 procent av priset på eller **referenspriset** för ett **ersättningsgillt läkemedel** och 65 procent av priset på ett **ersättningsgillt kliniskt näringspreparat**. Om ersättningen är 100 procent betalas den för den del av läkemedlets (1) pris eller referenspris som överstiger den **läkemedelsspecifika självrisk**en. Se **lägre specialersättning** och **högre specialersättning**.

156

alempi erityiskorvaus

sv lägre specialersättning

erityiskorvaus, jota maksetaan välttämättömästä **lääkkeestä** tai kliinisestä ravintovalmisteesta

Alemman erityiskorvauksen määrä on 65 prosenttia **korvattavan lääkkeen** hinnasta tai **viitehinnasta** tai **korvattavan kliinisen ravintovalmisteen** hinnasta.

specialersättning för nödvändiga **läkemedel (1)** eller kliniska näringspreparat

Den lägre specialersättningen är 65 procent av priset på eller **referenspriset** för ett **ersättningsgillt läkemedel** och av priset på ett **ersättningsgillt kliniskt näringspreparat**.

157

ylempi erityiskorvaus

sv högre specialersättning

erityiskorvaus, jota maksetaan vaikutustavaltaan korvaavasta tai korjaavasta välttämättömästä **lääkkeestä**

Ylemmän erityiskorvauksen määrä on 100 prosenttia **korvattavan lääkkeen** hinnasta tai **viitehinnasta** 4,50 euron **lääkekohtaisen omavastuun** ylittävältä osalta.

specialersättning för nödvändiga **läkemedel (1)** med ersättande eller korrigerande verkan

Den högre specialersättningen är 100 procent av den del av priset på eller **referenspriset** för ett **ersättningsgillt läkemedel** som överstiger den **läkemedelsspecifika självrisk**en 4,50 euro.

158

lääkekorvausluokka

mieluummin kuin: lääkekorvausryhmä

sv ersättningsklass för läkemedel; ersättningskategori för läkemedel

luokitus, jonka perusteella **lääkekorvauksen** suuruus määräytyy

Lääkekorvausluokat ovat peruskorvaus-, alempi erityiskorvaus- ja ylempi erityiskorvausluokka. Ks. **peruskorvaus**, **alempi erityiskorvaus** ja **ylempi erityiskorvaus**.

klassifikation på basis av vilken **läkemedelsersättningens** storlek bestäms

Ersättningsklasserna för läkemedel är **grundersättning**, **lägre specialersättning** och **högre specialersättning**.

159

<lääkekorvaus/läkemedelsersättning>

korvausnumero

ei: sairauden numero; sairausnumero

sv ersättningsnummer *n*

inte: sjukdomens nummer *n*; sjukdomsnummer *n*

Kela-kortissa oleva tiettyyn sairauteen tai *lääkkeeseen* viittaava numerokoodi, jonka perusteella apteekki voi antaa *lääkekorvausta*

Korvausoikeutta tietyissä sairauksissa tarvittavien lääkkeiden korvaamiseen voidaan hakea Kelalta *lääkärintuustuksen* perusteella. Myönteisessä tapauksessa Kela teettää *vakuutetulle* uuden Kela-kortin, johon korvausnumero on merkitty.

sifferkod på *FPA-kortet* som refererar till en viss sjukdom eller till ett visst *läkemedel* (1) och på basis av vilken apoteket kan bevilja *läkemedelsersättning*

Rätt till ersättning för läkemedel (1) som behövs vid vissa sjukdomar kan sökas hos FPA på basis av ett *läkarutlåtande*. Om rätten beviljas skickar FPA till den *försäkrade* ett nytt FPA-kort där ersättningsnumret har införts.

160

<lääkkeet/läkemedel>

kohtuullinen tukkuhinta

sv skäligt partipris *n*

lääkkeiden hintalautakunnan *lääkevalmisteelle*, kliiniselle ravintovalmisteelle tai perusvoiteelle vahvistama, *lääkekorvauksen* perusteeksi hyväksyttävä määräajan voimassa oleva tukkuhinta

partipris som läkemedelsprisenämnden fastställt för en viss tid för ett *läkemedelspreparat*, ett kliniskt näringspreparat eller en bassalva och som kan godtas som grund för *läkemedelsersättning*

161

enimmäistukkuhinta

sv högsta partipris *n*

lääkkeiden hintalautakunnan *viitehintaryhmään* kuuluvalla *lääkevalmisteelle* vahvistama, *lääkekorvauksen* perusteeksi hyväksyttävä toistaiseksi voimassa oleva tukkuhinta

partipris som läkemedelsprisenämnden fastställt tills vidare för ett *läkemedelspreparat* i en *referensprisgrupp* och som kan godtas som grund för *läkemedelsersättning*

162

korvausrajoituskoodi

mieluummin kuin: suorakorvauskoodi

sv ersättningsbegränsningskod

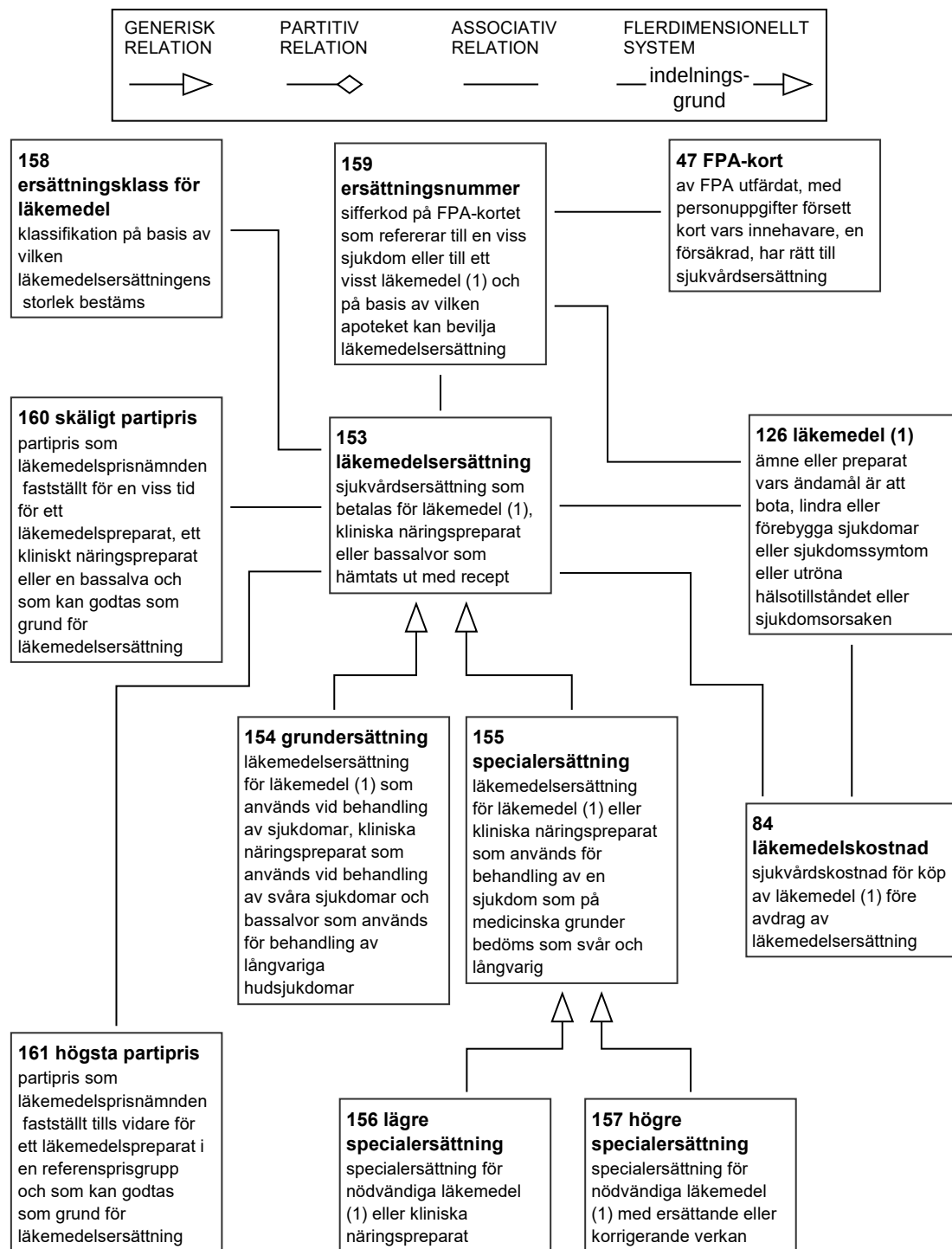
hellre än: direktersättningskod

lääketietokannassa oleva merkintä, joka rajoittaa *korvattavan lääkkeen suorakorvausta*

Korvausrajoituskoodilla saatetaan esimerkiksi rajoittaa *peruskorvausta* siten, että *lääke* ei ole korvattava miehille.

anteckning i *läkemedelsdatabasen* som begränsar möjligheten att betala *direktersättning* för ett *ersättningsgillt läkemedel*

Genom ersättningsbegränsningskoden är det till exempel möjligt att begränsa *grundersättningen* så att *läkemedlet* (1) inte är ersättningsgillt när det används av män.

Begreppsdiagram 13. Läkemedelsersättningar.

3.4 Lääkemääräykset Recept

163

lääkkeen määrääjä

sv läkemedelsförskrivare

lääkkeen määräämiseen oikeutettu henkilö

Lääkkeen määrääjiä voivat olla lääkäri, hammaslääkäri, eläinlääkäri ja lääkkeen määräämiseen oikeutettu lääketieteen, hammaslääketieteen tai eläinlääketieteen opiskelija sekä lääkkeen määräämisen oikeutettu sairaanhoitaja, terveydenhoitaja ja kättilö.

Hammaslääkärillä ja lääkkeen määräämiseen oikeutetulla hammaslääketieteen opiskelijalla on oikeus määrätä lääkkeitä vain suun terveydenhuollon sairauksiin.

Eläinlääkärillä ja lääkkeen määräämiseen oikeutetulla eläinlääketieteen opiskelijalla on oikeus määrätä lääkkeitä vain eläinlääkinnällistä tai eläinlääketieteellistä tarkoitusta varten. Heidän määräämistään lääkkeitä ei suoriteta *lääkekorvausta*.

Sairaanhoitajalla, terveydenhoitajalla ja kättilöllä on oikeus määrätä vain tiettyjä lääkkeitä tiettyihin tautitiloihin terveydenhuollon toimintayksikön vastaavan lääkärin antaman kirjallisen määräyksen mukaisesti. Ks. *rajattu lääkkeenmääräämisoikeus*.

person med rätt att förskriva *läkemedel* (1)

Följande personer kan vara läkemedelsförskrivare: läkare, tandläkare, veterinär eller medicine, odontologie eller veterinärmedicine studerande med rätt att förskriva läkemedel (1) eller sjukskötare, hälsovårdare eller barnmorska med rätt att förskriva läkemedel (1).

Tandläkare och odontologie studerande med rätt att förskriva läkemedel (1) har rätt att förskriva läkemedel (1) bara för sjukdomar inom mun-, tand- och käksjukdomar.

Veterinärer och veterinärmedicine studerande med rätt att förskriva läkemedel (1) har rätt att förskriva läkemedel (1) bara för veterinära eller veterinärmedicinska ändamål. *Läkemedelsersättning* betalas inte för läkemedel (1) som de förskrivit.

Sjukskötare, hälsovårdare eller barnmorska har rätt att förskriva endast vissa läkemedel för vissa sjukdomstillstånd i enlighet med det skriftliga förordnande, som den läkare som ansvarar för hälso- och sjukvårdsenheten utfärdat. Se *begränsad förskrivningsrätt*.

164

lääkkeen toimittaja

sv läkemedelsexpedierare

lääkkeen apteekista toimittava farmaseutti, proviisori tai farmasian opiskelija

farmaceut, provisor eller farmacie studerande som expedierar *läkemedel* (1) på apotek

165

lääkemääräys; resepti

sv recept *n*; läkemedelsföreskrivning

lääkkeen määrääjän antama määräys, jonka perusteella apteekki toimittaa asiakkaalle *lääkkeen*

Ihmiselle tarkoitettu lääkemääräys voi olla *kirjallinen*, *sähköinen* tai *puhelinlääkemääräys*. Eläimelle ei saa määrätä lääkettä sähköisellä lääkemääräyksellä.

Lääkekorvaustilastoissa reseptillä tarkoitetaan apteekin samalla kertaa toimittamaa yhtä *lääkevalmistetta* sisältävää lääke-erää, josta on maksettu *lääkekorvaus*. Tällöin esimerkiksi vuodeksi annettu lääkemääräys näkyy tilastoissa useina resepteinä, koska asiakas hakee lääkkeensä yleensä kolmen kuukauden tarvetta vastaavina erinä.

av *läkemedelsförskrivare* utfärdad föreskrivning, mot vilken apoteket expedierar *läkemedel* (1) till en kund

Ett recept som är avsett för människor kan vara *skriftligt* eller *elektroniskt* eller ett *telefonrecept*. Elektroniska recept får inte användas för föreskrivning av läkemedel (1) för djur.

I statistiken över *läkemedelsersättningar* avses med recept en läkemedelssats bestående av ett *läkemedelspreparat* som ett apotek har expedierat på en och samma gång och för vilken läkemedelsersättning har betalats. Det innebär att exempelvis ett recept som utfärdats för ett år syns som flera recept i statistiken eftersom kunden i allmänhet tar ut sina läkemedel (1) i satser som motsvarar tre månaders behov.

166

kirjallinen lääkemääräys; kirjallinen resepti

sv skriftligt recept *n*

paperille laadittu *lääkemääräys*

Kirjallinen lääkemääräys tulee laatia ensisijaisesti tähän tarkoitukseen painetulle lomakkeelle tai tietojärjestelmästä tulostetulle lomakkeelle.

Faksilääkemääräys (ruotsiksi telefaxrecept, faxrecept) on apteekkiin faksilla lähetetty kirjallinen lääkemääräys, joka on laadittu tätä tarkoitusta varten tehdylle lomakkeelle. Sairaanhoidaja, terveydenhoitaja ja kättilö eivät saa antaa faksilääkemääräystä.

Kirjallinen lääkemääräys voi olla joko alkuperäinen tai uusittu. Kirjallinen lääkemääräys voidaan uusia enintään kolme kertaa.

recept som utfärdats på papper

Ett skriftligt recept ska i första hand utfärdas på en blankett som tryckts för ändamålet eller på en elektronisk blankett som skrivs ut från ett datasystem.

Ett telefaxrecept är ett skriftligt recept som skickats till ett apotek per fax på en blankett som utarbetats för ändamålet. En sjukskötare, hälsovårdare eller barnmorska får inte utfärda telefax-recept.

Ett skriftligt recept kan vara antingen i original eller förnyat. Ett skriftligt recept kan förnyas högst tre gånger.

167

sähköinen lääkemääräys; sähköinen resepti

mieluummin kuin: e-resepti

ei: eResepti

sv elektroniskt recept *n*; e-recept *n*

inte: eRecept *n*

sähköisessä muodossa oleva *lääkemääräys*

Sähköinen lääkemääräys siirretään tietoverkkoa käyttäen *Reseptikeskukseen*.

Sähköinen lääkemääräys uudistetaan laatimalla uusi lääkemääräys.

Eläimelle ei saa määrätä *lääkettä* sähköisellä lääkemääräyksellä.

Potilasohje sähköisestä lääkemääräyksestä on *lääkkeen määrääjän* potilaalle antama erillinen selvitys hänelle määrätyn sähköisen lääkemääräyksen sisällöstä. Sähköisestä lääkemääräyksestä on annettava potilaalle potilasohje, ellei potilas ilmoita, ettei halua sitä.

recept i elektronisk form

Ett elektroniskt recept överförs till *Receptcentret* med hjälp av datanät.

Ett elektroniskt recept förnyas genom att ett nytt recept görs upp.

Elektroniska recept får inte användas för förskrivning av *läkemedel (1)* för djur.

En patientanvisning angående det elektroniska receptet är en separat utredning som *läkemedelsförskrivaren* ger patienten angående innehållet i det elektroniska receptet. Patienten ska ges en patientanvisning angående det elektroniska receptet, om inte patienten meddelar att han eller hon inte vill ha någon anvisning.

168

puhelinlääkemääräys; puhelinresepti

sv telefonrecept *n*

puhelimitse apteekkiin annettu *lääkemääräys*

Puhelinlääkemääräystä ei voi uusia.

Sairaanhoidaja, terveydenhoitaja ja kättilö eivät saa antaa puhelinlääkemääräystä.

recept som meddelats apoteket per telefon

Telefonrecept kan inte förnyas.

En sjukskötare, hälsovårdare eller barnmorska får inte utfärda telefonrecept.

169

eurooppalainen lääkemääräys

sv europeiskt recept *n*

lääkemääräys, jolla voi ostaa ***lääkkeitä*** myös muussa EU-maassa kuin siinä, jossa lääkemääräys on annettu

Eurooppalainen lääkemääräys on kirjoitettava vaikuttavan ***lääkeaineen*** nimellä. Vain poikkeustilanteissa lääkäri voi kirjoittaa lääkemääräyksen ***lääkevalmisteen*** kauppanimellä (tuotenimi). Lääkemääräyksen voimassaoloaika määräytyy sen maan lainsäädännön mukaan, jossa lääke hankitaan. Suomessa lääkemääräys on yleensä voimassa vuoden.

Koska jäsenvaltioiden välillä ei ole järjestelmiä lääkemääräysten sähköiseen käsittelyyn, eurooppalaiset lääkemääräykset ovat ***kirjallisia lääkemääräyksiä***.

Eta-maat ja Sveitsi voivat toimittaa EU-maissa annettuja lääkemääräyksiä, mutta niillä ei ole siihen velvollisuutta.

recept som kan användas vid köp av ***läkemedel*** (1) också i andra EU-länder än i det land där receptet har förskrivits

Namnet på den verksamma ***läkemedelssubstansen*** ska anges i ett europeiskt recept. Bara i undantagsfall kan läkaren förskriva ett recept under ***läkemedelspreparatets*** handelsnamn (produktnamn). Receptets giltighetstid är beroende av lagstiftningen i det land där läkemedlet (1) köps. I Finland är recept i allmänhet giltiga i ett år.

Eftersom det inte finns gränsöverskridande system för elektronisk hantering av recept är de europeiska recepten skriftliga.

EES-länderna och Schweiz kan expediera recept som förskrivits i EU-länder, men är inte skyldiga att göra det.

170

<lääkekorvaus/läkemedelsersättning>

erillisselvitys

sv särskild utredning

lääkärintlausunto tai ***reseptimerkintä***

Kela voi tarkemmin päättää tarvittavista erillisselvityksistä ja niistä lääketieteellisistä edellytyksistä, joiden tulee täytyä, jotta ***rajoitetusti korvattavan lääkkeen*** korvaaminen ***vakuutetulle*** on lääketieteellisesti perusteltua.

läkarutlåtande eller ***anteckning på recept***

FPA kan besluta närmare om vilka särskilda utredningar som behövs och vilka medicinska villkor som ska uppfyllas för att ersättning till en ***försäkrad*** för ***begränsat ersättningsgilla läkemedel*** ska vara medicinskt motiverad.

171

<lääkekorvaus/läkemedelsersättning>

reseptimerkintä; korvattavuusmerkintä

sv anteckning på recept

lääkkeen määräjän lääkemääräykseen kirjoittama merkintä, jonka perusteella ***vakuutettu*** voi saada ***lääkekorvausta rajoitetusti korvattavasta lääkkeestä***

anteckning som en ***läkemedelsförskrivare*** gjort på ett ***recept*** och på basis av vilken en ***försäkrad*** kan få ***läkemedelsersättning*** för ett ***begränsat ersättningsgillt läkemedel***

172

rajattu lääkkeenmääräämisoikeus

sv begränsad förskrivningsrätt

sairaanhoitajalle myönnetty oikeus määrätä tiettyjä *lääkkeitä terveyskeskuksessa* hoitamalleen asiakkaalle

Laillistetuilla sairaanhoitajilla sekä sairaanhoitajina laillistetuilla terveydenhoitajilla ja kättilöillä on rajattu lääkkeenmääräämisoikeus. Saadakseen rajatun lääkkeenmääräämisoikeuden sairaanhoitajalla tulee olla riittävä käytännön kokemus sekä valtioneuvoston asetuksella 1089/2010 säädetty lisäkoulutus.

Rajatun lääkkeenmääräämisoikeuden edellytyksenä on terveydenhuollon toimintayksikön vastaavan lääkärin kirjallinen määräys. Rajatun lääkkeenmääräämisoikeuden piirissä olevat lääkkeet, tautitilat ja lääkkeenmääräämisen rajoitukset on määriteltävä erikseen.

Rajattu lääkkeenmääräämisoikeus voi olla myös erillisellä asetuksella myönnetty määräaikainen lääkkeenmääräämisoikeus epidemian ajaksi.

rätt som har beviljats sjukskötare att förskriva vissa *läkemedel (1)* till sina klienter vid en *hälsovårds-central*

Legitimerad sjukskötare eller hälsovårdare och barnmorska som är legitimerad som eller berättigad att verka som sjukskötare har begränsad rätt att förskriva läkemedel (1). Sjukskötaren bör ha tillräcklig praktisk erfarenhet samt sådan tilläggsutbildning som föreskrivs i statsrådets förordning 1088/2010.

Begränsad förskrivningsrätt förutsätter ett skriftligt förordnande av den läkare som ansvarar för hälso- och sjukvårdsenheten. De läkemedel (1), sjukdomstillstånd och begränsningar av förskrivningsrätten som omfattas av begränsad förskrivningsrätt definieras separat.

Begränsad förskrivningsrätt kan också vara en förskrivningsrätt som genom separat förordning beviljats för en viss tid under en epidemi.

173

lääkemääräysten vastavuoroinen tunnustaminen

sv ömsesidigt erkännande av recept

toiminta, jossa yhdessä EU-maassa annettu *lääkemääräys* toimitetaan toisessa jäsenmaassa

Lääkemääräysten vastavuoroinen tunnustaminen tarkoittaa sitä, että esimerkiksi Suomessa annetulla lääkemääräyksellä voi ostaa *lääkkeitä* missä tahansa muussa EU-maassa, jos lääkkeellä on myyntilupa siinä maassa, jossa se hankitaan.

Lääkemääräysten vastavuoroinen tunnustaminen koskee vain EU-maita. Eta-maat ja Sveitsi voivat toimittaa EU-maissa annettuja lääkemääräyksiä, mutta niillä ei ole siihen velvollisuutta.

Vrt. *eurooppalainen lääkemääräys*.

verksamhet där ett *recept* som förskrivits i ett EU-land expedieras i ett annat medlemsland

Med ömsesidigt erkännande av recept avses att ett recept som förskrivits t.ex. i Finland kan användas för köp av *läkemedel (1)* i vilket annat EU-land som helst, om läkemedlet (1) har försäljningstillstånd i det land där köpet sker.

Ömsesidigt erkännande av recept gäller bara EU-länder. EES-länderna och Schweiz kan expediera recept som förskrivits i EU-länder, men är inte skyldiga att göra det.

Jfr *europiskt recept*.

174

<sähköinen lääkemääräys / elektroniskt recept>

lääketietokanta

sv läkemedelsdatabas

tietokanta, joka sisältää *lääkkeiden* määräämisen ja toimittamisen kannalta tarpeelliset tiedot lääkkeistä, niiden hinnasta ja *korvattavuudesta*, keskenään *vaihtokelpoisista lääkevalmisteista* sekä *korvattavista perusvoiteista* ja *kliinisistä ravintovalmisteista*

Lääketietokantaa ylläpitää Kela.

databas med sådana uppgifter om *läkemedel (1)*, priset på dem och deras *ersättningsstatus*, sinsemellan *utbytbara läkemedelspreparat* samt *ersättningsgilla bassalvor* och *kliniska näringspreparat* som är nödvändiga för förskrivningen och expedieringen av läkemedel (1)

FPA svarar för läkemedelsdatabasen.

175

Reseptikeskus

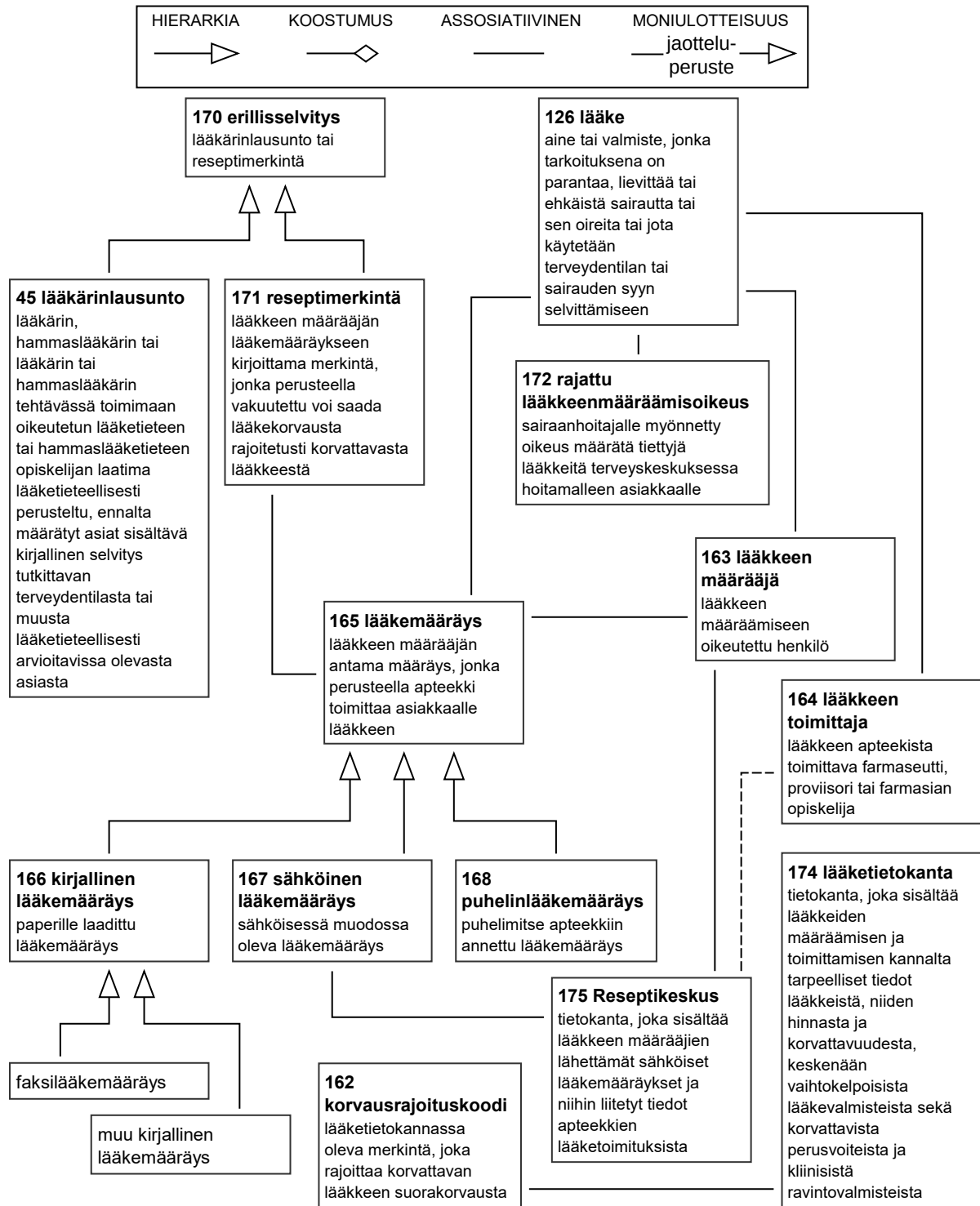
sv Receptcentret *n*

tietokanta, joka sisältää *lääkkeen määrääjien* lähettämät *sähköiset lääkemääräykset* ja niihin liitetyt tiedot apteekkien lääketoimituksista

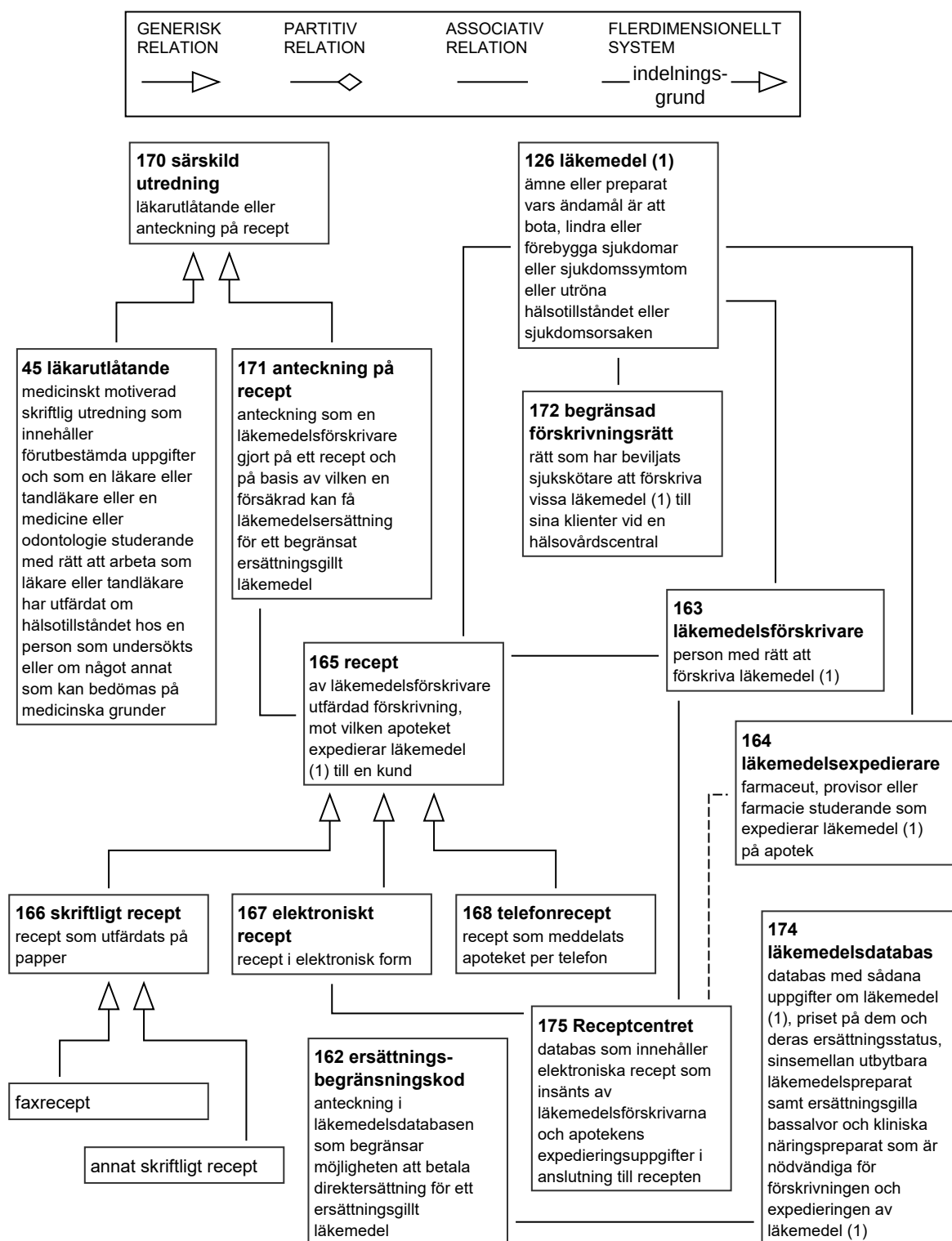
Reseptikeskuksessa olevat tiedot siirretään sähköisestä lääkemääräyksestä annetussa laissa (61/2007) säädetyn säilytysajan päätyttyä Reseptiarkistoon, jotta tietoja voidaan käyttää muun muassa tieteelliseen tutkimukseen ja terveydenhuollon viranomaistoimintaan.

databas som innehåller *elektroniska recept* som insänts av *läkemedelsförskrivarna* och apotekens expedieringsuppgifter i anslutning till recepten

När förvaringstiden enligt lagen om elektroniska recept (61/2007) har gått ut överförs uppgifterna i Receptcentret till Receptarkivet för att de ska kunna användas för bland annat vetenskaplig forskning och myndigheternas verksamhet inom hälso- och sjukvården.

Käsitekaavio 14. Lääkemääräykset.

Begreppsdiagram 14. Recept.

4 KANSAINVÄLINEN SAIRAANHOITO INTERNATIONELL SJUKVÅRD

176

rajat ylittävä terveydenhuolto

mieluummin kuin: rajatylittävä terveydenhuolto

sv gränsöverskridande hälso- och sjukvård

hoitoetuudet, jotka henkilö on saanut muussa maassa kuin siinä, joka vastaa hänen *sairaanhoitonsa kustannuksista*

Rajat ylittävästä terveydenhuollosta puhutaan yleensä EU-maissa saadun terveydenhuollon yhteydessä, mutta termiä voi käyttää myös muissa kuin EU-maissa saadusta terveydenhuollosta.

Rajat ylittävästä terveydenhuollosta säädetään rajat ylittävästä terveydenhuollosta annetussa laissa (1201/2013) ja sairausvakuutuslaissa (1224/2004).

vårdförmåner som en person har fått i ett annat land än det som ansvarar för personens *sjukvårdskostnader*

Vanligtvis talas det om gränsöverskridande hälso- och sjukvård i samband med hälso- och sjukvård som fås i EU-länderna, men termen kan användas också i fråga om hälso- och sjukvård som fås i länder utanför EU.

Bestämmelser om gränsöverskridande hälso- och sjukvård finns i lagen om gränsöverskridande hälso- och sjukvård (1201/2013) och sjukförsäkringslagen (1224/2004).

177

hoitoetus

sv vårdförmån

etuus, jonka tarkoitus on turvata EU- ja Eta-maissa, Sveitsissä sekä sosiaaliturvasopimusmaissa liikkuville henkilöille ja heidän huollettavilleen tarvittava *hoito*

Suomessa EU:n sosiaaliturvalainsäädännön mukaisia hoitoetuuksia ovat julkisen *terveydenhuollon palvelut*, Kelan maksamat *sairaanhoitokorvaukset (1)* ja Kelan *kuntoutusetuudet*. Näistä etuuksista käytetään EU:n sosiaaliturvalainsäädännössä nimitystä luontoisetuus.

Jokainen maa määrittelee hoitoetuudet omassa lainsäädännössään. Hoitoetuuksia koskevia määräyksiä sisältyy Australian, Israelin, Kanadan Quebecin ja Pohjoismaiden kanssa tehtyihin *sosiaaliturva-* ja *sairaanhoitosopimuksiin*.

förmån som syftar till att trygga *vård och behandling* för personer som rör sig i EU- och EES-länderna, Schweiz och länder med vilka Finland har ingått överenskommelser om *social trygghet* och för personer som är beroende av dem för sin försörjning

I Finland är tjänsterna inom den offentliga hälso- och sjukvården, de *sjukvårdersättningar* som FPA betalar och FPA:s *rehabiliteringsförmåner* vårdförmåner som omfattas av EU-lagstiftningen om social trygghet. I EU-lagstiftningen om social trygghet används på finska uttrycket "luontoisetuus" om vårdförmåner.

Varje land definierar vårdförmånerna i sin egen lagstiftning. Bestämmelser om vårdförmåner finns i de *överenskommelser om social trygghet* och *överenskommelser om sjukvård* som Finland har ingått med Australien, Israel, Quebec i Kanada och de nordiska länderna.

178

hoito-oikeus

sv rätt till vård

henkilön oikeus saada [hoitoetuuksia](#)

Suomeen tai Suomesta tapahtuvassa maasta- ja maahanmuuton sekä muussa rajat ylittävässä tilanteessa on tarpeen määritellä henkilön hoito-oikeus Suomessa ja muissa maissa EU:n sosiaaliturvalainsäädännön, [sosiaaliturva-](#) tai [sairaanhoitosopimusten](#) perusteella. Kela määrittelee henkilön hoito-oikeuden näissä tilanteissa. Hoito-oikeuteen vaikuttavat ulkomailla oleskelun kesto ja tarkoitus sekä se, onko henkilö sairausvakuutuslain (1224/2004) mukaisesti vakuutettu Suomessa ja onko hänellä kotikuntalain (201/1994) mukainen kotikunta.

rätt till [vårdförmåner](#)

Vid inflyttning till eller utflyttning från Finland och i andra gränsöverskridande situationer finns det behov av att definiera rätten till vård i Finland och andra länder med stöd av EU-lagstiftningen om [social trygghet](#), [överenskommelser om social trygghet](#) eller [överenskommelser om sjukvård](#). FPA fastställer rätten till vård i sådana situationer. Rätten till vård påverkas av utlandsvistelsens längd och syfte och av om personen i fråga är sjukförsäkrad i Finland och har en hemkommun som avses i lagen om hemkommun (201/1994).

179

hoito-oikeustodistus

sv intyg över rätt till vård

todistus, jolla henkilö osoittaa oikeutensa [hoitoetuuksiin](#)

Hoito-oikeustodistuksia käytetään, kun henkilölle on määritetty [hoito-oikeus](#) EU:n sosiaaliturvalainsäädännön, [sosiaaliturva-](#) tai [sairaanhoitosopimusten](#) nojalla ja kun näitä hoito-oikeuksia myönnetään ja rekisteröidään.

EU- ja Eta-maissa ja Sveitsissä hoito-oikeustodistuksia ovat [eurooppalainen sairaanhoitokortti](#), kortin väliaikaisesti korvaava todistus, E100-sarjan lomakkeet ja esitettävät asiakirjat (engläniksi portable documents), joista käytetään myös ilmaisua PD-asiakirja. Hoito-oikeustodistuksia ovat myös todistus oikeudesta etuuksiin SF/Q4 sekä [todistus oikeudesta hoitoetuuksiin Suomessa](#).

Suomessa hoito-oikeustodistuksen myöntää Kela. Todistuksen nojalla henkilölle annetaan [hoitoa](#) kohdemaassa määritellyn hoito-oikeuden mukaisesti. Todistuksella myös vahvistetaan hoitokustannuksista vastaava taho, joka voi olla myös toinen maa.

intyg genom vilket en person påvisar sin rätt till [vårdförmåner](#)

Intyg över rätt till vård används när [rätten till vård](#) har fastställts med stöd av EU-lagstiftningen om [social trygghet](#), [överenskommelser om social trygghet](#) eller [överenskommelser om sjukvård](#) och när rätten beviljas och registreras.

De intyg över rätt till vård som är i bruk i EU- och EES-länderna och i Schweiz är det [europeiska sjukvårdskortet](#), ett provisoriskt intyg över innehav av europeiskt sjukvårdskort, blanketter som ingår i serien E100 och handlingar som går under namnet PD-dokument (eng. portable documents). Intyg över rätt till vård är också intyget över rätt till förmåner SF/Q4 och [intyget över rätt till vårdförmåner i Finland](#).

I Finland utfärdar FPA intyg över rätt till vård. Med stöd av intyget ges [vård](#) i enlighet med den rätt till vård som fastställts i det land som är målet för resan. Genom intyget fastställs också den som står för vårdkostnaderna. Denna kan också vara ett annat land.

180

eurooppalainen sairaanhoitokortti

mieluummin kuin: EHIC-kortti

ei: eurooppalainen sairausvakuutuskortti; EU-sairaanhoitokortti

sv europeiskt sjukvårdskort *n* /FI/; europeiskt sjukförsäkringskort *n* /SE/

hoito-oikeustodistus, jonka haltijalla on EU:n sosiaaliturvalainsäädännön perusteella oikeus *lääke-tieteellisesti välttämättömään sairaanhoitoon* oleskellessaan muussa EU- tai Eta-maassa kuin asuin-maassaan tai Sveitsissä

Eurooppalaisella sairaanhoitokortilla osoitetaan *hoito-oikeus* EU- ja Eta-maissa ja Sveitsissä julkisessa terveydenhuollossa sekä sairausvakuutussopimuksen tehneiden yksityisten lääkä-reiden vastaanotoilla ja yksityisissä sairaaloissa. Kukin maa antaa hoitoa oman lainsäädäntönsä ja järjestelmänsä mukaisesti. Kortin haltija saa *hoitoa* samoin kustannuksin ja menettelyin kuin kyseisen maan paikalliset asukkaat.

Kela myöntää eurooppalaisen sairaanhoitokortin *vakuutetuille* ja sellaisille ulkomailta pysyvästi asuville henkilöille, joiden *sairaanhoidon kustannuksista* Suomi vastaa. Kela voi myöntää myös eurooppalaisen sairaanhoitokortin väliaikaisesti korvaavan todistuksen, jos vakuutettu ei esimer-kiksi ehdi vastaanottaa korttia ennen matkaa.

Eurooppalainen sairaanhoitokortti ei korvaa *Kela-korttia*.

EHIC on lyhenne eurooppalaisen sairaanhoitokortin englanninkielisestä nimityksestä European health insurance card.

intyg över rätt till vård vars innehavare med stöd av EU-lagstiftningen om *social trygghet* har rätt till *medicinskt nödvändig sjukvård* under vistelse i ett annat EU- eller EES-land än bosättningslandet eller i Schweiz

Med det europeiska sjukvårdskortet påvisas *rätt till vård* inom den offentliga hälso- och sjuk-vården i EU- och EES-länder och i Schweiz samt på sådana privata läkarmottagningar och sjukhus som ingått sjukförsäkringsavtal. Vart och ett land tillhandahåller sjukvård i enlighet med sin egen lagstiftning och sitt eget system. Kortets innehavare får *vård* till samma kostnad och enligt samma förfaranden som lokalbefolkningen.

FPA beviljar det europeiska sjukvårdskortet till de *försäkrade* samt till sådana personer som stadigvarande bor utomlands och vars *sjukvårdskostnader* Finland svarar för. FPA kan också utfärda ett provisoriskt intyg över innehav av europeiskt sjukvårdskort, t.ex. i sådana fall då den försäkrade inte hinner få kortet före resan.

Det europeiska sjukvårdskortet duger inte som *FPA-kort* i Finland.

181

todistus oikeudesta hoitoetuuksiin Suomessa

sv intyg över rätt till vårdförmåner i Finland

hoito-oikeustodistus, jolla henkilö osoittaa oikeutensa *hoitoetuuksiin* Suomessa

Kela myöntää asianomaisen henkilön tai *julkisen terveydenhuollon toimintayksikön* pyynnöstä tai oma-aloitteisesti todistuksen oikeudesta hoitoetuuksiin Suomessa. Todistusta käytetään, jos henkilöllä on tarve osoittaa *hoito-oikeutensa* Suomen julkisessa terveydenhuollossa tai oikeu-tensa Kelan maksamiin *sairaanhoitokorvauksiin (1)*. Todistuksessa vahvistetaan myös, onko julkisen terveydenhuollon ylläpitäjällä oikeus *valtion korvaukseen* henkilölle annetun *sairaan-hoidon kustannuksista*.

intyg över rätt till vård genom vilket rätten till *vårdförmåner* i Finland påvisas

FPA utfärdar på begäran av personen i fråga eller en *offentlig hälso- och sjukvårdsenhet* eller på eget initiativ ett intyg över rätt till vårdförmåner i Finland. Intyget används om personen behöver påvisa sin *rätt till vård* inom den offentliga hälso- och sjukvården i Finland eller sin rätt till *sjuk-vård ersättningar* som FPA betalar. I intyget anges det också om huvudmannen för den offentliga hälso- och sjukvården har rätt till *statlig ersättning* för *sjukvårdskostnaderna*.

<kansainvälinen sairaanhoito / internationell sjukvård>

hoitoon hakeutuminen

sv planerad vård
hellre än: uppsökande n av vård

matkustaminen asuinmaan ulkopuolelle *hoidon* hakemiseksi ja saamiseksi

Henkilö voi hakeutua Suomesta hoitoon EU- tai Eta-maahan tai Sveitsiin ja näistä maista Suomeen joko EU:n sosiaaliturvalainsäädännön mukaisella ennakkoluvalla tai omatoimisesti. Henkilön oikeus *sairaanhoidon kustannusten* korvauksiin määräytyy näissä tilanteissa eri tavoin. Ennakkolupa on myönnettävä, jos henkilön tarvitsemaa hoitoa ei voida antaa lääketieteellisesti perustellun ajan kuluessa, vaikka hoito kuuluisi asuinmaan lakisääteisen terveydenhuoltojärjestelmän piiriin. Ennakkolupa voidaan evätä, jos henkilö voidaan hoitaa omassa asuinmaassaan tai jos hoito, johon ennakkolupaa haetaan, ei kuulu asuinmaan lakisääteiseen järjestelmään. Ennakkoluvan myöntäjä vastaa henkilölle annetun sairaanhoidon kustannuksista.

Suomesta hoitoon hakeutuvan henkilön ennakkoluvasta päättää Kela, joka saa ennakkolupa-hakemuksen käsittelyyn Kelaa sitovan lausunnon Suomen julkiselta terveydenhuollolta tai henkilön asuinmaalta.

Henkilö voi hakeutua hoitoon myös omatoimisesti. *Vakuutettu* on oikeutettu jälkikäteen Kelan maksamiin *sairaanhoitokorvauksiin (1)* kustannuksista, jotka ovat syntyneet EU- tai Eta-maassa tai Sveitsissä lääkärin tai hammaslääkärin palkkioista, sairauden *tutkimuksesta* tai hoidosta.

Henkilö voi hakeutua hoitoon myös muihin kuin EU- tai Eta-maahan tai Sveitsiin tai muista kuin näistä maista Suomeen. Näissä tapauksissa hoitoon hakeutuva henkilö ei ole oikeutettu Kelan maksamiin sairaanhoitokorvauksiin (1). Henkilön täytyy myös itse sopia hoidon antajan kanssa hoidon saamisesta.

åkande till ett land utanför bosättningslandet i syfte att söka och få *vård eller behandling*

En person kan åka från Finland till ett EU- eller EES-land eller till Schweiz och vice versa i syfte att söka vård där, antingen med stöd av ett förhandstillstånd som är förenligt med EU-lagstiftningen om *social trygghet* eller utan förhandstillstånd. Rätten till ersättning för *sjukvårdskostnader* bestäms på olika sätt i dessa situationer. Förhandstillstånd ska beviljas, om den vård som behövs inte kan ges inom den tid som är medicinskt försvarbar, även om vården omfattas av bosättningslandets lagstadgade hälso- och sjukvårdssystem. Ansökan om förhandstillstånd kan avslås, om personen kan vårdas i sitt bosättningsland eller om den vård som ansökan om förhandstillstånd gäller inte omfattas av bosättningslandets lagstadgade system. Den som beviljar förhandstillståndet står för sjukvårdskostnaderna.

Beslut om förhandstillstånd för personer som åker från Finland till ett annat land för att där söka planerad vård utfärdas av FPA, som för handläggning av ansökan om förhandstillstånd får ett utlåtande från den offentliga hälso- och sjukvården i Finland eller från personens bosättningsland. Utlåtandet är bindande för FPA.

Det är också möjligt att söka vård utan förhandstillstånd. En *försäkrad* har i efterhand rätt till *sjukvård ersättning* som FPA betalar för kostnader som uppkommit genom läkar- eller tandläkararvoden, *undersökning* och vård i ett EU- eller EES-land eller i Schweiz.

Det är också möjligt att åka från Finland till ett land utanför EU, EES eller Schweiz och vice versa för att söka planerad vård där. I dessa fall är den som söker vård inte berättigad till sjukvård ersättning som FPA betalar. Han eller hon måste också själv komma överens med vårdgivaren om erhållandet av vård.

183

<kansainvälinen sairaanhoito / internationell sjukvård>

lääketieteellisesti välttämätön sairaanhoito

sv medicinskt nödvändig sjukvård; medicinskt nödvändig vård

hoito, jota henkilön on lääketieteellisin perustein saatava oleskellessaan tilapäisesti toisessa EU- tai Eta-maassa tai Sveitsissä

Lääketieteellisesti välttämätöntä sairaanhoitoa ei voida siirtää annettavaksi henkilön suunnitellun paluumatkan jälkeen. Toisessa EU- tai Eta-maassa tai Sveitsissä tilapäisesti oleskeleva henkilö on oikeutettu lääketieteellisesti välttämättömään sairaanhoitoon paikallisessa julkisessa terveydenhuollossa sekä sairausvakuutus sopimuksen tehneiden yksityisten lääkäreiden vastaanotoilla ja yksityisissä sairaaloissa. *Hoito-oikeus* osoitetaan *eurooppalaisella sairaanhoitokortilla*. Lääketieteellisesti välttämättömän sairaanhoidon myöntämisessä huomioidaan henkilön tilapäisen oleskelun kesto kohdemaassa sekä annettavan hoidon luonne. *Terveydenhuollon ammattihenkilö* arvioi henkilön hoidon tarpeen. Tilapäisen oleskelun aikana annettavan hoidon laajuus vaihtelee kunkin maan kansallisen lainsäädännön perusteella.

Lääketieteellisesti välttämätön sairaanhoito kattaa myös pitkäaikaissairauteen sekä *raskauteen* ja *synnytykseen* liittyvän hoidon.

vård eller behandling som en person måste få på medicinska grunder under en tillfällig vistelse i ett annat EU- eller EES-land eller i Schweiz

Medicinskt nödvändig sjukvård kan inte senareläggas så att den ges efter den planerade returresan. En person som tillfälligt vistas i ett annat EU- eller EES-land eller i Schweiz har rätt till medicinskt nödvändig sjukvård inom den lokala offentliga hälso- och sjukvården samt på sådana privata läkarmottagningar och sjukhus som ingått sjukförsäkringsavtal. *Rätten till vård* påvisas genom det *europaiska sjukvårdskortet*. När medicinskt nödvändig sjukvård beviljas beaktas den tillfälliga vistelsens längd och vårdens karaktär. En *yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården* bedömer vårdbehovet. Omfattningen av sådan vård som ges under tillfällig vistelse varierar i enlighet med respektive lands nationella lagstiftning.

Medicinskt nödvändig sjukvård omfattar också vård som hänför sig till kroniska sjukdomar samt till *graviditet* och *förlösning*.

184

<kansainvälinen sairaanhoito / internationell sjukvård>

valtion korvaus

sv statlig ersättning

Kelan maksama korvaus julkisen terveydenhuollon ylläpitäjälle *hoitoetuksista*, jotka on annettu henkilölle, jolla ei ole kotikuntaa Suomessa tai jonka hoitoetuksien kustannuksista toinen EU- tai Eta-maa tai Sveitsi vastaa

Julkisen terveydenhuollon toimintayksikkö hakee valtion korvausta Kelalta. Kela maksaa valtion korvauksen julkisen terveydenhuollon ylläpitäjälle eli kunnalle tai kuntayhtymälle.

ersättning som FPA betalar till huvudmannen för offentlig hälso- och sjukvård för *vårdförmåner* som tillhandahållits en person som saknar hemkommun i Finland eller vars vårdförmånskostnader ett annat EU- eller EES-land eller Schweiz ansvarar för

Den *offentliga hälso- och sjukvårdsenheten* söker statlig ersättning hos FPA. FPA betalar den statliga ersättningen till huvudmannen för den offentliga hälso- och sjukvården, dvs. till en kommun, en samkommun eller en samkommun.

185

sairaanhoidon kustannusvastuu

sv ansvar *n* för sjukvårdskostnader

tietyn maan vastuu henkilölle aiheutuneista [sairaanhoidon kustannuksista](#)

Sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamisesta annetussa EU-asetuksessa 883/2004 määritellään henkilön sairaanhoidon kustannuksista vastuussa oleva valtio. Pääsääntöisesti kustannusvastuu on valtiolla, jossa henkilö on sairausvakuutettu.

[Eläkkeensaajien](#) sairaanhoidon kustannusvastuussa oleva valtio määräytyy [eläkkeen](#) maksun perusteella. Esimerkiksi vain Suomesta eläkettä saava henkilö, joka muuttaa toiseen EU- tai Eta-maahan tai Sveitsiin, ei ole enää Suomessa sairausvakuutettu, mutta Suomi vastaa hänen sairaanhoitonsa kustannuksista. Eläkkeensaajan asuinmaassaan ja muualla EU- tai Eta-maassa tai Sveitsissä saaman sairaanhoidon kustannukset laskutetaan [maiden välisen sairaanhoitokustannusten laskutuksen](#) kautta Suomelta.

ett visst lands ansvar för de [sjukvårdskostnader](#) som en person har orsakats

I Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 883/2004 om samordning av de sociala trygghetssystemen fastställs det vilken stat som ansvarar för en persons sjukvårdskostnader. I regel vilar kostnadsansvaret på den stat där personen är sjukförsäkrad.

Vilken stat som ansvarar för sjukvårdskostnaderna när det gäller [pensionstagare](#) bestäms utgående från pensionsbetalningen. Som exempel kan nämnas att en person som får [pension](#) bara från Finland och som flyttar till ett annat EU-land, till ett EES-land eller till Schweiz inte längre är sjukförsäkrad i Finland, men Finland ansvarar för kostnaderna för den sjukvård som han eller hon får. Via [faktureringen av sjukvårdskostnader mellan länder](#) faktureras Finland för kostnaderna för sådan sjukvård som en pensionstagare får i sitt bosättningsland och i ett annat EU-land, i ett EES-land eller i Schweiz.

186

maiden välinen sairaanhoitokustannusten laskutus

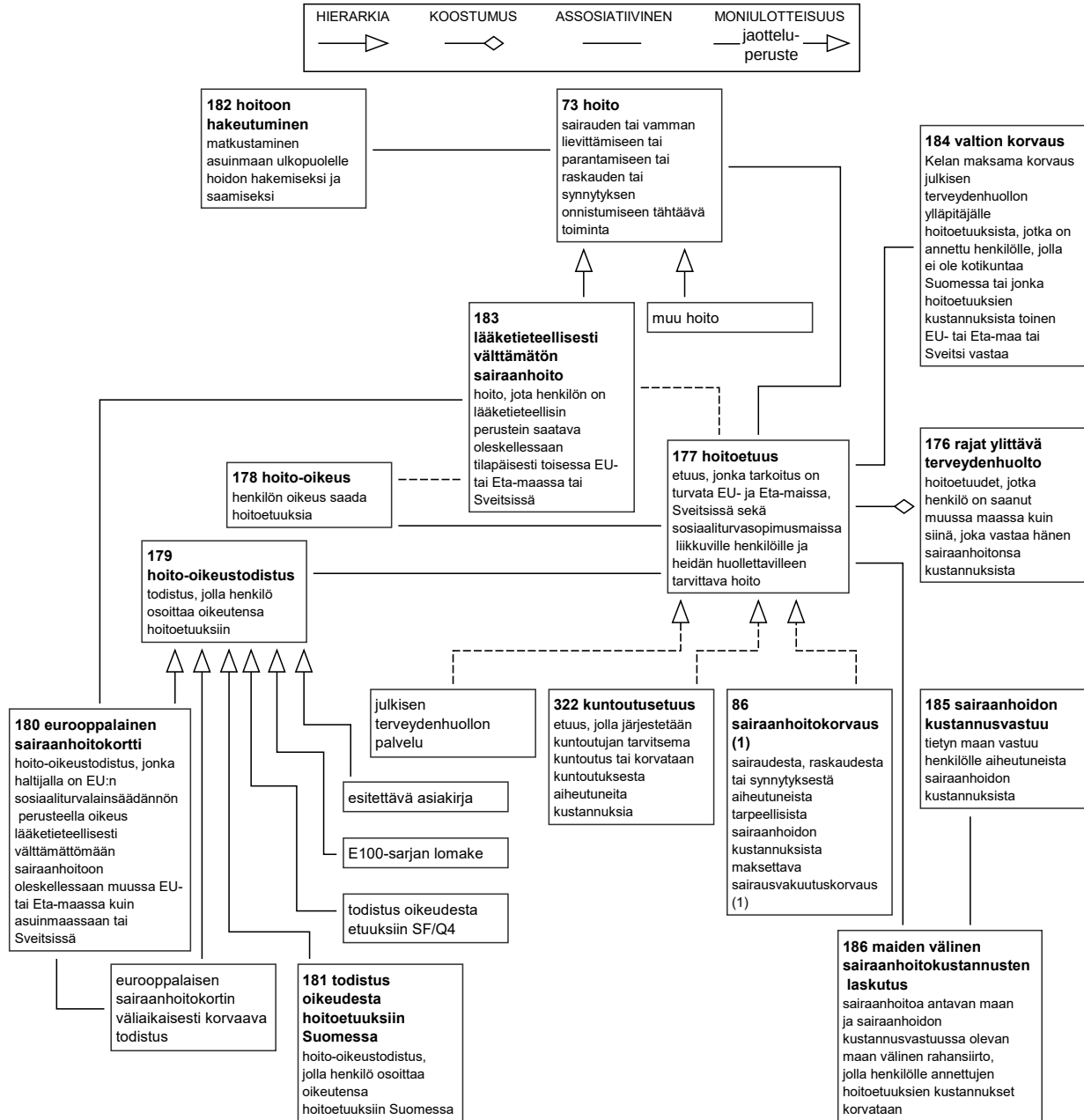
sv fakturering av sjukvårdskostnader mellan länder

sairaanhoitoa antavan maan ja [sairaanhoidon kustannusvastuussa](#) olevan maan välinen rahansiirto, jolla henkilölle annettujen [hoitoetuuksien](#) kustannukset korvataan

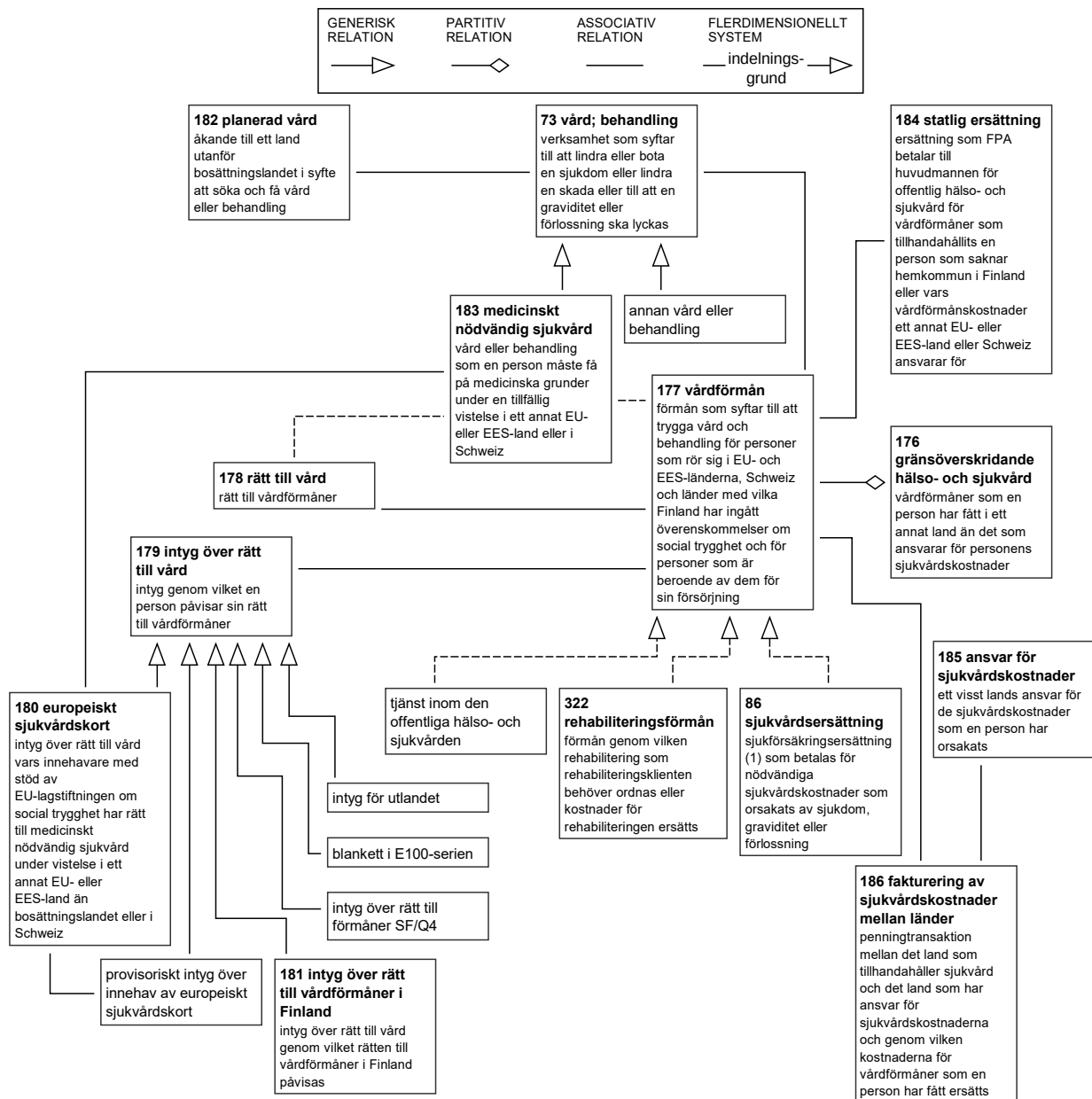
EU-lainsäädännön nojalla hoitoetuuksien kustannusvastuulla olevalla maalla on tietyin edellytyksin velvollisuus korvata kustannukset, jotka ovat aiheutuneet sen sairaanhoidon kustannusvastuulla oleville henkilöille annetuista hoitoetuuksista. Henkilö maksaa itse sairaanhoitoa antavan maan asiakasmaksun. Loput kustannuksista sairaanhoitoa antava maa laskuttaa suoraan toiselta maalta. Maiden välistä sairaanhoidon kustannusten laskutusta koskeva menettely ja sen määräajat on säädelty Euroopan parlamentin ja neuvoston sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamisesta annetussa asetuksessa 883/2004 ja sen täytäntöönpanomenettelystä annetussa asetuksessa 987/2009.

penningtransaktion mellan det land som tillhandahåller sjukvård och det land som har [ansvar för sjukvårdskostnaderna](#) och genom vilken kostnaderna för [vårdförmåner](#) som en person har fått ersätts

Med stöd av EU-lagstiftningen är det land som ansvarar för kostnaderna för vårdförmåner skyldigt att under vissa förutsättningar ersätta kostnaderna för vårdförmåner som har getts till personer vars sjukvård landet ska bekosta. Personen i fråga betalar själv den klientavgift som det land som tillhandahåller sjukvård tar ut. Resten av kostnaderna fakturerar det land som tillhandahåller sjukvård hos det andra landet direkt. Förfarandet för fakturering av sjukvårdskostnader mellan länder och tidsfristerna för det regleras i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 883/2004 om samordning av de sociala trygghetssystemen och i förordning (EG) nr 987/2009 om tillämpningsbestämmelser till den förordningen.

Käsittekaavio 15. Hoitoetus.

Begreppsdiagram 15. Vårdförmån.

5 SAIRAUSVAKUUTUSLAIN MUKAISET PÄIVÄRAHAT DAGPENNINGAR ENLIGT SJUKFÖRSÄKRINGSLAGEN

5.1 Päivärahan saamisen perusteet Grunder för utbetalning av dagpenning

187

sairauspoissaolo; sairausloma

ei: sairausloma

sv sjukfrånvaro; sjukskrivning; sjukledighet

työkyvyttömyydestä tai siihen liittyvistä *tutkimuksista* johtuva poissaolo työstä

arbetsfrånvaro på grund av *arbetsoförmåga* eller *undersökningar* som hänför sig till den

188

<sairauspäiväraha/sjukdagpenning>

sama sairaus

sv samma sjukdom; en och samma sjukdom

sairaus, joka on aiheuttanut aiemman *työkyvyttömyyden* tai joka on ollut mukana aiheuttamassa aiempaa työkyvyttömyyttä viimeksi kuluneen vuoden aikana

Vrt. *uusi sairaus*.

sjukdom som har orsakat eller bidragit till tidigare *arbetsoförmåga* under det senaste året

Jfr *ny sjukdom*.

189

<sairauspäiväraha/sjukdagpenning>

uusi sairaus

sv ny sjukdom

sairaus, joka ei ole aiheuttanut aiempaa *työkyvyttömyyttä* tai joka ei ole ollut mukana aiheuttamassa aiempaa työkyvyttömyyttä viimeksi kuluneen vuoden aikana

Vrt. *sama sairaus*.

sjukdom som inte har vare sig orsakat eller bidragit till tidigare *arbetsoförmåga* under det senaste året

Jfr *samma sjukdom*.

190

tartuntatauti

sv smittsam sjukdom; infektiös sjukdom

tauti, jonka aiheuttavat yksilöstä toiseen siirtyvät pieneliöt, niiden osat tai loiset

Yksilö voi olla myös eläin tai kasvi, ei vain ihminen.

Tartuntataudin perusteella voi saada *tartuntatautietuutta* tai, jos tartuntatauti aiheuttaa *työkyvyttömyyden*, silloin *vakuutettu* voi saada *sairauspäivärahaa*.

sjukdom som orsakas av mikroorganismer, delar av dem eller parasiter som överförs mellan individer

En individ kan vara också ett djur eller en växt, inte bara en människa.

På grund av smittsam sjukdom är det möjligt att beviljas *förmån vid smittsam sjukdom*. Om den smittsamma sjukdomen orsakar *arbetsoförmåga*, kan den *försäkrade* få *sjukdagpenning*.

191

raskaus

sv graviditet; havandeskap *n*

naisen tila hedelmöitymisen ja keskenmenon, raskaudenkeskeytyksen tai *synnytyksen* välillä

tillståndet hos en kvinna mellan befruktning och missfall, avbrytande av havandeskap eller *förlossning*

192

synnytys

sv förlossning; nedkomst

tapahtumasarja, jossa vähintään 22 viikon ikäinen lapsi poistuu kohdusta

händelseförlopp där ett barn som är minst 22 veckor lämnar livmodern

5.2 Päivärahat Dagpenningar

193

ansionmenetyskorvaus

sv ersättning för inkomstbortfall; ersättning för inkomstförlust; ersättning för förlorad arbetsförtjänst; ersättning för förlorad arbetsinkomst

korvaus, jota maksetaan, jos *vakuutettu* on estynyt tekemästä työtään ja on sen vuoksi menettänyt työllään hankkimansa tulot osittain tai kokonaan

Sairausvakuutuslaissa (1224/2004) säädetään lyhytaikaisen *työkyvyttömyyden* sekä *raskauden* ja lapsen hoidon aiheuttamasta ansionmenetyskorvauksesta.

ersättning som betalas om en *försäkrad* är förhindrad att utföra sitt arbete och därför helt eller delvis har gått miste om inkomster som han eller hon förvärvar genom sitt arbete

I sjukförsäkringslagen (1224/2004) föreskrivs det om ersättning för inkomstbortfall till följd av kortvarig *arbetsoförmåga* samt *graviditet* och vård av barn.

<sairausvakuutuslaki/sjukförsäkringslag>

päiväraha; päivärahaetus

sv dagpenning; dagpenningförmån; dagpenningförmån

vakuutetun tulojen perusteella määräytyvä päiväkohtainen *etus*, jota maksetaan pääsääntöisesti *ansionmenetyskorvauksena*

Sairausvakuutuslain (1224/2004) mukaisia päivärahoja ovat *sairauspäiväraha*, *tartuntatauti-päiväraha*, *luovutuspäiväraha*, *erityishoitoraha* ja *vanhempainpäiväraha*. *Kuntoutusraha* on Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain (566/2005) mukainen päiväraha.

Palkansaajan päiväraha määräytyy pääsääntöisesti päivärahaoikeuden alkamista edeltäneenä vuonna toimitetussa verotuksessa todettujen työtulojen perusteella. Yrittäjän päiväraha määräytyy pääsääntöisesti yrittäjän eläkelaisissa (YEL, 1272/2006) tai maatalousyrittäjän eläkelaisissa (MYEL, 1280/2006) vahvistetun työtulon mukaan tai, jos vakuutusta ei ole, yritystoiminnan ansiotulojen perusteella.

Päiväraha maksetaan vakuutetun työnantajalle niiltä päivärahapäiviltä, joilta työnantaja maksaa vakuutetulle palkkaa. Jos vakuutetulla on useampi kuin yksi työnantaja, päiväraha jaetaan työnantajille niiden maksamien palkkojen suhteessa. Jos päiväraha on suurempi kuin päiväraha-ajan palkka, erotus maksetaan vakuutetulle itselleen. Jos päivärahan saaja on yrittäjän eläkeläinen tai maatalousyrittäjän eläkeläinen mukaisesti vakuutettu, päiväraha jaetaan työnantajan ja yrittäjän kesken työnantajan maksaman palkan ja yrittäjän YEL- tai MYEL-vakuutuksen työtulon suhteessa.

förmån som beräknas per dag utifrån en *försäkrads* inkomster och som i regel betalas i form av *ersättning för inkomstbortfall*

Dagpenningar enligt sjukförsäkringslagen (1224/2004) är *sjukdagpenning*, *dagpenning vid smittsam sjukdom*, *donationsdagpenning*, *specialvårdspenning* och *föräldradagpenning*. *Rehabiliteringspenningen* är en dagpenning enligt lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner (566/2005).

Dagpenningen för löntagare fastställs i regel enligt den arbetsinkomst som konstaterats vid beskattningen året innan rätten till dagpenning uppkom. Dagpenningen för företagare bestäms i regel enligt den arbetsinkomst som fastställts i lagen om pension för företagare (FöPL, 1272/2006) eller lagen om pension för lantbruksföretagare (LFöPL, 1280/2006) eller, om ingen försäkring finns, utifrån förvärvsinkomsten av företagsverksamhet.

Dagpenningen betalas till den försäkrades arbetsgivare för de dagpenningdagar för vilka denne betalar lön till den försäkrade. Om den försäkrade har fler än en arbetsgivare fördelas dagpenningen mellan arbetsgivarna i förhållande till de utbetalda lönerna. Om dagpenningen är större än lönen för dagpenningtiden betalas skillnaden till den försäkrade. Om den som får dagpenning är försäkrad enligt lagen om pension för företagare eller lagen om pension för lantbruksföretagare fördelas dagpenningen mellan arbetsgivaren och företagaren i förhållande till den lön som arbetsgivaren betalar och företagarens arbetsinkomst i FöPL- eller LFöPL-försäkringen.

sairauspäiväraha

ei: † sairausvakuutuksen päiväraha

sv sjukdagpenning; sjukpenning

työkyvyttömyyden vuoksi maksettava **päiväraha**, kun **vakuutettu** on kokonaan tai osittain estynyt tekmästä työtään

Sairauspäivärahaa maksetaan, kun vakuutettu on 16–67-vuotias (ikäedellytys), kun vakuutettu on tehnyt omaa työtä tai ansiotyötä kolmen kuukauden aikana ennen työkyvyttömyyden alkamista (työedellytys) ja kun vakuutettu on kykenemätön tekemään **tavallista työtään** tai työtä, joka on siihen läheisesti verrattavaa (työkyvyttömyysedellytys).

Vaikka vakuutetulla olisi oikeus sairauspäivärahaan, sitä ei makseta, jos vakuutettu on suorittamassa tuomittua vankeusrangaistusta rangaistuslaitoksessa lukuun ottamatta sakon muutorangaistusta, pakkolaitoksessa tai varusmiespalveluksessa, varusmiespalvelusta vastaavassa vapaaehtoisessa asepalveluksessa, aseettomana, reserviläisenä tai nostoväkeen kuuluvana Puolustusvoimien palveluksessa tai siviilipalvelusmiehenä siviilipalvelulaitoksessa.

Saadakseen sairauspäivärahaa hakijan on esitettävä **lääkärintodistus**, **lääkärintlausunto** tai vastaava selvitys.

Sairauspäiväraha on tarkoitettu korvaamaan lyhytaikaista tai tilapäistä sairaudesta johtuvaa ansionmenetystä, ks. **sairauspäivärahan enimmäisaika**.

dagpenning som betalas på grund av **arbetsoförmåga** när en **försäkrad** är helt eller delvis förhindrad att utföra sitt arbete

Sjukdagpenning betalas när den försäkrade är 16–67 år (åldersvillkor), har arbetat för egen räkning eller förvärvsarbetat under tre månader före arbetsoförmågans inträde (arbetsvillkor) och är oförmögen att utföra sitt **vanliga arbete** eller därmed nära jämförbart arbete (villkor gällande arbetsoförmåga).

Även om den försäkrade har rätt till sjukdagpenning betalas sådan inte, om den försäkrade avtjänar ådömt fängelsestraff på straffanstalt med undantag av förvandlingsstraff för böter, är internerad i tvångsinrättning, fullgör beväringstjänst eller frivillig militärtjänst som motsvarar beväringstjänst eller fullgör vapenfri tjänst, är reservist eller lantvärnsman i försvarsmaktens tjänst eller är civiltjänstgörare vid civiltjänstgöringsinrättning.

För att den sökande ska kunna få sjukdagpenning ska han eller hon lämna in **läkarintyg**, **läkarutlåtande** eller motsvarande utredning.

Sjukdagpenningen är avsedd att kompensera inkomstbortfall till följd av kortvarig eller tillfällig sjukdom, se **maximitid för sjukdagpenning**.

196

osasairauspäiväraha

sv partiell sjukdagpenning

sairauspäiväraha, jota maksetaan **vakuutetulle**, joka on osa-aikaisesti töissä ja osa-aikaisesti poissa töistä sairauden takia

Osasairauspäiväraha on tarkoitettu tukemaan työkyvyttömän vakuutetun pysymistä työelämässä ja paluuta kokoaikaiseen työhön. Osasairauspäivärahoikeuden edellytyksenä on, että vakuutettu pystyy terveyttään ja toipumistaan vaarantamatta hoitamaan osan työtehtävistään. Lisäksi edellytetään, että vakuutettu on ollut kokoaikaisessa työssä ja että hän on sopinut työnsä tekemisestä osa-aikaisesti siten, että työaika vähentyy vähintään 40 prosenttia ja enintään 60 prosenttia aiemmasta.

Osasairauspäivärahaa saadakseen vakuutetun täytyy esittää työterveyslääkärin tai vakuutetun työolosuhteet tunnevan muun lääkärin antama **lääkärinlausunto**.

Osasairauspäivärahaa maksetaan enintään 72 **arkipäivältä**.

sjukdagpenning till en **försäkrad** som på grund av sjukdom arbetar på deltid och är sjukskriven på deltid

Den partiella sjukdagpenningen är avsedd att stödja försäkrade som är arbetsoförmögna att stanna kvar i arbetslivet och återgå till heltidsarbete. Rätten till partiell sjukdagpenning förutsätter att den försäkrade kan sköta en del av sina arbetsuppgifter utan att hälsan eller tillfrisknandet äventyras. Dessutom förutsätts det att den försäkrades arbetstid har motsvarat heltidsarbete och att han eller hon har kommit överens om att utföra sitt arbete på deltid så att arbetstiden minskar med minst 40 och högst 60 procent av vad de varit.

För att den försäkrade ska kunna få partiell sjukdagpenning måste han eller hon lämna in ett **läkarutlåtande** som en företagsläkare eller någon annan läkare som känner till den försäkrades arbetsförhållanden har utfärdat.

Partiell sjukdagpenning betalas för högst 72 **vardagar**.

197

tartuntatautipäiväraha

sv dagpenning vid smittsam sjukdom

tartuntataudin leviämisen estämiseksi maksettava **päiväraha**, kun työkykyinen **vakuutettu** on tämän takia estynyt tekemästä työtään

Tartuntatautipäivärahaan on oikeus henkilöllä, joka tartuntataudin leviämisen estämiseksi on määrätty olemaan poissa ansiotyöstään, eristettäväksi tai karanteeniin. Alle 16-vuotiaan lapsen huoltajalla on myös oikeus tartuntatautipäivärahaan, jos lapsi on tartuntataudin leviämisen estämiseksi määrätty pidettäväksi kotona ja huoltaja tämän vuoksi on estynyt tekemästä työtään.

Jos tartuntatauti aiheuttaa **työkyvyttömyyden**, tältä ajalta voidaan myöntää **sairauspäivärahaa**.

Tartuntatautipäivärahan määrä lasketaan soveltuvien osien kuten sairauspäiväraha. Jos tartuntatautipäiväraha on pienempi kuin todellinen ansionmenetyks, päivärahan lisäksi vakuutetulle maksetaan palkan ja päivärahan erotus, ks. **tartuntatautietuus**.

Tartuntatautipäivärahaa maksetaan kaikilta **arkipäiviltä** eikä siinä ole **omavastuuaikaa**.

dagpenning som betalas för förhindrande av spridning av en **smittsam sjukdom**, när en arbetsför **försäkrad** av denna orsak är förhindrad att utföra sitt arbete

Rätt till dagpenning vid smittsam sjukdom har den som för förhindrande av spridning av en smittsam sjukdom har förordnats att utebli från sitt förvärvsarbete eller att hållas isolerad eller i karantän. Rätt till dagpenning vid smittsam sjukdom har också en vårdnadshavare för ett barn under 16 år, om barnet ska hållas hemma för förhindrande av spridning av en smittsam sjukdom och vårdnadshavaren av den anledningen är förhindrad att arbeta.

Om den smittsamma sjukdomen orsakar **arbetsoförmåga**, kan **sjukdagpenning** beviljas för den tiden.

Dagpenningen vid smittsam sjukdom beräknas i tillämpliga delar på samma sätt som sjukdagpenningen. Om dagpenningen vid smittsam sjukdom är mindre än det faktiska inkomstbortfallet, betalas till den försäkrade utöver dagpenning också skillnaden mellan lönen och dagpenningen, se **förmån vid smittsam sjukdom**.

Dagpenning vid smittsam sjukdom betalas för samtliga **vardagar**, och ingen **karenstid (1)** förekommer i samband med den.

198

tartuntatautietuus

sv förman vid smittsam sjukdom

tartuntatautipäivärahasta ja sen lisäksi maksettavasta *ansionmenetyskorvauksesta* koostuva *etuus*

Jos henkilö on jouduttu eristämään hänen kieltäytyttyään alistumasta muihin *tartuntataudin* leviämisen estämiseksi tarpeellisiin toimenpiteisiin, hänelle ei suoriteta ansionmenetyskorvausta.

förmån som består av *dagpenning vid smittsam sjukdom* och av *ersättning för inkomstbortfall* som betalas utöver den

Om någon isolerats efter att ha vägrat underkasta sig andra åtgärder som är nödvändiga för att förhindra att en *smittsam sjukdom* sprids, betalas inte ersättning för inkomstbortfall.

199

luovutuspäiväraha

sv donationsdagpenning

elimen, kudoksen tai solujen luovuttamisen vuoksi maksettava *päiväraha*, kun *vakuutettu* on tämän vuoksi estynyt tekemästä työtään ja hänelle on aiheutunut ansionmenetystä

Luovutuspäivärahaa voi saada silloin, kun elimiä, kudosta tai soluja luovutetaan elintärkeän siirron tarpeen perusteella.

Luovutuspäivärahan määrä lasketaan samoin kuin *sairauspäiväraha*. Luovutuspäivärahaa voidaan maksaa toimenpiteen sekä siihen liittyvien välttämättömien *tutkimusten* aiheuttaman *työkyvyttömyyden* ajalta.

Luovutuspäivärahaa maksetaan kaikilta *arkipäiviltä* eikä siinä ole *omavastuuaikaa*.

dagpenning som betalas på grund av donation av organ, vävnader eller celler, när en *försäkrad* på grund av detta är förhindrad att utföra sitt arbete och orsakar inkomstbortfall

Donationsdagpenning kan fås när organ, vävnader eller celler doneras för ett livsviktigt transplantationsbehov.

Donationsdagpenningen beräknas på samma sätt som *sjukdagpenning*. Donationsdagpenning kan betalas för den tid då den försäkrade är arbetsoförmögen på grund av ingreppet samt anknytande nödvändiga *undersökningar*.

Donationsdagpenning betalas för samtliga *vardagar*, och ingen *karenstid (1)* förekommer i samband med den.

200

erityishoitoraha

sv specialvårdspenning

päiväraha, jota maksetaan, kun *vakuutettu* osallistuu alle 16-vuotiaan lapsensa sairaudesta tai vammasta johtuvaan *hoitoon* tai *kuntoutukseen* ja on tämän vuoksi lyhytaikaisesti tai tilapäisesti estynyt tekemästä työtään

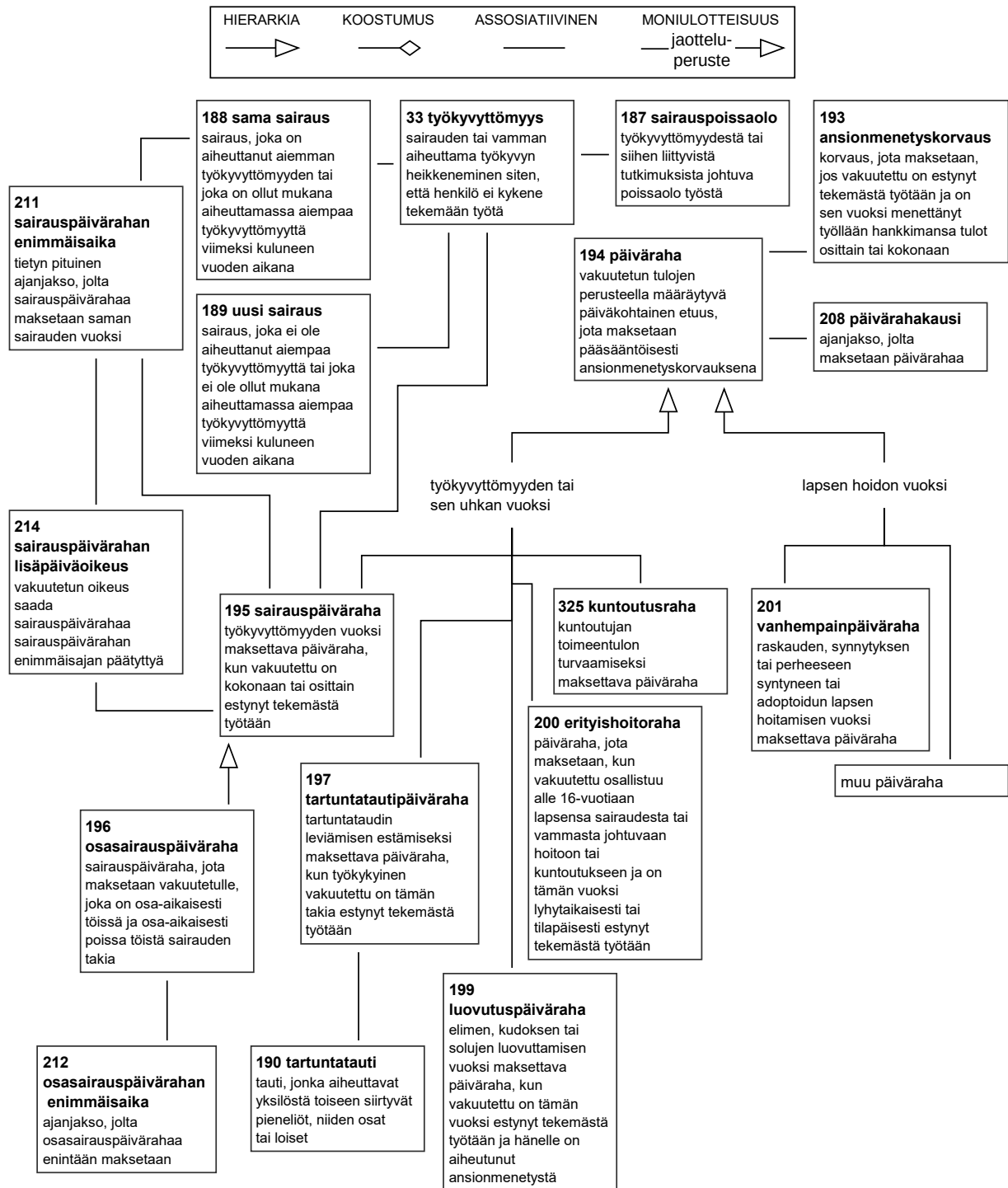
Erytyishoitorahaa voi saada myös avio- tai avopuolison lapsen sekä adoptio- tai kasvattilapsen sairauden hoitoon tai kuntoutukseen osallistumisen vuoksi.

Erytyishoitoraha on tarkoitettu mahdollistamaan vanhemman osallistuminen lapsen hoitoon silloin, kun lapsella on hoidollisesti vaativa tai nopeasti kehittyvä sairaus ja kun lasta hoidetaan erikoissairaanhoidon tasoissa yksikössä, ja tähän liittyvään kotihoitoon.

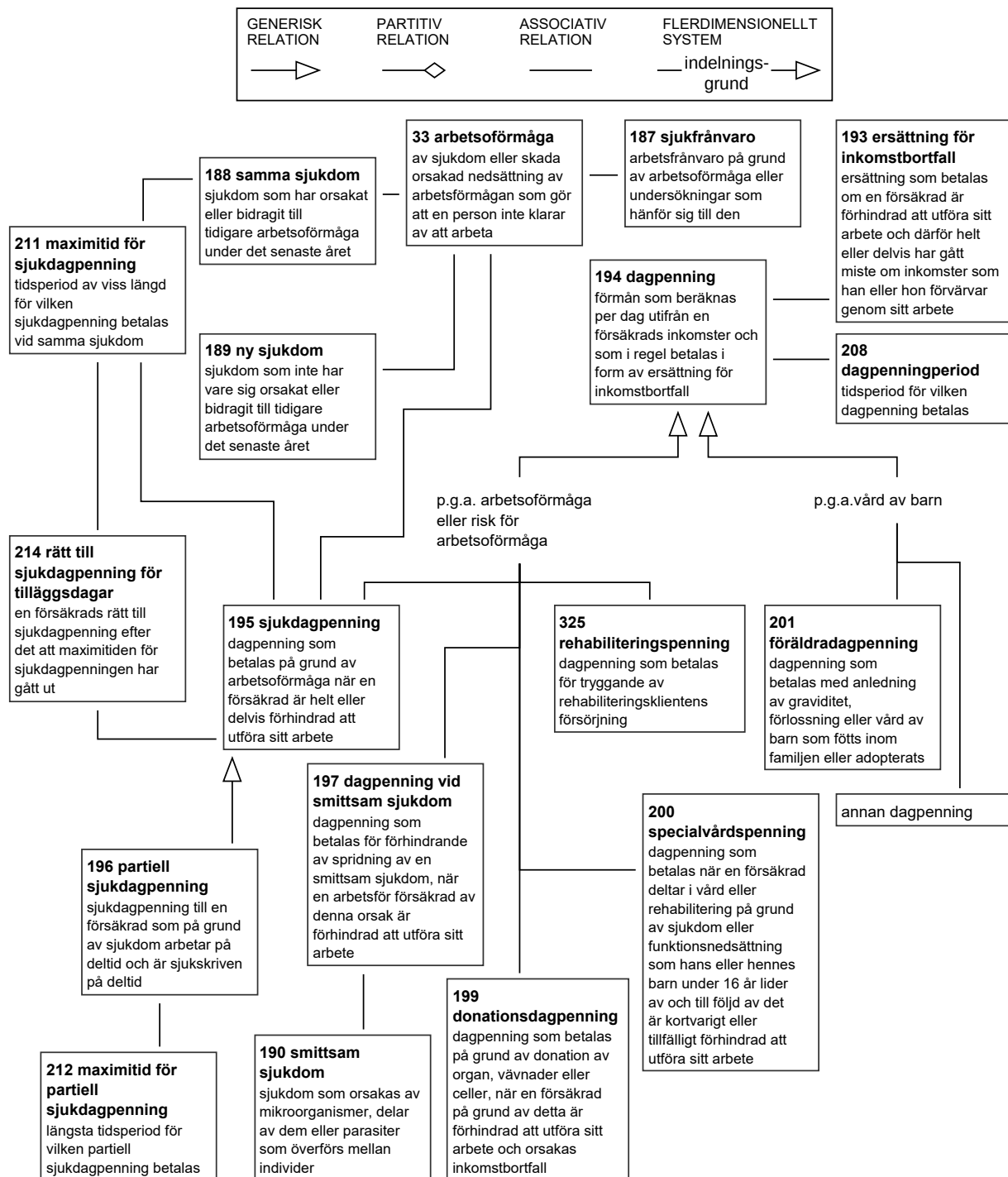
dagpenning som betalas när en *försäkrad* deltar i *vård* eller *rehabilitering* på grund av sjukdom eller funktionsnedsättning som hans eller hennes barn under 16 år lider av och till följd av det är kortvarigt eller tillfälligt förhindrad att utföra sitt arbete

Specialvårdspenning kan fås också för deltagande i vård eller rehabilitering av makens eller sambons barn samt av adoptiv- eller fosterbarn.

Specialvårdspenningen är avsedd att möjliggöra för föräldrar att delta i vården av barn som lider av en krävande eller snabbt avancerande sjukdom och vårdas vid en enhet på nivån för specialiserad sjukvård och i hemvård som är anknuten till sådan vård.

Käsitekaavio 16. Päivärahat.

Begreppsdiagram 16. Dagpenningar.

201

vanhempainpäiväraha

ei: vanhempainraha (2)

sv föräldradagpenning
inte: föräldrapenning (2)

raskauden, synnytyksen tai perheeseen syntyneen tai adoptoidun lapsen hoitamisen vuoksi maksettava **päiväraha**

Vanhempainpäiväraha on **perhe-etuus**. Vanhempainpäivärahoja ovat **erityisäitiys-**, **äitiys-**, **isyys-** ja **vanhempainraha (1)**.

Vakuutetulla on oikeus vanhempainpäivärahaan, jos hän on asunut Suomessa vähintään 180 päivää välittömästi ennen laskettua synnytysaikaa tai ennen adoptiolapsen hoitoon ottamista. Suomessa asumiseen voidaan rinnastaa vakuutusaika toisessa Euroopan unionin jäsenvaltiossa tai sellaisessa valtiossa, jossa sovelletaan yhteisön lainsäädäntöä. Isällä ja adoptioisällä voi olla oikeus vanhempainrahaan (1) ja isyysrahaan, vaikka äidillä ei olisi vanhempainpäiväraha-oikeutta asumisedellytyksen puuttumisen vuoksi.

dagpenning som betalas med anledning av **graviditet, förlossning** eller vård av barn som fötts inom familjen eller adopterats

Föräldradagpenningen är en **familjeförmån**. Föräldradagpenningar är **särskild moderskapspenning, moderskapspenning, faderskapspenning** och **föräldrapenning (1)**.

En **försäkrad** som har varit bosatt i Finland minst 180 dagar omedelbart före den beräknade tidpunkten för nedkomsten eller före adoptionen har rätt till föräldradagpenning. Med boende i Finland jämföras tiden såsom försäkrad i en annan medlemsstat i Europeiska unionen eller i en stat där gemenskapsrätten tillämpas. En far och adoptivfar har rätt till föräldrapenning (1) och faderskapspenning även om modern inte har rätt till föräldradagpenning på grund av att boendevillkoret inte har uppfyllts.

202

erityisäitiysraha

sv särskild moderskapspenning

vanhempainpäiväraha, jota maksetaan, jos raskaana olevan **vakuutetun** työtehtäviin tai työoloihin liittyvä vaaratekijä vaarantaa vakuutetun tai sikiön terveyden ja vakuutettu on tämän vuoksi estynyt tekevästä työstään

Vaaratekijöitä ovat kemialliset aineet, säteily ja tarttuvat taudit.

Ennen erityisäitiysrahan myöntämistä on selvitettävä, voidaanko vaaratekijä poistaa tai vakuutetulle järjestää muuta työtä. Erityisäitiysraha on **ansionmenetyskorvausta** työkykyiselle työntekijälle.

Erityisäitiysrahaa maksetaan enintään siihen saakka, kun vakuutetun oikeus **äitiysrahaan** alkaa.

föräldradagpenning som betalas till en gravid **försäkrad** om en riskfaktor i hennes arbetsuppgifter eller arbetsförhållanden äventyrar hennes eller fostrets hälsa och hon därför är förhindrad att utföra sitt arbete

Kemiska ämnen, strålning och smittsamma sjukdomar utgör riskfaktorer.

Innan särskild moderskapspenning beviljas ska det redas ut om riskfaktorn kan elimineras eller om annat arbete kan ordnas för den försäkrade. Den särskilda moderskapspenningen utgör **ersättning för inkomstbortfall** som drabbar en arbetsför arbetstagare.

Särskild moderskapspenning betalas högst tills den försäkrades rätt till **moderskapspenning** uppkommer.

203

äitiysraha

mieluummin kuin: äitiyspäiväraha

sv moderskapspenning

äidille tai hänen työnantajalleen maksettava *vanhempainpäiväraha*

Oikeus äitiysrahaan on silloin, kun *raskaus* on kestänyt vähintään 154 päivää. Oikeutta äitiysrahaan ei kuitenkaan ole, jos raskaus on keskeytetty.

Äitiysrahakauden pituus on 105 *arkipäivää*. Oikeus äitiysrahaan alkaa aikaisintaan 50 arkipäivää ja viimeistään 30 arkipäivää ennen laskettua synnytysaikaa. Jos raskaus on päättynyt aikaisemmin kuin 30 arkipäivää ennen laskettua synnytysaikaa, oikeus äitiysrahaan alkaa raskauden päättymistä seuraavana arkipäivänä ja päättyy, kun äitiysrahaa on maksettu 105 arkipäivältä.

Äitiysrahan maksaminen varhennettuna (31–50 arkipäivää ennen laskettua synnytysaikaa) edellyttää, että äiti ei ole työssä tuona aikana. Muun kuin varhennetun äitiysrahan maksaminen ei edellytä äidin työstä poissaoloa. Jos äiti on työssä äitiysrahakaudella, äitiysraha maksetaan vähimmäismääräisenä.

föräldradagpenning som betalas till modern eller till hennes arbetsgivare

Rätt till moderskapspenning föreligger när *graviditeten* har varat i minst 154 dagar. Rätt till moderskapspenning föreligger dock inte om graviditeten har avbrutits.

Moderskapspenning betalas för 105 *vardagar*. Rätten till moderskapspenning uppkommer tidigast 50 och senast 30 vardagar före den beräknade tidpunkten för nedkomsten. Har graviditeten upphört tidigare än 30 vardagar före den beräknade tidpunkten för nedkomsten, uppkommer rätten till moderskapspenning den första vardagen efter det att graviditeten upphörde och upphör när moderskapspenning har betalats för 105 vardagar.

Utbetalning av förtida moderskapspenning för 31–50 vardagar före den beräknade tidpunkten för nedkomsten förutsätter att modern inte är i arbete under denna tid. Utbetalning av annan än förtida moderskapspenning förutsätter inte att modern är frånvarande från arbetet. Om modern arbetar under moderskapspenningperioden betalas moderskapspenningen till minimibelopp.

204

isyysraha

mieluummin kuin: isyyispäiväraha

sv faderskapspenning

isälle tai hänen työnantajalleen maksettava *vanhempainpäiväraha*

Oikeus isyyssrahaan on isällä, joka osallistuu lapsen hoitoon, on poissa töistä ja on lapsen äidin kanssa avioliitossa tai asuu hänen kanssaan samassa taloudessa.

Isyyssrahaa koskeva lainmuutos (laki sairausvakuutuslain muuttamisesta 903/2012) tuli voimaan 1.1.2013, joten isyyssrahakauden pituus vaihtelee sen mukaan, koska vanhempainpäiväraha-kausi on alkanut. Jos vanhempainpäivärahakausi saman lapsen perusteella, josta isyyssrahaa haetaan, on alkanut ennen 1.1.2013, isyyssrahakauden pituus on yhteensä enintään 18 *arkipäivää*, ja isyyssrahapäivät saa pitää haluamanaan ajankohtana äitiys- ja vanhempainrahakauden aikana. Isyyssrahaa maksetaan myös *isäkuukauden* aikana.

Jos vanhempainpäivärahakausi saman lapsen perusteella, josta isyyssrahaa haetaan, on alkanut 1.1.2013 tai sen jälkeen, isyyssrahaa maksetaan yhteensä enintään 54 arkipäivältä siten, että äitiys- ja vanhempainrahakaudella isyyssrahaa maksetaan yhteensä enintään 18 arkipäivältä. Äitiys- ja vanhempainrahakauden ulkopuolella maksettava isyyssraha voidaan jakaa enintään kahteen jaksoon. Oikeus isyyssrahaan jatkuu, kunnes lapsi täyttää kaksi vuotta tai adoptiolapsen hoitoon ottamisesta on kulunut kaksi vuotta. Tällöin ei ole oikeutta isäkuukauteen.

föräldradagpenning som betalas till fadern eller till hans arbetsgivare

Rätt till faderskapspenning har en far som deltar i vården av ett barn, är frånvarande från arbetet och gift med barnets mor eller lever i gemensamt hushåll med henne.

En lagändring om faderskapspenningen (lag om ändring av sjukförsäkringslagen 903/2012) som trädde i kraft 1.1.2013 innebär att faderskapspenningperiodens längd varierar enligt när föräldradagpenningperioden har börjat. Om en föräldradagpenningperiod som hänför sig till samma barn som faderskapspenningen söks för har börjat före 1.1.2013, är faderskapspenningperioden sammanlagt högst 18 *vardagar* och faderskapspenningdagarna kan då tas ut vid önskad tidpunkt under moderskaps- och föräldrapenningperioden. Faderskapspenning betalas också under *pappamånaden*.

Om en föräldradagpenningperiod som hänför sig till samma barn som faderskapspenningen söks för har börjat 1.1.2013 eller senare, betalas faderskapspenningen för sammanlagt högst 54 vardagar så att den betalas för sammanlagt högst 18 vardagar under moderskaps- och föräldrapenningperioden. Faderskapspenning som betalas utanför moderskaps- och föräldrapenningperioden kan delas upp på högst två perioder. Rätten till faderskapspenning gäller tills barnet har fyllt två år eller tills det gått två år sedan ett adoptivbarn togs i vård. Då har fadern inte rätt till pappamånad.

205

vanhempainraha (1)

sv föräldrapenning (1)

äitiysrahan maksukauden jälkeen maksettava *vanhempainpäiväraha*

Vanhempainrahaa maksetaan sopimuksen mukaan joko äidille tai isälle tai jommankumman työnantajalle, mutta ei pääsääntöisesti samalta ajalta molemmille (vrt. *osittainen vanhempainraha*). Sitä maksetaan yhden lapsen syntymän perusteella 158 *arkipäivältä*. Jos lapsia on syntynyt samalla kertaa useampia, vanhempainrahakautta pidennetään 60 arkipäivällä kutakin lasta kohti toisesta lapsesta alkaen. Pidennysjakson voi käyttää osittain tai kokonaan äitiys- tai vanhempainrahakauden aikana tai vanhempainrahakauden jatkoksi. Keskoslapsen vanhempainrahakautta pidennetään niin monella arkipäivällä kuin äitiysraha aikaistui. Vanhempainrahaa maksetaan myös alle seitsenvuotiaana adoptoidun lapsen adoptiovanhemmille. Adoptiovanhemman vanhempainrahaa maksetaan vähintään 200 arkipäivältä.

Jos vanhempainrahaa saava vanhempi on työssä vanhempainrahakaudella, vanhempainraha maksetaan vähimmäismääräisenä. Adoptiovanhemmilta edellytetään kuitenkin aina työstä pois-saoloa.

föräldradagpenning som betalas efter perioden för utbetalning av *moderskapspenning*

Föräldrapenning betalas enligt överenskommelse till modern eller fadern eller till någon deras arbetsgivare, men i regel inte till båda för en och samma tid (jfr *partiell föräldrapenning*). Den betalas för 158 *vardagar*, när ett barn har fötts. Om flera barn har fötts på samma gång förlängs föräldrapenningperioden med 60 vardagar för varje barn utöver ett. De extra dagarna får utnyttjas helt eller delvis parallellt med moderskaps- eller föräldrapenningperioden eller som en direkt förlängning av föräldrapenningperioden. Om barnet föds för tidigt förlängs föräldrapenningperioden med lika många vardagar som moderskapspenningen har tidigare lagts. Föräldrapenning betalas också till adoptivföräldrarna till barn som varit under sju år när de adopterats. Föräldrapenningperioden för adoptivföräldrar är minst 200 vardagar.

Om den förälder som får föräldrapenning arbetar under föräldrapenningperioden betalas föräldrapenningen till minimibelopp. För adoptivföräldrars del krävs däremot alltid frånvaro från arbetet.

206

osittainen vanhempainraha

sv partiell föräldrapenning

vanhempainraha (1), jota maksetaan samanaikaisesti osittain äidille ja osittain isälle

Osittaisen vanhempainrahan maksamisen edellytyksenä on, että lapsen äiti ja isä ovat kumpikin sopineet työnantajansa kanssa osa-aikatyöstä vanhempainrahakaudella siten, että kummankin työaika ja palkka on vähintään 40 ja enintään 60 prosenttia alalla sovellettavasta kokoaikaisen työntekijän enimmäistyöajasta ja kokoaikatyön palkasta. Sopimus osa-aikatyöstä on tehtävä kerrallaan vähintään kahden kuukauden ajaksi. Yrittäjän oikeus osittaiseen vanhempainrahaan edellyttää, että omassa yrityksessä tehty työ vähenee vähintään 40 ja enintään 60 prosenttia aiemmasta vähintään kahden kuukauden ajaksi.

föräldrapenning (1) som betalas samtidigt dels till modern, dels till fadern

Utbetalningen av partiell föräldrapenning förutsätter att barnets mor och far vardera har kommit överens med respektive arbetsgivare om deltidsarbete under föräldrapenningperioden så att bägges arbetstid och lön är minst 40 och högst 60 procent av den maximala arbetstid för heltidsanställda och av den lön för heltidsarbete som tillämpas inom branschen. Avtal om deltidsarbete ska ingås för minst två månader i sänder. För att företagare ska ha rätt till partiell föräldrapenning krävs att det arbete som utförs i det egna företaget minskar med minst 40 och högst 60 procent för en tid om minst två månader.

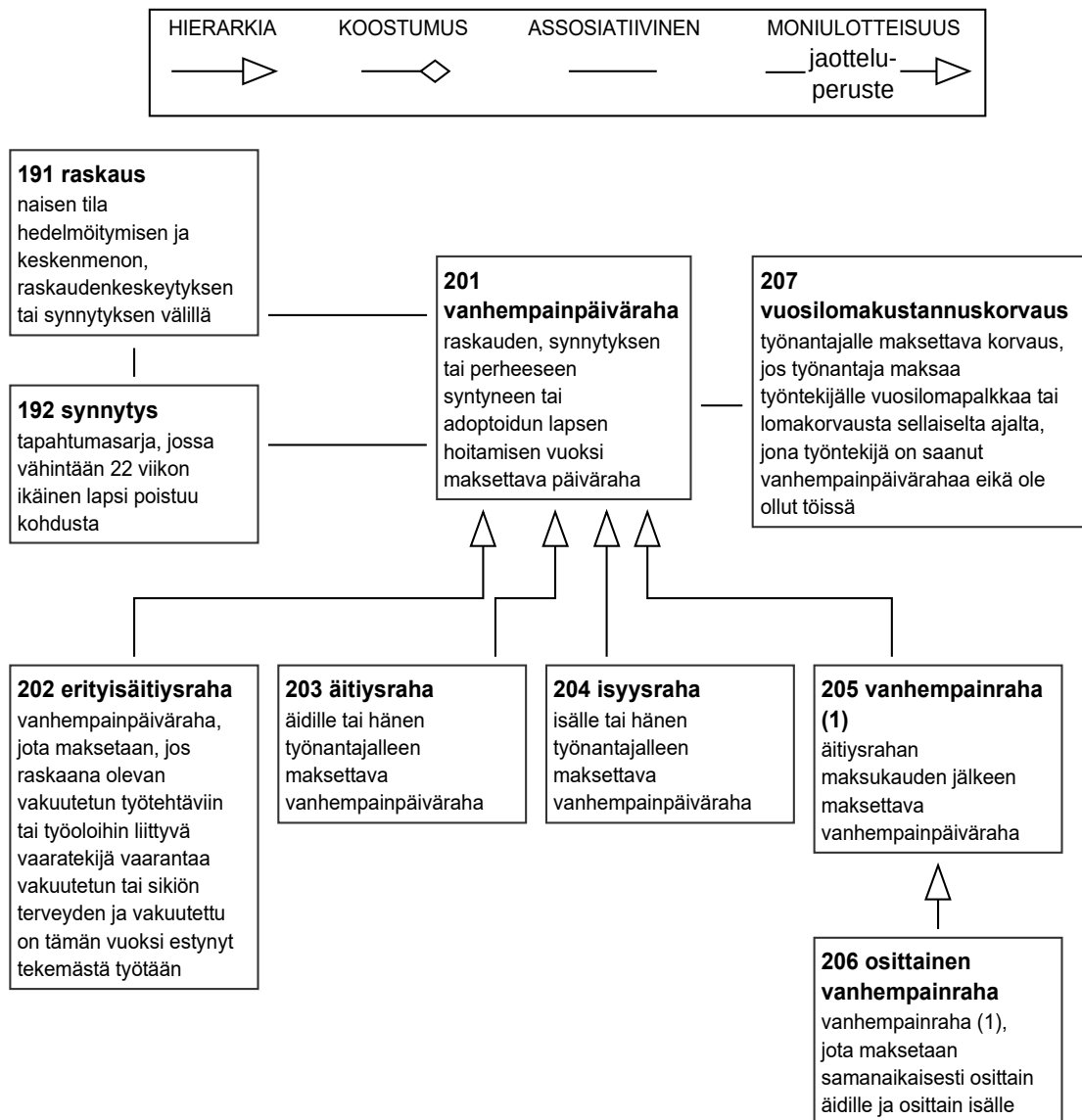
207

vuosilomakustannuskorvaus

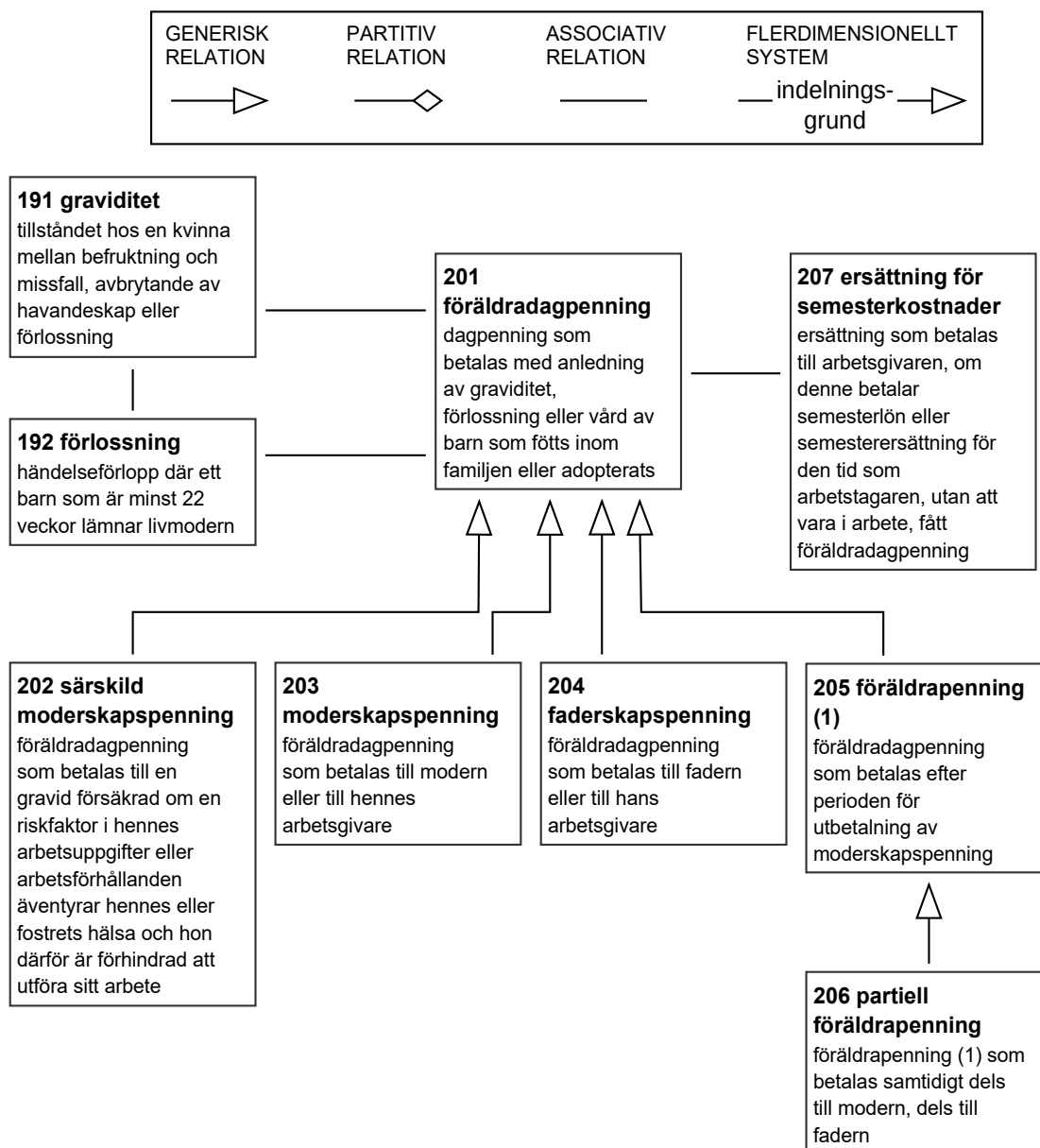
sv ersättning för semesterkostnader

työnantajalle maksettava korvaus, jos työnantaja maksaa työntekijälle vuosilomapalkkaa tai loma-korvausta sellaiselta ajalta, jona työntekijä on saanut *vanhempainpäivärahaa* eikä ole ollut töissä

ersättning som betalas till arbetsgivaren, om denne betalar semesterlön eller semesterersättning för den tid som arbetstagaren, utan att vara i arbete, fått *föräldradagpenning*

Käsitekaavio 17. Vanhempainpäivärahat.

Begreppsdiagram 17. Föräldradagpenningar.

5.3 Päivärahoihin liittyvät ajanjaksot Tidsperioder i samband med dagpenningar

208

päivärahakausi

sv dagpenningperiod; dagpenningsperiod

ajanjakso, jolta maksetaan *päivärahaa*

Päivärahakausia ovat esimerkiksi sairauspäiväraha-, kuntoutusraha-, erityishoitoraha- ja vanhempainpäivärahakausi.

tidsperiod för vilken *dagpenning* betalas

Till exempel sjukdagpenning-, rehabiliteringspenning-, specialvårdspenning- och föräldradagpenningperioden är dagpenningperioder.

209

(vanhentunut/föräldrat)

isäkuukausi; isyyskuukausi

sv pappamånad

päivärahakausi, jonka aikana isälle maksettiin **vanhempainrahaa (1)** ja ylimääräistä **isyysrahaa**, kun isä käytti oikeuttaan vanhempainrahaan (1) tietyltä määrältä vanhempainrahakauden viimeisiä **arkipäiviä**

Isäkuukauden aikaisen vanhempainrahan (1) ja isyysrahan maksun edellytyksenä oli, että isä osallistui lapsen hoitoon. Isän oli käytettävä vanhempainrahakaudesta vähintään 12 viimeistä arkipäivää, jolloin hän sai 1–24 ylimääräistä isyysrahopäivää. Isän tuli pitää isäkuukausi ennen kuin oli kulunut 180 kalenteripäivää vanhempainrahan (1) viimeisestä maksupäivästä, ja se oli pidettävä yhtäjaksoisesti.

Laki sairausvakuutuslain muuttamisesta (903/2012) tuli voimaan 1.1.2013 ja sen myötä isäkuukausi poistui. Isäkuukautta koskevia säännöksiä sovellettiin perheisiin, joissa vanhempainpäivärahakausi oli alkanut ennen lain voimaantuloa.

dagpenningperiod under vilken fadern betalades **föräldrapenning (1)** och extra **faderskapspenning**, när han utnyttjade sin rätt till föräldrapenning (1) under ett visst antal av de sista **vardagarna** under föräldrapenningperioden

Utbetalningen av föräldrapenning och faderskapspenning för pappamånaden förutsatte att fadern deltog i vården av barnet. Fadern skulle använda åtminstone de 12 sista vardagarna under föräldrapenningperioden, varvid han fick 1–24 extra faderskapspenningdagar. Fadern skulle ta ut pappamånaden inom 180 kalenderdagar från den sista dagen för utbetalning av föräldrapenning (1), och den skulle vara sammanhängande.

Genom en lag om ändring av sjukförsäkringslagen (903/2012) som trädde i kraft 1.1.2013 slopades pappamånaden. Bestämmelserna om pappamånaden tillämpades på familjer där föräldradagpenningperioden hade börjat innan lagen trädde i kraft.

210

arkipäivä

sv vardag

muu kuin pyhä- tai juhlapäivä

Lauantai on siis arkipäivä. Yleiskielessä arkipäivällä tarkoitetaan yleensä viikonpäiviä maanantaista perjantaihin, muttei lauantaita ja sunnuntaita. Myös aatot, kuten juhannusaatto, ovat arkipäiviä, elleivät ne osu sunnuntaille.

Sairausvakuutuslain (1224/2004) mukaisia **päivärahoja** maksetaan arkipäiviltä.

dag som är varken helg- eller högtidsdag

Lördagar är alltså vardagar. I allmänspråket avser ordet vardag vanligen veckodagarna måndag till och med fredag, men inte lördag och söndag. Också dagar före en helg- eller högtidsdag, t.ex. midsommarafton, är vardagar om de inte infaller på en söndag.

De **dagpenningar** som avses i sjukförsäkringslagen (1224/2004) betalas för vardagar.

211

sairauspäivärahan enimmäisaika

ei: † sairauspäivärahan enimmäissuoritus aika

sv maximitid för sjukdagpenning

tietyn pituinen ajanjakso, jolta *sairauspäivärahaa* maksetaan *saman sairauden* vuoksi

Sairauspäivärahan enimmäisaika täyttyy sen kalenterikuukauden lopussa, jota seuraavan kuukauden aikana sairauspäivärahapäivien määrä nousisi 300 *arkipäivään*.

Sairauspäivärahan enimmäisaikaan lasketaan kaikki sairauspäivärahapäivät *työkyvyttömyyden* alkamisesta välittömästi edeltäneeltä kahdelta vuodelta. Jos *vakuutettu* on ollut välillä yhtäjaksoisesti työkykyinen 12 kuukauden ajan, tätä edeltäneitä sairauspäivärahapäiviä ei oteta huomioon enimmäisaikaa laskettaessa. Sairauspäivärahan enimmäisaikaan lasketaan myös päivät, joilta vähimmäismääräistä sairauspäivärahaa saavalla ei ole ollut oikeutta päivärahaan (55 päivää).

Vakuutetulla on oikeus sairauspäivärahaan enimmäisajan täyttymisestä huolimatta, jos hän tulee työkyvyttömäksi *uuden sairauden* takia.

Työkyvyttömyyseläkettä haettaessa eläkkeenhakijalle on määriteltävä sairauspäivärahan laskennallinen enimmäisaika, jos hakijalla ei ole oikeutta sairauspäivärahaan tai hän ei ole hakenut sairauspäivärahaa. Sairauspäivärahan laskennallista enimmäisaikaa ei kuitenkaan määritellä silloin, kun hakijalle on myönnetty työeläkelakien mukainen työkyvyttömyyseläke. Työkyvyttömyyseläke voi alkaa vasta laskennallisen enimmäisajan jälkeen, paitsi jos hakijalle on myönnetty *työeläke*, jolloin kansaneläkelain (568/2007) mukainen työkyvyttömyyseläke voi alkaa samasta ajankohdasta.

tidsperiod av viss längd för vilken *sjukdagpenning* betalas vid *samma sjukdom*

Maximitiden för sjukdagpenningen går ut vid utgången av kalendermånaden före den månad då antalet sjukdagpenningdagar skulle uppgå till 300 *vardagar*.

I maximitiden för sjukdagpenningen inräknas alla sjukdagpenningdagar under två års tid omedelbart före *arbetsoförmågan*. Om den *försäkrade* däremellan varit arbetsför i 12 månader utan avbrott, beaktas inte sjukdagpenningdagar före denna tid när maximitiden räknas ut. I maximitiden för sjukdagpenningen inräknas också de dagar för vilka den som får sjukdagpenningens minimibelopp inte har haft rätt till dagpenning (55 dagar).

En försäkrad har rätt till sjukdagpenning oavsett att maximitiden har gått ut, om han eller hon blir arbetsoförmögen till följd av en *ny sjukdom*.

När *sjukpension* söks ska en kalkylerad maximitid för sjukdagpenningen fastställas för en sökande som inte har rätt till sjukdagpenning eller inte har sökt sjukdagpenning. Ingen kalkylerad maximitid för sjukdagpenningen fastställs emellertid när den sökande har beviljats sjukpension enligt arbetspensionslagarna. Sjukpensionen kan börja först efter den kalkylerade maximitiden, utom i det fall att den sökande har beviljats *arbetspension*, varvid sjukpension enligt folkpensionslagen (568/2007) kan inledas räknat från samma tidpunkt.

212

osasairauspäivärahan enimmäisaika

sv maximitid för partiell sjukdagpenning

ajanjakso, jolta *osasairauspäivärahaa* enintään maksetaan

Osasairauspäivärahaa maksetaan enintään 120 *arkipäivältä*. Osasairauspäivärahan enimmäisaikaa laskettaessa otetaan huomioon kaikki osasairauspäivärahapäivät kahden edeltäneen vuoden ajalta. Osasairauspäivärahan enimmäisaikaa laskettaessa otetaan huomioon myös päivät, joilta osasairauspäivärahaa ei ole maksettu sen vuoksi, että *vakuutetulle* on samalta ajalta maksettu *vanhempainpäivärahaa*. Jos vakuutettu on ollut yhtäjaksoisesti työkykyinen 12 kuukauden ajan, tätä edeltäneitä osasairauspäivärahapäiviä ei oteta osasairauspäivärahan enimmäisaikaa laskettaessa huomioon.

längsta tidsperiod för vilken *partiell sjukdagpenning* betalas

Partiell sjukdagpenning betalas för högst 120 *vardagar*. När maximitiden för den partiella sjukdagpenningen räknas ut beaktas alla dagar med partiell sjukdagpenning under de föregående två åren. Likaså beaktas sådana dagar för vilka partiell sjukdagpenning inte har betalats på grund av att den *försäkrade* har fått *föräldradagpenning* för samma tid. Har den försäkrade varit arbetsför i 12 månader utan avbrott, ska inte dagar med partiell sjukdagpenning före denna tid beaktas när maximitiden för den partiella sjukdagpenningen räknas ut.

213

sairauspäivärahan ensisijaisuusaika

sv primärtid för sjukdagpenningen

ajanjakso, jonka Kela vahvistaa työeläkelakien mukaisen täyden *työkyvyttömyyseläkkeen* alkamisajan-kohdan määrittelyä varten

Sairauspäivärahan ensisijaisuusaika käsittää *sairauspäivärahan enimmäisajan* 150 ensimmäistä päivää ja sen jälkeiset viisi täyttä kalenterikuukautta tai sen jälkeisen ajan neljännen kalenterikuukauden loppuun, jos myös sairauspäivärahan enimmäisaika *sairauspäivärahaa* keskeytystä maksettaessa päättyisi tällöin.

tidsperiod som FPA fastställer när begynnelsepunkten för full *sjukpension* enligt arbetspensionslagarna ska bestämmas

Primärtiden för sjukdagpenningen omfattar de 150 första dagarna under *maximitiden för sjukdagpenningen* och de närmast följande fem fulla kalendermånaderna, eller tiden därefter till slutet av den fjärde månaden om också maximitiden för sjukdagpenningen upphör och man har betalat *sjukdagpenning* utan avbrott.

214

sairauspäivärahan lisäpäiväoikeus; lisäpäiväoikeus (1)

sv rätt till sjukdagpenning för tilläggsdagar; rätt till tilläggsdagar (1)

vakuutetun oikeus saada *sairauspäivärahaa sairauspäivärahan enimmäisajan* päätyttyä

Vakuutetulla on oikeus sairauspäivärahaan *saman sairauden* perusteella sairauspäivärahan enimmäisajan päättymisen jälkeen, jos hän palaa ansiotyöhön ja sairaus uusiutuu työssäolon jatkuttua yhtäjaksoisesti vähintään 30 päivää. Sairauspäivärahaa maksetaan tällöin yhdessä tai useammassa jaksossa yhteensä enintään 50 *arkipäivältä*, joita kutsutaan lisäpäiviksi.

en *försäkrads* rätt till *sjukdagpenning* efter det att *maximitiden för sjukdagpenningen* har gått ut

Den försäkrade har rätt till sjukdagpenning på grundval av *samma sjukdom* efter det att maximitiden för sjukdagpenningen har gått ut, om han eller hon återvänder till förvärvsarbete och sjukdomen återkommer efter det att arbetet har fortgått minst 30 dagar utan avbrott. Sjukdagpenningen betalas då i en eller flera perioder för sammanlagt högst 50 *vardagar*, som kallas tilläggsdagar.

6 TYÖTERVEYSHUOLTO FÖRETAGSHÄLSOVÅRD

215

työterveyshuolto

sv företagshälsovård; företagshälsa
inte: arbetshälsovård

terveydenhuolto, jolla edistetään työhön liittyvien sairauksien ja tapaturmien ehkäisyä, työn ja työympäristön terveellisyttä ja turvallisuutta, työyhteisön toimintaa sekä työntekijöiden terveyttä ja *työ- ja toimintakykyä*

Työterveyshuoltolaissa (1383/2001) työterveyshuollolla tarkoitetaan työnantajan järjestettäväksi säädettyä tai yrittäjän itselleen järjestämää *työterveyshuollon ammattihenkilöiden* ja *asiantuntijoiden* toimintaa, jolla edistetään työhön liittyvien sairauksien ja tapaturmien ehkäisyä, työn ja työympäristön terveellisyttä ja turvallisuutta, työyhteisön toimintaa sekä työntekijöiden terveyttä ja työ- ja toimintakykyä. Työterveyshuollon lisäksi työnantaja voi järjestää työntekijöilleen ja yrittäjä itselleen yleislääkäritasoista sairaanhoitoa ja muuta terveydenhuoltoa.

Työterveyshuoltoon kuuluu työn ja työolosuhteiden terveellisuuden ja turvallisuuden selvittäminen ja arviointi *työpaikkaselvityksillä*, *työterveyshuollon toimintasuunnitelman* ja *toimenpide-ehdotusten* laatiminen, erilaiset *terveystarkastukset*, *työterveyshuollon neuvonta ja ohjaus*, *työkykyä ylläpitävä toiminta*, *kuntoutukseen* tai *hoitoon* ohjaaminen, yhteistyö, ensiavun järjestämiseen osallistuminen sekä työterveyshuollon toiminnan laadun ja vaikuttavuuden arviointi ja seuranta. Työterveyshuollon palvelut määräytyvät työstä ja työoloista sekä työntekijöiden terveydentilasta johtuvien tarpeiden mukaan.

hälso- och sjukvård som främjar förebyggandet av arbetsrelaterade sjukdomar och olycksfall, hälsa och säkerhet i arbetet och arbetsmiljön, verksamheten bland de anställda samt arbetstagarnas hälsa och *arbets- och funktionsförmåga*

I lagen om företagshälsovård (1383/2001) avses med företagshälsovård sådan verksamhet som utövas av *yrkesutbildade personer* och *sakkunniga inom företagshälsovården* som enligt vad som föreskrivs ska ordnas av arbetsgivaren eller som företagare ordnar för sig själva och som främjar förebyggandet av arbetsrelaterade sjukdomar och olycksfall, hälsa och säkerhet i arbetet och arbetsmiljön, verksamheten bland de anställda samt arbetstagarnas hälsa och arbets- och funktionsförmåga. Förutom företagshälsovård kan arbetsgivaren för sina arbetstagare och företagarna för sig själva ordna sjukvård på allmänläkarnivå och annan hälso- och sjukvård.

Företagshälsovården omfattar utredningar och utvärderingar av hälsan och säkerheten i arbetet och arbetsförhållandena genom *arbetsplatsutredningar*, utarbetande av en *verksamhetsplan för företagshälsovården* och framläggande av *åtgärdsförslag inom företagshälsovården*, olika *hälsoundersökningar*, *råd och vägledning inom företagshälsovården*, *hälsofrämjande arbete på arbetsplatsen*, hänvisning till *rehabilitering* eller *vård*, samarbete, deltagande i ordnandet av första hjälpen samt utvärdering och uppföljning av företagshälsovårdens kvalitet och effektivitet. Tjänsterna inom företagshälsovården bestäms utgående från de behov som arbetet och arbetsförhållandena väcker och från arbetstagarnas hälsotillstånd.

216

työterveysyhteistyö

sv företagshälsovårdssamarbete *n*

työnantajan, työntekijöiden tai heidän edustajiensa sekä työterveyshuollon edustajien yhteistyö *työterveyshuollon* toteuttamiseksi

Työterveysyhteistyötä tehdään työterveyshuoltolain (1383/2001) mukaisesti, ja sen tulee olla suunnitelmallista ja tavoitteellista.

samarbete som arbetsgivaren och arbetstagarna eller deras representanter samt företagshälsovården bedriver i syfte att verkställa *företagshälsovården*

Företagshälsovårdssamarbetet bedrivs i enlighet med lagen om företagshälsovård (1383/2001), och det ska vara planmässigt och målinriktat.

217

hyvä työterveyshuoltokäytäntö

sv god företagshälsovårdspraxis

työterveyshuollon järjestämisen, toteuttamisen ja kehittämisen yleiset periaatteet, jotka noudattavat työterveyshuoltoa koskevaa lainsäädäntöä ja ottavat huomioon työterveyttä koskevan tietämyksen ja kokemuksen

allmänna principer som iakttas vid anordnandet, genomförandet och utvecklandet av *företagshälsövården* och som följer lagstiftningen om företagshälsovård och beaktar den kunskap och erfarenhet som finns om arbetshälsa

218

työterveyshuoltona korvattava toiminta

sv verksamhet som ersätts som företagshälsovård

hyvää työterveyshuoltokäytäntöä noudattava toiminta

Työterveyshuoltona korvattava toiminta toteutetaan työpaikan tarpeiden mukaan. Tarpeet selvitetään *työpaikkaselvityksessä* ja tarpeisiin perustuva työterveyshuoltona korvattava toiminta toteutetaan työterveyshuoltolain (1383/2001) 12 §:n mukaisin keinoin ja menetelmin sekä *työterveyshuollon voimavaraja* käyttäen.

verksamhet som iakttar *god företagshälsovårdspraxis*

Den verksamhet som ersätts som företagshälsovård genomförs i enlighet med behoven på arbetsplatsen. Behoven klarläggs genom en *arbetsplatsutredning*, och den behovsbaserade verksamhet som ersätts som företagshälsovård genomförs på de sätt som anges i 12 § i lagen om företagshälsovård (1383/2001) och med användande av *företagshälsovårdens resurser*.

6.1 Työterveyshuollon sisältö Företagshälsovårdens innehåll

219

työpaikkaselvitys

sv arbetsplatsutredning

työterveyshuollon toiminta, jonka avulla tunnistetaan ja arvioidaan työstä, työympäristöstä ja työyhteisöstä aiheutuvat terveysvaarat, -haitat ja kuormitustekijät ja työstä, työympäristöstä ja työyhteisöstä saatavat voimavarat sekä tehdään ehdotuksia työympäristön ja työyhteisön kehittämiseksi, havaittujen terveysvaarojen ehkäisemiseksi sekä *työ-* ja *toimintakyvyn* ylläpitämiseksi ja edistämiseksi

Työterveyshuollon toiminnan suunnittelun on perustuttava työpaikkaselvitykseen. Työpaikkaselvityksen tiedot on kirjattava selvityksestä tehtävään asiakirjaan. Työpaikkaselvitys tulee tehdä *työterveyshuollon toimintasuunnitelman* laatimiseksi työterveyshuoltoa aloitettaessa, toimintasuunnitelman tarkistamiseksi tai muuttamiseksi työpaikan työolosuhteiden olennaisesti muuttuessa tai toimintasuunnitelmassa mainituin määräajoin.

Työpaikkaselvitykset voivat kohdistua koko työpaikkaan, työpaikan osaan, työtehtävään, työntekijäryhmään tai yksittäisen työntekijän työhön.

verksamhet inom *företagshälsovården* för att identifiera och utvärdera de risker och olägenheter för hälsan och de belastningsfaktorer som arbetet, arbetsmiljön eller arbetsgemenskapen orsakar samt de resurser som arbetet, arbetsmiljön och arbetsgemenskapen genererar, och även föreslå utveckling av arbetsmiljön och arbetsgemenskapen, förebygga och avvärja observerade hälsorisker samt upprätthålla och främja *arbets-* och *funktionsförmågan*

Planeringen av verksamheten inom företagshälsovården ska grunda sig på en arbetsplatsutredning. De uppgifter som ingår i arbetsplatsutredningen ska anges i en handling som görs upp utgående från utredningen. En arbetsplatsutredning ska göras för utarbetande av en *verksamhetsplan för företagshälsovården* när företagshälsovården inleds och för granskning eller ändring av planen när arbetsförhållandena på arbetsplatsen förändras väsentligt eller vid de tidpunkter som fastställs i planen.

Arbetsplatsutredningar kan avse hela arbetsplatsen eller en del av den, en arbetsuppgift, en grupp av arbetstagare eller det arbete som en enskild arbetstagare utför.

220

työterveyshuollon toimintasuunnitelma

sv verksamhetsplan för företagshälsovården

kirjallinen suunnitelma, joka sisältää *työterveyshuollon* yleiset tavoitteet sekä työoloihin perustuvat tarpeet ja niistä johtuvat toimenpiteet

Työterveyshuollon toimintasuunnitelma laaditaan yhteistyössä työnantajan, työntekijöiden tai heidän edustajiensa ja työterveyshuollon kanssa, ja sen toteutumista on seurattava.

skriftlig plan som omfattar de allmänna målen för *företagshälsovården*, de behov som grundar sig på förhållandena på arbetsplatsen och därav föranledda åtgärder

En verksamhetsplan för företagshälsovården utarbetas i samarbete mellan arbetsgivaren, arbetstagarna eller företrädare för dem och företagshälsovården, och genomförandet av den ska följas.

221

työterveyshuollon toimenpide-ehdotus

sv åtgärdsförslag *n* inom företagshälsovården

ehdotus, joka on tehty työn terveellisyden ja turvallisuuden parantamiseksi, työntekijöiden *työ-* ja *toimintakyvyn* ylläpitämiseksi ja edistämiseksi sekä tarvittaessa työn sopeuttamiseksi työntekijän edellytyksiin

Työterveyshuollon toimenpide-ehdotusten toteutumista on seurattava.

förslag i syfte att förbättra hälsan och säkerheten i arbetet, upprätthålla och främja arbetstagarnas *arbets-* och *funktionsförmåga* och vid behov anpassa arbetet till arbetstagarens förutsättningar

Genomförandet av åtgärdsförslagen inom företagshälsovården ska följas.

222

työterveyshuollon neuvonta ja ohjaus

sv råd och vägledning inom företagshälsovården

tietojen antaminen, neuvonta ja ohjaus työn terveellisyttä ja turvallisuutta sekä työntekijöiden terveyttä ja työkuormitusta koskeissa asioissa

givande av information, råd och vägledning i frågor som gäller hälsan och säkerheten i arbetet samt arbetstagarnas hälsa och arbetsbelastning

223

terveystarkastus

sv hälsoundersökning; hälsokontroll

tarkastus, jonka tavoitteena on henkilön terveydentilan tai *työ-* tai *toimintakyvyn* tutkiminen

Terveystarkastukset ovat tavoitteellisia ja ennalta suunniteltuja, ja ne tehdään kliinisillä tutkimuksilla tai muilla tarkoituksenmukaisilla ja luotettavilla menetelmillä. *Työterveyshuollon* terveystarkastukset suunnitellaan ja tehdään *työpaikkaselvitysten* perusteella. Työterveyshuollon terveystarkastuksen sisältö vaihtelee työn vaatimusten, altisteiden ja työntekijän yksilöllisten ominaisuuksien mukaan.

Terveystarkastuksia tehdään työterveyshuollossa työn aiheuttaman terveysvaaran vuoksi, työstä johtuvien terveydellisten vaatimusten ja muiden työntekijän yksilöllisten ominaisuuksien vuoksi, erityisalojen turvallisuuskäsitteiden vuoksi sekä terveyden ja työkyvyn seuraamiseksi, ylläpitämiseksi ja parantamiseksi.

Työterveyshuollossa terveystarkastuksen tavoitteena on työhön liittyvien sairauksien ennaltaehkäisy ja niiden oireiden tunnistaminen, työntekijän terveyden ja työ- ja toimintakyvyn arviointi, ylläpitäminen ja edistäminen sekä niihin vaikuttavien tekijöiden seuranta, tietojen hankkiminen työstä, työoloista ja työyhteisön toimivuudesta. Tavoitteena on myös tietojen antaminen työhön liittyvistä terveysvaaroista ja -haitoista sekä ohjaus terveellisiin ja turvallisiin työtapoihin, mahdollisimman varhainen *tarpeellisen hoidon* ja *kuntoutustarpeen* selvittäminen sekä *hoitoon* ja *kuntoutukseen* ohjaaminen.

undersökning med syfte att undersöka en persons hälsotillstånd eller *arbets-* eller *funktionsförmåga*

Hälsoundersökningarna är målinriktade och planeras på förhand, och de utförs genom kliniska undersökningar eller andra ändamålsenliga och tillförlitliga metoder. Hälsoundersökningarna inom *företagshälsovården* planeras och utförs utifrån *arbetsplatsutredningar*. Innehållet i de hälsoundersökningar som ingår i företagshälsovården varierar beroende på arbetskraven, agenser och arbetstagarens individuella egenskaper.

Hälsoundersökningar görs inom företagshälsovården på grund av hälsorisker i arbetet, hälsokrav som föranleds av arbetet och andra individuella egenskaper hos arbetstagaren, på grund av säkerhetsaspekter inom specialbranscher och för att följa upp, bevara och förbättra hälsan och arbetsförmågan.

Inom företagshälsovården syftar hälsoundersökningen till att förebygga arbetsrelaterade sjukdomar och identifiera symtomen på dem, bedöma, upprätthålla och främja arbetstagarens hälsa och arbets- och funktionsförmåga samt ge akt på faktorer som inverkar på dem och skaffa uppgifter om arbetet och arbetsförhållandena och om hur pass fungerande arbetsgemenskapen är. Målet är också att ge uppgifter om arbetsrelaterade risker och olägenheter för hälsan och att ge vägledning för åstadkommande av hälsosamma och trygga arbetsmetoder, utreda *rehabiliteringsbehovet* och behovet av *nödvändig vård* i ett så tidigt skede som möjligt och hänvisa till *vård* och *rehabilitering*.

224

työkyvyn arviointia koskeva lausunto; työterveyshuollon lausunto työssäjätkamismahdollisuuksista

sv utlåtande *n* om återstående arbetsförmåga; utlåtande *n* från företagshälsovården om möjligheterna att fortsätta i arbete

työterveyshuollossa toimivan lääkärin laatima lausunto, jossa arvioidaan työntekijän jäljellä oleva *työkyky* ja selvitetään työntekijän mahdollisuudet jatkaa työssään

Työntekijä, työnantaja ja työterveyshuolto selvittävät yhdessä työntekijän jäljellä olevan työkyvyn ja työssäjätkamismahdollisuudet.

Työkyvyn arviointia koskeva lausunto on toimitettava Kelalle viimeistään silloin, kun *sairauspäivärahaa* on maksettu *sairauspäivärahan enimmäisaikaan* laskettavilta 90 *arkipäivältä*.

utlåtande som en läkare inom *företagshälsovården* ger för bedömning av en arbetstagares återstående *arbetsförmåga* och för utredande av arbetstagarens möjligheter att fortsätta i arbetet

Arbetstagaren, arbetsgivaren och företagshälsovården utreder tillsammans arbetstagarens återstående arbetsförmåga och hans eller hennes möjligheter att fortsätta i arbetet.

Utlåtandet om återstående arbetsförmåga ska ges in till FPA senast när *sjukdagpenning* har betalats för 90 *vardagar* som räknas in i *maximitiden för sjukdagpenningen*.

225

ensiapuvalmius

sv beredskap för första hjälpen; första hjälpen-beredskap
hellre än: förstahjälpsberedskap

varautuminen ensiapuun, mikä edellyttää paikalla olevan ensiapuvarustuksen ja ensiavun toiminta-ohjeiden ylläpitoa sekä riittävää määrää ensiavun antamiseen perehtyneitä henkilöitä

Työterveyshuollon tulee osallistua työpaikan ensiavun järjestämiseen. Työpaikan ensiapuvalmiuden tarve tulee arvioida *työpaikkaselvityksessä* työpaikan erityisvaatimukset huomioiden.

beredskap för att ge första hjälpen, vilket förutsätter att utrustningen och anvisningarna för första hjälpen hålls à jour och att det finns ett tillräckligt antal personer som kan ge första hjälpen

Företagshälsovården ska delta i ordnandet av första hjälpen på arbetsplatsen. I *arbetsplatsutredningen* ska behovet av beredskap för första hjälpen bedömas med beaktande av de särskilda krav arbetsplatsen ställer.

226

työkykyä ylläpitävä toiminta; työkytoiminta

sv hälsofrämjande arbete *n* på arbetsplatsen; hälsofrämjande *n* på arbetsplatsen; verksamhet för bevarande av arbetsförmågan /FI/; ~ friskvård på arbetsplatsen /SE/

työhön, työoloihin ja työntekijöihin kohdistuva toiminta, jolla työnantaja ja työntekijät yhteistyössä pyrkivät edistämään ja tukemaan työntekijöiden *työkykyä*

Työkykyä ylläpitävä toiminta on toteutettava ensisijaisesti työpaikan sisäisin toimenpitein.

Työterveyshuolto osallistuu työkykyä ylläpitävään toimintaan työterveyshuoltolain (1383/2001) 12 §:n mukaisin keinoin ja menetelmin, joihin sisältyy tarvittaessa *kuntoutustarpeen* selvittäminen.

på arbetet, arbetsförhållandena och arbetstagarna inriktad verksamhet där arbetsgivaren och arbetstagarna i samråd strävar efter att främja och stödja arbetstagarnas *arbetsförmåga*

Det hälsofrämjande arbetet på arbetsplatsen ska i första hand genomföras med interna åtgärder.

Företagshälsovården deltar i hälsofrämjande arbete på arbetsplatsen på de sätt som anges i 12 § i lagen om företagshälsovård (1383/2001). I dem ingår vid behov utredande av *rehabiliteringsbehovet*.

227

työkyvyn hallinta, seuranta ja varhainen tuki; työkyvyn hallinta

sv upprätthållande, uppföljning och ett tidigt stödjande av arbetsförmågan

työnantajan, työntekijöiden ja *työterveyshuollon* edustajien yhteisesti sopimat käytännöt, joilla edistetään työntekijöiden *työkykyä* ja ehkäistään *työkyvyttömyyttä*

Työterveyshuollon tehtävät työkyvyn hallinnan, seurannan ja varhaisen tuen suhteen on kuvattava *työterveyshuollon toimintasuunnitelmassa* kaikissa työpaikoissa. Työnantajan ja työntekijöiden tehtävät on kuvattava yli 20 hengen työpaikoissa erillisessä asiakirjassa ja alle 20 hengen työpaikassa työpaikkaselvityksessä. Yrittäjän tehtävät on kuvattava työterveyshuollon toimintasuunnitelmassa.

praxis som arbetsgivarens, arbetstagarnas och *företagshälsovårdens* representanter gemensamt har avtalat om för främjande av arbetstagarnas *arbetsförmåga* och förebyggande av *arbetsoförmåga*

Företagshälsovårdens uppgifter med anknytning till upprätthållande, uppföljning och ett tidigt stödjande av arbetsförmågan ska på alla arbetsplatser beskrivas i *verksamhetsplanen för företagshälsovården*. Arbetsgivarens och arbetstagarnas uppgifter ska beskrivas i en separat handling när det finns fler än 20 personer på arbetsplatsen, och i en arbetsplatsutredningsrapport när personerna på arbetsplatsen är färre än 20. Företagarens uppgifter ska beskrivas i verksamhetsplanen för företagshälsovården.

228

työnantajan sairauspoissaoloilmoitus

sv sjukfrånvar oanmälan från arbetsgivaren

ilmoitus, jolla työnantaja kertoo *työterveyshuollon* edustajalle työntekijän *sairauspoissaolosta*, jotta työntekijän *työkyky* arvioitaisiin ja hänen työssäjatkamismahdollisuutensa selvitetäisiin

Työnantajan sairauspoissaoloilmoitus on tehtävä viimeistään silloin, kun työntekijän sairauspoissaolo on jatkunut kuukauden ajan.

anmälan genom vilken arbetsgivaren informerar *företagshälsovårdens* representanter om en arbetstagers *sjukfrånvaro* för att arbetstagarens *arbetsförmåga* ska bedömas och hans eller hennes möjligheter att fortsätta i arbetet ska utredas

Arbetsgivaren ska anmäla arbetstagarens sjukfrånvaro senast när frånvaron har fortgått en månad.

229

vajaakuntainen työntekijä

sv arbetstagare med nedsatt funktionsförmåga; handikappad arbetstagare (lag 1383/2001)

henkilö, jonka työssä selviytymistä rajoittaa todettu vamma, sairaus tai vajavuus

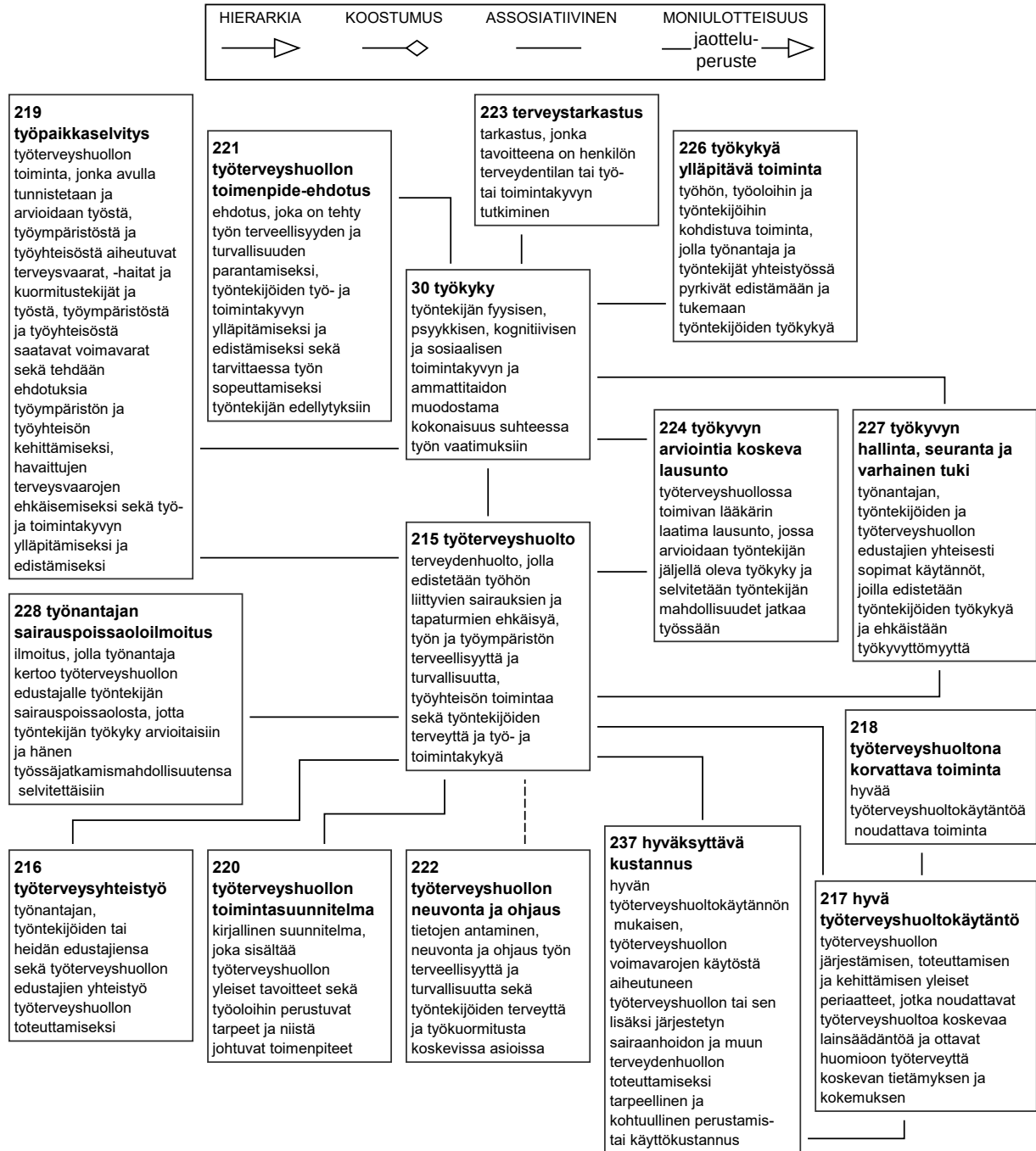
Vajaakuntoisen työntekijän työssä selviytymisen seuranta ja edistäminen työntekijän terveydelliset edellytykset huomioon ottaen, *kuntoutusta* koskeva neuvonta ja *hoitoon* tai *lääkinnälliseen* tai *ammattilliseen kuntoutukseen* ohjaaminen kuuluvat *hyvään työterveyshuoltokäytäntöön*.

Ruotsin kielessä suositeltava termi on "arbetstagare med nedsatt funktionsförmåga". Ruotsin "handikappad arbetstagare" -termiä ei suositella käytettäväksi muissa yhteyksissä kuin viitattaessa työterveyshuoltolakiin (1383/2001).

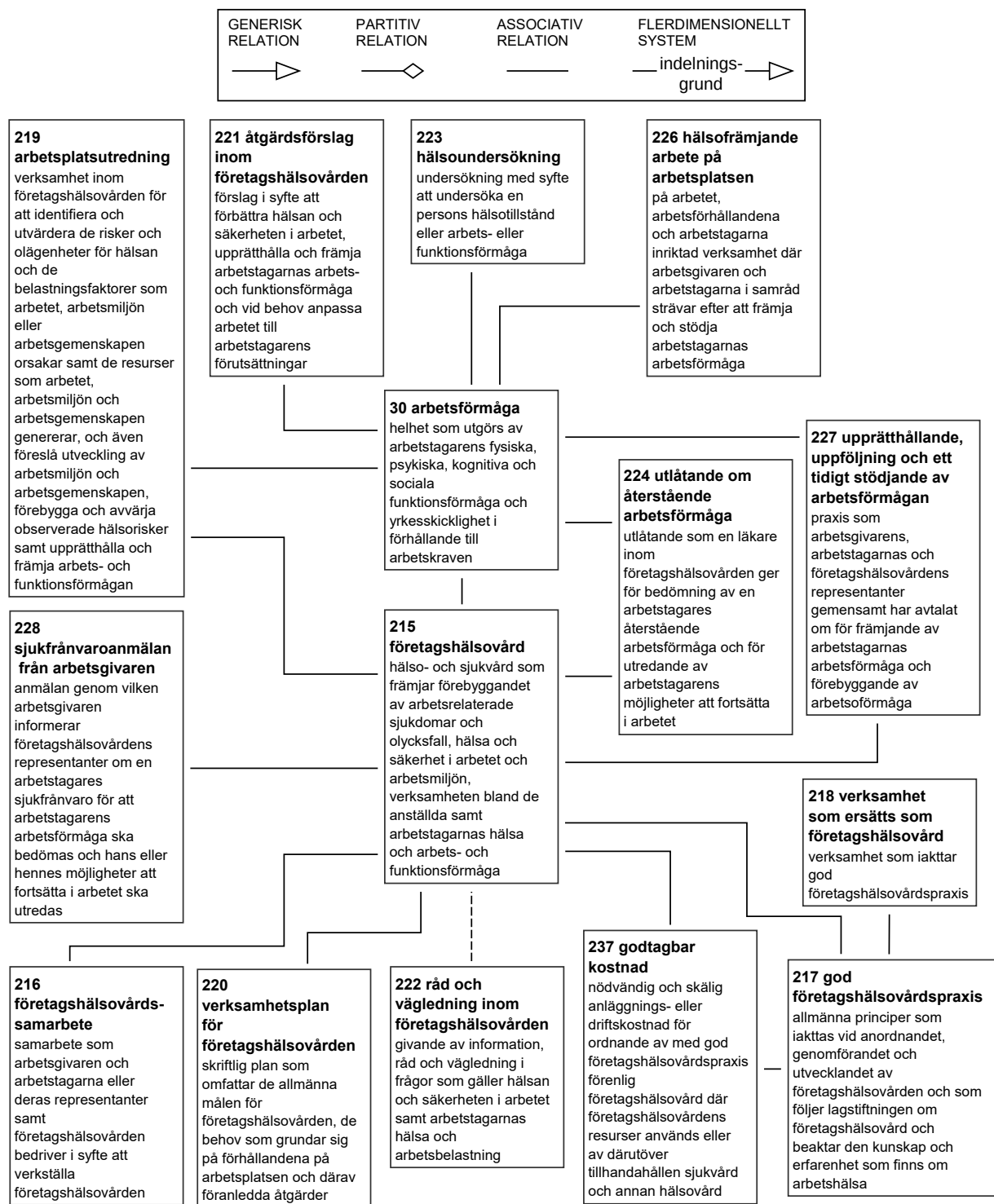
person med begränsad möjlighet att klara sig i arbetet på grund av konstaterad skada, sjukdom eller defekt

Att följa upp och främja möjligheterna för en arbetstagare med nedsatt funktionsförmåga att klara sig i arbetet med beaktande av arbetstagarens förutsättningar vad hälsan beträffar, ge råd om *rehabilitering* och hänvisa till *vård* eller till *medicinsk* eller *yrkesinriktad rehabilitering* ingår i *god företagshälsovårdspraxis*.

Den rekommenderade termen är "arbetstagare med nedsatt funktionsförmåga". Termen "handikappad arbetstagare" rekommenderas inte i andra sammanhang än vid hänvisning till lagen om företagshälsovård (1383/2001).

Käsitekaavio 18. Työterveyshuollon sisältö.

Begreppsdiagram 18. Företagshälsovårdens innehåll.

6.2 Työterveyshuollon voimavarat Företagshälsovårdens resurser

230

työterveyshuollon voimavarat *pl*

sv företagshälsovårdens resurser *pl*

työterveyshuollon ammattihenkilöiden palvelut ja heidän tarvitsemansa *työterveyshuollon asiantuntijoiden* palvelut ja niihin liittyvät *tutkimukset*, laboratoriotutkimukset ja radiologiset tutkimukset sekä *työterveysaseman* perustamista ja ylläpitoa koskevat voimavarat

tjänster som *yrkesutbildade personer inom företagshälsovården* tillhandahåller, tjänster som dessa personer behöver och som *sakkunniga inom företagshälsovården* tillhandahåller och därtill hörande *undersökningar*, laboratorieundersökningar och radiologiska undersökningar samt resurser för att inrätta och upprätthålla en *företagshälsovårdscentral*

231

työterveyshuollon ammattihenkilö

sv yrkesutbildad person inom företagshälsovården; person med yrkesutbildning inom företagshälsovården

terveydenhuollon ammattihenkilö, joka on *työterveyshuollon* erikoislääkäri tai työterveyshuollon toteuttamiseen tarvittavan koulutuksen saanut laillistettu lääkäri tai laillistettu terveydenhoitaja

yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården som är specialistläkare inom *företagshälsovården* eller annan legitimerad läkare eller hälsovårdare med den utbildning som behövs för att företagshälsovården ska kunna genomföras

232

työterveyshuollon asiantuntija

sv sakkunnig inom företagshälsovården

henkilö, jolla on riittävät tiedot *työterveyshuollosta* ja tietty pätevyys tai koulutus

Työterveyshuollon asiantuntijoita ovat henkilöt, joilla on fysioterapeutin, psykologin tai muun erikoislääkärin kuin työterveyshuollon erikoislääkärin pätevyys, ja henkilöt, joilla on työhygienian, sosiaalialan, ergonomian, teknisen, maatalouden, työnäkemisen, ravitsemuksen, puheterapian tai liikunnan alan koulutus, jos heillä on riittävät tiedot työterveyshuollosta.

Työterveyshuollon asiantuntijan käyttö työterveyshuollossa perustuu aina *työterveyshuollon ammattihenkilön* tarvearvioon.

person som har tillräckliga kunskaper om *företagshälsovård* och viss behörighet eller utbildning

Sakkunniga inom företagshälsovården är personer med fysioterapeut- eller psykologbehörighet eller behörighet som annan specialistläkare än inom företagshälsovården, och personer med utbildning i arbetshygien, ergonomi, teknik, jordbruk, arbetsseende, kost och näring, talterapi eller idrott, om de har tillräckliga kunskaper om företagshälsovård.

Anlitandet av sakkunniga inom företagshälsovården grundar sig alltid på en behovsbedömning som en *yrkesutbildad person inom företagshälsovården* har gjort.

233

**työterveyshuollon palveluntuottaja; työterveyshuollon palvelujen tuottaja;
työterveyshuoltopalvelujen tuottaja**

sv producent av företagshälsovårdstjänster; serviceproducent inom företagshälsovården

organisaatio, joka tuottaa *työterveyshuollon* palveluja, tai henkilö, joka harjoittaa itsenäisesti ammatiaan työterveyshuollossa

Työterveyshuollon palveluntuottajia ovat kansanterveyslaissa (66/1972) tarkoitetut *terveyskeskukset*, *työnantajien omat* ja *yhteiset työterveysasemat*, työterveyshuollon palvelujen tuottamiseen oikeutetut *yksityiset terveydenhuollon toimintayksiköt* ja *itsenäisinä ammatinharjoittajina* toimivat *työterveyshuollon ammattihenkilöt* ja *asiantuntijat*.

Työterveyshuollon palveluja tuottavalla yksityisellä palveluntuottajalla on oltava lupaviranomaisen lupa näiden palvelujen tuottamiseen. Lupaa ei kuitenkaan edellytetä työnantajalta, joka järjestää itse työterveyshuollon palvelut omille työntekijöilleen eikä myy näitä palveluja muille. Lupaa ei myöskään edellytetä itsenäiseltä ammatinharjoittajalta, jonka kuitenkin tulee tehdä toiminnastaan ilmoitus lupaviranomaiselle.

Työnantajan ja yrittäjän on tehtävä työterveyshuollon palveluntuottajan kanssa kirjallinen sopimus työterveyshuollon palvelujen järjestämisestä.

organisation som producerar tjänster inom *företagshälsovården* eller person som självständigt utövar sitt yrke inom företagshälsovården

Producenter av företagshälsovårdstjänster är *hälsovårdscentraler* som avses i folkhälsolagen (66/1972), *arbetsgivares egna* och *gemensamma företagshälsovårdscentraler*, *privata verksamheter inom hälso- och sjukvården* med rätt att producera företagshälsovårdstjänster och sådana *yrkesutbildade personer* och *sakkunniga inom företagshälsovården* som är *självständiga yrkesutövare*.

En privat producent av företagshälsovårdstjänster ska ha tillstånd av tillståndsmyndigheten att producera dessa tjänster. Tillstånd krävs dock inte i fråga om en arbetsgivare som själv ordnar företagshälsovårdstjänster för sina egna arbetstagare och inte säljer dessa tjänster till andra. Inte heller krävs tillstånd i fråga om självständiga yrkesutövare, men dessa ska göra en anmälan om sin verksamhet till tillståndsmyndigheten.

Arbetsgivare och företagare ska ingå ett skriftligt avtal med en producent av företagshälsovårdstjänster om ordnandet av företagshälsovårdstjänster.

234

työterveysasema

sv företagshälsovårdscentral; företagshälsovårdsstation

työterveyshuollon palveluntuottajan toimipiste tai toimintayksikkö

ställe eller enhet där en *producent av företagshälsovårdstjänster* bedriver verksamhet

235

työnantajan oma työterveysasema

sv arbetsgivares egen företagshälsovårdscentral

työterveysasema, johon työnantaja on palkannut yhden tai useamman *työterveyshuollon ammattihenkilön* työntekijöidensä *työterveyshuolto*a varten ja varannut toiminnalle vain sille tarkoitetut tilat

Työnantajan omalla työterveysasemalla tulee olla työpaikan kokoon nähden riittävästi työterveyshuollon ammattihenkilöitä työterveyshuollon toimintaa varten.

Jos työnantajan omalta työterveysasemalta myydään työterveyshuollon palveluja konserniin kuulumattomille yrityksille, sillä tulee olla lupaviranomaiselta saatu lupa toimia yksityisenä, työterveyshuollon palveluja tuottavana toimintayksikkönä.

företagshälsovårdscentral för vilken en arbetsgivare har anställt en eller flera *yrkesutbildade personer inom företagshälsovården* för sina egna arbetstagares *företagshälsovård* och reserverat lokaler uteslutande för verksamheten i fråga

På en arbetsgivares egen företagshälsovårdscentral ska det finnas ett i förhållande till arbetsplatsens storlek tillräckligt antal yrkesutbildade personer inom företagshälsovården som är sysselsatta inom företagshälsovården.

Om en arbetsgivares egen företagshälsovårdscentral säljer tjänster till företag utanför koncernen ska den ha tillstånd av tillståndsmyndigheten att fungera som en privat verksamhetsenhet som producerar företagshälsovårdstjänster.

236

työnantajien yhteinen työterveysasema

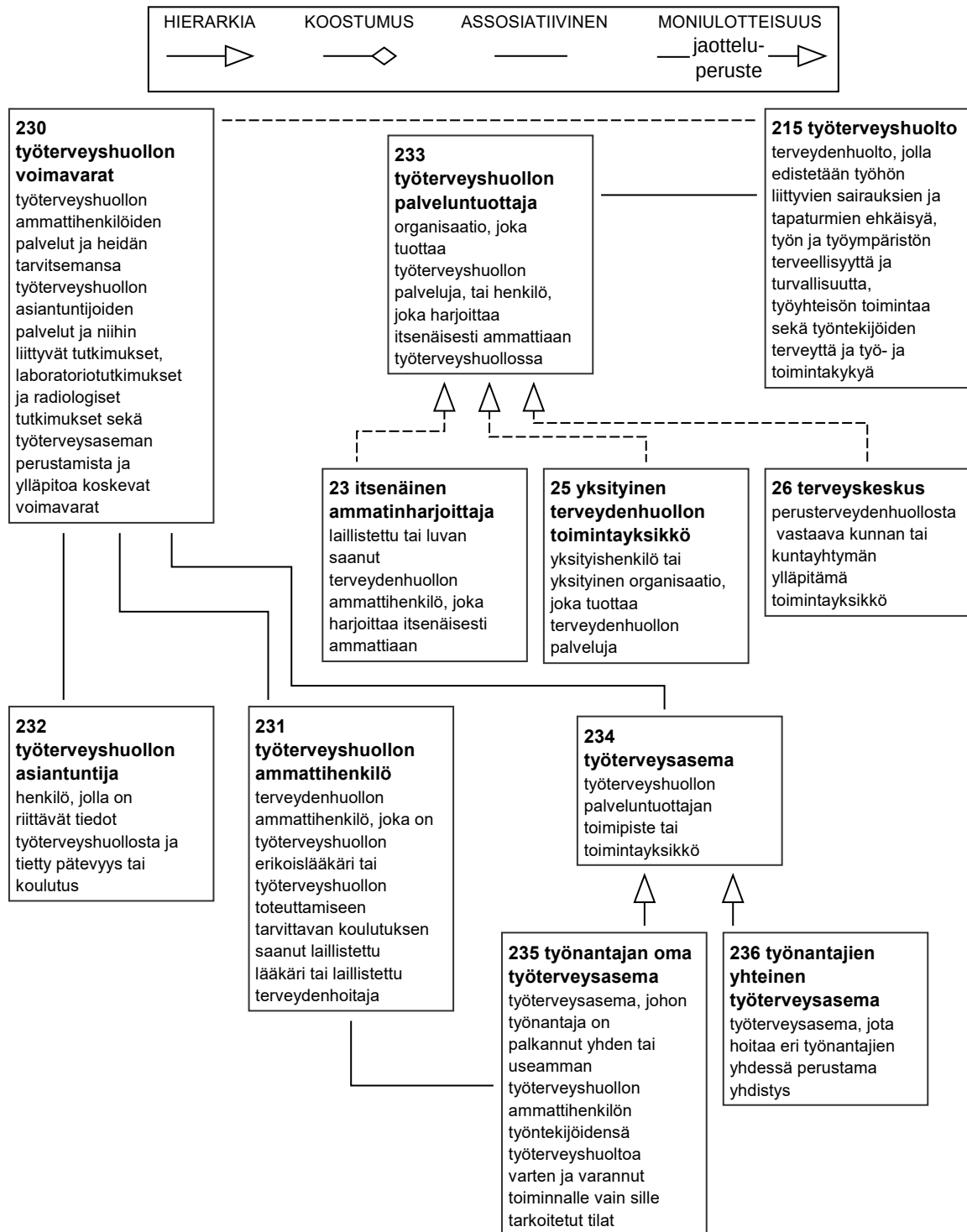
sv arbetsgivares gemensamma företagshälsovårdscentral

työterveysasema, jota hoitaa eri työnantajien yhdessä perustama yhdistys

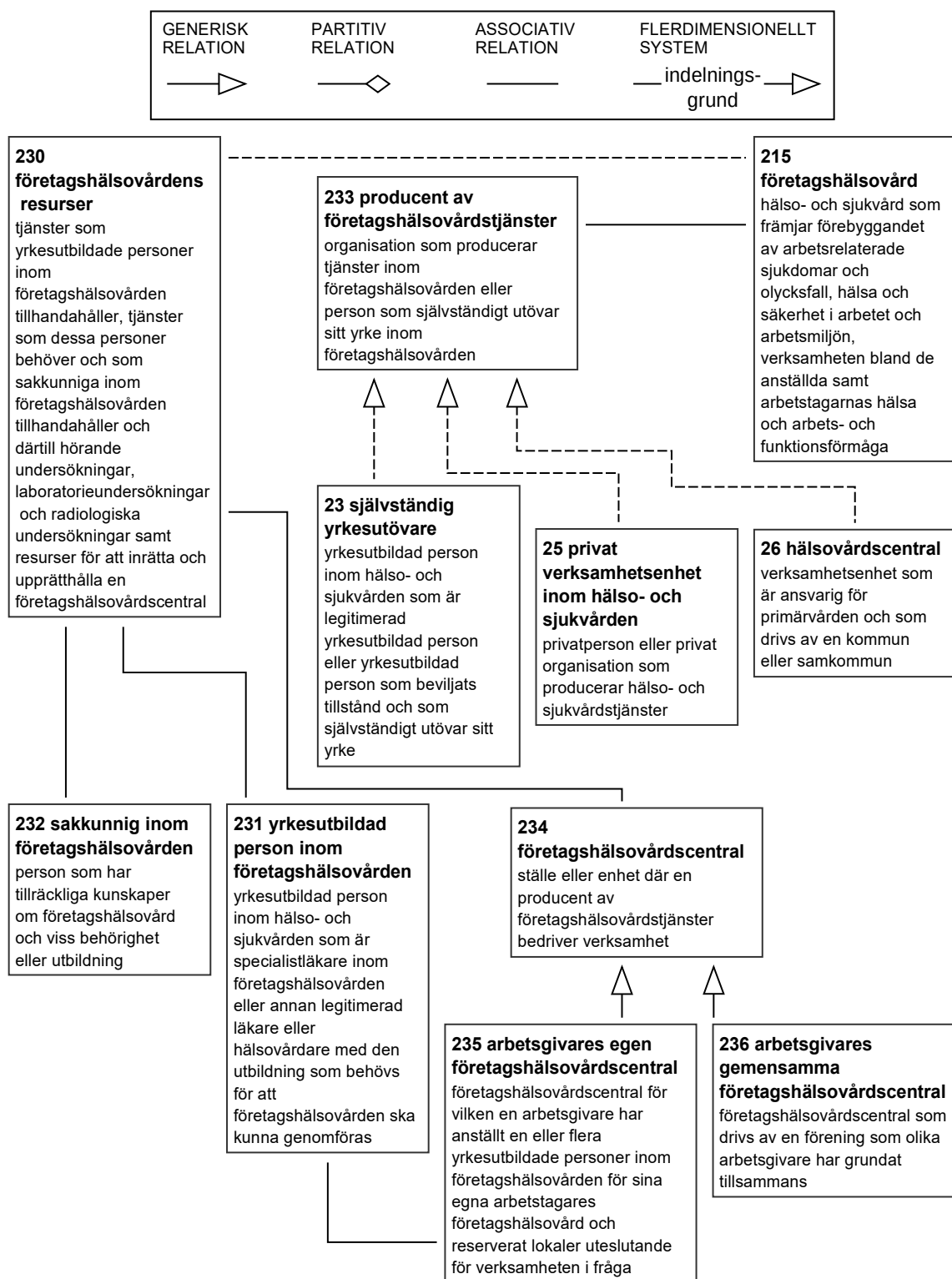
Yhdistys tuottaa *työterveyshuollon* palveluja jäsenilleen. Se on itsenäinen toimintayksikkö, jolla on omat hallintoelimet ja oma kirjanpito. Yhdistys huolehtii työnantajien yhteisen terveysaseman tarvitsemista resursseista (tilat, laitteet ja henkilökunta).

företagshälsovårdscentral som drivs av en förening som olika arbetsgivare har grundat tillsammans

Föreningen producerar företagshälsovårdstjänster för sina medlemmar. Den är en självständig verksamhetsenhet med egna förvaltningsorgan och egen bokföring. Föreningen drar försorg om de resurser som arbetsgivarnas gemensamma företagshälsovårdscentral behöver (lokaler, utrustning och personal).

Käsitekaavio 19. Työterveyshuollon voimavarat.

Begreppsdiagram 19. Företagshälsovårdens resurser.

6.3 Työterveyshuollon korvaukset Ersättningar för kostnader för företagshälsovård

237

<työterveyshuolto/företagshälsovård>

hyväksyttävä kustannus

sv godtagbar kostnad

hyvän työterveyshuoltokäytännön mukaisen, *työterveyshuollon voimavarojen* käytöstä aiheutuneen *työterveyshuollon* tai sen lisäksi järjestetyn sairaanhoidon ja muun terveydenhuollon toteuttamiseksi tarpeellinen ja kohtuullinen perustamis- tai käyttökustannus

Työterveyshuollon hyväksyttävien kustannusten korvaamisesta säädetään sairausvakuutuslaissa (1224/2004). Työterveyshuollossa hyväksyttäviä perustamiskustannuksia ovat työterveyshuollon järjestämiseksi välttämättömän tutkimus-, hoito- ja toimistolaitteiston ja -kaluston sekä työterveyshuollon tietojärjestelmien hankkimisesta ja uusimisesta aiheutuneet kustannukset. Sen sijaan *työterveysaseman* tilojen rakennus-, hankinta-, korjaus- ja muut vastaavat kiinteistöön liittyvät kustannukset eivät ole hyväksyttäviä perustamiskustannuksia.

Hyväksyttäviä käyttökustannuksia ovat työterveyshuollossa toimivan henkilöstön palkkakustannukset, niistä maksetut pakolliset palkkasivukustannukset ja muut työterveyshuollon toteuttamiseksi tarpeelliset ja kohtuulliset kustannukset.

Hyväksyttäviä kustannuksia ovat myös työterveyshuoltolaissa (1383/2001) tarkoitetun työterveyshuollon palvelujen antamiseen oikeutetun *yksityisen terveydenhuollon toimintayksikön* tai *itsenäisen ammatinharjoittajan* sekä *terveyskeskuksen* perimät maksut edellyttäen, että ne vastaavat työterveyshuollon voimavarojen käytöstä aiheutuneita tarpeellisia ja kohtuullisia perustamis- ja käyttökustannuksia.

nödvändig och skälig anläggnings- eller driftskostnad för ordnande av med *god företagshälsovårdspraxis* förenlig *företagshälsovård* där *företagshälsovårdens resurser* används eller av därutöver tillhandahållen sjukvård och annan hälsovård

Bestämmelser om ersättning för godtagbara kostnader för företagshälsovård finns i sjukförsäkringslagen (1224/2004). Godtagbara anläggningskostnader inom företagshälsovården är kostnaderna för anskaffning och utbyte av undersöknings-, vård- och kontorsutrustning och kontorsinventarier som behövs för ordnande av företagshälsovården samt kostnaderna för anskaffning och utbyte av datasystem för företagshälsovården. Kostnaderna för byggande, anskaffning och reparation av en *företagshälsovårdscentral*s lokaler och andra motsvarande kostnader som hänför sig till fastigheten är däremot inte godtagbara anläggningskostnader.

Godtagbara driftskostnader är lönekostnaderna för företagshälsovårdspersonalen, de obligatoriska lönebikostnader som betalats för dem och andra nödvändiga och skäliga kostnader som föranleds av företagshälsovården.

Godtagbara kostnader är också de avgifter som en sådan *privat verksamhetsenhet inom hälso- och sjukvården* eller *självständig yrkesutövare* som avses i lagen om företagshälsovård (1383/2001) och har rätt att tillhandahålla företagshälsovårdstjänster tar ut samt de avgifter som en *hälsovårdscentral* tar ut, förutsatt att de motsvarar de nödvändiga och skäliga anläggnings- och driftskostnaderna för användning av företagshälsovårdens resurser.

238

työterveyshuollon korvaus; työterveyshuoltokorvaus

sv ersättning för kostnader för företagshälsovård; ersättning för företagshälsovård

sairausvakuutuskorvaus (1), jota Kela maksaa työnantajalle tai yrittäjälle *työterveyshuollosta* ja sen lisäksi järjestetystä sairaanhoidosta ja muusta terveydenhuollosta aiheutuneista *hyväksyttävistä kustannuksista työterveyshuollon toimintasuunnitelman* ja sopimuksen perusteella

Työterveyshuollon toimintasuunnitelma ja sopimus on tehtävä kirjallisesti.

Työnantajalle maksettava työterveyshuollon korvaus määräytyy enintään *työntekijäkohtaisen laskennallisen enimmäismäärän* mukaan. Yrittäjälle maksettava työterveyshuollon korvaus määräytyy enintään *vuotuisen yrittäjäkohtaisen laskennallisen enimmäismäärän* mukaan.

sjukförsäkringsersättning (1) som FPA betalar till en arbetsgivare eller företagare för de *godtagbara kostnaderna* för *företagshälsovård* och därutöver ordnad sjukvård och annan hälsovård på basis av en *verksamhetsplan för företagshälsovården* och ett avtal

Verksamhetsplanen för företagshälsovården och avtalet ska ingås skriftligen.

Den ersättning för kostnader för företagshälsovård som betalas till arbetsgivaren bestäms högst till ett *kalkylerat maximibelopp per arbetstagare*. Den ersättning som betalas till företagare bestäms högst till ett *årligt kalkylerat maximibelopp per företagare*.

239

työterveyshuollon korvausluokka I; korvausluokka I

sv ersättningsklass I

peruste, jonka mukaan Kela korvaa *työterveyshuollosta* aiheutuneita *hyväksyttäviä kustannuksia*

Työterveyshuollon korvausluokan I *työterveyshuollon korvauksen* suuruus on 50 prosenttia aiheutuneista hyväksyttävistä kustannuksista enintään *työterveyshuollon laskennalliseen enimmäismäärään* saakka. Korvauksen suuruus on kuitenkin 60 prosenttia, jos työpaikka (työnantaja ja työntekijät) tai yrittäjä on sopinut työterveyshuollon kanssa *työkyvyn* hallinnan, seurannan ja varhaisen tuen toteuttamisesta.

Sairausvakuutuslain (1224/2004) mukaan työnantajalla on oikeus saada korvausta työterveyshuoltolaissa (1383/2001) työnantajan velvollisuudeksi säädetyn tai määrätyn työterveyshuollon järjestämisestä aiheutuneista tarpeellisista ja kohtuullisista kustannuksista (korvausluokka I).

Sairausvakuutuslain mukaan myös yrittäjällä, joka on järjestänyt itselleen työterveyshuoltolaissa työnantajan velvollisuudeksi säädettyä tai määrättyä työterveyshuoltoa, on oikeus saada korvausta tästä toiminnasta aiheutuneista hyväksyttävistä kustannuksista. Korvaamisessa noudatetaan soveltuvin osin, mitä sairausvakuutuslaissa säädetään työterveyshuollon korvaamisesta työnantajalle.

grund enligt vilken FPA ersätter *godtagbara kostnader* för *företagshälsovård*

I ersättningsklass I uppgår *ersättningen för kostnader för företagshälsovård* till 50 procent av de godtagbara kostnaderna högst till ett *kalkylerat maximibelopp inom företagshälsovården*. Ersättningen är dock 60 procent ifall arbetsplatsen (arbetsgivaren och de anställda) eller företagaren har avtalat med företagshälsovården om hur *arbetsförmågan* ska upprätthållas och följas upp samt stödjas i ett tidigt skede.

Enligt sjukförsäkringslagen (1224/2004) har en arbetsgivare rätt att få ersättning för nödvändiga och skäligen kostnader (ersättningsklass I) för att ordna företagshälsovård grundad på arbetsgivarens skyldigheter i enlighet med lagen om företagshälsovård (1383/2001).

Enligt sjukförsäkringslagen har också företagare, som för sig har ordnat i lagen om företagshälsovård avsedd företagshälsovård som är grundad på arbetsgivarens skyldigheter, rätt till ersättning för de godtagbara kostnader som denna verksamhet föranleder. I fråga om ersättningen iaktas i tillämpliga delar vad som i sjukförsäkringslagen bestäms om ersättning till arbetsgivare för företagshälsovård.

240

työterveyshuollon korvausluokka II; korvausluokka II

sv ersättningsklass II

peruste, jonka mukaan Kela korvaa *työterveyshuollon* lisäksi järjestetystä sairaanhoidosta ja muusta terveydenhuollosta aiheutuneita *hyväksyttäviä kustannuksia*

Työterveyshuollon korvausluokkaan II kuuluu yleislääkäritasoinen sairaanhoito siihen liittyvine *tarpeellisine tutkimuksineen*. Korvausta ei kuitenkaan suoriteta hammashuollosta. Korvaamisen ehtona on, että myös *työterveyshuollon korvausluokan I* palvelut on järjestetty ja että nämä palvelut ovat työntekijöille maksuttomia.

Työterveyshuollon korvausluokan II *työterveyshuollon korvauksen* suuruus on 50 prosenttia aiheutuneista tarpeellisista ja kohtuullisista kustannuksista enintään *työterveyshuollon laskennalliseen enimmäismäärään* saakka.

Sairausvakuutuslain (1224/2004) mukaan työnantajalla on oikeus saada korvausta työterveyshuoltolaissa (1383/2001) työnantajan velvollisuudeksi säädetyn tai määrätyn työterveyshuollon järjestämisestä aiheutuneista tarpeellisista ja kohtuullisista kustannuksista (korvausluokka I). Jos työnantaja on edellä mainitun työterveyshuollon lisäksi järjestänyt työntekijöilleen sairaanhoitoa ja muuta terveydenhuoltoa, työnantajalla on oikeus saada korvausta tästä aiheutuneista tarpeellisista ja kohtuullisista kustannuksista (korvausluokka II). Korvausta ei kuitenkaan suoriteta hammashuollosta.

Sairausvakuutuslain mukaan myös yrittäjällä, joka on järjestänyt itselleen työterveyshuoltolaissa työnantajan velvollisuudeksi säädetyn tai määrätyn työterveyshuollon lisäksi sairaanhoitoa ja muuta terveydenhuoltoa, on oikeus saada korvausta tästä toiminnasta aiheutuneista hyväksyttävistä kustannuksista. Korvaamisessa noudatetaan soveltuvien osin, mitä sairausvakuutuslaissa säädetään työterveyshuollon korvaamisesta työnantajalle.

grund enligt vilken FPA ersätter *godtagbara kostnader* för sjukvård och annan hälsovård som har ordnats utöver *företagshälsovård*

I ersättningsklass II ingår sjukvård på allmänläkarnivå med därtill hörande *nödvändiga undersökningar*. Ersättning för tandvård betalas dock inte. Ett villkor för ersättning är att också tjänster som ingår i *ersättningsklass I* har ordnats och att de är avgiftsfria för arbetstagarna.

I ersättningsklass II uppgår *ersättningen för kostnader för företagshälsovård* till 50 procent av de nödvändiga och skäligen kostnaderna högst till ett *kalkylerat maximibelopp inom företagshälsovården*.

Enligt sjukförsäkringslagen (1224/2004) har en arbetsgivare rätt att få ersättning för nödvändiga och skäligen kostnader (ersättningsklass I) för att ordna företagshälsovård grundad på arbetsgivarens skyldigheter i enlighet med lagen om företagshälsovård (1383/2001). Har en arbetsgivare utöver ovan nämnd företagshälsovård för sina arbetstagare ordnat sjukvård och annan hälsovård, har arbetsgivaren rätt att få ersättning för de nödvändiga och skäligen kostnader (ersättningsklass II) som detta föranlett. Ersättning betalas dock inte för tandvård.

Enligt sjukförsäkringslagen har också företagare, som för sig har ordnat sjukvård och annan hälsovård utöver i lagen om företagshälsovård avsedd företagshälsovård som är grundad på arbetsgivarens skyldigheter, rätt till ersättning för de godtagbara kostnader som denna verksamhet föranleder. I fråga om ersättningen för detta iakttas i tillämpliga delar vad som i sjukförsäkringslagen bestäms om ersättning till arbetsgivare för företagshälsovård.

241

laskennallinen enimmäismäärä

sv kalkylerat maximibelopp *n*

vuosittain vahvistettava, terveydenhuollosta maksettavan korvauksen peruste

Laskennallista enimmäismäärää käytetään *työterveyshuollon korvauksissa*.

årligen fastställd grund för den ersättning som betalas för hälso- och sjukvård

Det kalkylerade maximibeloppet används vid betalning av *ersättning för kostnader för företagshälsovård*.

242

työterveyshuollon laskennallinen enimmäismäärä

sv kalkylerat maximibelopp n inom företagshälsovården

laskennallinen enimmäismäärä, joka syntyy *hyvän työterveyshuoltokäytännön* mukaisesta *työterveys-huollon voimavarojen* käytöstä

Kela vahvistaa vuosittain *työterveyshuollon korvauksen* perusteena olevat työterveyshuollon laskennalliset enimmäismäärät hyvän työterveyshuoltokäytännön voimavaratekijöiden perusteella yleistä kustannuskehitystä vastaavasti. Laskennallinen enimmäismäärä vahvistetaan korvausluokittain, ks. *työterveyshuollon korvausluokka I* ja *korvausluokka II*.

kalkylerat maximibelopp som uppstår när *företagshälsovårdens resurser* används i enlighet med *god företagshälsovårdspraxis*

FPA fastställer årligen det kalkylerade maximibelopp som ligger till grund för *ersättningen för kostnader för företagshälsovård*, utifrån de resursfaktorer som ingår i god företagshälsovårdspraxis och i motsvarighet till den allmänna kostnadsutvecklingen. Det kalkylerade maximibeloppet fastställs enligt ersättningsklass, se *ersättningsklass I* och *ersättningsklass II*.

243

työntekijäkohtainen laskennallinen enimmäismäärä

sv kalkylerat maximibelopp n per arbetstagare

työterveyshuollon laskennallinen enimmäismäärä, jota sovelletaan työnantajille maksettaviin *työterveyshuollon korvauksiin* silloin, kun saman työnantajan yhdessä tai useassa toimipisteessä työskentelee yhteensä vähintään 10 henkilöä

kalkylerat maximibelopp inom företagshälsovården som tillämpas på *ersättning för kostnader för företagshälsovård* som betalas till arbetsgivare, om en och samma arbetsgivare har sammanlagt minst 10 anställda på ett eller flera verksamhetsställen

244

työnantajakohtainen laskennallinen enimmäismäärä

sv kalkylerat maximibelopp n per arbetsgivare

työterveyshuollon laskennallinen enimmäismäärä, jota sovelletaan työnantajille maksettaviin *työterveyshuollon korvauksiin* silloin, kun saman työnantajan yhdessä tai useassa toimipisteessä työskentelee enintään 9 henkilöä

Pieni työntekijämäärä otetaan huomioon *korvauksen enimmäismäärää korottavana tekijänä*.

kalkylerat maximibelopp inom företagshälsovården som tillämpas på *ersättning för kostnader för företagshälsovård* som betalas till arbetsgivare, om en och samma arbetsgivare har sammanlagt högst 9 anställda på ett eller flera verksamhetsställen

Det låga antalet arbetstagare beaktas som en *faktor som höjer ersättningens maximibelopp*.

245

vuotuinen yrittäjäkohtainen laskennallinen enimmäismäärä; yrittäjäkohtainen laskennallinen enimmäismäärä; vuotuinen laskennallinen enimmäismäärä

sv årligt kalkylerat maximibelopp n per företagare; kalkylerat maximibelopp n per företagare;
årligt kalkylerat maximibelopp n

työterveyshuollon laskennallinen enimmäismäärä, jota sovelletaan yrittäjille maksettaviin *työterveys-huollon korvauksiin*

kalkylerat maximibelopp inom företagshälsovården som tillämpas på *ersättning för kostnader för företagshälsovård* som betalas till företagare

246

korvauksen enimmäismäärää korottava tekijä

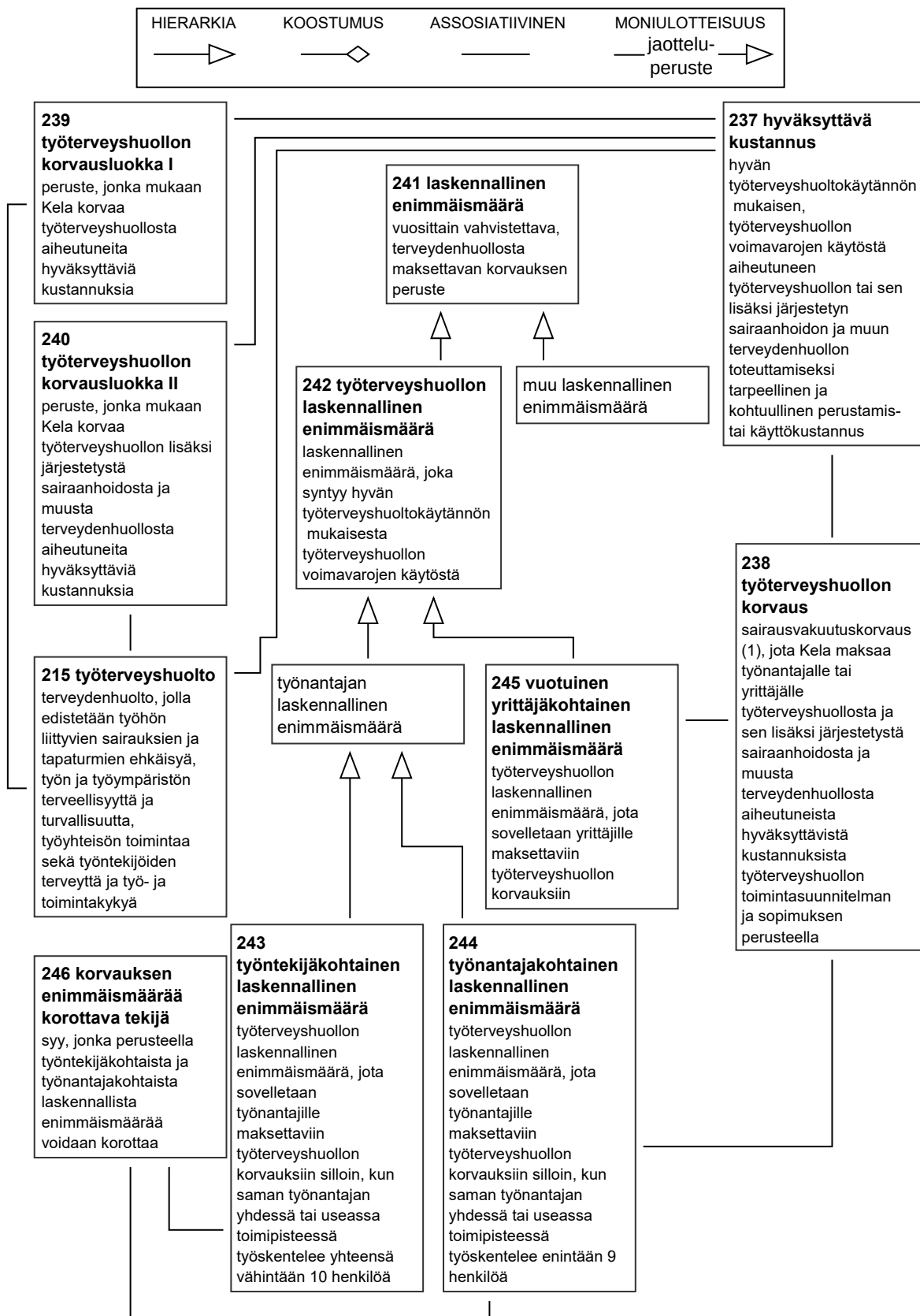
sv faktor som höjer ersättnings maximibelopp

syy, jonka perusteella *työntekijäkohtaista* ja *työnantajakohtaista laskennallista enimmäismäärää* voidaan korottaa

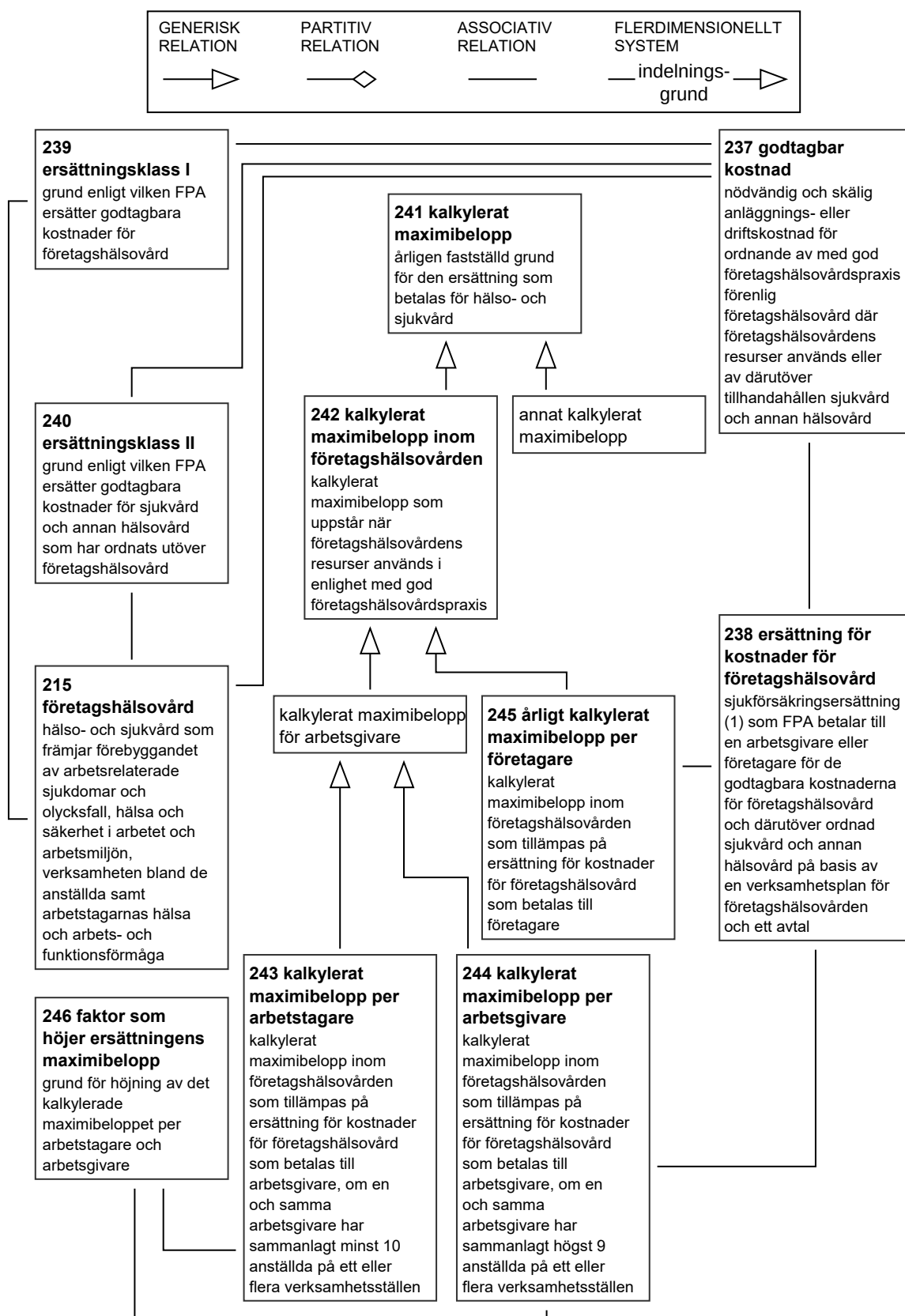
Korvauksen enimmäismäärää korottava tekijä voi olla esimerkiksi työpaikan koko, *työterveys-huollon* aloittaminen tai sen sisällön muuttaminen tai *työterveysaseman* perustaminen.

grund för höjning av det *kalkylerade maximibeloppet per arbetstagare* och *arbetsgivare*

Exempelvis arbetsplatsens storlek, inledande av *företagshälsovården*, ändring av företagshälsovårdens innehåll eller inrättande av en *företagshälsovårdscentral* kan vara faktorer som höjer ersättnings maximibelopp.

Käsitekaavio 20. Työterveyshuollon korvaukset.

Begreppsdiagram 20. Ersättningar för kostnader för företagshälsovård.

7 VAMMAISETUUKSET JA VAMMAISTEN TULKKAUSPALVELU HANDIKAPPFÖRMÅNER OCH TOLKTJÄNST FÖR PERSONER MED FUNKTIONSNEDSÄTTNING

7.1 Vammaisetuudet Handikappförmåner

247

vammaisetuus

mieluummin kuin: vammaistuki (1)

sv handikappförmån
hellre än: handikappbidrag *n*

etuus, jolla tuetaan vammaisen tai pitkäaikaisesti sairaan henkilön selviytymistä jokapäiväisessä elämässä ja hänen *toimintakykynsä* ylläpitämistä

Vammaisetuusia ovat *alle 16-vuotiaan vammaistuki*, *16 vuotta täyttäneen vammaistuki* ja *eläkettä saavan hoitotuki*. Vammaisetuus myönnetään määräajaksi tai toistaiseksi. Vammaisetuudet on porrastettu henkilön tuen tarpeen mukaan *perustukeen*, *korotettuun tukeen* ja *ylim-pään tukeen*.

förmån som betalas till personer med funktionsnedsättning eller långvarig sjukdom för att stödja dem så att de klarar av sitt dagliga liv och bevarar sin *funktionsförmåga*

Handikappförmånerna består av *handikappbidrag för personer under 16 år*, *handikappbidrag för personer över 16 år* och *vårdbidrag för pensionstagare*. Handikappförmånen beviljas för viss tid eller tills vidare. Handikappförmånerna graderas enligt personens behov av stöd i *grundbidrag*, *höjt bidrag* och *högsta bidrag*.

248

alle 16-vuotiaan vammaistuki

ei: † lapsen hoitotuki; † hoitotuki (2)

sv handikappbidrag *n* för personer under 16 år
inte: † vårdbidrag *n* för barn; † vårdbidrag *n*

vammaisetuus, joka voidaan myöntää alle 16-vuotiaalle lapselle

Oikeus alle 16-vuotiaan vammaistukeen on lapsella, jonka sairauteen tai vammaan liittyvästä *hoidosta*, huolenpidosta ja *kuntoutuksesta* aiheutuu vähintään kuuden kuukauden ajan tavan-omaista suurempaa *rasitusta* ja *sidonnaisuutta* verrattuna vastaavanikäiseen terveeseen lapseen.

Kelan tilastoissa tästä käsitteestä käytetään nimitystä lapsen vammaistuki.

handikappförmån som kan beviljas barn under 16 år

Rätt till handikappbidrag för personer under 16 år har barn i fråga om vilka *vården*, omvård-naden och *rehabiliteringen* i anslutning till sjukdom eller skada i minst sex månader innebär större *belastning* och *bundenhet* än vad som är vanligt i fråga om friska barn i samma ålder. I FPA-statistiken används benämningen handikappbidrag för barn om detta begrepp.

249

16 vuotta täyttäneen vammaistuki

ei: † vammaistuki (2)

sv handikappbidrag *n* för personer över 16 år

vammaisetuus, joka voidaan myöntää sellaiselle 16 vuotta täyttäneelle henkilölle, joka ei saa **eläkettä** vanhuuden tai täyden **työkyvyttömyyden** perusteella

Oikeus 16 vuotta täyttäneen vammaistukeen on henkilöllä, jonka **toimintakyvyn** arvioidaan olevan sairauden tai vamman vuoksi yhtäjaksoisesti heikentynyt vähintään vuoden ajan. Lisäksi vammaistukea myönnettäessä edellytetään, että henkilön sairaudesta tai vammasta aiheutuu **haittaa**, **avuntarvetta** tai **ohjauksen** ja **valvonnan** tarvetta.

Kelan tilastoissa tästä käsitteestä käytetään nimitystä aikuisen vammaistuki.

handikappförmån som kan beviljas personer som har fyllt 16 år och som inte får **pension** på grundval av ålderdom eller full **arbetsförmåga**

Rätt till handikappbidrag för personer över 16 år har personer vars **funktionsförmåga** på grund av sjukdom eller skada beräknas vara nedsatt åtminstone ett år utan avbrott. Dessutom förutsätts det när handikappbidrag beviljas att sjukdomen eller skadan medför **men**, **hjälpbehov** eller behov av **handledning** och **tillsyn**.

Termen handikappbidrag för personer över 16 år motsvaras i den upphävda lagen om handikappbidrag (124/1988) av termen handikappbidrag.

I FPA-statistiken används benämningen handikappbidrag för vuxna om detta begrepp.

250

eläkettä saavan hoitotuki; eläkkeensaajan hoitotuki

mieluummin kuin: hoitotuki (1)

ei: † eläkkeensaajien hoitotuki

sv vårdbidrag *n* för pensionstagare

vammaisetuus, joka voidaan myöntää henkilölle, joka saa **eläkettä** tai muuta vastaavaa **etuutta** vanhuuden tai täyden **työkyvyttömyyden** perusteella

Oikeus eläkettä saavan hoitotukeen on 16 vuotta täyttäneellä henkilöllä, joka saa

1) kansaneläkelain (568/2007) perusteella **työkyvyttömyyseläkettä**, **vanhuuseläkettä (1)** tai **varhennettua vanhuuseläkettä**

2) työntekijän eläkelain (395/2006) 3 §:ssä tarkoitettujen lakien, kansanedustajain eläkelain (329/1967), valtioneuvoston jäsenen oikeudesta eläkkeeseen ja hänen jälkeensä suoritettavasta perhe-eläkkeestä annetun lain (870/1977) mukaista täyttä työkyvyttömyyseläkettä, vanhuuseläkettä (1) tai varhennettua vanhuuseläkettä

3) takuueläkkeestä annetun lain (703/2010) mukaista **takuueläkettä**

4) täyden työkyvyttömyyden perusteella maksettavaa lakisääteisen tapaturmavakuutuksen, sotilastapaturmalain (1211/1990), sotilasvammalain (404/1948) tai liikennevakuutusta koskevan lainsäädännön mukaista jatkuvaa tapaturmaeläkettä, elinkorkoa, työkyvyttömyyseläkettä tai sellaista ansionmenetyksen korvausta, jota maksetaan, kun liikennevahingon sattumisesta on kulunut vuosi

5) tapaturmavakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain (625/1991) mukaista jatkuvaa tapaturmaeläkettä tai elinkorkoa taikka liikennevakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain (626/1991) mukaista jatkuvaa työkyvyttömyyseläkettä tai ansionmenetyskorvausta, viimeksi mainittua kuitenkin vasta vuoden kuluttua vahingon sattumisesta

6) edellä mainittuja etuuksia vastaavaa ulkomailta maksettavaa etuutta.

Lisäksi edellytetään, että henkilön **toimintakyvyn** voidaan arvioida olevan sairauden tai vamman vuoksi yhtäjaksoisesti heikentynyt vähintään vuoden ajan ja että henkilön sairaudesta tai vammasta aiheutuu **avuntarvetta** tai **ohjauksen** ja **valvonnan** tarvetta.

Kelan tilastoissa tästä käsitteestä käytetään nimitystä eläkkeensaajan hoitotuki.

handikappförmån som kan beviljas personer som får **pension** eller någon motsvarande **förmån** på grundval av ålderdom eller full **arbetsoförmåga**

Rätt till vårdbidrag för pensionstagare har en person som fyllt 16 år och som får

1) **sjukpension**, **ålderspension** eller **förtida ålderspension** enligt folkpensionslagen (568/2007),

2) full invalidpension (sjukpension), ålderspension eller förtida ålderspension enligt de lagar som nämns i 3 § i lagen om pension för arbetstagare (395/2006), lagen om pension för riksdagsmän (329/1967) eller lagen om medlems av statsrådet rätt till pension och om familjepension efter honom (870/1977),

3) **garantipension** enligt lagen om garantipension (703/2010),

4) fortlöpande olycksfallspension, livränta, sjukpension eller sådan ersättning för inkomstbortfall som betalas när ett år har förflutit från trafikskadan och vilka enligt den lagstadgade olycksfallsförsäkringen, lagen om olycksfall i militärtjänst (1211/1990), lagen om skada, ådragen i militärtjänst (404/1948) eller trafikförsäkringslagstiftningen betalas på grundval av full arbetsoförmåga,

5) fortlöpande olycksfallspension eller livränta enligt lagen om rehabilitering som ersätts enligt lagen om olycksfallsförsäkring (625/1991) eller fortlöpande sjukpension eller ersättning för inkomstbortfall enligt lagen om rehabilitering som ersätts enligt trafikförsäkringslagen

(626/1991), den sistnämnda ersättningen dock först då ett år förflutit från skadefallet, eller

6) förmåner från utlandet som motsvarar de ovannämnda förmånerna.

Dessutom förutsätts det att personens **funktionsförmåga** kan beräknas vara nedsatt på grund av sjukdom eller skada åtminstone ett år utan avbrott och att sjukdomen eller skadan medför **hjälp-behov** eller behov av **handledning** och **tillsyn**.

251

perustuki

ei: alin tuki

sv grundbidrag *n*; grundbelopp (1) *n*

perusvammaistuki tai *perushoitotuki*

Perustuki on määrältään pienin porrastettu *vammaisetuus*. Muut porrastetut vammaisetuudet ovat *korotettu tuki* ja *ylin tuki*.

handikappbidrag med grundbelopp eller *vårdbidrag med grundbelopp*

Grundbidraget är den lägsta graderade *handikappförmånen*. De andra graderade handikappförmånerna är *höjt bidrag* och *högsta bidrag*.

252

perusvammaistuki

ei: † alin vammaistuki; † > hoitotuki (3) (alle 16-vuotiaan vammaistuesta); † > vammaistuki (3) (16 vuotta täyttäneen vammaistuesta)

sv handikappbidrag *n* med grundbelopp

määrältään pienin *alle 16-vuotiaan vammaistuki* tai *16 vuotta täyttäneen vammaistuki*

Alle 16-vuotiaan perusvammaistuen myöntäminen edellyttää, että lapsen *hoidosta*, huolenpidosta ja *kuntoutuksesta* aiheutuu tavanomaista suurempaa, vähintään viikoittaista *rasitusta* ja *sidonnaisuutta*.

16 vuotta täyttäneen perusvammaistuen myöntäminen edellyttää, että henkilön *toimintakyvyn* voidaan arvioida olevan sairauden tai vamman vuoksi heikentynyt yhtäjaksoisesti vähintään vuoden ajan ja että henkilön sairaudesta tai vammasta aiheutuu *olennaista haittaa*.

lågsta *handikappbidraget för personer under 16 år* eller *handikappbidraget för personer över 16 år*

Beviljandet av handikappbidrag med grundbelopp för personer under 16 år förutsätter att *vården*, omvårdnaden och *rehabiliteringen* av barnet minst varje vecka innebär en *belastning* och en *bundenhet* som är större än vad som är vanligt.

Beviljandet av handikappbidrag med grundbelopp för personer över 16 år förutsätter att personens *funktionsförmåga* på grund av sjukdom eller skada kan beräknas vara nedsatt åtminstone ett år utan avbrott och att sjukdomen eller skadan medför *väsentligt men*.

253

perushoitotuki

ei: alin hoitotuki

sv vårdbidrag *n* med grundbelopp

määrältään pienin *eläkettä saavan hoitotuki*

Perushoitotuen myöntäminen edellyttää, että *eläkkeensaajan toimintakyvyn* voidaan arvioida olevan sairauden tai vamman vuoksi heikentynyt yhtäjaksoisesti vähintään vuoden ajan ja että eläkkeensaaja tarvitsee *henkilökohtaisissa toiminnoissaan*, kotitaloustöissä ja asioinnissa kodin ulkopuolella säännöllisesti vähintään viikoittain toistuvaa toisen henkilön apua tai *ohjausta* ja *valvontaa*. *Sokealla* tai *liikuntakyvyttömällä* on oikeus vähintään perushoitotukeen.

lågsta *vårdbidraget för pensionstagare*

Beviljandet av vårdbidrag med grundbelopp förutsätter att *pensionstagarens funktionsförmåga* kan beräknas vara nedsatt på grund av sjukdom eller skada åtminstone ett år utan avbrott och att pensionstagaren när det gäller *aktiviteter i det dagliga livet*, hushållsarbete och skötsel av ärenden utanför hemmet regelbundet och minst varje vecka behöver en annan persons upprepade hjälp eller *handledning* och *tillsyn*. *Blinda* och *rörelsehindrade* har rätt till åtminstone vårdbidrag med grundbelopp.

254

korotettu tuki

sv höjt bidrag *n*; bidrag *n* med förhöjt belopp

korotettu vammaistuki tai *korotettu hoitotuki* (1)

Korotettu tuki on määrältään toiseksi suurin porrastettu *vammaisetuus*. Muut porrastetut vammaisetuudet ovat *perustuki* ja *ylin tuki*.

höjt handikappbidrag eller *höjt vårdbidrag*

Höjt bidrag är den näst högsta graderade *handikappförmånen*. De andra graderade handikappförmånerna är *grundbidrag* och *högsta bidrag*.

255

korotettu vammaistuki

ei: † korotettu hoitotuki (2) (alle 16-vuotiaan vammaistuesta)

sv höjt handikappbidrag *n*; handikappbidrag *n* med förhöjt belopp

määrältään toiseksi suurin *alle 16-vuotiaan vammaistuki* tai *16 vuotta täyttäneen vammaistuki*

Alle 16-vuotiaan korotetun vammaistuen myöntäminen edellyttää, että lapsen *hoidosta*, huolenpidosta ja *kuntoutuksesta* aiheutuva tavanomaista suurempi *rasitus* ja *sidonnaisuus* on vaativaa tai päivittäin huomattavasti aikaa vievää.

16 vuotta täyttäneen korotetun vammaistuen myöntäminen edellyttää, että henkilön *toimintakyvyn* voidaan arvioida olevan sairauden tai vamman vuoksi heikentynyt yhtäjaksoisesti vähintään vuoden ajan ja että henkilön sairaudesta tai vammasta aiheutuu *huomattavaa häirtä* tai että hän tarvitsee *henkilökohtaisissa toiminnoissaan*, kotitaloustöissä ja asiainnissa kodin ulkopuolella säännöllisesti vähintään viikoittain toistuvaa toisen henkilön apua, *ohjausta* tai *valvontaa*.

Korotettua vammaistukea voi saada myös silloin, kun *perusvammaistuen* saamisen edellytykset täyttyvät ja kun sairaudesta tai vammasta aiheutuu *erityiskustannuksia* kuukausitasolla vähintään korotetun tuen verran.

näst högsta *handikappbidraget för personer under 16 år* eller *handikappbidraget för personer över 16 år*

Beviljandet av höjt handikappbidrag för personer under 16 år förutsätter att den *belastning* och *bundenhet* som är större än vad som är vanligt och som *vården*, omvårdnaden och *rehabiliteringen* av barnet innebär är krävande eller upptar avsevärd tid varje dag.

Beviljandet av höjt handikappbidrag för personer över 16 år förutsätter att personens *funktionsförmåga* kan beräknas vara nedsatt på grund av sjukdom eller skada åtminstone ett år utan avbrott och att sjukdomen eller skadan medför *betydande men* eller att personen när det gäller *aktiviteter i det dagliga livet*, hushållsarbete och skötsel av ärenden utanför hemmet regelbundet och minst varje vecka behöver en annan persons upprepade hjälp, *handledning* eller *tillsyn*.

Höjt handikappbidrag kan beviljas också i det fall att villkoren för beviljande av *handikappbidrag med grundbelopp* uppfylls och sjukdomen eller skadan månatligen medför *särskilda kostnader* som är minst lika stora som det höjda bidraget.

256

korotettu hoitotuki (1)

sv höjt vårdbidrag *n*; vårdbidrag *n* med förhöjt belopp

määrältään toiseksi suurin *eläkettä saavan hoitotuki*

Korotetun hoitotuen myöntäminen edellyttää, että *eläkkeensaajan toimintakyvyn* voidaan arvioida olevan sairauden tai vamman vuoksi heikentynyt yhtäjaksoisesti vähintään vuoden ajan ja että eläkkeensaaja tarvitsee monissa *henkilökohtaisissa toiminnoissaan* jokapäiväistä aikaa vievää toisen henkilön apua tai että sairaudesta tai vammasta aiheutuu huomattavassa määrin säännöllistä *ohjauksen* ja *valvonnan* tarvetta. Korotettua hoitotukea voi saada myös silloin, kun *perushoitotuen* saamisen edellytykset täyttyvät ja kun sairaudesta tai vammasta aiheutuu *erityis-kustannuksia* kuukausitasolla vähintään korotetun tuen verran.

näst högsta *vårdbidraget för pensionstagare*

Beviljandet av höjt vårdbidrag förutsätter att *pensionstagarens funktionsförmåga* kan beräknas vara nedsatt på grund av sjukdom eller skada åtminstone ett år utan avbrott och att pensions-tagaren när det gäller ett flertal *aktiviteter i det dagliga livet* har ett dagligt, tidskrävande behov av en annan persons hjälp eller att sjukdomen eller skadan i betydande utsträckning medför regel-bundet behov av *handledning* och *tillsyn*. Höjt vårdbidrag kan beviljas också i det fall att villkoren för beviljande av *vårdbidrag med grundbelopp* uppfylls och sjukdomen eller skadan månatligen medför *särskilda kostnader* som är minst lika stora som det höjda bidraget.

257

ylin tuki

sv högsta bidrag *n*; bidrag *n* med högsta belopp

ylin vammaistuki tai *ylin hoitotuki*

Ylin tuki on määrältään suurin porrastettu *vammaisetuus*. Muut porrastetut vammaisetuudet ovat *perustuki* ja *korotettu tuki*.

högsta handikappbidrag eller *högsta vårdbidrag*

Högsta bidrag är den högsta graderade *handikappförmånen*. De andra graderade handikapp-förmånerna är *grundbidrag* och *höjt bidrag*.

258

ylin vammaistuki

ei: † erityishoitotuki (alle 16-vuotiaan vammaistuesta); † erityisvammaistuki (16 vuotta täyttäneen vammaistuesta)

sv högsta handikappbidrag *n*; handikappbidrag *n* med högsta belopp

määrältään suurin *alle 16-vuotiaan vammaistuki* tai *16 vuotta täyttäneen vammaistuki*

Alle 16-vuotiaan ylimmän vammaistuen myöntäminen edellyttää, että lapsen *hoidosta*, huolen-pidosta ja *kuntoutuksesta* aiheutuva tavanomaista suurempi *rasitus* ja *sidonnaisuus* on vaativaa ja ympärivuorokautista.

16 vuotta täyttäneen ylimmän vammaistuen myöntäminen edellyttää, että henkilö on *vaikeasti vammainen* tai että henkilön *toimintakyvyn* voidaan arvioida olevan sairauden tai vamman vuoksi heikentynyt yhtäjaksoisesti vähintään vuoden ajan ja että hän tarvitsee monissa *henkilö-kohtaisissa toiminnoissa* jokapäiväistä, aikaa vievää toisen henkilön apua, tai että sairaudesta tai vammasta aiheutuu huomattavassa määrin säännöllistä *ohjauksen* ja *valvonnan* tarvetta. *Sokealla, liikuntakyvyttömällä* ja *varhaiskuurolla* on oikeus saada ylin vammaistuki.

största *handikappbidraget för personer under 16 år* eller *handikappbidraget för personer över 16 år*

Beviljandet av det högsta handikappbidraget för personer under 16 år förutsätter att den *belast-ning* och *bundenhet* som är större än vad som är vanligt och som *vården*, omvårdnaden och *rehabiliteringen* av barnet innebär är krävande och pågår dygnet runt.

Beviljandet av det högsta handikappbidraget för personer över 16 år förutsätter att det är fråga om en *person med svår funktionsnedsättning* eller att personens *funktionsförmåga* på grund av sjukdom eller skada kan beräknas vara nedsatt åtminstone ett år utan avbrott och att personen när det gäller ett flertal *aktiviteter i det dagliga livet* har ett dagligt, tidskrävande behov av en annan persons hjälp eller att sjukdomen eller skadan i betydande utsträckning medför regel-bundet behov av *handledning* och *tillsyn*. *Blinda, rörelsehindrade* och *barndomsdöva* har rätt att få högsta handikappbidrag.

259

ylin hoitotuki

sv högsta vårdbidrag *n*; vårdbidrag *n* med högsta belopp

määrältään suurin *eläkettä saavan hoitotuki*

Ylimmän hoitotuen myöntäminen edellyttää, että *eläkkeensaajan toimintakyvyn* voidaan arvioida olevan sairauden tai vamman vuoksi heikentynyt yhtäjaksoisesti vähintään vuoden ajan ja että eläkkeensaajan *hoidon* ja *valvonnan* tarve on yhtämittaista.

högsta *vårdbidraget för pensionstagare*

Beviljandet av högsta vårdbidrag förutsätter att *pensionstagarens funktionsförmåga* kan beräknas vara nedsatt på grund av sjukdom eller skada åtminstone ett år utan avbrott och att pensionstagaren behöver fortgående *vård* och *tillsyn*.

260

(vanhentunut/föråldrat)

ruokavaliokorvaus

ei: keliakiakorvaus

sv kotersättning

vammaisetuus, jolla korvattiin sairauden takia välttämättömien gluteenittomien tuotteiden aiheuttamia kustannuksia

Oikeus ruokavaliokorvaukseen oli 16 vuotta täyttäneellä henkilöllä, jonka oli asianmukaisesti määritellyn sairauden takia ehdottoman välttämätöntä käyttää gluteenittomia tuotteita.

Ruokavaliokorvaus poistui 1.1.2016.

handikappförmån som betalades i ersättning för kostnader för glutenfria produkter som var nödvändiga på grund av sjukdom

Rätt till kotersättning hade den som hade fyllt 16 år och som på grund av en sjukdom som diagnostiserats på behörigt sätt var absolut tvungen att använda glutenfria produkter.

Kotersättningen slopades 1.1.2016.

261

veteraanilisä

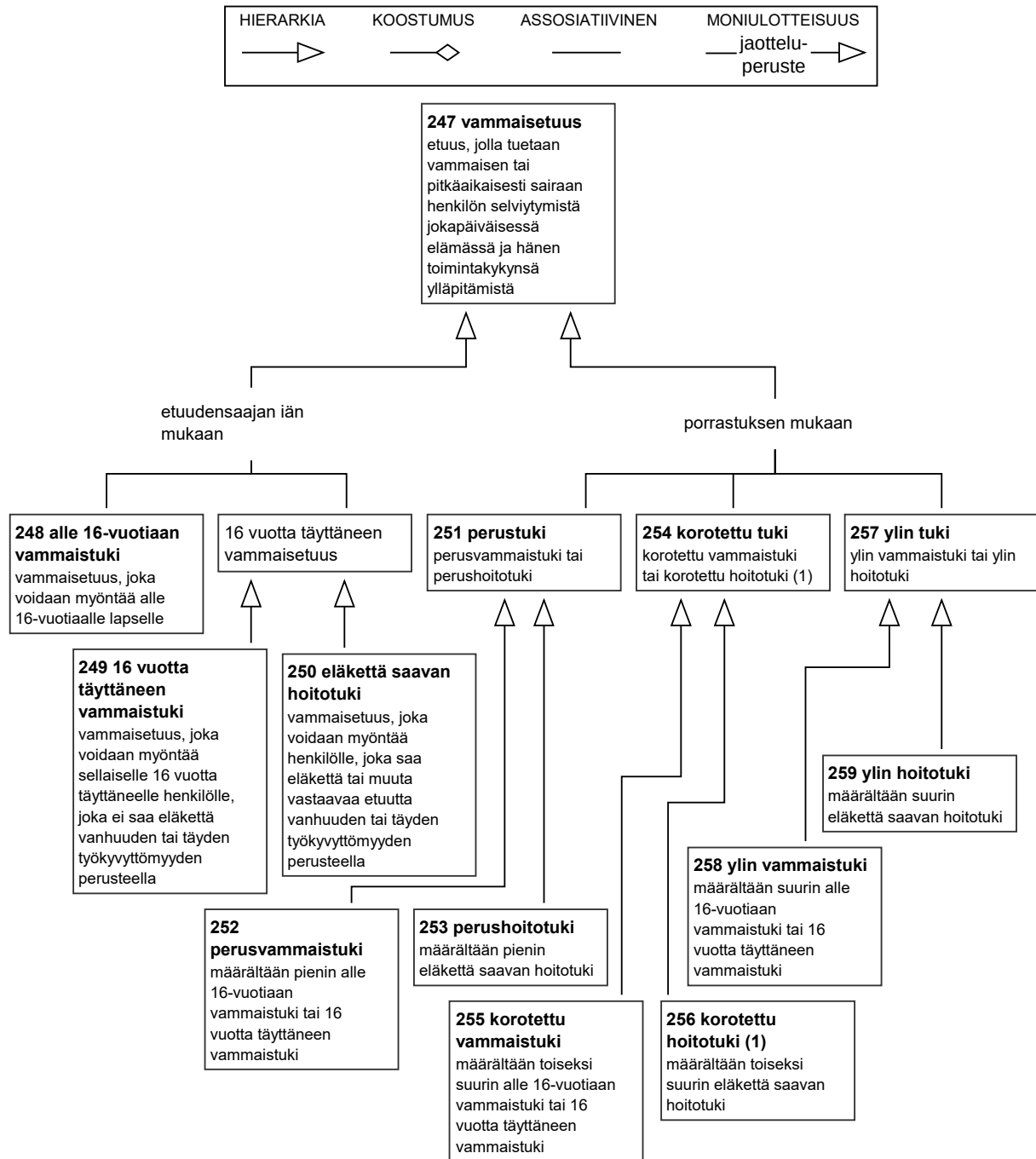
sv veteran tillägg *n*

eläkettä saavan hoitotuen lisä, jota maksetaan *ylimääräistä rintamalisää* ja *korotettua* tai *ylintä hoitotukea* saavalle

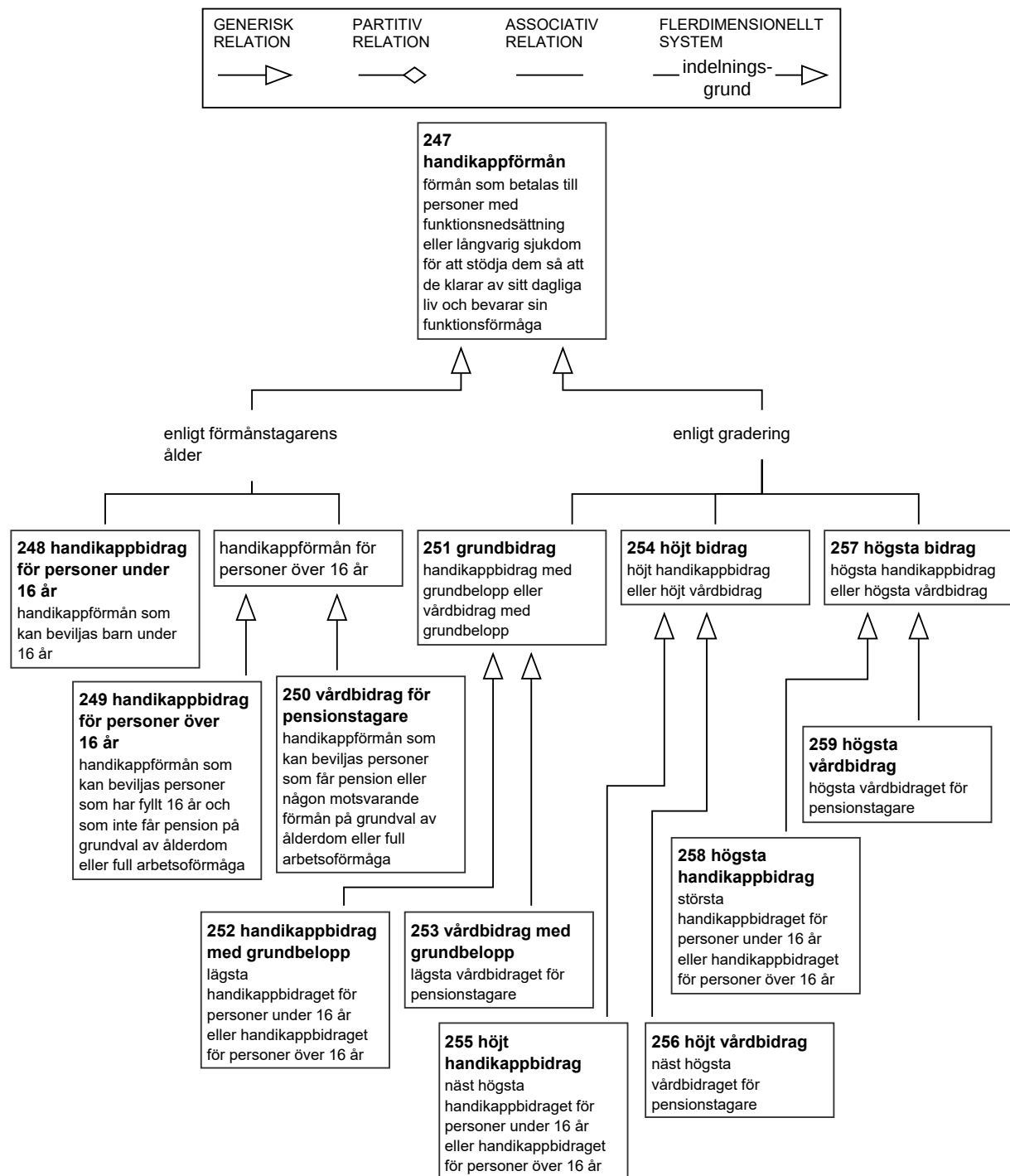
Kela ryhtyi maksamaan veteraanilisää 1.9.2010 alkaen.

tillägg till *vårdbidrag för pensionstagare* som betalas till personer som får *extra fronttillägg* och *höjt* eller *högsta vårdbidrag*

FPA började betala veteran tillägg 1.9.2010.

Käsitekaavio 21. Vammaisetuudet.

Begreppsdiagram 21. Handikappförmåner.

262

olennainen haitta

sv väsentligt men *n*; väsentlig olägenhet

haitta, joka vastaa lähinnä keskivaikeaa toiminnanvajausta

Haitan määrä arvioidaan sosiaali- ja terveysministeriön tapaturmavakuutuslaissa tarkoitettua haittaluokitusta koskevan asetuksen (1649/2009) mukaisesti.

men, som närmast motsvarar medelsvår funktionsnedsättning

Menets omfattning bedöms i enlighet med social- och hälsovårdsministeriets förordning om invaliditetsklassificeringen enligt lagen om olycksfallsförsäkring (1649/2009).

263

huomattava haitta

sv betydande men *n*; betydande olägenhet

haitta, joka vastaa lähinnä vaikeaa toiminnanvajausta

Haitan määrä arvioidaan sosiaali- ja terveysministeriön tapaturmavakuutuslaissa tarkoitettua haittaluokitusta koskevan asetuksen (1649/2009) mukaisesti.

men, som närmast motsvarar svår funktionsnedsättning

Menets omfattning bedöms i enlighet med social- och hälsovårdsministeriets förordning om invaliditetsklassificeringen enligt lagen om olycksfallsförsäkring (1649/2009).

264

<vammaisetuudet/handikappförmåner>

erityiskustannus

sv särskild kostnad

toimintakyvyn heikentymisestä aiheutuva tarpeellinen, ylimääräinen ja jatkuva kustannus, josta *etuu-densaaja* vastaa itse

Erityiskustannuksina voidaan ottaa huomioon:

- 1) kotipalvelusta, tukipalvelusta ja kotisairaanhoidosta aiheutuvat kustannukset
- 2) palveluasumisen tai tuetun asumisen yhteydessä aiheutuvat hoito- ja hoivakustannukset
- 3) laitoshoidosta ja sairaalahoidosta aiheutuvat kustannukset, ei kuitenkaan pitkäaikaisesta laitoshoidosta perittävää maksua
- 4) lääkärin tai hammaslääkärin antamasta tai määräämästä *hoidosta* aiheutuvat kustannukset
- 5) lääkärin määräämästä *kuntoutuksesta* aiheutuvat kustannukset
- 6) edellä mainittuun hoitoon tai kuntoutukseen liittyvät *matkakustannukset*
- 7) lääkärin, hammaslääkärin tai *terveydenhuollon ammattihenkilön* määräämistä *lääkkeistä* aiheutuvat kustannukset.

Erityiskustannusten jatkuvuudella tarkoitetaan yleensä sitä, että kustannuksia kertyy vähintään noin puolen vuoden ajalta.

nödvändig, extra och fortlöpande kostnad som *ned satt funktionsförmåga* medför och som *förmåns-tagaren* själv står för

Som särskilda kostnader kan beaktas

- 1) kostnader för hemservice, stödservice och hemsjukvård
- 2) kostnader för vård och omsorg som uppkommer i samband med serviceboende eller stöd-boende
- 3) kostnader för institutionsvård och sjukhusvård, dock inte avgifter som tas ut för långvarig anstaltsvård
- 4) kostnader för *behandling* som getts eller ordinerats av läkare eller tandläkare
- 5) kostnader för *rehabilitering* som ordinerats av en läkare
- 6) *resekostnader* som uppkommit i samband med ovan nämnd behandling och rehabilitering
- 7) kostnader för *läkemedel (1)* som förskrivits av läkare eller tandläkare eller av andra *yrkes-utbildade personer inom hälso- och sjukvården*.

Att de särskilda kostnaderna är fortlöpande betyder i allmänhet att kostnader uppstår under minst ett halvt år.

265

<vammaisetuudet/handikappförmåner>

ohjaus

sv handledning

henkilön tarvitsema opastus *henkilökohtaisissa toiminnoissa*, välttämättömissä kotitaloustöissä tai asioinnissa kodin ulkopuolella

vägledning som en person behöver när det gäller *aktiviteter i det dagliga livet*, nödvändigt hushålls-arbete eller skötsel av ärenden utanför hemmet

266

<vammainenasetuudet/handikappförmåner>

valvonta

sv tillsyn

henkilön tarvitsema silmälläpito *henkilökohtaisissa toiminnoissa*, välttämättömissä kotitaloustöissä tai asiointissa kodin ulkopuolella tai toisen henkilön jatkuva varuillaanolo

uppsikt som en person behöver när det gäller *aktiviteter i det dagliga livet*, nödvändigt hushållsarbete eller skötsel av ärenden utanför hemmet eller fortgående beredskap av en annan person

267

<vammainenasetuudet/handikappförmåner>

avuntarve

sv hjälpbehov *n*

henkilön tarve saada toisen henkilön apua *henkilökohtaisissa toiminnoissa*, kotitaloustöissä tai asiointissa kodin ulkopuolella

en persons behov av att få hjälp av en annan när det gäller *aktiviteter i det dagliga livet*, hushållsarbete eller skötsel av ärenden utanför hemmet

268

henkilökohtainen toiminto

sv aktiviteter *pl* i det dagliga livet; personlig rutin; individuell rutin; ~ ADL

liikkuminen, pukeutuminen, ruokailu, henkilökohtaisesta hygieniasta huolehtiminen tai muu näihin verrattava toiminto

Vammaisasetuksissa henkilökohtaisiin toimintoihin katsotaan sisältyvän myös sairaanhoidolliset toimenpiteet. Niitä ovat esimerkiksi elintärkeästä lääkityksestä huolehtiminen, pistoshoito, happirikastimen käyttö tai dialyysistä huolehtiminen.

förflyttning, påklädning, måltider, skötsel av den personliga hygien och andra därmed jämförbara aktiviteter

I fråga om *handikappförmånerna* anses aktiviteterna i det dagliga livet innefatta också sjukvårdsåtgärder. Sådana är t.ex. livsviktig medicinering, injiceringar, användning av syrekonzentrator eller utförande av dialysbehandlingar.

ADL är en förkortning av Activities in Daily Living.

269

<vammainenasetuudet/handikappförmåner>

toimintakyvyn heikentyminen

sv nedsatt funktionsförmåga

henkilön suorittamien toimintojen vaikeutuminen sairauden tai vamman takia

att de aktiviteter som en person utför försvåras på grund av sjukdom eller skada

270

<kuntoutus, vammainenasetuudet / rehabilitering, handikappförmåner>

rasitus

sv belastning

konkreettiset toimenpiteet ja ylimääräinen työ ja vaiva, joita aiheutuu henkilölle itselleen *toimintakyvyn heikentymisen* vuoksi tai sairasta tai vammaista lasta hoitavalle henkilölle

Alle 16-vuotiaan vammaistuen myöntämisen edellytyksenä on, että aiheutuvan rasituksen ja *sidonnaisuuden* tulee olla suurempaa kuin vastaavanikäisestä terveestä lapsesta aiheutuva rasitus ja sidonnaisuus.

konkreta åtgärder och extra arbete och besvär som *nedsatt funktionsförmåga* innebär för personen själv eller för en person som sköter ett sjukt barn eller ett barn med funktionsnedsättning

Beviljandet av *handikappbidrag för personer under 16 år* förutsätter att belastningen och *bundenheten* är större än den som ett friskt barn i samma ålder ger upphov till.

271

<vammainenasetuudet/handikappförmåner>

sidonnaisuus

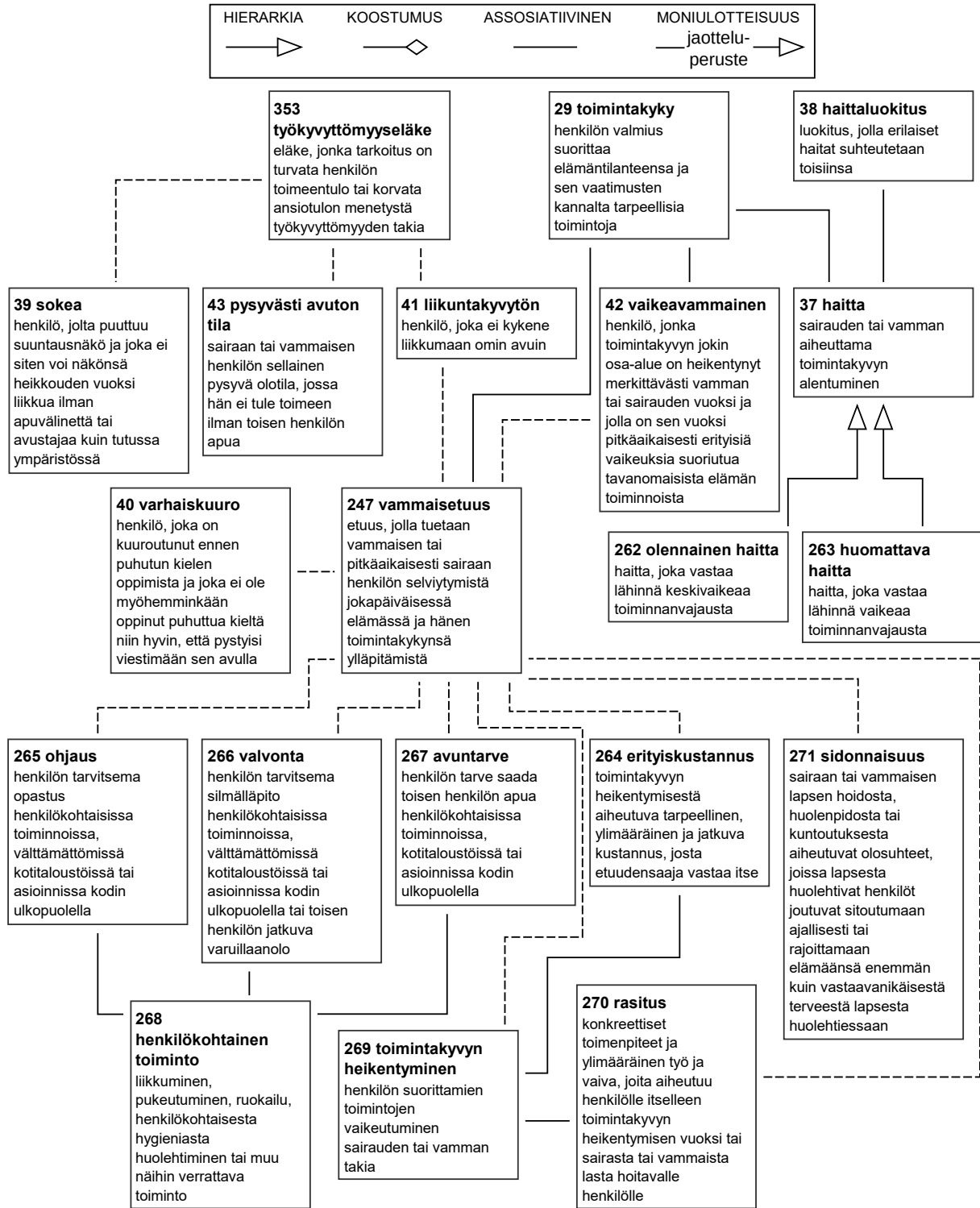
sv bundenhet

sairaana tai vammaisen lapsen *hoidosta*, huolenpidosta tai *kuntoutuksesta* aiheutuvat olosuhteet, joissa lapsesta huolehtivat henkilöt joutuvat sitoutumaan ajallisesti tai rajoittamaan elämäänsä enemmän kuin vastaavanikäisestä terveestä lapsesta huolehtiessaan

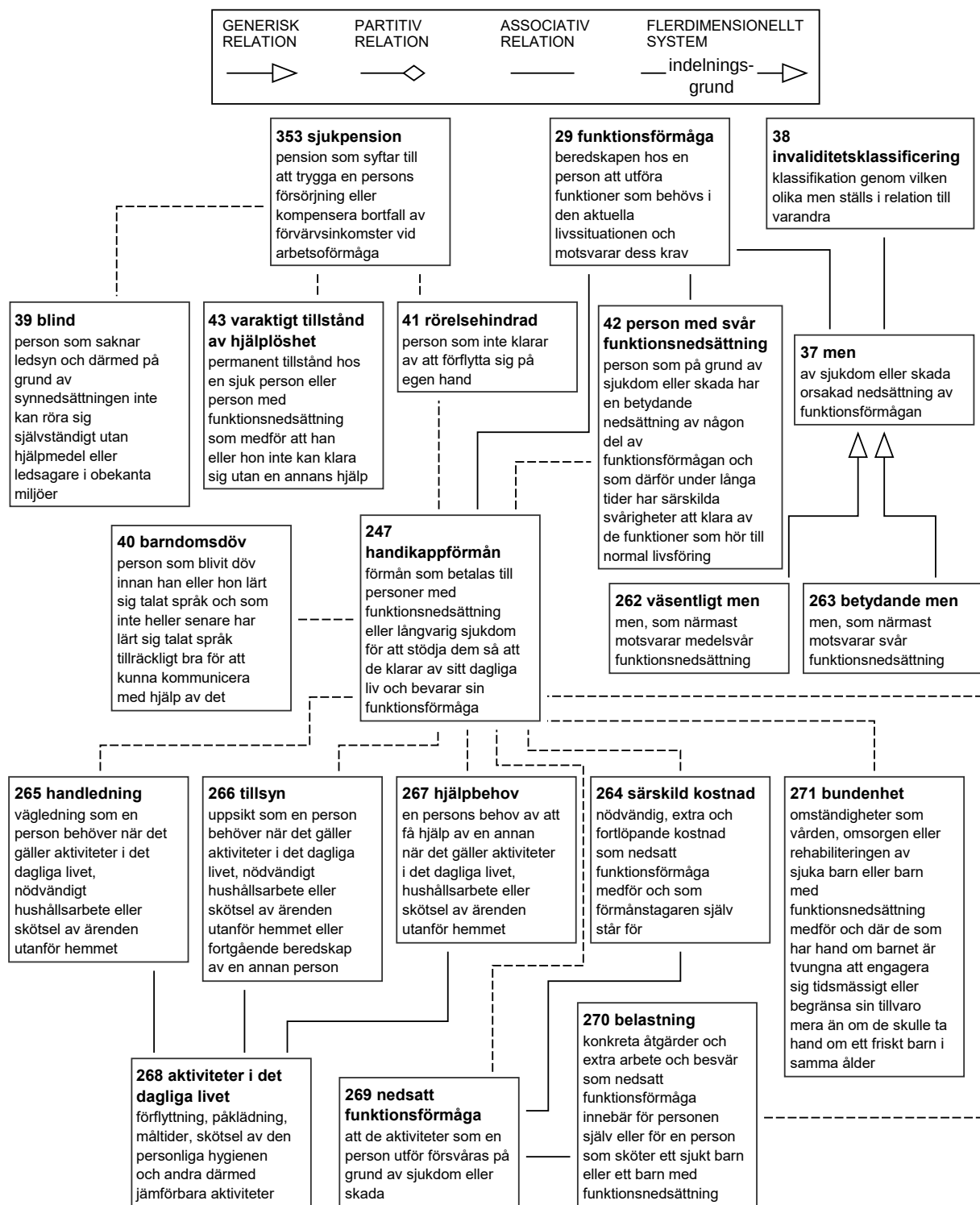
Alle 16-vuotiaan vammaistuen myöntämisen edellytyksenä on, että aiheutuvan *rasituksen* ja sidonnaisuuden tulee olla suurempaa kuin vastaavanikäisestä terveestä lapsesta aiheutuva rasitus ja sidonnaisuus.

omständigheter som *vården*, omsorgen eller *rehabiliteringen* av sjuka barn eller barn med funktionsnedsättning medför och där de som har hand om barnet är tvungna att engagera sig tidsmässigt eller begränsa sin tillvaro mera än om de skulle ta hand om ett friskt barn i samma ålder

Beviljandet av *handikappbidrag för personer under 16 år* förutsätter att *belastningen* och bundenheten är större än den som ett friskt barn i samma ålder ger upphov till.

Käsitekaavio 22. Vammaisetuuden ja työkyvyttömyyseläkkeen myöntämisedellytykset.

Begreppsdiagram 22. Förutsättningar för beviljandet av handikappförmåner och sjukpension.

7.2 Vammaisten tulkkauspalvelu

Tolktjänst för personer med funktionsnedsättning

272

vammaisten tulkkauspalvelu

mieluummin kuin: vammaisten tulkkipalvelu

sv tolktjänst för personer med funktionsnedsättning; tolktjänst för funktionshindrade;
tolkningstjänst för handikappade personer (lag 133/2010)

tulkkauspalvelu, joka on tarkoitettu sellaiselle *kuulo-*, *kuulo-näkö-* tai *puhevammaiselle*, joka vammansa vuoksi tarvitsee *tulkkausta* ja joka kykenee ilmaisemaan itseään tulkkauksen avulla

Vammaisten tulkkauspalvelun tarkoituksena on edistää vammaisten mahdollisuuksia toimia yhdenvertaisina yhteiskunnan jäseninä. Oikeudesta vammaisten tulkkauspalveluun säädetään vammaisten henkilöiden tulkkauspalveluista annetussa laissa (133/2010).

Kela myöntää vammaisten tulkkauspalveluna *yleistulkkausta* ja *opiskelutulkkausta*.

tolktjänst som är avsedd för *personer med hörselskada*, *syn- och hörselskada* eller *talskada* som behöver *tolkning* på grund av sin skada och är kapabla att uttrycka sig med hjälp av tolkning

Tolktjänsten för personer med funktionsnedsättning syftar till att främja möjligheterna för personer med funktionsnedsättning att fungera som jämbördiga medlemmar av samhället. Om rätt till tolktjänst för personer med funktionsnedsättning föreskrivs i lagen om tolkningstjänst för handikappade personer (133/2010).

De tolktjänster för personer med funktionsnedsättning som FPA beviljar är *vardagstolkning* och *studietolkning*.

273

kuulovammainen

sv person med hörselskada; hörselskadad

henkilö, joka kuulee huonosti tai on kuuro

Hallituksen esityksessä Eduskunnalle laeiksi vammaisten henkilöiden tulkkauspalvelusta sekä vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista annetun lain ja sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain 4 §:n muuttamisesta (HE 220/2009) vaikeasti kuulovammaisena pidetään henkilöä, joka ei kuule lainkaan tai kuulee niin huonosti, ettei kuulolaitteen tai sisäkorvaimplantin avulla selviydy normaaleista vuorovaikutustilanteista ilman *tulkkausta*.

Kuulovammaisella on oikeus käyttää *vammaisten tulkkauspalvelun yleistulkkausta* vähintään 180 tuntia vuodessa. *Opiskelutulkkausta* myönnetään niin paljon kuin kuulovammainen tarvitsee selviytyäkseen opinnoistaan.

person som hör dåligt eller är döv

I regeringens proposition med förslag till lagar om tolkningstjänst för handikappade personer, om ändring av lagen om service och stöd på grund av handikapp och lag om ändring av 4 § i lagen om klientavgifter inom social- och hälsovården (RP 220/2009) anses som svårt hörselskadad den som inte hör alls och den som hör så dåligt att han eller hon inte utan *tolkning* kan klara sig med hörapparat eller kokleaimplantat i normala interaktiva situationer.

Personer med hörselskada har rätt till minst 180 timmar *vardagstolkning* per år inom ramen för *tolktjänsten för personer med funktionsnedsättning*. *Studietolkning* beviljas i den utsträckning som behövs för att personen med hörselskada ska klara av sina studier.

274

kuulo-näkövammainen; kuulo- ja näkövammainen; kuurosokea

ei: kuulonäkövammainen

sv person med syn- och hörselskada; syn- och hörselskadad; dövblind; person med dövblindhet
inte: synhörselskadad

henkilö, jolla on sekä kuulo- että näkövamma, joka vaikuttaa hänen kommunikointiinsa, tiedonsaantiinsa ja liikkumiseensa sekä arkielämässä selviytymiseensä

Kuulo-näkövammaisten kuulo- ja näkövammojen aste ja vaikeus vaihtelevat.

Kuulo-näkövammaisella on oikeus käyttää *vammaisten tulkkauspalvelun yleistulkkausta* vähintään 360 tuntia vuodessa. *Opiskelutulkkausta* myönnetään niin paljon kuin kuulo-näkövammaisen tarvitsee selviytyäkseen opinnoistaan.

person med både syn- och hörselskada som vardera inverkar på kommunikationen, tillgången till information och möjligheterna att röra sig självständigt och att klara sig i vardagslivet

Graden av syn- och hörselskada varierar hos personer med syn- och hörselskada.

Personer med syn- och hörselskada har rätt till minst 360 timmar *vardagstolkning* per år inom ramen för *tolktjänsten för personer med funktionsnedsättning*. *Studietolkning* beviljas i den utsträckning som behövs för att personen med syn- och hörselskada ska klara av sina studier.

275

puhevammainen

sv person med talskada; talskadad

henkilö, jolla on jonkin vamman tai sairauden takia vaikeuksia ilmaista itseään puheen avulla tai ymmärtää puhetta tai vaikeuksia kirjoittaa tai ymmärtää kirjoitettua tekstiä

Puhevammaisella on oikeus käyttää *vammaisten tulkkauspalvelun yleistulkkausta* vähintään 180 tuntia vuodessa. *Opiskelutulkkausta* myönnetään niin paljon kuin puhevammaisen tarvitsee selviytyäkseen opinnoistaan.

person som på grund av en funktionsnedsättning eller sjukdom har svårt att producera eller förstå talat eller skrivet språk

Personer med talskada har rätt till minst 180 timmar *vardagstolkning* per år inom ramen för *tolktjänsten för personer med funktionsnedsättning*. *Studietolkning* beviljas i den utsträckning som behövs för att personen med talskada ska klara av sina studier.

276

tulkkaus

sv tolkning

toiminta, jossa henkilö kääntää puhuttua kieltä, viittomakieltä tai muuta ihmisten välistä viestintäjärjestelmää toiselle kielelle, puheeksi tai muulle viestintäjärjestelmälle

Vammaisten henkilöiden tulkkauspalvelusta annetussa laissa (133/2010) tulkkauksella tarkoitetaan viittomakielellä tai jollakin kommunikaatiota selventävällä menetelmällä tapahtuvaa viestin välittämistä. Viestin välittäminen voi tapahtua kahden kielen välisenä tai kielen sisäisenä, kun käytetään jotakin kommunikaatiota täydentävää tai selventävää menetelmää.

verksamhet där en person översätter talat språk, teckenspråk eller någon annan form av mellanmänsklig kommunikation till ett annat språk, tal eller någon annan kommunikationsform

I lagen om tolkningstjänst för handikappade personer (133/2010) avses med tolkning förmedling av budskap på teckenspråk eller med någon metod som förtydligar kommunikationen. Förmedlingen av budskap kan ske mellan två språk eller språkinternt, när en metod som kompletterar eller förtydligar kommunikationen används.

277

yleistulkkaus

sv vardagstolkning
hellre än: allmän tolkning

tulkkaus, jota henkilö tarvitsee työssä käymiseen, asiointiin, yhteiskunnalliseen osallistumiseen, harrastamiseen tai virkistymiseen

Kela myöntää yleistulkkausta **kuulo-** ja **puhevammaisille** vähintään 180 tuntia vuodessa ja **kuuloväkövammaisille** vähintään 360 tuntia vuodessa.

Yleistulkkaus jaetaan perustason tulkkaukseen ja vaativan tason tulkkaukseen tulkkaustilaisuuden luonteen mukaan. Tavanomaiset tulkkaustilanteet kuuluvat perustason tulkkaukseen. Vaativan tason tulkkauksena pidetään tulkkausta oikeudenkäynneissä, teatteriesityksissä, seminaareissa, kongresseissa tai niitä vastaavissa tilanteissa. Vaativana tulkkauksena voidaan pitää myös pitkäkestoista eli yli kaksi tuntia kestävästä yhtäjaksoista tulkkausta. Vaativan tason tulkkauksena pidetään myös henkisesti ja kognitiivisesti kuormittavia tilaisuuksia, kuten psykoterapiatunteja.

Yleistulkkauksella tarkoitetaan toisinaan myös monelle henkilölle suunnattua tulkkausta erotuksena henkilökohtaisesta eli vain yhdelle henkilölle suunnatusta tulkkauksesta.

Joskus käytetään myös asioimistulkkaus-termiä, kun tarkoitetaan yleistulkkausta. Asioimistulkkaus voidaan myös ymmärtää suppeammin tarkoittamaan vain asioimisessa tarvittavaa tulkkausta.

tolkning som en person behöver för att kunna arbeta, uträtta ärenden, vara samhälleligt delaktig, för hobbyer eller rekreation

FPA beviljar **personer med hörselskada** och **talskada** minst 180 timmar vardagstolkning per år och **personer med syn- och hörselskada** minst 360 timmar vardagstolkning per år.

Vardagstolkningen delas in i tolkning på grundläggande nivå och krävande tolkning beroende på tolkningssituationens karaktär. Sedvanliga tolkningssituationer räknas till tolkning på grundläggande nivå. Som krävande tolkning betraktas tolkning vid rättegångar, teaterföreställningar, seminarier, kongresser och motsvarande situationer. Också tolkning som pågår länge, dvs. över två timmar i sträck, kan anses som krävande tolkning. Vidare betraktas tolkning vid psykiskt och kognitivt ansträngande tillfällen, t.ex. psykoterapisessioner, som krävande tolkning.

Med allmän tolkning avses i vissa fall tolkning som riktar sig till många personer, till skillnad från individuell tolkning som är riktad till en enda person.

Ibland används också termen kontakttolkning när vardagstolkning avses. Kontakttolkning kan också uppfattas snävare, som tolkning som behövs för uträttande av ärenden.

278

opiskelutulkkaus

sv studietolkning /FI/; utbildningstolkning /SE/

tulkkaus, jota henkilö tarvitsee selviytyäkseen opinnoistaan

Kela myöntää opiskelutulkkausta perusopetuksen jälkeisiin opintoihin silloin, kun opinnot johtavat tutkintoon tai ammattiin (opiskelu lukiossa, ammattioppilaitoksessa tai korkeakoulussa), edistävät työllistymistä tai pääsyä ammatilliseen koulutukseen tai tukevat työelämässä pysymistä tai etenemistä. Kunnat järjestävät perusopetuksessa tarvittavan tulkkauksen.

Opiskelutulkkausta myönnetään niin paljon kuin opiskelija tarvitsee selviytyäkseen opinnoistaan.

tolkning som en person behöver för att klara av sina studier

FPA beviljar studietolkning för studier efter den grundläggande utbildningen när studierna leder till en examen eller till ett yrke (studier vid gymnasium, yrkesläroanstalt eller högskola), främjar tillträde till yrkesinriktade studier eller till arbete eller stöder möjligheterna att hållas kvar eller avancera i arbetslivet. Kommunerna ordnar den tolkning som behövs i samband med grundläggande utbildning.

Studietolkning beviljas i den utsträckning som behövs för att den studerande ska klara av sina studier.

279

etätulkkaus

sv distanstolkning

tulkkaus, jossa vähintään yksi osapuoli on fyysisesti eri paikassa kuin muut ja muihin osapuoliin kuvatai ääniyhteydessä

tolkning där åtminstone en part fysiskt befinner sig på en annan plats och står i bild- eller ljudförbindelse med de andra parterna

280

kommunikointikeino; kommunikaatiokeino

mieluummin kuin: kommunikointitapa; kommunikaatiotapa; kommunikointimenetelmä; kommunikaatiomenetelmä

sv kommunikationsmetod

hellre än: kommunikationssätt *n*

keino, jolla ihminen voi ilmaista itseään ja saada tietoa

Kommunikointikeinot perustuvat näköön (esim. kirjoitus, viittomat, graafiset symbolit), kuuloon (esim. puhe) ja tuntoaistiin (esim. pistekirjoitus, kehon koskettaminen). *Vammaisten tulkkauspalvelun* asiakkaalla voi olla käytössään useita kommunikointikeinoja ja keinot voivat vaihdella tilanteittain.

metod genom vilken en person kan uttrycka sig och få information

Kommunikationsmetoderna grundar sig på syn (exempel: skrift, tecken som används i teckenspråk, grafiska symboler), hörsel (exempel: tal) och känsel (exempel: punktskrift, taktil kommunikation). Klienter inom *tolktjänsten för personer med funktionsnedsättning* kan ha tillgång till flera kommunikationsmetoder som används i olika situationer.

281

vammaisten tulkkauspalvelun asiakasprofiili; asiakasprofiili

sv kundprofil

vammaisten tulkkauspalvelun asiakkaan henkilötiedot ja tiedot hänen käyttämistään ja ymmärtämistään *kommunikointikeinoista*

Vammaisten tulkkauspalvelun asiakasprofiilin avulla *tulkkauspalvelun välityskeskukset* pystyvät välittämään asiakkaalle sopivan tulkin.

personuppgifter om en klient som anlitar *tolktjänsten för personer med funktionsnedsättning* och information om de *kommunikationsmetoder* som han eller hon använder och förstår

Med hjälp av kundprofilen kan *förmedlingscentralen för tolktjänst* förmedla en lämplig tolk till klienten.

282

tulkkiprofiili

sv tolkprofil

tulkin henkilötiedot, tiedot kielistä ja *kommunikointikeinoista*, joilla tulkki pystyy työskentelemään, sekä tieto maantieteellisestä alueesta, jolla tulkki toimii

Tulkkiprofiili sisältää tietoa esimerkiksi tulkin koulutuksesta ja asiakasryhmistä, joille tulkki tarjoaa *tulkkausta*.

Tulkkiprofiilin avulla *tulkkauspalvelun välityskeskukset* pystyvät välittämään kullekin asiakkaalle sopivan tulkin.

tolkens personuppgifter, information om vilka språk och *kommunikationsmetoder* tolken använder i arbetet samt information om inom vilket geografiskt område tolken kan anlitas

Tolkprofilen innehåller information om t.ex. tolkens utbildning och vilka klientgrupper tolken tillhandahåller *tolkning* för.

Med hjälp av tolkprofilen kan *förmedlingscentralen för tolktjänst* förmedla en lämplig tolk till klienten.

283

tulkkirinki

sv tolkpool

vammaiselle asiakkaalle muodostettu tulkkiryhmä, joka koostuu juuri kyseisen asiakkaan erityistarpeisiin sopivista tulkeista

Tulkkingin asiakkaita ovat tyypillisimmin *puhevammaiset* ja osa *kuulo-näkövammaisista*.

Esimerkiksi puhevammaisen käyttämät *kommunikointikeinot* voivat olla hyvin yksilöllisiä, ja usein tulkin pitää olla perehtynyt juuri kyseisen asiakkaan käyttämiin keinoihin.

grupp av tolkar som sammanställts för en klient med funktionsnedsättning och som består av tolkar som lämpar sig för klientens särbehov

De mest typiska klienterna hos en tolkpool är *personer med talskada* och vissa *personer med syn- och hörselskada*. Till exempel kan de *kommunikationsmetoder* som en person med talskada använder vara mycket individuella, och tolken bör vara förtrogen med just de metoder som klienten i fråga använder.

284

tulkkau palvelun välityskeskus; välityskeskus

sv förmedlingscentral för tolktjänst; förmedlingscentral

organisaatio, joka välittää tulkkaja *vammaisten tulkkau palvelujen* tuottajilta asiakkaille asiakkaiden tilausten perusteella

Voidakseen tilata Kelan myöntämää vammaisten tulkkau palvelua asiakkaalla pitää olla voimassa oleva tulkkau palvelupäätös.

Tulkkau palvelun välityskeskus välittää tilauksia vain Kelan kilpailuttamille ja hyväksymille tulkkau palvelujen tuottajille.

Asiakas toimittaa tulkkau tilauksensa omalle tulkkau palvelun välityskeskukselleen. Välityskeskus määräytyy asiakkaan kotikunnan mukaan.

Tulkkau palvelun välityskeskus käyttää hyväkseen *vammaisten tulkkau palvelun asiakasprofileja* ja *tulkkiprofiileja*, jotta asiakas saisi itselleen sopivan tulkin.

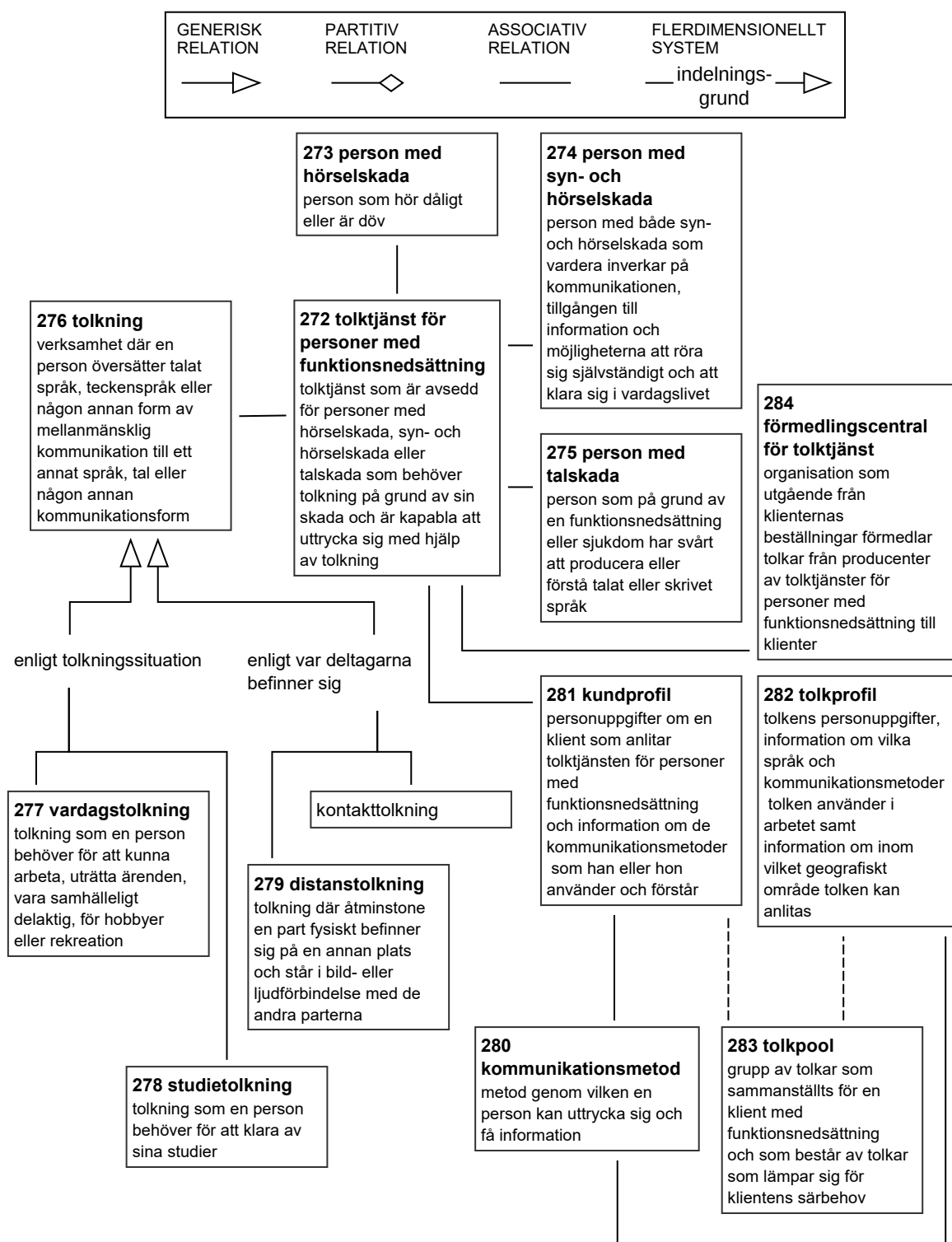
organisation som utgående från klienternas beställningar förmedlar tolkar från producenter av *tolktjänster för personer med funktionsnedsättning* till klienter

För att en klient ska kunna beställa tolktjänst för personer med funktionsnedsättning behövs ett giltigt beslut om tolktjänst som FPA utfärdat.

Förmedlingscentralen för tolktjänst förmedlar beställningar bara till sådana producenter av tolktjänster som FPA har konkurrensutsatt och godkänt.

Klienten gör sin beställning hos den egna förmedlingscentralen för tolktjänst. Vilken förmedlingscentralen är beror på klientens hemkommun.

Förmedlingscentralen för tolktjänst utnyttjar *kundprofilerna* och *tolkprofilerna* för att klienten ska få en lämplig tolk.

Begreppsdiagram 23. Tolkjänst för personer med funktionsnedsättning.

8 KUNTOUTUS REHABILITERING

8.1 Kuntoutusmuodot Rehabiliteringsformer

285

kuntoutus

sv > rehabilitering; > habilitering

työ- tai *toimintakyvyn* ylläpitämiseen, parantamiseen tai palauttamiseen tähtäävä toiminta

Kelan kuntoutus voi olla joko ammatillista tai lääkinnällistä, ja se sisältää kuntoutumisen kannalta *tarpeellisen tutkimuksen* ja *hoidon*. Kuntoutus perustuu yleensä *kuntoutussuunnitelmaan* ja sen toteutumisen arviointiin. Kuntoutus edellyttää moniammatillista yhteistyötä.

Kela järjestää Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain (566/2005) mukaisesti *ammatillista kuntoutusta*, vaativaa *lääkinnällistä kuntoutusta* ja *harkinnanvaraista kuntoutusta* sekä tukee kuntoutuksen ajan toimeentuloa. Muita kuntoutusta järjestäviä tahoja ovat esimerkiksi kunnat, työeläkelaitokset, työhallinto ja vakuutusyhtiöt.

Ruotsin kielessä habilitering-termiä käytetään silloin, kun tarkoitetaan sellaista kuntoutusta, jolla pyritään saamaan aikaan työ- tai toimintakykyä. Tällainen tilanne on silloin, kun työ- ja toimintakyky ovat jääneet kehittymättä synnynnäisen tai varhaislapsuudessa saadun vamman vuoksi. Rehabilitering-termiä taas käytetään silloin, kun tarkoitetaan sellaista kuntoutusta, jolla pyritään palauttamaan työ- tai toimintakyky. Tällainen tilanne on silloin, kun työ- tai toimintakyky on heikentynyt myöhemmällä iällä sairauden tai tapaturman seurauksena.

verksamhet som syftar till att bevara, förbättra eller återställa *arbets-* eller *funktionsförmågan*

FPA-rehabiliteringen kan vara antingen yrkesinriktad eller medicinsk, och den innehåller med avseende på rehabiliteringen *nödvändig undersökning* och *vård*. Rehabiliteringen grundar sig i regel på en *rehabiliteringsplan* och utvärdering av genomförandet. Rehabiliteringen förutsätter multiprofessionellt samarbete.

FPA ordnar i enlighet med lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner (566/2005) *yrkesinriktad rehabilitering*, krävande *medicinsk rehabilitering* och *rehabilitering enligt prövning* samt stöder försörjningen under den tid rehabiliteringen pågår. Rehabilitering ordnas också av t.ex. kommuner, arbetspensionsanstalter, arbetsförvaltningen och försäkringsbolag.

I svenskan används också termen "habilitering" om verksamhet som syftar till att uppnå arbets- eller funktionsförmåga. En sådan situation uppträder när arbets- och funktionsförmågan inte utvecklats på grund av en skada som är medfödd eller har uppkommit i tidig barndom. Termen "rehabilitering" används om verksamhet som syftar till att återställa arbets- eller funktionsförmågan. En situation av det slaget uppträder när arbets- eller funktionsförmågan har försvagats längre fram i livet till följd av sjukdom eller olycksfall.

ammattillinen kuntoutus

sv yrkesinriktad rehabilitering; ~ arbetslivsinriktad rehabilitering /SE/

kuntoutus, jolla pyritään turvaamaan työelämässä pysyminen tai mahdollistamaan sinne pääseminen tai palaaminen

Ammatillisen kuntoutuksen tavoitteena on *työ-* tai opiskelukyvyyn tukeminen tai parantaminen tai *työkyvyttömyyden* estäminen. Ammatillisella kuntoutuksella pyritään edistämään *kuntoutujan* integroitumista työelämään ja yhteiskuntaan kohentamalla kuntoutujan työkykyä ja ammatillisia valmiuksia, joita kuntoutuja tarvitsee työhön pääsemisessä, työssä jatkamisessa tai työhön palaamisessa.

Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain (566/2005) mukaisesti Kelalla on velvollisuus järjestää ammatillista kuntoutusta, ks. *Kelan järjestämisvelvollisuuden alainen kuntoutus*. Kelan ammatillinen kuntoutus voi olla myös *harkinnanvaraista kuntoutusta*, jolloin sen myöntämiskriteerit ovat väljemmät kuin järjestämisvelvollisuuden alaisen ammatillisen kuntoutuksen.

Kela järjestää tarkoituksenmukaista ammatillista kuntoutusta, jos asianmukaisesti todettu sairaus tai vamma on aiheuttanut tai sen arvioidaan aiheuttavan lähivuosina henkilön työ- tai opiskelukyvyyn ja ansiomahdollisuuksien olennaisen heikentymisen. Tätä arvioitaessa otetaan huomioon henkilön kokonaistilanne. Sairauden tai vamman lisäksi arvioon vaikuttavat myös muut henkilön työ- tai opiskelukykyyn tai ansiomahdollisuuksiin vaikuttavat tekijät, kuten henkilön fyysinen, psyykinen ja sosiaalinen *toimintakyky*, elämäntilanne, taloudelliset ja sosiaaliset seikat, asumisolosuhteet, *koulutus*, ammatti, aikaisempi toiminta, ikä sekä muut vastaavat tekijät. Arviossa otetaan huomioon myös henkilön jäljellä oleva kyky hankkia itselleen ansiotuloja saatavissa olevalla sellaisella työllä, jonka tekemistä häneltä voidaan kohtuudella edellyttää.

Työelämässä olevien ammatillista kuntoutusta hoidetaan työeläkejärjestelmän kautta.

rehabilitering som syftar till att trygga fortsatta insatser i arbetslivet eller möjliggöra inträde i eller återgång till arbetslivet

Målet för den yrkesinriktade rehabiliteringen är att stödja eller förbättra *rehabiliteringsklientens arbets-* eller studieförmåga eller att förhindra *arbetsoförmåga*. Med yrkesinriktad rehabilitering vill man underlätta för klienten att integreras i arbetslivet och i samhället genom att förbättra klientens arbetsförmåga och de yrkesfärdigheter som klienten behöver för att kunna få ett arbete, fortsätta arbeta eller återgå till arbetet.

Enligt lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner (566/2005) är FPA skyldig att ordna yrkesinriktad rehabilitering; se *rehabilitering som FPA är skyldig att ordna*. FPA:s yrkesinriktade rehabilitering kan också ha formen av *rehabilitering enligt prövning*, och villkoren för rätt till denna är mindre strikta än villkoren för rätt till den yrkesinriktade rehabilitering som FPA är skyldig att ordna.

FPA ordnar ändamålsenlig yrkesinriktad rehabilitering om en sjukdom eller skada som konstaterats på behörigt sätt har medfört, eller under de närmaste åren uppskattas medföra, att arbets- eller studieförmågan och förvärvsmöjligheterna försvagats väsentligt. Då man bedömer detta beaktar man personens helhetssituation. Förutom sjukdom eller skada beaktas också andra faktorer som påverkar personens arbets- eller studieförmåga och förvärvsmöjligheter, såsom personens fysiska, psykiska och sociala *funktionsförmåga*, livssituation, socioekonomiska omständigheter, boendeförhållanden, *utbildning*, yrke, tidigare verksamhet, ålder och andra motsvarande faktorer. Vid bedömningen beaktas också personens återstående förmåga att skaffa sig förvärvsinkomster genom sådant arbete som står till buds och som han eller hon skäligen kan förutsättas utföra.

Den yrkesinriktade rehabiliteringen för dem som är i arbetslivet sköts via arbetspensions-systemet.

lääkinnällinen kuntoutus

sv medicinsk rehabilitering

kuntoutus, jolla pyritään vaikuttamaan *kuntoutujan työ-* tai *toimintakykyyn* siten, että hän selviäisi mahdollisimman hyvin elämässään sairaudesta tai vammasta huolimatta

Lääkinnälliseen kuntoutukseen voi kuulua esimerkiksi erilaisia terapioita, yksilöllisiä *kuntoutusjaksoja* ja *kuntoutuskursseja*.

Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain (566/2005) mukaisesti Kelalla on velvollisuus järjestää vaativaa lääkinällistä kuntoutusta.

Vaativa lääkinällinen kuntoutus perustuu julkisessa terveydenhuollossa kuntoutujan kanssa laadittuun *kuntoutussuunnitelmaan*.

Kelan lääkinällinen kuntoutus voi olla myös *harkinnanvaraista kuntoutusta*.

Kelan tehtävänä ei ole järjestää sairaanhoitoon välittömästi liittyvää lääkinällistä kuntoutusta, vaan se on terveydenhuollon vastuulla. Kuntoutuksen katsotaan liittyvän sairaanhoitoon silloin, kun kuntoutujan tilanne ei ole vakiintunut siten, että hänen kuntoutuksensa tavoitteet ja sisältö voitaisiin suunnitella vähintään vuoden ajalle. Kuntoutuksen katsotaan liittyvän sairaanhoitoon myös silloin, kun se on hyvään *hoitoon* kuuluvaa, eikä kuntoutujalla ole enää aktiivista toimintakykyä jäljellä. Vastuun siirtoa ei kuitenkaan tarpeettomasti tehdä, jos *vaikeavammaisen* kuntoutuksen vastuu on Kelalla, mutta esimerkiksi henkilön leikkaus aiheuttaa tilapäisesti lisäkuntoutuksen tarpeen. Pääsääntöisesti Kelan kuntoutus voi tuolloin jatkua tarvittaessa lisättynä. Jos tarve on suuri ja pitkäaikainen, voi olla tarkoituksenmukaista, että kuntoutusvastuu siirtyy terveydenhuollolle.

rehabilitering som syftar till att påverka *rehabiliteringsklientens arbets-* eller *funktionsförmåga* på ett sådant sätt att klienten klarar tillvaron så väl som möjligt trots sin sjukdom eller skada

Medicinsk rehabilitering kan innefatta t.ex. olika terapier, individuella *rehabiliteringsperioder* och *rehabiliteringskurser*.

Enligt lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner (566/2005) är FPA skyldig att ordna krävande medicinsk rehabilitering.

Den krävande medicinska rehabiliteringen grundar sig på en *rehabiliteringsplan* som tillsammans med rehabiliteringsklienten har gjorts upp inom den offentliga hälso- och sjukvården.

FPA:s medicinska rehabilitering kan också vara *rehabilitering enligt prövning*.

Det är hälso- och sjukvården och inte FPA som ska ordna medicinsk rehabilitering i omedelbar anslutning till sjukvård. Rehabiliteringen anses vara i anslutning till sjukvården när rehabiliteringsklientens situation inte har stabiliserats på så sätt att målet för och innehållet i rehabiliteringen kan planeras för en tid av minst ett år. Rehabiliteringen anses vara i anslutning till sjukvården också när den omfattas av principen om god *vård* och rehabiliteringsklienten inte längre har aktiv funktionsförmåga kvar. Någon ansvarsöverföring görs emellertid inte opåskallat om det är FPA som svarar för rehabiliteringen av en *person med svår funktionsnedsättning*, men om personen t.ex. opereras kan det leda till ett övergående behov av tilläggsrehabilitering. Som regel kan FPA-rehabiliteringen då vid behov fortsätta i form av tilläggsrehabilitering. Om behovet är stort och långvarigt kan det vara ändamålsenligt att överföra ansvaret för rehabiliteringen på hälso- och sjukvården.

288

Kelan järjestämisvelvollisuuden alainen kuntoutus

mieluummin kuin: lakisääteinen kuntoutus

sv rehabilitering som FPA är skyldig att ordna
hellre än: lagstadgad rehabilitering

lain mukaan Kelan järjestettäväksi säädetty *kuntoutus*

Kelan järjestämisvelvollisuuden alainen kuntoutus on *ammattillista kuntoutusta*, vaativaa *lääkinnällistä kuntoutusta* tai *kuntoutuspsykoterapiaa*, ja siitä säädetään Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuuksista annetussa laissa (566/2005).

Termiä lakisääteinen kuntoutus tulisi välttää siksi, että myös *harkinnanvaraisesta kuntoutuksesta* säädetään lailla.

rehabilitering som FPA enligt lag ska ordna

Den rehabilitering som FPA är skyldig att ordna är antingen *yrkesinriktad rehabilitering*, krävande *medicinsk rehabilitering* eller *rehabiliterande psykoterapi*, och bestämmelser om den finns i lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner (566/2005).

Termen ”lagstadgad rehabilitering” bör undvikas därför att det genom lag föreskrivs också om *rehabilitering enligt prövning*.

289

harkinnanvarainen kuntoutus

sv rehabilitering enligt prövning; prövningsbaserad rehabilitering
inte: behovsprövad rehabilitering

eduskunnan vuosittain vahvistaman rahamäärän puitteissa järjestettävä *kuntoutus*

Harkinnanvarainen kuntoutus voi olla joko *ammattillista* tai *lääkinnällistä kuntoutusta*. Harkinnanvarainen kuntoutus täydentää sekä *Kelan järjestämisvelvollisuuden alaista kuntoutusta* että terveydenhuollon järjestämää kuntoutusta.

Harkinnanvarainen kuntoutus kohdistuu pääasiassa työikäisiin työelämässä oleviin henkilöihin. Sitä järjestetään ja korvataan jonkin verran myös työelämän ulkopuolella oleville, kuten lapsille ja *työkyvyttömyys-* tai *vanhuuseläkkeellä (1)* oleville henkilöille.

Harkinnanvaraiseen kuntoutukseen osoitettuja varoja voidaan käyttää myös sairauksien ehkäisemiseen sekä kuntoutusta, sairauksien ehkäisyä ja *sairausvakuutusta* koskevaan tutkimus- ja kehittämistoimintaan.

Kelan on vuosittain laadittava harkinnanvaraiseen kuntoutukseen tarkoitettujen varojen käytöstä kolmea seuraavaa kalenterivuotta koskeva suunnitelma ja vuosittain sosiaali- ja terveysministeriölle selvitys näiden varojen käytöstä.

rehabilitering som ordnas inom ramen för ett anslag som riksdagen fastställer årligen

Rehabiliteringen enligt prövning kan vara antingen *yrkesinriktad* eller *medicinsk rehabilitering*. Rehabiliteringen enligt prövning kompletterar både den *rehabilitering som FPA är skyldig att ordna* och den rehabilitering som hälso- och sjukvården ordnar.

Rehabiliteringen enligt prövning riktar sig främst till personer i arbetsför ålder som deltar i arbetslivet. Rehabilitering enligt prövning ordnas och ersätts i någon mån också i fråga om personer som står utanför arbetslivet, t.ex. barn och personer som får *sjuk-* eller *ålderspension*.

Medel som anvisats för rehabilitering enligt prövning kan användas också för förebyggande av sjukdomar och för forsknings- och utvecklingsverksamhet som avser rehabilitering, förebyggande av sjukdomar och *sjukförsäkring*.

FPA ska årligen för de tre följande kalenderåren upprätta en plan för användningen av medlen för rehabilitering enligt prövning och årligen rapportera till social- och hälsovårdsministeriet om användningen av medlen.

290

avomuotoinen kuntoutus; avokuntoutus

sv rehabilitering i öppen vård; rehabilitering i öppenvård; öppenvårdsrehabilitering

kuntoutus, johon ei kuulu majoitusta eikä siitä syystä *kuntoutuksen palveluntuottajan* yhtäjaksoista ja ympärivuorokautista palveluvastuuta

rehabilitering som inte omfattar inkvartering och som *producenten av rehabiliteringstjänster* därmed inte har oavbrutet serviceansvar för dygnet runt

291

päiväkuntoutus

sv dagrehabilitering

avomuotoinen kuntoutus, jossa *kuntoutuja* saa vähintään kahta eri yksilöterapiata ja muuta kuntoutusta päivän aikana *kuntoutuksen palveluntuottajan* toimintayksikössä

rehabilitering i öppen vård där *rehabiliteringsklienten* får minst två olika individuella terapier och annan rehabilitering per dag vid en verksamhetsenhet som drivs av *producenten av rehabiliteringstjänster*

292

laitosmuotoinen kuntoutus; laituskuntoutus

sv rehabilitering i slutenvård; rehabilitering i slutenvård; slutenvårdsrehabilitering; rehabilitering vid inrättning
hellre än: anstaltsrehabilitering; institutionsrehabilitering

kuntoutus, johon kuuluu majoitus ja joka sen vuoksi sisältää *kuntoutuksen palveluntuottajan* yhtäjaksoisen ja ympärivuorokautisen palveluvastuun

rehabilitering som omfattar inkvartering och som *producenten av rehabiliteringstjänster* därmed har oavbrutet serviceansvar för dygnet runt

293

yksilömuotoinen kuntoutus; yksilökohtainen kuntoutus; yksilöllinen kuntoutus; yksilökuntoutus

sv individuell rehabilitering

yhdelle *kuntoutujalle* annettava räätälöity *kuntoutus*

Yksilömuotoinen kuntoutus voi olla esimerkiksi yksilöllistä *kuntoutuspsykoterapiaa*.

skraddarsydd *rehabilitering* som ges en enda *rehabiliteringsklient*

Den individuella rehabiliteringen kan bestå av t.ex. individuell *rehabiliterande psykoterapi*.

294

moniammatillinen yksilökuntoutus

sv multidisciplinär individuell rehabilitering; multiprofessionell individuell rehabilitering

yksilömuotoinen kuntoutus, jonka suunnittelevat ja toteuttavat usean eri ammattiryhmän edustajat yhdessä *kuntoutujan* kanssa

Moniammatillista yksilökuntoutusta suunnittelevat ja toteuttavat esimerkiksi *terveydenhuollon ammattihenkilöt* ja sosiaalityöntekijät. Moniammatilliseen työryhmään voi kuulua esimerkiksi erikoislääkäri, sairaanhoitaja, terveydenhoitaja, fysioterapeutti, toimintaterapeutti tai kuntoutusohjaaja.

Moniammatillinen yksilökuntoutus on *lääkinnällistä kuntoutusta*.

individuell rehabilitering som företrädare för många olika yrkesgrupper planerar och genomför tillsammans med *rehabiliteringsklienten*

Exempelvis *yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården* och socialarbetare planerar och genomför multidisciplinär individuell rehabilitering. Ett multidisciplinärt team kan inbegripa t.ex. en specialistläkare, en sjukskötare, en hälsovårdare, en fysioterapeut, en ergoterapeut eller en rehabiliteringshändare.

Multidisciplinär individuell rehabilitering är *medicinsk rehabilitering*.

295

ryhmämuotoinen kuntoutus; ryhmäkuntoutus

sv grupprehabilitering; rehabilitering i grupp

usealle *kuntoutujalle* samanaikaisesti annettava samansisältöinen *kuntoutus*

Ryhmämuotoista kuntoutusta annetaan esimerkiksi *kuntoutuskursseilla*. Ryhmämuotoinen kuntoutus voi sisältää myös yksilöllisiä osuuksia, kuten yksilöhaastatteluja.

rehabilitering med identiskt innehåll som flera *rehabiliteringsklienter* ges samtidigt

Grupprehabilitering ges t.ex. på *rehabiliteringskurser*. Grupprehabiliteringen kan innehålla också individuella avsnitt, t.ex. individuella intervjuer.

296

perhekuntoutus

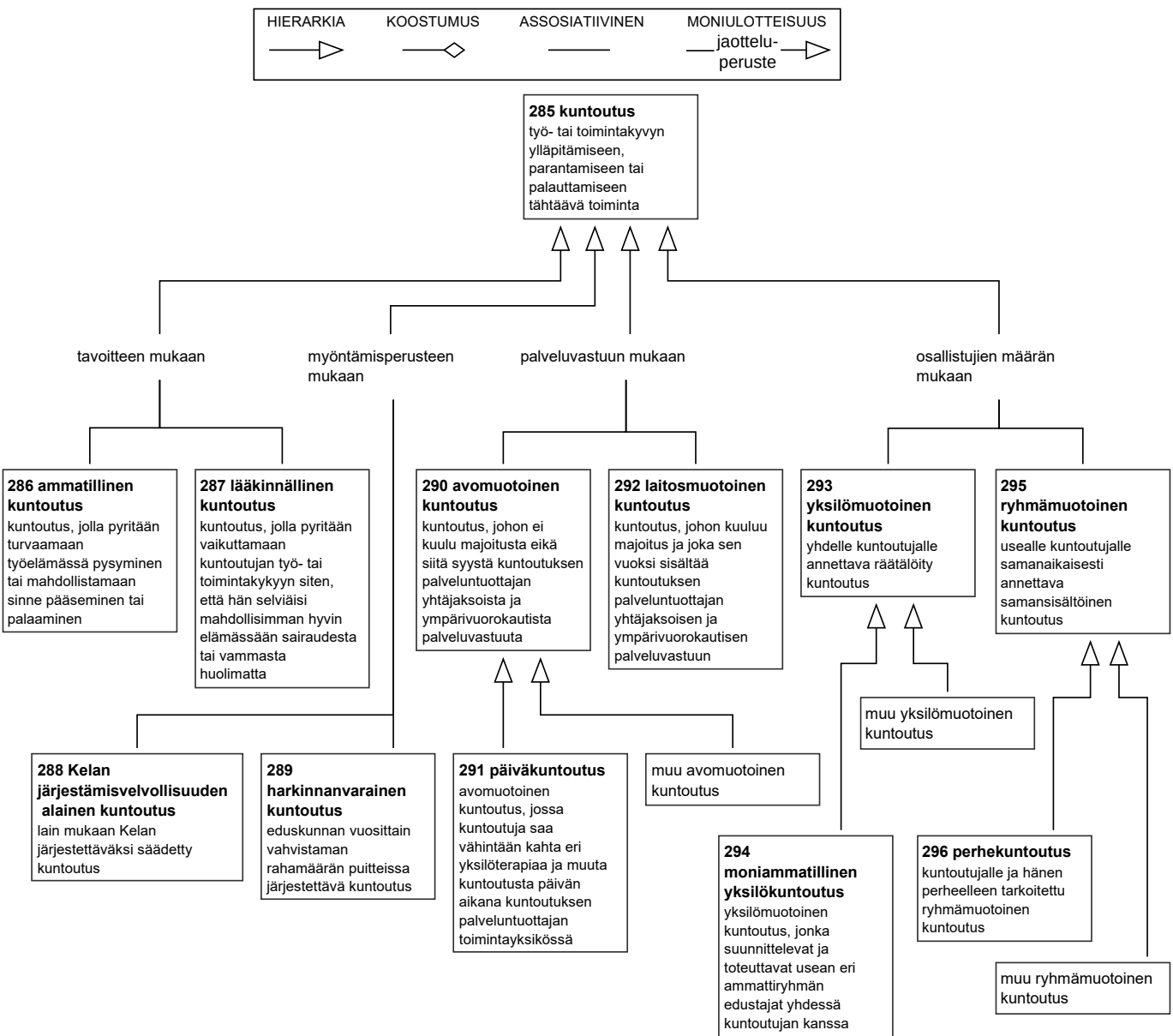
sv familjerehabilitering

kuntoutujalle ja hänen perheelleen tarkoitettu *ryhmämuotoinen kuntoutus*

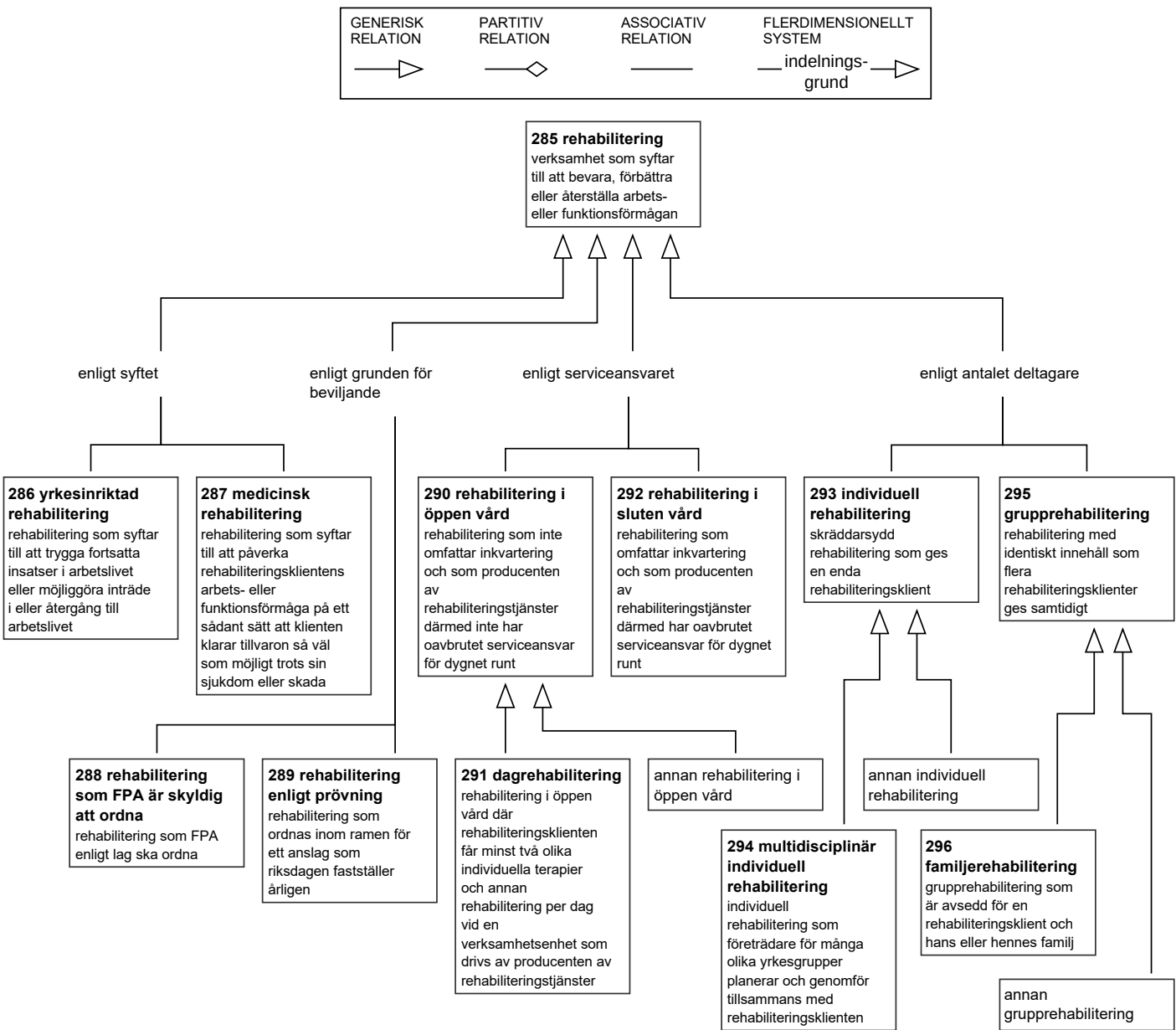
Kela järjestää perhekuntoutusta lasten mielenterveyspalveluissa ja *sopeutumisvalmennuksessa*.

grupprehabilitering som är avsedd för en *rehabiliteringsklient* och hans eller hennes familj

FPA ordnar familjerehabilitering i samband med mentalvårdstjänster och *anpassningsträning* för barn.

Käsittekaavio 24. Kuntoutusmuodot.

Begreppsdiagram 24. Rehabiliteringsformer.

8.2 Kuntoutuksen toimenpiteet Rehabiliteringsåtgärder

297

ammattillinen kuntoutusselvitys

sv yrkesinriktad rehabiliteringsutredning

ammattillisen kuntoutuksen toimenpide, jossa vuorovaikutuksessa *kuntoutuja*n kanssa tunnistetaan ja arvioidaan hänen *kuntoutustarpeensa* ja -mahdollisuutensa

Ammattillinen kuntoutusselvitys tuottaa yksilöllisen ammatillisen *kuntoutussuunnitelman* kuntoutusvaihtoehtoihin.

åtgärd inom *yrkesinriktad rehabilitering* där *rehabiliteringsklientens rehabiliteringsbehov* och rehabiliteringsmöjligheter identifieras och utvärderas i växelverkan med klienten

Den yrkesinriktade rehabiliteringsutredningen resulterar i en individuell yrkesinriktad *rehabiliteringsplan* som innehåller olika rehabiliteringsalternativ.

298

kuntoutuksen tutkimuslausunto; tutkimuslausunto

sv utlåtande *n* om rehabiliteringsundersökning

Kelan yhdeltä asiantuntijalta pyytämä lisäselvitys tai lausunto, joka tehdään *kuntoutuksen* hakijan tilanteesta kuntoutuksen ratkaisemista varten

Kuntoutuksen tutkimuslausuntoa voidaan pyytää sosiaali- ja *terveydenhuollon ammattihenkilöiltä*, kouluilta ja työnantajilta sekä *elinkeinotuesta* päätettäessä elinkeinoelämän asiantuntijoilta.

tilläggsutredning eller utlåtande som FPA ber en sakkunnig ge för avgörande av ett rehabiliteringsärende och som gäller situationen för någon som har ansökt om *rehabilitering*

Begäran om utlåtande om rehabiliteringsundersökning kan riktas till *yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården* samt socialvården och till skolor och arbetsgivare. När beslut om *näringsstöd* ska fattas kan begäran riktas till sakkunniga inom näringslivet.

299

koulutuskokeilu

sv utbildningsprövning /FI/; utbildningsförsök *n* /SE/

toiminta, jolla selvitetään henkilön mahdollisuuksia ja edellytyksiä suoriutua valitsemallaan koulutus-
alalla

Kelan järjestämä koulutuskokeilu on *ammattillisen kuntoutuksen* toimenpide.

Koulutuskokeilu järjestetään pääsääntöisesti ammatillisissa erityisoppilaitoksissa ja muissa ammatillisissa oppilaitoksissa. Kela ei järjestä koulutuskokeilua kansanopistossa, jos tavoitteena on yleissivistävä *koulutus*.

verksamhet för klarläggande av en persons möjligheter och förutsättningar att klara sig inom det utbildningsområde som han eller hon har valt

Utbildningsprövning som FPA ordnar är en åtgärd inom *yrkesinriktad rehabilitering*.

Utbildningsprövning ordnas främst vid specialyrkesläroanstalter och andra yrkesläroanstalter. FPA ordnar inte utbildningsprövning vid folkhögskolor, om målet är allmänbildande *utbildning*.

300

koulutus

sv utbildning

tietojen ja taitojen lisäämiseen tähtäävä toiminta

Kelan *ammattillisena kuntoutuksena* voidaan myöntää sellainen *kuntoutuja*lle sopiva koulutus, joka mahdollistaa osallistumisen työelämään sairaudesta tai vammasta huolimatta tai joka vähentää *työkyvyttömyyden* riskiä. Koulutusta tuetaan sen ajan, minkä opetussuunnitelman mukaiseen tutkintoon johtavat opinnot kestävät. Ammatillisena kuntoutuksena voidaan myöntää yleissivistävää peruskoulutusta, valmentavaa koulutusta sekä ammatillista peruskoulutusta, jatkokoulutusta ja uudelleen koulutusta. Yleissivistävän peruskoulutuksen ajalle *kuntoutusrahaa* myönnetään vain, jos peruskoulutuksen puuttuminen estää pääsyn ammatilliseen uudelleen- tai jatkokoulutukseen.

verksamhet som syftar till ökade kunskaper och färdigheter

Som *yrkesinriktad rehabilitering* som FPA ordnar är det möjligt att bevilja utbildning som är lämplig för *rehabiliteringsklienten* och som möjliggör deltagande i arbetslivet trots sjukdom eller skada eller som minskar risken för *arbetsoförmåga*. Utbildningen stöds under den tid studier för avläggande av en examen som följer en läroplan pågår. Som yrkesinriktad rehabilitering kan beviljas allmänbildande grundläggande utbildning, yrkesförberedande utbildning samt yrkesinriktad grundläggande utbildning, yrkesinriktad vidareutbildning och yrkesinriktad omskolning. För allmänbildande grundutbildning beviljas *rehabiliteringspenning* bara om avsaknaden av grundutbildning utgör ett hinder för yrkesinriktad omskolning eller vidareutbildning.

301

työkokeilu

sv arbetsprövning

inte: arbetsförsök *n*

toiminta, jolla selvitetään henkilön mahdollisuuksia ja edellytyksiä suoriutua tietyssä työssä

Kelan järjestämä työkokeilu on *ammattillisen kuntoutuksen* toimenpide. Työkokeilussa pyritään etsimään ja varmistamaan vuorovaikutuksessa *kuntoutuja*n kanssa hänelle soveltuva ammattitai koulutusala ja tuotetaan ammatillisen kuntoutuksen jatkosuunnitelma.

Kuntoutuksen palveluntuottaja ja kuntoutuja etsivät yhteistyössä sopivan työpaikan, jossa työkokeilu toteutetaan. Palveluntuottaja tukee ja ohjaa sekä kuntoutujaa että työnantajaa työkokeilun aikana.

verksamhet för klarläggande av en persons möjligheter och förutsättningar att klara sig i ett visst arbete

Arbetsprövning som FPA ordnar är en åtgärd inom *yrkesinriktad rehabilitering*. Syftet med arbetsprövningen är att i växelverkan med *rehabiliteringsklienten* hitta och säkerställa en bransch eller utbildning som är lämplig för klienten och att utarbeta en plan för fortsatt yrkesinriktad rehabilitering.

Producenten av rehabiliteringstjänster letar tillsammans med rehabiliteringsklienten upp en lämplig arbetsplats där arbetsprövningen genomförs. Serviceproducenten stöder och handleder både rehabiliteringsklienten och arbetsgivaren medan arbetsprövningen pågår.

302

työhönvalmennus

ei: työhön valmennus

sv arbetsträning

ammattillisen kuntoutuksen toimenpide, jossa yksilöllisellä tuella ja ohjauksella pyritään etsimään **kuntoutujan** toiveita, osaamista ja taitoja vastaava ja hänen terveydentilaansa soveltuva työ sekä tuetaan kuntoutujaa työssä suoriutumisessa

Työhönvalmennuksessa huomioidaan myös työyhteisön tarpeet ja työpaikan vaatimukset sekä tarjotaan työnantajalle tukea kuntoutujan työllistämisessä ja työssä suoriutumisen turvaamisessa.

Kuntoutuksen palveluntuottaja ja kuntoutuja etsivät ja varmistavat yhteistyössä sopivan työpaikan, jossa työhönvalmennus toteutetaan.

åtgärd inom **yrkesinriktad rehabilitering** där avsikten är att genom individuellt stöd och individuell handledning hitta ett arbete som motsvarar **rehabiliteringsklientens** önskemål, kompetens och färdigheter samt lämpar sig för klientens hälsotillstånd och där klientens ansträngningar att klara sig i arbetet stöds

Vid arbetsträningen beaktas också arbetsenhetens behov och de krav som arbetsplatsen ställer, och arbetsgivaren erbjuder stöd när det gäller att sysselsätta rehabiliteringsklienten och se till att klienten klarar av arbetet.

Producenten av rehabiliteringstjänster försöker i samarbete med rehabiliteringsklienten hitta och säkerställa en lämplig arbetsplats där arbetsträningen genomförs.

303

(vanhentunut/föråldrat)

työkykyä ylläpitävä ja parantava valmennus; työkykyä ylläpitävä kuntoutus; tyk

mieluummin kuin: tyk-valmennus; tyk-kuntoutus; tyk-toiminta

ei: Tyk-toiminta; Tyk

sv träning i syfte att bevara och förbättra arbetsförmågan

hellre än: TYK-träning

inte: TYK-verksamhet

ammattillinen kuntoutus, jonka tavoitteena oli, että **kuntoutuja** pystyi jatkamaan omaa työtään tai siirtymään terveydentilansa kannalta sopivampiin tehtäviin

Työkykyä ylläpitävän ja parantavan valmennuksen tavoitteena oli tukea kuntoutujan **työ-** ja **toimintakykyä**, edistää hänen terveyttään ja auttaa häntä kehittämään työtään ja työmenetelmiään.

Työkykyä ylläpitävä ja parantava valmennus oli joko **yksilö-** tai **ryhmämuotoista kuntoutusta**. Sen kohderyhmään kuuluivat esimerkiksi sellaiset työntekijät, jotka olivat pitkään tehneet fyysisesti tai henkisesti kuluttavaa työtä ja joilla oli työkykyä heikentäviä sairauksia.

Tyk-toiminta-termin käyttöä ei suositella siksi, että se menee helposti sekaisin **työterveyshuollon työkykyä ylläpitävän toiminnan** lyhenteen työtoiminnan kanssa.

Ruotsiksi käytetään Suomessa joskus myös ilmausta UUA-verksamhet, jossa UUA-lyhenne tulee sanoista "upprätthållande och utvecklande av arbetsförmågan".

Työkykyä ylläpitävää ja parantavaa valmennusta ei enää myönnetä.

yrkesinriktad rehabilitering som syftade till att göra det möjligt för **rehabiliteringsklienten** att fortsätta i sitt eget arbete eller byta till uppgifter som lämpade sig bättre för hans eller hennes hälsotillstånd

Träningen i syfte att bevara och förbättra arbetsförmågan hade som mål att stödja rehabiliteringsklientens **arbets-** och **funktionsförmåga**, främja hans eller hennes hälsa och vara till hjälp när det gällde att utveckla arbetet och arbetsmetoderna.

Träningen i syfte att bevara och förbättra arbetsförmågan kunde bestå av antingen **individuell rehabilitering** eller **grupprehabilitering**. Målgruppen var t.ex. arbetstagare som länge hade utfört fysiskt eller psykiskt påfrestande arbete och hade sjukdomar som försämrade arbetsförmågan.

Den finska termen "tyk-toiminta" rekommenderas inte därför att den är lätt att förväxla med förkortningen "tyky" som används för termen "työkykyä ylläpitävä toiminta", dvs. **hälsofrämjande arbete på arbetsplatsen** inom ramen för **företagshälsovården**.

På svenska används i Finland ibland också uttrycket "UUA-verksamhet", en förkortning av "upprätthållande och utvecklande av arbetsförmågan".

Träning i syfte att bevara och förbättra arbetsförmågan beviljas inte längre.

304

sopeutumisvalmennus

sv anpassningsträning

lääkinnällinen kuntoutus, jolla pyritään parantamaan *kuntoutujan* ja hänen lähiyhteisönsä psykososiaalista *toimintakykyä*

Sopeutumisvalmennus sisältää neuvontaa, ohjausta, valmennusta ja vertaistukea, ja sen tarkoituksena on tukea kuntoutujaa ja hänen lähiyhteisöään sopeutumaan sairauden tai vamman aiheuttamaan elämäntilanteeseen. Sopeutumisvalmennuksen tavoitteena on motivoida kuntoutujaa itsehoitoon ja omasta terveydestä huolehtimiseen. Sopeutumisvalmennuksessa pyritään antamaan sellaisia tietoja ja taitoja, joiden avulla kuntoutuja voi selvitä paremmin yhteisössä ja osallistua yhteiskunnan toimintaan.

medicinsk rehabilitering som syftar till att förbättra *rehabiliteringsklientens* och hans eller hennes närmaste omgivnings psykosociala *funktionsförmåga*

Anpassningsträningen innefattar rådgivning, handledning, träning och kamratstöd, och den syftar till att stödja rehabiliteringsklienten och hans eller hennes närmaste omgivning i anpassningen till den livssituation som sjukdomen eller skadan gett upphov till. Målet för anpassningsträningen är att motivera rehabiliteringsklienten att bedriva egenvård och värna om sin hälsa. Anpassningsträningen syftar till att ge rehabiliteringsklienten kunskaper och färdigheter med vars hjälp det är möjligt att klara sig bättre i samhället och delta i dess verksamhet.

305

(vanhentunut/föräldrat)

kuntouttava hoito

sv rehabiliterande vård

lääkinnällinen kuntoutus, jonka tavoitteena oli ehkäistä ja hidastaa sairauden aiheuttamaa *työ-* tai *toimintakyvyn* heikkenemistä

Kela järjesti kuntouttavaa hoitoa tulehduksellisia reumasairauksia sairastaneille henkilöille. Kela ei enää myönnä kuntouttavaa hoitoa.

medicinsk rehabilitering som syftade till att förebygga och fördröja sådan nedsättning av *arbets-* eller *funktionsförmågan* som orsakas av sjukdom

FPA ordnade rehabiliterande vård för personer med inflammatoriska reumatiska sjukdomar. FPA beviljar inte längre rehabiliterande vård.

306

kuntoutuspsykoterapia

sv rehabiliterande psykoterapi

mielenterveyden häiriöistä kärsivälle henkilölle tarkoitettu *kuntoutus*, jonka tavoitteena on parantaa ja palauttaa *kuntoutujan* opiskelu- tai *työkykyä*

Kela korvaa kuntoutuspsykoterapiaa 16-67-vuotiaille. Alle 16-vuotiaiden terapiasta vastaa julkinen terveydenhuolto.

rehabilitering som är avsedd för personer med mentala störningar och som syftar till att förbättra eller återställa *rehabiliteringsklienternas* studie- eller *arbetsförmåga*

FPA ersätter rehabiliterande psykoterapi för 16–67-åringar. Den offentliga hälso- och sjukvården ansvarar för terapi som ges personer under 16 år.

307

neuropsykologinen kuntoutus

sv neuropsykologisk rehabilitering

sellaiselle henkilölle tarkoitettu *kuntoutus*, jolla on kehityksellisiä oppimisvaikeuksia tai joka on saanut aivovaurion

Neuropsykologista kuntoutusta voivat saada henkilöt, joilla on esimerkiksi lukihäiriö, hahmotushäiriö, tarkkaavaisuushäiriö (ADHD), monimuotoinen kehityksellinen häiriö tai joilla on ollut esimerkiksi aivohalvaus, aivoverenvuoto, aivovamma, aivotulehdus tai muita keskushermostoa vaurioittavia sairauksia.

Neuropsykologinen kuntoutus voi olla vaativaa *lääkinnällistä kuntoutusta* tai *harkinnanvaraista kuntoutusta*. Vaativana lääkinällisenä kuntoutuksena Kela korvaa neuropsykologista kuntoutusta alle 65-vuotiaille ja harkinnanvaraisena kuntoutuksena 16-67-vuotiaille.

rehabilitering för personer med utvecklingsrelaterade inlärningssvårigheter och personer som drabbats av en hjärnskada

Neuropsykologisk rehabilitering kan beviljas personer som har exempelvis läs- och skrivsvårigheter, gestaltningsproblem, koncentrationssvårigheter (ADHD) eller mångfacetterade utvecklingsstörningar eller som drabbats av t.ex. stroke, hjärnblödning, traumatisk hjärnskada, hjärninflammation eller andra sjukdomar som skadar det centrala nervsystemet.

Den neuropsykologiska rehabiliteringen kan vara krävande *medicinsk rehabilitering* eller *rehabilitering enligt prövning*. FPA ersätter neuropsykologisk rehabilitering för personer under 65 år i form av krävande medicinsk rehabilitering, medan neuropsykologisk rehabilitering för 16–67-åringar ersätts i form av rehabilitering enligt prövning.

308

(vanhentunut/föråldrat)

ammattillisesti syvennetty lääketieteellinen kuntoutus; ASLAK

sv yrkesorienterad medicinsk rehabilitering; ASLAK-rehabilitering

harkinnanvarainen kuntoutus, joka oli tarkoitettu sellaiselle työssä olevalle, jolla oli *työ-* ja *toimintakyvyn* heikkenemisen riskejä jo todettavissa mutta jonka sairausoireet olivat vielä lieviä

Ammatillisesti syvennetty lääketieteellinen kuntoutus oli varhaiskuntoutusta, jota Kela järjesti ASLAK-kursseina. Se oli suunniteltu niille työntekijäryhmille ja ammattialoille, joilla työstä johtuva fyysinen, henkinen ja sosiaalinen kuormitus oli suuri ja johti helposti terveysongelmien kasautumiseen.

Ammatillisesti syvennettyä lääketieteellistä kuntoutusta ei enää myönnetä.

rehabilitering enligt prövning som var avsedd för yrkesverksamma personer hos vilka risk för nedsättning av *arbets-* och *funktionsförmågan* redan kunde konstateras men sjukdomssymtomen ännu var lindriga

Den yrkesorienterade medicinska rehabiliteringen var tidig rehabilitering som FPA ordnade i form av ASLAK-kurser. Den var planerad för arbetstagargrupper och branscher där den stora fysiska, psykiska och sociala belastning som arbetet medförde lätt ledde till att olika hälsoproblem hopade sig.

Yrkesorienterad medicinsk rehabilitering beviljas inte längre.

309

apuväline

sv hjälpmedel *n*

toimintarajoitteisen henkilön selviytymistä tukeva tuote

Apuvälineitä voivat olla erityisvalmisteiset tai yleisesti saatavilla olevat välineet tai tekniset järjestelmät, jotka ehkäisevät, korvaavat ja lieventävät toimintarajoitteisuudesta koituvaa *haittaa*. Apuvälineiksi voidaan lukea myös ne välineet, joita omaiset tai avustajat käyttävät toimintarajoitteisen henkilön auttamiseen.

Toimintarajoitteisia henkilöitä voivat olla esimerkiksi tilapäisesti vammautuneet henkilöt, vajaa-kuntoiset, *sokeat*, *liikuntakyvyttömät* ja *vaikeasti vammaiset*.

Apuvälineiden järjestäminen kuuluu pääsääntöisesti terveydenhuollon vastuulle.

Kelan on järjestettävä ja korvattava *ammatillisena kuntoutuksena työkyvyn* ja ansiomahdollisuuksien parantamiseksi ja säilyttämiseksi tarpeelliset kalliit ja vaativat apuvälineet henkilölle, joka sairauden tai vamman aiheuttaman haitan vuoksi ei suoriudu opiskelusta tai työstä ilman niitä taikka jonka suoriutuminen ilman niitä olisi kohtuuttoman vaikeaa tai rasittavaa. Kela korvaa myös apuvälineen huolto- ja korjauskustannukset sekä tarvittaessa apuvälineen käytönopastuksen. Kalliina ja vaativina apuvälineinä pidetään yksilöllisesti suunniteltuja, erityistä teknistä tasoa edellyttäviä apuvälineitä.

Harkinnanvaraisena kuntoutuksena Kela korvaa muitakin kuin kalliita ja vaativia apuvälineitä.

Kela myöntää apuvälineitä vain peruskoulun 7. luokasta lähtien. Liikkumisen, kommunikaation ja ympäristönhallinnan apuvälineet eivät kuulu lainkaan Kelan korvattaviin apuvälineisiin.

produkt som stöder förutsättningarna för en person med funktionsbegränsning att klara sig

Hjälpmedlen kan vara specialtillverkade eller allmänt tillgängliga anordningar eller tekniska system som förebygger, kompenserar och lindrar det *men* som funktionsbegränsningen medför. Som hjälpmedel kan också betraktas anordningar som anhöriga och assistenter använder för att hjälpa en person med funktionsbegränsning.

Personer med funktionsbegränsning är t.ex. personer som har någon övergående skada, personer med funktionsnedsättning, *blinda*, *rörelsehindrade* och *personer med svår funktionsnedsättning*.

I regel ska hälso- och sjukvården erbjuda hjälpmedel.

I syfte att förbättra och bevara *arbetsförmågan* och förvärvsmöjligheterna ska FPA såsom *yrkesinriktad rehabilitering* ordna nödvändiga dyra och krävande hjälpmedel och ersätta kostnaderna för dem, om en person till följd av sjukdom eller skada inte klarar av att studera eller arbeta utan dem eller skulle ha oskäligt svårt eller tungt att klara sig utan dem. FPA ersätter också kostnaderna för service och reparation av hjälpmedlet och vid behov handledningen i hur hjälpmedlet ska användas. Som dyra och krävande hjälpmedel betraktas hjälpmedel som konstruerats individuellt och kräver en särskild teknisk nivå.

FPA ersätter som *rehabilitering enligt prövning* också sådana hjälpmedel som inte är dyra och krävande.

FPA beviljar hjälpmedel bara för personer i grundskolans sjunde årskurs och uppåt. Hjälpmedel för förflyttning, kommunikation och omgivningskontroll ingår inte alls bland de hjälpmedel som FPA ersätter.

310

elinkeinotuki

sv näringsstöd *n*; näringsunderstöd *n* /FI/; näringshjälp /SE/

vajaakuntoiselle tarkoitettu taloudellinen tuki oman yrityksen perustamista, muuttamista tai ammatin harjoittamista varten

Elinkeinotuki voidaan myöntää lainana tai avustuksena, mutta Kela myöntää sitä vain *ammattilisen kuntoutuksen* avustuksena. Kelan myöntämän elinkeinotuen tarkoituksena on työllistää vajaakuntoisia yrittäjiksi tai ammatinharjoittajiksi taikka tukea selviytymistä yrittäjänä tai ammatinharjoittajana. Kela voi myöntää elinkeinotukea esimerkiksi työvälineiden ja koneiden hankkimista varten.

ekonomiskt stöd till en person med funktionsnedsättning som grundar eller lägger om ett eget företag eller utövar ett yrke

Näringsstöd kan beviljas i form av lån eller understöd, men FPA beviljar näringsstöd bara i form av understöd i samband med *yrkesinriktad rehabilitering*. Syftet med det näringsstöd som FPA beviljar är att främja att handikappade får ett lämpligt arbete i eget företag eller som yrkesutövare eller att möjliggöra arbete som företagare eller yrkesutövare. FPA kan bevilja näringsstöd för t.ex. anskaffning av arbetsredskap och maskiner.

311

kuntoutusjakso

sv rehabiliteringsperiod

ajanjakso, jonka aikana *kuntoutuja* saa *kuntoutusta*

Kuntoutuskokonaisuus voi toteutua useammassa kuntoutusjaksossa.

period under vilken en *rehabiliteringsklient* får *rehabilitering*

En rehabiliteringshelhet kan bestå av flera rehabiliteringsperioder.

312

kuntoutuskurssi

sv rehabiliteringskurs

kurssi, jonka aikana useampi kuin yksi samanlaisessa tilanteessa oleva *kuntoutuja* saa *ryhmämuotoista kuntoutusta*

Kuntoutuskursseilla voidaan antaa sekä *ammattillista* että *lääkinnällistä kuntoutusta*. Kuntoutuskursseja järjestetään esimerkiksi samanlaista sairautta sairastaville henkilöryhmille, kuten tuki- ja liikuntaelinsairaille, mielenterveyden häiriöitä sairastaville, aivohalvaus- ja sydänpotilaille sekä hengityssairaille, tai henkilöille, joilla on samankaltaisia sairauksia tai toimintarajoitteita johtuvia *haittoja* tai joilla on samankaltainen elämäntilanne.

kurs under vilken flera *rehabiliteringsklienter* som är i en likartad situation får *grupprehabilitering*

På rehabiliteringskurserna är det möjligt att ge både *yrkesinriktad* och *medicinsk rehabilitering*. Rehabiliteringskurser ordnas t.ex. för persongrupper som lider av en likartad sjukdom, såsom personer med sjukdomar i rörelseorganen, personer med mentala störningar, stroke- och hjärtpatienter samt personer med andningssjukdomar, personer med likartade *men* till följd av sjukdom eller funktionsbegränsning eller personer med en likartad livssituation.

313

sopeutumisvalmennuskurssi

sv anpassningskurs

lyhytkestoinen kurssi, jonka aikana useampi kuin yksi samanlaisessa tilanteessa oleva *kuntoutuja* saa *sopeutumisvalmennusta* ja joka painottuu tiedon antamiseen sairaudesta, kuntoutujan ja hänen perheensä tukemiseen sekä vertaistukeen

kortvarig kurs under vilken flera *rehabiliteringsklienter* som är i likartad situation får *anpassningsträning* och där fokus ligger på att ge information om sjukdomen, stödja rehabiliteringsklienten och hans eller hennes familj samt ge kamratstöd

314

perhekurssi

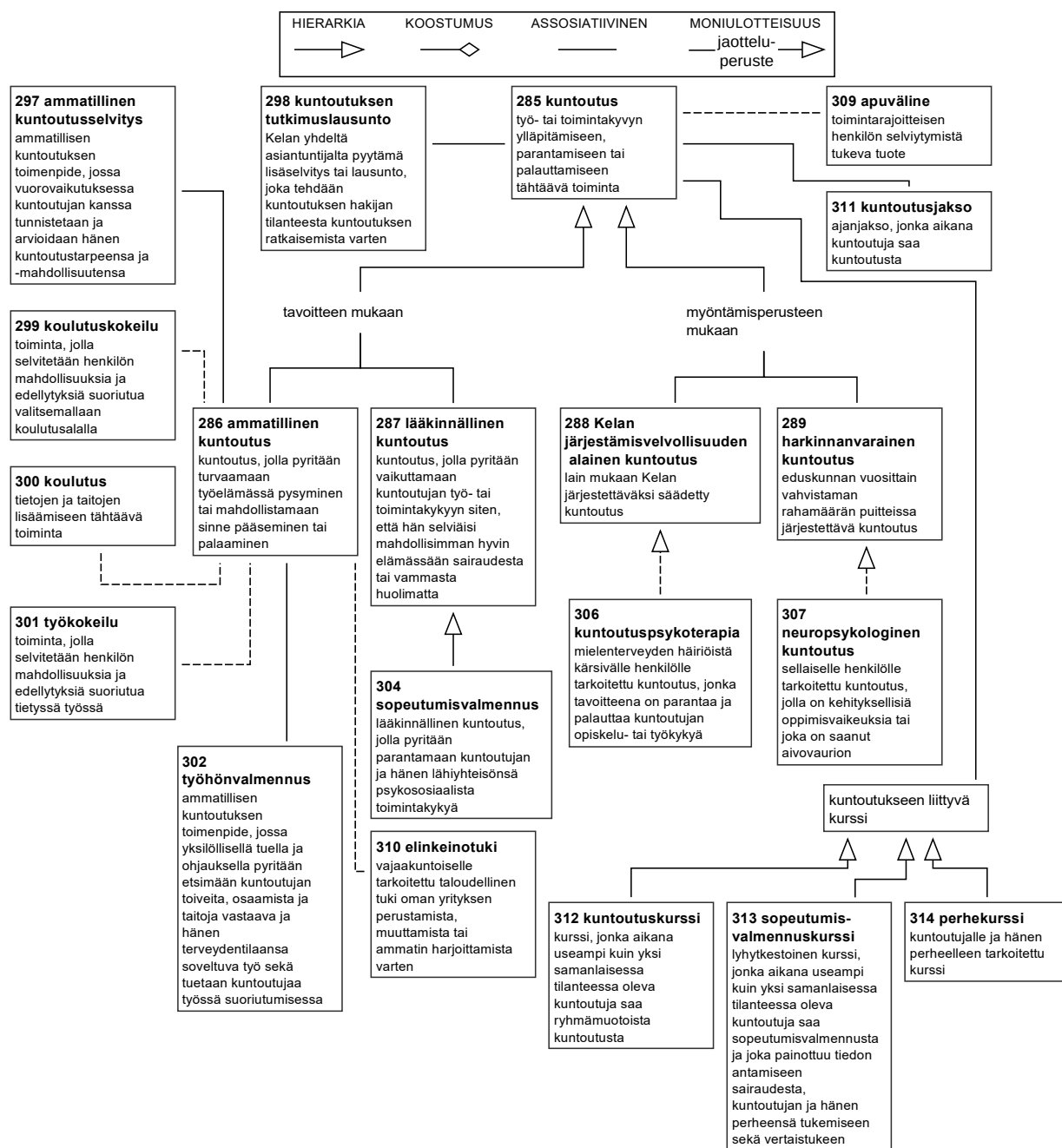
sv familjekurs

kuntoutujalle ja hänen perheelleen tarkoitettu kurssi

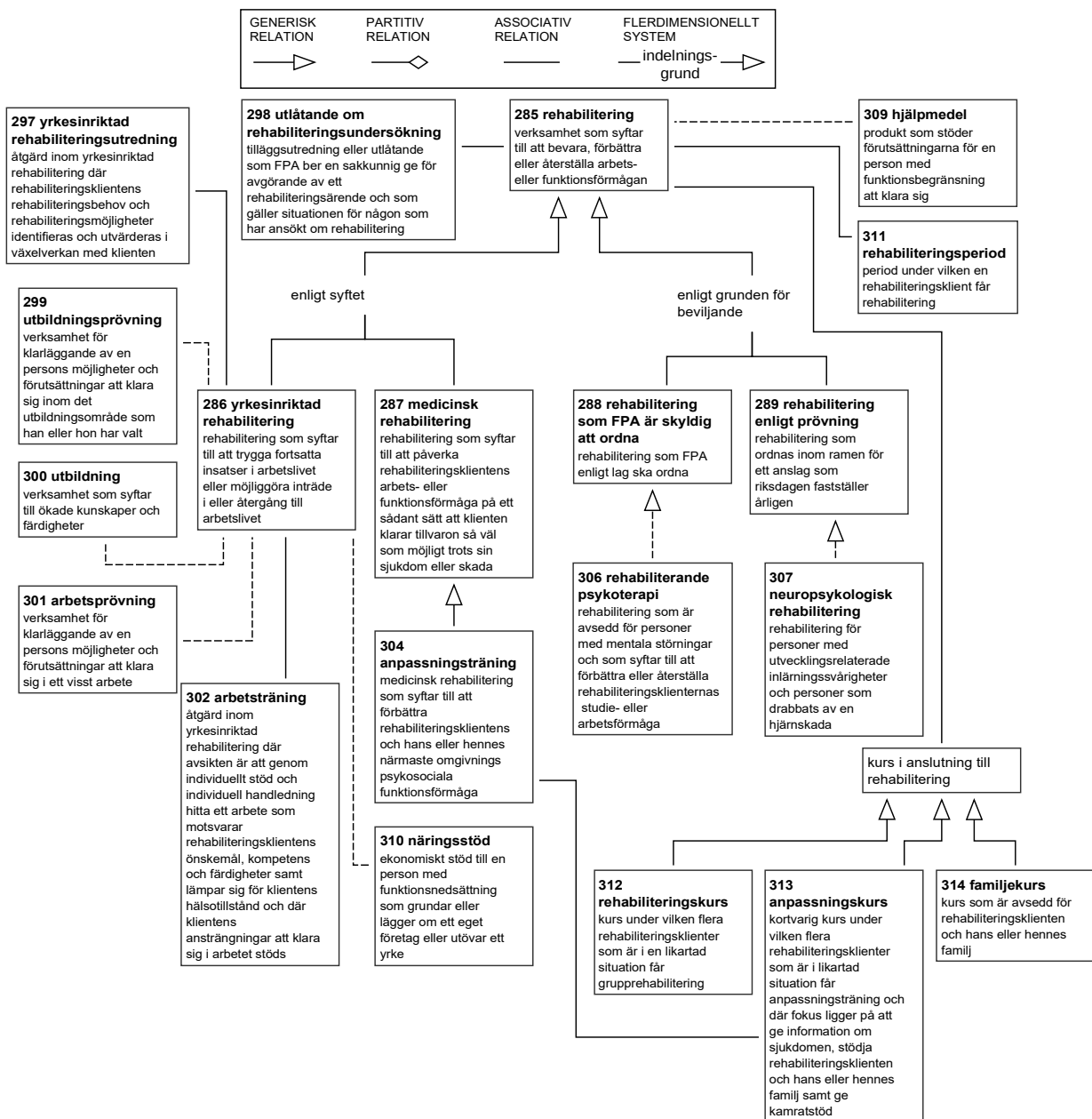
Perhekurssille voivat osallistua aikuisen kuntoutujan yksi aikuinen omainen tai läheinen ja kotona asuvat lapset sekä lapsen tai nuoren kuntoutujan omaiset. Myös lapsen tai nuoren muu huoltaja tai lapsen isovanhemmat voivat osallistua, jos he osallistuvat tämän päivittäiseen hoitoon.

kurs som är avsedd för *rehabiliteringsklienten* och hans eller hennes familj

En vuxen anhörig eller närstående till en vuxen rehabiliteringsklient och rehabiliteringsklientens hemmaboende barn samt anhöriga till ett barn eller en ung rehabiliteringsklient kan delta i en familjekurs. Också en annan vårdnadshavare för ett barn eller en ung person eller ett barns mor- eller farföräldrar kan delta, om de deltar i den dagliga vården.

Käsitekaavio 25. Kuntoutuksen toimenpiteet.

Begreppsdiagram 25. Rehabiliteringsåtgärder.

8.3 Kuntoutusprosessi ja kuntoutuksen asiakirjat Rehabiliteringsprocess och rehabiliteringsdokument

315

kuntoutustarve; kuntoutuksen tarve

sv rehabiliteringsbehov *n*; behov *n* av rehabilitering

tila, joka on aiheutunut henkilön *työ-* tai *toimintakyvyn* todetusta heikkenemisestä ja jota arvioidaan voitavan parantaa *kuntoutuksella*

Sairausvakuutuslain (1224/2004) mukaan Kelan on selvitettävä asiakkaan kuntoutustarve viimeistään silloin, kun *sairauspäivärahan* suorituspäivien lukumäärä ylittää 60.

tillstånd som fått sin början genom att *arbets-* eller *funktionsförmågan* konstaterats vara försvagad och som enligt vad det bedöms kan förbättras genom *rehabilitering*

Enligt sjukförsäkringslagen (1224/2004) ska FPA utreda behovet av rehabilitering senast när antalet dagar för vilka *sjukdagpenning* betalats överstiger 60 dagar.

316

kuntoutusaloite

sv initiativ *n* till rehabilitering

kirjallinen tai suullinen yhteydenotto *kuntoutuksen* käynnistämiseksi

Kuntoutusaloitteen voi tehdä esimerkiksi kuntoutuksen hakija itse, hänen työnantajansa, hoitava taho tai vakuutuslaitos. Se tehdään yleensä SV B -lääkärinlausunnolla.

skriftlig eller muntlig kontakt som tas för inledande av *rehabilitering*

Initiativ till rehabilitering kan tas av t.ex. den som ansöker om rehabilitering, arbetsgivaren, vårdgivaren eller försäkringsanstalten. Initiativet tas i allmänhet genom ett *läkarutlåtande* på blankett SV B.

317

kuntoutussuunnitelma

sv rehabiliteringsplan

kuntoutuajan tarvitsemien palvelujen järjestämiseksi ja yhteensovittamiseksi laadittava suunnitelma

Kuntoutussuunnitelmassa määritellään mm. *kuntoutustarve* sekä *kuntoutuksen* tavoite, sisältö, ajoitus, kesto ja toteutumisen seuranta. Suunnitelma tehdään kirjallisena, ja sitä tarkistetaan tarvittaessa.

Vaativa *lääkinnällinen kuntoutus* perustuu *julkisessa terveydenhuollon toimintayksikössä* laadittuun kuntoutussuunnitelmaan. Se laaditaan kuntoutuajan, tarvittaessa omaisen tai muun läheisen, lääkärin ja usein moniammatillisen työryhmän yhteistyönä.

Ammatillisen kuntoutuksen kuntoutussuunnitelman laatimiseen voivat osallistua myös *työterveyshuollon* edustajat ja työnantaja.

plan för ordnande och samordning av de tjänster som *rehabiliteringsklienten* behöver

I rehabiliteringsplanen fastställs bl.a. *rehabiliteringsbehovet* och *rehabiliteringens* syfte, innehåll, tidpunkt och längd samt uppföljningen av genomförandet. Planen är skriftlig och ses över vid behov.

Krävande *medicinsk rehabilitering* baserar sig på en rehabiliteringsplan som görs upp vid en *offentlig hälso- och sjukvårdsenhet*. Planen görs upp i samarbete mellan rehabiliteringsklienten, vid behov en anhörig eller någon annan närstående, läkaren och ofta ett multidisciplinärt team.

Också företrädare för *företagshälsovården* och arbetsgivaren kan vara med om att göra upp en rehabiliteringsplan som gäller *yrkesinriktad rehabilitering*.

318

henkilökohtainen opiskelu- ja kuntoutumissuunnitelma; opiskelu- ja kuntoutumissuunnitelma; kuntoutuksen henkilökohtainen opintosuunnitelma; KHOPS

sv individuell studie- och rehabiliteringsplan; personlig studie- och rehabiliteringsplan

lääketieteellisen arvion pohjalta laadittava suunnitelma, josta käyvät ilmi 16–19-vuotiaan nuoren mahdollisuudet hyötyä *ammattillisesta kuntoutuksesta*

Nuoren kuntoutusrahan myöntäminen edellyttää, että nuorelle on laadittu henkilökohtainen opiskelu- ja kuntoutumissuunnitelma.

Henkilökohtaisen opiskelu- ja kuntoutumissuunnitelman laatiminen kuuluu nuoren kotikunnalle. Suunnitelma tehdään yhteistyössä nuoren, hänen huoltajiensa ja tarvittaessa erilaisten asiantuntijaviranomaisten kanssa. Suunnitelmaan tulee sisältyä arvio, jossa perustellaan sairauden tai vamman vaikutus nuoren ammatillisen kuntoutuksen mahdollisuuksiin, arvio ammatillisen kuntoutuksen tavoitteista ja suunnitelma nuoren opiskelun järjestämisestä ja toteuttamisesta sekä tarvittavista tukitoimista ammatillisen kuntoutuksen edistämiseksi.

plan som görs upp utifrån en medicinsk bedömning och där möjligheterna för en 16–19-åring att dra nytta av *yrkesinriktad rehabilitering* framgår

Beviljandet av *rehabiliteringspenning för unga* förutsätter att en individuell studie- och rehabiliteringsplan har gjorts upp för den unga personen.

Den unga personens hemkommun ska göra upp den individuella studie- och rehabiliteringsplanen. Planen utarbetas i samarbete med den unga personen och hans eller hennes vårdnadshavare samt vid behov olika sakkunnigmyndigheter. Planen ska innehålla en motiverad bedömning av hur den ungas sjukdom eller skada inverkar på hans eller hennes möjligheter till yrkesinriktad rehabilitering, en bedömning av målen för den yrkesinriktade rehabiliteringen och en plan över hur den ungas studier ska ordnas och genomföras samt över de stödåtgärder som behövs för främjande av den yrkesinriktade rehabiliteringen.

319

ammattillisen koulutuksen toteuttamissuunnitelma

mieluummin kuin: ammatillisen koulutuksen suunnitelma; ammatillinen koulutussuunnitelma

sv plan för yrkesutbildning; yrkesutbildningsplan

ammattillisessa kuntoutuksessa apuvälineiden myöntämiseen liittyvä suunnitelma, jonka tavoitteena on selvittää nuoren *kuntoutuajan* realistiset mahdollisuudet pyrkiä työelämään *koulutuksen* avulla

Kela edellyttää peruskoulun 7.–10.-luokkalaisilta ammatillisen koulutuksen toteuttamissuunnitelmaa apuvälineitä myöntäessään.

plan som anknyter till beviljandet av *hjälpmedel* inom *yrkesinriktad rehabilitering* och syftar till att klargöra den unga *rehabiliteringsklientens* realistiska möjligheter att ta sig ut i arbetslivet med hjälp av *utbildning*

Vid beviljandet av hjälpmedel förutsätter FPA av elever i grundskolans 7–10 klass en plan för yrkesutbildningen.

320

kuntoutusstandardi; kuntoutuksen standardi

sv rehabiliteringsstandard

standardi, joka asettaa laatuvaatimuksia *kuntoutuksen* toteuttamiselle, sisällölle, *kuntoutuajan* osallistumiselle sekä *kuntoutuksen palveluntuottajan* yhteistyölle Kelan ja muiden tahojen kanssa

Kela valvoo järjestämänsä kuntoutuksen laatua kuntoutusstandardein. Standardien tavoitteena on turvata Kelan kuntoutujille laadullisesti hyvä kuntoutus oikea-aikaisesti sekä varmistaa kuntoutuajan oikeudet. Kuntoutusprosessin laatu on kokonaisuus, jonka muodostavat muun muassa toteutettavaan kuntoutukseen nähden riittävä ja ammattitaitoinen henkilöstö, asianmukaiset ja turvalliset tilat ja laitteet sekä kuntoutuksen palveluntuottajan kokemus kuntoutustoiminnasta.

standard som ställer kvalitetskrav beträffande *rehabiliteringens* genomförande och innehåll, *rehabiliteringsklientens* deltagande och samarbetet mellan *producenten av rehabiliteringstjänster*, FPA och övriga aktörer

Med hjälp av rehabiliteringsstandarderna kontrollerar FPA kvaliteten på den rehabilitering som ordnas av FPA. Standarderna syftar till att garantera FPA:s rehabiliteringsklienter god rehabilitering i rätt tid och se till deras rättigheter. Rehabiliteringsprocessens kvalitet är en helhet som består av bl.a. en med avseende på rehabiliteringen tillräcklig och yrkeskunnig personal, lokaler och utrustning som är ändamålsenliga och säkra samt serviceproducentens erfarenhet av rehabiliteringsverksamhet.

321

hyvä kuntoutuskäytäntö

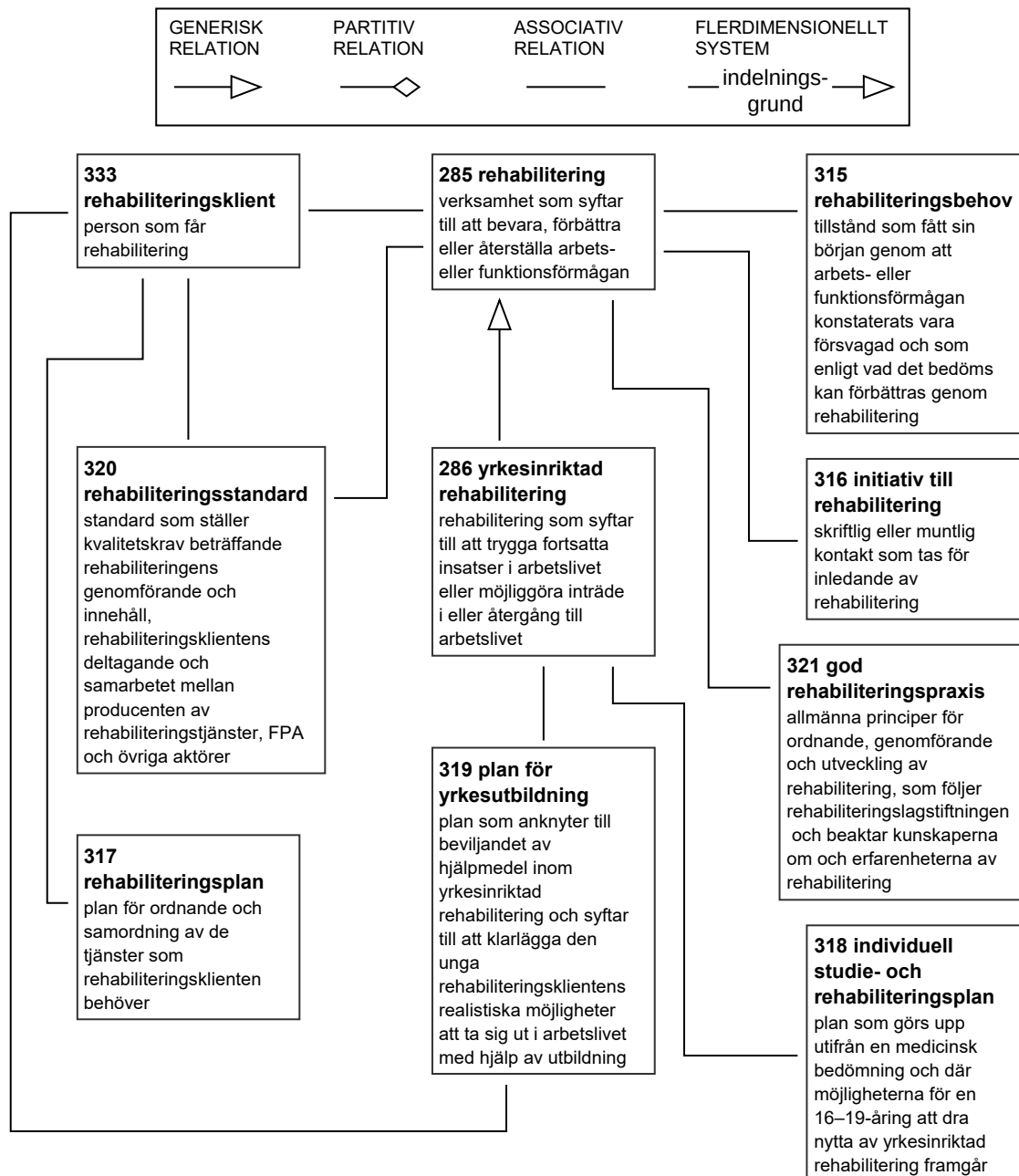
sv god rehabiliteringspraxis

kuntoutuksen järjestämisen, toteuttamisen ja kehittämisen yleiset periaatteet, jotka noudattavat kuntoutusta koskevaa lainsäädäntöä ja ottavat huomioon kuntoutusta koskevan tietämyksen ja kokemuksen

Kelan järjestämän kuntoutuksen tulee olla hyvän kuntoutuskäytännön mukaista ja perustua erityisasiantuntemukseen ja erityisosaamiseen.

allmänna principer för ordnande, genomförande och utveckling av *rehabilitering*, som följer rehabiliteringslagstiftningen och beaktar kunskaperna om och erfarenheterna av rehabilitering

Den rehabilitering som FPA ordnar ska vara förenlig med god rehabiliteringspraxis och baserad på särskild sakkunskap och specialkompetens.

Begreppsdiagram 26. Rehabiliteringsprocess och rehabiliteringsdokument.

8.4 Kuntoutusetuudet ja kuntoutusrahaetuudet Rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner

322

kuntoutusetuus

sv rehabiliteringsförmån

etuus, jolla järjestetään *kuntoutuja*n tarvitsema *kuntoutus* tai korvataan kuntoutuksesta aiheutuneita kustannuksia

Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuuksista annetussa laissa (566/2005) kuntoutusetuudella tarkoitetaan Kelan järjestämiä kuntoutuspalveluita ja korvausta kuntoutuksesta aiheutuneista kustannuksista ja *matkakustannuksista*.

förmån genom vilken *rehabilitering* som *rehabiliteringsklienten* behöver ordnas eller kostnader för rehabiliteringen ersätts

I lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner (566/2005) avses med rehabiliteringsförmån rehabiliteringstjänster som ordnas av FPA samt ersättning för rehabiliteringskostnader och för *reskostnader* i samband med rehabilitering.

323

koulutarvikemääräraha

sv anslag *n* för studiematerial

kuntoutusetuus, jolla korvataan *ammattillisena kuntoutuksena* tuettavaan *koulutukseen* osallistuvalla *kuntoutujalle* tarpeellisia koulutarvikekustannuksia

Tarpeellisina koulutarvikekustannuksina pidetään kysymyksessä olevan koulutuksen tai opiskelun kannalta tarpeellisten koulutarvikkeiden hankkimisesta aiheutuvia kustannuksia. Tällaisia ovat esimerkiksi oppikirjoista, tietokoneen hankkimisesta, opintomateriaalin kopioinnista ja sähköisestä hakemisesta, muistiinpanovälineistä, laskimista ja muista vastaavista tarvikkeista aiheutuvat kustannukset.

Koulutarvikemäärärahasta säädetään sosiaali- ja terveysministeriön antamassa asetuksessa koulutarvikekustannuksista (833/2005). Sitä maksetaan lukuvuosittain, -kausittain tai -kuukausittain.

rehabiliteringsförmån genom vilken kostnader för behövligt studiematerial ersätts i fråga om *rehabiliteringsklienter* som deltar i *utbildning* som stöds i form av *yrkesinriktad rehabilitering*

Som kostnader för behövligt studiematerial anses kostnader för anskaffning av studiematerial som behövs för utbildningen eller studierna i fråga. Sådana kostnader är t.ex. kostnader för läroböcker, anskaffning av dator, kopiering och elektronisk sökning av studiematerial, anteckningsmaterial, räknare och annat motsvarande material.

Bestämmelser om anslaget för studiematerial finns i social- och hälsovårdsministeriets förordning om studiematerialkostnader (833/2005). Anslaget betalas per läsår, termin eller månad.

324

kuntoutusrahaetus

sv rehabiliteringspenningförmån

kuntoutusraha, *ylläpitorvaus* (1) tai *harkinnanvarainen kuntoutusavustus*

rehabiliteringspenning, *ersättning för uppehälle* (1) eller *rehabiliteringsunderstöd enligt prövning*

325

kuntoutusraha

sv rehabiliteringspenning

*kuntoutuja*n toimeentulon turvaamiseksi maksettava *päiväraha*

Kuntoutusrahaa maksetaan *omavastuuajaksi* lukuun ottamatta *kuntoutukseen* osallistumisen ajalta jokaiselta *arkipäivältä*, jolloin työssä käyvä kuntoutuja on estynyt tekemästä työtään. Kuntoutuja katsotaan olevan estynyt työstään niinä päivinä, jona kuntoutus matkoineen edellyttää vähintään kuusi tuntia kestävästä työstä poissaoloa tai jona kuntoutus muutoin tosiasiallisesti estää kuntoutujaa tekemästä työtä ja saamasta toimeentuloa kyseiseltä päivältä. Kuntoutusraha maksetaan jälkikäteen kuntoutuksen toteuduttua.

Kuntoutusraha määräytyy pääsääntöisesti *sairauspäivärahan* tavoin. *Ammatillisen kuntoutuksen* ajalta kuntoutusrahan määrä päivältä on kuitenkin 75 prosenttia kuntoutujan työtulon kolmas-sadasosasta. Kuntoutusraha on kuntoutuksen aikana *ensisijainen etuus* sairauspäivärahaan ja *työkyvyttömyyseläkkeeseen* nähden.

Kuntoutusraha maksetaan kuntoutujan työnantajalle niiltä päiviltä, joilta työnantaja maksaa kuntoutujalle palkkaa, ja se maksetaan työnantajalle tämän maksamaa palkkaa vastaavalta osalta.

dagpenning som betalas för tryggnad av *rehabiliteringsklientens* försörjning

Rehabiliteringspenning betalas, förutom under *karenstiden (1)*, för varje *vardag* under tiden för deltagande i *rehabilitering* då en yrkesverksam rehabiliteringsklient är förhindrad att arbeta. Rehabiliteringsklienten anses vara förhindrad att arbeta de dagar då rehabiliteringen plus resor förutsätter minst sex timmars frånvaro från arbetet eller då rehabiliteringen annars de facto hindrar klienten från att arbeta och få försörjning för den dagen. Rehabiliteringspenningen betalas i efterskott efter det att rehabiliteringen genomförts.

Rehabiliteringspenningen bestäms i regel på samma sätt som *sjukdagpenning*. Under tiden av *yrkesinriktad rehabilitering* är beloppet av rehabiliteringspenning per dag dock 75 procent av en trehundrededel av rehabiliteringsklientens arbetsinkomst. Under rehabiliteringen är rehabiliteringspenningen en *primär förmån* i förhållande till sjukdagpenning och *sjukpension*.

Rehabiliteringspenningen betalas till rehabiliteringsklientens arbetsgivare för de dagar då arbetsgivaren betalar lön till klienten, och den betalas till arbetsgivaren till den del som motsvarar lönen.

326

nuoren kuntoutusraha

sv rehabiliteringspenning för unga

16–19-vuotiaalle nuorelle myönnettävä *kuntoutusraha*

Nuoren kuntoutusrahan myöntäminen edellyttää, että nuoren *työkyky* ja ansiomahdollisuudet tai mahdollisuudet valita ammatti ja työ ovat sairauden tai vamman vuoksi olennaisesti heikentyneet ja että hän siksi tarvitsee tehostettua *kuntoutusta*. Lisäksi edellytetään, että nuorelle on laadittu *henkilökohtainen opiskelu- ja kuntoutumissuunnitelma* hänen kotikunnassaan.

Nuoren kuntoutusrahaa maksetaan enintään sen kuukauden loppuun, jona nuori täyttää 20 vuotta. Jos nuori 20 vuotta täyttäessään on vielä kuntoutuksessa, maksetaan kuntoutusrahaa enintään sen kuukauden loppuun, jona meneillään oleva kuntoutus päättyy. Tällä perusteella kuntoutusrahaa maksetaan myös koko sellaisen opiskelu- ja kuntoutumissuunnitelman mukaisen tutkinnon suorittamisen ajalta, johon nuori on hyväksytty ennen kuin hän on täyttänyt 20 vuotta.

rehabiliteringspenning som beviljas 16–19-åringar

Beviljandet av rehabiliteringspenning för unga förutsätter att den unga personens *arbetsförmåga* och förtjänstmöjligheter eller möjligheter att välja yrke och arbete är väsentligt försämrade på grund av sjukdom eller skada och att den unga personen därför är i behov av intensifierad *rehabilitering*. Dessutom förutsätts det att en *individuell studie- och rehabiliteringsplan* har upprättats för den unga personen i hans eller hennes hemkommun.

Rehabiliteringspenning för unga betalas högst till utgången av den månad då den unga personen fyller 20 år. Om den unga personen ännu deltar i rehabilitering när han eller hon fyller 20 år, betalas rehabiliteringspenning högst till utgången av den månad under vilken pågående rehabilitering avslutas. På denna grund betalas rehabiliteringspenning också under avläggandet av hela den i studie- och rehabiliteringsplanen angivna examen som den unga personen har godkänts att studera för innan han eller hon har fyllt 20 år.

327

eläkkeensaajan kuntoutusraha

sv rehabiliteringspenning till pensionstagare

kuntoutusraha, jota maksetaan sellaiselle *kuntoutujalle*, joka saa *takuueläkettä*, *työttömyyseläkettä* tai täyttä *työkyvyttömyyseläkettä*

rehabiliteringspenning som betalas till *rehabiliteringsklienter* som får *garantipension*, *arbetslöshetspension* eller full *sjukpension*

328

odotusajan kuntoutusraha

sv rehabiliteringspenning för väntetid

kuntoutuspäätöksen antamisen ja *kuntoutuksen* alkamisen väliseltä ajalta maksettava, alennettu *kuntoutusraha*

Kuntoutujalla on oikeus kuntoutusrahaan kuntoutuspäätöksen antamisen ja kuntoutuksen alkamisen väliseltä odotusajalta, jos hän ei saa tuolta ajalta muuta toimeentuloa. Odotusajan kuntoutusraha maksetaan 20 prosentilla alennettuna ja enintään kolmelta kuukaudelta kalenterivuotta kohden, jollei sen maksaminen pidemmältä ajalta ole toimeentulon turvaamisen ja kuntoutuksen etenemisen kannalta erityisestä syystä perusteltua.

minskad *rehabiliteringspenning* som betalas för tiden från rehabiliteringsbeslutet till *rehabiliteringens* början

Rehabiliteringsklienten har rätt till rehabiliteringspenning för väntetiden från rehabiliteringsbeslutet till rehabiliteringens början, om han eller hon inte har någon annan försörjning under samma tid. Rehabiliteringspenningen under väntetiden betalas minskad med 20 procent och för högst tre månader per kalenderår, om det inte för tryggnad av försörjningen och rehabiliteringens framskridande finns någon särskild anledning att betala den för en längre tid.

329

väliajan kuntoutusraha

sv rehabiliteringspenning för mellanliggande tid; rehabiliteringspenning för mellantid

kuntoutusjaksojen väliseltä ajalta maksettava, alennettu *kuntoutusraha*

Kuntoutujalla on oikeus kuntoutusrahaan kuntoutusjaksojen väliajalta, jos hän ei saa tuolta ajalta muuta toimeentuloa. Väliajan kuntoutusraha maksetaan 20 prosentilla alennettuna ja enintään kolmelta kuukaudelta kalenterivuotta kohden, jollei sen maksaminen pidemmältä ajalta ole toimeentulon turvaamisen ja kuntoutuksen etenemisen kannalta erityisestä syystä perusteltua.

minskad *rehabiliteringspenning* som betalas för tiden mellan *rehabiliteringsperioder*

Rehabiliteringsklienten har rätt till rehabiliteringspenning för tiden mellan rehabiliteringsperioder, om han eller hon inte har någon annan försörjning under samma tid. Rehabiliteringspenningen för mellanliggande tid betalas minskad med 20 procent och för högst tre månader per kalenderår, om det inte för tryggnad av försörjningen och rehabiliteringens framskridande finns någon särskild anledning att betala den för en längre tid.

330

osakuntoutusraha

sv partiell rehabiliteringspenning

kuntoutusraha, jota maksetaan, jos *kuntoutuja* työskentelee osapäiväisesti *kuntoutuksen* ohessa

Osakuntoutusraha maksetaan sellaisilta päiviltä, joihin kuntoutuja sekä osallistuu kuntoutukseen että työskentelee palkkatyössä tai yrittäjänä enintään 60 prosenttia normaalista päivittäisestä työajastaan.

rehabiliteringspenning som betalas när en *rehabiliteringsklient* arbetar deltid vid sidan av *rehabilitering*

Partiell rehabiliteringspenning betalas för sådana dagar under vilka rehabiliteringsklienten både deltar i rehabilitering och använder högst 60 procent av sin normala dagliga arbetstid till att arbeta som löntagare eller företagare.

331

ylläpitorvaus (1)

sv ersättning för uppehälle (1)

vähimmäismääräisen *kuntoutusrahan* lisäksi kuntoutusajalta maksettava päiväkohtainen *harkinnanvarainen etuus*, jolla tuetaan *kuntoutujan* osallistumista *kuntoutukseen*

Ylläpitorvauksella voidaan korvata ylimääräisiä kustannuksia, kuten *avomuotoiseen kuntoutukseen* osallistujalle aiheutuvia päivittäisiä *matkakustannuksia* tai ylimääräisiä ravinto- ja asumiskustannuksia.

Ylläpitorvausta voidaan maksaa *kuntoutustarvetta* ja -mahdollisuuksia selvittävien tutkimusten ja kokeilujen, avomuotoisen kuntoutuksen tai muun tätä vastaavan kuntoutuksen ajalta. Ammatillisen *koulutuksen*, oppisopimuskoulutuksen tai niitä vastaavan muun pitkäaikaisen kuntoutuksen ajalta ylläpitorvausta ei makseta.

förmån beroende på prövning som utöver *rehabiliteringspenning* till minimibelopp betalas per dag under rehabiliteringstiden för att stödja *rehabiliteringsklientens* deltagande i *rehabilitering*

Genom ersättningen för uppehälle är det möjligt att ersätta extra kostnader, såsom dagliga *rese-kostnader* eller extra mat- eller boendekostnader, för rehabiliteringsklienter som deltar i *rehabilitering i öppen vård*.

Ersättning för uppehälle kan betalas för den tid som undersökningar och prov för utredning av *rehabiliteringsbehovet* och rehabiliteringsmöjligheterna eller rehabilitering i öppen vård eller annan motsvarande rehabilitering pågår. Ersättning för uppehälle betalas inte för deltagande i yrkesutbildning, läroavtalsutbildning eller annan motsvarande långvarig rehabilitering.

332

harkinnanvarainen kuntoutusavustus; kuntoutusavustus

sv rehabiliteringsunderstöd *n* enligt prövning; prövningsbaserat rehabiliteringsunderstöd *n*;
rehabiliteringsunderstöd *n*

inte: behovsprövat rehabiliteringsunderstöd *n*

kuntoutusrahaa saaneelle *kuntoutujalle* maksettava kertaluonteinen *harkinnanvarainen etuus*, jolla kannustetaan kuntoutujaa työllistymään *kuntoutuksen* jälkeen

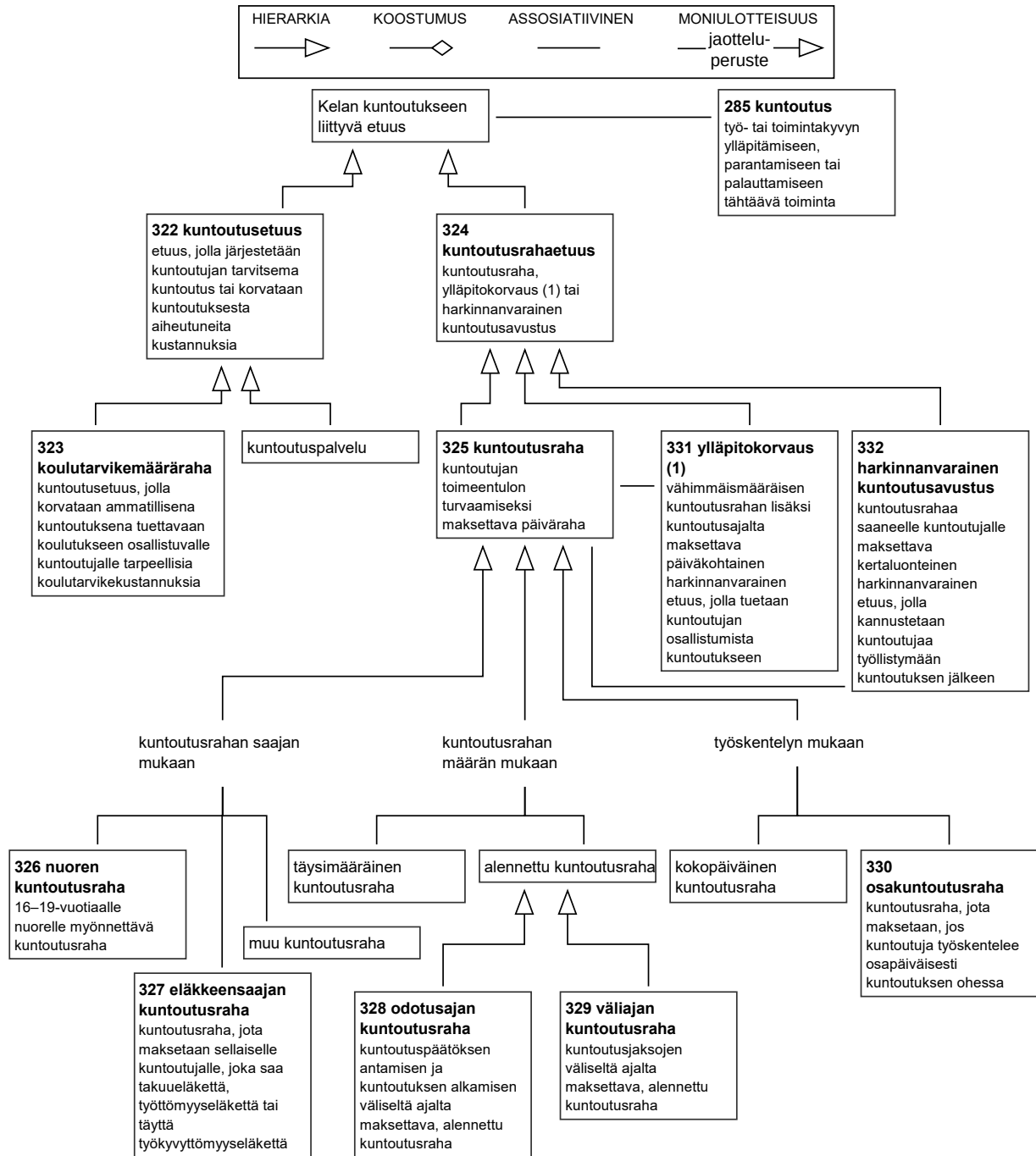
Kela voi maksaa harkinnanvaraista kuntoutusavustusta esimerkiksi silloin, jos kuntoutuja on kuntoutuksen jälkeen sijoittunut aikaisempaa ansiotasoaan tuntuvasti heikommin palkattuun työhön tai työharjoitteluun.

Harkinnanvarainen kuntoutusavustus voidaan maksaa yhdessä tai useammassa erässä.

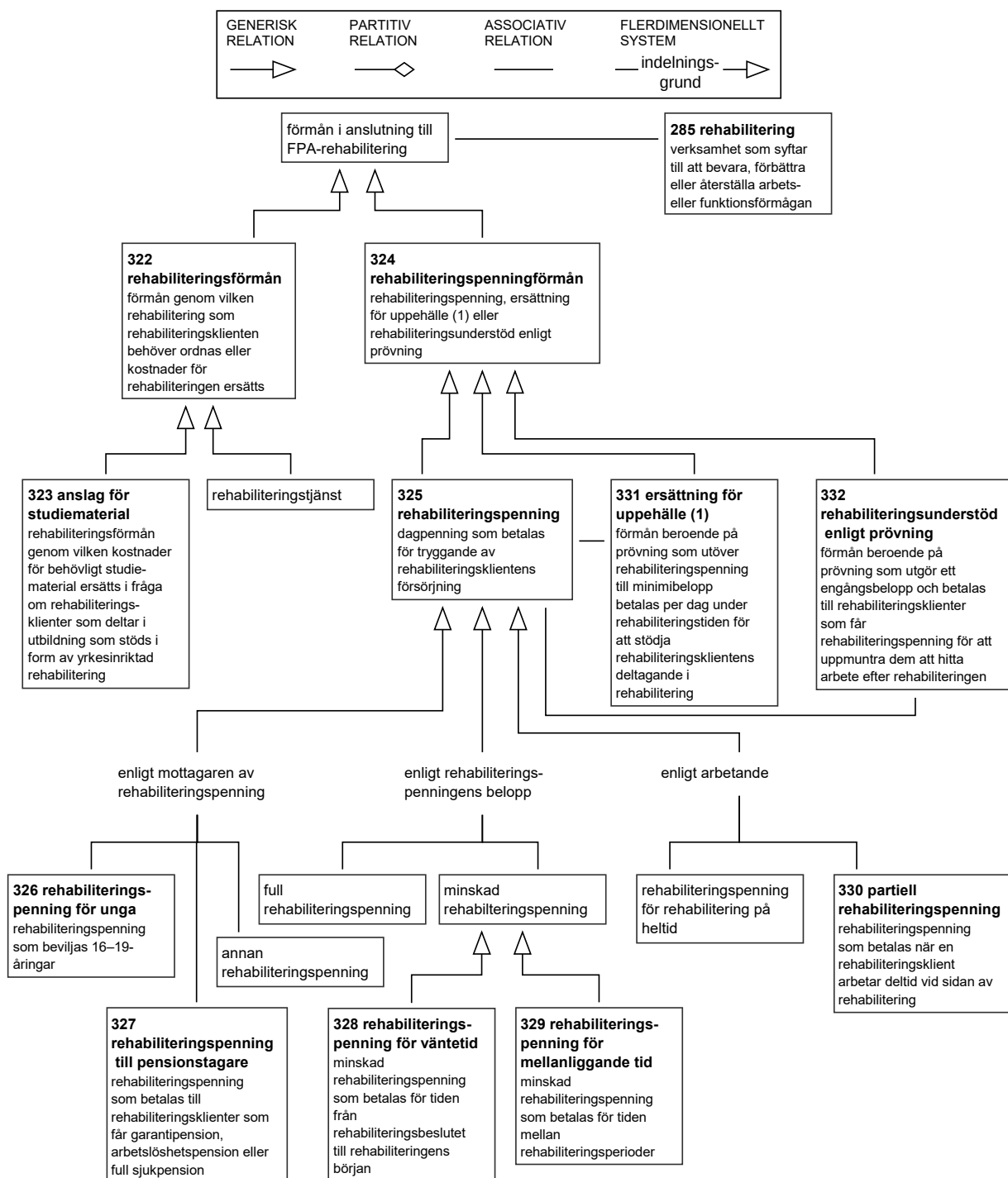
förmån beroende på prövning som utgör ett engångsbelopp och betalas till *rehabiliteringsklienter* som får *rehabiliteringspenning* för att uppmuntra dem att hitta arbete efter *rehabiliteringen*

FPA kan betala rehabiliteringsunderstöd enligt prövning t.ex. när rehabiliteringsklienten efter rehabiliteringen har placerat sig i ett arbete som är påtagligt sämre betalt än hans eller hennes tidigare inkomstnivå eller i arbetspraktik.

Rehabiliteringsunderstöd enligt prövning kan betalas i en eller flera poster.

Käsitekaavio 27. Kuntoutusetuudet ja kuntoutusrahaetuudet.

Begreppsdiagram 27. Rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner.

8.5 Kuntoutuksen toimijat ja yhteistyö Rehabiliteringsaktörer och -samarbete

333

kuntoutuja

sv rehabiliteringsklient; klient

henkilö, joka saa *kuntoutusta*

Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetussa laissa (566/2005) kuntoutujalla tarkoitetaan henkilöä, jolle tämän lain mukaisesti järjestetään ja korvataan kuntoutuspalveluita tai maksetaan *kuntoutusrahaetuutta*.

Saadakseen Kelan järjestämää kuntoutusta tai kuntoutusrahaetuksia, kuntoutujan tulee olla *vakuutettu*.

person som får *rehabilitering*

I lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner (566/2005) avses med rehabiliteringsklient en person för vilken rehabiliteringstjänster ordnas och ersätts eller till vilken *rehabiliteringspenningförmån* betalas enligt denna lag.

Rehabiliteringsklienten ska vara *försäkrad* för att kunna få rehabilitering som FPA ordnar eller rehabiliteringspenningförmåner.

334

kuntoutuksen palveluntuottaja; kuntoutuspalvelujen tuottaja

sv producent av rehabiliteringstjänster; serviceproducent inom rehabilitering

organisaatio, joka tuottaa kuntoutuspalveluja, tai henkilö, joka harjoittaa itsenäisesti ammattiaan *kuntoutuksen* alalla

Kuntoutuksen palveluntuottajia voivat olla esimerkiksi *kuntoutuslaitos* tai terapeutti.

organisation som producerar rehabiliteringstjänster eller person som självständigt utövar ett yrke inom *rehabilitering*

Exempelvis *rehabiliteringsinrättningar* eller terapeuter kan vara producenter av rehabiliteringstjänster.

335

kuntoutuslaitos

sv rehabiliteringsinrättning; rehabiliteringsklinik; rehabiliteringsinstitution
inte: rehabiliteringsanstalt

toimintayksikkö, jossa annetaan *kuntoutusta*

Kuntoutuslaitoksessa voidaan antaa sekä *lääkinnällistä* että *ammatillista kuntoutusta*.

verksamhetsenhet där *rehabilitering* ges

Både *medicinsk* och *yrkesinriktad rehabilitering* kan ges vid rehabiliteringsinrättningar.

336

(vanhentunut/föråldrat)

kuntoutuksen asiakasyhteistyö

sv klientsamarbete *n* inom rehabiliteringen

toiminta, jossa sovittiin viranomaisten ja kuntoutuspalvelujen järjestäjien keskinäisen yhteistyön periaatteista ja menettelytavoista ja jossa etsittiin *kuntoutujan kuntoutustarpeita* vastaavia ratkaisuja

Kelalle kuntoutuksen asiakasyhteistyö tarkoitti sitä, että jos *vakuutettu* tarvitsi sellaista *kuntoutusta*, jota ei ollut säädetty Kelan tehtäväksi tai jonka järjestämistä ja korvaamista ei ollut tarkoituksenmukaista järjestää Kelan toimintana, Kelan tehtävänä oli huolehtia siitä, että vakuutetulle annettiin tietoja muista kuntoutusmahdollisuuksista ja että hänet ohjattiin tarpeen mukaan asianmukaiseen kuntoutukseen tai muiden palveluiden piiriin yhteistyössä niitä järjestävien tahojen kanssa.

Kuntoutuksen asiakasyhteistyöstä annettu laki (497/2003) on kumottu.

verksamhet där man kom överens om principerna och tillvägagångssätten för samarbetet mellan myndigheterna och dem som tillhandahåller rehabiliteringsservice och där man tog fram lösningar som motsvarade *rehabiliteringsklienternas rehabiliteringsbehov*

För FPA innebar klientsamarbetet inom rehabiliteringen att om en *försäkrad* behövde sådan *rehabilitering* som enligt bestämmelserna inte skulle ordnas av FPA eller som det inte var ändamålsenligt att FPA ordnade och ersatte, skulle FPA i samarbete med dem som producerar rehabiliteringstjänster se till att den försäkrade informerades om andra rehabiliteringsmöjligheter och efter behov hänvisades till lämplig rehabilitering eller andra tjänster.

Lagen om klientsamarbete inom rehabiliteringen (497/2003) har upphävts.

337

kotikäynti

sv hembesök *n*

käynti, jonka ammattihenkilö tekee asiakkaan kotiin, muuhun asuinpaikkaan tai arkiympäristöön

Kotikäynti voidaan tehdä myös esimerkiksi asuntolaan tai vanhainkotiin. Myös käynnit esimerkiksi vaikeavammaisen lapsen päiväkodissa tai koulussa vastaavat kotikäyntiä.

Lääkinnällinen kuntoutus toteutetaan yleensä *kuntoutuksen palveluntuottajan* tiloissa. *Kuntoutus* voidaan toteuttaa kokonaan tai osittain *kuntoutujan* kotona tai arkiympäristössä, jos se on tarpeen kuntoutujan terveydentilan perusteella, jos matkustaminen palveluntuottajan luokse muodostuisi kuntoutujalle kohtuuttoman rasittavaksi tai jos kuntoutuksen tavoitteiden saavuttaminen edellyttää harjoittelua arkipäivän tilanteissa ja sillä voidaan parantaa kuntoutuksen vaikutavuutta.

Myös *kuntoutus-* ja *sopeutumisvalmennuskursseihin* voi liittyä kotikäyntejä.

besök som en yrkesutbildad person gör i klientens hem, boende av annat slag eller vardagsmiljö

Hembesök kan göras också i t.ex. internat eller åldringshem. Också besök i t.ex. daghem eller skolor där barn med svår funktionsnedsättning går motsvarar hembesök.

Medicinsk rehabilitering genomförs i allmänhet i lokaler som en *producent av rehabiliteringstjänster* förfogar över. *Rehabiliteringen* kan helt eller delvis genomföras i *rehabiliteringsklientens* hem eller vardagsmiljö, om det behövs med tanke på klientens hälsotillstånd, om resorna till serviceproducenten skulle bli oskäligt ansträngande för klienten eller om uppnåendet av rehabiliteringsmålen förutsätter träning i vardagssituationer och det genom den är möjligt att förbättra rehabiliteringens effekt.

Hembesök kan göras också i anslutning till *rehabiliterings-* och *anpassningsträningsskurser*.

338

kuntoutuksen ohjauskäynti; kuntoutuksen ohjaus- ja tukikäynti

sv handledningsbesök *n* inom rehabiliteringen; handlednings- och stödbesök *n* inom rehabiliteringen

käynti, jolla ammattihenkilö ohjaa ja tukee *kuntoutujaa* tai tämän omaisia tai muita läheisiä *kuntoutuksen* tavoitteiden saavuttamiseksi

Esimerkiksi vaikeavammaisen, alle 18-vuotiaan lapsen terapiaoihin voidaan liittää kuntoutuksen ohjauskäyntejä omaisille tai läheisille. Ohjauskäyntiin voi lapsen ja hänen vanhempinsa luvalla osallistua myös muita lapsen lähihenkilöitä, esimerkiksi päiväkodista tai koulusta, jotta myös he saavat tietoa lapsen ohjaamisesta ja tukemisesta.

besök genom vilket en yrkesutbildad person handleder och stöder *rehabiliteringsklienten* eller rehabiliteringsklientens anhöriga eller andra närstående för uppnående av målen för *rehabiliteringen*

Det är t.ex. möjligt att göra handledningsbesök inom rehabiliteringen hos anhöriga eller närstående i samband med terapier för barn under 18 år med svår funktionsnedsättning. Med tillstånd av barnet och föräldrarna kan också andra personer i barnets närmaste krets, t.ex. från daghemmet eller skolan, delta i handledningsbesöket för att också de ska få information om handledningen och stödjandet av barnet.

339

kuntoutuksen yhteistyökäynti

sv samarbetsbesök *n* inom rehabiliteringen

vähintään kahta eri terapiaa saavaa *kuntoutujaa* koskeva käynti, jonka vähintään kaksi terapeuttia tekee yhdessä ja jossa kuntoutuja on läsnä

Kuntoutuksen yhteistyökäynnin tarkoituksena on parantaa tiedonkulkua terapeuttien välillä ja löytää yhteistyössä kuntoutujan kanssa parhaat *kuntoutusta* ja kuntoutujan itsenäistä osallistumista tukevat keinot ja toimintatavat.

Kuntoutuksen yhteistyökäynti voidaan järjestää kuntoutujan arkiympäristössä tai *kuntoutuksen palveluntuottajan* tiloissa.

besök av åtminstone två terapeuter gemensamt där en *rehabiliteringsklient* som får åtminstone två olika terapier är närvarande

Avsikten är att samarbetsbesöket inom rehabiliteringen ska förbättra informationsutbytet mellan terapeuterna och tillsammans med rehabiliteringsklienten ta fram de bästa metoder och tillvägagångssätt som stöder *rehabiliteringen* och rehabiliteringsklientens självständiga deltagande.

Samarbetsbesök inom rehabiliteringen kan ordnas i rehabiliteringsklientens vardagsmiljö eller i lokaler som en *producent av rehabiliteringstjänster* förfogar över.

340

kuntoutuksen verkostokäynti

ei: † kuntoutuksen yhteisneuvottelu; † yhteisneuvottelu

sv nätverksbesök *n* i anslutning till rehabilitering

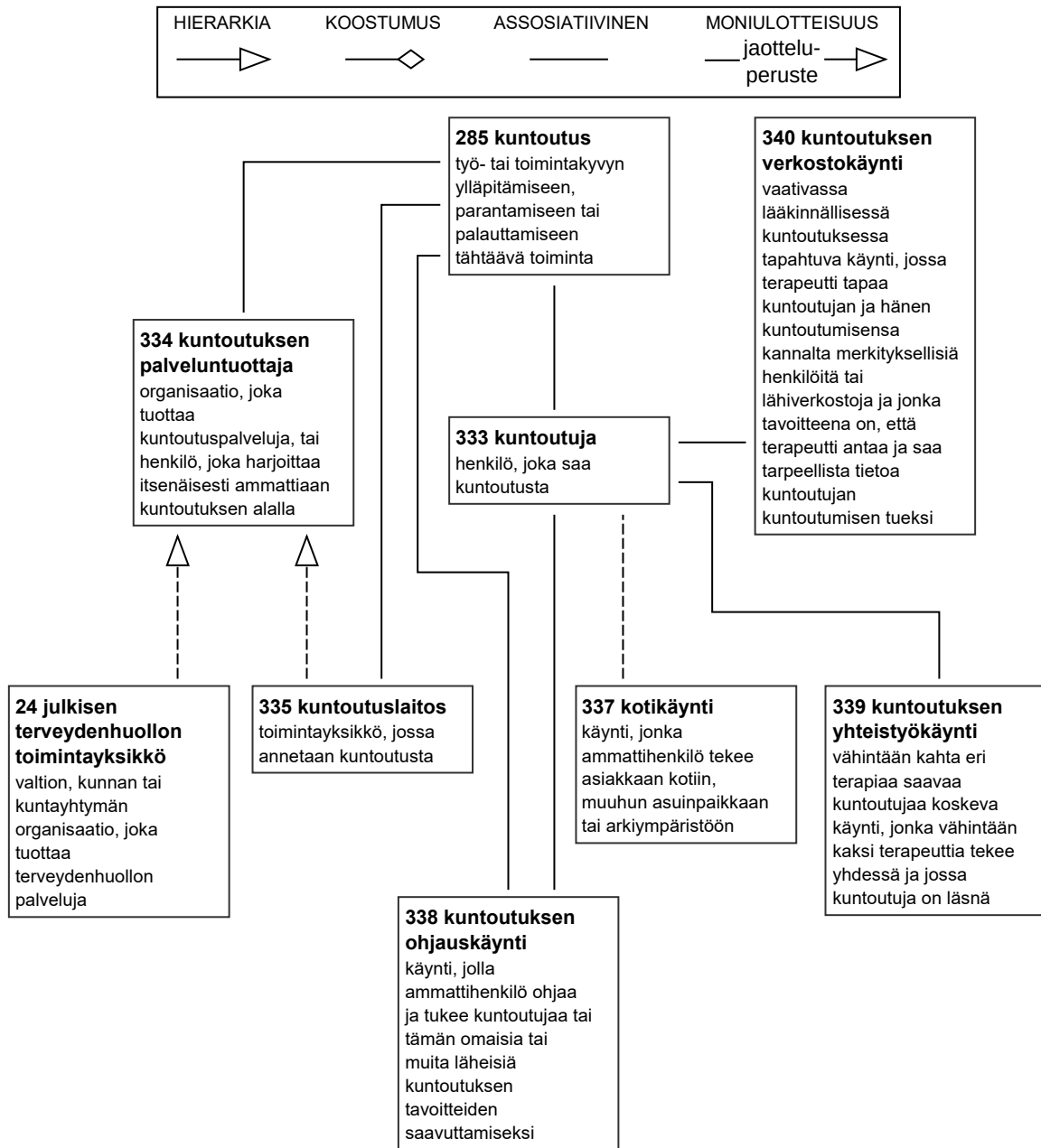
inte: † samråd *n* i rehabiliteringen; † gemensamma förhandlingar *pl* inom rehabiliteringen

vaativassa *lääkinnällisessä kuntoutuksessa* tapahtuva käynti, jossa terapeutti tapaa *kuntoutuja*n ja hänen kuntoutumisensa kannalta merkityksellisiä henkilöitä tai lähiverkostoja ja jonka tavoitteena on, että terapeutti antaa ja saa tarpeellista tietoa kuntoutujaⁿ kuntoutumisen tueksi

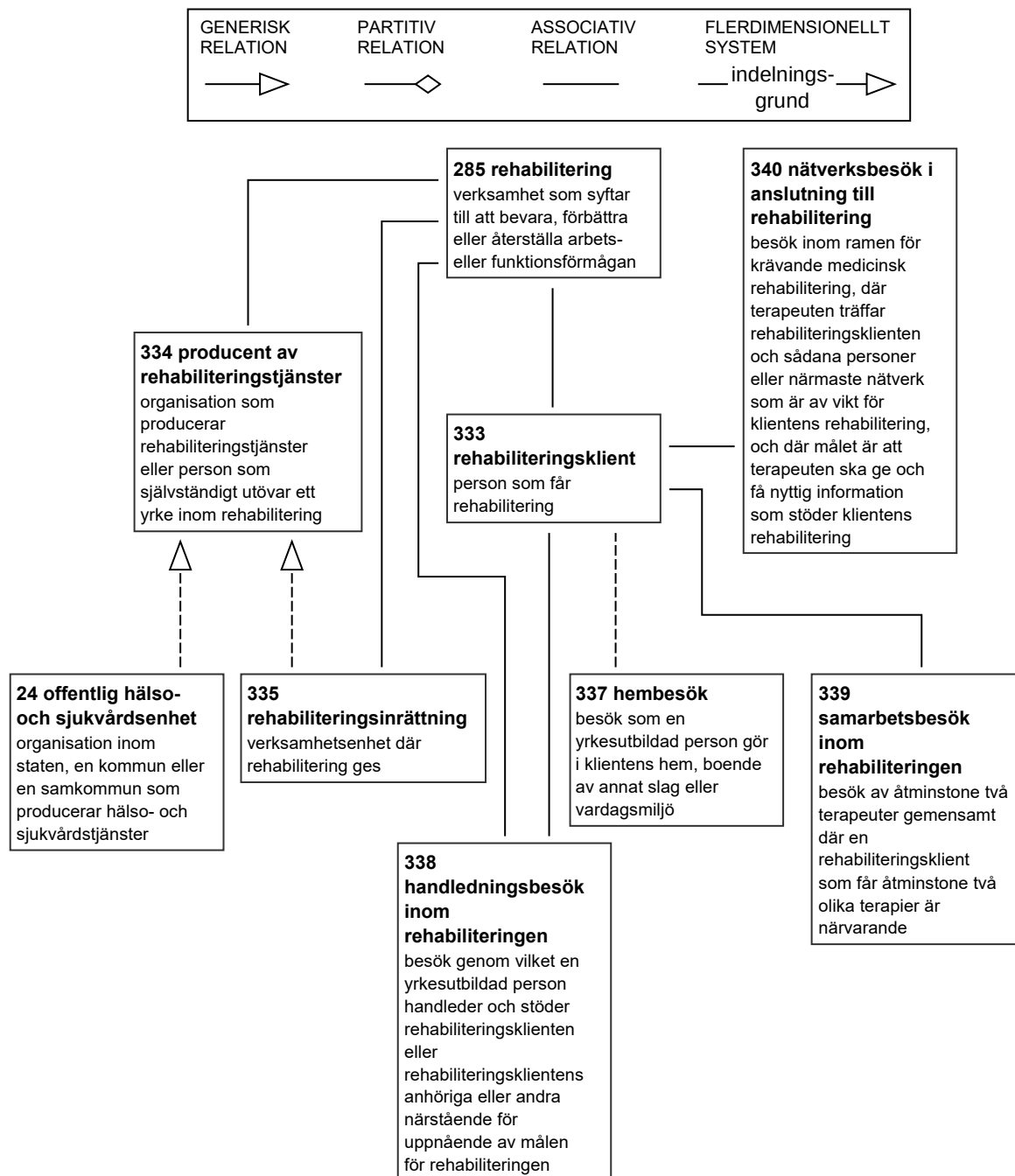
Kuntoutuksen verkostokäynnin tarkoituksena voi olla tutustuminen kuntoutujaⁿ arkiympäristöön, osallistuminen *laitosmuotoisen kuntoutuksen palveluntuottaja*n järjestämään neuvotteluun tai *kotikäyntiin*, terveydenhuollossa tehtävän *kuntoutussuunnitelman* laatiminen ja tarkastaminen, sosiaali- ja terveydenhuollossa toteutuva *apuvälineen* sovitus tai käytönopetus taikka lapsen tai nuoren henkilökohtaisen opetuksen järjestämistä koskevan suunnitelman tekeminen päiväkodissa tai koulussa.

besök inom ramen för krävande *medicinsk rehabilitering*, där terapeuten träffar *rehabiliteringsklienten* och sådana personer eller närmaste nätverk som är av vikt för klientens rehabilitering, och där målet är att terapeuten ska ge och få nyttig information som stöder klientens rehabilitering

Nätverksbesök i anslutning till rehabilitering kan ha syftet att kartlägga rehabiliteringsklientens vardagsmiljö, delta i överläggningar eller *hembesök* som en *producent av rehabiliteringstjänster* genomför vid *rehabilitering i sluten vård*, göra upp eller justera en *rehabiliteringsplan* inom hälso- och sjukvården, i social- eller hälsovårdens regi prova ut *hjälpmedel* eller ge instruktioner om hur sådana används, eller göra upp en plan på ett daghem eller i en skola för ordnande av individuell undervisning för ett barn eller en ung person.

Käsitekaavio 28. Kuntoutuksen toimijat ja yhteistyö.

Begreppsdiagram 28. Rehabiliteringsaktörer och -samarbete.

9 ELÄKKEET PENSIONER

341

eläketurva

sv pensionsskydd *n*

eläkkeiden muodostama *toimeentuloturvan* osa

av *pensioner* bestående del av *utkomstskyddet*

342

kokonaiseläketurva

sv totalt pensionsskydd *n*

eläketurva, joka muodostuu *eläkkeensaajalle* maksettavista *työeläkkeistä* ja mahdollisista muista *eläkkeistä*

Kokonaiseläketurva voi työeläkkeiden lisäksi muodostua esimerkiksi *kansaneläkkeestä* ja *takuueläkkeestä*. Kokonaiseläketurvaan voi kuulua myös ulkomailta maksettavia eläkkeitä.

pensionsskydd som består av *arbetspensioner* och eventuella andra *pensioner* som betalas till en *pensionstagare*

Det totala pensionsskyddet kan förutom arbetspensioner innefatta t.ex. *folkpension* och *garantipension*. Också pensioner som betalas från utlandet kan ingå i det.

343

eläke; ~ eläke-etuus

sv pension; ~ pensionsförmån

etuus, jonka tarkoitus on turvata työelämästä kokonaan tai osittain poistuneen tai siihen osallistumaan estyneen henkilön tai hänen perheensä toimeentulo

Eläkkeitä ovat esimerkiksi *kansaneläke* ja *työeläke* sekä vapaaehtoiset eläkkeet.

Eläke-etuus-termiä käytetään Kelan tilastoissa ja sillä tarkoitetaan kansaneläkettä, *takuueläkettä*, *perhe-eläkettä*, *rintamalisää*, *ylimääräistä rintamalisää* ja *lapsikorotusta*.

förmån som är avsedd att trygga försörjningen för personer som har lämnat arbetslivet helt eller delvis eller är förhindrade att delta i det, eller för deras familjer

Exempel på pensioner är *folkpension* och *arbetspension* samt frivilliga pensioner.

I FPA-statistiken används termen pensionsförmån. Med den avses folkpension, *garantipension*, *familjepension*, *fronttillägg*, *extra fronttillägg* och *barnförhöjning*.

344

eläkkeensaaja; ~ eläke-etuutta saava

ei: eläkeläinen

sv pensionstagare; ~ mottagare av pensionsförmån
inte: pensionär; pensionerad

etuudensaaja, jolle on myönnetty *eläke*

Lapsi voi olla eläkkeensaaja, mutta lasta ei kutsuta eläkeläiseksi. Eläkeläinen-sanaa käytetään yleiskielessä viittaamaan eläkkeensaajaan tai monesti myös iäkkääseen ihmiseen. Termiä eläke-etuutta saava käytetään Kelan tilastoissa viittaamaan *kansaneläkkeen*, *takuueläkkeen*, *perhe-eläkkeen*, *rintamalisän*, *ylimääräisen rintamalisän* ja *lapsikorotuksen* saajiin.

förmånstagare som har beviljats *pension*

Ett barn kan vara pensionstagare men inte kallas pensionär. I allmänspråket används ordet pensionär när man refererar till pensionstagare eller i många fall till äldre personer. Termen mottagare av pensionsförmån används i FPA-statistiken för att referera till mottagare av *folkpension*, *garantipension*, *familjepension*, *fronttillägg*, *extra fronttillägg* och *barnförhöjning*.

345

edunjättäjä

sv förman slåtare

henkilö, jonka kuoltua hänen aviopuolisolleen tai rekisteröidylle puolisolleen tai lapsilleen maksetaan **etuutta** tai korvausta

Kansaneläkejärjestelmässä **leskeneläkkeessä** lesken edunjättäjä on kuollut aviopuoliso tai rekisteröity puoliso. Työeläkejärjestelmässä myös entinen puoliso voi olla edunjättäjä. **Lapseneläkkeessä** lapsen edunjättäjä on kuollut vanhempi tai muu huoltaja.

person, efter vars död en **förmån** eller ersättning betalas till hans eller hennes äkta make, registrerade partner eller barn

Inom folkpensionssystemet är förman slåtaren i fråga om **efterlevandepension** den efterlevande makens avlidne äkta make eller registrerade partner. Inom arbetspensionssystemet kan också en tidigare äkta make eller registrerad partner vara förman slåtare. I fråga om **barnpension** är förman slåtaren barnets avlidna förälder eller någon annan avliden vårdnadshavare.

9.1 Eläkelajit Pensionsslag

346

kansaneläke

ei: vanhuuseläke (2)

sv folkpension

eläke, jonka tarkoitus on turvata Suomessa asuvan tai asuneen henkilön toimeentulo silloin, kun hän ei saa lainkaan **työeläkettä** tai hänen työeläkkeensä jää pieneksi

Kansaneläkkeen saaminen ei edellytä sitä, että olisi ollut ansiotöissä. Kansaneläkettä ja työeläkettä voidaan maksaa samaan aikaan, mutta tiettyä **tulorajaa** suuremmat työeläkkeet pienentävät kansaneläkkeen määrää. Jos työeläkkeen määrä ylittää tietyn rajan, kansaneläkettä ei makseta lainkaan.

Kansaneläkkeen myöntää ja maksaa Kela. Kansaneläkkeenä maksetaan **vanhuuseläkettä (1)**, **työkyvyttömyyseläkettä** ja **työttömyyseläkettä**. Vanhuuseläke-termiä siis ei tule käyttää kansaneläkkeestä, sillä se on vain yksi kansaneläkkeen laji.

Ks. **täysimääräinen** ja **vähennetty kansaneläke**. Ks. myös **takuueläke**.

pension som syftar till att trygga försörjningen för personer som bor eller har bott i Finland i det fall att de inte alls får **arbetspension** eller deras arbetspension är liten

Erhållandet av folkpension förutsätter inte förvärvsarbete. Folkpension och arbetspension kan betalas samtidigt, men arbetspensioner som överstiger en viss **inkomstgräns** minskar folkpensionsbeloppet. Om arbetspensionen överstiger en viss gräns, betalas folkpension inte alls. Folkpensionen beviljas och betalas av FPA. Folkpension betalas i form av **ålderspension**, **sjukpension** och **arbetslöshetspension**. Termen ålderspension ska alltså inte användas i betydelsen folkpension, eftersom ålderspensionen bara är ett slag av folkpension.

Se **full folkpension** och **minskad folkpension**. Se också **garantipension**.

347

täysimääräinen kansaneläke; täysi kansaneläke

sv full folkpension; folkpension till fullt belopp

kansaneläke, jonka määrää **työeläkkeet** tai muut korvaukset eivät ole vähentäneet

Eläkkeensaaja voi saada täysimääräistä kansaneläkettä vain silloin, kun hänellä ei ole lainkaan työeläkkeitä tai niiden bruttoyhteismäärä jää pieneksi. Vrt. **vähennetty kansaneläke**.

folkpension vars belopp inte har minskats av **arbetspensioner** eller andra ersättningar

En **pensionstagare** kan få full folkpension bara om han eller hon inte alls får arbetspension eller om det sammanlagda arbetspensionsbeloppet är litet. Jfr **minskad folkpension**.

348

vähennetty kansaneläke

sv minskad folkpension

kansaneläke, jonka määrää *työeläkkeet* tai muut korvaukset ovat vähentäneet

Vrt. *täysimääräinen kansaneläke*.

Kansaneläkkeen määrää voi vähentää myös se, että kansaneläke myönnetään varhennettuna, ks. *varhennettu vanhuuseläke*.

folkpension vars belopp har minskats av *arbetspensioner* eller andra ersättningar

Jfr *full folkpension*.

Beloppet av folkpension kan minskas också genom att folkpensionen beviljas i förtid, se *förtida ålderspension*.

349

takuueläke

sv garantipension

eläke, jota maksetaan *eläkkeensaajalle*, jos hänen *kokonaiseläketurvansa* jää alle laissa säädetyn tason

Takuueläkkeen saamisen edellytyksistä säädetään takuueläkkeestä annetussa laissa (703/2010).

pension som betalas till en *pensionstagare*, om hans eller hennes *totala pensionsskydd* ligger under en nivå som fastställs i lag

Bestämmelser om förutsättningarna för att få garantipension finns i lagen om garantipension (703/2010).

350

työeläke; ansioeläke

sv arbetspension; förvärvspension

eläke, joka perustuu työansioiden, yrittäjän työtulojen ja tiettyjen palkattomien aikojen *etuuksien* muodostamaan karttumaan

Ennen vuotta 2005 eläkkeelle jääneiden työeläkkeen määrään vaikuttaa työuran pituus. Vuoden 2005 alusta lähtien eläkkeelle jääneille tai jääville työeläkettä karttuu vuodessa 1,5 % ikävälän 18–52 vuosiansioista, 1,9 % vuodessa ikävälän 53–62 vuosiansioista ja 4,5 % vuodessa ikävälän 63–68 vuosiansioista. Kertynyt eläke tarkistetaan elinaikakertoimella, johon vaikuttaa *eläkkeensaajan* syntymävuosi. Kerroin vaikuttaa vuonna 1948 ja sen jälkeen syntyneiden eläkkeisiin.

Työeläkkeitä hoitavat työeläkevakuutusyhtiöt, eläkekassat, eläkesäätiöt ja julkisella puolella Keva. Kela vastaa *kansaneläkkeistä* eikä se maksa työeläkkeitä. Työeläke vaikuttaa kansaneläkkeen määrään.

pension som grundar sig på intjänade förvärvsinkomster, arbetsinkomster för företagare och vissa *förmåner* under oavlönade perioder

För dem som gick i pension före år 2005 påverkar tiden i arbete beloppet av arbetspension. De som gått eller går i pension efter ingången av år 2005 intjänar årligen i arbetspension 1,5 % av årsinkomsterna i åldern 18–52 år, 1,9 % av årsinkomsterna i åldern 53–62 år och 4,5 % av årsinkomsterna i åldern 63–68 år. Den intjänade pensionen justeras med en livslängdskoefficient som påverkas av *pensionstagarens* födelseår. Koefficienten inverkar på pensionerna för dem som är födda år 1948 eller senare.

Arbetspensionerna sköts av arbetspensionsförsäkringsbolag, pensionskassor och pensionsstiftelser, och inom den offentliga sektorn av Keva. FPA svarar för *folkpensionerna* och betalar inte arbetspensioner. Arbetspensionen inverkar på folkpensionsbeloppet.

351

ennakoitu työeläke

sv förväntad arbetspension

laskennallinen *työeläke*, jota eläkkeenhakijan arvioidaan saavan tiettyssä iässä

Kansaneläkelain (568/2007) mukaan työeläke otetaan *kansaneläkettä* laskettaessa tulona huomioon sen suuruisena kuin se olisi, jos eläkkeenhakija siirtyisi työeläkkeelle välittömästi 63 vuotta täytettyään. Ennakoitu työeläke täytyy arvioida, jos eläkkeenhakija hakee kansaneläkettä eikä hae työeläkettä.

kalkylerad *arbetspension* som den pensionssökande uppskattas få i en viss ålder

Enligt folkpensionslagen (568/2007) beaktas arbetspensionen när *folkpensionen* beräknas till det belopp arbetspensionen skulle uppgå till om den pensionssökande började få arbetspension omedelbart efter att ha fyllt 63 år. Den förväntade arbetspensionen ska uppskattas, om den pensionssökande ansöker om folkpension men inte om arbetspension.

352

suhteutettu eläke

sv avvägd pension

eläke, jonka määrää ulkomailla asuttu aika on pienentänyt

Esimerkiksi *kansaneläke* ja *perhe-eläke* voivat olla suhteutettuja eläkkeitä.

pension vars belopp har minskats p.g.a. boende utomlands

Exempelvis *folkpension* och *familjepension* kan vara avvägda pensioner.

353

työkyvyttömyyseläke

ei: sairauseläke; sairaseläke

sv sjukpension /FI/ (folkpension); invalidpension /FI/ (arbetspension); sjukersättning /SE/; >

aktivitetsersättning /SE/ (för personer under 30 år)

inte: arbetsoförmågenhetspension; † invaliditetspension /FI/ (folkpension); † > förtidspension /SE/

eläke, jonka tarkoitus on turvata henkilön toimeentulo tai korvata ansiotulon menetystä *työkyvyttömyyden* takia

Työkyvyttömyyseläke voidaan myöntää toistaiseksi voimassa olevaksi tai määräajaiseksi, ks. *kuntoutustuki*.

Kansaneläkelain (568/2007) mukainen työkyvyttömyyseläke myönnetään aina pysyvästi *sokealle* tai *liikuntakyvyttömälle*, samoin kuin henkilölle, joka sairautensa, vikansa tai vammansa vuoksi on *pysyvästi avuttomassa tilassa* eikä voi tulla toimeen ilman toisen henkilön apua.

Työkyvyttömyyseläkettä maksetaan sekä kansaneläke- että työeläkejärjestelmästä.

Työeläkejärjestelmässä työkyvyttömyyseläkettä voidaan maksaa myös osittaisena eli osatyökyvyttömyyseläkkeenä.

pension som syftar till att trygga en persons försörjning eller kompensera bortfall av förvärvsinkomster vid *arbetsoförmåga*

Sjukpension kan beviljas tills vidare eller för viss tid, se *rehabiliteringsstöd*.

Sjukpension enligt folkpensionslagen (568/2007) beviljas alltid den som är permanent *blind* eller *rörelsehindrad*, likaså den som till följd av sjukdom, lyte eller skada varaktigt är i ett sådant *tillstånd av hjälplöshet* att han eller hon inte kan klara sig utan en annans hjälp.

Sjukpension betalas inom både folkpensionssystemet och arbetspensionssystemet. Inom arbetspensionssystemet används benämningen invalidpension.

Inom arbetspensionssystemet kan invalidpension betalas också i form av partiell invalidpension.

354

kuntoutustuki; määräaikainen työkyvyttömyyseläke

sv rehabiliteringsstöd *n*; tidsbegränsad sjukpension (folkpension); invalidpension för viss tid (arbetspension); tidsbegränsad invalidpension (arbetspension)

määrääjäksi sellaiselle henkilölle myönnetty *työkyvyttömyyseläke*, jonka *työkyvyn* arvioidaan palautuvan asianmukaisella *hoidolla* tai *kuntoutuksella*

Kuntoutustuki myönnetään *etuudenhakijan* kuntoutumisen edistämiseksi niin pitkäksi ajaksi, kuin hakijan arvioidaan olevan työkyvytön eläkelainsäädännössä tarkoitetulla tavalla. Kela ei kuitenkaan myönnä kuntoutustukea lyhyemmäksi ajaksi kuin yhdeksi kalenterikuukaudeksi. Työeläkelainsäädännön mukaan työkyvyttömyyden on kestävä yhtäjaksoisesti vähintään vuoden ajan.

Kuntoutustukea myönnettäessä Kelan on varmistettava, että hakijalle on laadittu hoito- tai *kuntoutussuunnitelma*. Kuntoutustuki voidaan myöntää myös hoito- tai kuntoutussuunnitelman valmistelun ajaksi.

sjukpension som för viss tid beviljas en person som väntas återfå sin *arbetsförmåga* med lämplig *vård* eller *rehabilitering*

Rehabiliteringsstöd beviljas för främjande av den *förmånssökandes* rehabilitering för så lång tid som den sökande beräknas vara arbetsoförmögen på det sätt som avses i pensionslagstiftningen. FPA beviljar dock inte rehabiliteringsstöd för kortare tid än en kalendermånad. Enligt arbetspensionslagstiftningen ska arbetsoförmågan fortgå i minst ett år utan avbrott.

När rehabiliteringsstöd beviljas ska FPA försäkra sig om att en vård- eller *rehabiliteringsplan* har gjorts upp för den sökande. Rehabiliteringsstöd kan beviljas även för den tid då vård- eller rehabiliteringsplanen håller på att tas fram.

355

vanhuuseläke (1)

sv ålderspension
inte: † ålderdomspension

eläke, jota voi saada tietyn iän saavuttanut henkilö

Vanhuuseläkettä (1) maksetaan *kansaneläkkeenä* ja *työeläkkeenä*.

Vanhuuseläkettä (1) on haettava. Kansaneläkelain (568/2007) mukaan vanhuuseläkkeen (1) ikäraja on 65 vuotta; työeläkkeissä on joustava *vanhuuseläkeikä* 63–68 vuotta.

Kelan tilastoissa käytetään termiä varsinainen vanhuuseläke, kun tarkoitetaan tavallista vanhuuseläkettä, jota ei ole varhennettu tai lykätty.

Ks. myös *varhennettu vanhuuseläke* ja *lykätty vanhuuseläke*.

pension som en person som uppnått en viss ålder kan få

Ålderspension betalas i form av *folkpension* och *arbetspension*.

Ålderspension ska sökas. Enligt folkpensionslagen (568/2007) är åldersgränsen för ålderspension 65 år; inom arbetspensionssystemet är den flexibla *pensionsåldern* 63–68 år.

I FPA-statistiken används termen egentlig ålderspension för att beteckna sådan ålderspension som inte är vare sig förtida eller uppskjuten.

Se också *förtida ålderspension* och *uppskjuten ålderspension*.

356

varhennettu vanhuuseläke

sv förtida ålderspension; tidigarelagd ålderspension
inte: † förtida ålderdomspension

vanhuuseläke (1), jonka alkamisaikaa on aikaistettu **eläkkeensaajan** hakemuksesta

Kansaneläkelain (568/2007) mukaan **vakuutettu** voi saada varhennettua vanhuuseläkettä 63 vuotta täytettyään. Vuonna 1951 ja sitä ennen syntyneillä alkamisikäraja on 62 vuotta. Tällöin vanhuuseläkkeeseen (1) tehdään **varhennusvähennys** eli sitä vähennetään pysyvästi 0,4 prosenttia jokaiselta kuukaudelta, jolta eläke varhennetaan. Varhennettu vanhuuseläke on pysyvästi pienempi kuin normaali vanhuuseläke (1).

ålderspension vars begynnelsetid har tidigarelagts på ansökan av **pensionstagaren**

Enligt folkpensionslagen (568/2007) kan en **försäkrad** få förtida ålderspension efter att ha fyllt 63 år. För dem som är födda år 1951 eller tidigare är åldersgränsen 62 år. Härvid görs en **förtidsminskning** av ålderspensionen, dvs. ålderspensionen minskas permanent med 0,4 procent för varje månad som pensionen tidigarelaggs. Förtida ålderspension är varaktigt mindre än normal ålderspension.

357

lykätty vanhuuseläke

sv uppskjuten ålderspension; senarelagd ålderspension
inte: † senarelagd ålderdomspension

vanhuuseläke (1), jonka alkamisaikaa on lykätty **eläkkeensaajan** haettua vanhuuseläkettä vasta siihen oikeuttavan ikärajan täyttymistä myöhemmältä ajalta

Kansaneläkelain (568/2007) mukaan **vakuutettu** voi lykätä vanhuuseläkkeen (1) alkamisen 65 vuoden iän täyttämisen jälkeen. Tällöin vanhuuseläkkeeseen (1) tehdään **lykkäyskorotus** eli sitä korotetaan 0,6 prosenttia jokaiselta kuukaudelta, jolla eläkkeen alkaminen lykkääntyy.

ålderspension vars begynnelsetid har senarelagts eftersom **pensionstagaren** har ansökt om ålderspension först för en tid som följer efter det att den till ålderspension berättigande åldersgränsen har uppnåtts

Enligt folkpensionslagen (568/2007) kan en **försäkrad** senarelägga begynnelsetidpunkten för ålderspension så att den infaller efter det att personen fyllt 65 år. Då görs en **uppskovsförhöjning**, dvs. ålderspensionen höjs med 0,6 procent för varje månad som begynnelsetidpunkten för pensionen senareläggs.

358

työttömyyseläke

sv arbetslöshetspension

eläke, jota voi saada tietyn iän saavuttanut, tietynlaisen työhistorian omaava ja pitkäaikaisesti työtön henkilö ennen **vanhuuseläkettä (1)**

Työttömyyseläkettä maksetaan **kansaneläkkeenä**.

pension som före **ålderspensionen** kan beviljas en långtidsarbetslös som uppnått en viss ålder och har en viss arbetslivserfarenhet

Arbetslöshetspensionen betalas i form av **folkpension**.

359

SOLITA-eläke

sv SOLITA-pension

sotilasvamman, sotilastapaturman, liikennevahingon tai työtapaturman perusteella maksettava **eläke**

SOLITA-eläkkeitä maksavat Valtiokonttori ja vakuutusyhtiöt, ja Kela ottaa ne huomioon omissa eläkepäätöksissään.

pension som betalas till följd av militärskada, militärolycksfall, trafikskada eller olycksfall i arbetet

SOLITA-pensioner betalas av Statskontoret och försäkringsbolagen, och FPA beaktar dem i sina egna pensionsbeslut.

360

(vanhentunut/föråldrat)

yksilöllinen varhaiseläke

sv individuell förtidspension

eläke, jota sai ennen **vanhuuseläkettä (1)** pitkään työelämässä ollut henkilö, jonka **työkyky** oli heikentynyt niin, ettei hänen kohtuudella voinut edellyttää enää jatkavan ansiotyötään

Yksilöllisiä varhaiseläkkeitä ei enää makseta.

pension som kunde fås före **ålderspensionen** av personer som länge varit i arbetslivet och vars **arbetsförmåga** var nedsatt så att de inte skäligen kunde förutsättas fortsätta sitt förvärvsarbete

Individuella förtidspensioner betalas inte längre.

361

(vanhentunut/föråldrat)

maahanmuuttajan erityistuki

sv särskilt stöd *n* till invandrare

maahanmuuttajalle vanhuuden tai **työkyvyttömyyden** perusteella myönnetty **etuus**

Maahanmuuttajan erityistuki voitiin myöntää 65 vuotta täyttäneelle maahanmuuttajalle, jos hänellä ei ollut oikeutta **täysimääräiseen kansaneläkkeeseen**, tai alle 65-vuotiaalle maahanmuuttajalle työkyvyttömyyden perusteella toistaiseksi tai määräajaksi.

Maahanmuuttajan erityistuen saamisen edellytyksenä oli, että **etuudenhakija** oli 16 vuotta täytettyään asunut laillisesti Suomessa vähintään viiden vuoden yhdenjaksoisen ajan välittömästi tai lähes välittömästi ennen erityistuen alkamista. Tuen saamisen edellytyksenä oli myös, että hakija oli taloudellisen tuen tarpeessa ja hän osoitti hakeneensa Suomesta ja ulkomailta ne **eläkkeet** ja muut etuudet, joihin hänellä saattoi olla oikeus.

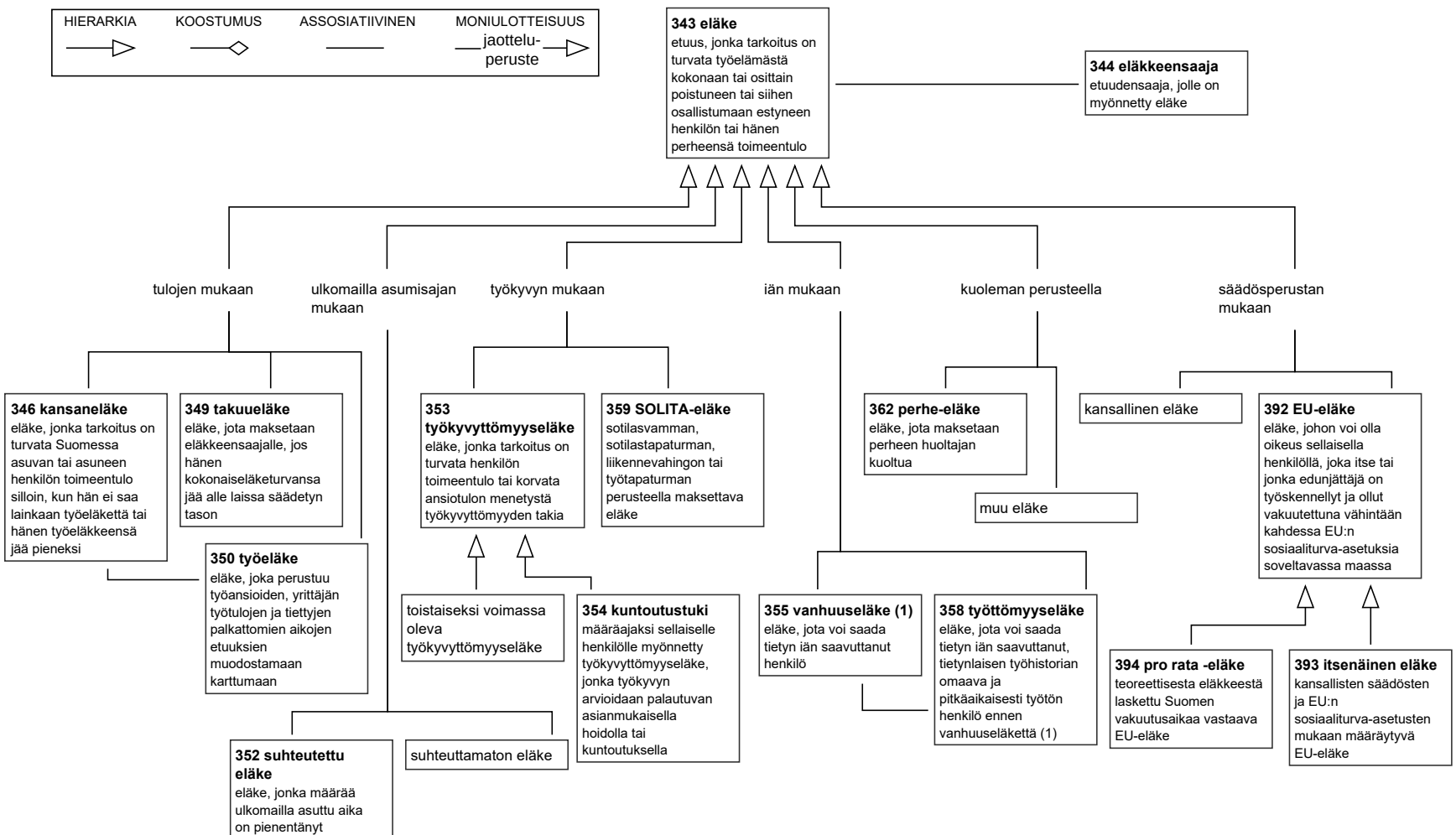
Maahanmuuttajan erityistuki korvautui **takuueläkkeellä** 1.3.2011.

förmån som beviljats invandrare p.g.a. ålderdom eller **arbetsoförmåga**

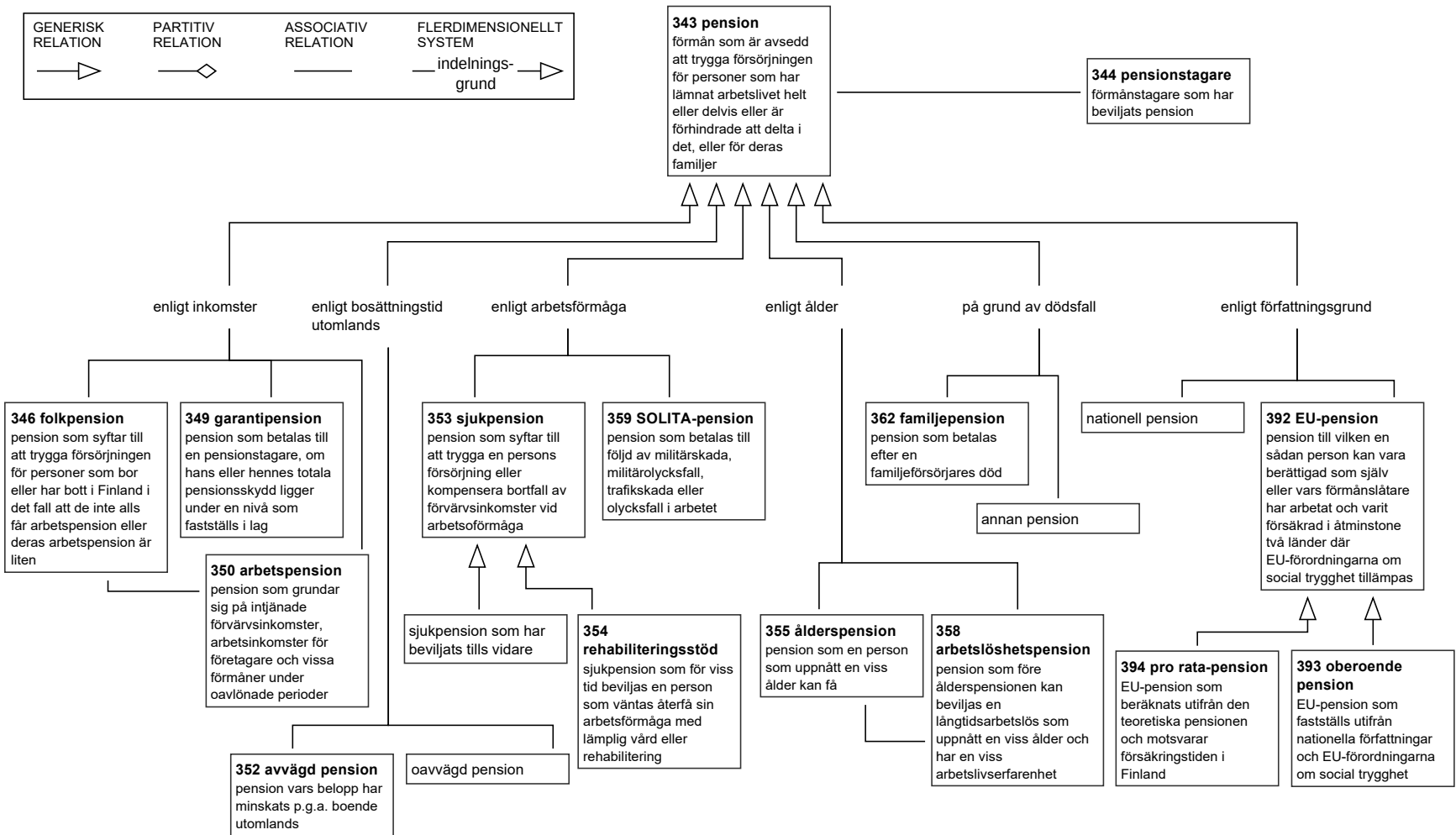
Särskilt stöd till invandrare kunde beviljas invandrare som fyllt 65 år och som inte hade rätt till **full folkpension**. Stödet kunde också tills vidare eller för viss tid beviljas arbetsoförmögna invandrare som inte hade fyllt 65 år.

Erhållandet av särskilt stöd till invandrare förutsatte att den **förmånssökande** sedan han eller hon fyllde 16 år hade varit lagligt bosatt i Finland minst fem år utan avbrott omedelbart eller nästan omedelbart innan det särskilda stödet började. En annan förutsättning för erhållande av stödet var att den sökande var i behov av ekonomiskt stöd och visade att han eller hon i Finland och utomlands hade ansökt om de **pensioner** och andra förmåner som han eller hon kunde ha rätt till.

Det särskilda stödet till invandrare ersattes 1.3.2011 med **garantipension**.

Käsittekaavio 29. Eläkkeet.

Begreppsdiagram 29. Pensioner.

362

perhe-eläke

sv familjepension

eläke, jota maksetaan perheen huoltajan kuoltua

Perhe-eläkkeitä ovat **leskeneläke** ja **lapseneläke**.

Perhe-eläkettä maksetaan sekä kansaneläke- että työeläkejärjestelmästä.

pension som betalas efter en familjef rs rjares död

Efterlevandepension och **barnpension**  r familjepensioner.

Familjepension betalas inom både folkpensions- och arbetspensionssystemet.

363

leskeneläke

sv efterlevandepension

inte:  nkepension

leskelle maksettava **perhe-eläke**

Kelan leskeneläkettä voidaan maksaa alle 65-vuotiaalle leskelle, joka on ollut naimisissa tai rekisteröidyssä parisuhteessa **edunjättäjän** kanssa ja jolla on tai on ollut hänen kanssaan yhteinen lapsi. Leskenel kett  ei makseta avopuolisolle. Jos leskellä ja edunj tt j ll  ei ole tai ei ole ollut yhteistä lasta, leski voi saada leskeneläkettä vain, jos hän oli täyttänyt 50 vuotta **puoli-sonsa** kuollessa, oli avioitunut tai rekisteröinyt parisuhteensa edunjättäjän kanssa alle 50-vuotiaana ja edunjättäjä oli alle 65-vuotias avioliittoa solmittaessa tai parisuhdetta rekisteröitäessä ja avioliitto tai rekisteröity suhde kesti vähintään 5 vuotta. Työeläkejärjestelmästä leskeneläkettä voidaan maksaa myös entiselle puolisolle ja 65 vuotta täyttäneelle leskelle.

familjepension som betalas till en efterlevande make

FPA:s efterlevandepension kan betalas till en efterlevande **make** som  r under 65  r och som har varit gift med eller ingått registrerat partnerskap med **f rm nsl taren** och haft eller har ett gemensamt barn med denne. Efterlevandepension betalas inte till sambor. Om den efterlevande maken och f rm nsl taren varken har eller haft något gemensamt barn, kan efterlevandepension betalas bara om den efterlevande maken varit minst 50  r vid f rm nsl tarens död och om äktenskapet eller det registrerade partnerskapet med f rm nsl taren ingåtts innan den efterlevande maken fyllde 50 år och innan f rm nsl taren fyllde 65  r. Dessutom förutsätts det att äktenskapet eller det registrerade partnerskapet varat minst 5  r. Inom arbetspensionssystemet kan efterlevandepension betalas också till en tidigare make och till en efterlevande make som fyllt 65  r.

364

lesken alkueläke; alkueläke

sv efterlevande makes begynnelsepension; begynnelsepension (familjepension);
omställningspension (arbetspension)

vakiomääräinen *leskeneläke*, jota maksetaan tietyn aikaa perheen huoltajan kuoleman jälkeen

Kela myöntää lesken alkueläkkeen *edunjättäjän* kuolinpäivää seuraavan kuukauden alusta. Alkueläkettä maksetaan 6 kuukautta tai sen kuukauden loppuun, jona leski täyttää 65 vuotta. Jos leski saa *kansaneläkettä*, hänelle maksetaan alkueläkettä vain kansaneläkkeen ylittävä määrä.

Työeläkejärjestelmässä lesken alkueläke on lesken omilla tuloilla vähentämätön leskeneläke, jota maksetaan leskelle, joka ei saa itse vielä *työeläkettä* ja jolla ei ole alle 18-vuotiaita lapsia, ja sitä maksetaan 6 kuukautta. Jos leskellä on alle 18-vuotiaita lapsia, vähentämätöntä eläkettä maksetaan siihen asti, kun nuorin lapsi täyttää 18 vuotta.

efterlevandepension i form av ett standardbelopp som betalas under en viss tid efter familjeförsörjarens död

FPA beviljar efterlevande makes begynnelsepension från ingången av månaden efter *förmåns-låtarens* död. Begynnelsepension betalas i 6 månader eller till utgången av den månad under vilken den efterlevande maken fyller 65 år. Om den efterlevande maken får *folkpension* betalas till honom eller henne i begynnelsepension bara det belopp med vilket begynnelsepensionen överstiger folkpensionen.

Inom arbetspensionssystemet är den efterlevande makens begynnelsepension en efterlevandepension som inte minskas med den efterlevande makens egna inkomster. Den betalas i 6 månader till en efterlevande make som själv ännu inte får *arbetspension* och inte har barn som är under 18 år. Om den efterlevande maken har barn som är under 18 år, betalas pensionen utan minskning tills det yngsta barnet fyller 18 år.

365

lesken jatkoeläke; jatkoeläke

sv efterlevande makes fortsättningspension; fortsättningspension

lesken alkueläkkeen jälkeen maksettava *leskeneläke*, jonka saaminen tai suuruus riippuvat lesken tuloista ja siitä, onko leskellä huollettavanaan alle 18-vuotiaita lapsia

Kelan maksama lesken jatkoeläke koostuu *perusmäärästä* ja *täydennysmäärästä*. Niitä voidaan maksaa samanaikaisesti tai vain toista osaa yksinään.

efterlevandepension som betalas efter tiden för betalning av *efterlevande makes begynnelsepension* och är beroende av den efterlevande makens inkomster och av om den efterlevande maken försörjer barn under 18 år

Efterlevande makes fortsättningspension betalas av FPA och består av *grundbelopp (2)* och *kompletteringsbelopp*. Dessa kan betalas samtidigt eller var för sig.

366

leskeneläkkeen kertasuoritus

sv engångsbetalning av efterlevandepension

kertasuorituksena maksettava *leskeneläke*

Leskeneläke maksetaan kertasuorituksena leskelle, jonka leskeneläke lakkaa hänen solmittuaan uuden avioliiton tai rekisteröidyn parisuhteen alle 50-vuotiaana. Kertasuorituksena maksetaan se eläkemäärä, joka leskellä olisi oikeus saada seuraavan kolmen vuoden ajalta. Kelassa maksamisen edellytyksenä on, että leski on saanut leskeneläkettä vähintään vuoden ajalta.

efterlevandepension som betalas som engångsbelopp

Efterlevandepensionen betalas som engångsbelopp till en efterlevande make vars efterlevandepension upphör efter det att han eller hon har ingått ett nytt äktenskap eller registrerat partnerskap vid yngre ålder än 50 år. Engångsbeloppet är lika stort som efterlevandepensionen för de tre följande åren skulle ha varit. Vid FPA förutsätter betalningen att den efterlevande maken har fått efterlevandepension i minst ett år.

367

lapseneläke

sv barnpension

lapselle maksettava *perhe-eläke*

Lapseneläkettä maksetaan pääsääntöisesti siihen asti, kunnes lapsi täyttää 18 vuotta. Kela voi kuitenkin maksaa lapseneläkettä myös 18–20-vuotiaalle, jos sen saaja opiskelee päätoimisesti. 18 vuotta täyttäneelle lapselle maksettavaa lapseneläkettä kutsutaan koululaiseläkkeeksi.

Kelan maksama lapseneläke voi olla joko puoli-orvon eläke tai täysorvon eläke.

familjepension som betalas till barn

Barnpension betalas i regel tills barnet fyller 18 år. FPA kan dock betala barnpension också till 18–20-åringar som studerar på heltid. Barnpensionen till barn som fyllt 18 år kallas studie-pension.

Barnpension från FPA kan betalas efter antingen en eller två föräldrar.

368

<perhe-eläke/familjepension>

perusmäärä

sv grundbelopp (2) *n*

vakiomääräinen *perhe-eläkkeen* osa

standardbelopp som utgör en del av *familjepensionen*

369

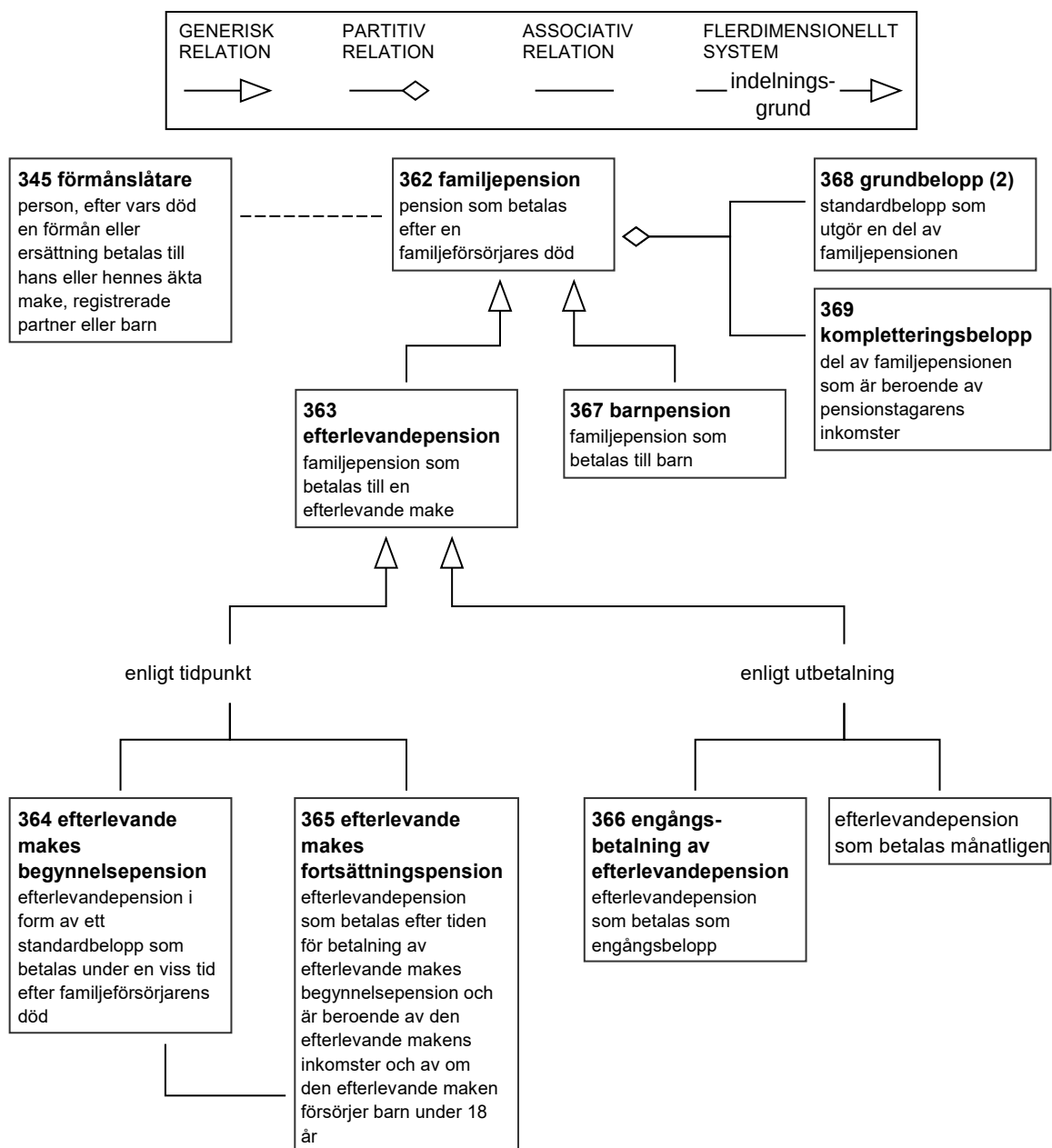
<perhe-eläke/familjepension>

täydennysmäärä

sv kompletteringsbelopp *n*

perhe-eläkkeen osa, jonka määrään *eläkkeensaajan* tulot vaikuttavat

del av *familjepensionen* som är beroende av *pensionstagarens* inkomster

Begreppsdiagram 30. Familjepensioner.

9.2 Eläkkeisiin liittyvät etuudet Förmåner i anslutning till pensioner

370

rintamalisä

sv fronttillägg *n*

etuus, jota maksetaan sen perusteella, että **etuudensaaja** on ollut rintamasotilas tai miinanraivaaja tai osallistunut rintamapalvelukseen

Rintamalisään on oikeus sellaisella henkilöllä, jolla on rintamasotilastunnus, rintamapalvelustunnus, rintamatunnus tai veteraanitunnus. Oikeus rintamalisään on myös miinanraivaajilla, joilla on Sota-arkiston todistus osallistumisesta Puolustusvoimien alaisena miinanraivaustehtäviin vuosina 1945–1952.

förmån som betalas p.g.a. att **förmånstagaren** har varit frontman eller minröjare eller deltagit i fronttjänst

Rätt till fronttillägg har den som har fått frontmannatecken, fronttjänsttecken, fronttecken eller veterantecken. Rätt till fronttillägg har också minröjare med ett intyg utfärdat av Krigsarkivet över att de som underställde försvarsmakten deltagit i minröjningsuppdrag åren 1945–1952.

371

ulkomaille maksettava rintamalisä

sv fronttillägg *n* till utlandet

ulkomailla asuvalle henkilölle maksettava **rintamalisä**

fronttillägg som betalas till personer som bor utomlands

372

ylimääräinen rintamalisä

sv extra fronttillägg *n*

kansaneläkettä ja **rintamalisää** saavalle, Suomessa asuvalle rintamasotilaalle tai rintamapalvelukseen osallistuneelle henkilölle maksettava **etuus**

Ylimääräiseen rintamalisään on oikeus sellaisella henkilöllä, jolla on rintamasotilastunnus, rintamapalvelustunnus, rintamatunnus tai veteraanitunnus.

Ylimääräisen rintamalisän suuruus riippuu kansaneläkkeen määrästä.

förmån som betalas till frontmän eller personer som deltagit i fronttjänst, förutsatt att de bor i Finland och får **folkpension** och **fronttillägg**

Rätt till extra fronttillägg har den som har fått frontmannatecken, fronttjänsttecken, fronttecken eller veterantecken.

Det extra fronttilläggets storlek är beroende av folkpensionens belopp.

373

eläkkeen lapsikorotus

sv barnförhöjning i samband med pension

lapsikorotus, jota maksetaan tiettyjen **eläkkeiden** saajille

Eläkkeen lapsikorotusta maksetaan alle 16-vuotiaista lapsista. Sitä voidaan maksaa esimerkiksi **kansan-** tai **työeläkkeen** saajalle.

Eläkkeen lapsikorotuksesta säädetään kansaneläkelaisissa (568/2007).

barnförhöjning till dem som får vissa **pensioner**

Barnförhöjning i samband med pension betalas för barn under 16 år. Förhöjningen kan betalas t.ex. till personer som får **folk-** eller **arbetspension**.

Bestämmelser om barnförhöjning i samband med pension finns i folkpensionslagen (568/2007).

374

(vanhentunut/föråldrat)

pitkäaikaistyöttömien eläketuki

sv pensionsstöd *n* till långtidsarbetslösa

pitkäaikaisesti työttömänä olleelle, ikääntyneelle henkilölle maksettu *etuus*

Kela maksoi pitkäaikaistyöttömien eläketukea 1941–1947 syntyneelle henkilölle, joka sai 1.1.1992–31.12.2004 pitkäaikaisesti *työttömyyspäivärahaa* ja *työmarkkinatukea*. Eläketuki oli sen suuruinen, jonka työtön oli ansainnut 31.12.2004 mennessä *työeläkkeenä* ja *kansaneläkkeenä*. Eläketuen saajat siirtyivät 62 vuotta täytettyään *vanhuuseläkkeelle (1)*, viimeistään vuoden 2010 tammikuussa. Vanhuuseläkkeen (1) määrä on vähentämätön, jos eläketuen ehdot ovat täyttyneet.

förmån som betalades till äldre personer som länge varit arbetslösa

FPA betalade pensionsstöd till långtidsarbetslösa till personer som fötts åren 1941–1947 och som under tiden 1.1.1992–31.12.2004 långvarigt fick *arbetslöshetsdagpenning* och *arbetsmarknadsstöd*. Pensionsstödet var lika stort som det belopp som den arbetslöse fram till 31.12.2004 hade förtjänat i form av *arbetspension* och *folkpension*. Vid fyllda 62 år började mottagarna av pensionsstöd få *älderspension*, senast i januari 2010. Beloppet av älderspension minskades inte, om villkoren för pensionsstöd uppfylldes.

9.3 Eläkkeen määrään ja myöntämiseen vaikuttavia tekijöitä Faktorer med betydelse för pensionsbeloppet och beviljandet av pension

375

eläkkeen lepäämään jättäminen

sv ~ lämna pension vilande *verbi*

työkyvyttömyys- tai *takuueläkkeen* maksun keskeyttäminen siksi, että *eläkkeensaaja* ryhtyy ansio-työhön ja ansaitsee säädetyn ansaintarajan ylittävän summan kuukaudessa

Työkyvyttömyys- ja takuueläkkeen maksaminen aloitetaan uudelleen, kun henkilö on lopettanut työnteon tai hänen ansiotulonsa ovat vähentyneet alle säädetyn ansaintarajan.

Eläkkeen lepäämään jättämisestä säädetään kansaneläkeläisissä (568/2007) ja työkyvyttömyyseläkkeellä olevien työhönpaluun edistämisestä annetussa laissa (738/2009).

avbrott i utbetalningen av *sjukpension* eller *garantipension* på grund av att *pensionstagaren* börjar förvärvsarbete och månatligen förtjänar ett belopp som ligger över den fastställda inkomstgränsen

Sjukpension och garantipension börjar betalas på nytt när personen har slutat arbeta eller när hans eller hennes förvärvsinkomster har minskat så att de ligger under inkomstgränsen.

Bestämmelser om att lämna sjukpensionen vilande finns i folkpensionslagen (568/2007) och lagen om främjande av sjukpensionärers återgång i arbete (738/2009).

376

<työkyvyttömyyseläke/sjukpension>

kohtuullinen toimeentulo

sv skälig försörjning; skälig utkomst /FI/; rimlig försörjning /SE/

tietyn tason ylittävä työansio, joka otetaan huomioon *työkyvyttömyyseläkettä* myönnettäessä tai jonka jälkeen työkyvyttömyyseläke jätetään lepäämään tai lakkautetaan

Kohtuullisen toimeentulon ansaitsemisella on merkitystä *työkyvyn arvioinnissa* ennen työkyvyttömyyseläkkeen myöntämistä. Työkyvyttömyyseläkkeen myöntäminen ei edellytä täyttä työkyvyttömyyttä. *Työkyvyn* aleneminen riittää, jos eläkkeenhakija ei jäljellä olevalla työkyvyllään pysty työhön, joka turvaa kohtuullisen toimeentulon.

Kohtuullisesta toimeentulosta säädetään kansaneläkelaisissa (568/2007). Ks. myös *eläkkeen lepäämään jättäminen*.

arbetsinkomster som överstiger en viss nivå och som beaktas när *sjukpension* beviljas eller efter vilkas uppnående sjukpensionen lämnas vilande eller dras in

Skälig försörjning har betydelse vid *bedömning av arbetsförmågan* innan sjukpension beviljas. Beviljandet av sjukpension förutsätter inte full arbetsförmåga. Det räcker att *arbetsförmågan* är nedsatt, om den pensionssökandes återstående arbetsförmåga är sådan att den pensions-sökande inte klarar av ett arbete som tryggar en skälig försörjning.

Bestämmelser om skälig försörjning finns i folkpensionslagen (568/2007). Se också termen *lämna pension vilande*.

377

<työkyvyttömyyseläke, sairauspäiväraha / sjukpension, sjukdagpenning>

tavallinen työ

sv sedvanligt arbete *n*; vanligt arbete *n*

työ, jota *työkyvyttömyyseläkkeen* hakija on tehnyt ennen *työkyvyttömyyden* alkamista tai johon hänellä on ammattitaito

Ruotsin termiä "sedvanligt arbete" käytetään viitattaessa kansaneläkelakiin (568/2007) ja "vanligt arbete" viitattaessa sairausvakuutuslakiin (1224/2004).

arbete som en person som ansöker om *sjukpension* har utfört före *arbetsförmågans* inträde eller arbete som den sökandes yrkesskicklighet gäller

Vid hänvisningar till folkpensionslagen (568/2007) används termen "sedvanligt arbete" och vid hänvisningar till sjukförsäkringslagen (1224/2004) används "vanligt arbete".

378

eläketulovähennys; eläkkeen verovähennys

sv pensionsinkomstavdrag *n*

ansiotulosta tehtävä vähennys, joka myönnetään pienituloiselle *eläkkeensaajalle* viran puolesta

Eläketulovähennys myönnetään valtionverotuksessa ja kunnallisverotuksessa, ja se alenee asteittain tulojen kasvaessa.

avdrag från förvärvsinkomsten som på tjänstens vägnar beviljas *pensionstagare* med små inkomster

Pensionsinkomstavdraget beviljas i statsbeskattningen och kommunalbeskattningen, och det sjunker successivt vid stigande inkomster.

379

kansaneläkeindeksi; KEL-indeksi; KE-indeksi

sv folkpensionsindex *n*; FPL-index *n*; FP-index *n*

indeksi, jolla *kansaneläkkeitä* ja tiettyjä muita *etuuksia* tarkistetaan vuosittain

Kansaneläkkeen lisäksi esimerkiksi *eläkkeen lapsikorotus*, *rintamalisä*, *ylimääräinen rintamalisä* ja *eläkettä saavan hoitotuki* tarkistetaan vuosittain tammikuun alusta kansaneläkeindeksillä.

Kansaneläkeindeksi määrätään sen elinkustannusindeksin perusteella, jossa lokakuun 1951 indeksipisteluku on merkitty luvulla 100.

index med vilket *folkpensionerna* och vissa andra *förmåner* justeras årligen

Förutom folkpensionen justeras t.ex. *barnförhöjningen i samband med pension*, *fronttillägget*, det *extra fronttillägget* och *vårdbidraget för pensionstagare* årligen med folkpensionsindex i början av januari.

Folkpensionsindexet fastställs på basis av det levnadskostnadsindex där indexpoängtalet för oktober 1951 var 100.

380

eläketulojen jäätyminen

sv frysning av pensionsinkomster; nedfrysning av pensionsinkomster

tulona huomioon otetun *eläkkeen* tai korvauksen korottaminen *kansaneläkeindeksillä* työeläkeindeksin sijasta

att en *pension* eller ersättning som beaktats som inkomst höjs med *folkpensionsindex* i stället för med arbetspensionsindex

381

<Kelan maksamat eläkkeet / pensioner som FPA betalar>

perustemuutos

sv grundändring; ändring av grunden; ändring av grunderna

Kelan maksamassa *eläkkeessä* tulona huomioon otettavan eläkkeen tai korvauksen määräytymisperusteissa tapahtuva muutos

ändring av grunderna för fastställande av en *pension* eller ersättning som ska beaktas som inkomst i samband med en pension som FPA betalar

382

varhennusvähennys

sv förtidsminskning; förtidsavdrag

vanhuuseläkkeeseen (1) tehtävä vähennys, jos *eläkkeensaaja* jää vanhuuseläkkeelle (1) ennen tiettyä ikää

Kansaneläkelain (568/2007) mukaan vanhuuseläkkeen ikäraja on 65 vuotta, mutta *varhennetulle vanhuuseläkkeelle* voi jäädä 63-vuotiaana. Vuonna 1951 ja sitä ennen syntyneillä varhennetun vanhuuseläkkeen alkamisikäraja on 62 vuotta. Varhennusvähennys on 0,4 prosenttia jokaiselta kuukaudelta, jolta eläkettä varhennetaan.

minskning av *ålderspension* som görs om *pensionstagaren* går i ålderspension före en viss ålder

Enligt folkpensionslagen (568/2007) är åldersgränsen för ålderspension 65 år, men det är möjligt att gå i *förtida ålderspension* vid 63 års ålder. För dem som är födda år 1951 eller tidigare är åldersgränsen för förtida ålderspension 62 år. Förtidsminskningen är 0,4 procent för varje månad som pensionen tidigareläggs.

383

lykkäyskorotus

sv uppskovsförhöjning; uppskovstillägg *n*

vanhuuseläkkeeseen (1) tehtävä korotus, jos *eläkkeensaaja* jää vanhuuseläkkeelle (1) tietyn iän jälkeen

Kansaneläkelain (568/2007) mukaan vanhuuseläkkeen (1) ikäraja on 65 vuotta, mutta vanhuuseläkkeelle (1) voi jäädä myöhemminkin. Lykkäyskorotus on 0,6 prosenttia jokaiselta kuukaudelta, jolta eläkettä lykätään. Ks. *lykätty vanhuuseläke*.

höjning av *ålderspensionen* som görs om *pensionstagaren* går i ålderspension efter en viss ålder

Enligt folkpensionslagen (568/2007) är åldersgränsen för ålderspension 65 år, men det är möjligt att gå i ålderspension senare. Uppskovsförhöjningen är 0,6 procent för varje månad som pensionen senareläggs. Se *uppskjuten ålderspension*.

384

<eläkkeet/pensioner>

perheluokka

sv familjeklass

eläkkeensaajan perhesuhteiden perusteella määrytyvä luokka

Perheluokka vaikuttaa *kansaneläkkeen* ja *leskeneläkkeen* määrään. Yksin asuvan eläkkeensaajan kansaneläke ja leskeneläkkeen *täydennysmäärä* ovat suurempia kuin avio- tai avoliitossa tai rekisteröidyssä parisuhteessa elävän vastaavat eläkkeet. Ks. myös *eri talous* ja *yhteistalous*.

klass som bestäms utifrån *pensionstagarens* familjeförhållanden

Familjeklassen inverkar på *folkpensionen* och *efterlevandepensionen*. För personer som bor ensamma är folkpensionen och *kompletteringsbeloppet* i samband med efterlevandepension större än motsvarande pensioner för personer som är gifta eller sambor eller har ingått registrerat partnerskap. Se också *separat hushåll* och *gemensamt hushåll*.

385

<eläkkeet, asumistuet / pensioner, bostadsbidrag>

eri talous

sv separat hushåll *n*; skilt hushåll *n*

talous, jossa *puolisot* ovat muuttaneet pysyvästi erilleen tai asuvat erillään jatkuvan *hoidon* vuoksi

Hoito katsotaan jatkuvaksi, jos se kestää yhtäjaksoisesti vähintään kolme kuukautta.

Se, asuuko eläkkeenhakija tai *-saaja* *eri taloudessa* vai *yhteistaloudessa*, vaikuttaa siihen, mihin *perheluokkaan* hän kuuluu, ja siten hänelle maksettavan *eläkkeen* määrään.

hushåll där *makarna* varaktigt har flyttat isär eller bor på skilda håll p.g.a. fortgående *vård*

Vården anses vara fortgående, om den pågår i minst tre månader utan avbrott.

Pensionssökandens eller *pensionstagarens* boende i separat hushåll eller *gemensamt hushåll* inverkar på *familjeklassen* och därmed på den *pension* som betalas ut.

386

<eläkkeet, asumistuet / pensioner, bostadsbidrag>

yhteistalous; yhteinen talous

sv gemensamt hushåll *n*

talous, joka ei ole *eri talous*

Esimerkiksi avoliitossa asuvien katsotaan asuvan yhteistaloudessa.

Se, asuuko eläkkeenhakija tai *-saaja* *eri taloudessa* vai yhteistaloudessa, vaikuttaa siihen, mihin *perheluokkaan* hän kuuluu, ja siten hänelle maksettavan *eläkkeen* määrään.

hushåll som inte är ett *separat hushåll*

Exempelvis sambor anses bo i gemensamt hushåll.

Pensionstagarens eller pensionssökandens boende i separat hushåll eller gemensamt hushåll inverkar på *familjeklassen* och därmed på den *pension* som betalas ut.

387

asumisaikavaatimus

mieluummin kuin: karenssiaika (2)

sv krav *n* på bosättningsstid

vaatimus, jonka mukaan *etuudenhakijan* tai *edunjättäjän* on täytynyt asua Suomessa tietyn ajan, jotta etuudenhakijalla olisi oikeus *etuuteen*

Esimerkiksi *kansaneläkkeen* ja *lapsikorotuksen* myöntämisen edellytyksenä pääsääntöisesti on, että etuudenhakija on asunut Suomessa vähintään kolmen vuoden ajan 16 vuotta täytettyään.

krav enligt vilket en *förmånssökande* eller *förmånslåtare* ska ha bott i Finland en viss tid för att den förmånssökande ska ha rätt till en *förmån*

Som exempel kan nämnas att beviljandet av *folkpension* och *barnförhöjning* i regel förutsätter att den förmånssökande har bott i Finland minst tre år efter att ha fyllt 16 år.

388

asumisedellytys

sv bosättningskrav *n*

edellytys, jonka mukaan *etuudenhakijan* täytyy asua ja *edunjättäjän* täytyi asua kuollessaan Suomessa, EU- tai Eta-maassa tai Sveitsissä, jotta etuudenhakijalla olisi oikeus *etuuteen*

Esimerkiksi *kansaneläkkeeseen*, *perhe-eläkkeeseen* ja *lapsikorotukseen* on oikeus Suomessa, EU- tai Eta-maassa tai Sveitsissä asuvalla henkilöllä. Perhe-eläkkeen edellytyksenä on lisäksi, että myös edunjättäjä asui kuollessaan jossain näistä maista.

krav enligt vilket en *förmånssökande* ska bo i Finland, ett EU-land, ett EES-land eller Schweiz och en *förmånslåtare* vid sin död måste bo i något av dessa länder för att förmånssökanden ska ha rätt till en *förmån*

Som exempel kan nämnas att den som bor i Finland, ett EU-land, ett EES-land eller Schweiz har rätt till *folkpension*, *familjepension* och *barnförhöjning*. En ytterligare förutsättning för familjepension är att också förmånslåtaren vid sin död bodde i något av dessa länder.

389

vakuutusaika (kansallinen lainsäädäntö); **vakuutuskausi** (EU-lainsäädäntö)

sv försäkringstid; försäkringsperiod

ajanjakso, jonka henkilö on kuulunut *sosiaalivakuutuksen* piiriin

Kansaneläkkeessä vakuutusaikaa karttuu työnteon tai asumisen perusteella ja yleensä vain yhdestä maasta kerrallaan. Asumisen perusteella vakuutusaikaa karttuu niissä maissa, joissa on myös asumisperusteinen *eläketurva*. Jos henkilö työskentelee muussa kuin asuinmaassa, vakuutusaikaa karttuu vain työskentelymaasta. Vakuutusaikaa kansaneläkkeen eläkeoikeutta varten karttuu ajasta, jonka henkilö asuu Suomessa 16 vuotta täytettyään. Sen sijaan kansaneläkkeen määrään vaikuttavaa vakuutusaikaa karttuu 16 vuoden ja 65 vuoden tai kansan- tai takuueläkkeen alkamisen väliseltä ajalta, jolloin henkilö asuu Suomessa.

Vakuutusajan laskentatapa vaihtelee eri maissa.

Vapaaehtoisissa vakuutuksissa vakuutuskausi tarkoittaa ajanjaksoa, jonka vakuutus on sopimuksen mukaan voimassa.

tid under vilken en person har omfattats av *socialförsäkringen*

När det gäller *folkpensionen* intjänas försäkringstid på basis av arbete eller bosättning, och i regel i ett enda land åt gången. På basis av bosättning intjänas försäkringstid i de länder där det också finns ett bosättningsbaserat *pensionsskydd*. Om en person arbetar någon annanstans än i bosättningslandet, intjänas försäkringstid bara i det land där personen arbetar. Försäkringstid som ger rätt till folkpension intjänas för den tid under vilken personen bor i Finland efter att ha fyllt 16 år. Sådan försäkringstid som inverkar på folkpensionsbeloppet intjänas däremot i åldern 16–65 år eller under den tid mellan fyllda 16 år och folk- eller garantipensionens begynnelse under vilken personen bor i Finland.

Sättet att beräkna försäkringstiden varierar från land till land.

När det gäller frivilliga försäkringar avser försäkringsperioden den period under vilken försäkringen gäller enligt avtalet.

390

vakuutushistoria

sv försäkringshistorik

tiedot henkilön asumis- ja työskentelyjaksoista Suomessa ja ulkomailla

Vakuutushistoria muodostaa pohjan Suomen *vakuutusajan* määrittämiselle.

Kelan pitää selvittää eläkkeenhakijan vakuutushistoria *eläkettä* määriteltäessä.

uppgifter om en persons bosättnings- och arbetsperioder i Finland respektive utomlands

Försäkringshistoriken ligger till grund för fastställande av *försäkringstiden* i Finland.

FPA bör undersöka pensionssökandens försäkringshistorik när *pensionen* fastställs.

391

vanhuuseläkeikä; eläkeikä

sv ålder för ålderspension; pensionsålder

vanhuuseläkkeeseen (1) oikeuttava ikä

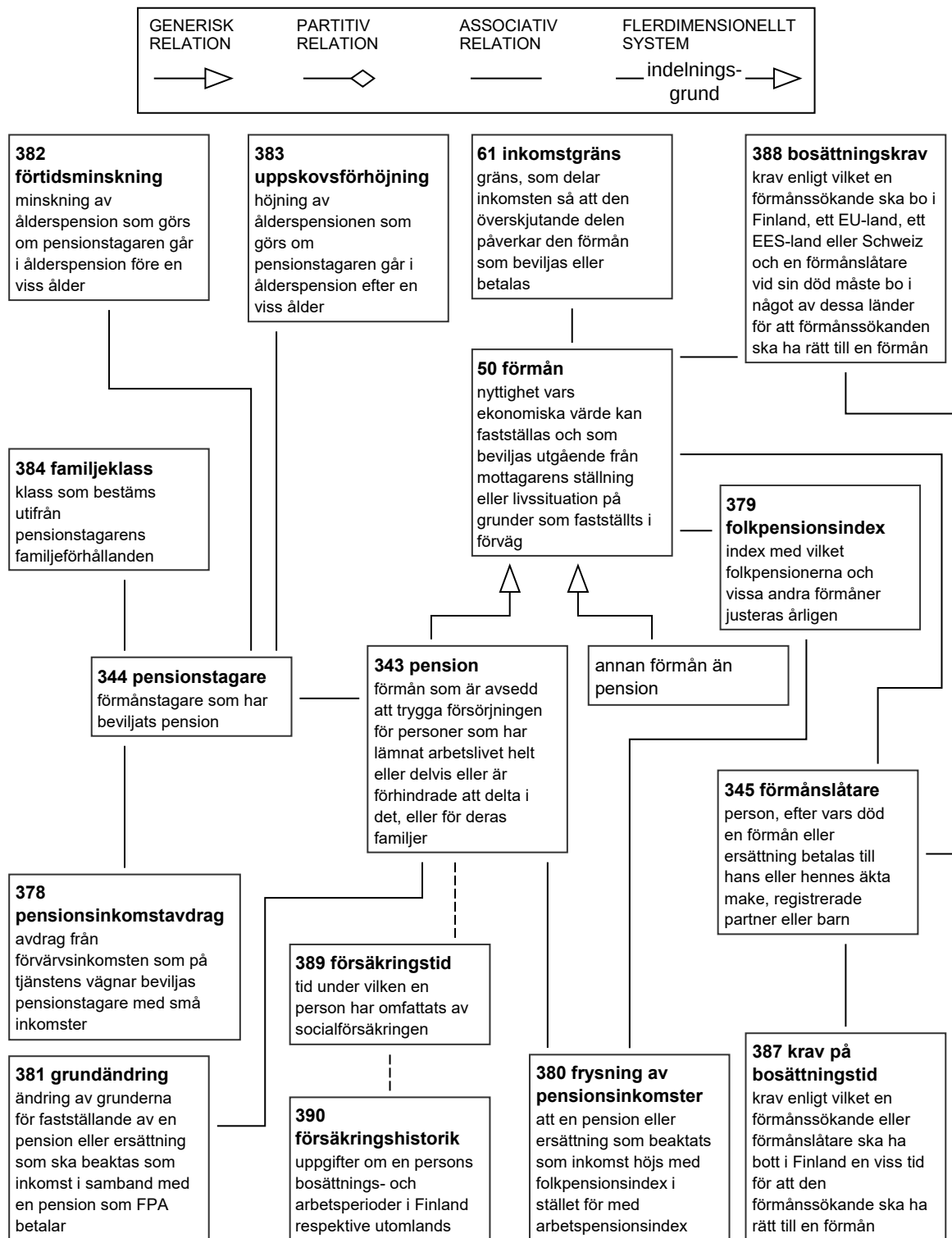
Yleensä vanhuuseläkeiällä tarkoitetaan alinta *varhennusvähennyksellä* vähentämättömään vanhuuseläkkeeseen (1) oikeuttavaa ikää.

Eläkeikä ja eläkkeellesiirtymisikä (eli arkisesti eläköitymisikä) eivät tarkoita samaa asiaa. Eläkkeellesiirtymisikä on ikä, jossa *vakuutettu* jää eläkkeelle. Vakuutettu voi joutua jäämään eläkkeelle ennen vanhuuseläkeikää, esimerkiksi *työkyvyttömyyden* vuoksi. Toisaalta hän voi jatkaa töissä eläkeiän jälkeenkin.

ålder som berättigar till *ålderspension*

Med ålder för ålderspension avses i allmänhet den lägsta ålder som berättigar till ålderspension utan *förtidsminskning*.

Pensionsålder betyder inte samma sak som pensioneringsålder. Pensioneringsåldern är den ålder vid vilken en *försäkrad* går i pension. Den försäkrade kan å ena sidan bli tvungen att gå i pension före åldern för ålderspension, t.ex. på grund av *arbetsoförmåga*. Han eller hon kan å andra sidan ha möjlighet att fortsätta att arbeta också efter pensionsåldern.

Begreppsdiagram 31. Begrepp som rör pensioner.

9.4 EU-eläkkeisiin liittyviä käsitteitä

Begrepp som rör EU-pensioner

392

EU-eläke; Eta-eläke

sv EU-pension; EES-pension

eläke, johon voi olla oikeus sellaisella henkilöllä, joka itse tai jonka *edunjättäjä* on työskennellyt ja ollut vakuutettuna vähintään kahdessa EU:n sosiaaliturva-asetuksia soveltavassa maassa

Itsenäinen eläke ja *pro rata -eläke* ovat EU-eläkkeitä.

pension till vilken en sådan person kan vara berättigad som själv eller vars *förmånslåtare* har arbetat och varit försäkrad i åtminstone två länder där EU-förordningarna om social trygghet tillämpas

Oberoende pension och *pro rata-pension* är EU-pensioner.

393

itsenäinen eläke; itsenäinen etuus; asetuksen mukainen kansallinen eläke

sv oberoende pension; oberoende förmån; nationell pension enligt förordningen

kansallisten säädösten ja EU:n sosiaaliturva-asetusten mukaan määräytyvä *EU-eläke*

Henkilöllä on oikeus itsenäiseen eläkkeeseen, jos hän täyttää kansallisen lainsäädännön mukaiset eläkkeen saamisen edellytykset eli asuu Suomessa ja täyttää kolmen vuoden asumis-aikavaatimuksen ilman että ulkomaisia *vakuutuskausia* luetaan hyväksi.

EU:n sosiaaliturva-asetuksessa 883/2004 käytetään termiä itsenäinen etuus. Kun viitataan tähän asetukseen, Kelassa käytetään termiä itsenäinen eläke. Vanhempaan asetukseen 1408/71 viitattaessa käytetään termiä asetuksen mukainen kansallinen eläke.

EU-pension som fastställs utifrån nationella författningar och EU-förordningarna om social trygghet

En person har rätt till oberoende pension, om han eller hon uppfyller de förutsättningar för erhållande av pension som anges i den nationella lagstiftningen, dvs. bor i Finland och uppfyller kravet på tre års bosättnings tid utan att utländska *försäkringstider* räknas till godo.

I EU-förordningen om social trygghet 883/2004 används termen oberoende förmån. Vid hänvisningar till den förordningen använder FPA termen oberoende pension. Vid hänvisningar till den gamla förordningen 1408/71 används termen nationell pension enligt förordningen.

394

pro rata -eläke; suhteellinen eläke

sv pro rata-pension

teorettisesta eläkkeestä laskettu Suomen *vakuutusaikaa* vastaava *EU-eläke*

EU-pension som beräknats utifrån den *teoretiska pensionen* och motsvarar *försäkringstiden* i Finland

395

teorettinen eläke

sv teoretisk pension

eläke, jonka henkilö saisi, jos kaikki hänelle muissa EU:n sosiaaliturva-asetuksia soveltavissa jäsenmaissa karttuneet *vakuutuskaudet* olisivat täyttyneet Suomessa

pension som en person skulle få, om alla de *försäkringsperioder* som intjänats i andra medlemsländer som tillämpar EU-förordningarna om social trygghet hade intjänats i Finland

396

teorettinen työeläke

sv teoretisk arbetspension

teorettinen eläke, jonka henkilö saisi, jos hän olisi työskennellyt Suomessa myös sen ajan, jonka hän on työskennellyt muissa EU:n sosiaaliturva-asetuksia soveltavissa maissa

teoretisk pension som en person skulle få, om han eller hon hade arbetat i Finland också under den tid då han eller hon arbetade i andra länder där EU-förordningarna om social trygghet tillämpas

397

samanlainen etuus

sv förman av samma slag

vanhuus-, *työkyvyttömyys-* tai *perhe-eläke*, joka on myönnetty *vakuutetun vakuutuskausien* perusteella

Toisen maan samanlaisia etuuksia ei oteta huomioon tulona henkilön *eläkkeestä* päätettäessä. EU:n sosiaaliturva-asetukset 1408/1971 ja 883/2004 pääsääntöisesti kieltävät sovittamasta yhteen samanlaisia etuuksia. Siten esimerkiksi suhteutetussa vanhuuseläkkeessä ei voida ottaa tulona huomioon toisen maan vanhuuseläkettä (1), jos myös se on laskettu eläkkeenhakijan vakuutuskausien perusteella.

ålderspension, *sjukpension* eller *familjepension* som har beviljats på grundval av en *försäkrads försäkringsperioder*

Förmåner av samma slag som betalas från ett annat land beaktas inte som inkomst när beslut fattas om en persons *pension*. I huvudsak förbjuder EU-förordningarna om social trygghet 1408/1971 och 883/2004 att förmåner av samma slag samordnas. Därmed kan man t.ex. för den avvägda ålderspensionens del inte som inkomst beakta ålderspension som betalas från ett annat land, om också den har beräknats utifrån den pensionssökandes försäkringsperioder.

398

erilainen etuus

sv förman av annat slag

etuus, joka ei ole *samanlainen etuus*

Erilainen etuus perustuu muuhun kuin *vakuutetun* omaan vakuutukseen.

Erilaiset etuudet voidaan ottaa huomioon tulona henkilön *eläkkeestä* päätettäessä. Henkilön omaa eläkettä tarkasteltaessa toisen maan *perhe-eläke* ja sellainen oma eläke, joka perustuu esimerkiksi edesmenneen *puolison vakuutusaikaan*, ovat erilaisia etuuksia. Myös eri vakuutus-tapahtumaan, kuten liikennevahinkoon ja tapaturmaan, perustuvat etuudet ovat erilaisia etuuksia kuin eläkkeet ja ne voidaan sovittaa yhteen.

förmån som inte är en *förmån av samma slag*

En förmån av annat slag grundar sig på något annat än en *försäkrads* egen försäkring.

Förmåner av annat slag kan beaktas som inkomst när beslut om en persons *pension* fattas. När personens egen pension granskas är *familjepension* som betalas från ett annat land och sådan egen pension som grundar sig t.ex. på en avliden *makes försäkringstid* förmåner av annat slag. Likaså är förmåner som grundar sig på olika försäkringsfall, t.ex. trafikskada och olycksfall, förmåner av annat slag än pension, och de kan samordnas.

10 ASUMISTUET BOSTADSBIDRAG

399

asumistuki; asumisen tuki

sv bostadsbidrag *n*; stöd *n* för boende

etuus, jota pienituloinen henkilö tai *ruokakunta* voi saada suoriutuakseen asumismenoistaan

Kelan maksamia asumistukia ovat *eläkkeensaajan asumistuki*, *yleinen asumistuki*, *opintotuen asumislisä* ja *sotilasavustuksen asumisavustus*.

Asumisen tuki -termi voidaan ymmärtää laajemmin tarkoittamaan myös muuta asumisen tukemista, esimerkiksi asuntolainojen korkovähennystä, valtion myöntämiin asuntolainoihin liittyvää korkotukea, erilaisia investointiavustuksia sekä korjausavustuksia.

förmån som en person eller ett *hushåll* med låga inkomster kan få för att klara av sina boendeutgifter

Bostadsbidrag för pensionstagare, *allmänt bostadsbidrag*, *studiestödets bostadstillägg* och *bostadsunderstöd i samband med militärunderstöd* är bostadsbidrag som FPA betalar.

Termen stöd för boende kan uppfattas bredare så att den avser också andra stödformer som gäller boende, t.ex. ränteavdrag för bostadslån, räntestöd för bostadslån som staten beviljat, olika investeringsbidrag samt reparationsunderstöd.

400

eläkkeensaajan asumistuki

sv bostadsbidrag *n* för pensionstagare

tiettyä *eläkettä* tai korvausta saavalle henkilölle tai tietyn ikäiselle henkilölle myönnettävä *asumistuki*

Eläkkeensaajan asumistukea voi saada Suomessa asuva 65 vuotta täyttänyt henkilö tai 16–64-vuotias henkilö, joka saa asumistukeen oikeuttavaa eläkettä tai korvausta ja jolla on asumistuessa huomioon otettavia asumismenoja.

Eläkkeensaajan asumistukea ei makseta henkilölle, joka saa *yleistä asumistukea* tai kuuluu yleistä asumistukea saavaan *ruokakuntaan*. Eläkkeensaajan asumistukea ei makseta ulkomaille.

Eläkkeensaajan asumistuen määrään vaikuttavat asumismenot, perhesuhteet, tulot ja omaisuus. Eläkkeensaajan asumistuki on 85 prosenttia *huomioon otettavista*, kuitenkin enintään enimmäismääräisistä asumismenoista, joista on vähennetty *perusomavastuun (1)* ja *lisäomavastuun* yhteismäärä.

bostadsbidrag som kan beviljas antingen personer som får en viss *pension* eller ersättning eller personer i en viss ålder

Bostadsbidrag för pensionstagare kan beviljas i Finland bosatta personer som har fyllt 65 år eller personer i åldern 16–64 år som får till bostadsbidrag berättigande pension eller ersättning och har sådana boendeutgifter som kan beaktas i fråga om bostadsbidraget.

Bostadsbidrag för pensionstagare betalas inte till personer som får *allmänt bostadsbidrag* eller ingår i ett *hushåll* som får allmänt bostadsbidrag. Bostadsbidrag för pensionstagare betalas inte till personer som bor utomlands.

Beloppet av bostadsbidrag för pensionstagare påverkas av boendeutgifterna, familjeförhållandena, inkomsterna och förmögenheten. Bostadsbidraget för pensionstagare utgör 85 procent av de *boendeutgifter som ska beaktas*, minskade med *bassjälvriskandelen (1)* och *tilläggssjälvriskandelen*. Boendeutgifterna beaktas till högst ett maximibelopp.

401

yleinen asumistuki

sv allmänt bostadsbidrag *n*

asumistuki, joka voidaan myöntää sellaiselle *ruokakunnalle*, jolla ei ole oikeutta *eläkkeensaajan asumistukeen* tai *opintotuen asumislisään*

Yleisen asumistuen määräytymiseen vaikuttavat ruokakunnan henkilöluku, asunnon pinta-ala, asunnon sijaintikunta, valmistumis- tai perusparannusvuosi sekä lämmitysjärjestelmä, brutto-kuukausitulojen yhteismäärä ja omaisuus. Yleinen asumistuki on 80 prosenttia kohtuullisista asumismenoista, joista on vähennetty *perusomavastuu* (2).

bostadsbidrag som kan beviljas sådana *hushåll* som inte har rätt till vare sig *bostadsbidrag för pensionstagare* eller *studiestödets bostadstillägg*

På fastställandet av allmänt bostadsbidrag inverkar antalet personer i hushållet, bostadens yta, den kommun där bostaden ligger, det år då bostaden blev färdig eller renoverades grundligt samt uppvärmningssystemet, de sammanräknade bruttomånadsinkomsterna och förmögenheten. Det allmänna bostadsbidraget utgör 80 procent av de skäliga boendeutgifterna, minskade med *bassjälvriskandelen* (2).

402

ruokakunta

sv hushåll *n*
inte: matlag *n*

samassa asunnossa pysyvästi asuva henkilö tai asuvat henkilöt

Jos useampi henkilö on vuokrannut asunnon yhteisellä vuokrasopimuksella tai muulla hallintasopimuksella, he muodostavat ns. yhteisöruokakunnan, vaikka heillä ei muuten olisikaan yhteistä taloutta. Samassa asunnossa asuva voi kuulua eri ruokakuntaan kuin muut asunnossa asuvat, jos hän on vuokrannut osan asunnosta erillisellä vuokrasopimuksella.

Ruokakunnan jäsen kuuluu ruokakuntaan myös tilapäisen poissaolonsa aikana.

Myös yksin asuva henkilö muodostaa ruokakunnan.

Kela maksaa *yleistä asumistukea* ruokakunnalle.

person eller personer som stadigvarande bor i samma bostad

Om flera personer har hyrt en bostad med ett gemensamt hyresavtal eller något annat besittningsavtal utgör de ett s.k. kollektivhushåll, även om de inte i övrigt skulle ha gemensam ekonomi. En person som bor i en bostad kan höra till ett annat hushåll än de övriga som bor i bostaden, om han eller hon hyrt en del av bostaden med ett separat hyresavtal.

En medlem i ett hushåll hör till hushållet också under tillfällig frånvaro.

Också en person som bor ensam utgör ett hushåll.

FPA betalar *allmänt bostadsbidrag* till hushållet.

403

asumismenojen omavastuuosuus

sv självriskandel av boendeutgifterna

omavastuuosuus, joka jää *asumistuen* saajan maksettavaksi

Eläkkeensaajan asumistuessa asumismenojen omavastuuosuus muodostuu *perusomavastuusta* (1), *prosentuaalisesta omavastuusta* ja *lisäomavastuusta*. *Yleisessä asumistuessa* omavastuuosuus muodostuu *perusomavastuusta* (2) ja prosentuaalisesta omavastuusta.

självriskandel som en mottagare av *bostadsbidrag* ska betala

I fråga om *bostadsbidraget för pensionstagare* består självriskandelen av boendeutgifterna av en *bassjälvriskandel* (1), en *procentuell självrisk* och en *tilläggssjälvriskandel*. I fråga om det *allmänna bostadsbidraget* består självriskandelen av en *bassjälvriskandel* (2) och en procentuell självrisk.

404

perusomavastuu (1)

sv bassjälvriskandel (1); bassjälvrisk (1)

eläkkeensaajan asumistuen vakiomääräinen *omavastuuosuus*

Eläkkeensaajan asumistuessa perusomavastuu on sama kaikille tuensaajille, mutta *yleisessä asumistuessa perusomavastuun (2)* määrä riippuu asunnon sijainnista, *ruokakunnan* koosta ja sen tuloista.

standardbelopp av *självriskandel* i samband med *bostadsbidraget f r pensionstagare*

I fråga om bostadsbidraget f r pensionstagare  r bassjälvriskandelen densamma för alla stödtagare, men i fråga om det *allmänna bostadsbidraget* beror *bassjälvriskandelen (2)* av bostadens läge samt av *hush llets* storlek och inkomster.

405

lisäomavastuu

sv till gssj lvriskandel; till gssj lvrisk

omavastuuosuus, jonka määrään *eläkkeensaajan asumistuen* saajan ja hänen *puolisonsa* tulot vaikuttavat

Lis omavastuu on 40 prosenttia siitä tulojen osasta, joka ylittää eläkkeensaajan asumistuesta annetussa laissa (571/2007) m  ritellyt, indeksiin sidotut *tulorajat*. Jos *eläkkeensaajan* ja hänen puolisonsa tulot j  v t alle tulorajojen, lis omavastuuta ei tule.

självriskandel vars belopp påverkas av de inkomster som en mottagare av *bostadsbidrag för pensionstagare* och *maken* har

Till gssj lvriskandelen uppgår till 40 procent av inkomsterna till den del de överskrider de indexbundna *inkomstgränser* som fastställs i lagen om bostadsbidrag för pensionstagare (571/2007). Om *pensionstagarens* och makens inkomster ligger under inkomstgränserna, tillämpas ingen till gssj lvriskandel.

406

perusomavastuu (2); perusomavastuuosuus

sv bassjälvriskandel (2); bassjälvrisk (2)

yleisen asumistuen omavastuuosuus, jonka suuruus riippuu asunnon sijainnista, *ruokakunnan* koosta ja ruokakuntaan kuuluvien henkilöiden pysyvien kuukausitulojen yhteism  r st 

Eläkkeensaajan asumistuessa perusomavastuu (1) on sama kaikille tuensaajille. Yleisessä asumistuessa kaikkein pienituloisimmilla ei ole lainkaan perusomavastuuta.

självriskandel i samband med det *allmänna bostadsbidraget* vars storlek beror av bostadens läge, *hushållets* storlek och de sammanräknade fasta månadsinkomsterna f r de personer som h r till hushållet

I fråga om *bostadsbidraget för pensionstagare*  r *bassjälvriskandelen (1)* densamma för alla stödtagare. I fråga om det allmänna bostadsbidraget tillämpas det ingen bassjälvriskandel f r dem som har de allra l gsta inkomsterna.

407

prosentuaalinen omavastuu

sv procentuell självrisk

yleisen asumistuen, eläkkeensaajan asumistuen ja opintotuen asumislisän vakiomääräinen *omavastuuosuus*

Yleisen asumistuen prosentuaalinen omavastuu on 20 prosenttia kohtuullisten asumismenojen ja *perusomavastuun* (2) erotuksesta. Eläkkeensaajan asumistuen prosentuaalinen omavastuu on 15 prosenttia *huomioon otettavista asumismenoista*, joista on vähennetty *perusomavastuu* (1) ja mahdollinen *lisäomavastuu*. Opintotuen asumislisän prosentuaalinen omavastuu on 20 prosenttia tiettyyn rajaan asti olevista asumismenoista.

standardbelopp av *självriskandel* i samband med det *allmänna bostadsbidraget, bostadsbidraget för pensionstagare* och *studiestödets bostadstillägg*

I fråga om det allmänna bostadsbidraget är den procentuella självrisken 20 procent av differensen mellan de skäliga boendeutgifterna och *bassjälvriskandelen* (2). I fråga om bostadsbidraget för pensionstagare är den procentuella självrisken 15 procent av de *boendeutgifter som ska beaktas*, vilka minskats med *bassjälvriskandelen* (1) och en eventuell *tilläggsjälvriskandel*. I fråga om studiestödets bostadstillägg är den procentuella självrisken 20 procent av boendeutgifterna upp till en viss gräns.

408

huomioon otettavat asumismenot; hyväksyttävät asumismenot

sv boendeutgifter som ska beaktas; godtagbara boendeutgifter

asumismenot, jotka otetaan huomioon *asumistuesta* päätettäessä ja sitä tarkistettaessa

Huomioon otettavia asumismenoja voivat olla esimerkiksi asunnon vuokra, yhtiövastike, erikseen maksetut lämmitys- ja vesikustannukset, asunnon ostamista tai kunnostamista varten otettujen lainojen korot, tontin vuokra sekä omakotitalon hoitomenot. Huomioon otettavat asumismenot vaihtelevat eri asumistuissa.

boendeutgifter som beaktas när beslut om *bostadsbidrag* fattas och justeras

Boendeutgifter som ska beaktas kan vara t.ex. bostadshyra, bolagsvederlag, sådana uppvärmnings- och vattenkostnader som betalas separat, räntor på lån för köp eller istandsättning av bostad, tomthyra samt utgifter för skötsel av egnahemshus. De boendeutgifter som ska beaktas är olika beroende på bostadsbidrag.

409

asumismenojen enimmäismäärä; enimmäisasumismenot

sv boendeutgifternas maximibelopp *n*; maximibelopp *n* av boendeutgifterna; maximala boendeutgifter; maximala boendekostnader

suurin rahamäärä, joka otetaan huomioon asumismenoina *asumistuesta* päätettäessä ja sitä tarkistettaessa

Yleisessä asumistuessa asumismenojen enimmäismäärään vaikuttavat asunnon sijainti, valmiste- tai perusparantamisvuosi, pinta-ala ja lämmitysjärjestelmä sekä *ruokakunnan* koko. *Eläkkeensaajan asumistuen* asumismenojen enimmäismäärään vaikuttavat asunnon sijainti ja alle 18-vuotiaiden lasten lukumäärä. *Opintotuen asumislisässä* asumismenojen enimmäismääränä otetaan huomioon vain opintotukilaissa (65/1994) määrätty summa. *Sotilasavustuksen asumisavustuksessa* korvataan yleensä todelliset asumismenot.

Asumistukia maksettaessa asumismenoina otetaan huomioon enintään valtioneuvoston vuosittain vahvistamat enimmäismäärät.

det största belopp som beaktas som boendeutgifter när beslut om *bostadsbidrag* fattas och justeras

I fråga om det *allmänna bostadsbidraget* påverkas boendeutgifternas maximibelopp av bostadens läge, det är då bostaden blev färdig eller renoverades grundligt, av bostadsytan och uppvärmningssystemet samt *hushållets* storlek. I fråga om *bostadsbidraget för pensionstagare* påverkas boendeutgifternas maximibelopp av bostadens läge och antalet barn under 18 år. I fråga om *studiestödets bostadstillägg* beaktas som boendeutgifternas maximibelopp bara det belopp som fastställts i lagen om studiestöd (65/1994). I fråga om *bostadsunderstödet i samband med militärunderstöd* ersätts i allmänhet de faktiska boendeutgifterna.

När bostadsbidrag betalas beaktas som boendeutgifter högst de maximibelopp som statsrådet årligen fastställer.

410

kuntaryhmä

sv kommungrupp

eläkkeensaajan asumistuen ja *yleisen asumistuen* laskemista varten kunnista muodostettu ryhmä, johon *etuudenhakijan* asunnon sijaintikunta on luokiteltu asumisen kalleuden perusteella

Eläkkeensaajan asumistuessa Suomen kunnat on jaettu kolmeen ja yleisessä asumistuessa neljään kuntaryhmään.

grupp av kommuner som bildats för beräkning av *bostadsbidrag för pensionstagare* och *allmänt bostadsbidrag* och som den kommun där den *förmånssökandes* bostad finns tillhör på basis av hur dyrt boendet är

Inom bostadsbidraget för pensionstagare har kommunerna i Finland delats in i tre kommungrupper. För det allmänna bostadsbidragets vidkommande är kommungrupperna fyra stycken.

411

lämmitysryhmä

sv uppvärmningsgrupp

eläkkeensaajan asumistuen ja *yleisen asumistuen* laskemista varten kunnista muodostettu ryhmä, johon *etuudenhakijan* asunnon sijaintikunta on luokiteltu asumiseen kuuluvien lämmityskustannusten perusteella

Suomen kunnat on jaettu maantieteellisen sijaintinsa mukaan kolmeen lämmitysryhmään.

grupp av kommuner som bildats för beräkning av *bostadsbidrag för pensionstagare* och *allmänt bostadsbidrag* och som den kommun där den *förmånssökandes* bostad finns tillhör på basis av uppvärmningskostnaderna för boendet

Kommunerna i Finland har delats in i tre uppvärmningsgrupper utgående från det geografiska läget.

412

lämmitysnormi

sv uppvärmningsnorm

lämmitysryhmän mukainen asumismenojen määrä lämmitettyä neliometriä kohti

Lämmitysnormin suuruuteen vaikuttavat esimerkiksi asunnon lämmitysjärjestelmä, maantieteellinen sijainti ja pinta-ala sekä rakennuksen ikä (valmistumis-, perusparannus- tai peruskorjausvuosi).

Eläkkeensaajan asumistuessa lämmitysnormia laskettaessa pinta-alana otetaan huomioon yksin asuvan henkilön osalta enintään 70 m² ja jokaisen muun asunnossa asuvan, asumistuessa huomioon otettavan henkilön osalta lisäksi 15 m². *Yleisessä asumistuessa* yksin asuvan henkilön osalta otetaan huomioon enintään 37 m², ja huomioon otettava neliömäärä kasvaa, jos *ruokakuntaan* kuuluu useampia henkilöitä.

beloppet av boendekostnader per uppvärmd kvadratmeter, enligt respektive *uppvärmningsgrupp*

Uppvärmningsnormens storlek påverkas av t.ex. bostadens uppvärmningssystem, geografiska läge och bostadsyta samt byggnadens ålder (det år då byggnaden blev färdig, renoverades grundligt eller byggdes om).

När uppvärmningsnormen beräknas i samband med *bostadsbidraget för pensionstagare* beaktas högst 70 m² som bostadsyta för en person som lever ensam. Bostadens storlek höjs med 15 m² för varje ytterligare person som bor i bostaden och som ska beaktas i samband med bostadsbidraget. I samband med det *allmänna bostadsbidraget* beaktas högst 37 m² som bostadsyta för en person som lever ensam. Det antal kvadratmeter som ska beaktas stiger, om *hushållet* omfattar ytterligare personer.

413

vesinormi

sv vattennorm

eläkkeensaajan asumistuessa ja *yleisessä asumistuessa* huomioon otettavat asunnon vesikustannukset tai niiden enimmäismäärä kuukaudessa henkilöä kohti

vattenkostnader per person och månad vid boende, eller maximibeloppet av sådana kostnader, som ska beaktas i samband med *bostadsbidraget för pensionstagare* och det *allmänna bostadsbidraget*

414

kunnossapitonormi

sv underhållsnorm

eläkkeensaajan asumistuessa ja *yleisessä asumistuessa* huomioitava asunnon kunnossapitokustannusten määrä kuukaudessa

Kunnossapitonormia sovelletaan vain omakotitaloihin.

månatligt belopp av kostnader för underhåll av bostaden som ska beaktas i samband med *bostadsbidraget för pensionstagare* och det *allmänna bostadsbidraget*

Underhållsnormen tillämpas bara i fråga om egnahemshus.

415

asumismenojen huomattava muutos

sv betydande förändring av boendeutgifterna

asumismenojen huomattava kasvaminen tai vähentyminen

Eläkkeensaajan asumistuessa asumismenojen muutoksia tarkastellaan vuositasolla ja ne on sidottu *kansaneläkeindeksiin*. *Yleisessä asumistuessa* asumismenojen muutoksia tarkastellaan kuukausitasolla eikä niitä ole sidottu indeksiin.

betydande ökning eller minskning av boendeutgifterna

I fråga om *bostadsbidraget för pensionstagare* granskas förändringarna i boendeutgifterna på årsnivå, och de är bundna till *folkpensionsindex*. I fråga om det *allmänna bostadsbidraget* granskas förändringarna i boendeutgifterna på månadsnivå, och de är inte indexbundna.

416

tulojen huomattava muutos

sv betydande inkomstförändring

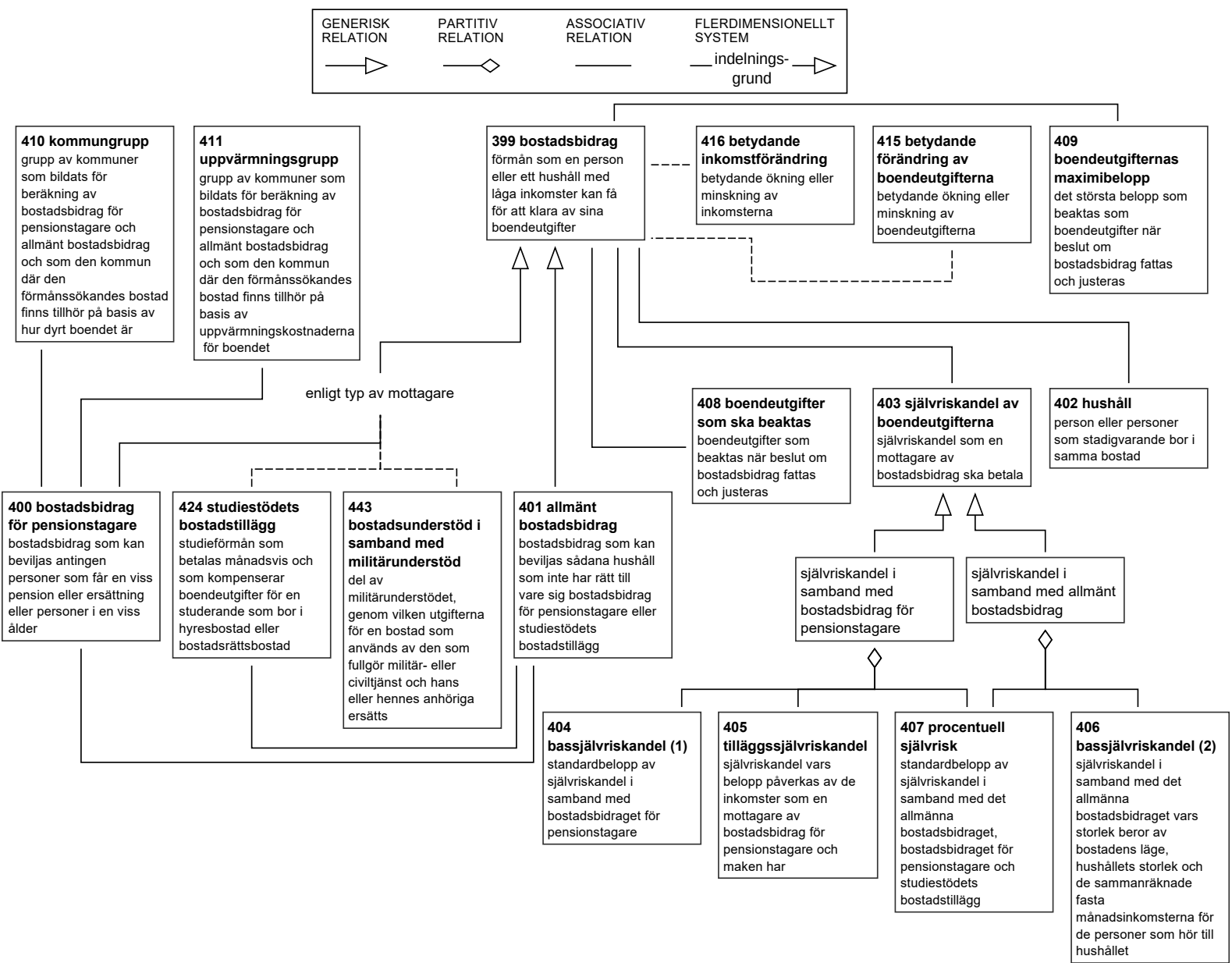
tulojen huomattava kasvaminen tai vähentyminen

Eläkkeensaajan asumistuessa tulojen muutoksia tarkastellaan vuositasolla (vuositulon huomattava muutos) ja ne on sidottu *kansaneläkeindeksiin*. *Yleisessä asumistuessa* tulojen muutoksia tarkastellaan kuukausitasolla eikä niitä ole sidottu indeksiin.

betydande ökning eller minskning av inkomsterna

I fråga om *bostadsbidraget för pensionstagare* granskas inkomstförändringarna på årsnivå (betydande förändring av årsinkomsten), och de är bundna till *folkpensionsindex*. I fråga om det *allmänna bostadsbidraget* granskas inkomstförändringarna på månadsnivå, och de är inte indexbundna.

Begreppsdiagram 32. Bostadsbidrag.

417

vakinaisen asunto; vakituinen asunto

sv stadigvarande bostad; permanentbostad; permanent bostad

asunto, jossa henkilö tai *ruokakunta* asuu pääosan vuodesta

Vakinaiseksi asunnoksi voidaan katsoa vain yksi asunto.

Eläkkeensaajan asumistukea ja *yleistä asumistukea* maksetaan vain Suomessa sijaitsevaan, vakinaiseen asuntoon.

bostad där en person eller ett *hushåll* bor under största delen av året

Endast en bostad kan betraktas som stadigvarande bostad.

Bostadsbidrag för pensionstagare och *allmänt bostadsbidrag* betalas bara för stadigvarande bostäder i Finland.

418

itsenäinen asunto

sv självständig bostad

henkilön tai *ruokakunnan* yksinomaisessa käytössä oleva asunto, joka täyttää tietyt vaatimukset

Asuntoa pidetään itsenäisenä asuntona, jos siinä on keittomahdollisuus ja vesipiste sekä oma sisäänkäynti ulkoa, porraskäytävästä tai eteisestä.

bostad som är i en persons eller ett *hushålls* uteslutande bruk och uppfyller vissa krav

En bostad anses vara en självständig bostad, om den har kokmöjligheter och tillgång till vatten samt egen ingång utifrån, från trappuppgång eller tambur.

419

osa-asunto

sv delad bostad

asunnon osa, joka on otettu vuokralle, tai asunto, josta osa on annettu vuokralle

Jos osa asunnosta vuokrataan alivuokralaiselle, silloin sekä vuokranantaja että alivuokralainen asuvat osa-asunnossa.

Osa-asunto-käsitettä käytetään vain *yleisen asumistuen* yhteydessä.

hyrd del av en bostad, eller bostad som till en del är uthyrd

Om en del av en bostad är uthyrd till en underhyresgäst bor både hyresvärden och underhyresgästen i delad bostad

Begreppet delad bostad används bara i samband med det *allmänna bostadsbidraget*.

420

kelvollinen asunto

sv duglig bostad

asunto, joka sijaitsee pysyvään asumiskäyttöön tehdyssä tai muutetussa rakennuksessa

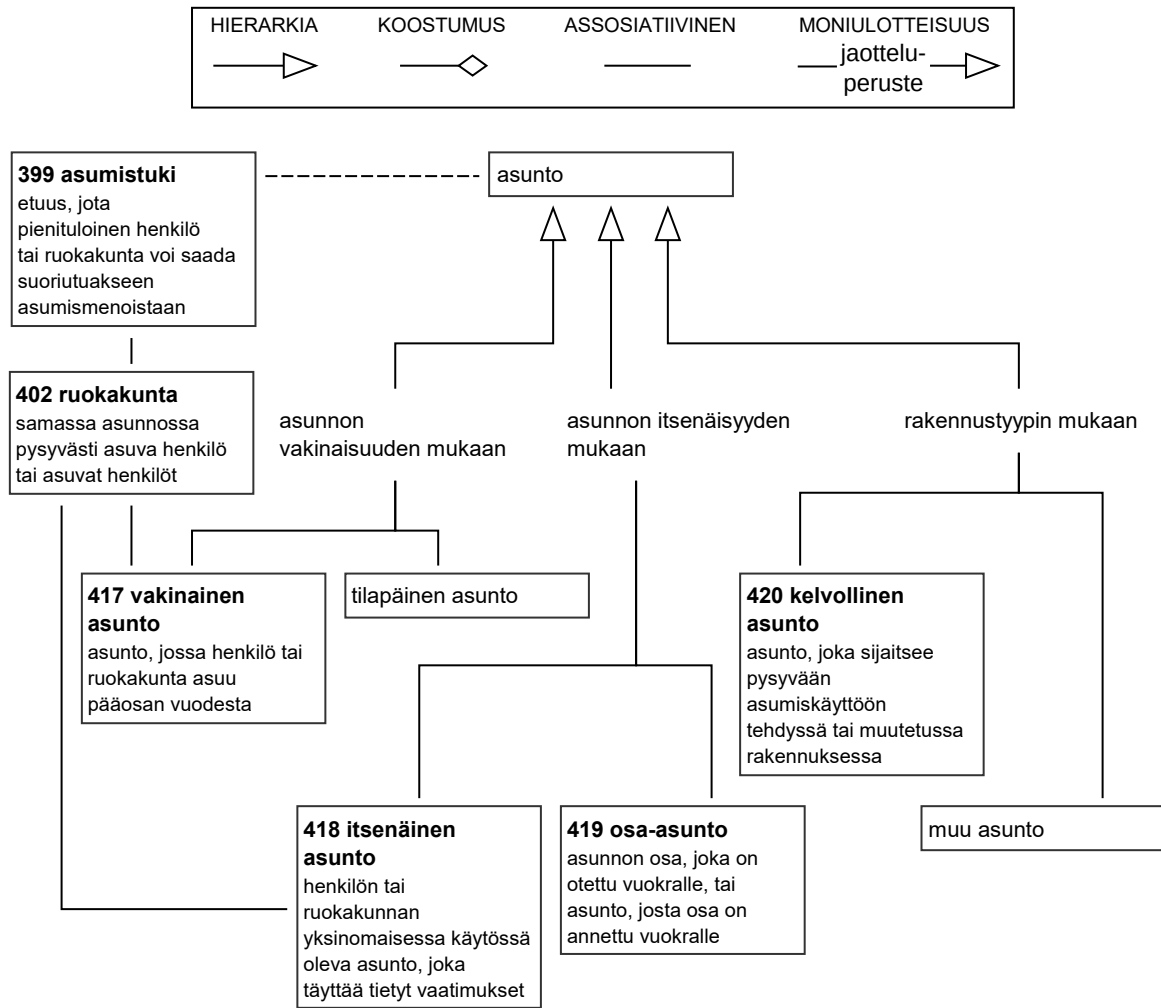
Suomen rakentamismääräyskokoelman osassa G1 Asuntosuunnittelu (2005) on määräyksiä asuinhuoneen ja -huoneiston vähimmäiskoosta, -korkeudesta, ikkunoista ja varustuksesta.

Yleistä asumistukea voidaan myöntää vain kelpvolliseen asuntoon.

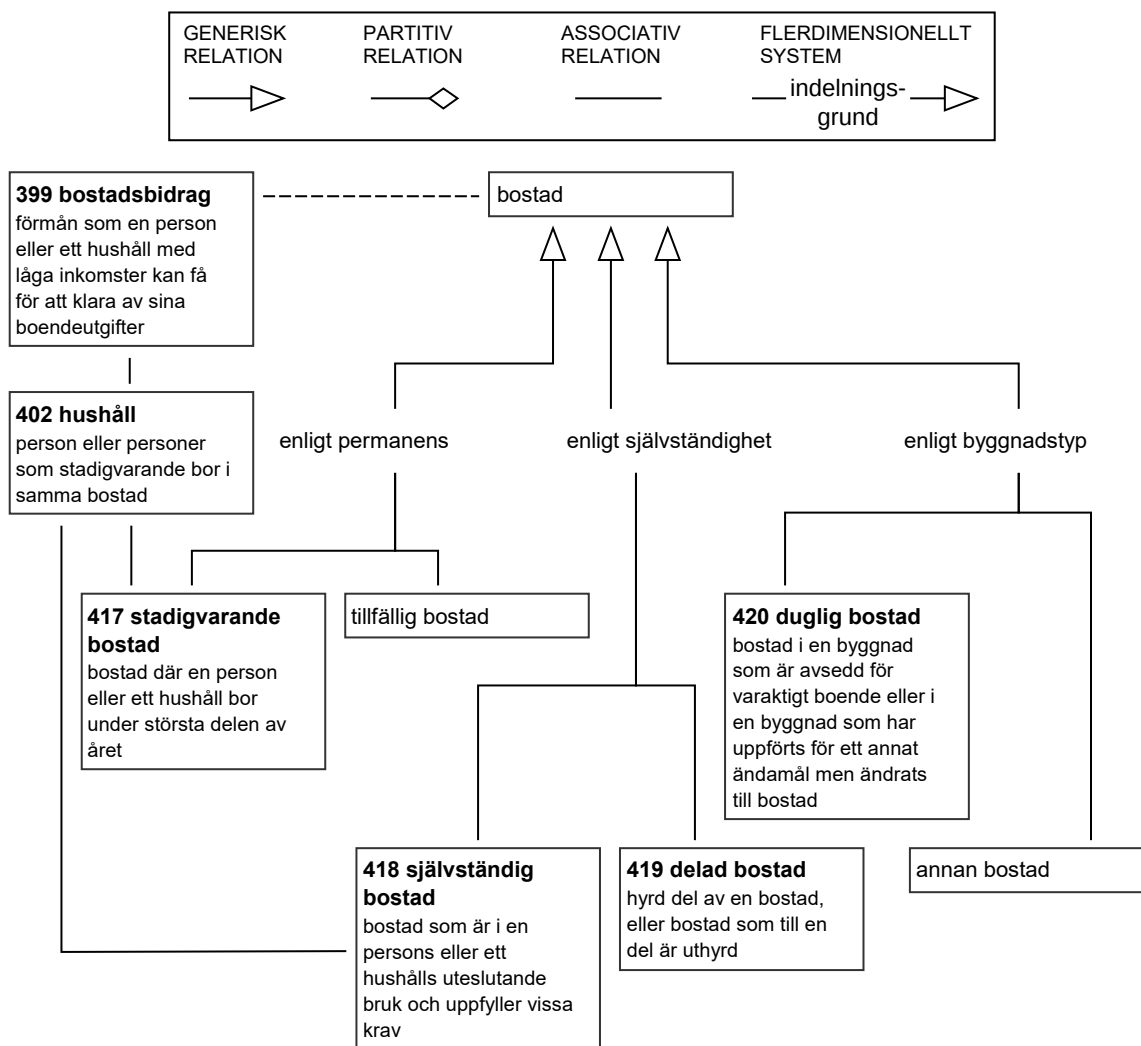
bostad i en byggnad som är avsedd för varaktigt boende eller i en byggnad som har uppförts för ett annat ändamål men ändrats till bostad

I del G1 (Bostadsplanering, 2005) i Finlands byggbestämmelsesamling finns föreskrifter om bostadsrums och bostadslägenheters minimistorlek, minimihöjd, fönster och utrustning.

Allmänt bostadsbidrag kan beviljas bara för dugliga bostäder.

Käsitekaavio 33. Asunnot.

Begreppsdiagram 33. Bostäder.

11 OPINTOETUUKSET STUDIEFÖRMÅNER

421

opintoetuuksien opintotukietuus

sv studieförmån; studiestödsförmån

etuus, jolla tuetaan peruskoulun jälkeisiä päätoimisia opintoja

Kelan myöntämiä opintoetuuksia ovat *opintotukeen* kuuluvat *opintoraha*, *opintotuen asumislisä* ja *opintolainan valtiontakaus* sekä *koulumatkatuki*, *ateriatuki* ja *korkoavustus*.

Opintotukietuus-termiä käytetään opintotukilaissa (65/1994). Lain tarkoittamia opintotukietuuksia ovat opintotukeen kuuluvat opintoraha, opintotuen asumislisä ja opintolainan valtiontakaus sekä korkoavustus ja opintolainavähennys. Myös ateriatuesta säädetään opintotukilaissa.

förmån genom vilken heltidsstudier efter grundskolan stöds

Studieförmåner som FPA beviljar är *studiepenning*, *studiestödets bostadstillägg* och *statsgaranti för studielån*, vilka ingår i *studiestödet*, samt *stöd för skolresor*, *måltidsstöd* och *ränteunderstöd*.

Termen studiestödsförmån används i lagen om studiestöd (65/1994). De studiestödsförmåner som avses i lagen är studiepenning, studiestödets bostadstillägg och statsgaranti för studielån, vilka ingår i studiestödet, samt ränteunderstöd och studielånsavdrag. Lagen om studiestöd innehåller också bestämmelser om måltidsstöd.

422

opintotuki

sv studiestöd *n*; studiehjälp /SE/; studiebidrag /SE/

opintorahan, *opintotuen asumislisän* ja *opintolainan valtiontakauksen* muodostama kokonaisuus

Opintotuen myöntämisen yleisiä edellytyksiä ovat oppilaitokseen hyväksyminen, päätoiminen opiskelu, opinnoissa edistyminen ja taloudellisen tuen tarve.

helhet som består av *studiepenning*, *studiestödets bostadstillägg* och *statsgaranti för studielån*

Allmänna förutsättningar för beviljande av studiestöd är att den studerande har antagits till en läroanstalt samt att han eller hon bedriver studierna på heltid, har framgång i studierna och är i behov av ekonomiskt stöd.

423

opintoraha

sv studiepenning

kuukausittain maksettava *opintoetuuksien*, joka on tarkoitettu turvaamaan opiskelijan toimeentulo opintojen aikana

Opintoraha on *opintotuen* osa. Opintorahan määrään vaikuttavat opiskelijan ikä ja siviilisäät, koulutusaste sekä se, asuuko opiskelija itsenäisesti vai vanhempansa luona. Vanhemman tulot voivat vaikuttaa joko korottavasti tai alentavasti opintorahan määrään.

Opintorahaa ei myönnetä opiskelijalle, josta maksetaan *lapsilisää* tai sitä vastaavaa *etuutta* ulkomailta.

studieförmån som betalas månadsvis och som är avsedd att trygga den studerandes försörjning under studietiden

Studiepenningen är en del av *studiestödet*. Beloppet av studiepenning påverkas av den studerandes ålder och civilstånd, utbildningsnivån samt boendet (självständigt boende respektive boende hos förälder). Förälderns inkomst kan antingen höja eller sänka studiepenningen.

Studiepenning beviljas inte studerande som får *barnbidrag* eller en motsvarande *förmån* som betalas från utlandet.

424

opintotuen asumislisä

sv studiestödets bostadstillägg *n*
hellre än: bostadstillägg *n* till studiestöd

kuukausittain maksettava **opintoetuus**, jolla korvataan vuokra- tai asumisoikeusasunnossa asuvan opiskelijan asumismenoja

Suomessa opintotuen asumislisän määrä on 80 prosenttia **huomioon otettavista**, kuitenkin enintään enimmäismääräisistä asumismenoista. Jos vuokra-asunto on vanhemman omistama tai vanhemmalta vuokrattu, asumislisää voidaan myöntää vähemminkin kuin 80 prosenttia. Ulkomaille asumislisää maksetaan vakiomääräisenä. Myös sellaiselle opiskelijalle, joka opiskelee kansanopiston tai liikunnan koulutuskeskuksen maksullisella linjalla ja joka asuu oppilaitoksen asuntolassa, maksetaan asumislisää vakiomääräisenä.

Opintotuen asumislisä on **opintotuen** osa ja myös yksi **asumistuen** muoto. Jos opiskelija asuu omassa tai puolisonsa omistamassa asunnossa, hänellä ei ole oikeutta opintotuen asumislisään, mutta hänellä saattaa olla oikeus **yleiseen asumistukeen**.

studieförmån som betalas månadsvis och som kompenserar boendeutgifter för en studerande som bor i hyresbostad eller bostadsrättsbostad

I Finland utgör studiestödets bostadstillägg 80 procent av de **boendeutgifter som ska beaktas**. Dessa får dock uppgå högst till ett maximibelopp. Om den studerande bor i en hyresbostad som han eller hon hyr av sin förälder eller som föräldern äger, kan bostadstillägget vara mindre än 80 procent. Bostadstillägget betalas i form av ett standardbelopp, om den studerande studerar och bor utomlands. Bostadstillägget utgör ett standardbelopp också i det fall att mottagaren studerar på en avgiftsbelagd linje vid en folkhögskola eller ett idrottsutbildningscenter och bor i läroanstaltens elevhem.

Studiestödets bostadstillägg är en del av **studiestödet** och utgör en form av **bostadsbidrag**. En studerande som bor i en bostad som han eller hon äger själv eller som maken äger har inte rätt till studiestödets bostadstillägg, men kan ha rätt till **allmänt bostadsbidrag**.

425

opintolainan valtiontakaus

mieluummin kuin: aikuiskoulutustuen lainatakaus (aikuiskoulutustuki)
sv statsgaranti för studielån; statsborgen för studielån

opintoetuus, jolla valtio takaa opiskelijan nostaman opintolainan

Opintolainan valtiontakaus on **opintotuen** osa. Pääsääntöisesti opintolainan valtiontakaus myönnetään sellaiselle opiskelijalle, joka saa **opintorahaa** tai aikuiskoulutustukea. Opintorahan maksaa Kela ja aikuiskoulutustuen Koulutusrahasto.

studieförmån genom vilken staten går i borgen för studielån som en studerande lyfter

Statsgaranti för studielån är en del av **studiestödet**. I regel beviljas statsgaranti för studielån en sådan studerande som får **studiepenning** eller vuxenutbildningsstöd. Studiepenningen betalas av FPA och vuxenutbildningsstödet betalas av Utbildningsfonden.

426

opintolainahyvitys

sv studielånskompensation

opintonsa määrääjassa suorittaneelle korkeakouluopiskelijalle myönnettävä **opintoetuus**, jolla lyhennetään opiskelijan ottamaa opintolainaa

Opintolainahyvitystä ei yleensä tarvitse hakea. Kela maksaa sen pääsääntöisesti opintolainan myöntäneelle pankille.

Opintolainahyvitys voidaan myöntää, jos opiskelija on aloittanut ensimmäisen korkeakoulututkintonsa suorittamisen 1.8.2014 tai sen jälkeen.

studieförmån i form av amortering på studielån som har lyfts av en högskolestuderande som avlagt examen inom utsatt tid

Vanligtvis behöver studielånskompensation inte sökas. FPA betalar i regel kompensationen till den bank som har beviljat studielånet.

Studielånskompensation kan beviljas, om den studerande har inlett studierna för sin första högskoleexamen 1.8.2014 eller senare.

427

ateriatuki

sv måltidsstöd *n*

korkeakouluopiskelijan saama [opintoetuus](#), jonka perusteella Kela maksaa tukea opiskelijaravintolan pitäjälle aterioiden hintojen alentamiseksi

Ateriatuki koostuu ateriakohtaisesta avustuksesta ja mahdollisesta ylimääräisestä avustuksesta. Muissa kuin korkeakoulujen tiloissa toimiville opiskelijaravintoloille voidaan maksaa ylimääräistä avustusta tilojen ja kiinteiden laitteiden kustannuksiin.

Valtioneuvoston asetuksella korkeakouluopiskelijoiden ruokailun tukemisen perusteista (54/2012) on säädetty enimmäishinnat tuettavalle aterialle (lounas tai erikoisannos). Erikoisannokselle on säädetty myös vähimmäishinta. Asetuksella säädetään myös tuettavan aterian sisällöstä. Kelan ja Valtion ravitsemusneuvottelukunnan laatima Suositus korkeakouluruokailun periaatteiksi tarkentaa ateriatukea koskevaa asetusta.

Korkeakouluopiskelija saa ateriatuen opiskelijaravintolasta ostamaansa ateriaan esittämällä voimassa olevan opiskelijakortin (SYLin tai SAMOKin kortin) tai Kelan ateriatukikortin.

[studieförmån](#) för högskolestuderande, på basis av vilken FPA i syfte att sänka måltidspriserna betalar stöd till den som driver en studentrestaurang

Måltidsstödet består av ett understöd per måltid och eventuellt extra understöd. Extra understöd kan beviljas för kostnader för lokaler och fasta anläggningar i studentrestauranger som finns någon annanstans än i högskolelokalerna.

Statsrådets förordning om grunderna för måltidsstöd för högskolestuderande (54/2012) innehåller bestämmelser om maximipriser per måltid som stöds (lunch eller specialmåltid). För specialmåltider har också ett minimipris fastställts. I förordningen föreskrivs det också om innehållet i en subventionerad måltid. En rekommendation om principerna för bespisningen vid högskolor som FPA och Statens näringsdelegation har utarbetat preciserar förordningen om måltidsstöd.

Högskolestuderande får måltidsstöd för en måltid som köps i en studentrestaurang genom att visa upp ett giltigt studiekort (utfärdat av FSF eller SAMOK) eller ett måltidsstöds kort som FPA har utfärdat.

428

koulumatkatuki

sv stöd *n* för skolresor; skolresestöd *n*

lukion tai ammatillisen oppilaitoksen opiskelijalle myönnettävä [opintoetuus](#), jolla korvataan päivittäisistä koulumatkoista aiheutuvia kustannuksia

Koulumatkoja pidetään päivittäisinä, jos koulumatkoja on vähintään neljänä päivänä viikossa.

Koulumatkatuen myöntämisen edellytyksenä on vähintään 10 km:n pituinen yhdensuuntainen koulumatka, tietynsuuruiset kuukausittaiset koulumatkakustannukset, soveltuva kulkutapa sekä tietty vähimmäismäärä koulumatkoja tietyn ajan kuluessa. Kulkutapa voi olla joukkoliikenne, koulutuksen järjestäjän järjestämä kuljetus tai tietyin edellytyksin itse järjestetty kulkutapa (henkilöauto tms.) Oppilaitos antaa opiskelijalle koulumatkoja varten ostotodistuksen, jolla opiskelija voi ostaa joukkoliikenteen lippuja koulumatkatuella alennettuun hintaan. Itse järjestetyille kulkutavalle koulumatkatukea voi saada enintään 100 km:n matkalle.

Kela maksaa koulumatkatuen kuukausittain opiskelijan kulkutavan mukaan joko koulukuljetuksen järjestäjälle, matkalipun myyjälle tai opiskelijalle.

Koulumatkatukea voi saada vain Suomessa opiskeleva henkilö Suomessa tehtäviin koulumatkoihin.

för studerande vid gymnasier och yrkesläroanstalter avsedd [studieförmån](#), genom vilken kostnader för dagliga skolresor ersätts

Skolresorna anses vara dagliga, om de förekommer minst fyra dagar i veckan.

En förutsättning för beviljande av stöd för skolresor är att skolvägen i ena riktningen är minst 10 km, att skolresekostnaderna överstiger ett visst belopp per månad, att lämpligt färd sätt används och att ett visst minimiantal skolresor förekommer under en viss tidsperiod. Färd sättet kan vara kollektivtrafik, skjuts som utbildningsanordnaren ordnar eller under vissa förutsättningar ett eget färd sätt (personbil el.dyl.). Läroanstalten ger den studerande ett köpintyg som gäller skolresor. Med det kan den studerande köpa kollektivtrafikbiljetter till ett pris som sänkts med stödet för skolresor. I fråga om eget färd sätt kan stöd för skolresor fås för resor som är upp till 100 km i ena riktningen.

FPA betalar stödet för skolresor månadsvis. Beroende på den studerandes färd sätt betalas stödet till den som ordnar skolskjuts, till den som säljer resebiljetter eller till den studerande.

Stöd för skolresor kan beviljas bara personer som studerar i Finland för skolresor inom Finland.

429

korkoavustus

sv ränteunderstöd *n*; räntebidrag *n*

pienituloiselle henkilölle myönnettävä [opintoetuus](#), jonka perusteella Kela maksaa opintolainan erääntyvät korot kokonaisuudessaan ilman takaisinmaksuvelvollisuutta sen jälkeen, kun korkoja ei enää lisätä lainapääomaan

Asevelvolliselle opintolainojen korot maksetaan [sotilasavustuksena](#).

för personer med låga inkomster avsedd [studieförmån](#), på basis av vilken FPA utan återbetalnings-skyldighet betalar alla räntor på studielånet som förfaller till betalning efter det att ränta inte längre läggs till lånekapitalet

Räntorna på studielån för värnpliktiga betalas i form av [militärunderstöd](#).

430

opintolainavähennys

sv studielånsavdrag *n*

vähennys, jonka korkeakouluopiskelija voi saada verotuksessa, jos hän on suorittanut korkeakoulututkinnon määrääjässä

Opintolainavähennyksen edellytyksenä on, että ylempään korkeakoulututkintoon käytetty aika ylittää tavoiteajan enintään kahdella lukuvuodella. Alempaan korkeakoulututkintoon tai ammatti-korkeakoulututkintoon käytetty aika saa ylittää tavoiteajan enintään vuodella. Edellytyksenä on myös, että opintolainan määrä on tietynsuuruinen. Kela tutkii, onko opiskelijalla oikeus opintolainavähennykseen, ja ilmoittaa tiedon verottajalle.

avdrag som högskolestuderande kan få vid beskattningen, om de har avlagt högskoleexamen inom den föreskrivna tiden

En förutsättning för studielånsavdrag är att den tid som använts till en högre högskoleexamen överskrider den målsatta tiden med högst två läsår. Tiden för avläggande av en lägre högskoleexamen eller en yrkeshögskoleexamen får överskrida den målsatta tiden med högst ett år. En ytterligare förutsättning är att studielånet uppgår till ett visst belopp. FPA undersöker om den studerande har rätt till studielånsavdrag och underrättar skattemyndigheten om saken.

431

opintolainan takausvastuu

sv borgensansvar *n* för studielån

Kelan velvollisuus takaajana maksaa opintolaina takaisin lainan antaneelle pankille, jos opiskelija ei itse maksa opintolainansa

Kela perii opintolainan myöhemmin takaisin lainan maksamatta jättäneeltä opiskelijalta.

skyldighet för FPA att i egenskap av borgensman betala tillbaka ett studielån till den bank som beviljat lånet, om den studerande inte själv betalar sitt studielån

FPA driver senare in studielånet hos den studerande som inte betalat lånet.

432

opintotuen vapaaehtoinen palautus

sv frivillig återbetalning av studiestöd

taphtuma, jossa opiskelija palauttaa saamaansa *opintotukea* takaisin Kelalle yhdeltä tai useammalta *tukikuukaudelta*

Opiskelija voi palauttaa opintotukea vapaaehtoisesti korottaakseen *opiskelijan vuositulorajaa*. Tällöin opiskelija välttää *vuositulovalvonnassa* takaisinperittävään opintotuen määrään lisättävän 15 prosentin kertakorotuksen. Korkeakouluopiskelija voi palauttaa opintotukea myös saadaakseen tukikuukausia uudelleen käyttöönsä.

transaktion som innebär att en studerande återbetalar till FPA sådant *studiestöd* för en eller flera *stöd-månader* som beviljats honom eller henne

En studerande kan frivilligt återbetala studiestöd för att höja *årsinkomstgränsen för studerande*. I så fall undgår den studerande att en 15 procents engångsförhöjning av det studiestöd som ska återbetalas görs vid *årsinkomstkontrollen*. Högskolestuderande kan återbetala studiestöd också för att på nytt få tillgång till stödmånader.

433

opiskelijan vuosituloraja

sv årsinkomstgräns för studerande

laskennallinen *tuloraja* sille, miten paljon opiskelija voi saada *opintotuen* lisäksi muita tuloja kalenterivuoden aikana

Opiskelijan vuosituloraja lasketaan opiskelijan vuoden aikana käyttämien *tukikuukausien* lukumäärän mukaan. Jos opiskelijan tulot eivät ylitä vuositulorajaa eikä opintotukea ole maksettu liikaa, Kela ei peri opintotukea takaisin *vuositulovalvonnassa*.

Opiskelija voi korottaa vuositulorajansa palauttamalla opintotukea vapaaehtoisesti, ks. *opintotuen vapaaehtoinen palautus*.

kalkylerad *inkomstgräns* för hur stora inkomster en studerande under ett kalenderår får ha utöver *studiestödet*

Årsinkomstgränsen för studerande beräknas utgående från antalet *stödmånader* som den studerande har använt under ett år. Om den studerandes inkomster inte överstiger årsinkomstgränsen och studiestöd inte har betalats ut till ett för stort belopp, återkräver FPA inte studiestödet vid *årsinkomstkontrollen*.

En studerande kan höja sin årsinkomstgräns genom att frivilligt återbetala studiestöd, se *frivillig återbetalning av studiestöd*.

434

vuositulovalvonta

sv årsinkomstkontroll

valvonta, jossa Kela vertaa *opintotukea* saaneen opiskelijan vuosituloja *opiskelijan vuositulorajaan*

Vuositulovalvonta tehdään jälkikäteen kalenterivuoden verotuksen valmistuttua. Jos vuositulovalvonnassa todetaan opiskelijan vuositulorajan ylittyneen ja opiskelijan saaneen liikaa opintotukea, Kela perii sitä takaisin ja lisää perittävään 15 prosentin kertakorotuksen.

kontroll där FPA jämför årsinkomsterna för en studerande som fått *studiestöd* med *årsinkomstgränsen för studerande*

Årsinkomstkontrollen görs i efterhand efter det att beskattningen för kalenderåret har färdigställts. Om det vid årsinkomstkontrollen konstateras att årsinkomstgränsen för studerande har överskridits och att den studerande fått ett alltför stort belopp i studiestöd, återkräver FPA den överbetalda delen och företar en 15 procents engångsförhöjning av det belopp som återkrävs.

435

opintotukiaika

sv studiestödstitid

aika, jolta opiskelija voi saada tukea opintoihinsa

Korkeakouluissa opintotukiaika koostuu käytävissä olevista [tukikuukausista](#) ja toisen asteen opinnoissa opintotukiaika koostuu yhdestä tai useammasta [säännönmukaisesta suoritusaajasta](#) ja mahdollisesta [lisäajasta](#).

[Opintotukea](#) myönnetään opintoihin, jotka kestävät yhtäjaksoisesti vähintään kaksi kuukautta. Vähimmäiskestonsa puolesta opintotukeen oikeuttaviin opintoihin tuki voidaan myöntää myös yhdelle kuukaudelle eli opintotukiaika voi lyhyimmillään olla yksi tukikuukausi (vähimmäistukiaika). Ks. myös [enimmäistukiaika](#).

tid för vilken en studerande kan beviljas stöd för sina studier

Vid högskolestudier består studiestödstitiden av disponibla [stödmånader](#) och vid studier på andra stadiet består studiestödstitiden av en eller flera [ordinarie studietider](#) och eventuell [tilläggsstid](#).

[Studiestöd](#) beviljas för studier som pågår i minst två månader utan avbrott. I fråga om studier som är tillräckligt långvariga för att berättiga till studiestöd kan stöd beviljas också för en månad, dvs. studiestödstitiden kan som kortast vara en stödmånad (minimistödstitid). Se även [maximal stödstitid](#).

436

tukikuukausi; opintotukikuukausi

sv stödmånad; studiestödsmanad

kuukausi, jolta opiskelija saa [opintorahaa](#) tai [opintotuen asumislisää](#)

Tukikuukausien määrä lukuvuodessa riippuu suoritettavista opinnoista. Korkeakouluopinnoissa tukikuukausia on yleensä yhdeksän lukuvuodessa, mutta opintorahaa tai opintotuen asumislisää voi saada pidemmäksikin ajaksi, jos opiskelee kesäkuukausien aikana. Lukio-opinnoissa tukikuukausia on enintään yhdeksän lukuvuodessa. Ammatillisissa opinnoissa lukuvuoden tukikuukausien määrä riippuu lukuvuoden pituudesta, tukikuukausia on yleensä 9-10.

månad för vilken en studerande får [studiepenning](#) eller [studiestödets bostadstillägg](#)

Antalet stödmånader per läsår är beroende av de studier som bedrivs. Vid högskolestudier är stödmånaderna i allmänhet nio per läsår, men studiepenning eller studiestödets bostadstillägg kan beviljas också för längre tid, om studier bedrivs under sommarmånaderna. Vid gymnasie-studier är antalet stödmånader högst nio per läsår. Vid yrkesinriktade studier är antalet stödmånader per läsår beroende av läsårets längd, stödmånaderna är i allmänhet 9–10.

437

<toisen asteen koulutus / utbildning på andra stadiet>

säännönmukainen suoritusaika; säännönmukainen opiskeluaika

sv ordinarie studietid; normal studietid; regelrätt studietid

aika, jonka opiskelijalta arvioidaan kuluvan tietyn toisen asteen tutkinnon suorittamiseen

Toisen asteen opinnoissa [opintotukea](#) myönnetään ensin säännönmukaiselle suoritusaajalle. Jos opiskelija ei saa tutkintoa suoritettua tänä aikana, hän voi hakea opintotukea [lisäajalle](#).

tid som en studerande uppskattas behöva för att avlägga en viss examen på andra stadiet

Vid studier på andra stadiet beviljas [studiestöd](#) först för den ordinarie studietiden. En studerande som inte hinner avlägga examen under den tiden kan ansöka om studiestöd för [tilläggsstid](#).

438

enimmäistukiaika; opintotuen enimmäisaika

sv maximal stötid; maximistötid; maximitid för studiestöd

suorittavan tutkinnon laajuuden perusteella määräytyvä *opintotukiaika*

Korkeakouluopinnoissa enimmäistukiajan pituus riippuu myös opintojen aloittamislukuvuodesta. Korkeakouluopinnoissa aiemmin käytetty *tukikuukaudet* vähentävät uuden tutkinnon suorittamiseen käytettävissä olevaa enimmäistukiaikaa. Sen sijaan yhteen toisen asteen tutkintoon aiemmin saatu *opintotuki* ei vaikuta muihin toisen asteen tutkintoihin käytettävissä oleviin enimmäistukiaikoihin.

Toisen asteen opintoihin saatu opintotuki ei kuluta mahdollisten korkeakouluopintojen opintotukiaikaa eikä korkeakouluopintoihin saatu opintotuki kuluta mahdollisten toisen asteen opintojen opintotukiaikaa.

Enimmäistukiajasta säädetään opintotukilaissa (65/1994).

studiestöd som fastställs utifrån omfattningen av den examen som det är fråga om

Vid högskolestudier beror den maximala stötidens längd även på vilket läsår studierna har inletts.

Vid högskolestudier minskar tidigare utnyttjade *stödmånader* den maximala stötid som man får utnyttja för att avlägga en ny examen. *Studiestöd* som beviljats tidigare för avläggande av en examen på andra stadiet inverkar däremot inte på den disponibla maximala stötiden för andra examina på andra stadiet.

Studiestöd som beviljats för studier på andra stadiet förkortar inte studiestödstiden för eventuella högskolestudier, och studiestöd som beviljats för högskolestudier förkortar inte studiestödstiden för eventuella studier på andra stadiet.

Bestämmelser om den maximala stötiden finns i lagen om studiestöd (65/1994).

439

<toisen asteen koulutus / utbildning på andra stadiet>

lisäaika

ei: † lisävuosi; † ylitysaika

sv tilläggstid; extra tid

säännönmukaisen suoritusajan ylittävä aika

Opintotukea on haettava lisäajalle uudella hakemuksella, ja mukaan on liitettävä oppilaitoksen todistus jäljellä olevien opintojen laajuudesta ja kestosta.

tid som överstiger den *normala studietiden*

Studiestöd för tilläggstid ska sökas med en ny ansökan, och till den ska bifogas ett intyg utfärdat av läroanstalten över de återstående studiernas omfattning och längd.

440

<korkeakoulutus/högskoleutbildning>

enimmäistukiajan pidennys; opintotuen enimmäisajan pidennys

ei: tukiajan pidennys (2)

sv förlängning av den maximala stötiden; förlängning av maximistötid

inte: förlängning av stötiden (2)

enimmäistukiajan ylittävä *opintotukiaika*

Enimmäistukiajan pidennystä on haettava erikseen, ja mukaan on liitettävä oppilaitoksen todistus jäljellä olevien opintojen laajuudesta ja kestosta. Opiskelijan on osoitettava opintojensa viivästymisen aiheutuneen opintojen edistymiseen merkittävästi vaikuttaneesta sairaudesta tai muusta erityisen painavasta syystä.

studiestöd som överstiger den *maximala stötiden*

Förlängning av den maximala stötiden ska sökas separat, och till ansökan ska bifogas ett intyg utfärdat av läroanstalten över de återstående studiernas omfattning och längd. Den studerande ska visa att studierna fördröjts p.g.a. sjukdom som avsevärt inverkat på framgången i studierna eller av något annat synnerligen vägande skäl.

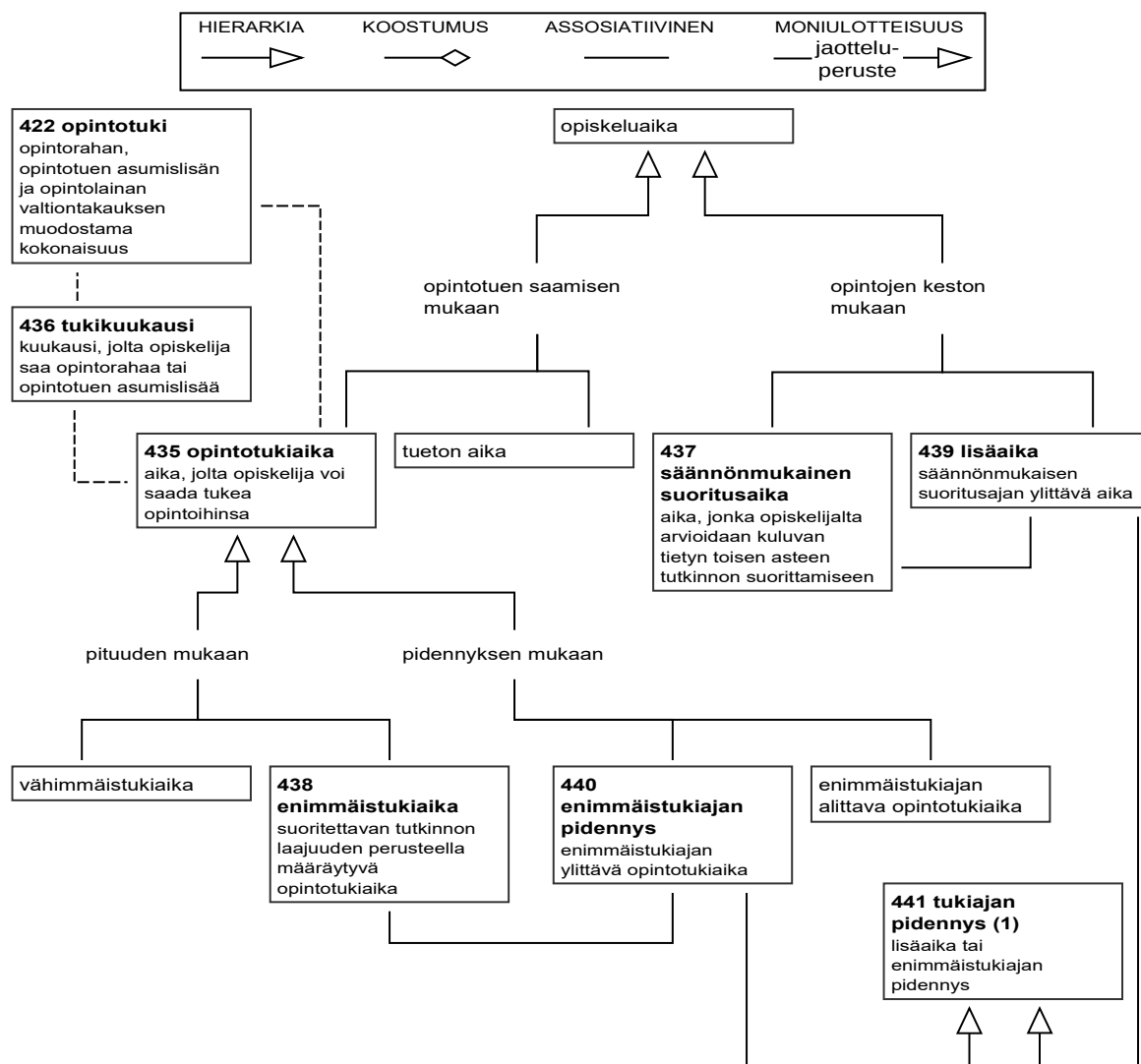
441

tukiajan pidennys (1)

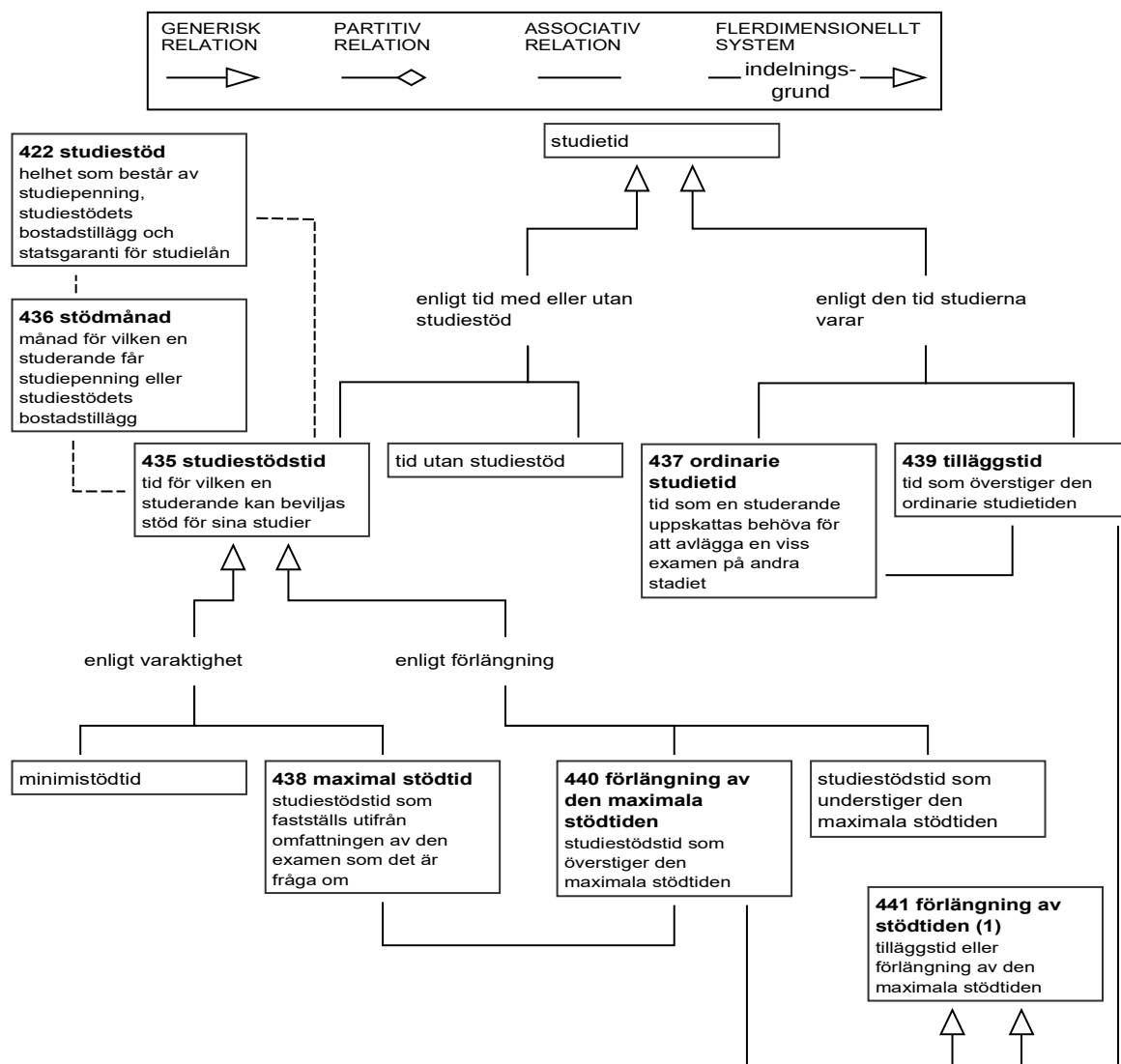
sv förlängning av stödtiden (1)

lisäaika tai *enimmäistukiajan pidennys*

tilläggs tid eller *förlängning av den maximala stödtiden*

Käsitekaavio 35. Opintotukiaika.

Begreppsdiagram 35. Studiestöd.

12 SOTILASAVUSTUS MILITÄRUNDERSTÖD

442

sotilasavustus

sv militärunderstöd *n*

ase- tai siviilipalveluksessa olevalle henkilölle tai hänen omaiselleen toimeentulon turvaamiseksi myönnettävä *etuus*

Ase- tai siviilipalveluksessa olevalle itselleen maksetaan *sotilasavustuksen asumisavustus* ja hänen opintolainojensa korot *korkoavustuksena*. Hänen omaiselleen maksetaan asumisavustus, *perusavustus* ja *erityisavustus*, jollei omainen saa toimeentuloa käytettävissään olevista tuloista. Ase- tai siviilipalveluksessa olevan lapselle voidaan maksaa *sotilasavustusta elatusapuun oikeutetulle lapselle*.

Myös vapaaehtoisessa asepalveluksessa olevalle naiselle ja hänen omaiselleen voidaan maksaa sotilasavustusta.

Sotilasavustukseen oikeutettuja omaisia ovat aviopuoliso, rekisteröidyn parisuhteen osapuoli, avopuoliso, jonka kanssa ase- tai siviilipalveluksessa olevalla on yhteinen lapsi, huollettavana oleva oma ja aviopuolison lapsi sekä ase- tai siviilipalveluksessa olevan ja hänen puolisonsa huoltoon pysyvästi sijoitettu lapsi.

förmån som beviljas i syfte att trygga försörjningen för personer som fullgör militär- eller civiltjänst eller för deras anhöriga

Till den som fullgör militär- eller civiltjänst betalas *bostadsunderstöd i samband med militärunderstöd*, och räntorna på hans eller hennes studielån betalas i form av *ränteunderstöd*. Till anhöriga betalas bostadsunderstöd, *grundunderstöd* och *särskilt understöd*, om de inte får sin försörjning genom de inkomster som står till förfogande. *Underhållsbidrag i form av militärunderstöd* kan betalas till barn till den som fullgör militär- eller civiltjänst.

Militärunderstöd kan betalas också till kvinnor som fullgör frivillig militärtjänst och till deras anhöriga.

Anhöriga som har rätt till militärunderstöd är maken, den andra parten i ett registrerat partnerskap, en sambo med vilken den som fullgör militär- eller civiltjänst har ett gemensamt barn, egna barn och makens barn som ska försörjas samt barn som varaktigt har placerats hos den som fullgör militär- eller civiltjänst och maken och som ska försörjas.

443

sotilasavustuksen asumisavustus; asumisavustus

sv bostadsunderstöd *n* i samband med militärunderstöd; bostadsunderstöd *n*

sotilasavustuksen osa, jolla korvataan ase- tai siviilipalveluksessa olevan tai hänen omaisensa käytössä olevasta asunnosta aiheutuvat menot

Kela korvaa ase- tai siviilipalveluksessa olevan tai hänen omaisensa asumismenot yleensä kokonaan, ellei palveluksessa olevalla tai hänen omaisellaan ole tuloja.

Sotilasavustuksen asumisavustus on yksi *asumistuesta*.

del av *militärunderstödet*, genom vilken utgifterna för en bostad som används av den som fullgör militär- eller civiltjänst och hans eller hennes anhöriga ersätts

FPA ersätter i allmänhet alla boendeutgifter för den som fullgör militär- eller civiltjänst eller hans eller hennes anhöriga, om dessa saknar inkomster.

Bostadsunderstödet i samband med militärunderstöd är en form av *bostadsbidrag*.

444

<sotilasavustus/militärunderstöd>

perusavustus

sv grundunderstöd *n*

ase- tai siviilipalveluksessa olevan omaiselle myönnettävä *sotilasavustuksen* osa, joka on tarkoitettu kattamaan jokapäiväisiä menoja

Jokapäiväisinä menoina pidetään esimerkiksi ravinto- ja vaatetusmenoja, kohtuullisia työmatka-kustannuksia sekä lehti-, puhelin- ja vakuutusmaksuja.

Perusavustus voidaan maksaa yhdelle tai useammalle ase- tai siviilipalveluksessa olevan omaiselle. Se määräytyy porrastetusti omaisten lukumäärän mukaan siten, että 1. omainen saa 100 prosenttia *täysimääräisestä kansaneläkkeestä*, 2. omainen saa 50 prosenttia ja 3. ja sen jälkeen tulevat omaiset saavat 30 prosenttia täysimääräisestä kansaneläkkeestä.

del av *militärunderstödet* som är avsedd att täcka de dagliga utgifterna och beviljas anhöriga till personer som fullgör militär- eller civiltjänst

Som dagliga utgifter betraktas bl.a. utgifter för mat och kläder, skäliga kostnader för arbetsresor, kostnader för tidning och telefon samt försäkringspremier.

Grundunderstöd kan betalas till en eller flera anhöriga till någon som fullgör militär- eller civil-tjänst. Det graderas enligt antalet anhöriga så att den första anhöriga får 100 procent av beloppet av *full folkpension*, den andra får 50 procent och de följande 30 procent.

445

<sotilasavustus/militärunderstöd>

erityisavustus

sv särskilt understöd *n*

ase- tai siviilipalveluksessa olevan omaiselle myönnettävä harkinnanvarainen *sotilasavustuksen* osa, joka on tarkoitettu kattamaan muita kuin jokapäiväisiä menoja

Erityisavustus perustuu esitettyihin menoihin. Siihen oikeuttavia menoja ovat esimerkiksi *reseptilääkkeistä* aiheutuvat kustannukset, kohtuulliset lastentarvikemenot (kuten lastenvaunut ja -sänky) ja muuttokustannukset.

behovsprövad del av *militärunderstödet* som är avsedd att täcka annat än de dagliga utgifterna och beviljas anhöriga till en person som fullgör militär- eller civiltjänst

Det särskilda understödet grundar sig på specificerade utgifter. Exempelvis kostnaderna för *receptbelagda läkemedel*, skäliga utgifter för barntillbehör (såsom barnvagn och barnsäng) samt flyttkostnader berättigar till särskilt understöd.

446

sotilasavustus elatusapuun oikeutetulle lapselle; elatusavustus

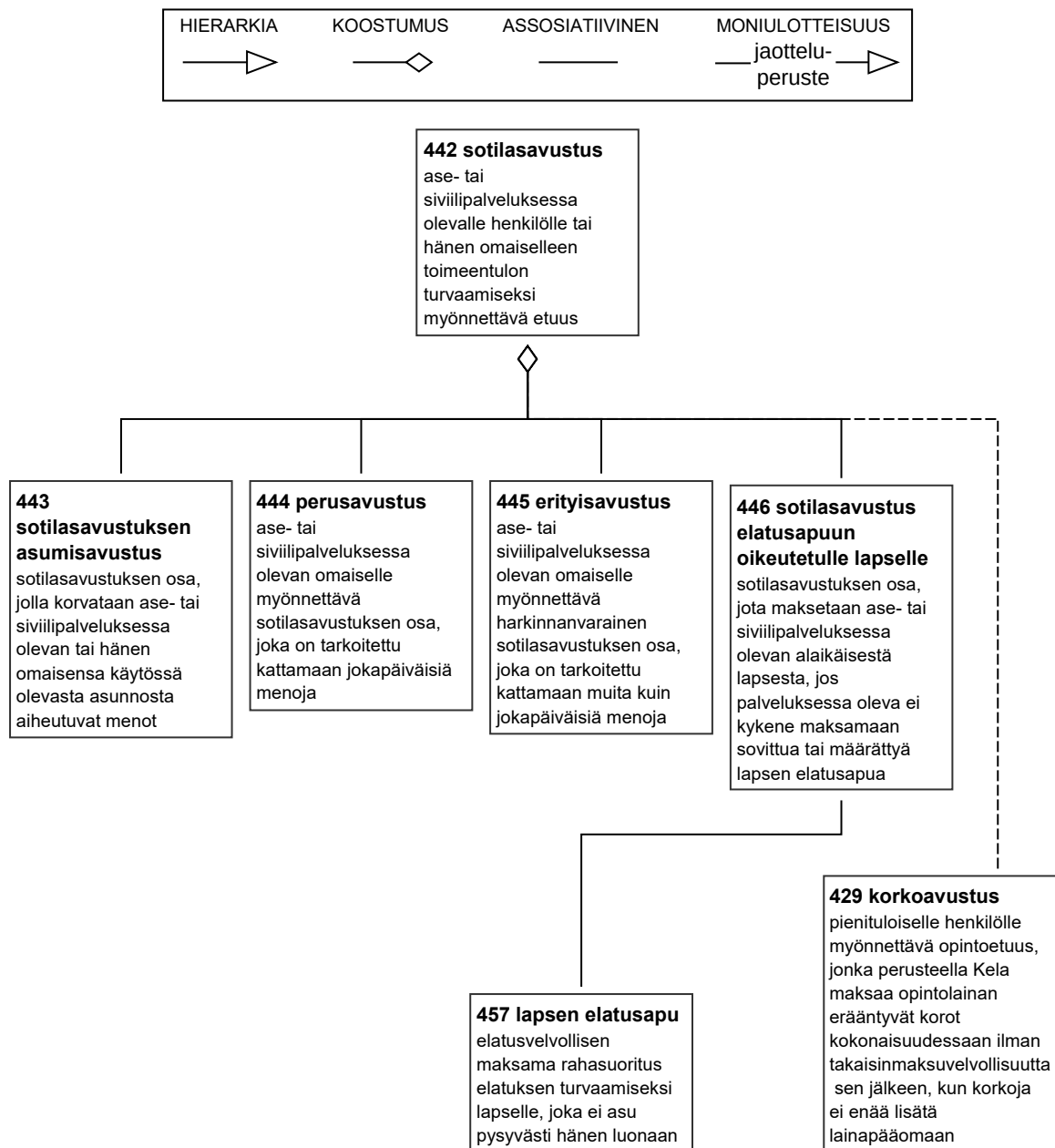
sv underhållsbidrag *n* i form av militärunderstöd; underhållsbidrag *n* (1); militärunderstöd *n* till ett barn som är berättigat till underhållsbidrag

sotilasavustuksen osa, jota maksetaan ase- tai siviilipalveluksessa olevan alaikäisestä lapsesta, jos palveluksessa oleva ei kykene maksamaan sovittua tai määrättyä *lapsen elatusapua*

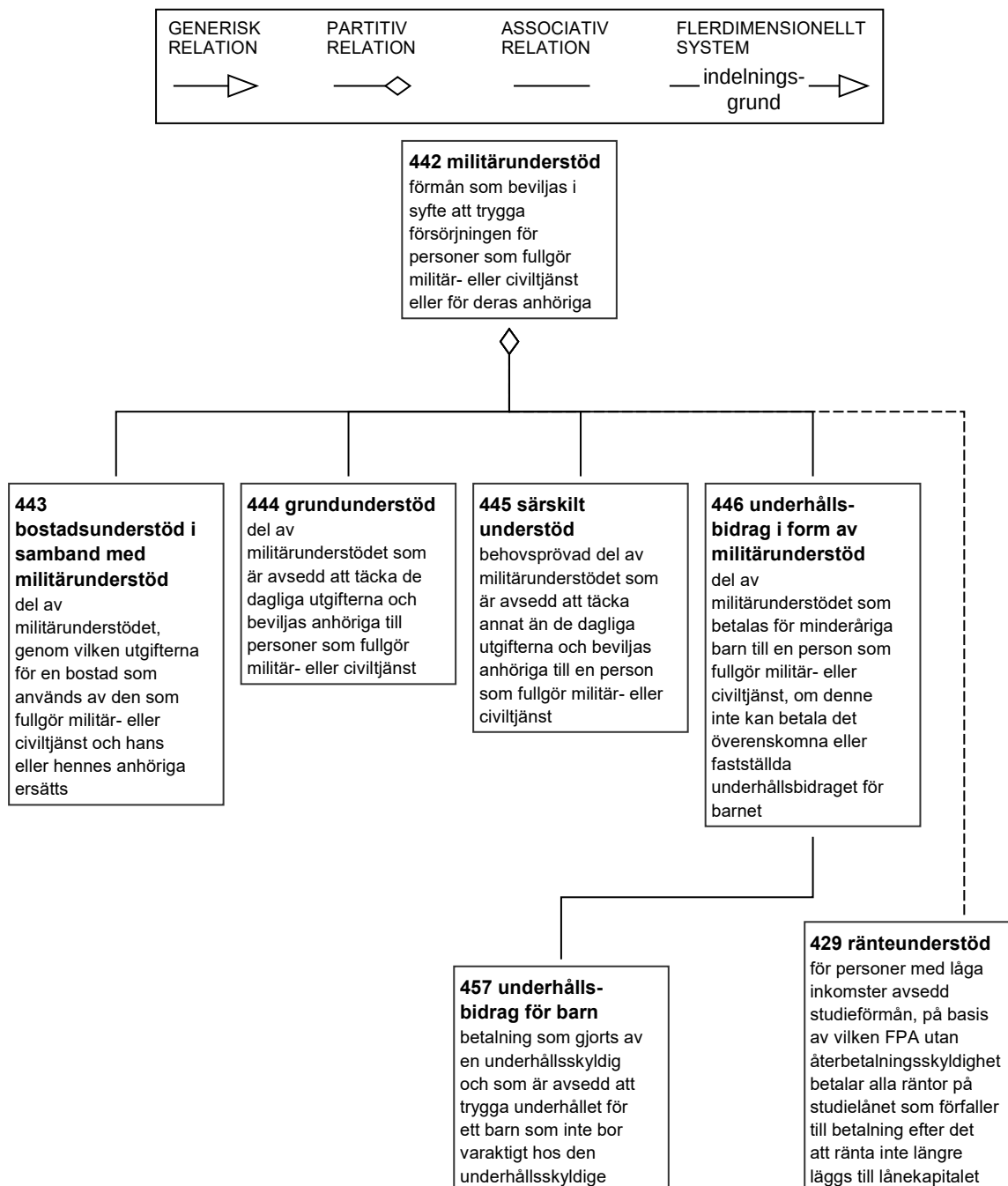
Lapselle, joka saa elatusavustusta tai lapsen elatusapua, ei myönnetä *perusavustusta*.

del av *militärunderstödet* som betalas för minderåriga barn till en person som fullgör militär- eller civil-tjänst, om denne inte kan betala det överenskomna eller fastställda *underhållsbidraget för barnet*

Barn som får underhållsbidrag i form av militärunderstöd eller underhållsbidrag för barn beviljas inte *grundunderstöd*.

Käsitekaavio 36. Sotilasavustus.

Begreppsdiagram 36. Militärunderstöd.

13 PERHE-ETUUDET FAMILJEFÖRMÅNER

447

perhe-etuus; lapsiperhe-etuus

mieluummin kuin: vanhempainetuus

sv familjeförmån; förmån för barnfamiljer

perheeseen syntyvästä tai adoptoitavasta lapsesta tai lapsen hoidosta aiheutuvien kulujen korvaamiseksi maksettava **etuus**

Perhe-etuuksia ovat esimerkiksi **äitiysavustus**, **adoptiotuki**, **lapsilisä**, **elätustuki (1)**, **lastenhoidon tuet** ja **vanhempainpäivärahat**.

Oikeus moniin perhe-etuuksiin ratkaistaan asumiseen perustuvan sosiaaliturvalainsäädännön soveltamisesta annetun lain (1573/1993) mukaan. Esimerkiksi äitiysavustus on asumiseen perustuva etuus.

förmån som kompenserar kostnader för barn som föds i eller adopteras till en familj och kostnader för vård av barnet

Bland annat **moderskapsunderstöd**, **adoptionsbidrag**, **barnbidrag**, **underhållsstöd**, **barnavårdsstöd** och **föräldradagpenning** är familjeförmåner.

Rätten till många familjeförmåner avgörs enligt lagen om tillämpning av lagstiftningen om bosättningsbaserad social trygghet (1573/1993). Exempelvis moderskapsunderstödet är en bosättningsbaserad förmån.

448

äitiysavustus

sv moderskapsunderstöd *n*

odottavalle äidille tai adoptiovanhemmalle myönnettävä kertaluonteinen **perhe-etuus**, joka on tarkoitettu lapsen perheeseen tulosta aiheutuvien kulujen korvaamiseen

Äitiysavustuksen hakija voi valita, haluaako hän **äitiyspakkauksen** vai rahaa.

Jotta odottava äiti saisi äitiysavustuksen, **raskauden** on täytynyt kestää vähintään 154 päivää ja pääsääntöisesti äidin on täytynyt käydä **terveystarkastuksessa** lääkärissä tai neuvolassa ennen 4. raskauskuukauden päättymistä.

Jotta adoptiovanhempi saisi äitiysavustuksen lapsen pitää olla nimetty sijoitettavaksi adoptiovanhemman luokse. Kansainvälisessä adoptiossa avustuksen saamisen edellytyksenä on lisäksi, että adoptiovanhemmalle on myönnetty adoptiolautakunnan lupa.

Jos perheeseen syntyy tai adoptoidaan samanaikaisesti useampi lapsi, äidillä tai adoptiovanhemmalla on oikeus korotettuun äitiysavustukseen. Ensimmäisestä lapsesta suoritetaan yksi äitiysavustus ja toisesta samanaikaisesti syntyvästä tai adoptiolapseksi otettavasta lapsesta äitiysavustus suoritetaan kaksinkertaisena, kolmannesta kolminkertaisena, neljännessä nelinkertaisena jne. Korotettu äitiysavustus voidaan hakijan valinnan mukaan suorittaa äitiyspakkauksena, rahana tai näiden yhdistelmänä.

familjeförmån av engångsnatur som beviljas väntande mödrar och adoptivföräldrar och är avsedd att kompensera kostnader som barnets ankomst till familjen ger upphov till

Den som ansöker om moderskapsunderstöd kan välja mellan en **moderskapsförpackning** och ett penningbelopp.

För att en väntande mor ska kunna få moderskapsunderstöd ska **graviditeten** ha pågått i minst 154 dagar, och i regel ska modern ha genomgått en **hälsoundersökning** hos en läkare eller vid mödrarådgivningen före utgången av den fjärde graviditetsmånaden.

För att en adoptivförälder ska kunna få moderskapsunderstöd ska barnet ha utsetts för att placeras hos adoptivföräldern. Vid internationell adoption ska dessutom adoptivföräldrarna ha beviljats tillstånd av adoptionsnämnden.

Om flera barn samtidigt föds i eller adopteras till en familj, har modern eller adoptivföräldern rätt till högt moderskapsunderstöd. För det första barnet fås ett moderskapsunderstöd, för det andra barnet som föds eller adopteras samtidigt fås två understöd, för det tredje barnet tre understöd, för det fjärde fyra understöd osv. Den sökande kan välja mellan att få högt moderskapsunderstöd i form av moderskapsförpackningar, pengar eller en kombination av dem.

449

äitiyspakkaus

mieluummin kuin: äitiysavustuspakkaus

sv moderskapsförpackning /FI/

tavaroina suoritettava *äitiysavustus*, joka koostuu lähinnä vauvan vaatteista ja hoitovälineistä

Äitiyspakkauksessa on vauvan vaatteiden lisäksi esimerkiksi petivaatteita, kestovaippoja, pyyhe ja hiusharja.

moderskapsunderstöd som består av varor, närmast babykläder och vårdartiklar

Moderskapsförpackningen innehåller förutom babykläder också t.ex. sängkläder, flergångs-blöjor, badhandduk och hårborste.

450

lapsilisä

sv barnbidrag *n*

perhe-etuus, jota maksetaan alle 17-vuotiaan lapsen elatusta varten

Lapsilisä maksetaan yleensä lapsen vanhemmalle tai huoltajalle, mutta se voidaan maksaa myös esimerkiksi kunnalle, jos lapsi on kunnan kustantamassa perhe- tai laitoshoidossa. Lapsilisä voidaan myös maksaa 15 vuotta täyttäneelle lapselle itselleen.

familjeförmån som betalas för underhåll av barn under 17 år

Barnbidraget betalas i allmänhet till en förälder eller vårdnadshavare, men kan betalas också t.ex. till kommunen, om barnet är i familje- eller institutionsvård som kommunen bekostar. Barnbidrag kan betalas också till barn som fyllt 15 år.

451

yksinhuoltajakorotus

sv ensamförsörjartillägg *n*; tillägg *n* för ensamförsörjare; tillägg *n* för ensamförsörjande

lapsilisään maksettava korotus, jos lapsilisän saaja asuu yhden vanhemman perheessä

Yhden vanhemman perheitä ovat perheet, joiden vanhemmat eivät ole avo- tai avioliitossa tai rekisteröidyssä parisuhteessa tai joiden vanhemmat ovat muuttaneet erilleen yhteiselämän lopettamiseksi.

höjning av *barnbidraget* som betalas om mottagaren av barnbidraget bor i en familj med bara en förälder

Familjer med bara en förälder är sådana familjer där föräldrarna inte är sambor, gifta eller registrerade partner eller där föräldrarna har flyttat åtskils i syfte att upphöra med samlevnaden.

452

erotusetuus

sv tilläggsbelopp *n*; fyllnadsbelopp *n*; tilläggsutbetalning

hellre än: skillnadsförmån

perhe-etuus, jota voidaan maksaa perhe-etuuksista toissijaisesti vastaavasta maasta, kun lapsesta on samanaikaisesti oikeus perhe-etuuksiin useammasta kuin yhdestä maasta

Erotusetuuteen oikeuttava tilanne voi syntyä esimerkiksi silloin, kun lapsi asuu valtiossa A ja hänen toinen vanhempansa tai muu etuusoikeuden luova perheenjäsenensä työskentelee valtiossa B. Erotusetuutta jää maksettavaksi, jos etuuksista toissijaisesti vastaavan valtion perhe-etuuksien määrä on suurempi kuin ensisijaisen valtion etuuksien määrä. Erotusetuuden määrä on toissijaisen ja ensisijaisen valtion etuusmäärien erotus.

Erotusetuuksia maksetaan EU- ja Eta-maiden ja Sveitsin välillä.

familjeförmån som kan betalas av ett land som är sekundärt ansvarigt för familjeförmåner, när ett barn har rätt till samtidiga familjeförmåner från mer än ett enda land

En situation som berättigar till tilläggsbelopp kan uppstå t.ex. när barnet bor i staten A och den ena föräldern eller någon annan familjemedlem som ger upphov till förmånsrätt arbetar i staten B. Ett tilläggsbelopp ska betalas, om beloppet av familjeförmåner i den stat som är sekundärt ansvarig för förmånerna är större än beloppet av förmåner i den primära staten. Tilläggsbeloppet är lika stort som mellanskillnaden mellan förmånerna i den sekundära och den primära staten.

Tilläggsbelopp betalas mellan EU- och EES-länderna samt Schweiz.

453

adoptiotuki

sv adoptionsbidrag *n*

perhe-etuus, jolla korvataan kansainvälisestä adoptiosta aiheutuvia kuluja

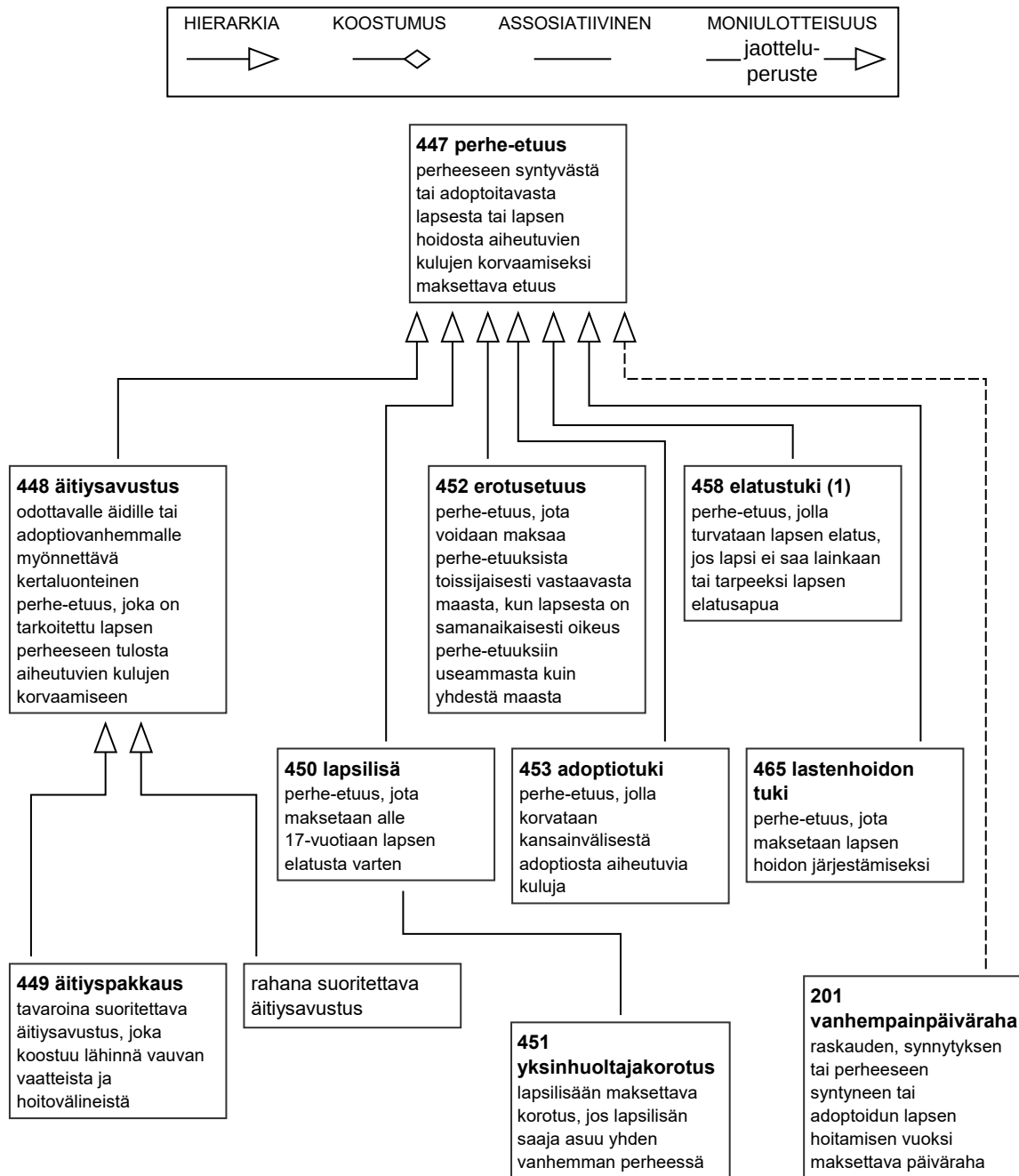
Adoptiotuki on kertaluonteinen suoritus, joka maksetaan sen jälkeen, kun kansainvälinen adoptiopalvelun antaja on nimennyt lapsen sijoitettavaksi adoptiovanhemman luokse ja adoptiolle on myönnetty adoptiolautakunnan lupa. Jos samalla kertaa adoptoi useamman lapsen, toisesta tai sitä useammasta lapsesta maksetaan kustakin 30 prosenttia säädetystä tuesta.

Adoptiotukea ei makseta Suomesta adoptoitavasta lapsesta eikä myöskään silloin, jos lapsi adoptoidaan ulkomailta omatoimisesti ilman kansainvälistä adoptiopalvelun antajaa.

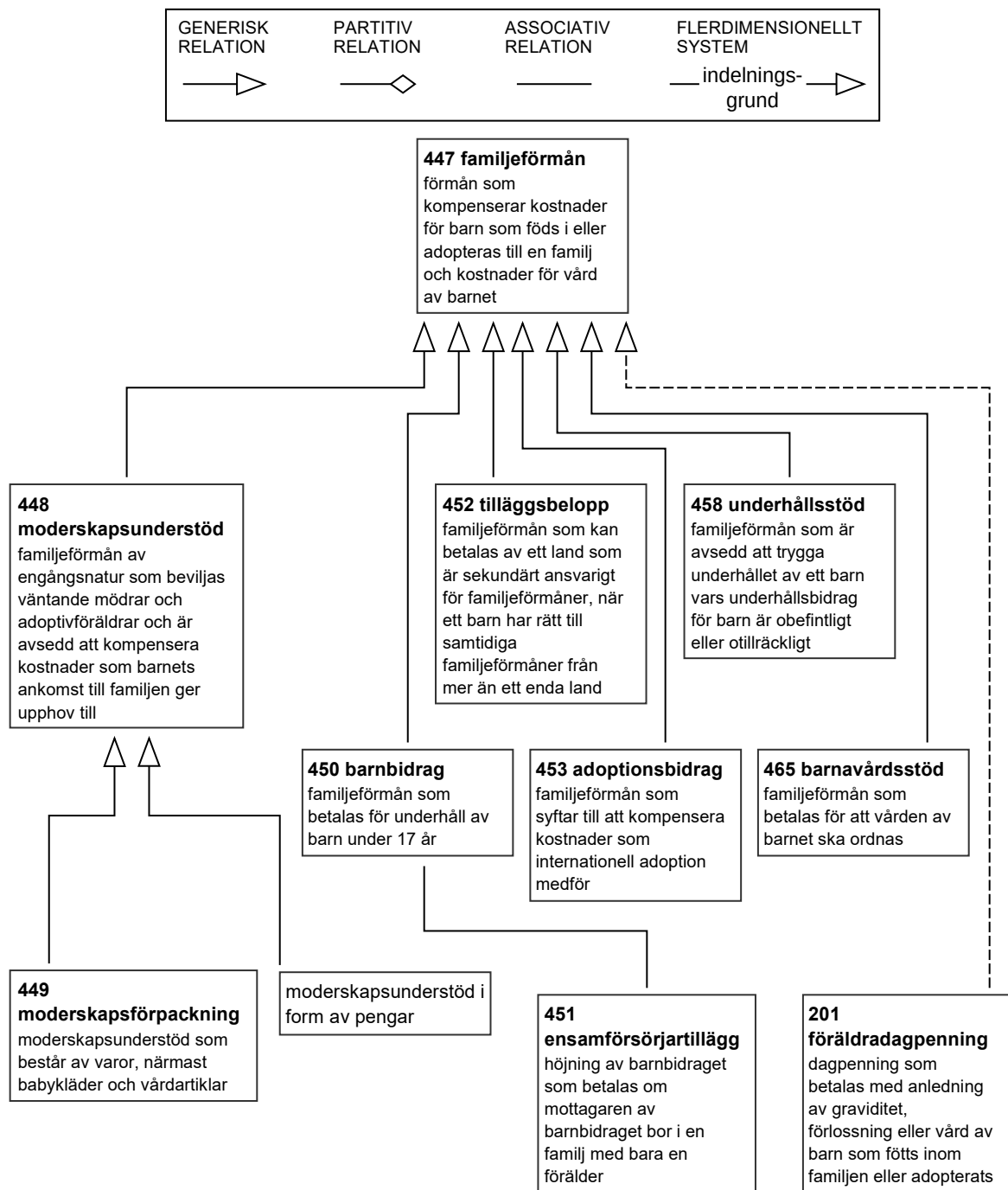
familjeförmån som syftar till att kompensera kostnader som internationell adoption medför

Adoptionsbidraget är en prestation av engångsnatur som betalas efter det att en internationell adoptionstjänst har utsett ett barn för att placeras hos adoptivföräldern och tillstånd till adoptionen har beviljats av adoptionsnämnden. Om flera barn adopteras samtidigt, betalas 30 % av adoptionsbidraget för det andra barnet och för vart och ett av därpå följande barn.

Adoptionsbidrag betalas inte för barn som adopteras inom Finland och inte heller om barnet adopteras från utlandet på egen hand, utan en internationell adoptionstjänst.

Käsitekaavio 37. Perhe-etuudet.

Begreppsdiagram 37. Familjeförmåner.

454

elatusvelvollinen

sv underhållsskyldig; underhållspliktig; försörjningspliktig

henkilö, joka on velvollinen osallistumaan toisen henkilön elinkustannuksiin

Molemmat vanhemmat ovat velvollisia osallistumaan lapsensa elatukseen. Jos elatusvelvollinen ei asu yhdessä lapsensa kanssa, hänen tulee pääsääntöisesti maksaa *lapsen elatusapua*, ellei häntä ole todettu elatuskyvyttömäksi.

person som är skyldig att delta i en annan persons levnadskostnader

Båda föräldrarna är skyldiga att delta i underhållet av sitt barn. En underhållsskyldig som inte bor tillsammans med sitt barn och inte har konstaterats sakna försörjningsförmåga ska i regel betala *underhållsbidrag för barnet*.

455

elatussopimus

sv underhållsavtal *n*; avtal *n* om underhåll

vanhempien välinen sopimus *lapsen elatusavusta* tai *puolisoiden* välinen sopimus puolison elatusavusta

Lapsen elatussopimuksesta tulee käydä ilmi muun muassa lapsen elatusavun määrä ja suorittamistapa.

Jotta lapsen elatussopimus olisi täytäntöönpanokelpoinen, sen pitää olla kirjallinen ja sosiaalihuollon toimielimen tulee vahvistaa sopimus. *Elatustukea (1)* voidaan myöntää täytäntöönpanokelpoisen elatussopimuksen tai *elatusuomion* perusteella.

avtal mellan föräldrar om *underhållsbidrag för barn* eller avtal mellan *makar* om underhållsbidrag till make

Av ett underhållsavtal som gäller ett barn ska framgå bl.a. beloppet av underhållsbidrag för barnet och på vilket sätt det betalas.

För att ett underhållsavtal som gäller ett barn ska vara verkställbart ska det vara skriftligt, och ett socialvårdsorgan ska fastställa det. *Underhållsstöd* kan beviljas på basis av ett verkställbart underhållsavtal eller en *underhållsdom*.

456

elatusuomio

sv underhållsdom

tuomioistuimen antama tuomio *lapsen* tai *puolison* elatusavusta

Jos vanhemmat eivät pysty sopimaan ja tekemään *elatussopimusta*, tuomioistuin voi antaa elatusuomion, jossa se vahvistaa lapsen elatusavun määrän ja suorittamistavan. *Elatustukea (1)* voidaan myöntää elatusuomion tai täytäntöönpanokelpoisen elatussopimuksen perusteella.

av domstol meddelad dom om *underhållsbidrag för barn* eller underhållsbidrag till *make*

Om föräldrarna inte kan enas om och ingå ett *underhållsavtal*, kan domstolen meddela en underhållsdom där den fastställer beloppet av underhållsbidrag för barnet och på vilket sätt det ska betalas. *Underhållsstöd* kan beviljas på grundval av en underhållsdom eller ett verkställbart underhållsavtal.

457

lapsen elatusapu; elatusapu (1)

ei: elatustuki (2)

sv underhållsbidrag *n* för barn; underhållsbidrag *n* (2)

elatusvelvollisen maksama rahasuoritus elatuksen turvaamiseksi lapselle, joka ei asu pysyvästi hänen luonaan

Lapsen elatusavusta tehdään **elatussopimus** tai siitä annetaan **elatustuomio**.

Jos asevelvollinen on velvoitettu maksamaan alaikäiselle lapselleen elatusapua eikä hän kykene sitä maksamaan, Kela maksaa palvelusajalta **sotilasavustusta elatusapuun oikeutetulle lapselle**.

betalning som gjorts av en **underhållsskyldig** och som är avsedd att trygga underhållet för ett barn som inte bor varaktigt hos den underhållsskyldige

Ett **underhållsavtal** ingås om underhållsbidraget för barn eller en **underhållsdom** meddelas om det.

Om en värnpliktig har ålagts att betala underhållsbidrag för sitt minderåriga barn men inte klarar av att betala det, betalar FPA för tjänstgöringstiden **underhållsbidrag i form av militärunderstöd**.

458

elatustuki (1)

ei: elatusapu (2)

sv underhållsstöd *n*

inte: underhållsbidrag *n* (3)

perhe-etuus, jolla turvataan lapsen elatus, jos lapsi ei saa lainkaan tai tarpeeksi **lapsen elatusapua**

Jos **elatusvelvollinen** on laiminlyönyt lapsen elatusavun maksamisen, elatustukea voi hakea Kelasta lapsen huoltaja, edunvalvoja tai muu henkilö, jonka hoidossa lapsi tosiasiallisesti on, sekä 15 vuotta täyttänyt itsenäisesti asuva lapsi. Myös kunta voi hakea elatustuen maksamista itselleen, jos lapsi on kunnan kustantamassa ympärivuorokautisessa hoidossa kodin ulkopuolella.

Lapsella on oikeus elatustukeen myös silloin, kun isyyttä ei ole lainvoimaisesti vahvistettu tai silloin kun adoptiovanhempi on yksin adoptoinut lapsen eikä lapsi ole adoptiovanhemman avio- tai avopuolison lapsi.

Elatustukea voidaan myöntää täytäntöönpanokelpoisen **elatussopimuksen** tai **elatustuomion** perusteella.

Elatustuki voi olla **täysimääräinen** tai **vähennetty**.

familjeförmån som är avsedd att trygga underhållet av ett barn vars **underhållsbidrag för barn** är obefintligt eller otillräckligt

Om en **underhållsskyldig** har försummat att betala underhållsbidrag för barnet, kan underhållsstöd sökas hos FPA av barnets vårdnadshavare eller intressebevakare eller av någon annan person som de facto vårdar barnet, samt av barn som fyllt 15 år och bor självständigt. Också kommunen kan ansöka om att underhållsstöd betalas till den, om barnet är i sådan heldygnsvård utanför hemmet som kommunen bekostar.

Barnet har rätt till underhållsstöd också när faderskapet inte har fastställts genom ett lagakraftvunnet beslut eller när en adoptivförälder ensam har adopterat barnet och det inte är fråga om ett barn till adoptivförälderns make eller sambo.

Underhållsstöd kan beviljas på grundval av ett verkställbart **underhållsavtal** eller en **underhållsdom**.

Underhållsstödet kan vara **fullt** eller **nedsatt**.

459

täysimääräinen elatustuki

sv fullt underhållsstöd *n*

määrältään suurin *elatustuki* (1)

Täysimääräistä elatustukea on mahdollista saada esimerkiksi silloin, kun *lapsen elatusapu* ei ole vahvistettu maksettavaksi lainkaan *elatusvelvollisen* puutteellisen elatuskyvyn takia, kun lapsen elatusapu on sovittu tai määrätty yhtä suureksi tai suuremmaksi kuin täysimääräinen elatustuki ja sen maksaminen on laiminlyöty tai kun isyyttä ei ole voitu vahvistaa.

underhållsstöd som betalas till högsta belopp

Fullt underhållsstöd är möjligt att få t.ex. när inget *underhållsbidrag för barnet* har fastställts för utbetalning p.g.a. den *underhållsskyldiges* bristande försörjningsförmåga, när man har avtalat om eller det har fastställts att underhållsbidraget för barnet ska vara lika stort som eller större än fullt underhållsstöd och betalningen av det har försummats eller när faderskapet inte har gått att fastställa.

460

vähennetty elatustuki

sv nedsatt underhållsstöd *n*

täysimääräistä elatustukea pienempi *elatustuki* (1)

Vähennettyä elatustukea maksetaan silloin, kun *lapsen elatusapu* on vahvistettu täysimääräistä elatustukea pienemmäksi *elatusvelvollisen* puutteellisen elatuskyvyn takia (ks. *erotustuki*). Vähennettyä elatustukea maksetaan myös silloin, kun lapsen elatusapu on vahvistettu täysimääräistä elatustukea pienemmäksi muusta syystä kuin elatusvelvollisen puutteellisen elatuskyvyn takia, ja elatusvelvollinen on laiminlyönyt elatusavun maksamisen. Vähennettyä elatustukea maksetaan myös silloin, kun elatustuen (1) määrästä vähennetään *sotilasavustuksena* maksettu elatusapu (ks. *sotilasavustus elatusapuun oikeutetulle lapselle*).

underhållsstöd som är mindre än *fullt underhållsstöd*

Nedsatt underhållsstöd betalas när *underhållsbidraget för barnet* p.g.a. den *underhållsskyldiges* bristande försörjningsförmåga har fastställts till ett lägre belopp än fullt underhållsstöd (se *komplement till underhållsbidraget*). Minskat underhållsstöd betalas också när underhållsbidraget för barnet har fastställts till ett lägre belopp än fullt underhållsstöd av någon annan orsak än den underhållsskyldiges bristande försörjningsförmåga och den underhållsskyldige har försummat att betala underhållsbidraget. Nedsatt underhållsstöd betalas också när man från beloppet av underhållsstöd drar av underhållsbidrag i form av *militärunderstöd* (se *underhållsbidrag i form av militärunderstöd*).

461

erotustuki

sv komplement *n* till underhållsbidraget

vähennetty elatustuki, jota maksetaan silloin, kun *lapsen elatusapu* on vahvistettu *täysimääräistä elatustukea* pienemmäksi *elatusvelvollisen* puutteellisen maksukyvyn vuoksi

Erotustukea ei voi saada, jos lapsen elatusapu on vahvistettu täysimääräistä elatustukea pienemmäksi muusta syystä kuin elatusvelvollisen puutteellisen maksukyvyn vuoksi.

nedsatt underhållsstöd som betalas när *underhållsbidraget för barnet* p.g.a. den *underhållsskyldiges* bristande betalningsförmåga har fastställts till ett belopp som är mindre än *fullt underhållsstöd*

Komplement till underhållsbidraget kan inte fås, om underhållsbidraget för barnet har fastställts till ett lägre belopp än fullt underhållsstöd av någon annan orsak än den underhållsskyldiges bristande betalningsförmåga.

462

elatusapuvelka

sv underhållsbidragsskuld

elatusvelvolliselta maksamatta jääneet **lapsen elatusavut** viivästyskorkoineen, joita Kela perii elatusvelvolliselta

Jos elatusvelvollinen laiminlyö lapsen elatusavun maksamisen, Kelasta voi hakea **elatusukea (1)**. Elatustuen (1) myöntämisen jälkeen Kela alkaa periä maksamattomia elatusapuja elatusvelvolliselta.

underhållsbidrag för barnet som den **underhållsskyldige** lämnat obetalda och som FPA driver in hos den underhållsskyldige jämte dröjsmålsränta

Om den underhållsskyldige försummar att betala underhållsbidrag för barnet, kan **underhållsstöd** sökas hos FPA. Efter det att underhållsstöd har beviljats börjar FPA driva in obetalda underhållsbidrag hos den underhållsskyldige.

463

<elatusukei/underhållsstöd>

takautumissaatava

sv regressfordran

Kelan saatava **elatusvelvolliselta** silloin, kun Kela on maksanut **elatusukea (1)** elatusvelvollisen lapsesta **lapsen elatusavun** laiminlyönnin perusteella

Kun Kela on myöntänyt elatustuen lapsen elatusavun laiminlyönnin perusteella, siirtyy Kelalle oikeus periä elatusvelvolliselta maksamatta olevat elatusavut. Kelalla on oikeus saada peritystä elatusavusta se osa, joka vastaa maksettua elatusukea (1). Ks. myös **elatusapusaatava**.

fordran som FPA har på den **underhållsskyldige** när FPA har betalat **underhållsstöd** för den underhållsskyldiges barn med anledning av att betalningen av **underhållsbidrag för barnet** har försummats

När FPA har beviljat underhållsstöd p.g.a. försummelse att betala underhållsbidrag för barnet övergår rätten att driva in obetalda underhållsbidrag hos den underhållsskyldige till FPA. FPA har rätt att få den del av det individen underhållsbidraget som motsvarar det betalda underhållsstödet. Se också **underhållsbidragsfordran**.

464

elatusapusaatava

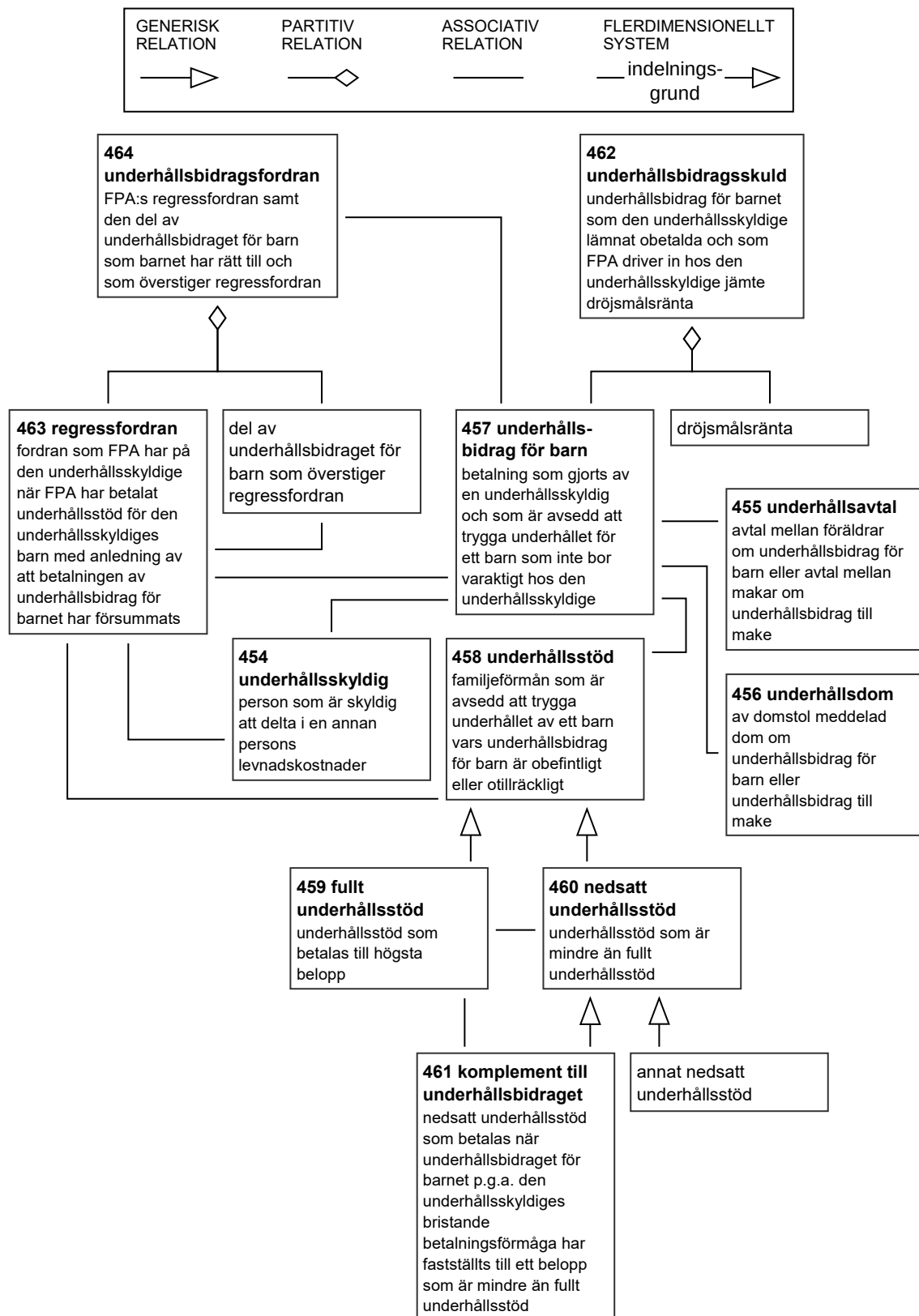
sv underhållsbidragsfordran

Kelan **takautumissaatava** ja lapselle kuuluva takautumissaatavan ylittävä **lapsen elatusavun** osa

Siltä osin kuin vahvistettu lapsen elatusapu ylittää myönnetyn **elatustuen (1)** määrän, lapsella on oikeus saada **elatusvelvolliselta** laiminlyöty elatusapu. Elatustuen (1) myöntämisen jälkeen elatusvelvolliselle voi siten muodostua **elatusapuvelkaa** sekä lapselle että Kelalle, jotka yhdessä muodostavat elatusapusaatavan.

FPA:s **regressfordran** samt den del av **underhållsbidraget för barn** som barnet har rätt till och som överstiger regressfordran

Till den del det fastställda underhållsbidraget för barnet överstiger det beviljade **underhållsstödet** har barnet rätt att få det försummade underhållsbidraget av den **underhållsskyldige**. Efter det att underhållsstöd har beviljats kan för den underhållsskyldige därmed uppstå **underhållsbidrags-skuld** till både barnet och FPA. Dessa utgör sammantaget underhållsbidragsfordran.

Begreppsdiagram 38. Underhållsbidrag och underhållsstöd.

465

lastenhoidon tuki

mieluummin kuin: lasten hoidon tuki

sv barnavårdsstöd *n*; stöd *n* för barnavård; stöd *n* för vård av barn

perhe-etuus, jota maksetaan lapsen hoidon järjestämiseksi

Lastenhoidon tuet ovat *kotihoidon tuki*, *yksityisen hoidon tuki*, *joustava hoitoraha* ja *osittainen hoitoraha*.

Lastenhoidon tuki on kuntien rahoittama perhe-etuus, ja yleensä Kela maksaa sen lapsen asuin-kunnan puolesta.

familjeförmån som betalas för att vården av barnet ska ordnas

Barnavårdsstöd är *stödet för hemvård av barn*, *stödet för privat vård av barn*, den *flexibela vårdpenningen* och den *partiella vårdpenningen*.

Barnavårdsstödet är en familjeförmån som kommunerna finansierar, och i regel betalar FPA stödet på barnets boendekommuns vägnar.

466

kotihoidon tuki; lasten kotihoidon tuki

sv stöd *n* för hemvård av barn; hemvårdsstöd *n*; stöd *n* för vård av barn i hemmet

lastenhoidon tuki, jota maksetaan perheelle, jossa on alle 3-vuotias lapsi, tai adoptiolapsesta, kunnes adoptiovanhemman vanhempainrahakauden alkamisesta on kulunut kaksi vuotta tai kunnes lapsi aloittaa koulun, jos kyseinen lapsi ei ole kunnan järjestämässä päivähoitossa eikä hänelle ole varattu kunnallista päivähoitopaikkaa

Kotihoidon tukena maksetaan *hoitorahaa*, *hoitolisää* ja mahdollisesti *kuntalisää*.

Lasta voi hoitaa jompikumpi vanhemmista tai muu hoitaja (esim. sukulainen) tai yksityinen *päivähoidon tuottaja*. Vanhemmat voivat siis olla töissä.

Myös perheen yli 3-vuotiaista lapsista voidaan maksaa kotihoidon tukea, jos perheessä on alle 3-vuotias lapsi, josta saa kotihoidon tukea.

Perhe voi saada samanaikaisesti sekä kotihoidon että *yksityisen hoidon tukea*, kun niitä maksetaan eri lapsista.

barnavårdsstöd som betalas till familjer med barn under 3 år eller för adoptivbarn tills det har gått två år från början av föräldrapenningperioden för adoptivföräldrar eller tills barnet börjar sin skolgång, om inte barnet är i dagvård som ordnas av kommunen och om en kommunal dagvårdsplats inte har reserverats för honom eller henne

Vårdpenning, *vårdtillägg* och eventuellt *kommuntillägg* betalas i form av stöd för hemvård av barn.

Barnet kan vårdas av någondera föräldern, av någon annan vårdare (t.ex. en släkting) eller av en privat *dagvårdsproducent*. Föräldrarna kan alltså arbeta.

Stöd för hemvård av barn kan betalas också för familjens barn som har fyllt 3 år, om det i familjen finns ett barn under 3 år som får stöd för hemvård av barn.

Familjen kan samtidigt få både stöd för hemvård av barn och *stöd för privat vård av barn*, när stöden betalas för olika barn.

467

yksityisen hoidon tuki; lasten yksityisen hoidon tuki

sv stöd *n* för privat vård av barn; privatvårdsstöd *n*

lastenhoidon tuki, jota maksetaan perheen palkkaamalle lastenhoitajalle tai yksityiselle *päivähoidon tuottajalle*, jos tämä hoitaa alle kouluikäistä lasta, joka ei ole kunnan järjestämässä päivähoidossa ja jolle ei ole varattu kunnallista päivähoitopaikkaa

Yksityisen hoidon tukena maksetaan *hoitorahaa*, *hoitolisää* ja mahdollisesti *kuntalisää*.

Perheen palkkaama lastenhoitaja ei saa olla saman kotitalouden jäsen.

Osallistuminen kunnan järjestämään esiopetukseen vuotta ennen koulun alkua ei estä yksityisen hoidon tuen saamista.

Perhe voi saada samanaikaisesti sekä yksityisen hoidon että *kotihoidon tukea*, kun niitä maksetaan eri lapsista.

barnavårdsstöd som betalas till en barnskötare som familjen har anställt eller till en privat *dagvårdsproducent*, om denna vårdar ett barn under skolåldern som inte är i dagvård som ordnas av kommunen och om en kommunal dagvårdsplats inte har reserverats för barnet

Vårdpenning, *vårdtillägg* och eventuellt *kommuntillägg* betalas i form av stöd för privat vård av barn.

Den barnskötare som familjen anställer får inte vara medlem av samma hushåll.

Deltagande i förskoleundervisning i kommunal regi ett år före skolstarten utgör inget hinder för erhållande av stödet för privat vård av barn.

Familjen kan samtidigt få både stöd för privat vård av barn och *stöd för hemvård av barn*, när stöden betalas för olika barn.

468

hoitoraha

sv vårdpenning

kotihoidon tai *yksityisen hoidon tuen* osa, johon perheen tulot eivät vaikuta

Hoitorahaa maksetaan perheen kaikista tukeen oikeuttavista lapsista.

Jos lapsi on kunnan järjestämässä osapäiväisessä maksuttomassa esiopetuksessa tai jos lapsi aloittaa koulun 6-vuotiaana, hänestä maksetaan pienempää yksityisen hoidon tuen hoitorahaa.

del av *stödet för hemvård av barn* eller *stödet för privat vård av barn* som är oberoende av familjens inkomster

Vårdpenning betalas för alla stödberättigande barn i familjen.

Om ett barn deltar i avgiftsfri förskoleundervisning som ordnas av kommunen eller börjar i skola som 6-åring, betalas för barnet en mindre vårdpenning i samband med stödet för privat vård av barn.

469

hoitolisä

sv vårdtillägg *n*

kotihoidon tai *yksityisen hoidon tuen* osa, johon perheen tulot ja koko vaikuttavat

Kotihoidon tuen hoitolisää maksetaan vain yhdestä *hoitorahaan* oikeuttavasta lapsesta. Yksityisen hoidon tuen hoitolisää maksetaan erikseen jokaisesta lapsesta, josta on oikeus tukeen.

del av *stödet för hemvård av barn* eller *stödet för privat vård av barn* som är beroende av familjens inkomster

Vårdtillägg i samband med stödet för hemvård av barn betalas för ett enda barn som berättigar till *vårdpenning*. Vårdtillägg i samband med stödet för privat vård av barn betalas separat för varje barn som ger rätt till stödet.

470

kuntalisä

sv kommuntillägg *n*

kuntakohtainen *kotihoidon* tai *yksityisen hoidon tuen* osa

Kunta päättää kuntalisän maksamisesta ja sen suuruudesta.

Kela ja kunta sopivat kuntalisän maksamisesta Kelan kautta. Kelassa on laadittu yleiset perusteet, joiden mukaisen kuntalisän Kela ottaa toimeenpantavakseen. Jos kunta haluaa kuntalisään ehtoja, joita Kela ei voi hyväksyä, hoitaa kunta itse kuntalisän maksamisen.

kommunspecifik del av *stödet för hemvård av barn* eller *stödet för privat vård av barn*

Kommunen beslutar om huruvida kommuntillägg ska betalas och om kommuntilläggets storlek.

FPA och kommunen kommer överens om betalningen av kommuntillägg via FPA. FPA har utarbetat allmänna grunder för kommuntillägg som FPA åtar sig att verkställa. Om en kommun vill införa sådana villkor för kommuntillägget som FPA inte kan godkänna, sköter kommunen själv utbetalningen av kommuntillägget.

471

joustava hoitoraha

sv flexibel vårdpenning

lastenhoidon tuki, jota maksetaan alle 3-vuotiaan lapsensa hoitoon osallistuvalla vanhemmalle tai huoltajalle, jonka keskimääräinen viikoittainen työaika on enintään 30 tuntia tai enintään 80 prosenttia alan tavanomaisesta kokopäivätyön työajasta

Joustavassa hoitorahassa on kaksi tasoa, jotka perustuvat keskimääräiseen viikoittaiseen työaikaan. Kun vanhemman tai huoltajan keskimääräinen viikoittainen työaika on enintään 30 tuntia tai enintään 80 prosenttia alan tavanomaisesta kokopäivätyön työajasta, hoitorahan määrä on pienempi kuin jos työaika on enintään 22,5 tuntia tai enintään 60 prosenttia alan tavanomaisesta kokopäivätyön työajasta.

Joustavaa hoitorahaa maksetaan kerralla vain yhdestä lapsesta, vaikka perheessä olisi useampi hoitorahaan oikeuttava lapsi.

Joustavan hoitorahan voi saada, vaikka lapsi on kunnan järjestämässä päivähoitossa.

Joustavaa hoitorahaa voidaan maksaa sekä isälle että äidille, kunhan he eivät ole samaan aikaan poissa työstä lapsen hoidon vuoksi.

barnvårdsstöd som betalas till en förälder eller någon annan vårdnadshavare som deltar i vården av ett barn under 3 år och har en genomsnittlig arbetstid om högst 30 timmar per vecka eller högst 80 procent av den sedvanliga arbetstiden för heltidsarbete i branschen

Den flexibla vårdpenningen är indelad i två nivåer som grundar sig på den genomsnittliga arbetstiden per vecka. När förälderns eller vårdnadshavarens genomsnittliga arbetstid per vecka är högst 30 timmar eller högst 80 procent av den sedvanliga arbetstiden för heltidsarbete i branschen är vårdpenningen mindre än om arbetstiden är högst 22,5 timmar per vecka eller högst 60 procent av den sedvanliga arbetstiden för heltidsarbete i branschen.

Flexibel vårdpenning betalas för ett enda barn åt gången, även om det i familjen finns fler barn som berättigar till vårdpenning.

Det är möjligt att få flexibel vårdpenning även om barnet är i kommunalt ordnad dagvård.

Flexibel vårdpenning kan betalas till både fadern och modern, förutsatt att de inte båda två är borta från arbetet samtidigt på grund av vården av barnet.

472

osittainen hoitoraha

sv partiell vårdpenning

lastenhoidon tuki, jota maksetaan pienen koululaisen vanhemmalle tai huoltajalle, jonka keskimääräinen viikoittainen työaika on sovittu lapsen hoidon vuoksi enintään 30 tunnin pituiseksi

Kela maksaa osittaista hoitorahaa ensi- ja toisluokkalaisesta (31.7. asti). Jos lapsi kuuluu pidentetyn oppivelvollisuuden piiriin eli käy koulua normaalia pidempään, Kela maksaa osittaista hoitorahaa, kunnes lapsen 3. kouluvuosi päättyy.

Osittaista hoitorahaa maksetaan kerralla vain yhdestä lapsesta, vaikka perheessä olisi useampi hoitorahaan oikeuttava lapsi.

Osittaisen hoitorahan voi saada, vaikka lapsi on kunnan järjestämässä päivähoidossa.

Osittaista hoitorahaa voidaan maksaa sekä isälle että äidille, kunhan he eivät ole samaan aikaan poissa työstä lapsen hoidon vuoksi.

barnavårdsstöd som betalas till ett litet skolbarns förälder eller vårdnadshavare vars genomsnittliga arbetstid per vecka avtalats till högst 30 timmar p.g.a. vården av barnet

FPA betalar partiell vårdpenning för skolbarn i årskurserna 1 och 2 (till den 31 juli). För barn som omfattas av förlängd läroplikt, dvs. går i skola längre än normalt, betalar FPA partiell vårdpenning tills barnet har gått ut årskurs 3.

Partiell vårdpenning betalas för ett enda barn åt gången, även om det i familjen finns flera barn som berättigar till vårdpenning.

Partiell vårdpenning kan beviljas även om barnet är i kommunalt ordnad dagvård.

Partiell vårdpenning kan betalas till både fadern och modern, förutsatt att de inte båda två är borta från arbetet samtidigt.

473

<perhe-etuudet/familjeförmåner>

valintaoikeus

sv rätt att välja

perheen oikeus valita lapselleen joko kunnan järjestämä päivähoitopaikka, *kotihoidon tuki* tai *yksityisen hoidon tuki*

familjens rätt att för barnet välja antingen en kommunalt ordnad dagvårdsplats, *stöd för hemvård av barn* eller *stöd för privat vård av barn*

474

päivähoidon tuottaja; hoidon tuottaja

sv dagvårdsproducent; vårdproducent

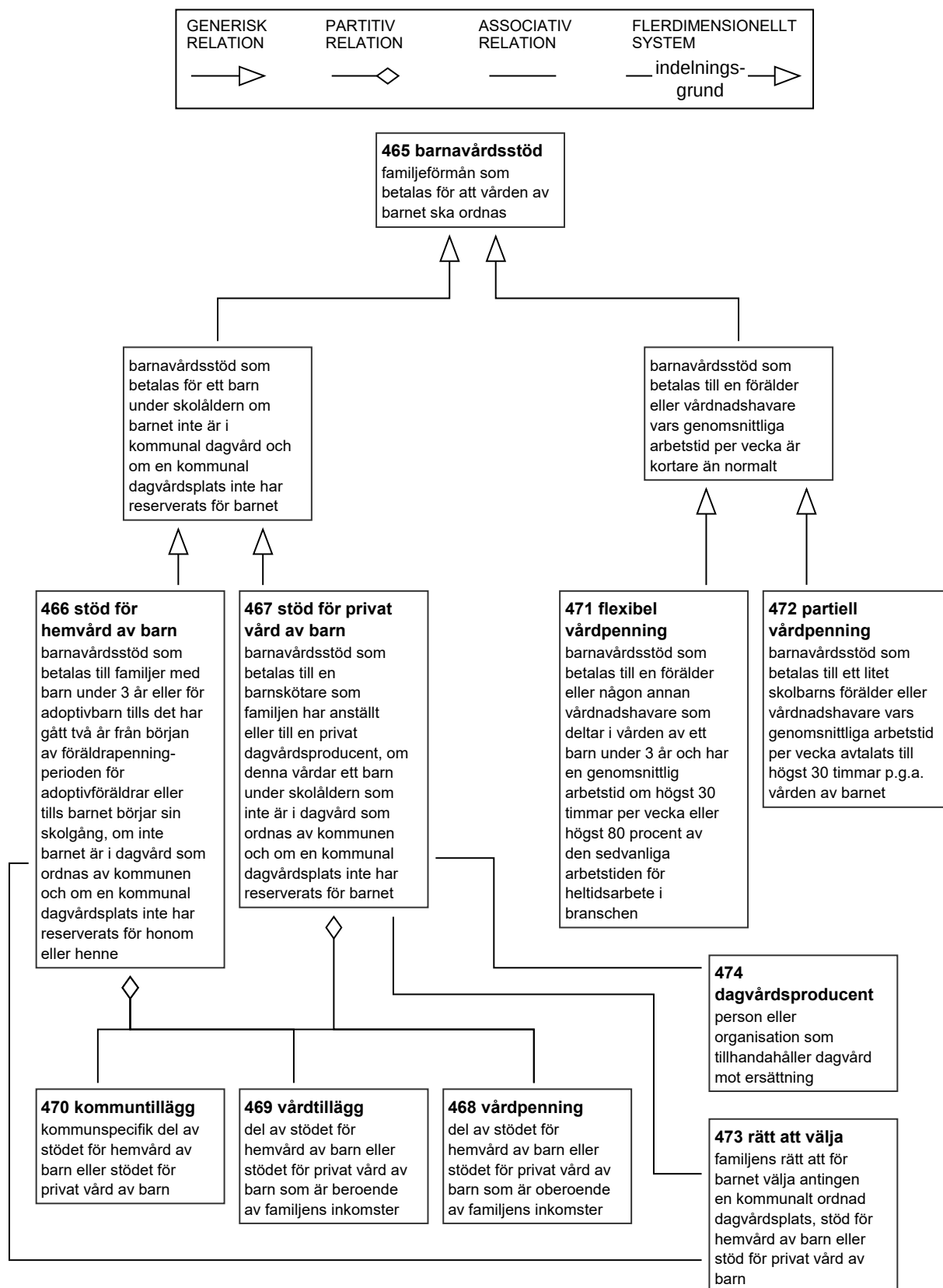
henkilö tai organisaatio, joka tarjoaa päivähoitoa korvausta vastaan

Päivähoidon tuottaja voi olla esimerkiksi yksityinen päiväkotitoiminta tai perhepäivähoitaja. Päivähoidon tuottaja voi olla myös yksityinen henkilö, joka on tehnyt lapsen vanhemman tai muun huoltajan kanssa päivähoidosta työsopimuksen (työsopimussuhteinen hoitaja). *Lastenhoidon tukea* hakevan kotitalouden jäsen ei kuitenkaan voi olla päivähoidon tuottaja.

person eller organisation som tillhandahåller dagvård mot ersättning

Dagvårdsproducenten kan vara t.ex. ett privat daghem eller en privat familjedagvårdare.

Dagvårdsproducenten kan också vara en privatperson som har ingått ett sådant arbetsavtal med barnets förälder eller någon annan vårdnadshavare som gäller dagvård (vårdare i arbetsavtalsförhållande). En medlem i ett hushåll som ansöker om *barnavårdsstöd* kan dock inte vara en dagvårdsproducent.

Begreppsdiagram 39. Barnavårdsstöd.

14 TYÖTTÖMYYSTURVA UTKOMSTSKYDD FÖR ARBETSLÖSA

475

työttömyysturva

sv utkomstskydd *n* för arbetslösa; arbetslöshetsskydd *n*

työttömyysajan *toimeentuloturva*

Suomessa työttömyysturvan *etuuksia* ovat *työttömyysetuus* ja *työttömyyseläke*.

utkomstskydd som beviljas under arbetslöshet

I Finland är *arbetslöshetsförmån* och *arbetslöshetspension förmåner* som ingår i utkomstskyddet för arbetslösa.

476

työttömyysetuus

mieluummin kuin: työttömyyskorvaus

sv arbetslöshetsförmån

hellre än: arbetslöshetsersättning (3)

etuus, jolla turvataan työttömyysajan toimeentulo tai pyritään parantamaan työttömän tai työttömänä olleen edellytyksiä päästä tai palata työmarkkinoille

Työttömyysetuuksia ovat *työttömyyspäiväraha* ja *työmarkkinatuki*.

Työttömyysetuudet ovat osa asumisperusteista *sosiaaliturvaa* ja niitä maksetaan Suomessa asuville, työkykyisille henkilöille. Työttömyysetuuksia maksetaan pääsääntöisesti 17–65-vuotiaille henkilöille. Joissain tapauksissa niitä voidaan maksaa myös 65–68-vuotiaalle esimerkiksi, jos henkilö on lomautettuna. Työttömyysetuuden saaminen edellyttää myös työttömäksi työnhakijaksi ilmoittautumista työ- ja elinkeinotoimistoon ja työmarkkinoiden käytettävissä olemista. Työ- ja elinkeinotoimisto päättää, täyttääkö työnhakija työvoimapolitiittiset edellytykset työttömyysetuuden saamiseksi, ja antaa siitä Kelalle tai työttömyyskassalle *työvoimapolitiittisen lausunnon*.

Kelassa ja työttömyysturvalaissa (1290/2002) käytetään termiä työttömyysetuus. Yleiskielessä työttömyysetuutta kutsutaan usein työttömyyskorvaukseksi.

förmån som tryggar försörjningen under arbetslöshet eller syftar till att förbättra förutsättningarna för en person som är eller har varit arbetslös att komma in på eller återvända till arbetsmarknaden

Arbetslöshetsdagpenning och *arbetsmarknadsstöd* utgör arbetslöshetsförmåner.

Arbetslöshetsförmånerna är en del av den bosättningsbaserade *sosiala tryggheten* och betalas till arbetslösa personer som bor i Finland. I regel betalas arbetslöshetsförmåner till personer i åldern 17–65 år. I en del fall kan de betalas också till personer i åldern 65–68 år, t.ex. om dessa är permitterade. Erhållandet av arbetslöshetsförmån förutsätter också att personen anmäler sig som arbetslös arbetssökande vid arbets- och näringsbyrån och står till arbetsmarknadens förfogande. Arbets- och näringsbyrån avgör om den arbetssökande uppfyller de arbetskraftspolitiska förutsättningarna för erhållande av arbetslöshetsförmån och ger ett *arbetskraftspolitiskt utlåtande* om saken till FPA eller arbetslöshetskassan.

Termen arbetslöshetsförmån används vid FPA och i lagen om utkomstskydd för arbetslösa (1290/2002), även om arbetslöshetsersättning är ett vanligt uttryck i allmänspråket.

477

vähennetty työttömyysetuus

sv minskad arbetslöshetsförmån

työttömyysetuus, jonka määrää tulot tai *etuedet* ovat vähentäneet

Esimerkiksi työttömän omat tulot ja hänen saamansa *kotihoidon tuki* vähentävät työttömyysetuuden määrää.

arbetslöshetsförmån vars belopp har minskats p.g.a. inkomster eller *förmåner*

Exempelvis minskar en arbetslös persons egna inkomster och *stöd för hemvård av barn* som den arbetslöse får beloppet av arbetslöshetsförmån.

478

soviteltu työttömyysetuus

sv jämkad arbetslöshetsförmån

vähennetty työttömyysetuus, jota voidaan maksaa henkilölle, jolla on osa-aikatyö tai joka on vastaanottanut lyhyen aikaa kestävän kokoaikatyön

Työttömyysturvalain (1290/2002) mukaan soviteltuun työttömyysetuuteen on oikeus työnhakijalla:

- 1) joka tekee osa-aikaista työtä, ei kuitenkaan, jos osa-aikaisuus perustuu työntekijän aloitteesta tapahtuneeseen työajan lyhentämiseen
- 2) jonka päivittäistä työaikaa on lyhennetty lomautuksen tai lomautukseen rinnastettavan syyn johdosta tai jonka työnteko on estynyt sellaisen työtaistelutoimenpiteen takia, jolla ei ole riippuvuussuhdetta hänen työehtoihinsa tai työoloihinsa
- 3) joka on vastaanottanut enintään kaksi viikkoa kestävän kokoaikatyön
- 4) jolla on tuloa yritystoiminnasta tai omasta työstä mutta joka ei työllisty päätoimisesti yrittäjänä tai omassa työssään.

minskad arbetslöshetsförmån som kan betalas till en person som har ett deltidsarbete eller har tagit emot ett kortvarigt heltidsarbete

Rätt till jämkad arbetslöshetsförmån har enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa (1290/2002) en arbetssökande

- 1) som utför deltidsarbete, utom då deltidsarbetet baserar sig på en arbetstidsförkortning som gjorts på arbetstagarens initiativ,
- 2) vars arbetstid per dag har förkortats p.g.a. permittering eller av en orsak som jämförs med permittering eller som är förhindrad att arbeta p.g.a. en sådan stridsåtgärd som inte har samband med den arbetssökandes anställningsvillkor eller arbetsförhållanden,
- 3) som har tagit emot heltidsarbete för högst två veckor eller
- 4) som har inkomst av företagsverksamhet eller eget arbete men inte är sysselsatt på heltid som företagare eller i eget arbete.

479

työttömyyspäiväraha

sv arbetslöshetsdagpenning /FI/; ~ arbetslöshetsersättning (1) /SE/

työttömyysetuus, joka voidaan myöntää **työssäoloehdon** täyttävälle henkilölle

Työttömyyspäiväraha maksetaan työttömyyskassassa vakuutettuina oleville **ansiopäivärahana** ja muille **peruspäivärahana**.

Työttömyyspäivärahaa maksetaan 5 päivältä viikossa, ja sitä maksetaan enintään 500 päivän ajan. Jos työttömyys jatkuu, **päivärahakauden enimmäisajan** täytyttyä voi hakea **työmarkkina-tukea**.

Työttömyyspäivärahaan ei sovelleta **tarveharkintaa**.

arbetslöshetsförmån som kan beviljas en person som uppfyller **arbetsvillkoret**

Arbetslöshetsdagpenningen betalas i form av **inkomstrelaterad dagpenning** till dem som är försäkrade i en arbetslöshetskassa och i form av **grunddagpenning** till övriga.

Arbetslöshetsdagpenning betalas för 5 dagar per vecka och i högst 500 dagar. Om arbetslösheten fortgår, kan **arbetsmarknadsstöd** sökas efter det att **maximitiden för utbetalning av dagpenning** har gått till ända.

Behovsprövning tillämpas inte på arbetslöshetsdagpenningen.

480

ansiopäiväraha; ansiosidonnainen päiväraha; ansioon suhteutettu päiväraha

sv inkomstrelaterad dagpenning

inte: förtjänstrelaterad dagpenning; dagpenning avvägd enligt förtjänsten

työttömyyspäiväraha, jonka määrä riippuu työttömyyttä edeltäneistä ansiotuloista ja joka voidaan myöntää silloin, kun työtön on ollut riittävän pitkään työttömyyskassan jäsen

Ansiopäiväraha muodostuu *peruspäivärahan* suuruudesta perusosasta ja ansio-osasta.

Ansiopäivärahaa haetaan työttömyyskassasta, ja sen maksaa työttömyyskassa. Vrt. peruspäiväraha.

arbetslöshetsdagpenning vars belopp är beroende av förvärvsinkomsterna under tiden före arbetslösheten och som kan beviljas en arbetslös person som varit medlem i en arbetslöshetskassa tillräckligt länge

Den inkomstrelaterade dagpenningen består av en grunddel som är lika stor som *grunddagpenningen* och av en förtjänstdel.

Inkomstrelaterad dagpenning söks hos och betalas av arbetslöshetskassan. Jfr grunddagpenning.

481

peruspäiväraha

sv grunddagpenning /FI/; < arbetslöshetsersättning (2) /SE/

työttömyyspäiväraha, jonka määrä ei riipu työttömyyttä edeltäneistä ansiotuloista ja joka voidaan myöntää, vaikkei työtön ole työttömyyskassan jäsen tai ei ole ollut jäsen riittävän pitkään

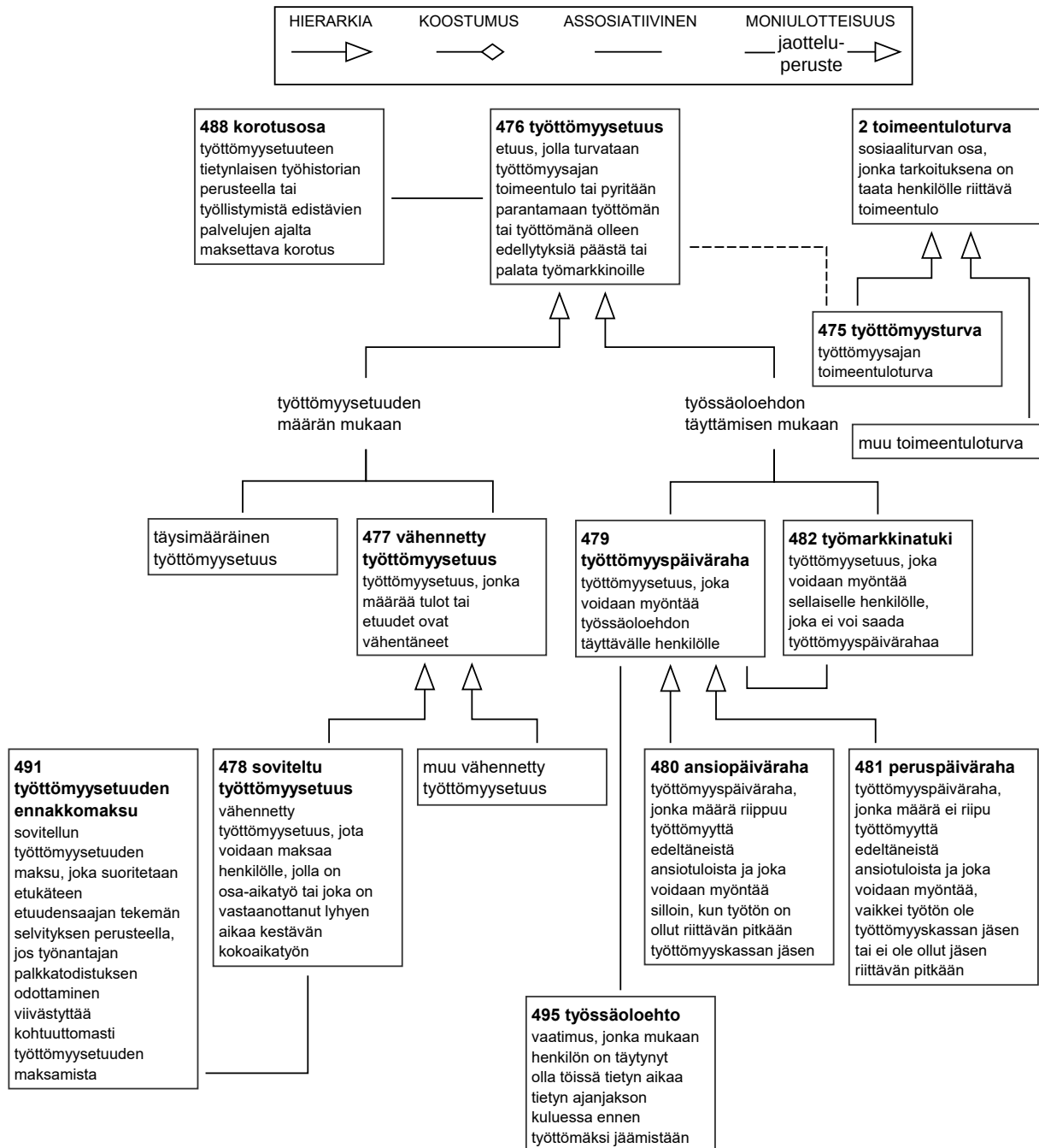
Peruspäivärahaa haetaan Kelalta, ja sen maksaa Kela. Vrt. *ansiopäiväraha*.

Täysimääräinen peruspäiväraha ja *työmarkkinatuki* ovat samansuuruisia.

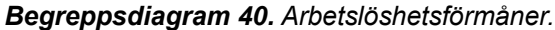
arbetslöshetsdagpenning vars belopp inte är beroende av förvärvsinkomsterna under tiden före arbetslösheten och som kan beviljas en arbetslös person även om han eller hon inte är medlem i en arbetslöshetskassa eller inte har varit medlem tillräckligt länge

Grunddagpenning söks hos och betalas av FPA. Jfr *inkomstrelaterad dagpenning*.

Grunddagpenningen till fullt belopp är lika stor som *arbetsmarknadsstödet*.

Käsitekaavio 40. Työttömyysetuudet.

482

työmarkkinatuki

sv arbetsmarknadsstöd *n*

työttömyysetuus, joka voidaan myöntää sellaiselle henkilölle, joka ei voi saada **työttömyyspäivärahaa**

Työmarkkinatuen saajan ei tarvitse täyttää **työssäoloehto**a, joten työtön, joka tulee ensi kertaa työmarkkinoille tai joka ei ole ollut viime aikoina töissä, voi saada työmarkkinatukea. Työmarkkinatukea voi saada myös **päivärahakauden enimmäisajan** täytyttyä. Työmarkkinatuen kesto ei ole rajoitettu.

Täysimääräinen työmarkkinatuki ja **peruspäiväraha** ovat samansuuruisia. Työmarkkinatukeen sovelletaan pääsääntöisesti **tarveharkintaa**, jolloin omat pääomatulot ja vanhempien tulot voivat vähentää työmarkkinatuen määrää. Tarveharkintaa ei sovelleta esimerkiksi silloin, kun henkilö osallistuu **työllistymistä edistäviin palveluihin**.

arbetslöshetsförmån som kan beviljas en person som inte kan få **arbetslöshetsdagpenning**

Den som får arbetsmarknadsstöd behöver inte uppfylla **arbetsvillkoret** och därmed kan den som är arbetslös, och som debuterar på arbetsmarknaden eller som på senare tid inte varit i arbete, få arbetsmarknadsstöd. Arbetsmarknadsstöd kan också fås efter det att **maximitiden för utbetalning av dagpenning** har gått till ända. Utbetalningstiden för arbetsmarknadsstödet är inte begränsad.

Arbetsmarknadsstödet till fullt belopp är lika stort som **grunddagpenningen**. På arbetsmarknadsstödet tillämpas i regel **behovsprövning**, varvid de egna kapitalinkomsterna och föräldrarnas inkomster kan minska stödbeloppet. Behovsprövning tillämpas inte t.ex. om en person deltar i **sysselsättningsfrämjande service**.

483

osittainen työmarkkinatuki

sv partiellt arbetsmarknadsstöd *n*

työmarkkinatuki, jonka määrää **tuensaajan** vanhempien tulot ovat vähentäneet silloin, kun hän asuu vanhempiensa taloudessa

Jos vanhempiensa luona asuva henkilö osallistuu **työllistymistä edistäviin palveluihin**, hänelle maksetaan täysimääräinen työmarkkinatuki.

Osittainen työmarkkinatuki on vähintään 50 prosenttia henkilölle muutoin maksettavasta täysimääräisestä työmarkkinatuesta.

arbetsmarknadsstöd vars belopp har minskats p.g.a. **stödtagarens** föräldrars inkomster när stödtagaren bor i sina föräldrars hushåll

Om en person som bor hos sina föräldrar deltar i **sysselsättningsfrämjande service**, betalas arbetsmarknadsstöd till fullt belopp till honom eller henne.

Det partiella arbetsmarknadsstödet utgör minst 50 procent av det arbetsmarknadsstöd till fullt belopp som annars skulle betalas.

484

kotoutumistuki

sv integrationsstöd *n*

maahanmuuttajan toimeentulon turvaamiseksi tarkoitettu *etuus* silloin, kun tämä osallistuu kotoutumissuunnitelman mukaisiin toimenpiteisiin

Kotoutumistuki maksetaan *työmarkkinatukena* tai toimeentulotukena. Oikeus kotoutumistukeen työmarkkinatukena määräytyy työttömyysturvalain (1290/2002) mukaisesti ja oikeus kotoutumistukeen toimeentulotukena määräytyy toimeentulotuesta annetun lain (1412/1997) mukaisesti. Työmarkkinatuen maksaa Kela ja toimeentulotuen kunnan sosiaalitoimi.

Kotoutumisen edistämiseksi maahanmuuttajalle laaditaan kotoutumissuunnitelma, ja työ- ja elinkeinotoimisto voi ohjata maahanmuuttajan erilaisiin *työllistymistä edistäviin palveluihin*.

förmån som är avsedd att trygga en invandrars försörjning under den tid invandraren deltar i åtgärder som är förenliga med en integrationsplan

Integrationsstödet betalas i form av *arbetsmarknadsstöd* eller utkomststöd. Rätten till integrationsstöd i form av arbetsmarknadsstöd fastställs i enlighet med lagen om utkomstskydd för arbetslösa (1290/2002), och rätten till integrationsstöd i form av utkomststöd fastställs i enlighet med lagen om utkomststöd (1412/1997). Arbetsmarknadsstödet betalas av FPA och utkomststödet av kommunens socialväsande.

I integrationsfrämjande syfte görs det för invandraren upp en integrationsplan, och arbets- och näringsbyrån kan anvisa *sysselsättningsfrämjande service* av olika slag för invandraren.

485

matka-avustus

sv resebidrag *n*

työmarkkinatuki, jota voidaan maksaa sellaiselle henkilölle, joka ottaa vastaan koko-aikatyön työssä-käyntialueensa ulkopuolella ja jolle aiheutuu siitä huomattavia kustannuksia

Matka-avustusta voidaan maksaa enintään neljän kuukauden ajan työsuhteen alkamisesta lukien, enintään kuitenkin työsuhteen ajan.

Matka-avustuksen myöntää työ- ja elinkeinotoimisto, mutta sen maksaa Kela.

arbetsmarknadsstöd som kan betalas till en person som tar emot heltidsarbete utanför sin pendlingsregion och föranleds betydande kostnader p.g.a. detta

Resebidrag kan betalas för högst fyra månader efter det att anställningsförhållandet inleddes, dock högst för så lång tid som anställningsförhållandet varar.

Resebidraget beviljas av arbets- och näringsbyrån men betalas av FPA.

486

työllistymisraha

sv sysselsättningsbonus

työmarkkinatuki, jota voidaan maksaa pitkään työttömänä olleelle määrääjältä samanaikaisesti palkan kanssa, jos hän ottaa vastaan vähintään kolme kuukautta kestävästä työstä

Vastaanotettu työ pitää voida lukea palkansaajan *työssäoloehtoon*. Työllistymisrahan myöntäminen edellyttää, että henkilö:

- 1) on saanut työmarkkinatukea työttömyyden perusteella vähintään 500 päivältä tai hänen oikeutensa *työttömyyspäivärahaan* on päättynyt *päivärahakauden enimmäisajan* johdosta
- 2) saa työmarkkinatukea tai hänelle ei makseta työmarkkinatukea *omavastuun* tai eräiden muiden seikkojen vuoksi
- 3) ei ole työsuhteessa, ei työllisty yrittäjänä tai omassa työssä eikä ole päätoiminen opiskelija
- 4) asuu työsuhteen alkaessa työllistymisrahakokeilussa mukana olevassa kunnassa.

Työllistymisrahaa maksetaan yhden kuukauden ajalta työsuhteen alkamisesta lukien.

Työllistymisrahaa maksetaan kokeiluluonteisesti tietyissä kunnissa vuosina 2013–2015.

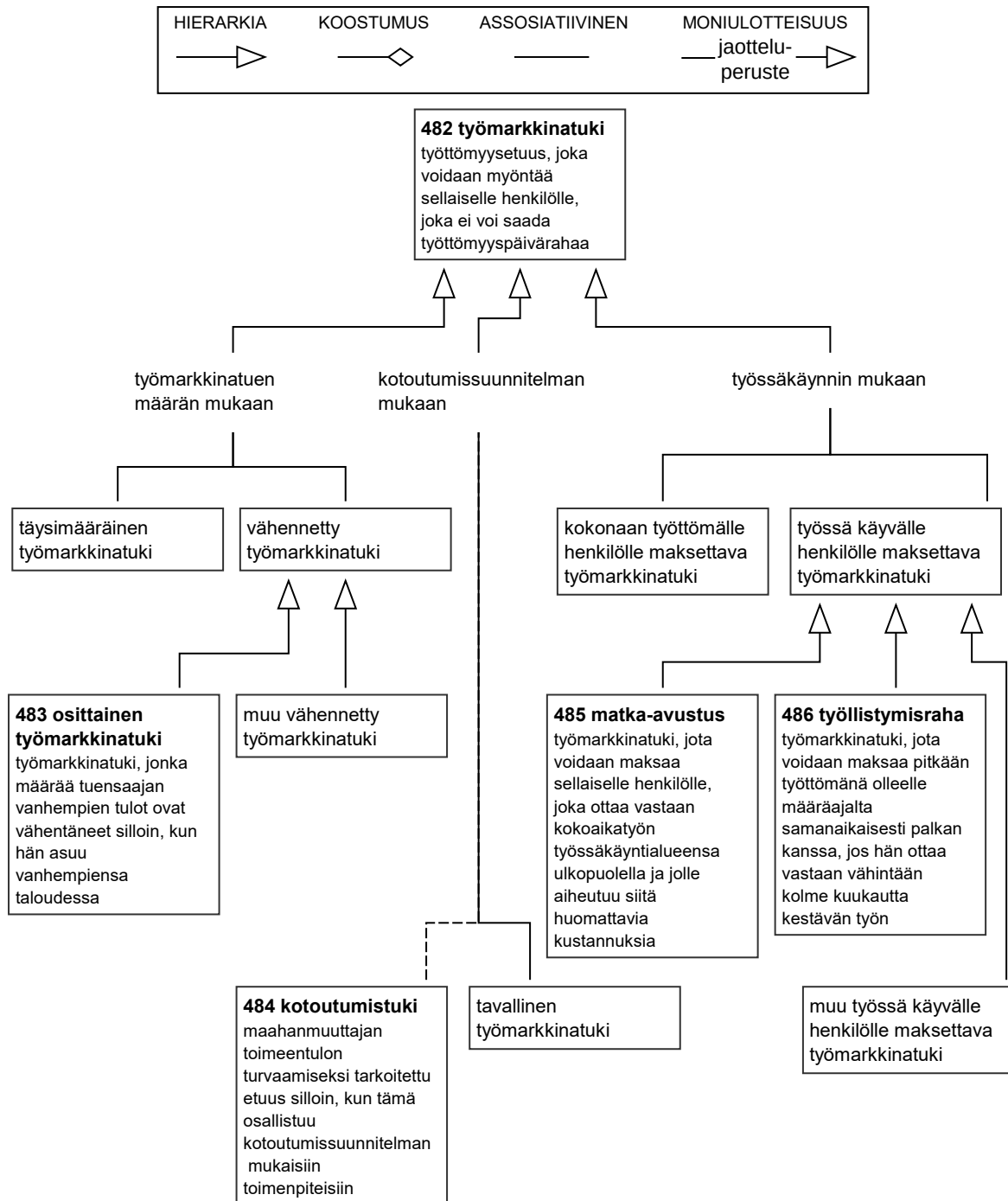
arbetsmarknadsstöd som för viss tid kan betalas jämsides med lön till en person som länge varit arbetslös och som tar emot ett arbete som varar i minst tre månader

Det arbete som tas emot bör kunna räknas in i *arbetsvillkoret* för löntagare. Beviljandet av sysselsättningsbonus förutsätter att personen

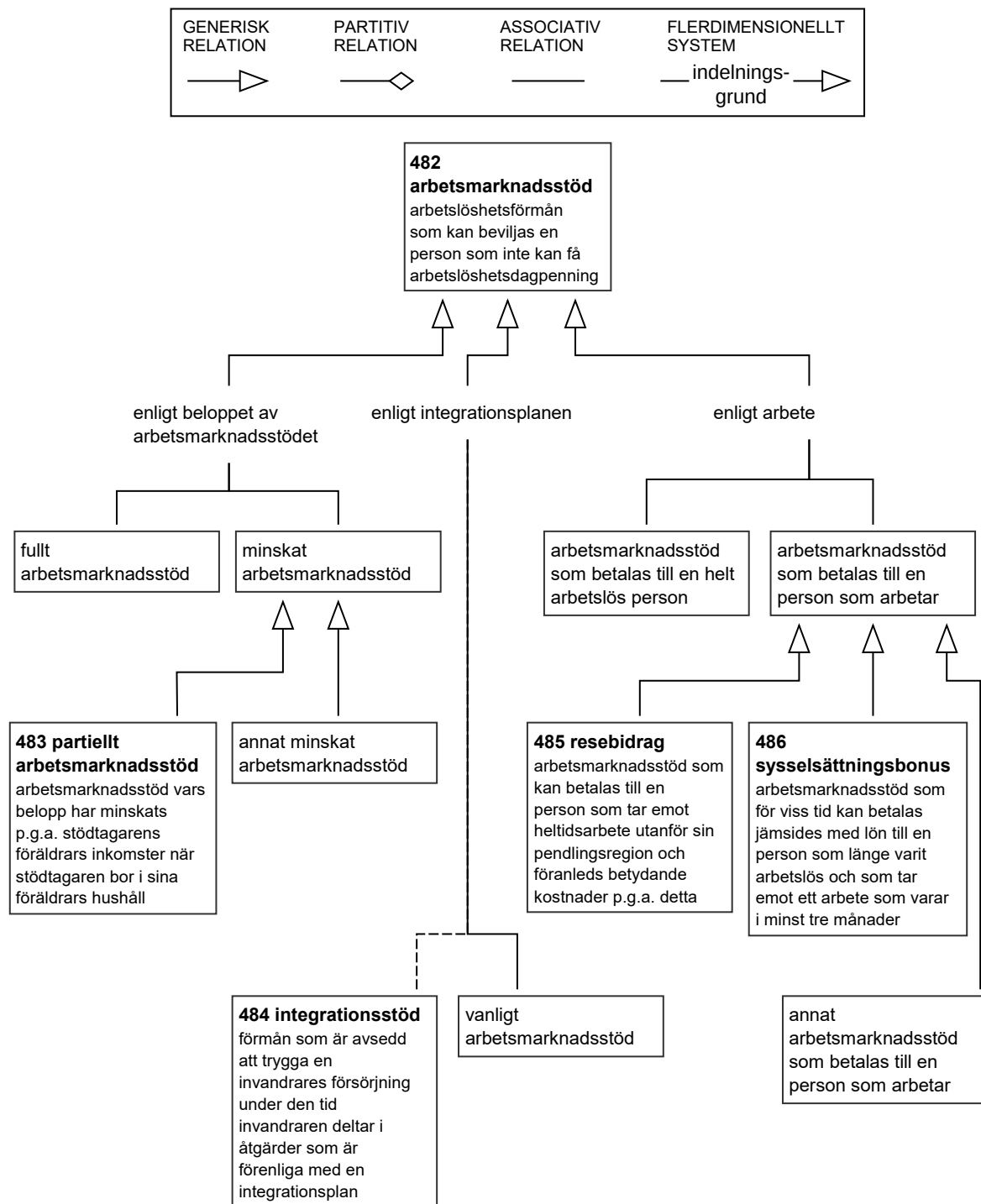
- 1) har fått arbetsmarknadsstöd på grundval av arbetslöshet i minst 500 dagar eller att hans eller hennes rätt till *arbetslöshetsdagpenning* har upphört p.g.a. att *maximitiden för utbetalning av dagpenning* har gått ut,
- 2) får arbetsmarknadsstöd eller att arbetsmarknadsstöd inte betalas till personen p.g.a. *karenstid (1)* eller av vissa andra orsaker,
- 3) inte har ett anställningsförhållande, inte är sysselsatt som företagare eller i eget arbete och inte studerar på heltid, och
- 4) när anställningsförhållandet inleds bor i en kommun som deltar i försöket med sysselsättningsbonus.

Sysselsättningsbonus betalas i en månad räknat från det att anställningsförhållandet inleddes.

Sysselsättningsbonus betalas i form av ett försök i vissa kommuner åren 2013–2015.

Käsitekaavio 41. Työmarkkinatuki.

Begreppsdiagram 41. Arbetsmarknadsstöd.

487

työttömyysetuuden lapsikorotus

sv barnförhöjning i samband med arbetslöshetsförmåner

lapsikorotus, jota maksetaan *työttömyysetuuden* saajalle

Kela maksaa työttömyysetuuden lapsikorotusta *peruspäivärahan* ja *työmarkkinatuen* saajille. Työttömyyskassat maksavat lapsikorotusta *ansiopäivärahan* saajille. Sitä maksetaan alle 18-vuotiaista lapsista.

Työttömyysetuuden lapsikorotuksesta säädetään työttömyysturvalaissa (1290/2002).

barnförhöjning till dem som får *arbetslöshetsförmåner*

FPA betalar barnförhöjning i samband med arbetslöshetsförmån till dem som får *grunddagpenning* och *arbetsmarknadsstöd*. Arbetslöshetskassorna betalar barnförhöjning till dem som får *inkomstrelaterad dagpenning*. Förhöjningen betalas för barn under 18 år.

Bestämmelser om barnförhöjning i samband med arbetslöshetsförmån finns i lagen om utkomstskydd för arbetslösa (1290/2002).

488

korotusosa (työmarkkinatuki, peruspäiväraha); **korotettu ansio-osa** (ansiopäiväraha)

sv förhöjningsdel (arbetsmarknadsstöd, grunddagpenning); förhöjd förtjänstdel (inkomstrelaterad dagpenning)

työttömyysetuuteen tietynlaisen työhistorian perusteella tai *työllistymistä edistävien palvelujen* ajalta maksettava korotus

Termejä korotusosa ja korotettu ansio-osa käytetään eri yhteyksissä. Korotusosa liittyy *työmarkkinatukeen* ja *peruspäivärahaan*, korotettu ansio-osa liittyy *ansiopäivärahaan*.

Peruspäivärahaan voidaan maksaa korotusosaa ja ansiopäivärahaan voidaan maksaa korotettua ansio-osaa:

- 1) jos henkilö on irtisanottu taloudellisista ja tuotannollisista syistä ja hän on ollut vähintään 20 vuotta työelämässä tai
- 2) jos henkilö osallistuu työllistymistä edistävään palveluun.

Työmarkkinatukeen voidaan maksaa korotusosaa työllistymistä edistävien palvelujen ajalta.

Peruspäivärahan korotusosaa ja ansiopäivärahan korotettua ansio-osaa maksetaan enintään 100 päivältä, jos henkilö on ollut vähintään 20 vuotta työelämässä, ja 200 päivältä, jos hän osallistuu työllistymistä edistävään palveluun. Työmarkkinatuen korotusosaa maksetaan enintään 200 päivältä.

Korotusosan maksaa Kela ja korotetun ansio-osan työttömyyskassat.

förhöjning av en *arbetslöshetsförmån* som betalas på basis av ett visst slag av arbetslivserfarenhet eller under tiden för *sysselsättningsfrämjande service*

Termerna förhöjningsdel och förhöjd förtjänstdel används i olika sammanhang. Förhöjningsdel används i samband med *arbetsmarknadsstöd* och *grunddagpenning*, medan förhöjd förtjänstdel används i samband med *inkomstrelaterad dagpenning*.

Förhöjningsdel kan betalas till grunddagpenningen och förhöjd förtjänstdel kan betalas till den inkomstrelaterade dagpenningen på följande villkor:

- 1) om en person har sagts upp av ekonomiska orsaker eller av produktionsorsaker efter att ha varit i arbete i minst 20 år eller
- 2) om en person deltar i sysselsättningsfrämjande service.

Grunddagpenningens förhöjningsdel och den inkomstrelaterade dagpenningens förhöjda förtjänstdel betalas för högst 100 dagar om personen varit i arbete i minst 20 år och för högst 200 dagar om personen deltar i sysselsättningsfrämjande service. Arbetsmarknadsstödet förhöjningsdel betalas för högst 200 dagar.

489

(vanhentunut/föråldrat)

muutosturvalisä (peruspäiväraha); **muutosturvan ansio-osa** (ansiopäiväraha)

ei: † työllistymisohjelmalisä

sv omställningsskyddstillägg (grunddagpenning); omställningsskyddets förtjänstdel (inkomstrelaterad dagpenning)

inte: † tillägg för sysselsättningsplan

työttömyyspäivärahaan myönnetty korotus, jos henkilö oli irtisanottu taloudellisista tai tuotannollisista syistä tai lomautettu tai hänen määräaikainen työsuhteensa oli päättynyt ja hän osallistui *työllistämistä edistäviin palveluihin*

Termejä muutosturvalisä ja muutosturvan ansio-osa käytettiin eri yhteyksissä. Muutosturvalisä liittyi *peruspäivärahaan*, muutosturvan ansio-osa liittyi *ansiopäivärahaan*.

Muutosturvalisän maksoi Kela ja muutosturvan ansio-osan työttömyyskassat. Muutosturvalisä ja muutosturvan ansio-osa poistuivat 1.1.2014.

förhöjning av *arbetslöshetsdagpenning* som kunde beviljas en person som hade sagts upp av ekonomiska orsaker eller av produktionsorsaker eller permitterats eller vars tidsbegränsade anställning hade upphört och som deltog i *sysselsättningsfrämjande service*

Termerna omställningsskyddstillägg och omställningsskyddets förtjänstdel användes i olika sammanhang. Omställningsskyddstillägget hänförde sig till *grunddagpenningen*, medan omställningsskyddets förtjänstdel hänförde sig till den *inkomstrelaterade dagpenningen*.

Omställningsskyddstillägget betalades av FPA och omställningsskyddets förtjänstdel av arbetsplatskassorna. Bägge *förmånerna* slopades 1.1.2014.

490

<työttömyysetuudet/arbetslöshetsförmåner>

kulukorvaus

ei: † ylläpitokorvaus (2)

sv kostnadsersättning

inte: † ersättning för uppehälle (2)

työllistymistä edistävään palveluun osallistuvalla maksettava päiväkohtainen korvaus palveluun osallistumisesta aiheutuvien matka- ja muiden kustannusten korvaamiseksi

Matkakustannusten lisäksi kulukorvaus on tarkoitettu majoitus-, ruokailu- ja muiden ylläpito-kustannusten korvaamiseen.

Korotettua kulukorvausta maksetaan henkilölle, joka osallistuu työllistymistä edistävään palveluun työssäkäyntialueensa ulkopuolella. Korotettuun kulukorvaukseen on oikeus myös henkilöllä, joka osallistuu työllistymistä edistävään palveluun työssäkäyntialueellaan mutta kotikuntansa ulkopuolella ja jolle aiheutuu siitä majoituskustannuksia.

Henkilön osallistuessa ulkomailla järjestettävään työvoimakoulutukseen hänelle maksetaan ylläpito- ja majoituskustannusten korvauksena 50 % valtion virkamiesten ulkomaanpäivärahasta. Pohjoiskalotin koulutussäätiön järjestämään koulutukseen osallistuvalla työttömyysetuuteen oikeutetulle henkilölle maksetaan omaa kulukorvausta.

ersättning som betalas per dag till personer som deltar i *sysselsättningsfrämjande service* i kompensation för resekostnader och andra kostnader som deltagandet i servicen medför

Förutom resekostnader är kostnadsersättningen avsedd att kompensera kostnader för kost och logi och andra kostnader för uppehälle.

Höjd kostnadsersättning betalas till en person som deltar i sysselsättningsfrämjande service utanför sin pendlingsregion. Rätt till höjd kostnadsersättning har också den som inom sin pendlingsregion men utanför sin hemkommun deltar i sysselsättningsfrämjande service och förorsakas logikostnader genom detta.

En person som deltar i arbetskraftsutbildning som ordnas utomlands får i ersättning för kostnaderna för uppehälle och logi 50 % av det utlandsdagtraktamente för landet i fråga som betalas till statstjänstemän. Till en person som har rätt till arbetslöshetsförmån och deltar i utbildning som ordnas av Stiftelsen Utbildning Nordkalotten betalas en särskild kostnadsersättning.

491

työttömyysetuuden ennakkomaksu; ennakkomaksu

sv förskott *n* på arbetslöshetsförmån; betalning av arbetslöshetsförmån i förskott

sovitellun työttömyysetuuden maksu, joka suoritetaan etukäteen *etuudensaajan* tekemän selvityksen perusteella, jos työnantajan palkkatodistuksen odottaminen viivästyttää kohtuuttomasti työttömyysetuuden maksamista

Selvityksestä tulee käydä ilmi työsuhteen kesto, päivittäiset työtunnit, bruttopalkka ja työnantajan yhteystiedot.

Kela päättää ennakkomaksumenettelyn käyttämisestä ja ennakkomaksun suuruudesta.

utbetalning av *jämkad arbetslöshetsförmån* i förväg utifrån en utredning som en *förmånstagare* har gett, om inväntandet av löneintyg från arbetsgivaren oskäligt fördröjer utbetalningen av arbetslöshetsförmån

Anställningens längd, de dagliga arbetstimmar, bruttolönen och arbetsgivarens kontaktuppgifter ska framgå av utredningen.

FPA beslutar om tillämpningen av förskottsförfarande och om förskottets storlek.

492

vuorottelukorvaus

ei: † vuorotteluvapaakorvaus

sv alterneringsersättning

etuus, jonka tarkoituksena on turvata vuorotteluvapaalla olevan henkilön toimeentulo

Vuorotteluvapaa on hakemuksesta määräajaksi myönnettävä vapautus työ- tai virkasuhteeseen kuuluvien tehtävien hoitamisesta. Työntekijä ja työnantaja sopivat vuorotteluvapaasta. Lisäksi työntekijän on täytynyt olla tietyn aikaa työssä ennen vuorotteluvapaan alkamista ja tietyn aikaa saman työnantajan palveluksessa.

Vuorottelukorvauksen maksaa työttömyyskassa tai Kela. Vuorottelukorvauksen määrä on tietty prosenttiosuus siitä *työttömyyspäivärahasta*, johon vuorottelija olisi oikeutettu työttömänä ollessaan.

förmån som syftar till att trygga försörjningen för en person som är alterneringsledig

Alterneringsledigheten innebär befrielse från att sköta de uppgifter som hör till anställningen.

Den beviljas på ansökan för viss tid. Arbetstagaren och arbetsgivaren kommer överens om alterneringsledigheten. Arbetstagaren måste dessutom ha varit i arbete en viss tid före alterneringsledighetens början och en viss tid hos samma arbetsgivare.

Alterneringsersättningen betalas av arbetslöshetskassan eller FPA. Den utgör en viss procent av den *arbetslöshetsdagpenning* som den alterneringsledige skulle ha rätt till vid arbetslöshet.

493

(vanhentunut/föråldrat)

koulutustuki

sv utbildningsstöd *n*

työvoimapolitiiseen aikuiskoulutukseen osallistuneelle henkilölle myönnetty *etuus*

Koulutustuki poistui 1.1.2010. Työvoimapolitiittinen aikuiskoulutus (nykyinen nimitys työvoimakoulutus) on nyt *työllistymistä edistävä palvelu*, jonka ajalta maksetaan *työttömyysetuutta*.

förmån som beviljats personer som deltagit i arbetskraftspolitisk vuxenutbildning

Utbildningsstödet slopades 1.1.2010. Den arbetskraftspolitiska vuxenutbildningen (nuvarande benämning: arbetskraftsutbildning) är nu en form av *sysselsättningsfrämjande service*, och *arbetslöshetsförmån* betalas under tiden för den.

494

(vanhentunut/föråldrat)

koulutuspäiväraha

sv utbildningsdagpenning

omaehtoisesti opiskelleelle henkilölle myönnetty *etuus*

Koulutuspäiväraha poistui 1.1.2010. Työnhakijan omaehtoinen *työttömyysetuudella* tuettu opiskelu on nyt *työllistymistä edistävä palvelu*.

förmån som beviljats personer som studerat frivilligt

Utbildningsdagpenningen slopades 1.1.2010. Frivilliga studier som en arbetssökande bedriver och som stöds genom *arbetslöshetsförmån* är nu en form av *sysselsättningsfrämjande service*.

495

työssäoloehto

sv arbetsvillkor *n*

vaatimus, jonka mukaan henkilön on täytynyt olla töissä tietyn aikaa tietyn ajanjakson kuluessa ennen työttömäksi jäämistään

Palkansaajilla ja yrittäjillä on omat työssäoloehdonsa. Palkansaaja täyttää työssäoloehdon, jos hän on ollut palkkatyössä vähintään 26 viikkoa työttömyyttä edeltäneiden 28 kuukauden aikana, hänen työaikansa on ollut vähintään 18 tuntia viikossa ja kokoaikatyön palkka on ollut alan työehtosopimuksen mukainen, tai jos työehtosopimusta ei ole, vähintään tietynsuuruinen. Yrittäjä täyttää työssäoloehdon, jos hän on toiminut yrittäjänä vähintään 15 kuukautta työttömyyttä edeltäneiden 4 vuoden aikana ja yritystoiminta on ollut riittävän laajaa.

Työssäoloehdon tulee täytyä tietyn ajanjakson kuluessa. Tätä ajanjaksoa kutsutaan työssäoloehdon tarkastelujaksoksi. Tarkastelujaksoa pidennetään ajalla, jonka henkilö on estynyt olemasta työmarkkinoilla, jos syynä tähän on sairaus, laitoshoido tai *kuntoutus*, asevelvollisuus tai siviilipalvelus, päätoimiset opinnot, lapsen syntymä tai enintään 3-vuotiaan lapsen hoito, apurahakausi tai muu näihin verrattava hyväksyttävä syy. Tarkastelujaksoa pidennetään myös ajalla, jota ei *osasairauspäivärahan* tai alennetun sairausajan palkan saamisen vuoksi lueta työssäoloehtoon tai jona henkilö on *työllistymistä edistävässä palvelussa*. Tarkastelujaksoa pidennetään enintään seitsemän vuotta.

Työttömyyspäivärahan saamisen edellytyksenä on työssäoloehdon täyttäminen. Kun henkilö hakee *työttömyysetuutta*, Kela selvittää työssäoloehdon täyttymisen. Kela myös seuraa työssäoloehdon kertymistä työttömyyspäivärahakauden aikana.

krav enligt vilket en person ska ha arbetat en viss tid under en viss period före arbetslöshetens början

Det finns separata arbetsvillkor för löntagare och för företagare. Löntagare uppfyller arbetsvillkoret, om de har förvärvat arbetat i minst 26 veckor under de 28 månaderna före arbetslöshetens början, om arbetstiden har varit minst 18 timmar i veckan och om lönen för heltidsarbete har följt branschens kollektivavtal eller – om kollektivavtal inte finns – nått upp till en viss minimistorlek. Företagare uppfyller arbetsvillkoret, om de har varit verksamma som företagare i minst 15 månader under en tid av 4 år före arbetslöshetens början och företagsverksamheten har varit tillräckligt omfattande.

Arbetsvillkoret ska uppfyllas under en viss period, som kallas granskningsperiod för arbetsvillkoret. Granskningsperioden förlängs med den tid personen i fråga har varit förhindrad att vara på arbetsmarknaden, om orsaken till det är sjukdom, institutionsvård eller *rehabilitering*, militärtjänst eller civiltjänstgöring, heltidsstudier, barnafödelse eller vård av barn som är högst 3 år, en stipendieperiod eller någon godtagbar orsak som är jämförbar med dessa. Granskningsperioden förlängs också med den tid som p.g.a. *partiell sjukdagpenning* eller nedsatt sjuklön inte räknas in i arbetsvillkoret eller under vilken personen deltar i *sysselsättningsfrämjande service*. Granskningsperioden förlängs med högst sju år.

Erhållandet av *arbetslöshetsdagpenning* förutsätter att arbetsvillkoret uppfylls. När en person ansöker om *arbetslöshetsförmån* utreder FPA om arbetsvillkoret uppfylls. FPA följer också med hur arbetsvillkoret uppfylls under arbetslöshetsdagpenningperioden.

496

työssäolovelvoite

sv skyldighet att vara i arbete

velvoite, jonka mukaan henkilön pitää olla töissä, opiskella tai osallistua *työllistymistä edistävään palveluun* tietyn aikaa ennen kuin hänelle voidaan myöntää *työttömyysetuus*, jos hän on toistuvasti menetellyt työvoimapolitiittisesti arvioituna moitittavasti

Työvoimapolitiittisesti moitittavaa menettelyä on esimerkiksi se, että työnhakija on ilman pätevää syytä eronnut työstään tai on itse aiheuttanut työsuhteen päättymisen.

Työssäolo sisältää myös yritystoiminnassa tai omassa työssä työllistymisen.

Työ- ja elinkeinotoimistot päättävät työssäolovelvoitteesta.

skyldighet enligt vilken en person under en tid av viss längd ska arbeta, studera eller delta i *sysselsättningsfrämjande service* innan det är möjligt att bevilja honom eller henne *arbetslöshetsförmån*, om han eller hon upprepade gånger har förfarit klandervärt enligt en arbetskraftspolitisk bedömning

Exempel på förfaranden som är arbetskraftspolitiskt klandervärda är att den arbetssökande utan giltig orsak har lämnat sitt arbete eller själv varit orsak till att anställningsförhållandet upphört.

Att vara i arbete inkluderar också sysselsättning inom företagsverksamhet och eget arbete.

Arbets- och näringsbyråerna beslutar om skyldigheten att vara i arbete.

497

työmarkkinatuen odotusaika; odotusaika

sv väntetid för arbetsmarknadsstöd; väntetid

ajanjakso, jolta henkilö ei saa *työmarkkinatukea*, jos hänellä ei ole ammatillista koulutusta eikä hän ole koskaan täyttänyt *työssäoloehto*a

Työ- ja elinkeinotoimistot päättävät työmarkkinatuen odotusajasta.

period under vilken en person inte får *arbetsmarknadsstöd*, om han eller hon saknar yrkesutbildning och aldrig har uppfyllt *arbetsvillkoret*

Arbets- och näringsbyråerna beslutar om väntetiden för arbetsmarknadsstöd.

498

korvaukseton määräaika; karenssiaika (3)

sv tid utan ersättning; karenstid (2)

aika, jolta *työttömyysetuutta* ei makseta silloin, kun henkilö on ilman pätevää syytä eronnut tai kieltäytynyt työstä tai kieltäytynyt *työllistymistä edistävästä palvelusta* tai keskeyttänyt palvelun

Työ- ja elinkeinotoimistot päättävät korvauksettoman määräajan ja sen pituudesta.

Korvauksettoman määräajan päätyttyä *työttömyysetuutta* on haettava uudelleen.

tid under vilken *arbetslöshetsförmån* inte betalas när en person utan giltig orsak har lämnat sitt arbete, vägrat att ta emot arbete eller vägrat att delta i *sysselsättningsfrämjande service* eller avbrutit sådan service

Arbets- och näringsbyråerna beslutar om tiden utan ersättning och om dess längd.

Efter tiden utan ersättning ska *arbetslöshetsförmån* sökas på nytt.

499

päivärahakauden enimmäisaika; enimmäisaika; enimmäismaksuaika

sv maximitid för utbetalning av dagpenning; dagpenningens periodens maximitid; maximal utbetalningstid; maximitid

ajanjakso, jolta [työttömyyspäivärahaa](#) pääsääntöisesti enintään maksetaan

Työttömyyspäivärahaa maksetaan yhteensä enintään 500 työttömyyspäivältä. Päivärahakauden enimmäisaikaa laskettaessa soviteltuna työttömyyspäivärahana maksettu määrä otetaan huomioon muunnettuna täysiksi työttömyyspäivärahapäiviksi. Enimmäisajan täytyttyä voi hakea [työmarkkinatukea](#).

Työttömyyspäivärahaa voidaan maksaa päivärahakauden enimmäisajan päätyttyä, jos henkilöllä on [työttömyyspäivärahan lisäpäiväoikeus](#).

Kun henkilö on työttömyyspäiväraha-oikeuden alkamisen jälkeen täyttänyt [työssäoloehdon](#), päivärahakauden enimmäisajan laskeminen aloitetaan alusta.

den längsta period under vilken [arbetslöshetsdagpenning](#) i regel betalas

Arbetslöshetsdagpenning betalas för sammanlagt högst 500 arbetslöshetsdagar. När maximitiden för utbetalning av dagpenning beräknas beaktar man det belopp som har betalats i form av jämkad arbetslöshetsdagpenning, omvandlat till fulla arbetslöshetsdagpenningssdagar. [Arbetsmarknadsstöd](#) kan sökas när maximitiden har gått ut.

Arbetslöshetsdagpenning kan betalas efter maximitiden för utbetalning av dagpenning, om personen har [rätt till tilläggsdagar](#).

När en person efter att ha blivit berättigad till arbetslöshetsdagpenning har uppfyllt [arbetsvillkoret](#), börjar maximitiden för utbetalning av dagpenning räknas från början.

500

työttömyyspäivärahan lisäpäiväoikeus; lisäpäiväoikeus (2)

sv rätt till arbetslöshetsdagpenning för tilläggsdagar; rätt till tilläggsdagar (2)

ikäntyneen henkilön oikeus saada [työttömyyspäivärahaa päivärahakauden enimmäisajan](#) päätyttyä

Työttömyyspäivärahan lisäpäiväoikeus koskee vain palkansaajan työttömyyspäivärahan saajia, ei yrittäjiä. Ikääntynyt työtön voi saada päivärahakautensa lisäpäiviä ja päästä ns. eläkeputkeen. Tällöin hän saa työttömyyspäivärahaa, kunnes siirtyy [eläkkeelle](#).

Ennen vuotta 1958 syntyneellä ja lisäpäiviltä työttömyyspäivärahaa saavalla on oikeus valita, siirtykö hän [vanhuuseläkkeelle \(1\)](#) jo 62-vuotiaana. Vuonna 1958 tai sen jälkeen syntynyt voi siirtyä vanhuuseläkkeelle (1) vasta 63-vuotiaana. Eläkkeeseen ei tällöin tehdä [varhennusvähenystä](#). Kuitenkin viimeistään 65-vuotiaana työtön siirtyy vanhuuseläkkeelle (1).

rätten för en äldre person att få [arbetslöshetsdagpenning](#) efter [maximitiden för utbetalning av dagpenning](#)

Rätten till tilläggsdagar gäller bara dem som får arbetslöshetsdagpenning för löntagare, inte företagare. En äldre person som är arbetslös kan få tilläggsdagar till sin dagpenningperiod och komma in i den s.k. pensionsslussen. Han eller hon får då arbetslöshetsdagpenning tills [pension](#) börjar betalas.

Den som är född före år 1958 och får arbetslöshetsdagpenning för tilläggsdagar har rätt att välja att ta ut [ålderspension](#) redan som 62-åring. Den som är född 1958 eller senare kan ta ut ålderspension först som 63-åring. Då görs ingen [förtidsminskning](#) av pensionen. Men senast som 65-åring börjar den som är arbetslös få ålderspension.

501

<työttömyysetuudet/arbetslöshetsförmåner>

jaksotusaika

sv periodiseringstid

ajanjakso, jolle tietyt työsuhteen päättyessä työnantajalta saatavat edut tai korvaukset jaksotetaan

Esimerkiksi tukipaketti, eroraha ja yritysomaisuuden myyntivoitto ovat jaksotettavia etuja. Yritys-omaisuuden myyntivoitto jaksotetaan enintään 24 kuukauden ajalle.

Oikeus *työttömyysetuuteen* voi alkaa vasta jaksotusajan kuluttua.

period under vilken vissa förmåner eller ersättningar som arbetsgivaren betalar när anställningsförhållandet upphörperiodiseras

Exempelvis stödpaket, avgångsvederlag och vinsten från försäljning av företagsegendom är förmåner som kan periodiseras. Vinsten från försäljning av företagsegendom periodiseras över högst 24 månader.

Rätten till *arbetslöshetsförmån* kan börja först efter periodiseringstiden.

502

<työttömyysturva / utkomstskydd för arbetslösa>

työskentelykausi

sv arbetsperiod; anställningsperiod

ajanjakso, jonka henkilö on työskennellyt EY-lainsäädäntöä soveltavassa maassa

Toisessa EY-lainsäädäntöä soveltavassa maassa palkansaajana tai yrittäjänä tehty työ voidaan Suomen työttömyysturvalakiin (1290/2002) perustuvien rajojen hyväksyä palkansaajan tai yrittäjän *työssäoloheitoon*, mikäli ulkomaantyöstä on käytettävissä edellisestä toimivaltaisesta maasta saatu selvitys. Työskentely- ja työttömyysvakuutuskaudet vahvistetaan edellisestä toimivaltaisesta maasta saatavalla asiakirjalla.

period under vilken en person har arbetat i ett land som tillämpar EG-lagstiftningen

Arbete som löntagare eller företagare i ett annat land som tillämpar EG-lagstiftningen kan med de begränsningar som grundar sig på den finska lagen om utkomstskydd för arbetslösa (1290/2002) godkännas för löntagares eller företagares *arbetsvillkor*, om en utredning om utlandsarbetet från den föregående behöriga staten finns att tillgå. Arbetsperioderna och arbetslöshetsförsäkringsperioderna bekräftas genom en handling som utfärdas i den föregående behöriga staten.

503

työvoimapolitiittinen lausunto

sv arbetskraftspolitiskt utlåtande *n*

työvoimaviranomaisen antama lausunto *työttömyysetuuden* saamisen työvoimapolitiittisista edellytyksistä

Työvoimapolitiittisista edellytyksistä säädetään työttömyysturvalaissa (1290/2002).

Työvoimapolitiittisen lausunnon antaa yleensä työ- ja elinkeinotoimisto. Niitä voi antaa myös työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskus.

Kelan ja työttömyyskassan on ennen työttömyysetuuden myöntämistä saatava työvoimapolitiittinen lausunto, jossa todetaan oikeus työttömyysetuuteen.

utlåtande av arbetskraftsmyndigheten om de arbetskraftspolitiska förutsättningarna för att erhålla en *arbetslöshetsförmån*

Bestämmelser om de arbetskraftspolitiska förutsättningarna finns i lagen om utkomstskydd för arbetslösa (1290/2002).

Det arbetskraftspolitiska utlåtandet ges i allmänhet av arbets- och näringsbyrån. Det kan också ges av arbets- och näringsförvaltningens kundservicecenter.

Innan arbetslöshetsförmån beviljas ska FPA och arbetslöshetskassan få ett arbetskraftspolitiskt utlåtande där rätten till arbetslöshetsförmån konstateras.

504

työllistymistä edistävä palvelu

sv sysselsättningsfrämjande service

toiminta, jonka tarkoituksena on parantaa työttömän työnhakijan mahdollisuuksia saada ansiotyötä

Työllistymistä edistäviä palveluja ovat esimerkiksi työvoimakoulutus, *koulutuskokeilu*, *työkokeilu*, kuntouttava työtoiminta sekä *työttömyysetuudella* tuettu omaehtoinen opiskelu.

Työllistymistä edistävien palvelujen ajalta maksetaan sitä työttömyysetuutta, johon työnhakijalla on oikeus työttömänä ollessaan. Joissain tapauksissa työttömyysetuutta voidaan maksaa työllistämistä edistävien palvelujen ajalta, vaikka henkilöllä ei olisi oikeutta työttömyysetuuteen.

åtgärd som syftar till att förbättra en arbetslös arbetssökandes möjligheter till förvärvsarbete

Arbetskraftsutbildning, *utbildningsprövning*, *arbetsprövning*, rehabiliterande arbetsverksamhet samt frivilliga, med *arbetslöshetsförmån* stödda studier är exempel på sysselsättningsfrämjande service.

Under tiden för sysselsättningsfrämjande service betalas sådan arbetslöshetsförmån som den arbetssökande har rätt till medan han eller hon är arbetslös. I en del fall kan arbetslöshetsförmån betalas under tiden för sysselsättningsfrämjande service, även om personen inte har rätt till arbetslöshetsförmån.

505

tarveharkinta

sv behovsprövning

etuuksien tai palvelujen myöntämisen kriteerien soveltaminen henkilön tarpeeseen

Tarveharkintaa voidaan käyttää silloin, kun henkilöllä ei ole subjektiivista oikeutta etuuteen tai palveluun.

Esimerkiksi *työmarkkinatukeen* sovelletaan tarveharkintaa tiettyjen tulojen osalta.

tillämpning av kriterierna för beviljande av *förmåner* eller service på en persons behov

Behovsprövning kan användas när personen inte har subjektiv rätt till en förmån eller ett visst slag av service.

Behovsprövning tillämpas t.ex. i fråga om vissa inkomster när det gäller *arbetsmarknadsstöd*.

506

käsittelytakuu

sv handläggningsgaranti

periaate, jonka mukaan *työttömyysetuutta* koskeva hakemus on otettava käsittelyyn ja ratkaistava tiettyssä ajassa

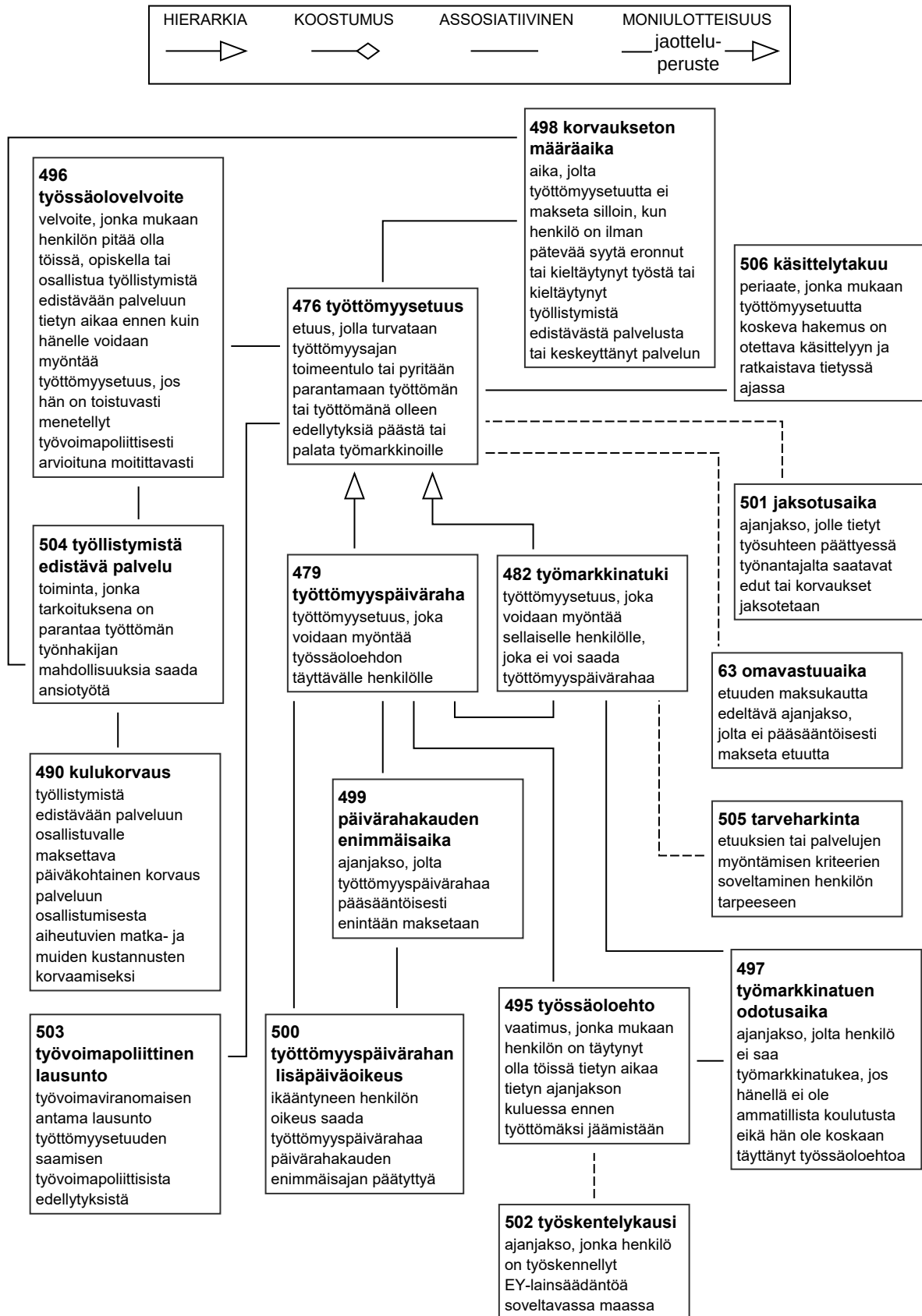
Työttömyysturvalain (1290/2002) mukaan päätös työttömyysetuudesta on annettava tai tarvittavat selvitystoimenpiteet on aloitettava viimeistään 30. kalenteripäivänä hakemuksen saapumisesta. Jos hakemusta ei voi ratkaista hakemuksesta löytyvillä tiedoilla, asiaan on hankittava lisäselvitystä joko hakijalta itseltään tai muilta tahoilta, kuten työ- ja elinkeinotoimistolta, työnantajalta tai työttömyyskassalta. Käsittelytakuu edellyttää, että hakemus ratkaistaan 14 kalenteripäivän kuluessa siitä, kun Kelalla tai työttömyyskassalla on ollut käytettävissään asian ratkaisemiseksi tarvittavat tiedot, eli lisäselvitykset ovat saapuneet tai määräaika selvitysten antamiselle on kulunut.

Käsittelytakuu tuli voimaan 1.3.2011.

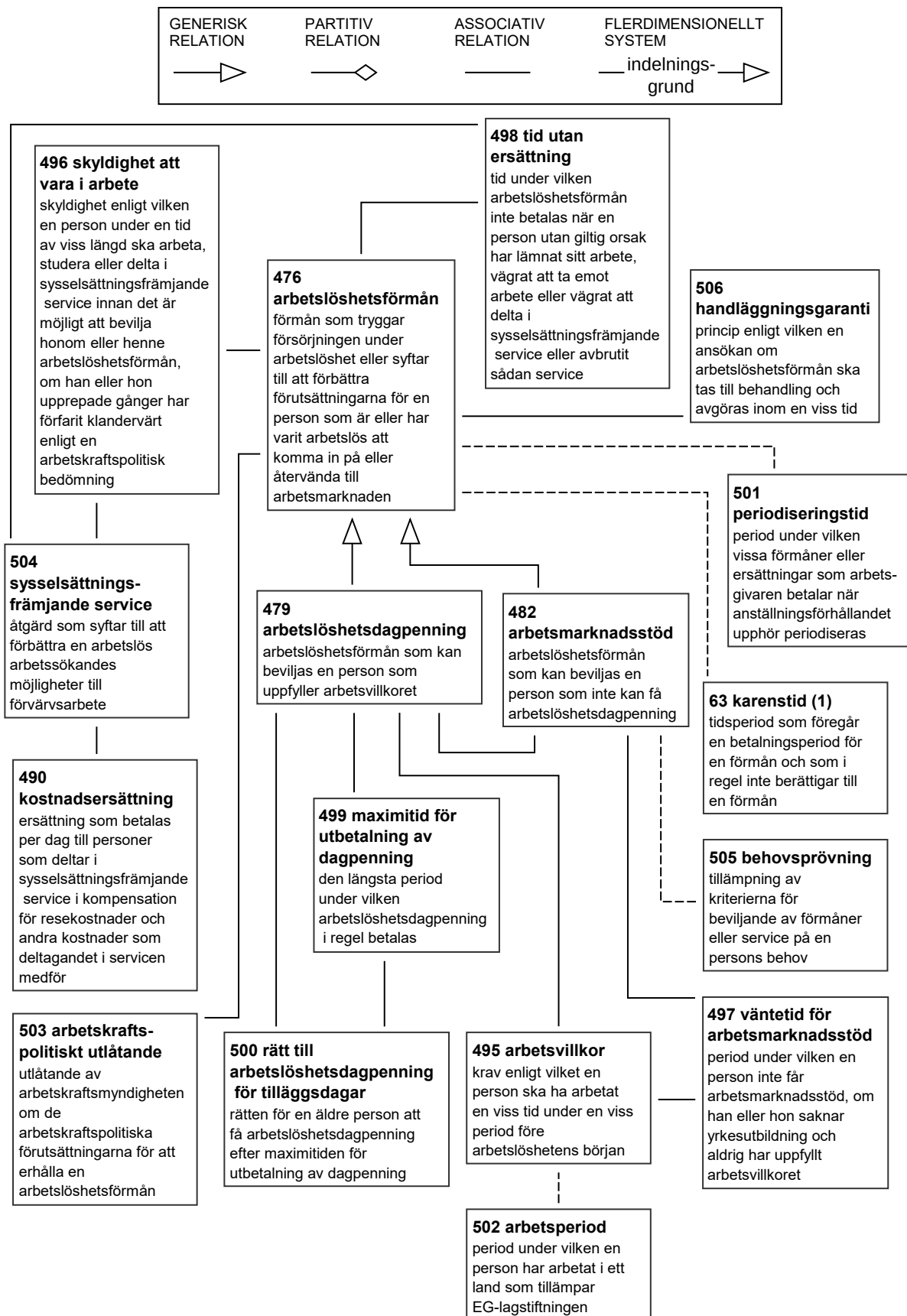
princip enligt vilken en ansökan om *arbetslöshetsförmån* ska tas till behandling och avgöras inom en viss tid

Enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa (1290/2002) ska beslut om en arbetslöshetsförmån ges eller de utredningsåtgärder som behövs inledas senast den 30 kalenderdagen från det att ansökan har anlänt. Om en ansökan inte kan avgöras utifrån de uppgifter som den innehåller ska tilläggsutredning inhämtas antingen hos den sökande eller på annat håll, t.ex. hos arbets- och näringsbyrån, arbetsgivaren eller arbetslöshetskassan. Handläggningsgarantin innebär att ansökan ska avgöras inom 14 kalenderdagar från det att FPA eller arbetslöshetskassan till sitt förfogande fått de uppgifter som behövs för att avgöra ärendet, dvs. tilläggsutredningen har anlänt eller tidsfristen för att lämna in utredning har gått ut.

Handläggningsgarantin trädde i kraft 1.3.2011.

Käsitekaavio 42. Työttömyysetuuksiin liittyviä käsitteitä.

Begreppsdiagram 42. Begrepp som rör arbetslöshetsförmåner.

Lähteet

Kelan terminologisen sanaston etuuksiin liittyvien käsitteiden määrittelyssä käytetyt tärkeimmät lähteet:

Aalto-Setälä, Ville & Saarinen, Paavo. Kilpailun vaikutus lääkemarkkinoilla. Kuluttajatutkimuskeskus, julkaisu 6:2004.

Asumistukilaki. 4.6.1975/408.

Elatustukilaki. 29.8.2008/580.

Etuusohjeet 1. Alle 16-vuotiaan vammaistuki. Kela. 2009.

Etuusohjeet 1. Lääkkeet. Kela. 2007.

Etuusohjeet 1. Matkakustannukset. Kela. 2007.

Etuusohjeet 1. Sairaanhoidokorvaukset. Kela. 2007.

Etuusohjeet 1. Vanhempainpäivärahat. Kela. 2007.

Etuusohjeet 2. Kuntoutusraha. Kela. 2009.

Etuusohjeet 2. Työkyvyttömyyseläke. Kela. 2008.

Etuusohjeet. 16 vuotta täyttäneen vammaistuki. Kela. 24.5.2013.

Etuusohjeet. Adoptiotuki. Kela. 28.5.2010.

Etuusohjeet. Ammatillinen kuntoutus. Kela. 4.5.2009.

Etuusohjeet. Elatustuki. Kela. 22.12.2011.

Etuusohjeet. Eläkettä saavan hoitotuki. Kela. 5.1.2015.

Etuusohjeet. Eläkkeensaajan asumistuki. Kela. 2.6.2010.

Etuusohjeet. Harkinnanvarainen kuntoutus. Kela. 4.5.2009.

Etuusohjeet. Kotihoidon tuki. Kela. 2.4.2012.

Etuusohjeet. Lapseneläke. Kela. 28.1.2010.

Etuusohjeet. Lapsikorotus. Kela. 3.2.2010.

Etuusohjeet. Lapsilisä. Kela. 23.1.2012.

Etuusohjeet. Leskeneläke. Kela. 8.2.2010.

Etuusohjeet. Lääkinnällinen kuntoutus. Kela. 4.5.2009.

Etuusohjeet. Lääkäripalkkiot. Kela. 10.5.2012.

Etuusohjeet. Opintotuki. Kela. 28.6.2011.

Etuusohjeet. Peruspäiväraha. Kela. 5.7.2012.

Etuusohjeet. Sairaanhoido ulkomailla ja Suomessa. Kela. 30.3.2016.

Etuusohjeet. Sairauspäiväraha. Kela. 2.9.2013.

Etuusohjeet. Sotilasavustus. Kela. 12.10.2010.

Etuusohjeet. Työmarkkinatuki. Kela. 3.7.2012.

Etuusohjeet. Työterveyshuolto. Kela. 2.1.2013.

Etuusohjeet. Työttömyyseläke. Kela. 2.2.2010

Etuusohjeet. Vaikeavammaisten kuntoutus. Kela. 4.5.2009.

Etuusohjeet. Vammaisten henkilöiden tulkkauspalvelut. Kela. 2.9.2010.

Etuusohjeet. Vanhuuseläke. Kela. 30.8.2010.

Etuusohjeet. Vuorottelukorvaus. Kela. 2.1.2012.

Etuusohjeet. Yksityisen hoidon tuki. Kela. 2.4.2012.

Etuusohjeet. Yleinen asumistuki. Kela. 28.1.2011.

Etuusohjeet. Äitiysavustus. Kela. 11.8.2011.

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 883/2004, annettu 29 päivänä huhtikuuta 2004, sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamisesta (ETA:n ja Sveitsin kannalta merkityksellinen teksti).

Kansaneläkelaki. 11.5.2007/568.

Kelan etuudet pähkinänkuoressa. Opas asiantuntijoille – 2009.

Korkeakoulusanasto. Elomaa, Niina (toim.) Opetusministeriö ja valtioneuvoston kanslia. Yliopistopaino Kustannus, Helsinki 2005.

Laki eläkkeensaajan asumistuesta. 11.5.2007/571.

Laki Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuuksista. 15.7.2005/566.

Laki kuntoutuksen asiakasyhteistyöstä. 13.6.2003/497.

Laki lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta. 20.12.1996/1128.

Laki lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen opiskelijoiden koulumatkatuesta. 10.1.1997/48.

Laki rajat ylittävästä terveydenhuollosta 30.12.2013/1201.

Laki rintamaveteraanien hammashuollon järjestämisestä ja korvaamisesta. 678/1992.

Laki sairausvakuutuslain muuttamisesta. 903/2012.

Laki sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamista koskevan Euroopan unionin lainsäädännön soveltamisesta. 14.5.2010/352.

Laki sähköisestä lääkemääräyksestä. 2.2.2007/61.

Laki terveydenhuollon ammattihenkilöistä. 28.6.1994/559.

Laki työkyvyttömyyseläkkeellä olevien työhönpaluun edistämisestä. 9.10.2009/738.

Laki ulkomaille maksettavasta rintamalisästä. 25.11.1988/988.

Laki vammaisetuuksista. 11.5.2007/570.

Laki vammaisetuuksista annetun lain muuttamisesta 1352/2014.

Laki vammaisten henkilöiden tulkkauspalvelusta. 19.2.2010/133.

Lapsilisälaki. 21.8.1992/796.

Läkelaki. 10.4.1987/395.

Lääketieteen termit. Duodecimin selittävä suursanakirja. 5. painos. Duodecim. 2007.

Lääkkeiden toimittaminen. Määräys 3/2006. Lääkelaitos. 15.12.2006.

Opintotukilaki. 21.1.1994/65.

Sairausvakuutuksen korvaustaksat 1.1.2008. Kela.

Sairausvakuutuslaki. 21.12.2004/1224.

Sosiaali- ja terveydenhuollon asiakas- ja potilasasiakirjasanasto. Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus STAKES ja Tekniikan Sanastokeskus TSK. 1995.

Sosiaali- ja terveysministeriön asetus lääkkeen määräämisestä. 726/2003.

Sosiaali- ja terveysministeriön asetus tapaturmavakuutuslaissa tarkoitetusta haittaluokituksesta. 1649/2009.

Sosiaalialan sanasto asiakastietojärjestelmiä varten. Sosiaalialan tietoteknologiahanke. Stakes. Raportteja 30/2008.

Sosiaaliturvan sanasto. Huoltaja-säätiö. 2002.

Sotilasavustuslaki. 20.8.1993/781.

Tartuntatautilaki. 25.7.1986/583.

Terveydenhuoltolaki 30.12.2010/1326.

Työsuojelusanasto (TSK 35). Sanastokeskus TSK ry. Työterveyslaitos. 2006.

Työterveyshuolto. Tietoa työnantajille ja yrittäjille työterveyshuollon korvauksista. Tunne perusturvasi 3c. Kela. 2006.

Työterveyshuoltolaki. 21.12.2001/1383.

Valtioneuvoston asetus hyvän työterveyshuoltokäytännön periaatteista, työterveyshuollon sisällöstä sekä ammattihenkilöiden ja asiantuntijoiden koulutuksesta. 1484/2001.

Valtioneuvoston asetus sairausvakuutuslain 3 luvun 4 ja 5 §:ssä tarkoitettujen korvaustaksojen perusteista. 1336/2004.

Valtioneuvoston asetus sairausvakuutuslain 3 luvun 4 ja 5 §:ssä tarkoitettujen korvaustaksojen perusteista annetun valtioneuvoston asetuksen 2 luvun muuttamisesta. 692/2009.

Valtioneuvoston asetus sairausvakuutuslain täytäntöönpanosta. 1335/2004.

Valtioneuvoston asetus sairausvakuutuslaissa tarkoitettujen työterveyshuollon korvausten laskennallisten enimmäismäärien määrittelemisestä. 1338/2004.

Valtioneuvoston asetus äitiysavustuksesta ja adoptiotuesta. 31.10.2002/885.

Verosanasto. Kuhmonen, Kaisa (toim.) Valtiovarainministeriö ja valtioneuvoston kanslia. Taloustieto Oy. Yliopistopaino, Helsinki 2002.

Yliopistolaki. 24.7.2009/558.

Äitiysavustuslaki. 28.5.1993/477.

Källor

De viktigaste källorna som använts vid definieringen av förmånsrelaterade begrepp i ordlistan FPA-termer:

Aalto-Setälä, Ville & Saarinen, Paavo. Kilpailun vaikutus lääkemarkkinoilla. Kuluttajatutkimuskeskus, julkaisu 6:2004.

Arbetarskyddsordlista (TSK 35). Terminological centralen TSK rf. Arbetshälsoinstitutet. 2006.

Barnbidragslag. 21.8.1992/796.

Etuusohjeet 1. Alle 16-vuotiaan vammaistuki. Kela. 2009.

Etuusohjeet 1. Lääkkeet. Kela. 2007.

Etuusohjeet 1. Matkakustannukset. Kela. 2007.

Etuusohjeet 1. Sairaanhoidokorvaukset. Kela. 2007.

Etuusohjeet 1. Vanhempainpäivärahat. Kela. 2007.

Etuusohjeet 2. Kuntoutusraha. Kela. 2009.

Etuusohjeet 2. Työkyvyttömyyseläke. Kela. 2008.

Etuusohjeet. 16 vuotta täyttäneen vammaistuki. Kela. 24.5.2013.

Etuusohjeet. Adoptiotuki. Kela. 28.5.2010.

Etuusohjeet. Ammatillinen kuntoutus. Kela. 4.5.2009.

Etuusohjeet. Elatustuki. Kela. 22.12.2011.

Etuusohjeet. Eläkettä saavan hoitotuki. Kela. 5.1.2015.

Etuusohjeet. Eläkkeensaajan asumistuki. Kela. 2.6.2010.

Etuusohjeet. Harkinnanvarainen kuntoutus. Kela. 4.5.2009.

Etuusohjeet. Kotihoidon tuki. Kela. 2.4.2012.

Etuusohjeet. Lapseneläke. Kela. 28.1.2010.

Etuusohjeet. Lapsikorotus. Kela. 3.2.2010.

Etuusohjeet. Lapsilisä. Kela. 23.1.2012.

Etuusohjeet. Leskeneläke. Kela. 8.2.2010.

Etuusohjeet. Lääkinnällinen kuntoutus. Kela. 4.5.2009.

Etuusohjeet. Lääkäripalkkiot. Kela. 10.5.2012.

Etuusohjeet. Opintotuki. Kela. 28.6.2011.

Etuusohjeet. Peruspäiväraha. Kela. 5.7.2012.

Etuusohjeet. Sairaanhoido ulkomailla ja Suomessa. Kela. 30.3.2016.

Etuusohjeet. Sairauspäiväraha. Kela. 2.9.2013.

Etuusohjeet. Sotilasavustus. Kela. 12.10.2010.

Etuusohjeet. Työmarkkinatuki. Kela. 3.7.2012.

Etuusohjeet. Työterveyshuolto. Kela. 2.1.2013.

Etuusohjeet. Työttömyyseläke. Kela. 2.2.2010

Etuusohjeet. Vaikeavammaisten kuntoutus. Kela. 4.5.2009.

Etuusohjeet. Vammaisten henkilöiden tulkkauspalvelut. Kela. 2.9.2010.

Etuusohjeet. Vanhuuseläke. Kela. 30.8.2010.

Etuusohjeet. Vuorottelukorvaus. Kela. 2.1.2012.

Etuusohjeet. Yksityisen hoidon tuki. Kela. 2.4.2012.

Etuusohjeet. Yleinen asumistuki. Kela. 28.1.2011.

Etuusohjeet. Äitiysavustus. Kela. 11.8.2011.

Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 883/2004 av den 29 april 2004 om samordning av de sociala trygghetssystemen (Text av betydelse för EES och Schweiz).

Folkpensionslag. 11.5.2007/568.

Företagshälsovård. Information till arbetsgivare och företagare om företagshälsovärdsersättningar. Din grundtrygghet 3c. FPA. 2006.

Förmåner från FPA. För professionellt bruk – 2009.

Hälso- och sjukvårdslag. 1326/2010.

Högscoleordlista. Elomaa, Niina (red.) Undervisningsministeriet och statsrådets kansli. Yliopistopaino Kustannus, Helsingfors 2005.

Lag om anordnande av och ersättning för tandvården för frontveteraner. 678/1992.

Lag om betalning av fronttillägg utomlands. 25.11.1988/988.

Lag om bostadsbidrag. 4.6.1975/408.

Lag om bostadsbidrag för pensionstagare. 11.5.2007/571.

Lag om elektroniska recept. 2.2.2007/61.

Lag om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner. 15.7.2005/566.

Lag om främjande av sjukpensionärers återgång i arbete. 9.10.2009/738.

Lag om företagshälsovård. 21.12.2001/1383.

Lag om gränsöverskridande hälso- och sjukvård. 30.12.2013/1201.

Lag om handikappförmåner. 11.5.2007/570.

Lag om klientsamarbete inom rehabiliteringen. 13.6.2003/497.

Lag om moderskapsunderstöd. 28.5.1993/477.

Lag om smittsamma sjukdomar. 25.7.1986/583.

Lag om studiestöd. 21.1.1994/65.

Lag om stöd för hemvård och privat vård av barn. 20.12.1996/1128.

Lag om stöd för skolresor för studerande i gymnasieutbildning och yrkesutbildning. 10.1.1997/48.

Lag om tillämpning av Europeiska unionens lagstiftning om samordning av de sociala trygghets-systemen. 14.5.2010/352.

Lag om tolkningstjänst för handikappade personer. 19.2.2010/133.

Lag om underhållsstöd. 29.8.2008/580.

Lag om yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården. 28.6.1994/559.

Lag om ändring av lagen om handikappförmåner. 1352/2014.

Lag om ändring av sjukförsäkringslagen. 903/2012.

Läkemedelslag. 10.4.1987/395.

Lääketieteen termit. Duodecimin selittävä suursanakirja. 5. painos. Duodecim. 2007.

Lääkkeiden toimittaminen. Määräys 3/2006. Lääkelaitos. 15.12.2006.

Militärunderstödslag. 20.8.1993/781.

Sairausvakuutuksen korvaustaksat 1.1.2008. Kela.

Sjukförsäkringslag. 21.12.2004/1224.

Skatteordlista. Kuhmonen, Kaisa (red.) Finansministeriet och statsrådets kansli. Taloustieto Oy. Yliopistopaino, Helsingfors 2002.

Social- och hälsovårdsministeriets förordning om förskrivning av läkemedel. 726/2003.

Social- och hälsovårdsministeriets förordning om invaliditetsklassificeringen enligt lagen om olycksfallsförsäkring. 1649/2009.

Sosiaali- ja terveydenhuollon asiakas- ja potilasasiakirjasanasto. Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimus- ja kehittämiskeskus STAKES ja Tekniikan Sanastokeskus TSK. 1995.

Sosiaalialan sanasto asiakastietojärjestelmiä varten. Sosiaalialan tietoteknologiahanke. Stakes. Raportteja 30/2008.

Sosiaaliturvan sanasto. Huoltaja-säätiö. 2002.

Statsrådets förordning om fastställande av det kalkylerade maximibelopp för ersättning för företagshälsovården som avses i sjukförsäkringslagen. 1338/2004.

Statsrådets förordning om grunderna för ersättningstaxorna enligt 3 kap. 4 och 5 § i sjukförsäkringslagen. 1336/2004.

Statsrådets förordning om moderskapsunderstöd och adoptionsbidrag. 31.10.2002/885.

Statsrådets förordning om principerna för god företagshälsovårdspraxis samt om företagshälsovårdens innehåll, yrkesutbildade personer och sakkunniga och den utbildning som krävs av inom företagshälsovården. 1484/2001.

Statsrådets förordning om verkställighet av sjukförsäkringslagen. 1335/2004.

Statsrådets förordning om ändring av 2 kap. i statsrådets förordning om grunderna för ersättningstaxorna enligt 3 kap. 4 och 5 § i sjukförsäkringslagen. 692/2009.

Universitetslag. 24.7.2009/558.

Ruotsinkielinen hakemisto / Svenskt register

Numren i registret anger termpostnumren.

ADL	268	arbetsträning	302
adoptionsbidrag	453	arbetsvillkor	495
aktiviteter i det dagliga livet	268	arvode per betalningstillfälle	97
aktivitetsersättning	353	arvodestaxa för läkare	114
allmän taxa	108	arvodestaxa för munhygienister	120
allmän tolkning	277	arvodestaxa för tandläkare	118
allmänbildande grundläggande utbildning; se utbildning	300	ASLAK-rehabilitering	308
allmänläkartaxa	108	avgiftstak	102
allmänt bostadsbidrag	401	avtal om underhåll	455
allmänt men; se men	37	avvikande läkemedelsspecifik självrisk; se läkemedelsspecifik självrisk	101
alterneringersättning	492	avvägd pension	352
alterneringsledighet; se alterneringersättning	492	barnavårdsstöd	465
anmälan om sjukfrånvaro; se sjukfrånvar oanmälan från arbetsgivaren	228	barnbidrag	450
annan hälso- och sjukvårdsutbildad person	22	barnomsdöv	40
annan person med yrkesutbildning inom hälso- och sjukvården	22	barnförhöjning	59
annan yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården	22	barnförhöjning i samband med arbetslöshetsförmåner	487
anpassningskurs	313	barnförhöjning i samband med pension	373
anpassningsträning	304	barnpension	367
anslag för studiematerial	323	barnstillägg	59
anstaltsrehabilitering	292	bassjälvrisk (1)	404
anställningsperiod	502	bassjälvrisk (2)	406
ansvar för sjukvårdskostnader	185	bassjälvriskandel (1)	404
ansökan om förmån	67	bassjälvriskandel (2)	406
ansökan; se ansökan om förmån	67	bedömning av arbetsförmågan	31
anteckning på recept	171	befullmäktigad	20
arbetsbaserad social trygghet; se social trygghet	1	begränsad förskrivningsrätt	172
arbetsförmåga	30	begränsat ersättningsgillt läkemedel	131
arbetsförsök	301	begynnelsepension	364
arbetsgivares egen företagshälsovårdscentral	235	behandling	73
arbetsgivares gemensamma företagshälsovårdscentral	236	behandlingsomgång	76
arbetshälsovård	215	behandlingsordination	80
arbetsinkomstförsäkring	8	behandlingstillfälle	76
arbetskraftspolitiskt utlåtande	503	behov av rehabilitering	315
arbetslivsinriktad rehabilitering	286	behovsprövad rehabilitering	289
arbetslöshetsdagpenning	479	behovsprövat rehabiliteringsunderstöd	332
arbetslöshetsdagpenningförmån; se arbetslöshetsdagpenning	479	behovsprövning	505
arbetslöshetsersättning (1)	479	belastning	270
arbetslöshetsersättning (2)	481	beredskap för första hjälpen	225
arbetslöshetsersättning (3)	476	beslut om förmån	68
arbetslöshetsförmån	476	betaling av arbetslöshetsförmån i förskott	491
arbetslöshetspension	358	betalningsmottagare	66
arbetslöshetsskydd	475	betydande förändring av boendeutgifterna	415
arbetsmarknadsstöd	482	betydande förändring av årsinkomsten; se betydande inkomstförändring	416
arbetsoförmåga	33	betydande inkomstförändring	416
arbetsoförmögenhetspension	353	betydande men	263
arbetsolycka	35	betydande olägenhet	263
arbetsolycksfall	35	bidrag med förhöjt belopp	254
arbetsolycksfallsförsäkring	3	bidrag med högsta belopp	257
arbetspension	350	bidragstagare	65
arbetsperiod	502	blind	39
arbetsplatskassa	28	boendeutgifter som ska beaktas	408
arbetsplatsutredning	219	boendeutgifternas maximibelopp	409
arbetsprövning	301	borgensansvar för studielån	431
arbetssjukdom	34	bostadsbidrag	399
arbetstagare med nedsatt funktionsförmåga	229	bostadsbidrag för pensionstagare	400
		bostadstillägg till studiestöd	424
		bostadstillägg; se studiestödets bostadstillägg	424
		bostadsunderstöd	443

bostadsunderstöd i samband med militärunderstöd	443	ersättningskategori för läkemedel	158
bosättningsbaserad social trygghet; se social trygghet	1	ersättningsklass för läkemedel	158
bosättningskrav	388	ersättningsklass I	239
bundenhet	271	ersättningsklass II	240
dagpenning	194	ersättningsnummer	159
dagpenning avvägd enligt förtjänsten	480	ersättningsstatus	14
dagpenning vid smittsam sjukdom	197	ersättningstaxa	107
dagpenningförmån	194	ersättningstaxa för behandling; se taxa för undersökning och behandling	121
dagpenningperiod	208	ersättningstaxa för läkararvode; se arvodestaxa för läkare	114
dagpenningsförmån	194	ersättningstaxa för läkares mottagningsarvode; se mottagningsarvodestaxa för läkare	116
dagpenningsperiod	208	ersättningstaxa för läkaråtgärd; se åtgärdstaxa för läkare	115
dagpenningsperiodens maximitid	499	ersättningstaxa för munhygienistarvode; se arvodestaxa för munhygienister	120
dagrehabilitering	291	ersättningstaxa för protetisk åtgärd för frontveteraner; se taxa för protetiska åtgärder för frontveteraner	119
dagvårdsproducent	474	ersättningstaxa för sjuktransport	112
delad bostad	419	ersättningstaxa för tandläkararvode; se arvodestaxa för tandläkare	118
direktorsättning	87	ersättningstaxa för tandvård; se tandvårdstaxa	117
direktorsättningskod	162	ersättningstaxa för undersökning och vård	121
distanstolkning	279	ersättningstaxa för undersökning; se taxa för undersökning och behandling	121
donationsdagpenning	199	EU-pension	392
dosdispenserat läkemedel	136	uropeiskt recept	169
dosdispensering	137	uropeiskt sjukförsäkringskort	180
dosdispensering av läkemedel	137	uropeiskt sjukvårdskort	180
duglig bostad	420	extra fronttillägg	372
dövblind	274	extra tid	439
e-recept	167	faderskapspenning	204
EES-pension	392	faderskapspenningperiod; se faderskapspenning	204
efterlevande makes begynnelsepension	364	faktor som höjer ersättningsens maximibelopp	246
efterlevande makes fortsättningspension	365	fakturering av sjukvårdskostnader mellan länder	186
efterlevandepension	363	familjeförmån	447
egenvårdsläkemedel	135	familjeklass	384
EHIC; se europeiskt sjukvårdskort	180	familjekurs	314
elektroniskt recept	167	familjepension	362
en och samma föreskrift	81	familjerehabilitering	296
en och samma ordination	81	faxrecept; se skriftligt recept	166
en och samma sjukdom	188	flexibel vårdpenning	471
engångsbetalning av efterlevandepension	366	folkpension	346
engångsbetalning till efterlevande make; se engångsbetalning av efterlevandepension	366	folkpension till fullt belopp	347
enkelresa	92	folkpensionsindex	379
ensamförsörjartillägg	451	fortsatt resa	94
eRecept	167	fortsättningspension	365
ersättning för företagshälsovård	238	FP-index	379
ersättning för förlorad arbetsförtjänst	193	FPA-ersättning	86
ersättning för förlorad arbetsinkomst	193	FPA-kort	47
ersättning för inkomstbortfall	193	FPL-index	379
ersättning för inkomstförlust	193	fribelopp; se årsinkomstgräns för studerande	433
ersättning för kostnader för företagshälsovård	238	friskvård på arbetsplatsen	226
ersättning för kostnader för läkemedel	153	frivillig återbetalning av studiestöd	432
ersättning för läkemedelskostnader	153	frivillig återbetalning; se frivillig återbetalning av studiestöd	432
ersättning för semesterkostnader	207	fronttillägg	370
ersättning för uppehälle (1)	331	fronttillägg till utlandet	371
ersättning för uppehälle (2)	490	frysning av pensionsinkomster	380
ersättningsbegränsningskod	162	full folkpension	347
ersättningsgill	14	fullmaktshavare	20
ersättningsgill bassalva	144		
ersättningsgill behandling	75		
ersättningsgill salvbass	144		
ersättningsgill undersökning	71		
ersättningsgill vård	75		
ersättningsgill åtgärd	77		
ersättningsgillt kliniskt näringspreparat	143		
ersättningsgillt läkemedel	130		
ersättningsgrund	105		

fullmaktsinnehavare	20	garantipension	349
fullmäktig	20	gemensamma förhandlingar inom	
fullmäktig för intressebevakning	19	rehabiliteringen	340
fullt underhållsstöd	459	gemensamt hushåll	386
funktionsförmåga	29	generikum	140
funktionstillstånd; se funktionsförmåga.....	29	generisk substitution	146
fyllnadsbelopp	452	generiskt läkemedel	140
företagares arbetsvillkor; se arbetsvillkor.....	495	god företagshälsovårdspraxis	217
företagshälsa	215	god rehabiliteringspraxis	321
företagshälsovård	215	godtagbar anläggningskostnad;	
företagshälsovårdens resurser	230	se godtagbar kostnad.....	237
företagshälsovårdscentral	234	godtagbar driftskostnad; se godtagbar kostnad.....	237
företagshälsovårdssamarbete	216	godtagbar kostnad	237
företagshälsovårdsstation	234	godtagbara boendeutgifter	408
förfrågningstjänst; se tjänst för förfrågan om		granskningsperiod; se arbetsvillkor.....	495
direktorsättningsuppgifter.....	98	graviditet	191
förhandstillstånd; se planerad vård.....	182	gravt handikappad	42
förhöjd förtjänstdel	488	grund för ersättningstaxa	106
förhöjd självrisk	103	grundbelopp (1)	251
förhöjning på grund av besöks tid	124	grundbelopp (2)	368
förhöjningsdel	488	grundbidrag	251
förlossning	192	grunddagpenning	481
förlängning av den maximala stödtiden	440	grundersättning	154
förlängning av maximistödtiden	440	grundersättningsgiltigt läkemedel	132
förlängning av stödtiden (1)	441	grundunderstöd	444
förlängning av stödtiden (2)	440	grundändring	381
förmedlingscentral	284	grupprehabilitering	295
förmedlingscentral för tolktjänst	284	gränsöverskridande hälso- och sjukvård	176
förmån	50	habilitering	285
förmån av annat slag	398	handikappad arbetstagare	229
förmån av samma slag	397	handikappbidrag	247
förmån beroende av prövning	52	handikappbidrag för barn; se handikappbidrag	
förmån beroende på prövning	52	för personer under 16 år.....	248
förmån för barnfamiljer	447	handikappbidrag för personer under 16 år	248
förmån som ska beaktas	53	handikappbidrag för personer över 16 år	249
förmån till efterlevande barn	58	handikappbidrag för vuxna; se handikappbidrag	
förmån vid smittsam sjukdom	198	för personer över 16 år.....	249
förmåns giltighetstid	60	handikappbidrag med förhöjt belopp	255
förmånsansökan	67	handikappbidrag med grundbelopp	252
förmånsberättigat läkemedel	130	handikappbidrag med högsta belopp	258
förmånsbeslut	68	handikappförmån	247
förmånslåtare	345	handledning	265
förmånssökande	64	handlednings- och stödbesök inom	
förmånstagare	65	rehabiliteringen	338
förskott på arbetslöshetsförmån	491	handledningsbesök inom rehabiliteringen	338
första hjälpen-beredskap	225	handläggningsgaranti	506
förstahjälpsberedskap	225	havandeskap	191
försäkrad	15	hembesök	337
försäkringshistorik	390	hembesöksresa	93
försäkringsperiod	389	hemvårdsstöd	466
försäkringstid	389	hindrande förmån	56
försörjningspliktig	454	hjälpbehov	267
förteckning över taxor	125	hjälpmedel	309
förtida ålderdomspension	356	homeopatiskt preparat;	
förtida ålderspension	356	se ersättningsgiltigt läkemedel.....	130
förtidsavdrag	382	hushåll	402
förtidsminskning	382	huvudhälsocentral	27
förtidspension	353	huvudhälsovårdcentral	27
förtjänstrelaterad dagpenning	480	huvudvårdcentral	27
förväntad arbetspension	351	hälso- och sjukvårdsservice	12
förvärvspension	350	hälso- och sjukvårdstjänst	12
föräldradagpenning	201	hälso- och sjukvårdsutbildad person	21
föräldrapenning (1)	205	hälsocentral	26
föräldrapenning (2)	201	hälsofrämjande arbete på arbetsplatsen	226
föräldrapenningperiod; se föräldrapenning (1).....	205	hälsofrämjande på arbetsplatsen	226

hälsokontroll	223	kostnadsersättning	490
hälsoundersökning	223	kostnadstak	102
hälsovårdscentral	26	krav på bosättningsstid	387
hälsovårdstjänst	12	kundprofil	281
högre specialersättning	157	lagstadgad förmån	51
högsta bidrag	257	lagstadgad rehabilitering	288
högsta handikappbidrag	258	lägre specialersättning	156
högsta partipris	161	läkararvodestaxa	114
högsta vårdbidrag	259	läkares mottagningsarvodestaxa	116
höjd kostnadsersättning; se kostnadsersättning	490	läkares åtgärdstaxa	115
höjt bidrag	254	läkarintyg	44
höjt handikappbidrag	255	läkarutlåtande	45
höjt moderskapsunderstöd; se moderskapsunderstöd	448	läkemedel (1)	126
höjt vårdbidrag	256	läkemedel (2)	127
hörselskadad	273	läkemedel som skall ersättas; se ersättningsgillt läkemedel	130
identitetskort med sjukförsäkringsuppgifter	48	läkemedelsdatabas	174
individuell förtidspension	360	läkemedelsersättning	153
individuell rehabilitering	293	läkemedelsexpedierare	164
individuell rutin	268	läkemedelsform	128
individuell studie- och rehabiliteringsplan	318	läkemedelsförskrivare	163
infektiös sjukdom	190	läkemedelsförskrivning	165
initialsjälvrisk	100	läkemedelskostnad	84
initiativ till rehabilitering	316	läkemedelspreparat	129
inkomstgräns	61	läkemedelsspecifik självrisk	101
inkomstkontroll; se årsinkomstkontroll	434	läkemedelsspecifik självriskandel	101
inkomstrelaterad dagpenning	480	läkemedelssubstans	127
institutionsrehabilitering	292	lämna pension vilande	375
integrationsstöd	484	löntagares arbetsvillkor; se arbetsvillkor	495
integrationsstöd för invandrare; se integrationsstöd	484	maka	16
intressebevakare	18	make	16
intressebevakningsfullmäktig	19	matlag	402
intyg över rätt till vård	179	maximal stödtid	438
intyg över rätt till vårdförmåner i Finland	181	maximal utbetalningstid	499
invaliditet	33	maximala boendekostnader	409
invaliditetsklass; se invaliditetsklassificering	38	maximala boendeutgifter	409
invaliditetsklassificering	38	maximibelopp av boendeutgifterna	409
invaliditetspension	353	maximibelopp för ersättningsstaxa	110
invalidpenning; se skyddad förmån	57	maximistödtid	438
invalidpension	353	maximitid	499
invalidpension för viss tid	354	maximitid för partiell sjukdagpenning	212
jämkad arbetslöshetsförmån	478	maximitid för sjukdagpenning	211
kalkylerat maximibelopp	241	maximitid för studiestöd	438
kalkylerat maximibelopp inom företagshälsovården	242	maximitid för utbetalning av dagpenning	499
kalkylerat maximibelopp per arbetsgivare	244	medicin	126
kalkylerat maximibelopp per arbetstagare	243	medicinsk rehabilitering	287
kalkylerat maximibelopp per företagare	245	medicinskt nödvändig sjukvård	183
karens	63	medicinskt nödvändig vård	183
karenstid (1)	63	medicinskt preparat	129
karenstid (2)	498	men	37
klient	333	militärunderstöd	442
klientsamarbete inom rehabiliteringen	336	militärunderstöd till ett barn som är berättigat till underhållsbidrag	446
kommungrupp	410	minimistödtid; se studiestödtid	435
kommunikationsmetod	280	minskad arbetslöshetsförmån	477
kommunikationssätt	280	minskad folkpension	348
kommuntillägg	470	minskande förmån	55
komplement till underhållsbidraget	461	moderskapsförpackning	449
kompletteringsbelopp	369	moderskapspenning	203
kontakttolkning; se vardagstolkning	277	moderskapspenningperiod; se moderskapspenning	203
konvention om social trygghet	10	moderskapsunderstöd	448
kort för folkpensionstagare	49	mottagare av pension; se pensionstagare	344
kostersättning	260	mottagare av pensionsförmån	344
kostnader för olycksfall	36	mottagningsarvodestaxa	116

mottagningsarvodestaxa för läkare	116	person med svår funktionsnedsättning	42
multidisciplinär individuell rehabilitering	294	person med syn- och hörselskada	274
multiprofessionell individuell rehabilitering	294	person med talskada	275
måltidsstöd	427	person med yrkesutbildning inom företagshälsovården	231
nationell pension enligt förordningen	393	person med yrkesutbildning inom hälso- och sjukvården	21
nedfrysning av pensionsinkomster	380	personlig rutin	268
nedkomst	192	personlig studie- och rehabiliteringsplan	318
nedsatt funktionsförmåga	269	plan för yrkesutbildning	319
nedsatt underhållsstöd	460	planerad vård	182
neuropsykologisk rehabilitering	307	primär förmån	54
normal studietid	437	primärtid för sjukdagpenningen	213
ny sjukdom	189	prioriterad förmån; se prioriterad inkomst.....	62
nära anhörig	17	prioriterad inkomst	62
näringshjälp	310	prisintervall	149
näringsstöd	310	privat hälso- och sjukvårdsenhet	25
näringsunderstöd	310	privat serviceproducent inom hälso- och sjukvården; se ersättningsgill vård.....	75
nätverksbesök i anslutning till rehabilitering	340	privat verksamhetsenhet inom hälso- och sjukvården	25
nödvändig behandling	74	privatvårdsstöd	467
nödvändig sjukvårdskostnad	83	pro rata-pension	394
nödvändig undersökning	70	procentuell självrisk	407
nödvändig vård	74	producent av företagshälsovårdstjänster	233
oberoende förmån	393	producent av rehabiliteringstjänster	334
oberoende pension	393	prövningsbaserad förmån	52
offentlig anstaltsvård	78	prövningsbaserad rehabilitering	289
offentlig hälso- och sjukvårdsenhet	24	prövningsbaserat rehabiliteringsunderstöd	332
offentlig institutionsvård	78	recept	165
offentlig slutenvård	78	Receptarkivet; se Receptcentret.....	175
offentlig slutenvård	78	receptbelagt läkemedel	134
olycksfall i arbetet	35	Receptcentret	175
olycksfallskostnader	36	receptfritt läkemedel	135
olägenhet	37	referenspris	151
ombud	20	referensprisgrupp	150
omställningspension	364	referensprissystem	152
omställningsskyddets förtjänstdel	489	referensprissystem för läkemedel	152
omställningsskyddstillägg	489	reglerätt studietid	437
ordinarie studietid	437	regressfordran	463
originalpreparat	138	rehabiliterande psykoterapi	306
pappamånad	209	rehabiliterande vård	305
pappersrecept; se skriftligt recept.....	166	rehabilitering	285
parallellimporterat preparat	139	rehabilitering enligt prövning	289
partiell föräldrapenning	206	rehabilitering i grupp	295
partiell rehabiliteringspenning	330	rehabilitering i slutenvård	292
partiell sjukdagpenning	196	rehabilitering i slutenvård	292
partiell vårdpenning	472	rehabilitering i öppen vård	290
partiellt arbetsmarknadsstöd	483	rehabilitering i öppenvård	290
patientanvisning; se elektroniskt recept.....	167	rehabilitering som FPA är skyldig att ordna	288
PD-dokument; se intyg över rätt till vård.....	179	rehabilitering vid inrättning	292
pension	343	rehabiliteringsanstalt	335
pensionerad	344	rehabiliteringsbehov	315
pensioneringsålder; se ålder för ålderspension....	391	rehabiliteringsförmån	322
pensionsförmån	343	rehabiliteringsinrättning	335
pensionsförsäkring	5	rehabiliteringsinstitution	335
pensionsinkomstavdrag	378	rehabiliteringsklient	333
pensionsskydd	341	rehabiliteringsklinik	335
pensionssluss; se rätt till arbetslöshetsdagpenning för tilläggsdagar.....	500	rehabiliteringskurs	312
pensionsstöd till långtidsarbetslösa	374	rehabiliteringspenning	325
pensionstagare	344	rehabiliteringspenning för mellanliggande tid	329
pensionsålder	391	rehabiliteringspenning för mellantid	329
pensionär	344	rehabiliteringspenning för unga	326
periodiseringstid	501	rehabiliteringspenning för väntetid	328
permanent bostad	417	rehabiliteringspenning till pensionstagare	327
permanentbostad	417		
person med dövblindhet	274		
person med hörselskada	273		

rehabiliteringspenningförmån	324	skolresestöd	428
rehabiliteringsperiod	311	skriftligt recept	166
rehabiliteringsplan	317	skyddad förmån	57
rehabiliteringsstandard	320	skyddat handikappbidrag; se skyddad förmån	57
rehabiliteringsstöd	354	skyldighet att vara i arbete	496
rehabiliteringsunderstöd	332	skälig försörjning	376
rehabiliteringsunderstöd enligt prövning	332	skälig utkomst	376
remiss	79	skäligt partipris	160
resa i anslutning till hembesök	93	slutenvårdsrehabilitering	292
resa som anhörig företagit separat	91	smittsam sjukdom	190
resebidrag	485	social förmån; se förmån	50
reseersättning	89	social trygghet	1
resekedja	95	socialförsäkring	4
resekostnad	85	socialförsäkringsförmån; se förmån	50
rimlig försörjning	376	socialskydd	1
råd och vägledning inom företagshälsovården	222	socialtrygghet; se social trygghet	1
räntebidrag	429	socialtrygghetsöverenskommelse	10
ränteunderstöd	429	SOLITA-pension	359
rätt att välja	473	specialersättning	155
rätt till arbetslöshetsdagpenning för tilläggsdagar	500	specialersättningsgillt läkemedel	133
rätt till sjukdagpenning för tilläggsdagar	214	specialfordon	96
rätt till tilläggsdagar (1)	214	specialistförhöjning	122
rätt till tilläggsdagar (2)	500	specialisttaxa	109
rätt till vård	178	specialisttillägg	122
rörelsehindrad	41	specialtandläkarförhöjning	123
sakkunnig inom företagshälsovården	232	specialtandläkartillägg	123
samarbetsbesök inom rehabiliteringen	339	specialtaxa	109
samma sjukdom	188	specialtillståndspreparat	142
samråd i rehabiliteringen	340	specialvårdspenning	200
sedvanligt arbete	377	stadigvarande bostad	417
senarelagd ålderdomspension	357	statlig ersättning	184
senarelagd ålderspension	357	statsborgen för studielån	425
separat hushåll	385	statsgaranti för studielån	425
separat resa	91	studiebidrag	422
serviceproducent inom företagshälsovården	233	studieförmån	421
serviceproducent inom rehabilitering	334	studiehjälp	422
sjukdagpenning	195	studielånsavdrag	430
sjukdomens nummer	159	studielånskompensation	426
sjukdomsnummer	159	studiepenning	423
sjukersättning	353	studiepension; se barnpension	367
sjukfrånvaro	187	studiestöd	422
sjukfrånvaroanmälan från arbetsgivaren	228	studiestödets bostadstillägg	424
sjukförsäkring	6	studiestödsförmån	421
sjukförsäkringsersättning (1)	9	studiestöds månad	436
sjukförsäkringsersättning (2)	86	studiestöd tid	435
sjukförsäkringskort	47	studietolkning	278
sjukförsäkringsstaxa	107	stöd för barnavård	465
sjukledighet	187	stöd för boende	399
sjukpenning	195	stöd för hemvård av barn	466
sjukpension	353	stöd för privat vård av barn	467
sjukskrivning	187	stöd för skolresor	428
sjuktransporttaxa	112	stöd för vård av barn	465
sjukvårdsersättning	86	stöd för vård av barn i hemmet	466
sjukvårdsförsäkring	7	stödmånad	436
sjukvårdskostnad	82	stödtagare	65
sjukvårdsöverenskommelse	11	substitutionsgrupp	147
självrisk	99	substitutionskod	148
självriskandel	99	svårt funktionshindrad	42
självriskandel av boendeutgifterna	403	syn- och hörselskadad	274
självrisktid	63	synhörselskadad	274
självständig bostad	418	synonympreparat	140
självständig yrkesutövare	23	sysselsättningsbonus	486
skillnadsförmån	452	sysselsättningsfrämjande service	504
skilt hushåll	385	särskild indikation	145
		särskild kostnad	264

särskild moderskapspenning	202	underhållspliktig	454
särskild utredning	170	underhållsskyldig	454
särskilt stöd till invandrare	361	underhållsstöd	458
särskilt understöd	445	undersökning	69
sökande; se förmånssökande.....	64	undersökning för att utreda arbetsförmågan	32
takbelopp	102	undersöknings- och behandlingsordination	80
talskadad	275	undersökningsomgång	72
tandläkararvodestaxa	118	undersökningsordination	80
tandvårdstaxa	117	undersökningstillfälle	72
taxa	107	upprätthållande, uppföljning och ett tidigt stödjande av arbetsförmågan	227
taxa för munhygienistavode	120	uppskjuten ålderspension	357
taxa för protetiska åtgärder för frontveteraner	119	uppskovsförhöjning	383
taxa för undersökning och behandling	121	uppskovstillägg	383
taxeförteckning	125	uppsökande av vård	182
taxetolkning	111	uppvärmningsgrupp	411
taxitaxa	113	uppvärmningsnorm	412
telefaxrecept; se skriftligt recept.....	166	utbildning	300
telefonrecept	168	utbildningsdagpenning	494
teoretisk arbetspension	396	utbildningsförsök	299
teoretisk pension	395	utbildningsprövning	299
terapi	73	utbildningsstöd	493
tid utan ersättning	498	utbildningstolkning	278
tidigarelagd ålderspension	356	utbytbar läkemedelspreparat	141
tidsbegränsad invalidpension	354	utbyte av läkemedel	146
tidsbegränsad sjukpension	354	utkomstskydd	2
tillsyn	266	utkomstskydd för arbetslösa	475
tillägg för ensamförsörjande	451	utkomsttrygghet	2
tillägg för ensamförsörjare	451	utlåtande från företagshälsovården om möjligheterna att fortsätta i arbete	224
tillägg för sysselsättningsplan	489	utlåtande om rehabiliteringsundersökning	298
tillägg på grund av besöksstid	124	utlåtande om återstående arbetsförmåga	224
tilläggsbelopp	452	utredning av hälsotillståndet	46
tilläggsdag (1); se rätt till sjukdagpenning för tilläggsdagar.....	214	UUA-verksamhet; se träning i syfte att bevara och förbättra arbetsförmågan.....	303
tilläggsdag (2); se rätt till arbetslöshetsdagpenning för tilläggsdagar.....	500	vanligt arbete	377
tilläggsersättning	88	varaktigt tillstånd av hjälplöshet	43
tilläggssjälvrisk	405	vardag	210
tilläggssjälvriskandel	405	vardagstolkning	277
tilläggsstid	439	vattenorm	413
tilläggsutbetalning	452	verksamhet för bevarande av arbetsförmågan	226
tjänst för förfrågan om direktersättningsuppgifter	98	verksamhet som ersätts som företagshälsovård	218
tjänst inom hälso- och sjukvård	12	verksamhetsplan för företagshälsovården	220
tjänsteutbud inom hälso- och sjukvården	13	veterantaxa	119
tolkning	276	veterantillägg	261
tolkningstjänst för handikappade personer	272	vidaretransport	94
tolkpool	283	vård	73
tolkprofil	282	vårdare i arbetsavtalsförhållande; se dagvårdsproducent.....	474
tolktjänst för funktionshindrade	272	vårdbidrag	248
tolktjänst för personer med funktionsnedsättning	272	vårdbidrag för barn	248
totalt pensionsskydd	342	vårdbidrag för pensionstagare	250
träning i syfte att bevara och förbättra arbetsförmågan	303	vårdbidrag med förhöjt belopp	256
TYK-träning	303	vårdbidrag med grundbelopp	253
TYK-verksamhet	303	vårdbidrag med högsta belopp	259
underhållsavtal	455	vårdcentral	26
underhållsbidrag (1)	446	vårdförmån	177
underhållsbidrag (2)	457	vårdpenning	468
underhållsbidrag (3)	458	vårdproducent	474
underhållsbidrag för barn	457	vårdtillfälle	76
underhållsbidrag i form av militärunderstöd	446	vårdtillägg	469
underhållsbidragsfordran	464	väntetid	497
underhållsbidragsskuld	462	väntetid för arbetsmarknadsstöd	497
underhållsdom	456	väsentlig olägenhet	262
underhållsnorm	414	väsentligt men	262

växtbaserat preparat;	årligt kalkylerat maximibelopp	245
se ersättningsgillt läkemedel.....	årligt kalkylerat maximibelopp per företagare	245
yrkesförberedande utbildning; se utbildning.....	årsinkomstgräns för studerande	433
yrkesinriktad grundläggande utbildning;	årsinkomstkontroll	434
se utbildning.....	årssjälvrisk	102
yrkesinriktad omskolning; se utbildning.....	årssjälvriskkort	104
yrkesinriktad rehabilitering	årssjälvriskkort för resekostnader	104
yrkesinriktad rehabiliteringsutredning	åtgärdsförslag inom företagshälsovården	221
yrkesinriktad vidareutbildning; se utbildning.....	åtgärdstaxa	115
yrkesorienterad medicinsk rehabilitering	åtgärdstaxa för läkare	115
yrkessjukdom	ändring av grunden	381
yrkesutbildad person inom företagshälsovården .	ändring av grunderna	381
yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården .	änkepension	363
yrkesutbildningsplan	ömsesidigt erkännande av recept	173
ålder för ålderspension	öppenvårdsrehabilitering	290
ålderdomspension	överenskommelse om sjukvård	11
ålderspension	överenskommelse om social trygghet	10
årlig självriskandel	övernattningsspenning	90

Suomenkielinen hakemisto / Finskt register

Hakemiston numerot viittaavat termitietuenumeroihin.

16 vuotta täyttäneen vammaistuki	249	asumistuki	399
90 päivän lausunto; ks. työkyvyn arviointia koskeva lausunto.....	224	ateriakohtainen avustus; ks. ateriatuki.....	427
adoptiotuki	453	ateriatuki	427
aikakorotus	124	avokuntoutus	290
aikuisen vammaistuki; ks. 16 vuotta täyttäneen vammaistuki.....	249	avomuotoinen kuntoutus	290
aikuiskoulutustuen lainatakaus	425	avuntarve	267
alempi erityiskorvaus	156	e-resepti	167
alempi erityiskorvausluokka; ks. lääkekorvausluokka.....	158	E100-sarjan lomake; ks. hoito-oikeustodistus.....	179
alin hoitotuki	253	edunjättäjä	345
alin tuki	251	edunsaaja	65
alin vammaistuki	252	edunvalvoja	18
alkueläke	364	edunvalvontavaltuutettu	19
alkuomavastuu	100	EHIC-kortti	180
alkuperäinen lääkevalmiste	138	elatusapu (1)	457
alkuperäislääke	138	elatusapu (2)	458
alkuperäisvalmiste	138	elatusapusaatava	464
alle 16-vuotiaan vammaistuki	248	elatusapuvelka	462
ammattillinen jatkokoulutus; ks. koulutus.....	300	elatusavustus	446
ammattillinen koulutus; ks. koulutus.....	300	elatusmaksu; ks. lapsen elatusapu.....	457
ammattillinen koulutussuunnitelma	319	elatussaatava; ks. elatusapusaatava.....	464
ammattillinen kuntoutus	286	elatussopimus	455
ammattillinen kuntoutusselvitys	297	elatuslaki (1)	458
ammattillinen peruskoulutus; ks. koulutus.....	300	elatuslaki (2)	457
ammattillinen uudelleen koulutus; ks. koulutus.....	300	elatuslaki	456
ammattillisen koulutuksen toteuttamissuunnitelma	319	elatusvelvollinen	454
ammattillisen koulutuksen suunnitelma	319	elinkeinotuki	310
ammattillisesti syvennetty lääketieteellinen kuntoutus	308	eläke	343
ammattitauti	34	eläke-etuus	343
annosjaeltu lääke	136	eläke-etuutta saava	344
annosjakelu	137	eläkeikä	391
ansaintaraja; ks. kohtuullinen toimeentulo.....	376	eläkeläinen	344
ansio-osa; ks. ansiopäiväraha.....	480	eläkeputki; ks. työttömyyspäivärahan lisäpäiväoikeus.....	500
ansioeläke	350	eläkettä saava; ks. eläkkeensaaja.....	344
ansionmenetyskorvaus	193	eläkettä saavan hoitotuki	250
ansioon suhteutettu päiväraha	480	eläketuki; ks. pitkäaikaistyöttömien eläketuki.....	374
ansioeläke	480	eläketulojen jäätyminen	380
ansiosidonnainen päiväraha	480	eläketulovähennys	378
apuväline	309	eläketurva	341
arkipäivä	210	eläkevakuutus	5
asetuksen mukainen kansallinen eläke	393	eläkkeellesiirtymisikä; ks. vanhuuseläkeikä.....	391
asiakasprofiili	281	eläkkeen lapsikorotus	373
asiamies	20	eläkkeen lepäämään jättäminen	375
asioimistulkkaus; ks. yleistulkkaus.....	277	eläkkeen verovähennys	378
ASLAK	308	eläkkeenhakija; ks. etuudenhakija.....	64
ASLAK-kurssi; ks. ammatillisesti syvennetty lääketieteellinen kuntoutus.....	308	eläkkeensaaja	344
asumisaikavaatimus	387	eläkkeensaajan asumistuki	400
asumisavustus	443	eläkkeensaajan hoitotuki	250
asumisedellytys	388	eläkkeensaajan kuntoutusraha	327
asumisen tuki	399	eläkkeensaajien hoitotuki	250
asumislisä; ks. opintotuen asumislisä.....	424	eläköitymisikä; ks. vanhuuseläkeikä.....	391
asumismenojen enimmäismäärä	409	enimmäisaika	499
asumismenojen huomattava muutos	415	enimmäisasumismenot	409
asumismenojen omavastuuosuus	403	enimmäismaksuaika	499
asumisperusteinen sosiaaliturva; ks. sosiaaliturva...1		enimmäistukiaika	438
		enimmäistukiajan pidennys	440
		enimmäistukkuhinta	161
		ennakkolupa; ks. hoitoon hakeutuminen.....	182
		ennakkoluvallinen hoitoon hakeutuminen; ks. hoitoon hakeutuminen.....	182
		ennakkomaksu	491

Hakemiston numerot viittaavat termitietuenumeroihin.

ennakoitu työeläke	351	henkilökohtainen opiskelu- ja	
ensiapuvalmius	225	kuntoutumissuunnitelma	318
ensisijainen etuus	54	henkilökohtainen toiminto	268
eResepti	167	henkilökortti sairausvakuutustiedoin	48
eri talous	385	hintaputki	149
erikoishammaslääkärikorotus	123	hoidon korvaustaksa; ks. tutkimuksen ja hoidon	
erikoislääkärikorotus	122	taksa.....	121
erikoislääkäritaksa	109	hoidon tuottaja	474
erikoistaksa	109	hoito	73
erikseen tehty matka	91	hoito-oikeus	178
erilainen etuus	398	hoito-oikeustodistus	179
erillisselvitys	170	hoitoetus	177
erityinen käyttöaihe	145	hoitoetusosoikeus; ks. hoito-oikeus.....	178
erityisajoneuvo	96	hoitoetusosoikeustodistus;	
erityisavustus	445	ks. hoito-oikeustodistus.....	179
erityishoitoraha	200	hoitokerta	76
erityishoitotuki	258	hoitolisä	469
erityiskorvattava lääke	133	hoitomääräys	80
erityiskorvaus	155	hoitoon hakeutuminen	182
erityiskustannus	264	hoitoraha	468
erityislupavalmiste	142	hoitotuki (1)	250
erityistuki; ks. maahanmuuttajan erityistuki.....	361	hoitotuki (2)	248
erityisvammaistuki	258	hoitotuki (3)	252
erityisäitiysraha	202	homeopaattinen valmiste; ks. korvattava lääke....	130
erotusetuus	452	huomattava haitta	263
erotustuki	461	huomioon otettava etuus	53
esitettävä asiakirja; ks. hoito-oikeustodistus.....	179	huomioon otettavat asumismenot	408
estävä etuus	56	hyvä kuntoutuskäytäntö	321
Eta-eläke	392	hyvä työterveyshuoltokäytäntö	217
etuoikeutettu etuus; ks. etuoikeutettu tulo.....	62	hyväksyttävä kustannus	237
etuoikeutettu tulo	62	hyväksyttävä käyttökustannus;	
etuuden hakija	64	ks. hyväksyttävä kustannus.....	237
etuuden saaja	65	hyväksyttävä perustamiskustannus;	
etuuden voimassaoloaika	60	ks. hyväksyttävä kustannus.....	237
etuudenhakija	64	hyväksyttävät asumismenot	408
etuudensaaja	65	ikäedellytys; ks. sairauspäiväraha.....	195
etuus	50	invalidiraha; ks. suojattu etuus.....	57
etuushakemus	67	isyyskuukausi	209
etuuspäätös	68	isyyspäiväraha	204
etätulkkaus	279	isyysraha	204
EU-eläke	392	isyysrahakuusi; ks. isyysraha.....	204
EU-sairaanhoitokortti	180	isäkuukausi	209
eurooppalainen lääkemääräys	169	itsehoitolääke	135
eurooppalainen sairaanhoitokortti	180	itsenäinen ammatinharjoittaja	23
eurooppalainen sairausvakuutuskortti	180	itsenäinen asunto	418
faksilääkemääräys; ks. kirjallinen lääkemääräys.....	166	itsenäinen eläke	393
faksiresepti; ks. kirjallinen lääkemääräys.....	166	itsenäinen etuus	393
fyysinen toimintakyky; ks. toimintakyky.....	29	jaksotusaika	501
geneerinen lääke	140	jatkoeläke	365
geneerinen substituoitio	146	jatkomatka	94
geneerinen valmiste	140	joustava hoitoraha	471
haitta	37	julkinen laitoshoido	78
haittaluokitus	38	julkinen sairausvakuutus; ks. sairausvakuutus.....	6
haittaluokka; ks. haittaluokitus.....	38	julkisen terveydenhuollon toimintayksikkö	24
hakemus; ks. etuushakemus.....	67	julkisen terveydenhuollon yksikkö	24
hakija; ks. etuudenhakija.....	64	jäätyminen; ks. eläketulojen jäätyminen.....	380
hammashoidon korvaustaksa;		kallis ja vaativa apuväline; ks. apuväline.....	309
ks. hammashoidon taksa.....	117	kansaneläke	346
hammashoidon taksa	117	kansaneläkeindeksi	379
hammaslääkäripalkkion korvaustaksa;		kansaneläkelain mukainen työkyvyttömyys;	
ks. hammaslääkäripalkkiotaksa.....	118	ks. työkyvyttömyys.....	33
hammaslääkäripalkkiotaksa	118	kansaneläkelain mukainen työkyvyttömyyseläke;	
harkinnanvarainen etuus	52	ks. työkyvyttömyyseläke.....	353
harkinnanvarainen kuntoutus	289	kansaneläkkeen työkyvyttömyyseläke;	
harkinnanvarainen kuntoutusavustus	332	ks. työkyvyttömyyseläke.....	353

kansaneläkkeensaajan kortti	49	kotikäynti	337
karenssi	63	kotikäyntiin liittyvä matka	93
karenssiaika (1)	63	kotikäyntimatkä	93
karenssiaika (2)	387	kotoutumistuki	484
karenssiaika (3)	498	koulukäynti; ks. kotikäynti.....	337
kasvirohdosvalmiste; ks. korvattava lääke.....	130	koululaiseläke; ks. lapseneläke.....	367
kattokorvaus	88	koulumatkatuki	428
kattosumma	102	koulutarvikemääräraha	323
KE-indeksi	379	koulutus	300
KEL-indeksi	379	koulutuskokeilu	299
Kela-kortti	47	koulutuspäiväraha	494
Kela-korvaus	86	koulutustuki	493
Kelan järjestämisvelvollisuuden alainen kuntoutus	288	kulukorvaus	490
Kelan työkyvyttömyyseläke; ks. työkyvyttömyyseläke.....	353	kunnossapitonormi	414
keliakiakorvaus	260	kuntalaisä	470
kelvollinen asunto	420	kuntaryhmä	410
KHOPS	318	kuntouttaminen; ks. kuntoutus.....	285
kirjallinen lääkemääräys	166	kuntouttava hoito	305
kirjallinen resepti	166	kuntoutuja	333
kognitiivinen toimintakyky; ks. toimintakyky.....	29	kuntoutuksen asiakasyhteistyö	336
kohtuullinen toimeentulo	376	kuntoutuksen henkilökohtainen opintosuunnitelma	318
kohtuullinen tukkuhinta	160	kuntoutuksen ohjaus- ja tukikäynti	338
kokonaiseläketurva	342	kuntoutuksen ohjauskäynti	338
kommunikaatiokeino	280	kuntoutuksen palveluntuottaja	334
kommunikaatiomenetelmä	280	kuntoutuksen standardi	320
kommunikaatiotapa	280	kuntoutuksen tarve	315
kommunikointikeino	280	kuntoutuksen tutkimuslausunto	298
kommunikointimenetelmä	280	kuntoutuksen verkostokäynti	340
kommunikointitapa	280	kuntoutuksen yhteisneuvottelu	340
kopiolääke	140	kuntoutuksen yhteistyökäynti	339
korkoavustus	429	kuntoutus	285
korotettu ansio-osa	488	kuntoutusaloite	316
korotettu hoitotuki (1)	256	kuntoutusavustus	332
korotettu hoitotuki (2)	255	kuntoutusetuus	322
korotettu kulukorvaus; ks. kulukorvaus.....	490	kuntoutusjakso	311
korotettu omavastuu	103	kuntoutuskurssi	312
korotettu tuki	254	kuntoutuslaitos	335
korotettu vammaistuki	255	kuntoutuspalvelujen tuottaja	334
korotettu äitiysavustus; ks. äitiysavustus.....	448	kuntoutuspsykoterapia	306
korotusosa	488	kuntoutusraha	325
korvattava hoito	75	kuntoutusrahaetus	324
korvattava kliininen ravintovalmiste	143	kuntoutusstandardi	320
korvattava lääke	130	kuntoutussuunnitelma	317
korvattava perusvoide	144	kuntoutustarve	315
korvattava toimenpide	77	kuntoutustuki	354
korvattava toiminta; ks. työterveyshuoltona korvattava toiminta.....	218	kuulo- ja näkövammaisen	274
korvattava tutkimus	71	kuulo-näkövammaisen	274
korvattavuus	14	kuulonäkövammaisen	274
korvattavuusmerkintä	171	kuulovammaisen	273
korvauksen enimmäismäärää korottava tekijä	246	kuurosokea	274
korvauksen peruste; ks. korvausperuste.....	105	kyselypalvelu; ks. suorakorvaustietojen kyselypalvelu.....	98
korvaukseton määräaika	498	käsikauppalääke	135
korvausluokka I	239	käsittelytakuu	506
korvausluokka II	240	käyntiaikakorotus	124
korvausnumero	159	laillistettu ammattihenkilö; ks. terveydenhuollon ammattihenkilö.....	21
korvausperuste	105	lainatakaus; ks. opintolainan valtioneuvosto.....	425
korvausrajoituskoodi	162	laitoskuntoutus	292
korvausryhmä; ks. lääkekorvausluokka.....	158	laitosmuotoinen kuntoutus	292
korvaustaksa	107	lakisääteinen etuus	51
korvaustaksan enimmäismäärä	110	lakisääteinen kuntoutus	288
korvaustaksan peruste	106	lapsen elatusapu	457
kotihoidon tuki	466	lapsen hoitotuki	248

lapsen vammaistuki; ks. alle 16-vuotiaan vammaistuki.....	248	lääkkeen määrääjä	163
lapseneläke	367	lääkkeen toimittaja	164
lapsikorotus	59	lääkkeiden annosjakelu	137
lapsilisä	450	lääkkeiden viitehintajärjestelmä	152
lapsiperhe-etuus	447	lääkäriasema; ks. yksityinen terveydenhuollon toimintayksikkö.....	25
laskennallinen enimmäisaika; ks. sairauspäivärahan enimmäisaika.....	211	lääkärikeskus; ks. yksityinen terveydenhuollon toimintayksikkö.....	25
laskennallinen enimmäismäärä	241	lääkäriin toimenpidetaksaa	115
lasten hoidon tuki	465	lääkäriin toimenpiteen korvaustaksaa; ks. lääkäriin toimenpidetaksaa.....	115
lasten kotihoidon tuki	466	lääkäriin vastaanottopalkkion korvaustaksaa; ks. lääkäriin vastaanottopalkkiotaksaa.....	116
lasten yksityisen hoidon tuki	467	lääkäriin vastaanottopalkkiotaksaa	116
lastenhoidon tuki	465	lääkäriinlausunto	45
lepäämään jättäminen; ks. eläkkeen lepäämään jättäminen.....	375	lääkäriinpalkkion korvaustaksaa; ks. lääkäriinpalkkiotaksaa.....	114
lepäävä eläke; ks. eläkkeen lepäämään jättäminen.....	375	lääkäriinpalkkiotaksaa	114
lesken alkueläke	364	lääkärintodistus	44
lesken jatkoeläke	365	maahanmuuttajan erityistuki	361
lesken kertosuoritus; ks. leskeneläkkeen kertosuoritus.....	366	maahanmuuttajan kotoutumistuki; ks. kotoutumistuki.....	484
leskeneläke	363	maiden välinen sairaanhoitokustannusten laskutus	186
leskeneläkkeen kertosuoritus	366	maksukatto	102
liikuntakyvyttö	41	maksukertapalkkio	97
lisäaika	439	maksunsaaja	66
lisäkorvaus	88	matka-avustus	485
lisäomavastuu	405	matkakatto	102
lisäpäivä (1); ks. sairauspäivärahan lisäpäiväoikeus.....	214	matkakettu	95
lisäpäivä (2); ks. työttömyyspäivärahan lisäpäiväoikeus.....	500	matkakorvaus	89
lisäpäiväoikeus.....	500	matkakustannus	85
lisäpäiväoikeus (1)	214	matkakustannusten omavastuukortti	104
lisäpäiväoikeus (2)	500	matkakustannusten vuosiomavastuukortti	104
lisävuosi	439	moniammatillinen yksilökuntoutus	294
luontoisetuus; ks. hoitoetus.....	177	muu terveydenhuollon ammattihenkilö	22
luovutuspäiväraha	199	muutosturvallisä	489
luvan saanut ammattihenkilö; ks. terveydenhuollon ammattihenkilö.....	21	muutosturvavan ansio-osa	489
lykkäyskorotus	383	määräaikainen erityislupavalmiste; ks. erityislupavalmiste.....	142
lykätty vanhuuseläke	357	määräaikainen lääkkeenmääräämisosoikeus; ks. rajattu lääkkeenmääräämisosoikeus.....	172
läheisen erillinen matka	91	määräaikainen työkyvyttömyyseläke	354
lähete	79	neuropsykologinen kuntoutus	307
lähiomainen	17	nimikesuojattu ammattihenkilö; ks. terveydenhuollon ammattihenkilö.....	21
lämmitysnormi	412	nostaja	66
lämmitysryhmä	411	nuoren kuntoutusraha	326
lääke	126	odotusaika	497
lääkeaine	127	odotusajan kuntoutusraha	328
lääkekatto	102	ohjaus	265
lääkekohtainen omavastuu	101	ohjaus- ja tukikäynti; ks. kuntoutuksen ohjauskäynti.....	338
lääkekohtainen omavastuuosuus	101	ohjauskäynti; ks. kuntoutuksen ohjauskäynti.....	338
lääkekorvaus	153	olennainen haitta	262
lääkekorvausluokka	158	oma-aloitteinen hoitoon hakeutuminen; ks. hoitoon hakeutuminen.....	182
lääkekorvausryhmä	158	omavastuu	99
lääkekustannus	84	omavastuu aika	63
lääkemuoto	128	omavastuun korvaus; ks. omavastuu aika.....	63
lääkemääräys	165	omavastuukortti	104
lääkemääräysten vastavuoroinen tunnustaminen	173	omavastuuosuus	99
lääketieteellisesti välttämätön sairaanhoito	183	opintoetus	421
lääketietokanta	174	opintolainahyvitys	426
lääkevaihto	146	opintolainan takausvastuu	431
lääkevaihoryhmä	147		
lääkevaihoryhmäkoodi	148		
lääkevalmiste	129		
lääkinnallinen kuntoutus	287		

opintolainan valtiontakaus	425	päiväkotikäynti; ks. kotikäynti.....	337
opintolainavähennys	430	päiväkuntoutus	291
opintoraha	423	päiväraha	194
opintotuen asumislisä	424	päivärahaetuus	194
opintotuen enimmäisaika	438	päivärahakauden enimmäisaika	499
opintotuen enimmäisajan pidentys	440	päivärahakausi	208
opintotuen vapaaehtoinen palautus	432	pääterveysasema	27
opintotuki	422	pääterveyskeskus	27
opintotukiaika	435	rajat ylittävä terveydenhuolto	176
opintotukietuus	421	rajattu lääkkeenmääräämisoikeus	172
opintotukikuukausi	436	rajatylittävä terveydenhuolto	176
opiskelijan vuosituloraja	433	rajoitetusti erityiskorvattava lääke;	
opiskelu- ja kuntoutumissuunnitelma	318	ks. rajoitetusti korvattava lääke.....	131
opiskelutulkkkaus	278	rajoitetusti korvattava lääke	131
orvon etuus	58	rajoitetusti peruskorvattava lääke;	
orvonetuus	58	ks. rajoitetusti korvattava lääke.....	131
osa-asunto	419	rasitus	270
osakuntoutusraha	330	raskaus	191
osasairauspäiväraha	196	resepti	165
osasairauspäivärahan enimmäisaika	212	Reseptiarkisto; ks. Reseptikeskus.....	175
osatyökyvyttömyyseläke;		Reseptikeskus	175
ks. työkyvyttömyyseläke.....	353	reseptilääke	134
osittainen hoitoraha	472	reseptimerkintä	171
osittainen työmarkkinatuki	483	rinnakkaislääke	140
osittainen vanhempainraha	206	rinnakkaistuontivalmiste	139
ostotodistus; ks. koulumatkatuki.....	428	rinnakkaistuotu lääkevalmiste	139
palkansaajan työssäoloehto; ks. työssäoloehto.....	495	rinnakkaisvalmiste	140
palveluvalikoima; ks. terveydenhuollon		rintamalisä	370
palveluvalikoima.....	13	rintamaveteraanien protetiikan toimenpidetaksaa ..	119
papireresepti; ks. kirjallinen lääkemääräys.....	166	rintamaveteraanien protetiikan toimenpiteen	
PD-asiakirja; ks. hoito-oikeustodistus.....	179	korvaustaksa; ks. rintamaveteraanien	
perhe-eläke	362	protetiikan toimenpidetaksaa.....	119
perhe-etuus	447	ruokakunta	402
perhekuntoutus	296	ruokavaliokorvaus	260
perhekurssi	314	ryhmäkohtainen kuntoutus;	
perheluokka	384	ks. ryhmämuotoinen kuntoutus.....	295
perusavustus	444	ryhmäkuntoutus	295
perushoitotuki	253	ryhmämuotoinen kuntoutus	295
peruskorvattava lääke	132	sairaanhoidon korvaus	86
peruskorvaus	154	sairaanhoidon kustannus	82
peruskorvausluokka; ks. lääkekorvausluokka.....	158	sairaanhoidon kustannusvastuu	185
perusmäärä	368	sairaanhoitokorvaus (1)	86
perusomavastuu (1)	404	sairaanhoitokorvaus (2)	9
perusomavastuu (2)	406	sairaanhoitokustannus	82
perusomavastuuosuus	406	sairaanhoitosopimus	11
perusosa; ks. ansiopäiväraha.....	480	sairaanhoitovakuutus	7
peruspäiväraha	481	sairaankuljetuksen korvaustaksa	112
perustason tulkkaus; ks. yleistulkkaus.....	277	sairaankuljetustaksa	112
perustemuutos	381	sairaseläke	353
perustuki	251	sairasloma	187
perusvammaistuki	252	sairauden numero	159
pitkäaikaistyöttömien eläketuki	374	sairauseläke	353
poikkeava lääkekohtainen omavastuu;		sairausloma	187
ks. lääkekohtainen omavastuu.....	101	sairausnumero	159
potilasohje; ks. sähköinen lääkemääräys.....	167	sairauspoissaolo	187
pro rata -eläke	394	sairauspoissaolosta ilmoittaminen;	
prosentuaalinen omavastuu	407	ks. työnantajan sairauspoissaoloilmoitus.....	228
psykkinen toimintakyky; ks. toimintakyky.....	29	sairauspäiväraha	195
puhelinlääkemääräys	168	sairauspäivärahan enimmäisaika	211
puhelinresepti	168	sairauspäivärahan enimmäissuoritus aika	211
puhevammainen	275	sairauspäivärahan ensisijaisuusaika	213
puoliorvon eläke; ks. lapseneläke.....	367	sairauspäivärahan lisäpäiväoikeus	214
puoliso	16	sairausvakuutuksen korvaustaksa	107
pysyvästi avuton tila	43	sairausvakuutuksen päiväraha	195
päivähoidon tuottaja	474	sairausvakuutus	6

sairausvakuutuskortti	47	tavallinen työ	377
sairausvakuutuskorvaus (1)	9	teoreettinen eläke	395
sairausvakuutuskorvaus (2)	86	teoreettinen työeläke	396
sairausvakuutuslain mukainen työkyvyttömyys; ks. työkyvyttömyys	33	terapia	73
sairausvakuutustaksa	107	terveydenhuollon ammattihenkilö	21
sairausvakuutustiedoilla varustettu henkilökortti	48	terveydenhuollon palvelu	12
sama määräys	81	terveydenhuollon palveluvalikoima	13
sama sairaus	188	terveydenhuoltopalvelu	12
samanlainen etuus	397	terveydentilaselvitys	46
sidonnaisuus	271	terveyskeskus	26
sokea	39	terveyspalvelu	12
SOLITA-eläke	359	terveystarkastus	223
sope-kurssi; ks. sopeutumisvalmennuskurssi	313	todistus oikeudesta hoitoetuuksiin Suomessa	181
sopeutumisvalmennus	304	toimeentuloturva	2
sopeutumisvalmennuskurssi	313	toimenpide-ehdotus; ks. työterveyshuollon toimenpide-ehdotus	221
sosiaalietuus; ks. etuus	50	toimenpidetaksa	115
sosiaalinen toimintakyky; ks. toimintakyky	29	toimintakyky	29
sosiaaliturva	1	toimintakyvyn heikentyminen	269
sosiaaliturvaetus; ks. etuus	50	tuensaaja	65
sosiaaliturvasopimus	10	tukiajan pidennys (1)	441
sosiaalivakuutus	4	tukiajan pidennys (2)	440
sotilasavustuksen asumisavustus	443	tukikuukaus	436
sotilasavustus	442	tulkkauus	276
sotilasavustus elatusapuun oikeutetulle lapselle	446	tulkkauuspalvelu; ks. vammaisten tulkkauuspalvelu	272
soviteltu työttömyysetuus	478	tulkkauuspalvelun välityskeskus	284
substituutiokoodi	148	tulkkipalvelu; ks. vammaisten tulkkauuspalvelu	272
substituutioryhmä	147	tulkkiprofiili	282
substituutioryhmäkoodi	148	tulkkirinki	283
suhteellinen eläke	394	tulojen huomattava muutos	416
suhteutettu eläke	352	tuloraja	61
suojattu etuus	57	tulovalvonta; ks. vuositulovalvonta	434
suojattu vammaistuki; ks. suojattu etuus	57	tutkimuksen ja hoidon taksa	121
suorakorvaus	87	tutkimuksen korvaustaksa; ks. tutkimuksen ja hoidon taksa	121
suorakorvauskoodi	162	tutkimus	69
suorakorvaustietojen kyselypalvelu	98	tutkimus työkyvyn selvittämiseksi	32
suuhygienistinpalkkion korvaustaksa; ks. suuhygienistinpalkkiotaksa	120	tutkimus- ja hoitomääräys	80
suuhygienistinpalkkiotaksa	120	tutkimuskerta	72
SV A -todistus; ks. lääkärintodistus	44	tutkimuslausunto	298
SV B -lausunto; ks. lääkärinlausunto	45	tutkimusmääräys	80
SV D -todistus; ks. lääkärintodistus	44	tyk	303
synnytys	192	Tyk	303
sähköinen lääkemääräys	167	tyk-kuntoutus	303
sähköinen resepti	167	tyk-toiminta	303
säännönmukainen opiskelu aika	437	Tyk-toiminta	303
säännönmukainen suoritus aika	437	tyk-valmennus	303
takaustavuu; ks. opintolainan takaustavuu	431	tyky-toiminta; ks. työkykyä ylläpitävä toiminta	226
takautumissaatava	463	tykytoiminta	226
taksa	107	työedellytys; ks. sairauspäiväraha	195
taksaluettelo	125	työeläke	350
taksan peruste	106	työeläkelain mukainen työkyvyttömyys; ks. työkyvyttömyys	33
taksatulkinta	111	työhön valmennus	302
taksitaksa	113	työhönvalmennus	302
takuueläke	349	työkokeilu	301
tapaturmakustannukset	36	työkyky	30
tarkastelujakso; ks. työssäoloehto	495	työkykyä ylläpitävä ja parantava valmennus	303
tarpeellinen hoito	74	työkykyä ylläpitävä kuntoutus	303
tarpeellinen sairaanhoidon kustannus	83	työkykyä ylläpitävä toiminta	226
tarpeellinen sairaanhoitokustannus	83	työkyvyn arviointi	31
tarpeellinen tutkimus	70	työkyvyn arviointia koskeva lausunto	224
tartuntatauti	190	työkyvyn hallinta	227
tartuntatautietuus	198	työkyvyn hallinta, seuranta ja varhainen tuki	227
tartuntatautipäiväraha	197	työkyvyttömyys	33
tarveharkinta	505		

työkyvyttömyysedellytys; ks. sairauspäiväraha.....	195	täysorvon eläke; ks. lapseneläke.....	367
työkyvyttömyyseläke	353	ulkomaan kulukorvaus; ks. kulukorvaus.....	490
työllistymisohjelmallisä	489	ulkomaille maksettava rintamallisä	371
työllistymisraha	486	uusi sairaus	189
työllistymistä edistävä palvelu	504	uusittu lääkemääräys;	
työmarkkinatuen odotusaika	497	ks. kirjallinen lääkemääräys.....	166
työmarkkinatuki	482	uusittu resepti; ks. kirjallinen lääkemääräys.....	166
työnantajakohtainen laskennallinen		vaativan tason tulkkaus; ks. yleistulkkaus.....	277
enimmäismäärä	244	vaihtokelpoinen lääkevalmiste	141
työnantajan oma työterveysasema	235	vaikeasti vammaisen	42
työnantajan sairauspoissaoloilmoitus	228	vaikeavammaisen	42
työnantajien yhteinen työterveysasema	236	vajaakuntoinen työntekijä	229
työntekijäkohtainen laskennallinen		vakainainen asunto	417
enimmäismäärä	243	vakituinen asunto	417
työpaikkakassa	28	vakuutettu	15
työpaikkaselvitys	219	vakuutusaika	389
työskentelykausi	502	vakuutushistoria	390
työskentelyperäinen sosiaaliturva; ks. sosiaaliturva..	1	vakuutuskassa; ks. työpaikkakassa.....	28
työsopimussuhteinen hoitaja;		vakuutuskausi	389
ks. päivähoidon tuottaja.....	474	valintaoikeus	473
työssäoloehdon tarkastelujakso;		valmentava koulutus; ks. koulutus.....	300
ks. työssäoloehto.....	495	valtion korvaus	184
työssäoloehto	495	valtiontakaus; ks. opintolainan valtiontakaus.....	425
työssäolovelvoite	496	valtuutettu	20
työsuhteinen hoitaja; ks. päivähoidon tuottaja.....	474	valvonta	266
työtapaturma	35	vammaisetuus	247
työtapaturmavakuutus	3	vammaisten tulkkauspalvelu	272
työterveysasema	234	vammaisten tulkkauspalvelun asiakasprofiili	281
työterveyshuollon ammattihenkilö	231	vammaisten tulkkipalvelu	272
työterveyshuollon asiantuntija	232	vammaistuki (1)	247
työterveyshuollon korvaus	238	vammaistuki (2)	249
työterveyshuollon korvausluokka I	239	vammaistuki (3)	252
työterveyshuollon korvausluokka II	240	vanhempainetus	447
työterveyshuollon laskennallinen		vanhempainpäiväraha	201
enimmäismäärä	242	vanhempainraha (1)	205
työterveyshuollon lausunto		vanhempainraha (2)	201
työssäjatkamismahdollisuuksista	224	vanhempainrahakausi; ks. vanhempainraha (1).....	205
työterveyshuollon neuvonta ja ohjaus	222	vanhuuseläke (1)	355
työterveyshuollon palvelujen tuottaja	233	vanhuuseläke (2)	346
työterveyshuollon palveluntuottaja	233	vanhuuseläkeikä	391
työterveyshuollon toimenpide-ehdotus	221	vapaa tulo; ks. opiskelijan vuosituloraja.....	433
työterveyshuollon toimintasuunnitelma	220	vapaaehtoinen palautus; ks. opintotuen	
työterveyshuollon voimavarat	230	vapaaehtoinen palautus.....	432
työterveyshuolto	215	varhaiskuuro	40
työterveyshuoltokorvaus	238	varhennettu vanhuuseläke	356
työterveyshuoltona korvattava toiminta	218	varhennettu äitiysraha; ks. äitiysraha.....	203
työterveyshuoltopalvelujen tuottaja	233	varhennusvähennys	382
työterveysyhteistyö	216	varsinainen vanhuuseläke; ks. vanhuuseläke (1). ..	355
työttömyyseläke	358	vastaanottopalkkiotaksa	116
työttömyysetuuden ennakkomaksu	491	verkostokäynti; ks. kuntoutuksen verkostokäynti. ..	340
työttömyysetuuden lapsikorotus	487	vesinormi	413
työttömyysetuus	476	veteraanillisä	261
työttömyyskorvaus	476	veteraanitaksa	119
työttömyyspäiväraha	479	viitehinta	151
työttömyyspäivärahaetus;		viitehintajärjestelmä	152
ks. työttömyyspäiväraha.....	479	viitehintaryhmä	150
työttömyyspäivärahan lisäpäiväoikeus	500	vuorottelukorvaus	492
työttömyysturva	475	vuorotteluvapaa; ks. vuorottelukorvaus.....	492
työtulovakuutus	8	vuorotteluvapaakorvaus	492
työvoimapolitiittinen lausunto	503	vuosilomakustannuskorvaus	207
täydennysmäärä	369	vuosiomavastuu	102
täysi elatustuki; ks. täysimääräinen elatustuki.....	459	vuosiomavastuukortti	104
täysi kansaneläke	347	vuositulon huomattava muutos;	
täysimääräinen elatustuki	459	ks. tulojen huomattava muutos.....	416
täysimääräinen kansaneläke	347	vuosituloraja; ks. opiskelijan vuosituloraja.....	433

vuositulovalvonta	434	yksityisen hoidon tuki	467
vuotuinen laskennallinen enimmäismäärä	245	yleinen asumistuki	401
vuotuinen omavastuuosuus	102	yleinen haitta; ks. haitta.....	37
vuotuinen yrittäjäkohtainen laskennallinen enimmäismäärä	245	yleislääkäritaksa	108
vähennetty elatustuki	460	yleissivistävä peruskoulutus; ks. koulutus.....	300
vähennetty kansaneläke	348	yleistaksa	108
vähennetty työttömyysetuus	477	yleistulkkaus	277
vähennettävä etuus	55	ylempi erityiskorvaus	157
vähentävä etuus	55	ylempi erityiskorvausluokka; ks. lääkekorvausluokka.....	158
vähimmäistukiaika; ks. opintotukiaika.....	435	ylimääräinen avustus; ks. ateriatuki.....	427
väliajan kuntoutusraha	329	ylimääräinen rintamalisä	372
välityskeskus	284	ylin hoitotuki	259
yhdensuuntainen matka	92	ylin tuki	257
yhteinen talous	386	ylin vammaistuki	258
yhteisneuvottelu	340	ylitysaika	439
yhteistalous	386	ylläpitokorvaus (1)	331
yhteistyökäynti; ks. kuntoutuksen yhteistyökäynti.	339	ylläpitokorvaus (2)	490
yhteisöruokakunta; ks. ruokakunta.....	402	yrittäjäkohtainen laskennallinen enimmäismäärä	245
yksilökohtainen kuntoutus	293	yrittäjän työssäoloehto; ks. työssäoloehto.....	495
yksilökuntoutus	293	yöpymisraha	90
yksilöllinen kuntoutus	293	äitiysavustus	448
yksilöllinen varhaiseläke	360	äitiysavustuspakkaus	449
yksilömuotoinen kuntoutus	293	äitiyspakkaus	449
yksinhuoltajakorotus	451	äitiyspäiväraha	203
yksityinen terveydenhuollon palveluntuottaja; ks. korvattava hoito.....	75	äitiysraha	203
yksityinen terveydenhuollon toimintayksikkö	25	äitiysrahakausi; ks. äitiysraha.....	203
yksityinen terveydenhuollon yksikkö	25		